

2086

VÍDÓCZKY

A
VADÁSZATI
JOG
LEXIKONA

BUDAPEST

1930.

Dr. VIDICZKY JÁNOS

A VADÁSZATI JOG
LEXIKONA

OEE Könyvtár
Áll. EII. 2018

A VADÁSZATI JOG LEXIKONA

A VADÁSZATRÓL SZÓLÓ 1883: XX. TÖRVÉNYCIKK, VALAMINT A VADÁSZATRA VONATKOZÓ ÖSSZES EGYÉB TÖRVÉNYEK ÉS RENDELETEK ISMERTETÉSE A VONATKOZÓ JOGGYAKORLATTAL EGYÜTT

SZERKESZTETTE:

DR. VIDICZKY JÁNOS
IGAZSÁGÜGYI MINISZTERI OSZTÁLYTANÁCSOS

SZERZŐ KIADÁSA

BUDAPEST, 1930.

ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖNYVTÁRA.

AK. 5002 tételsz.

Csop. M 27/50 2086 szám. I/4. IV

Minden jog fenntartva.

1851

/1866/

Megrendelhető a szerzőnél: Budapest, V. ker. Hollán-u. 15. sz.

Előszó.

A vadászatról szóló törvényünk megalkotása óta közel fél évszázad telt el. Nincs oly jogterület, amelyen ily hosszú idő alatt a folyton-folyvást fejlődő és váltakozó életviszonyok a fennálló jogszabályoknak módosítását és kiegészítését ne tennék szükségessé. Természetes jelenség tehát, hogy az idők folyamán mind a szoros értelemben vett vadászati jog terén, mind az azzal összefüggő vagy érintkező jogterületeken számos rendelet bocsáttatott ki, továbbá hogy a törvényeknek és rendeleteknek értelmezése és a felmerülő különféle sajátos esetekre alkalmazása tekintetében az egész joganyagra kiterjedő, az észlelt hézagokat kitöltő terjedelmes joggyakorlat keletkezett.

Ha már most figyelembe vesszük, hogy a vadászati jogra vonatkozó, azt érintő vagy arra kiható rendeletek nem mindegyike tétetett közzé a Budapesti Közlönyben és a Rendeletek Tárában, úgy hogy azokat a Belügyi Közlönyben, a Pénzügyi Közlönyben és a Földművelési Értesítőben is keresni kell, sőt vannak oly lényeges, csak körrendeletben kiadott rendelkezések, amelyek az említett kiadványok egyikében sem jelentek meg: kétségtelen, hogy ebben a joganyagban eligazodni úgy az eljáró hatóságok, mint az érdekelt felek számára sok nehézséggel járó feladatot jelent. Ezzel a nehézséggel pedig mindaddig számot kell vetnünk, amíg a mai közérdekű kívánalmaknak megfelelő új vadászati törvény alkotása meg nem valósul.

A jelen munka célja a vadászati jog gyakorlására, azaz a vadászatra és az azzal kapcsolatos cselekményekre vonatkozó valamennyi jogszabályt összegyűjtve és feldolgozva közreadni.

Mintthogy azonban a vadászati törvényt magyarázó, kiegészítő és módosító rendeletek mellett is még sok olyan jogi kérdés merül fel, amelyekre csak a iudikaturában található megoldást, nagy súlyt vetettem a joggyakorlat ismertetésére. Közel hétszáz felsőbb bírósági és belügyminiszteriumi határozatot dolgoztam fel, amelyek jelentékeny része csak ezúttal kerül a nyilvánosság elé, mert azok eddig közzétéve nem voltak. Az ilyen határozatok idézésében ez okból csak a határozatot hozó hatóság megjelölésére és a vonatkozó ügyszám közlésére kellett szorítkoznom, szemben a már közzétett határozatokkal, amelyek idézésében a hatóság megnevezésén és ügyszám megjelölésén felül a közzététel helyére is mindenkor hivatkozom.

A joganyagot a könyv könnyebb kezelhetése céljából betűrendes vezérszavak alatt dolgoztam fel. A vezérszavak alatt a törvények és rendeletek ismertetése, a vezérszót követő joggyakorlat alatt pedig a vonatkozó iudikatura található meg.

A törvényeket és rendeleteket az 1930. évi április hó 1-ig terjedő időig dolgoztam fel.

A mű tartalmának áttenkintését megkönnyíti a szöveg után következő időrendes jogszabálymutató és betűrendes vezérszó mutató.

Budapesten, 1930. április havában.

Dr. VIDICZKY JÁNOS.

A

Adó. A vadászati jog gyakorlásánál és az azal kapcsolatos cselekményeknél a következő adókkal, illetékekkel találkozunk:

1. jövedelem adó (l. *Jövedelem- és vagyonadó*),
2. általános kereseti adó (l. *Kereseti adó*),
3. vagyonadó (l. *Jövedelem- és vagyonadó*),
4. forgalmi adó (l. *Forgalmi adó*),
5. vadhus-fogyasztási adó (l. *Fogyasztási adó*),
6. fényűzési forgalmi adó (l. *Lőfegyver fényűzési forgalmi adója*),
7. ebadó (l. *Ebtartás*),
8. vadászjegy illetéke (l. *Vadászjegy illetéke*),
9. fegyverigazolvány illetéke (l. *Fegyverigazolvány illetéke*),
10. fegyverviselési engedély illetéke (l. *Fegyverviselési engedély illetéke*),
11. vadőr kötelező biztosítása (l. *Vadőr biztosítása*).

A felsorolt adókon és illetékeken felül megemlíthetjük még a vadászattal járó következő terheket, szolgáltatásokat:

1. külföldről rendelt vadászfegyver, lőszer elvámolása (l. *Vám*),
2. vadászfegyver kipróbálása, hivatalos belövése (l. *Próbalövés ára*),

3. az okszerű vadászat biztosításáról — köz-
ségi vadászterületen — szóló 154.113/1927.
B. M. számú rendelettel előírt tenyészvadak vásár-
lása és a kötelező vadórtartás (l. *Szabályrendelet*),
4. a kötelező mérgezéssel járó kiadások (l. *Mér-
gezés*),
5. vadak által okozott károk megtérítése (*Vad-
kár*),
6. vadászati jognak — kincstári területen —
bárcaváltás alapján való gyakorlása (l. *Bár-
caváltás*).

Joggyakorlat: A kertek termésében a nyulak rágása által okozott károk miatt adó elengedésnek helye nincsen. (Közigazgatási Biróság 11.034/1912. szám; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet.)

Adócsalás vadászjeggyel. Adócsalást követ el és az államkincstár megkárosítására irányuló büntettekről és vétségekről (adócsalásokról) szóló 1920:XXXII. t. c. rendelkezései szerint büntetendő az, aki a vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékéről szóló 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-ának *c* és *d* pontjaiban (l. *Vadászatjövédéki kihágás*) felsorolt büntetendő cselekményért már egyszer megbüntettetvén, a büntető határozat keltétől számított három éven belül az ott felsorolt büntetendő cselekmények valamelyikét újból elköveti.

Az 1920:XXXII. t. c. 6. §-a alapján kiszabandó pénzbüntetés a veszélyeztetett illeték tizszeresétől annak százszorosáig terjedhet.

Agancs értéke. Az agancs értékének megállapításáról a bárcaváltás alapján vadászatról szóló 2613/1928. F. M. számú rendelet 5. §-ában találunk tájékoztatást. (l. *Bárcaváltás*.)

Agárral vadászat. (l. *Hajtőebekkel vadászat*.)

Ajándékfegyver fegyverviselési engedélye.
(*l. Fegyverviselési engedélye öröklött fegyvernek.*)

Albérlet. (*l. Alhaszonbérlet.*)

Álcázva vadászat. Az álcázva való orrvadászatról az 1883:XX. t. c. 27. §-a tartalmaz rendelkezést. (*l. Minősített orrvadászat.*)

Alhaszonbérlet. Arra nézve, hogy a községi vadászterületet alhaszonbérletbe adni szabad-e, az 1883:XX. t. c. és az 1886:XXII. t. c. sem tartalmaz rendelkezést.

E tárgyban rendelkezést az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 5. §-ában találunk, mely szerint a községi vadászterületet még a község engedélyével és még akkor sem szabad albérletbe adni, ha az nem üzletszerűen történik.

Azokat a községi vadászterületeket tehát, amelyek oly törvényhatóság területén fekszenek, amelyek a szabályrendeletet a fentidézett belügyminiszteri rendeletnek megfelelően elkészítették és a belügyminiszter azt jóváhagyta, albérletbe adni nem szabad.

A községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú rendelet 2. §-ának az a rendelkezése, mely szerint a bérlő a vadászati jogot alhaszonbérbe csak a község beleegyezésével adhatja, az előbb idézett 154.113/1927. B. M. számú rendelet következtében ott, ahol a 154.113/1927. B. M. számú rendelet figyelembe vétele mellett szabályrendelet van, hatályát veszítte. (*l. Szabályrendelet.*)

Magánvadászterületnél az albérletbe adást — hacsak a szerződésben az megtiltva nincsen — megengedettnek kell tekinteni. (*l. Haszonbérleti szerző-*

désnél minta alatt közölt szerződés 21. pontját.)

Joggyakorlat. 1. A bérbevevő azon állítása, hogy időközben elbetegesedvén, a vadászatot személyesen nem gyakorolhatja. annak elégséges indokául, hogy őt a község szerződésileg elvállalt kötelezettsége alól felmentse, annál kevésbbé fogadható el, mert módjában áll bérbevevőnek a vadászati jogot úgy, mint az előző években is tette, a 6 évi ciklus hátralévő részében is albérletbe kiadni. (Belügyminiszternek 7880/1890. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog 339. l.)

E határozat indokolása, tekintve a fent idézett 154.113/1927. B. M. számú rendeletet, már nem tekinthető teljes mértékben irányadónak.

2. Községi vadászterületnek a bérlő részéről albérletbe adása eselén a bérlő és albérllő között létrejött szerződés nem tartozik a közigazgatási hatóság jóváhagyása alá, miután a községgel szemben elvállalt kötelezettségeikért a főbérlő felelős. (Belügyminiszternek 98.357/1894. számú határozata; Eger-váry II. kötet 49. l.)

Államfő vadászjegye. (l. Vadászjegy illetékmentessége.)

Állategészségügyi törvény. Az állategészségügyről szóló 1928: XIX. t. c.-nek a vadászembert érdeklő rendelkezései:

1. 37—38. §. az ebtartásról (l. Ebtartás),
2. 48—50. §. a fertőző állatbetegségek elfojtására vonatkozó rendelkezéseknek kiterjesztése a vadaskertben lévő vadakra (l. Vadaskert),
3. 52—55. §. a veszettségről (l. Veszett kutya).

Az idézett törvénycikk a jelen mű elkészítése idejében még nem lépett hatályba — csak ki van

hirdetve. Az életbeléptetéssel az eddig irányadó 1888:VII. t. c. hatályát fogja veszteni.

Apró vad. (l. *Vadak csoportosítása.*)

Ártalmas vad. A vadaknak az „ártalmas“ jelzővel való megjelölésével az 1883:XX. t. c. 30. §-ában találkozunk. (l. *Vadak fiainak elfogása.*)

Árverés. A vadászati jog gyakorlásának értékesítésére szolgáló eszközök — a községi vadászterületnél — 1. a nyilvános árverés, 2. a szabadkézből való haszonbérbeadás.

A vadászati jog gyakorlásának haszonbérlete az 1886:XXII. t. c. 120. §-a értelmében rendszerint csak nyilvános árverés útján eszközölhető.

A vadászati jog gyakorlásának haszonbérlete nyilvános árverés helyett szabadkézből csak akkor adható haszonbérbe, ha a közárverés sikerre nem vezet, vagy ha a község érdeke kivételesen a magánútoni egyezkedést javallaná.

Az árverést az árverési hirdetményben megállapított határnapon kell megtartani.

Az árverést a községi képviselőtestület tűzi ki (idézett törvénycikk 120. §.).

Az árverést a községi képviselőtestület, illetőleg annak megbízásából a községi bíró, jegyző, segédjegyző vezeti.

Az árverés oda ütéssel van befejezve.

Az árverésről jegyzőkönyvet kell vezetni. (l. *Árverésről jegyzőkönyv.*) A vadászterület értékesítésének a fentemlített másik módja „Szabadkézből haszonbérbeadás“ alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. Azt a törvényes rendelkezést, hogy a vadászati jog bérbeadása rendszerint nyilvános árverés útján történik, az a célzat indokolja, hogy a bérbeadásnál minél kedvezőbb eredmény

éressék el. (Közigazgatási Biróság 822/1924. szám.)

2. A nyilvános árverésen tett ígéret jogi szempontból nem egyéb mint egy ajánlat arra, hogy az árverés tárgyát képező vadászati jog gyakorlását a beigért összegért haszonbérbe venni kész. (Közigazgatási Biróság 2093/1927. szám.)

3. A Közigazgatási Biróság X. község vadászati jogának nyilvános árverés útján való értékesítését rendeli el és a község előljáróságát ennek megfelelő további szabályszerű eljárásra utasítja. Az 1886:XXII. t. c. 120. §-a szerint a községi vagyon bérbeadása rendszerint nyilvános árverés útján eszközlendő. Ugyanezen szakasz 3-ik bekezdése ismeri ugyan a szabadkézből való értékesítést is, de csak az esetben, ha a közárverés sikerre nem vezetett, vagy ha a község érdeke kivételesen a magánútoni egyezkedést javallaná. A jelen esetben azonban ezen esetek egyike sem forog fenn. A megállapított tényállás szerint ugyanis az árverésen 5 ajánlat tétetett és így az árverés sikertelennek nem tekinthető. De 12 mm. buzabér mellett a magánútoni egyezkedést a község érdeke sem kívánja akkor, midőn az előző árverésen nem egy ajánlat tétetett, mely ennek többszöröse. (Közigazgatási Biróság 3178/1925. szám.)

4. Az 1886:XXII. t. c. 120. §-ának utolsó bekezdése a szabadkézből való bérbeadást csak azon esetben engedi meg, „ha a község érdeke kivételesen a magánútoni egyezkedést javallaná.”

Minthogy azonban a jelen esetben oly ténykörmények, amelyek a község különleges érdekét igazolnák nincsenek, sőt azon körülményből, hogy az elfogadott ajánlatot meghaladó ajánlatok is tétettek, az következik, hogy a község érdekében a nyilvános árverés áll: ezért a bíróság a panasznak helyt

adva, a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezni és O. község vadászati jogának árverés útján való hasznosítását rendeli el és a község képviselőtestületét további szabályszerű eljárásra utasítja. (Közigazgatási Biróság 3723/1926. szám.)

5. Az 1883:XX. t. c. 3. §-ában felhívott 1871: XVIII. t. c. 110. §-a helyett életbelépett 1886: XXII. t. c. 120. §-ának azon rendelkezése, hogy az árverés módozatait a képviselőtestület állapítja meg, kelően nem alkalmaztatott. Az árverést ugyanis a községi előljáróság tűzte ki, már pedig az utóbb idézett törvényszakasznak második bekezdése szerint a vadászati jog gyakorlásának bérbeadásánál az árverésre vonatkozó előintézkedések megtétele is a képviselőtestület jogát és kötelességét képezi. (Közigazgatási Biróság 2640/1927. szám.)

6. A törvény világos rendelete szerint a községi vagyron bérbeadása iránti árverés módozatait, feltételeit s a kikiáltási árt a képviselőtestület van hivatva megállapítani s ezen jogát, de egyúttal kötelességét is valamely választmányra átruházni jogosítva bármely indoknál fogva nincsen. (Belügyminiszternek 53.623/1885. számú rendelete; Szemere—dr. Marchalkó: Magyar községi jog 327. l.)

7. Községi vadászterület bérbeadása céljából megtartott nyilvános árverés alkalmával tett ígéret teljesítésére az, akinek ajánlatát meghaladó magasabb ígéret adatott be, hacsak ajánlatának fenntartására a megejtett árverés alkalmával vagy azután külön nem nyilatkozik, jogilag nem kötelezhető. (Közigazgatási Biróság 2742/1901. szám; Egerváry II. kötet 34. l.)

8. Ha valamely községi vadászterületnek közárverésen való kibérlésére vállalkozó nem található,

az alkuegyezményi út is megkísérlendő; bérbeadás hiányában a vadászat egyáltalán nem gyakorolható. (Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye I. kötet 503. l.)

Árverés helybenhagyása. Az árverés eredményének helybenhagyása — a községi vadászterületnél — az 1886:XXII. t. c. 120. §-a értelmében a képviselőtestület hatáskörébe tartozik.

A községi képviselőtestület az árverés eredményétől a helybenhagyást több esetben meg is tagadhatja. Ilyen megtagadásra szolgáló ok lehet pl. az ajánlattevő erkölcsi vagy anyagi megbízhatatlansága (l. *Haszonbérlet személyi és anyagi garanciája*), mely oknál fogva a községi vagyont képező vadászati jog gyakorlása az ajánlattevő kezében veszélyeztetve volna, továbbá, ha az ajánlattevőnek nincsen fegyvertartási, viselési engedélye, vagy ha a vadászjegy kiváltásához szükséges előfeltételekkel sem rendelkezik, vagy pedig ha a megajánlott haszonbér a vadászterület értékével nincsen arányban.

Az árverés helybenhagyásától meg kell különböztetni a haszonbérleti szerződés jóváhagyását. (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása*.)

Joggyakorlat: 1. A községi vadászterületek bérbeadása tárgyában megtartott nyilvános árverés eredményének jóváhagyására a község képviselőtestülete jogosult, mely intézkedésnek természetes folyamánya az, hogy ha az árverés eredményét kielégítőnek nem találja, kellő megokolással az árverés eredményétől a jóváhagyást meg is tagadhatja s kedvezőbb eredményre való kilátás mellett újabb árverést rendelhet el. (Közigazgatási Biróság 3356/1903. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam II. kötet 243. l.)

2. Azon körülmény, hogy valamely községi vadászterület bérbeadása alkalmával az előző bérösszegeznél kevesebb éretett el, a bérbeadás jóváhagyása megtagadásának törvényes indokául egymagában nem szolgálhat. (Belügyminiszternek 56.202/1889. számú határozata ; Egerváry I. kötet 63. l.)

3. A község képviselőtestülete, ha a községi vadászati jog bérbeadása céljából megtartott nyilvános árverés eredményét kielégítőnek nem találja, az árverés eredményétől a jóváhagyást meg is tagadhatja és kedvezőbb eredmény reményében újabb árverést rendelhet el. Tekintve már most azt, hogy az iratokból megállapíthatólag 1915. évben a község vadászati joga 100 koronáért adatott haszonbérbe, akkor pedig ezen összegnek vásárló ereje sokkal nagyobb volt mint ma 100 arany koronának, helyesen járt el a község képviselőtestülete, midőn az árverés eredményétől a jóváhagyást megtagadva, új árverést rendelt el. (Közigazgatási Biróság 4250/1926. szám.)

4. A község képviselőtestülete határozatát az árverés jóváhagyása tárgyában akként hozta meg, hogy az elnök a szavazatok egyenlőségét állapította meg és a maga részéről Nagy I. javára döntött. Ez a határozat azonban szabálytalanul hozatott meg, mert az elnök csak akkor szavaz, ha a szavazatok száma egyenlő. A jelen esetben azonban az elnöklő községi bíró a szavazásban részt vett és miután szavazatával szavazategyenlőség állott be, a második szavazatával Nagy I. mellett döntött. (Közigazgatási Biróság 5417/1926. szám.)

5. Tekintve, hogy az árverés eredményét helybenhagyó képviselőtestületi határozat meghozatalában résztvettek neveinek a Move k-i vadászosztály tagjainak névsorával való összehasonlí-

tása alapján az állapítható meg, hogy a határozat hozatalában résztvettek közül egyedül V. D. és V. I. tagja a k . . . -i vadászosztálynak is, tekintve továbbá, hogy a képviselőtestületi határozat egyhangúlag hozatott és így ezen két szavazat a képviselőtestület akaratának nyilvánulására befolyással nem bír, ezért a közigazgatási bíróság a panasznak helyet nem ad. (Közigazgatási Bíróság 5213/1927. szám.)

6. A szabályszerűen kihirdetett és megtartott árverés meg nem semmisíthető pusztán annál az oknál fogva, hogy az elért haszonbér a pénz elértéktelenedése folytán ma már meg nem felelőnek mutatkozik.

Annál helytelenebb tehát az alispánnak megsemmisítő határozata, mert a községnek módjában áll megtenni a törvényes lépéseket a haszonbér felemelése iránt, s mert az iratok tanúsága szerint ebben az irányban a panaszos már tett is ajánlatot. (Közigazgatási Bíróság 622/1924. szám.)

Árverés helye. A községi vadászterületek haszonbérbeadása iránti árverési hely megjelölése tárgyában a Közigazgatási Bíróságnak az alább közölt határozata az irányadó:

Joggyakorlat: Községi vadászterület bérbeadása iránti árverés a községben magában, még pedig rendszerint a községházánál hajtandó végre, tehát körjegyzőségekben a körhöz tartozó községek vadászterületeinek nyilvános árverés útján való bérbeadására a körjegyzőség székhelye sem jelölhető ki. Igaz ugyan, hogy az 1886:XXII. t. c. 120. §-a, mely a községi vagyron bérbeadása tárgyában követendő eljárást szabályozza, kifejezetten nem rendeli azt, hogy a nyilvános árverés az illető községben tartandó meg, de a feladat természetéből az következik, hogy a köz-

ségi közigazgatás minden teendői, tehát a községi vagyonnak értékesítése tárgyában elrendelt nyilvános árverések is, magában a községben, még pedig rendszerint a községhezánál hajtassanak végre. (Közigazgatási Biróság 3198/1902. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

Árverésen ajánlat elfogadása. Az árverés vezetésével megbízott személy (községi bíró, jegyző, segédjegyző) az árverés befejezése után jelentést tesz a községi képviselőtestületnek az ajánlatok számáról és nagyságáról, illetőleg az árverés lefolyásáról és annak eredményéről. Abban a kérdésben, hogy a község a beérkezett ajánlatok közül melyiket fogadja el, a képviselőtestület dönt. (1886:XXII. t. c. 120. §.)

A községi képviselőtestület nincs kötelezve arra, hogy a beérkezett ajánlatok közül a legmagasabb ajánlatot fogadja el, mert a képviselőtestület a legmagasabb ajánlat helyett kivételes esetben, amint a joggyakorlat alatt felsorolt határozatok tanúsítják, az alacsonyabb ajánlatot is elfogadhatja, ha a képviselőtestület úgy látja, hogy a község érdekének a magasabb ajánlat helyett az alacsonyabb ajánlat felel meg.

A haszonbérleti szerződés megkötésére csak az ajánlatok felett történt döntés után kerül a sor. (*l. Haszonbérlet személyi és anyagi garanciája alatt is.*)

Joggyakorlat: 1. A községi képviselőtestület a községi vadászterület bérbeadása iránt megtartott árverésen tett legmagasabb ígéret elfogadására feltétlenül kötelezve nincsen s a legnagyobb ígérettel szemben a fennforgó körülményekhez képest esetleg kisebb ajánlatot is elfogadhatja, ha az ajánlattevő személyes megbízhatóságában több és indokolt garan-

ciát talál arra nézve, hogy a községgel szemben elvállalt kötelezettségének megfelelni képes leend. (Közigazgatási Biróság 254/1899. szám; Grill-féle döntvény-tár X. kötet.)

2. A községi vadászati jognak bérbeadása tárgyában megtartott nyilvános árverésen tett legmagasabb ígéret csak kivételesen, s csakis abban az esetben mellőzhető, ha a szerződésből folyó kötelezettségek pontos betartására, nemkülönben a vadászati jognak okszerű gyakorlására s ezzel karöltve a vadászterület vadállományának fenntartására nézve a legmagasabb ígéretet tevőnél a kellő biztosíték hiányzik s ezen körülményeknek a fennforgása kellőleg beigazolható. Tekintve már most azt, hogy az e vadásztársulat a jelzett kellékek, illetőleg a szerződésből folyó kötelezettségek betartására kellő biztosítékot nyújt, a fentebb említett jogi álláspontból okszerűen következik, hogy az e vadásztársulat ajánlata nem mellőzhető. (Közigazgatási Biróság 615/1927. szám.)

3. A jelen esetben a községre nézve előnyösebbnek mutatkozott a kifogás alá nem eső régi bérlő ajánlatának, mint a panaszos nem sokkal magasabb ajánlatának elfogadása, mert a régi bérlő személyében és a korábbi haszonbérleti idő alatt tanúsított magatartásában nagyobb biztosíték jelentkezik a vadállomány kímélése és a szerződési rendelkezések egyébkénti betartása tekintetében, mint a legtöbbet ígérő társaságnak a község előtt ismeretlen tagjai személyében, s így ez a személyi biztosíték elensúlyozza annak a haszonbérkülönbözetnek értékét, amely a községre a szerződésnek a panaszossal való megkötése útján hárult volna. (Közigazgatási Biróság 1640/1924. szám.)

4. Tekintve azt a megállapított tényállást, hogy az előző időben, mikor a panaszos volt a bérlő, sáros időben a vetésekben vadásztak és hogy a panaszos egyik társa komoly vadászhoz nem illő módon lelövással fenyegette meg az őt kérdőre vonó embereket, helyesen járt el a község képviselőtestülete, midőn a panaszos legmagasabb ajánlatát kellő személyi megbízhatóság hiányában nem fogadta el. (Közigazgatási Biróság 4710/1927. szám.)

5. Helyes a megtámadott határozatnak a nyilvános árverésen tett legmagasabb ajánlat hatályára vonatkozólag kifejtett jogi álláspontja és azon megállapítása, hogy a legmagasabb ajánlatot tevő panaszos úgy anyagi, mint vadgondozási tekintetben a legnagyobb biztosítékot nyújtja. Helytelen azonban a megtámadott határozatnak az ezekre alapított rendelkezése, mert az elfoglalt jogi álláspontból nem újabb árverés elrendelése, hanem a legmagasabb ajánlat elfogadása és a szerződés megkötése következik okszerűen. (Közigazgatási Biróság 369/1927. sz.)

Árverésen alacsonyabb ajánlat elfogadása.

(*l. Árverésen ajánlat elfogadása.*)

Árverésen fegyvertartási engedély szüksége.

(*l. Árverésen kik vehetnek részt.*)

Árverésen kik vehetnek részt. A 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 4. §-a értelmében árverezőkként, ajánlattevőkként, illetőleg vadászati haszonbérlőkként — községi vadászterületnél — csak olyan magánosok, vagy láttamozott alapszabályokkal rendelkező vadásztársaságok olyan igazolt tagjai szerepelhetnek, akiknek fegyvertartására vagy vásárlására jogosító rendőrhatósági engedélyük van és azon felül vadászati jegyük is van. Ez a rendelkezés csak ott van hatályban, ahol az idézett

154.113/1927. B. M. számú rendelet figyelembe vétele mellett elkészült szabályrendelet már kormányhatósági jóváhagyást nyert.

Az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincs, a 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1920. évf. 591. l.) 4. §-a értelmében községi vadászterületet nem haszonbérelhet.

Joggyakorlat: 1. Az a kikötés, hogy az árverésben csak az vehet részt, akinek az árverés idején érvényes vadászjegye van, a szabad versenyt lényegesen korlátozza, sőt egyes esetekben lehetetlenné is teszi.

A vadászjegy ugyanis gyakorlati jelentőséggel csak arra nézve bír, akinek vadászterülete van. Nem volna értelme annak, hogy mindenki, aki vadászterületet óhajt szerezni, megelőzően vadászjegyet szerezzen. Ez a vadászjegy, ha tulajdonosának később a területet megszerezni nem sikerül, értékét vesztené.

Kétségtelenül helyén valók oly kikötések, amelyek az árverezni szándékozók személyi megbízhatóságára vannak hivatva biztosítékot nyújtani. A vadászjegy hiánya azonban a személyi megbízhatóságot egymagában nem érinti, mert hiszen a vadászati jog elnyerése szempontjából sem lehet — a megbízhatóság követelményének — minősíteni a vadászjegy birtokát, amelyhez mindenki, aki az erre nézve fennálló törvényes feltételeknek megfelel, hozzájuthat.

A vadászati jog gyakorlása szempontjából való megbízhatóságot érintené az, ha a vadászati jogot elnyerni kívánó egyén nem rendelkezne a vadászjegy elnyeréséhez szükséges kellékekkel, s ezért az ily egyénnek az árverésből való kizárását törvénytelennek minősíteni nem lehetne.

A vadászjegy birtokának hiánya azonban azokra

nézve, akik a vadászjegy megszerzésére szükséges feltételekkel rendelkeznek, az árverésből való kizárás törvényes okául meg nem állapítható.

Minthogy pedig a jelen esetben az árverési feltételek az árverésből azt, akinek az árverés idején érvényes vadászjegye nem volt, kizárták, az egész árverési eljárást törvénytelennek tekinteni, ez okból megsemmisíteni kellett. (Közigazgatási Biróság 822/1924. szám.)

2. A. E. az árverési jegyzőkönyv szerint vadászjegyét felmutatta.

Igaz ugyan, hogy az árverési feltételek a fegyvertartási engedély igazolását kívánják, a nevezett azonban vadászjegyével ennél többet igazolt, miután a 9862/1920. M. E. számú rendelet szerint a vadászjegy csak a fegyvertartási engedély alapján adható ki.

Minthogy pedig az árverést vezető községi bíró azon eljárásával, hogy az arra jogosultat az árverésből kizárta, az árverés eredményét megghiúsította, ezért helyesen járt el a törvényhatósági bizottság, midőn ezen körülményt észlelve, az árverést megsemmisítette. (Közigazgatási Biróság 1383/1928. szám.)

3. A 9862/1920. M. E. számú rendelet értelmében fegyvertartási engedéllyel nem bíró egyén az árverésen részt nem vehet; de ha mégis részt vesz, ennek a szabálytalanságnak a következménye nem az, hogy az egyebekben szabályszerűen megtartott egész árverési eljárás megsemmisítették és új eljárás rendeltessék el, hanem csak az, hogy az árverésen szabálytalanul részt vett ajánlatának figyelembe vétele mellőztessék, azaz a haszonbérleti szerződés egy másik ajánlattevővel megköthető. (Közigazgatási Biróság 1339/1924. szám.)

4. Minthogy a panaszos maga is beismerte, hogy

vadászati kihágásért jogerősen el lett ítélve, minthogy továbbá a vadászatról szóló törvényben körülírt valamely kihágásért elítélt vadászjegyet nem kaphat, vadászjeggyel birni pedig az is tartozik, aki lóháton és és bárminemű ebekkel vadászik, az eljáró hatóság a panaszost az árverésből jogosan zárta ki. (Közigazgatási Biróság 442/1925. szám.)

5. A panaszosnak az az érvelése, hogy a megtartott árverés jóváhagyandó volna, alaptalan, mert a legtöbbet ígérők megbízhatósága, amikor a panaszos árverező társait meg nem nevezte, megbírálás tárgyává nem is volt tehető. (Közigazgatási Biróság 37/1924. szám.)

6. Az árverésen való részvételre csak azok bocsáthatók, akik a törvényekben, illetőleg rendeletekben és vármegyei szabályrendeletekben megállapított feltételeknek megfelelnek.

A feltételek fennállását azonban csak az árverésen résztvenni akarók megnevezése esetén lehet megállapítani s így annak megengedése esetén, hogy azok, akiknek nevében valaki az árverésen részt vesz, csak később neveztesse meg, a vadászati jog haszonbérletiül olyanok szerepelhetnek, akik a törvényes feltételekkel nem rendelkeznek.

Nagy Jánosnak meg nem nevezett társai nevében is az árverésen való részvétele tehát szabálytalan volt s ezért az ő ajánlata, melyet ismeretlen társai nevében is tett, figyelembe nem vehető.

Őt magát pedig olyannak minősíteni, mint aki csak a maga részére kívánta megszerezni a haszonbérletet, nem lehet, mert a szerződést úgy írta alá, hogy „Nagy János és társai”. (Közigazgatási Biróság 2370/1924. szám.)

7. l. *Haszonbérleti szerződés megkötése alatt*

a 2. számú határozatot.

Árverésen magasabb ajánlat mellőzése. (l. *Árverésen ajánlat elfogadása.*)

Árverésen összejátszás. Az 1879:XL. t. c. 128. §-a értelmében, aki összebeszélés, a nyereségben való osztozás vagy más jutalom vagy előny ígérete által a nyilvános árverés eredményének megghiúsítására vagy csökkentésére működik, úgyszintén aki ilyen célból nyereségi részt, jutalmat vagy előnyt elfogad: két hónapig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő.

Aki tehát a vadászati jog gyakorlásának haszonbérbeadása iránti árverésen az eredmény csökkentése céljából másokkal összebeszél, büntetendő cselekményt követ el.

Joggyakorlat: 1. Ha a községi vadászterület bérbeadásánál az árverelők az árverés eredményének csökkentése céljából összebeszéltek, az árverés megsemmisítendő. (Közigazgatási Biróság 4831/1907. szám; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

2. A vadászati jog bérbeadására kitűzött árverés eredményének csökkentése céljából történt összebeszélés a Kbtkv. 128. §-ába ütköző cselekményt képez, melynek elbírálása a kir. bíróság hatáskörébe tartozik. (Belügyminiszternek 1210/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 54. l.)

Árverési feltételek. A községi vadászterület haszonbérbeadása iránti eljárásnál egyik lényeges kellék az árverési feltételek megállapítása.

Az árverési feltételek megállapítására egyedül a községi képviselőtestület illetékes (1886:XXII. t. c. 120. §-a.)

Az árverési feltételekben, amint az elnevezés is mutatja, a képviselőtestület az egyéb kellékek, mó-

dozatok (árverési hely, árverési határnap stb.) megállapításán felül azokat a feltételeket köti ki, amelyek mellett a községi vadászterületet hajlandó haszonbérbe adni és amelyek feltételek mellett az árverés megtörténte után a szerződést hajlandó megkötni.

Az árverési feltételek tartalma a következő:

1.) a haszonbérbeadó község megjelölése, melynek nevében az árverési feltételeket a képviselőtestület állapítja meg,

2.) a vadászterület megjelölése és a vadászterület nagyságának holdakban kifejezett meghatározása. Azoknak az önálló magánvadászterületeknek felsorolása, amelyek a politikai község határában fekszenek és amelyeknek tulajdonosai az ingatlant megillető vadászati jog gyakorlásáról az illetékes közigazgatási hatóság előtt nem mondtak le és amely ingatlanok ez okból a községi vadászterülethez nem csatolhatók, illetőleg azzal együtt haszonbérbe nem adhatók;

3.) haszonbérleti szerződés időtartama, kezdete és vége;

4.) árverés helye;

5.) árverés ideje;

6.) kikiáltási ár és az, hogy a haszonbérlet csak a kikiáltási áron, illetőleg azon felül vagy pedig a kikiáltási áron alul is bérbe adható;

7.) a bánatpénz összege;

8.) óvadék, biztosítékadási kötelezettség megállapítása és hogy az óvadéknak milyen összegűnek kell lenni;

9.) fizetési módozatok (évenként, félévenként);

10.) árverésen való részvétel módja és főleg az, hogy utóajánlatnak, zárt ajánlatnak van-e helye és ha igen, azt kik és milyen körülmények között te-

hetik meg ;

11.) vadgazdálkodás, vadkímélés, vadtenyésztés stb.-re vonatkozó azoknak a kikötéseknek a tüzetes felsorolása, amelyek mellett a község a vadállomány fenntartását biztosítottnak látja, különös figyelemmel a 154.113/1927. B. M. számú rendelet (l. *Szabályrendelet*) 6—10. §-aiban foglalt rendelkezésre ;

12.) annak a jognak a kikötése, hogy a község a haszonbérletet indokolt esetben a legmagasabb ígérő helyett az alacsonyabb ígérőnek adhatja oda.

Az előbb idézett 154.113/1927. B. M. számú rendelet 3. pontja értelmében az árverési feltételek fontosabb pontjait legalább egyszer egy szaklapban is közhírré kell tenni. (l. *Árverési hirdetmény*.)

A vonatkozó joggyakorlatot a könnyebb áttekintés végett akképen csoportosítjuk, hogy az I. csoportban a megengedhető, a II. csoportban a meg nem engedhető feltételeket tárgyzó határozatokat, a III. csoportban pedig az egyéb tárgyú határozatokat adjuk.

Joggyakorlat: I. csoport. 1. A községek nincsenek korlátozva abban, hogy a községi vadászterület bérbeadása alkalmával a vadászat gyakorlását illetőleg a helyi viszonyoknak a közigazgatási érdekeknek megfelelő, a vadászati törvénnyel ellentétben nem álló megszorító feltételeket kössenek ki. (Közigazgatási Bíróság 753/1898. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

2. A bérbeadási feltételek között, a vadászat gyakorlására nézve, a fennforgó gazdasági érdekek figyelembe vételével oly megszorítások, melyek ezen érdekeket a vadászattal összekötött károsodástól lehetőleg megoltalmazzák, helyt foglalhat. (Belügyminiszternek 63.612/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 23. l.)

3. A valamely városban fennforgó sajátságos gazdasági viszonyok annak, hogy azon város községi vadászterülete bérbé ne adassék, törvényesen megállítható indokát nem képezhetik; azonban a bérbeadási feltételek a fennforgó gazdasági érdekek figyelembe vételével akként állapíthatók meg, hogy ezen érdekek a vadászattal összekötött károsodástól lehetőség szerint megóva legyenek. (Belügyminiszternek 10.708/1886. számú határozata; Egerváry I. kötet 21. l.)

4. A községi vadászterületek bérbeadására vonatkozó árverési feltételekben az agarászat eltiltható. (Közigazgatási Bíróság 4048/1907. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet.)

5. A vármegye alispánja a községi képviselőtestület határozatától a jóváhagyást megtagadta, az árverést megsemmisítette és a községet arra utasította, hogy az árverési feltételek közé vegye fel, hogy az árverésen csak az vehet részt, akinek fegyvertartási vagy vásárlási engedélye van.

A panasz, mely ezen határozat ellen irányul, alaptalan. A vármegye alispánjának a jelentése szerint ugyanis a panaszos az 1926. évi január hó 25-én előterjesztett fegyvertartási engedély iránti kérelmével elutasított.

Minthogy pedig a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4-ik §-a szerint az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincsen, községi vadászterületet nem bérelhet, panaszos pedig ezt az iratok szerint ez ideig meg nem szerezte, ezért a panasznak helyet adni nem lehetett. (Közigazgatási Bíróság 1860/1926. szám.)

6. Az összehívott képviselőtestületnek s a hárbeli földbirtokosoknak együttesen tartott üléséről

felvett jegyzőkönyv szerint a képviselőtestület és a községi birtokosok 570 holdnyi birtoktöbbséggel a lóhátan való vadászat megengedése mellett nyilatkozván, ennek alapján az alispán határozatát, mely a szóban lévő kérdés felett határozni hivatottak valódi többségi határozott akaratnyilvánításának megfelelő, jóváhagyom. (Belügyminiszternek 83.835/1889. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog 326. l.)

II. csoport. 1. A megállapított árverési feltételekbe olyan kikötések, melyek a vadászati törvény kifejezett rendelkezéseivel ellentétben állanak, vagy melyek az árverés eredményének, illetve az elérhető bérösszeg mérvének csökkentésére befolyással bírhatnak, fel nem vehetők. (Közigazgatási Bíróság 3749/1907. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam: III. kötet.)

2. Az árverési feltételekbe oly kikötések, melyek a vadászati törvény vagy valamely magánjogi jogszabály kifejezett rendelkezéseivel ellentétben állanak, fel nem vehetők. Tekintve már most azt, hogy a ragadozó és kártékony állatok által okozott károk megtérítését, továbbá ezek pusztítását és a pusztítás elmulasztásának következményeit maga a vadászati törvény (8. és 13. §.) az árverési feltételek 8. pontjával ellentétesen szabályozza, a kifogásolt árverési feltétel törlése indokolt. (Közigazgatási Bíróság 5163/1925. szám.)

3. Az árverési feltételek akként állapítandók meg, hogy azok a szabad versenyt egyáltalán ne korlátozzák, s a legnagyobb ígéretet tevő árverelőnek a bérlet tárgyát lehetőleg biztosítsák.

Minthogy pedig a megállapított árverési feltételek 9. pontjában foglalt az a feltétel, hogy a községi

képviselőtestület fenntartja magának azt a jogot, hogy az árverelők közül, tekintet nélkül az ígéret nagyságára, szabadon választhasson, a szabad versenyt nagymértékben korlátozó intézkedést tartalmaz, sőt a nyilvános árverés jogi fogalmával ellentétben áll, s alkalmas arra, hogy a komoly versenyzőket az árverésben való részvételtől visszatartsa, a bíróság a szabálytalan árverési feltételt hivatalból megsemmisíti és utasítja a község képviselőtestületét, hogy újabb árverést ezen helyesbített árverési feltételek mellett tartsa meg. (Közigazgatási Bíróság 235/1926. sz.)

4. Az árverési feltételek 15. pontjában felvett azon kikötés, hogy a község a három legmagasabb ajánlat között minden indokolás nélkül szabadon választhat, a szabad versenyt nagy mértékben korlátozó intézkedést tartalmaz és ezért azt törölni kellett. (Közigazgatási Bíróság 1755/1927. szám.)

5. Községi vadászterület bérbeadásánál az árverési feltételekbe olyan kikötések, amelyek az árverés útjání versenyt korlátozzák, illetve egyes jelentkezőket az árverésbeni részvételtől kizárnak, fel nem vehetők. (Közigazgatási Bíróság 107/1902. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

6. Községi vadászterület haszonbérbeadása iránt megállapított árverési feltételek között oly kikötés, hogy a haszonbérleti idő esetleg csak 3 évig tart, mint a vadászatról szóló törvénybe ütköző kikötés, helyt nem foglalhat. (Közigazgatási Bíróság 910/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

7. Tekintettel, hogy a vadászat gyakorlása közben a vadászatot gyakorló által, valamint a fővadak (szarvas, dämuvad) által okozott károk felbecsülése és megállapítása tárgyában követendő eljárást részben maga a vadászati törvény (7. és 16. §.), részben

pedig a fennálló polgári törvények szabályozzák, a község képviselőtestülete az árverési feltételekbe, valamint a megkötendő bérleti szerződésben a kártalanításra nézve külön eljárási szabályzatokat s mi több, olyan szervezetet, melynek határozata jogerős intézkedést képez, meg nem állapíthat. (Közigazgatási Biróság 3749/1907. szám; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

8. Községi vadászterületek bérbeadásának árverési feltételei közé nem vehető fel oly kikötés, hogy a bérlők a községi előljárásnak bizonyos árverési és eljárási költségeket tartoznak fizetni. (Belügyminiszternek 7315/1897. számú határozata; Egerváry II. kötet 11. l.)

9. Az árverési feltételek között olyan kikötés, hogy a körjegyzőnek a vadászás megengedtetik, helyt nem foglalhat, mert az ilyen kikötés a vadászati jog értékét tetemesen csökkentené és ez okból a község károsodását idézné elő. (Belügyminiszternek 62.682/1889. számú rendelete; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog 326. l.)

10. Árverési feltételbe annak kikötése, hogy a bérlő köteles a vadászatot a község vadászatkedvelő lakóainak megengedni, a vadászati törvény célzatába ütközik, amennyiben a vadállomány kímélése szempontjából nem felel meg s a vadászatot annyira kiterjeszti, hogy a vadászati bérlet annak folytán sokat veszít értékéből s egyszersmind előidézi a község károsodását is; tehát az árverésnél mellőzendő volt volna. (Közigazgatási Biróság 965/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

11. A községi vadászterület bérbeadásánál olyan megszorító feltétel, amely szerint csak azok vehetnek részt az árverésben, akik a községben földadót fizet-

nek, mint a vadászati törvény intentiójával ellenkező korlátozás, helyt nem foglalhat. (Közigazgatási Bíróság 3135/1901. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

12. Az árverési feltételeknek az a kikötése, hogy csak helybeliek árverezhetnek, mint a vadászati törvény célzatával ellenkező korlátozás, helyt nem foglalhat. (Közigazgatási Bíróság 2312/1928. szám.)

13. Községi vadászterületre vonatkozó árverési feltételekbe felvett olyan intézkedés, mely szerint bárki, ki vadászati kihágás miatt el lett ítélve, sem árverés, sem átruházás útján a vadászati jog bérletét meg nem szerezheti — joghatállyal nem bír. (Közigazgatási Bíróság 2454/1903. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam, II. kötet.)

14. A községi közlegelőknak rendeltetése elsősorban a községi állatállomány táplálása lévén, a bérleti szerződésben foglalt feltételek 5. pontja, melynél fogva a bérlő jogosítva van bármely községi lakós marháját ezen legelőről kitiltani, illetve be nem fogadni, úgyszintén az, hogy a legeltetési bér megálapítása, melyet a bérlő az illető községi állattulajdonosoktól szedhet, a bérlőre, ki ezen körülményt esetleg saját üzérkedő céljai érvényesítésére felhasználhatja, bízatik: el nem fogadható. (Belügyminiszternek 1064/1892. számú határozata; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog 330. l.)

15. A bíróság utasítja a község képviselőtestületét, hogy a községi vadászati jog hasznosítása céljából az árverési feltételek 17. pontjában foglalt ama rendelkezések mellőzésével, hogy „bérlő a községnek ezen pontban tett intézkedései ellen csakis közigazgatási úton élhet jogorvoslattal, a polgári bíróság előtti peresítési jogáról pedig lemond” tartson újabb árve-

rést és annak szabályszerű meghirdetése iránt gondoskodjék.

A kifogásolt fenti rendelkezés ugyanis nem csak hogy törvénybe ütközik, hanem nagy mérvben alkalmas arra, hogy a vadászati jog bérletére igényt tartó pályázókat az árveréstől visszatartsa, s ekként a szabályszerű árverési feltételek mellett elérhető bérösszeg mérvére nézve csökkentő befolyással bírjon. (Közigazgatási Biróság 642/1927. szám.)

16. A bíróság az árverési jegyzőkönyvben felvett árverési feltételek 7. pontjának ama részét, mely szerint a község „ezen pont be nem tartása esetén — minden fellebbezés és birói út kizárásával jogosult a haszonbéri szerződés egyoldalú megszüntetésére, illetve felbontására és a vadászati jognak egyszerű képviselőtestületi határozattal leendő újabb bérbeadására“, törölni rendeli. Így kellett határozni, mert eltekintve attól, hogy a törölni rendelt feltételt nem a község képviselőtestülete állapította meg, azért mert a szerződés be nem tartásának következményét a fennálló polgári törvények szabályozzák és az árverési feltételekbe, valamint a megkötendő bérleti szerződésbe ettől eltérő szabályzat és a község képviselőtestületének egyoldalú akaratnyilvánítása fel nem vehető. (Közigazgatási Biróság 1860/1926. szám.)

III. csoport. 1. A vadászati jog gyakorlásának haszonbérbeadásánál az árverési feltételek az árverési eljárásnak oly kellékei, melyek az árverezőkre, de a községre nézve is kötelezők és amelyek az árverés eredményét lényegesen befolyásolják. (Közigazgatási Biróság 4549/1925. szám.)

2. Községi vadászterület bérbeadásánál az árverési feltételeket, a kikiáltási árt s az árverés határnapját a község képviselőtestülete köteles megállá-

pítani, s ezen, részben törvény, részben pedig a kifejlett törvényes gyakorlat által reá ruházott feladatot a községi előljárásságra át nem ruházhatja. (Közigazgatási Biróság 3749/1907. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet.)

3. Ha a községi vadászterület bérbeadásánál az árverési feltételeket nem a képviselőtestület állapította meg s az árverést nem az rendelte el, az ilyen árverés alapján kötött szerződés akkor sem tekinthető törvényesen létrejöttnek, ha az árverést a képviselőtestület utólag jóvá is hagyta. (Közigazgatási Biróság 278/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

4. Alispán illetékessége a feltételek módosítására.

A vármegyei alispán a község képviselőtestülete által a községi vadászterület haszonbérbeadása iránt megállapított árverési feltételeket módosíthatja, illetve kiegészítheti, ily esetben azonban újabb bérbeadási árverés rendelendő el. (Közigazgatási Biróság 965/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

5. A nyilvános árverés jogi természetéből következik, hogy az árverési feltételek képezik azon alapot, melyeknek ismeretében az árverezők ajánlataikat megteszik. Ebből pedig következik, hogy a nyilvános árveréssel ellenkezik azon eljárás, midőn a megkötött szerződést a közzétett feltételektől eltérő, sőt a legmagasabb ajánlattevőre kedvezőbb feltételek mellett kötötték meg. Szabálytalan tehát a község képviselőtestületének az az eljárása, hogy a szerződést az árverési feltételekben megállapított hat évtől eltérőleg tíz évben állapította meg és ezért a panasszal megtámadott határozatot az árverési eljárással együtt hatályon kívül kellett helyezni. (Közigazgatási Biróság 2289/1928. szám.)

6. A nyilvános árverés természetéből következik, hogy az árverés az előzetesen megállapított és kellőleg közzétett árverési feltételek mellett tartandó meg. A nyilvános árverés jogi természetével ellenkezik és ezért semmis az az eljárás, midőn az árverés az előzetesen megállapított és közzétett árverési feltételekkel ellentétes módozat mellett tartatik meg. Helyesen járt el a törvényhatósági bizottság, midőn a közzétett árverési feltételeknek utólagos módosítása következtében a szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 5204/1927. szám.)

7. Az árverési feltételek közé a terület hozzávetőleges nagysága is felveendő. (Közigazgatási Biróság 2032/1928. szám.)

Árverési határnap. Az árverési határnapot az árverési hirdetményben és az árverési feltételekben is közzé kell tenni.

Az árverési határnap kitűzésére egyedül a községi képviselőtestület illetékes. (1886: XXII. t. c. 120. §.)

Joggyakorlat: 1. A községi vadászterület bérbeadását megsemmisítendőnek találtam, mert az árverési feltételekben az árverési határnap, mely pedig kell, hogy azokban megemlítve legyen, benn nem foglaltatik; különben is a községi javadalmak árverés útján való bérbeadásánál az árverés határnapjának kitűzésére törvény szerint nem a községi jegyző, hanem maga a képviselőtestület illetékes. (Belügyminiszternek 58.883/1889. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

2. Ha az árverési határnapot a községi képviselőtestület helyett a községi előljáróság tűzte ki, ezen törvényellenes eljárást azon körülmény törvényessé nem teszi, hogy a képviselőtestületi közgyűlés az árverési határnapot utólag jóváhagyja s az

árverés eredménye alapján megkötött szerződést jóváhagyásával szintén ellátja. (Közigazgatási Bíróság 650/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

3. Minthogy a községi vadászati jog bérbeadása céljából foganatosított árverés nem a községi képviselőtestület által határozatilag kitűzött és szabályszerűen közhírré tett határnapon, hanem két nappal későbbben tartatott meg, azon körülmény pedig, hogy az elhalasztott árverés határnapja kellőképpen közhírré tétegetett volna, a körjegyző pusztá állításán felül mivel sem igazoltatott: az árverést megsemmisítendőnek találtam. (Belügyminiszternek 59.869/1884. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

4. Községi vadászterület bérbeadása azon képviselőtestületi ülésen, amely a bérbeadást és feltételeit meghatározza, nem eszközölhető, hanem az árverés napja, tekintettel a községi határozatok ellen közbevethető felebbezések benyújtására, törvényben megállapított határidőre megállapítandó s kellően meghirdetendő. (Belügyminiszternek 63.863. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

5. Az alispánnak az e határozata, mellyel az árverést megsemmisítette azért is helytálló, mert az 1886: XXII. t. c. 120. §-ának azon rendelkezése, hogy az árverés módozatait a képviselőtestület állapítja meg, az árverés kitűzését illetőleg sem tartatott meg. Az árverési határnapot ugyanis a községi előljáróság tűzte ki, amely eljárást nem teszi törvényessé sem az a körülmény, hogy a vadászat bérbeadásával a község képviselőtestülete a községi bírót és jegyzőt bízta meg, sem az, hogy az említett hírdetmény alapján megtartott árverés eredményét a képviselőtestü

let elfogadta, mert a fentt hivatkozott törvényhely értelmében a községi javadalom bérbeadásánál az árverésre vonatkozó előintézkedések megtétele is a képviselőtestület jogát és kötelességét képezi. (Közigazgatási Bíróság 1556/1926. szám.)

Árverési hirdetmény. Az árverési feltételek fontosabb pontjait a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 3. §-a értelmében legalább egyszer egy szaklapban is közhírré kell tenni.

A községek részéről a vadászati jog bérbeadására vonatkozó hirdetményeknek kellő közhírré tételéről szóló 59.371/1894. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1894. évf. 318. l.) a következőket tartalmazza:

Az „Országos magyar vadászati védegyelet“ a belügyminiszter figyelmét az 1894. évben azon jelenségre hívta fel, hogy az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a alá eső területeken bérbeadás útján gyakorlandó vadászati jog gyakran a forgalmi viszonyoknak meg nem felelő alacsony áron értékesítettik; minek oka főképen abban rejlik, miszerint a tervezett bérbeadások szélesebb körökben köztudomásra nem jutván, az érdeklődők versenye nem érvényesül.

Ezen hiányon a nevezett egylet segíteni óhajtván, azon ajánlatot tette, hogy a szóban lévő bérletre vonatkozó árverési hirdetéseket az egyesület hivatalos közlönyében, a „Vadászlap“-ban háromszor egymásután, minden egyes közlésért egy-egy szó után számított 2 kr. díj fejében közzétenni kész. Tekintettel arra, hogy az idézett törvényszakasz rendelkezése alá tartozó vadászterületekben a községek (mint erkölcsi testületek) is érdekelve vannak, sok községben a vadászati bérjövedelem az idézett törvényszakasz első bekezdésében érintett esetben egyenesen a község

közigazgatási kiadásainak fedezésére van rendelve, a belügyminiszter felhívja a törvényhatóságokat, miszerint általán véve legyenek szoros felügyelettel az iránt, hogy a községek részéről a vadászati jog bérbeadására vonatkozó hirdetéseknek köztudomásra juttatása tekintetéből a célnak megfelelő eljárás kövessék. E végből a községeket, amennyiben a községi vagyon kezelése körében ily irányú szabályrendelettel nem bírnának, a közhírré tétel módját részletesen megállapító szabályrendeletek alkotására kötelezze.

Az árverési hirdetések közzététele tárgyában a belügyminiszternek a Belügyi Közlöny 1926. évf. 165. lapon a következő kijelentése olvasható:

A m. kir. belügyminiszter a község területén gyakorlandó vadászati jog bérletére vonatkozó hirdetések közzétételeire alkalmas „Vadászat” című szaklapot, amely azóta a „Magyar Vadászujság” címet vette fel (szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V. ker., Ferenc József-tér 5-6 szám) és a „Nimród” vadászujságot (szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IV. ker., Egyetem-utca 4. szám) mint a vadászati érdekeltségek körében elterjedt lapokat a községi előjáróságok figyelmébe ajánlja. (B. M. 58.788/1926. szám.)

Joggyakorlat: 1. Nem követett el ügyszegő szabálytalanságot a község előjárósága azzal sem, hogy az árverési hirdetést a hazai vadászati lapok valamelyikében közzé nem tette, mert a hirdetés úgy a községben, mint a szomszédos községekben kellőleg közzétett és ezzel az esetleges érdeklődők figyelmébe felhívott. (Közigazgatási Bíróság 4250/1926. szám.)

2. A panaszosnak az az érvelése, hogy a meg-

tartott árverés jóváhagyandó volna, alaptalan, mert az árverési hirdetemény hiányos közzététele következtében a szabad verseny nem érvényesülhetett. (Közigazgatási Bíróság 37/1924. szám.)

3. A vármegyei szabályrendelet 4. §-a parancsolólag rendeli el az árverési hirdeteménynek a vármegyei hivatalos lapban való közzétételét. Helyesen határozott tehát az alispán, mikor ennek elmulasztása miatt az árverést megsemmisítette. (Közigazgatási Bíróság 599/1924. szám.)

4. A bérbeadandó községi vadászati jog árverési napjának egyedül az illető községben való kihirdetése nem elegendő, hanem a kihirdetésnek a szomszédos községben is meg kell történnie. (Belügyminiszternek 79.224/1889. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

5. A községi vadászterület bérbeadása iránti hirdeteménynek a vármegye községeinek rendszeresen megküldött hivatalos közlönyben való közzététele egymagában is kellő kihirdetési módozatot képez. (Belügyminiszternek 68.932/1889. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

Árverésnél kikiáltási ár. A kikiáltási árat, illetőleg annak összegét az árverési feltételekbe fel kell venni. Az árverési feltételekben azt is meg kell mondani, hogy a kikiáltási áron alul tett ajánlatot a községi képviselőtestület elfogadhatja-e, vagy pedig ilyen esetben új árverést kell-e meghirdetnie. Ha az árverési feltételekben az van felvéve, hogy a kikiáltási áron alul tett árverési ajánlat nem fogadható el, a községi képviselőtestület a kikiáltási áron alul tett ajánlatot el nem fogadhatja, hanem ilyen esetben új árverést kell tartani.

Az új árverésen az árverési feltételekben azon-

ban már nem lehet kimondani azt, hogy a kikiáltási áron alul tett ajánlat nem fogadható el, mert a községi vadászterület az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében minden körülmények között bérbe adandó, azon a vadászati jog gyakorlását pihentetni ajánlattevő esetén nem lehet és így egy meghiusult árverés után a községi vadászterületet a szándékolt összegén alul is haszonbérbe kell adni. A kikiáltási árat a képviselő testület állapítja meg. (1886:XXII. t. c. 120. §.)

Joggyakorlat: 1. Községi vadászterület haszonbérbeadása iránti árverésen, ha csak az árverési feltételek ellenkezőt nem tartalmaznak, amennyiben az árverezők a kikiáltási árat meg nem ajánlják, ajánlatok a kikiáltási áron alul is elfogadandók. (Közigazgatási Bíróság 720/1925. szám.)

2. Igaz ugyan, hogy a panasszal megtámadott határozat indokai nem helytállóak, mert az árverési feltételek nem tartalmaznak oly kikötést, hogy a kikiáltási összegén alul tett ajánlat el nem fogadható. Ily körülmények között nem járt el szabálytalanul az árverést vezető előljárási akkora, midőn a megállapított 100 arany korona kikiáltási összeg mellett árverező nem jelentkezvén, a kikiáltási árat fokozatosan 50 aranykoronáig leszállította és ezen árnál kezdte el az árverést és pedig annál kevésbé, mert az 1886:XXII. t. c. 120. §-a szerint az árverés eredményének jóváhagyása a község képviselőtestületének hatáskörébe tartozik és az jogosult a meg nem felelő legmagasabb ajánlatot el nem fogadni és újabb árverést elrendelni. (Közigazgatási Bíróság 4250/1926. szám.)

3. Helyes a vármegye alispánjának az újabb árverést elrendelő határozata még azért is, mert a kikiáltási árt a község előljárási állapította meg,

holott az 1883: XX. t. c. 3. §-ában hivatkozott 1871: XVIII. t. c. 110. §-a helyett életbe lépett 1886: XXII. t. c. 120. §-a szerint az árverés módozatait a képviselőtestület állapítja meg. (Közigazgatási Bíróság 1860/1926. szám)

Árverésnél közlekedési akadály. A községi vadászterületek haszonbérbeadása iránti árverés megtartásánál figyelembe kell venni a netáni közlekedési akadályokat is (pl. hófúvas, felhőszakadás stb.).

Komoly közlekedési akadály esetén, amidőn feltehető, hogy az árverezni szándékozók, vagy azok egy része épen a közlekedési akadály miatt nem jelentek meg, az árverést el kell halasztani, illetőleg új árverést kell kitűzni.

Joggyakorlat: Megállapítást nyert, hogy a vadászati jog gyakorlásának haszonbérbeadása iránti árverés napján a haszonbérbeadó község mentén közlekedő vonatok a nagy hófúvás következtében egyáltalán nem közlekedtek, részben pedig csak nagy késéssel közlekedtek, mely körülményből viszont az is megállapítható, hogy a más járművekkel való közlekedés is nagy nehézségbe ütközött.

Tekintve, hogy ezen közlekedési akadály az esetleg árverezni szándékozók a megjelenésben akadályozta és ez a körülmény az árverést is befolyásolhatta, az alispán helyesen határozott, midőn a megkötött vadászbérleti szerződéstől a jóváhagyást megtagadta és új árverést rendelt el. (Közigazgatási Bíróság 4638/1927. szám.)

Árverésnél megbízott. Az árverezők a vadászati jog gyakorlásának haszonbérbeadása iránti árverésen személyesen vagy meghatalmazott (megbízott) útján vesznek részt. Azt, hogy a meghatalmazottnak az árverésen joga van részt venni, szabályszerű meg-

hatalmazással kell igazolni.

A meghatalmazott csak a megbízás korlátain belül járhat el.

A meghatalmazottnak a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet 4. és a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. pontjában előírt feltételeket (l. *Árverésen kik vehetnek részt*) saját személyükre vonatkozóan nem kell igazolni, azaz a meghatalmazottak vadászjegy és fegyverviselési engedély nélkül is licitálhatnak, az ezekkel a kellékekkel ellátott és igazolt megbízójuk nevében, illetőleg megbízójuk részére.

Joggyakorlat: 1. Az, hogy a vadászati jog bérbeadása alkalmával szerepelt megbízott megbízójának érdekeit nem kellőleg képviselte, az illetőnek a megbízottal szemben magánjogi uton támasztható igényekre szolgáltatathat alapot, azonban az árverés megsemmisítésére jogalapot nem képez. (Belügyminiszternek 304/1891. számú határozata; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog).

2. Az E..... hitbizomány meghatalmazottjának a vadászati jog gyakorlásának haszonbérbeadása iránti árverésen való részvételből történt kizárása kétségtelenül a verseny szabadságának a korlátozása volt.

Az a körülmény pedig, hogy a meghatalmazást nem a jószágigazgatóság, hanem az erdőgondnokság állította ki, a kizárásra jogos okul nem szolgálhatott, mert a meghatalmazás esetleges hiányossága utólag is pótolható volt volna. Az árverésnek ez okból való megsemmisítése tehát indokolt. (Közigazgatási Bíróság 660/1924. szám.)

Árverésnél utóajánlat. A községi vadászterület haszonbérbeadása iránti árverésen teendő utóajánlat tárgyában törvény, rendelet nem intézkedik.

E tekintetben irányadó a Közigazgatási Bíróságnak az az állandóan követett gyakorlata, mely szerint utóajánlatnak egyedül abban az esetben van helye, ha az utóajánlat megengedése az árverési feltételekben ki van kötve.

Ha az árverési feltételekben utóajánlatról rendelkezés nincsen, utóajánlat nem tehető.

Joggyakorlat: 1. A vadászati jog bérbeadása tárgyában megtartott árverés nem volt megsemmisíthető azon az alapon, mert panaszosok a megtartott árverés után az árverés eredményét meghaladó utóajánlatot tettek, minthogy a község képviselőtestülete által megállapított árverési feltételekben az utóajánlat újjáni bérbeadásról szó nincsen, egyébként pedig sem törvényen, sem törvényes szokáson nem alapul, hogy a szabályszerűen megtartott árverés után beadott utóajánlat esetén a megtartott árverés hatályon kívül helyezendő s újabb árverés megtartása elrendelendő volna. (Közigazgatási Bíróság 2168/1899. szám; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog).

2. Ezen bíróság állandó gyakorlata az utóajánlatot, amennyiben az az árverési feltételekben kifejezetten meg van engedve, joghatályosnak tekinti, azonban az utóajánlat következtében megtartott árverésre nézve is irányadók az első árverés közzétételére és megtartására vonatkozó szabályok.

Tekintve már most azt, hogy az utóajánlati árverés kellőleg közhírré téve nem lett, sőt az még az utóajánlat megtételére meghatározott idő lejártá előtt tartatott meg, ezért az utóajánlati árverés joghatályosnak nem tekinthető, miért is a községet újabb utóajánlati árverésre kellett utasítani. (Közigazgatási Bíróság 5304/1926. szám.)

3. Az árverés eredményét érvényre emelni nem

lehetett, mert az árverési jegyzőkönyvben foglalt feltételek szerint az utóajánlat meg volt engedve és a panaszosok az árverés után a megengedett 15 napi határidőn belül utóajánlatot tettek.

Ennek a megengedett és kellő időben előterjesztett utóajánlatnak pedig az a következménye, hogy az utóajánlati összegnek, mint kikiáltási árnak alapul vétele mellett újabb árverést kell tartani. (Közigazgatási Bíróság 2198/1924. szám)

4. Az utóajánlat folytán megtartandó árverés, attól eltekintve, hogy az utóajánlattevők utóajánlatukhoz kötve vannak, egészen olyan természetű, mint az első árverés és így az utóárverésnél ugyanazok a szabályok az irányadók, mint amelyek az első árverésre szóltak. Helytelenül járt el tehát a város képviselőtestülete, midőn az utóajánlati árverést az első árverésen legtöbbet ígérőkre és az utóajánlattevőkre korlátozta. (Közigazgatási Bíróság 2578/1927. szám.)

5. A községi vadászterületek bérbeadása iránti árverés felett a községi képviselőtestület köteles határozni. Ha a bérszerződésnek alispáni jóváhagyása előtt előnyösebb utóajánlat adatik be, akkor új árverés tartandó. (Belügyminiszternek 99.716/1895. sz. határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam I. kötet 276. l.)

6. Vadászati jog bérbeadása ügyében, magasabb utóajánlat esetén a községi képviselőtestületnek akkor, mikor az árverés eredményének helybenhagyása kérdésében az 1886: XXII. t. c. 120. §-a alapján határoz, joga van újabb árverést elrendelni. (Belügyminiszternek 56.215/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye I. kötet 518. l.)

Árverésnél zárt ajánlat. A községi vadászte-

rület haszonbérbeadásánál az árverési feltételekben kell kimondani, hogy zárt ajánlatnak van-e helye.

Zárt ajánlatot csak távollevők vagy olyanok tehetnek, akik az árverésen szóbeli ajánlatot nem tesznek.

A zárt ajánlatnak — feltéve, hogy az árverési feltételek értelmében lehetséges — mindenkor határozott összegre kell szólni.

Az olyan zárt ajánlatot tehát, amely csak a legmagasabb árverési ajánlatot pl. 10 pengővel túlhaladó összeget ígéri meg, mint a szabad versenytárgyalás szellemével ellenkezőt, figyelembe venni nem lehet.

Joggyakorlat: Ha községi vadászterületnek nyilvános árverésen történő bérbeadásánál valamely zárt ajánlat nem határozott pénzösszeget, hanem csupán az elérendő legmagasabb ajánlatot bizonyos mértékben túlhaladó összeget ígér meg, az ilyen zárt ajánlatot az árverés eredményének megállapításánál figyelembe venni nem szabad. (Közigazgatási Bíróság 5100/1909. szám; Közigazgatási döntvénytár IV. kötet 67. l.)

Árverésről jegyzőkönyv. A vadászati jog gyakorlásának értékesítése iránti árverésről felvett jegyzőkönyvnek tartalmazni kell az árverés lefolyását és az árverés fontosabb mozzanatait.

Árverési jegyzőkönyv elkészítéséhez minta:

Felvétetett Somogyszil községben, a jegyzői irodában, 1908. évi április hó 27-én a községi előljáróság által a községi vadászterület bérbeadása alkalmával.

Annak megállapítása után, hogy a község képviselőtestülete által a mai napra kitűzött árverés úgy a községben, mint a járás területén, valamint a „Vármegyei Hivatalos Lap” 12-ik számában közhírré té-

tetett, N. N. községi előljáró (vagy jegyző, vagy segédjegyző) felolvassa a képviselőtestület által előre megállapított árverési feltételeket.

Alább megnevezett árverezni szándékozók lefizetik a 20—20 korona bánatpénzt, mely után az árverés a következő eredménnyel ejtetett meg:

Itt következik az árverezők neveinek és az általuk beigért összegnek a felsorolása

A kitűzött 10 percnyi határidő letelte alatt magasabb ígéret nem tételvén, a községi vadászterület bérbeadására vonatkozó szerződés a legtöbbet ígérő B. Ferenc somogyszili lakossal, 360 korona évi bérösszeg mellett a képviselőtestület utólagos jóváhagyása reményében oly hozzáadással kötött meg, hogy az előre lefizetett 20 korona bánatpénz az első évi bérösszeg első részletébe lesz beszámítandó.

A többi árverező által lefizetett 20—20 korona bánatpénz átvételét az illetők ezuttal elismerik.

Kmf.

Előljárók.

N. N.

jegyző.

Árverezők.

N. N.

bíró.

(Térfy: Magyar Közigazgatási törvények Grill-féle kiadása, Közigazgatási példatár kötet 116. l.)

Joggyakorlat: 1. Az árverési eljárás lefolyását az árverési jegyzőkönyv igazolja és így az árverési jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell az árverési eljárás lényeges mozzanatait.

Tekintve most már azt, hogy az árverési jegyzőkönyv nem tartalmazza azt, hogy B. A. javára a leütés miként történt, sem azt, hogy a panaszosnak ezen leütés után tett ajánlata miként fogadtatott el, ezen szabálytalanságok következtében helyesen járt el a vármegye alispánja, midőn a szerződéstől a

jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Bíróság 3414/1927. szám.)

2. Az a körülmény, hogy a szabályszerűen megtartott árverés alkalmával annak lefolyásáról jegyzőkönyv nem véttetett fel, nem képezi törvényre avagy törvényerőre alapítható indokát annak, hogy sem a község, sem egyesek részéről felfolyamodással meg nem támadott bérbeadási eljárás megsemmisíttessék. Hasonló hivatalos eljárások lefolyásáról azonban jövőben rendes jegyzőkönyvek vezetendők. (Belügyminiszternek 74.453/1889. számú határozata; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

B

Bagoly. A 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 1. §-ának o. pontja értelmében a baglyok minden fajára minden időben tilos vadászni.

A bagolynak, mint a mezőgazdaságra nézve hasznos állatnak védelmét biztosítja a 24.655/1901. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) is.

Bárcaváltás. Községi vadászterületen a vadászati jogot bárcaváltás, élvezeti jegy alapján — a 154.113 1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) 5. §-a értelmében — még akkor sem lehet gyakorolni, ha az nem üzletszerűen történik.

Ez a rendelkezés azonban csak azokon a községi vadászterületeken hatályos, amelyek oly törvényhatóságok területén fekszenek, amelyek a vadászati szabályrendeletet a fent idézett 154.113/1927. B. M. számú körrendelet figyelembe vétele mellett elkészítették és a belügyminiszter a szabályrendeletet kormányhatóságilag jóváhagyta.

Bárcaváltás alapján vadászattal találkozunk még a községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú rendelet (I. Szabályrendelet) 2. pontjában, mely kimondja, hogy a bérlő úgynevezett élvezeti jegyet üzletszerűen sem a bérlet egész tartamára, sem egyes vadászati idényre vagy egyes vadászatra nem adhat ki. Ezen rendelkezés érvényének az előfeltétele ugyancsak az, hogy a vadászterület a most idézett rendelet értelmében alkotott szabályrendelet hatálya alatt álljon.

Abban az esetben tehát, ha a vadászterület oly törvényhatóság területén fekszik, ahol a szabályrendelet a 142.328/1912. B. M. számú rendeletben foglalt irányelvek figyelembe vétele mellett készült el, illetőleg, ahol a régi szabályrendeletet a 154.113/1927. B. M. számú körrendeletnek megfelelően még nem módosították — külön megállapodás hiányában — a bárcaváltás, élvezeti jegy alapján vadászatnak, feltéve, hogy az élvezeti jegy kiadása nem üzletszerűen történik, jogi akadálya nincsen.

A bárca, élvezeti jegy nem üzletszerű kiadása is — valamennyi községi vadászterületen — csak akkor fog megszűnni, ha a törvényhatóságok a szabályrendeletet a 154.113/1927. B. M. számú körrendeletnek megfelelően készítik el, illetőleg ahol már szabályrendelet van, ott a szabályrendeletet a 154.113/1927. B. M. számú körrendeletnek megfelelően igazítják ki és ha azt a belügyminiszter jóváhagyta.

A földművelésügyi miniszter az 1928. évi április hó 21-én 2613. szám alatt kelt és a miskolci erdőigazgatósághoz intézett rendeletével az idény lelövésre és bárcaváltásra, továbbá fővad telepítésre fenntartott házilag kezelt vadászterületeken a bárca-

váltás alapján gyakorolható vadászatot a következőképpen szabályozta:

1. §. Az erdőgazgatóság kerületében lévő vadászterületeken, melyeken a lelövésre előirányzott vadnak értékesítése bárcaváltás alapján van engedve, a vadászatot a vadászatról szóló 1883. évi XX. t. c. rendelkezései szerint a jelentkező vadászok az alábbi feltételek és kikötések mellett gyakorolhatják.

2. §. A vadászat az illetékes m. kir. erdőhivatal, illetve a m. kir. földművelésügyi miniszter által megbízott közegeknél a szarvasbikát kivéve, valamennyi egyéb vadra a törvényszerű vadászjegy, a szarvasbika vadászatánál pedig ezenkívül a m. kir. földművelésügyi miniszter által kiállított külön névre szóló vadászati engedély előmutatása mellett előzetesen váltott bárca alapján, a jelentkezés sorrendje szerint előre megállapított napon és területen csakis az erdőőr vagy vadőr kíséretében cserkészve hívóval és lesben gyakorolható.

Vadászati bárcák csak a m. kir. földművelésügyi miniszter által jóváhagyott vadlelövési előirányzatban engedélyezett vadmenyiségre szolgáltatathatók ki.

Aki a jelentkezés sorrendje szerint előre megállapított napon vagy időtartamon belül gyakorolható vadászati jogát bármi oknál fogva igénybe nem veszi, az a 6. szakasz szerint általa már előzetesen a jelentkezés alkalmával lefizetendő, illetőleg befizetett biztosítékot elveszti és az az erdőgazdasági üzem javára teljes összegében számolandó el.

3. §. A m. kir. földművelésügyi miniszter fenntartja magának azt a jogot, hogy a vadtenyésztés érdekében szükséges vadlelövést az erdészeti alkalmazottak által foganatosíthassa.

4. §. Egy napra (24 órai időtartamra) érvényes vadászbárcáért 15 (Tizenöt) Pengő alapár fizetendő, mely összegben a bárca tulajdonosát kísérő erdőőr vagy vadőr részére a bárcát kiállító erdőtsízt által kifizetendő 5 (Öt) Pengő napibér is be van számítva.

5. §. Ezen összegben felül a vadászat gyakorlásáért a bárca tulajdonosa által a következő díjak fizetendők, amelyekben a kísérő erdőőr vagy vadőrnek engedélyezett s ugyancsak a bárcát kiállító erdőtsízt által kifizetendő jutalmak és lődíjak is bentfoglaltatnak:

A vad fajta	Hibázott vagy megsebzett	Elejtett
	v a d é r t	
	p e n g ő	
Őzbak	25	60
Szarvasbika	150	—
8-as	—	400
10-es	—	600
12-ös	—	800
14-es	—	1000
16-os	—	1200
18-as	—	1400
20-as és ezen- felül	—	1600
Vaddisznó:		
Koca vagy malac	10	25
Fiatal agyaras	10	60
Erős agyaras	10	80
Szalonka	—	3
Császármadár	—	4

Ezen árak oly elejtett szarvasbikákra vonatkoznak, melyek agancsának súlya a kifőzött koponyacsonttal együtt 6 kg-ot meg nem halad. Ezen alapdíjon felül minden fél kilogrammnyi súlytöbbletért 50 Pengő külön díj fizetendő. Félkilogrammon aluli súlytöbblet nem lesz figyelembe véve. A páratlan agancsszám a felső árosztályba számít; 3 cm-nél rövidebb agancságok nem számítanak.

6. §. Aki bárca alapján kíván vadászni, köteles a bárca kiváltásánál az ennek kiállításával megbízott m. kir. erdőhivatalnál vagy közegnél a bárca díján felül a bárca szerint lelövésre engedélyezett minden darab őzbak után 60 Pengő, szarvasbika után 600 Pengő összeget biztosíték fejében a pénzátvételre jogosult közeg által kiállítandó Utalványjegy és Igazolvány című bárcaszelvények ellenében letenni.

A vadászat befejezése után a m. kir. erdőhivatal a letett pénzüsszeget az illetőnek, ha az vadászat közben lövést nem tett, azonnal visszaszolgáltatja, ha azonban az illető vadat hibázott, vagy megsebzett, vagy elejtett, a biztosítási pénzüsszeget az 5. §-ban megállapított díjak kiegyenlítésére fordítja és az esetleges pénzfelesleget visszaadja.

Ha a letett biztosíték a fizetendő díjak kiegyenlítésére elegendő nem lenne, köteles az illető a különbözetet azonnal készpénzben kilizetni. Ha azonban e tartozást ki nem fizetné, úgy joga van a m. kir. erdőigazgatóságnak ezt a különbözetet az általa szabadon választandó, a sommás eljárásra illetékes bíróságnál, a különbözet nagyságára való tekintet nélkül, sommás eljárás útján behajtani.

A váltott „Utalványjegy“ a vadászat megkezdése előtt a kísérő erdőőrnek vagy vadőrnek kéz-

besítendő, ki arra a vadászat eredményét a vadászat befejezte után rávezeti és a bárcát az illetékes m. kir. erdőhivatalnak vagy közegnek beszolgáltatja oly célból, hogy annak alapján a fizetendő díjak felszámíttassanak.

Az erdőgazdasági üzem javára elszámolandó emez összegek befizetését a vadász az „Utalvány-jegy“-en aláírásával igazolja, a vadászbarca „Igazolvány“ című szelvénye pedig — melyen ez összegek szintén fel vannak tüntetve — a vadász birtokában marad.

A bárcáért fizetett alapárát a m. kir. erdőhivatal még abban az esetben sem fizeti vissza, ha a bárca tulajdonosa azt igénybe nem vette. Ez esetben az egész összeg az erdőgazdasági üzem javára lesz elszámolva.

7. §. Az elejtett vad teljességében az illető vadász tulajdona.

8. §. A vadászathoz pórázon vezetett véreben kívül másfajta ebet kivinni nem szabad.

A sebzett vadat a vezető erdőőr vagy vadőr által megállapítandó idő előtt nyomozni nem szabad.

Szavast, őzet és vaddisznót kizárólag csak golyóval szabad löni.

9. §. Hiuzt, farkast, rókát, nyusztot és más kisebb kártékony és ragadozó vadat az, aki bárcát váltott, külön díj fizetése nélkül is lőhet, de a szőrmeért, amennyiben azt megtartani kívánja, a következő díjakat tartozik fizetni;

Hiuz — — — 20 Pengő.

Farkas — — — 10 „

Róka — — — 3 „

Nyest — — — 8 „

Nyuszt — — — 10 „

10. §. Aki őzsutát vagy gidát lő, 50 Pengő, aki pedig szarvastehenet lő, 100 Pengő összeget köteles kártérítés címén fizetni.

Egyébként a jelen szabályzatban foglalt módok mellett való vadászatra — magától értetődőleg — minden tekintetben mérvadók a vadászatról szóló 1883. évi XX. t. c. illetve ugyanezen törvény-cikkben meghatározott vadászati tilalmi időket módosító 1925. évi 85000 számú rendelet tilalmi rendelkezései.

Végül a földművelésügyi miniszter értesíti az erdőigazgatóságot, hogy jelen szabályzatot kerületében léptesse azonnal életbe és hogy a vadászok részére kiállítandó bárcaszelvényeket magában foglaló füzetek a vezetése alatt álló miniszterium erdészeti segédhivatalától igényelhetők, mint szigorú számadás tárgyát képező nyomtatványok.

A kincstári erdőkben a bárcaváltás alapján vadászatot korábban a 19148/1911. F. M. számú alaprendelet (Budapesti Közlöny 1911. évf. 164. szám) és az ezt módosító 63656/1914. F. M., 1357/1918. F. M. és a 87.160/1922. F. M. számú rendelet szabályozta.

A fent részletesen ismertetett 2613/1928. F. M. számú rendelet az idézett négy rendeletet bár kifejezetten hatályon kívül nem helyezte, azoknak gyakorlati jelentőségük ma már nincsen.

(L. még az 53.093/1885 B. M. számú rendelet vonatkozó rendelkezését „Haszonbér kezelése”, valamint „Haszonbérleti szerződésnél minta” alatt közölt szerződés 22. pontját.)

Barom módon elfogása vadnak. (l. Vadászat fogalma alatt a 3. számú határozatot).

Bécsi próbaállomás bélyege. (l. Próbálövés).

Befogása vadnak. Az 1883: XX. t. c. 15 §-ának 3. bekezdése a következőleg rendelkezik:

Tenyésztés céljából a befogás csak a vadászat tulajdonosai, bérlői, vagy azok szakértő megbizottjai részére engedtetik meg.

Az idézett szöveg rendelkezéséből kitűnik, hogy a törvény más célra mint tenyésztési célra a vadak befogását nem engedi meg, ennél fogva üzérkedési célra a vadak befogása tiltva van. Ha valaki tehát a befogást „tenyésztés“ helyett más célból, pl. üzérkedés céljából eszközli, törvénybe ütköző tilos cselekményt követ el. Minthogy azonban a törvény ezt a tilos cselekményt elmulasztotta büntető szankcióval ellátni, azt a vadászati jogosítottat, aki vadat tenyésztés helyett a törvény rendelkezése ellenére nyereszkes célból fogat be, felelősségre vonni, megbüntetni nem lehet.

Az eleven hasznos vadnak s a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalomba hozataláról és szállításáról szóló 36.219/1910. F. M. számú rendelet 1. §-a értelmében élő hasznos vadat csak engedéllyel szabad szállítani. Az engedélyt a szállításhoz az idézett rendelet 2. §-a értelmében a földművelésügyi miniszter adja meg; a 3. §. pedig a büntetési szankciót tartalmazza, mely szerint az, aki a földművelésügyi miniszter engedélye nélkül, illetőleg igazolvány nélkül élő hasznos vadat szállít, 15 napig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő. (l. *Élő vad szállítása*).

Ez a rendelkezés van hivatva pótolni a törvény előlídezett rendelkezésének hiányát. A vad befogásának ugyanis csak akkor van értelme, ha a befogott vadat a rendeltetési helyre lehet juttatni, ennek pedig az az előfeltétele, hogy a vad forga-

lomba legyen hozható, illetőleg, hogy a vad szállítható legyen. Minthogy pedig a befogott vad csak akkor szállítható, ha a földművelésügyi miniszter az engedélyt a szállításhoz megadja, tulajdonképpen a vad befogása is a földművelésügyi miniszter engedélyétől függ.

A vadbefogást érinti a 17.326/1929. F. M. számú rendeletben foglalt intézkedés is. (l. *Tenyésztés*).

(l. még „*Haszonbérleti szerződésnél minta*“ alatt közölt szerződés 8. pontját).

Joggyakorlat: Vádlottak a terhükre rótt kihágás vádja és jogkövetkezményei alól felmentetnek s az őz K. J. birtokában hagyatni rendeltetik; mert a kérdéses őz K. J. vadászati jogbérelő vadászterületén, megbizottjának meghagyásából, tenyésztési célból fogatott el, tenyésztés céljaira pedig a befogás — az 1883: XX. t. c. 15. §-nak végpontja értelmében — a vadászat tulajdonosai, bérelői vagy azok szakértő megbizottja részére meg van engedve: miből önként következik, hogy az illető jogosított vadállományát és annak fejlesztését nemcsak a vadászati időben és úton, de tilalmi időben is — ekkor azonban a vadászati út mellőzésével — tetszése szerint szabályozhatja. (Belügyminiszternek 1866/1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 171. l.)

Belga vadászfegyver próbabélyege. (l. *Próbalövés*.)

Belső telek vadászterület. Belső telek alatt vadászatjogi szempontból értjük a város vagy faluvégi lakóházakhoz közvetlenül csatlakozó és azzal összefüggésben lévő azokat az ingatlanokat, amelyek a kerti művelés és körülkerítés, illetőleg árkolás nélkül — tehát a kerti jelleg nélkül is — önálló vadászterületet képeznek. E vadászterületnek jelleg-

zetessége, hogy lakóház mellett terül el.

Belső telek közé számíttatnak a tanyák, puszták, majorok területei is.

A belső telek vadászterület létesítése tárgyában az 1883: XX. t. c. 2. §-a következőleg rendelkezik:

Saját földbirtokán a tulajdonos vagy az, akinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az ingatlan belső telket képez.

A belső telket képező ingatlanon a vadászati jog tehát a törvény értelmében önállóan gyakorolható, ami azt jelenti, hogy az ilyen ingatlanon a tulajdonos vagy annak engedélyese jogosult vadászni.

Előfordulhat, hogy a belső telket képező ingatlan az önálló vadászterületi jelleg ellenére is a községi vadászterülethez csatoltatik, illetőleg azzal együtt adatik bérbe, mely esetben a vadászati jog gyakorlása nem a tulajdonost, hanem a községi vadászterületet hasznobérlő társaságot illeti meg. Ez azonban csak akkor történhet meg, ha az ingatlan tulajdonosa a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogról az illetékes közigazgatási hatóság előtt kifejezetten lemondott. Ebben az esetben a tulajdonos a vadászati jog gyakorlásával újból csak a hasznobérlési szerződés lejárta után élhet.

Ha az ingatlan elveszti belső telek jellegét, elveszti egyúttal az önálló vadászterületi jellegét is, mely esetben az ingatlan az 1883: XX. t. c. 3. §-ának kötelező rendelkezése értelmében a községi vadászterülethez csatolandó.

A községek, városok belterületén fekvő belső telket képező ingatlan természetesen nem azonos az idézett törvény 2. §-ában meghatározott önálló vadászterületi jelleggel rendelkező belső telekkel. Az

1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott belső telket a törvény u. i. egyenesen a vadászati jog gyakorlása céljából létesíti, míg az említett másik belső telek már a dolog természeténél fogva sem képezhet vadászterületet, ott vadászni, lövöldözni egyenesen tilos, amint azt az 1890: I. t. c. 121. és az 1879: XL. t. c. 115. §-a kimondja.

Felmerülhet az a kérdés, hogy a vadászterület hasznobérlője vadászat közben a földtulajdonos belső telkét képező tanyáján jogosult-e átjárni, vagy azt köteles kikerülni. A választ a feltett kérdésre a Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. számában a következőkben adja meg: A vadászterület hasznobérlete csupán a hasznobérelt területre vonatkozó vadászati jogot foglalja magában és így nézetünk szerint nem terjed ki arra, hogy a vadászterület hasznobérlője a tulajdonos belsőségén átjárhasson. Felfogásunk helyt álló voltát megalapozva látjuk az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezésében is, mely szerint a kertileg művelt és kerítéssel ellátott terület, vagy belső telek nagyságra való tekintet nélkül önálló vadászterület.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. A községtől távolabb fekvő tanyahelyet a vadászati törvény szempontjából belső teleknek kell tekinteni. (Belügyminiszternek 2212/1925. számú határozata. Belügyi Közlöny 1925. évf. 564. l.)

2. Azon kérdés, vajjon valamely pusztá az 1883: XX. t. c. 2. §-ában körülírt területek közé tartozik-e, önállóan, a birtokosok meghallgatásával és a tényleg beállott helyzet követelményeinek

figyelembe vételével hivatalból döntendő el. (Belügyminiszternek 40.698/1890. számú határozata, Egerváry I. kötet 20. l.)

3. Valamely pusztának vadászati bérbeadása iránt, annak önálló vadászterületi jellege szempontjából felmerült kérdés jogerős eldöntése előtt intézkedés nem tehető. (Belügyminiszternek 73.119/1889. számú határozata. Egerváry I. kötet 21. l.)

Belügyminiszterium. A belügyminiszterium hatáskörébe tartoznak:

1. vadászati kihágásoknak végsőfokon való elintézése,

2. vadászatról szóló törvény végrehajtása,

3. hivatalos hajtó vadászat,

4. vadak származási igazolványa,

5. cseléd vadászjegyek,

6. élő vadak vagy tojásaik külföldre szállítása,

7. ragadozó és kártékony vadak mérgezése,

8. vadőrök, erdőőrök felesketése,

9. vadőrök, erdőőrök fegyverviselési és fegyverhasználati joga,

10. mező- és hegyőrök lőfegyverrel való ellátása,

11. lőfegyver, lőszer rendszete, árusítása, tartása, gyártása, szállítása, kísérő igazolványok. (Magyarország tiszti cím- és névtára 1929. évf. 37 és 38. l.)

Bérlet. (l. *Haszonbérlet.*)

Beteg vad elejtése. (l. *Idült sérülésben lévő vad elejtése.*)

Biai vadőri szakiskola. A biai vadőri szakiskolát végzett rokkantaknak vadőri jelvényekkel való ellátásáról és ezen szakiskola működésének beszüntetéséről a 244/1918. F. M. számú rendelet

(Rendeleték Tára 1918. évf. 224. l.) intézkedik.

Az idézett rendelet értelmében a rokkantügyi hivatal által Bián (Pest m.) fenntartott volt féléves vadőri tanfolyam vezetősége által kiállított bizonyítványokkal bíró vadőrök — amennyiben a 19426/1911. F. M. számú rendeletben (l. *Vadőr felesketése*) körülírt esküt letették — szintén ellátandók a most idézett és a 23952/1912. F. M. számú rendeletben (l. *a földművelésügyi miniszternek Vadőr című 1926. évi kiadmányában 313. lapon*) említett vadőri jelvényel.

Az említett rokkantügyi vadőri szakiskolát az Országos Hadigondozó Hivatal elnöke a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg 1917. évi október havában beszüntette; ehelyett azonban a már meglévő magyar kir. erdőőri szakiskolákkal szerves kapcsolatban a földművelésügyi miniszter m. kir. vadőri szakiskolákat rendszeresített egy egész évre terjedő tanfolyamokkal, amelyek elsősorban arra vannak hivatva, hogy a vadőri szolgálatra alkalmas rokkantakat az élet követelményeinek megfelelően kiképezzék. (l. *Vadőri iskola.*)

Bibic. Bibicre minden időben tilos vadászni, (l. *Tilalmi idő.*)

A bibic védelmét a tilalmi időről szóló 85.000/1925. F. M. számú rendeleten felül biztosítja még a 24.655/1901. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) és a 23.470/1912. F. M. számú rendelet (l. *Tojás védelme*). A hivatkozott helyeken az idézett rendeletek szövege is megtalálható.

Birságolási jog haszonbérleti szerződésnél. (l. *Haszonbérleti szerződésnél birságolási jog.*)

Bitang jószág. A szabadon élő vad bár

gazdátlan, uratlan állat, bitang jószágoknak — amint azt az alább közölt határozat tanúsítja — még sem tekinthető.

Az alább közölt határozat indokolására meg kell jegyezni, hogy az nem felel meg a helyes jogi álláspontnak, mert a szabadon élő vad jogszabályaink értelmében uratlan, gazdátlan jószág, az tehát a „földterület tulajdonosai, illetve bérlőinek tulajdonát” nem képezheti.

A tulajdon tárgyát a vad helyett a vadászati jog, illetőleg a vadászati jog gyakorlása képezi, ami azt jelenti, hogy a szabadon élő vad nem esik az általános foglalási jog alá, hanem arra csak az jogosult, aki a vadászati jogot akár mint az ingatlan tulajdonosa (vadászati jogalany), akár pedig kötelmi alapon, mint vadászati haszonbérlő—jogosan gyakorolja. (l. *Tulajdonjog vad felett általában.*)

Joggyakorlat: Az erdőkben és mezőkön szabadon élő vadak bitang jószágul nem tekinthetők, hanem a vadász, vagy a földterületek tulajdonosai illetve bérlőinek tulajdonát képezik. (Belügyminiszternek 40.862/1895. számú határozata; Egerváry II. kötet 174. l.)

Biztosíték haszonbérleti szerződésnél. (l. *Óvadék haszonbérleti szerződésnél.*)

Borz. A borz az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt kártékony állatok közé tartozik és a föld birtokosa által ez okból minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A borz által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.) — I. *Vadászatjövődéki kihágás alatt II. csoport 13 számú határozatot.* —

Botfegyver vadászatra alkalmas. (l. *Vadászat fogalma alatt 16. számú határozatot.*)

Bölény. Európai bölényre minden időben tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

A bölény által okozott kár nem vadkár és a bölény által okozott kárért az 1883: XX. t. c. alapján ez okból kárpótlás nem jár.

A bölény által okozott kár megtérítése a Vadászati Törvény helyett csak a magánjog általános szabályai értelmében igényelhető. (l. *Vadkár.*)

Búzaérték haszonbérleti szerződésnél. A vadászati jog gyakorlásáért fizetett ellenérték, haszonbérösszeg búza értékben is kiköthető. A búzaértékben kikötött haszonbér a községi vadászterületnél azonban csak készpénzben fizethető. (l. *Haszonbér kezelése.*)

Joggyakorlat: Az 1925 : XXXV. t. c. 18. §-a csak azt mondja ki, hogy a községi bevételt és kiadást pengő értékben kell megállapítani, úgyszintén, hogy a községi pénztár és hivatal számadását ebben az értékben kell vezetni.

Tekintve már most azt, hogy a szerződés 2. pontja szerint a haszonbér készpénzben fizetendő; tekintve továbbá azt, hogy a haszonbérnek a búza értékben történt megállapítása nem képezi akadályát annak, hogy a község költségvetésébe és számadásaiba a haszonbért a törvényes fizetési eszközben állítsa be: ezért a bíróság a község panaszának helyet adva kimondja, hogy a haszonbérnek a búza mindenkori értékében való megállapítása a szerződés jóváhagyásának akadályát nem képezi. (Közigazgatási Bíróság 1107/1928. szám.)

C

Céllövőfegyver fegyverviselési engedélye. (l. Fegyverviselési engedély 2. bekezdés.)

Céllövőfegyver illeteke. (l. Erekllyefegyver illeteke.)

Címszavak. (l. Betűrendes tárgymutatót a szöveg végén.)

Császármadár. Császármadárra november hó 1. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. Tilalmi idő.)

Császármadárnak bárca váltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet érinti. (l. Bárca váltás.)

Csatorna. (l. Út.)

Csendőrség. Az 1927. évi szeptember hó 1-én életbe lépett m. kir. csendőrség részére kiadott szervezeti és szolgálati utasítás 60. §-ának 379. és 380. pontjában foglalt rendelkezése a vadászat ellenőrzéséről a következőket tartalmazza:

379. pont. A csendőr a vadászó egyéneket vadászjegyük előmutatására felszólítani köteles. Hivatalos hajtóvadászatra meghívottak a vadászatban részt vehetnek anélkül, hogy vadászjeggyel kellene ellátva lenniök, ezek tehát nem kötelesek vadászjeggyel igazolni magukat. Kör- és hajtóvadászatoknál a kör vagy hajtás befejezése után kell az ellenőrzést gyakorolni.

Az ellenőrzésnél figyelmet kell fordítani arra, hogy a vadász a vadászjegyen feltüntetett névvel és fényképpel azonos legyen.

Azt, aki vadászjegyét felmutatni nem tudja vagy nem akarja, továbbá, aki bármilyen vadászati vagy jövedéki kihágást követett el, a vadászat

abban hagyására kell felszólítani. Ha az ilyen egyén ismeretlen és kilétét igazolni nem tudja vagy nem akarja, személyazonosságának megállapítása végett a legközelebbi olyan lakott helyre kell elővezetni, ahol őt igazolhatják.

Azoktól, akik engedély nélkül másnak területén vadásznak, tehát az orvvadászoktól, továbbá a vadászjeggyel nem rendelkezőktől és azoktól, akik tiltott időben vagy tiltott vadra vadásznak, a vadászfegyvert — ez utóbbiaknál tekintet nélkül arra, hogy vadászjeggyel bírnak-e vagy sem — őrizetbe kell venni és a közigazgatási hatóságnak, az esetleg elejtett vadat pedig a községi elöljáróságnak kell átadni.

380. pont. A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékei miatt elkövetett egyéb kihágások eseteiben a lőfegyvert csak akkor kell őrizetbe venni, ha közbiztonsági szempontból szükségesnek mutatkozik, vagy ha az illető fegyvertartási engedéllyel nem rendelkezik, vagy ha egyéb büntetendő cselekmény forog fenn.

Az orvvadászokat mindenkor nagy óvatossággal kell megközelíteni, ezért a járőr tagjai, ha a terepviszonyok, illetőleg a terepfödözet ezt lehetővé teszik, lehetően fedezve és egymástól nagyobb távolságon közeledjenek feléjük.

Erdők vagy vadászterületek átportyázásához az erdőszemélyzet, illetőleg a vadőrök közreműködését igénybe lehet venni.

A 30683/1894. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1894. évf. 311. l.) értelmében, amelyet a belügyminiszter az I—VI. számú m. kir. csendőrkörületi parancsnokságokhoz intézett, a csendőr az orvvadász ellen, minthogy a tilos területen való

vadászat az 1883: XX. t. c. 39. §-a értelmében nem képez hivatalból üldözendő kihágást, csak a vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének, illetve ezek megbizottjának kérelmére van hivatva fellépni, a tilos időben vadászók ellen azonban hivatalból, tehát felszólítás nélkül is.

A belügyminiszter az 1929. évi augusztus hó 17-én 134.894/1929. szám alatt kelt rendeletével valamennyi m. kir. csendőrkerületi parancsnokságot felhívta, hogy a hurokkal való orvvadászat megakadályozása céljából a szükséges intézkedést tegyék meg. (l. *Hurkolás.*)

A csendőr fegyverviselési jogát l. *Fegyverviselési engedély alatt.*

A csendőr vadászejgy ellenőrzése iránti kötelességét l. *Vadászejgy ellenőrzése és Vadászejgy nyilvántartása alatt.*

A csendőr a mezőőr fegyverviselését ellenőrizni köteles (l. *Mezőőr*), valamint a belügyminiszter azon rendelkezésének a betartását, mely szerint hajtó kutyákkal a tilalmi idő alatt kártékony vadra sem szabad vadászni. (l. *Hajtóebekkel vadászat.*)

Joggyakorlat: 1. A csendőrség idegen területen engedély nélküli vadászás által elkövetett kihágás miatt panaszemelésre nem jogosult. (Belügyminiszternek 3067/1902 számú határozata; Egerváry II. kötet 133. l.)

2. Vadászati kihágási ügyben a feljelentést tett csendőrség fellebbezési joggal nem bír. (Belügyminiszternek 1435/1899. számú határozata; Egerváry II. kötet 134. l.)

Csőszök vadászejgye. (l. *Vadászejgy illetékmentessége.*)

D

Dámvad. A dámvad az 1883: XX. t. c. 7. §-a értelmében fővad. A dámvad által okozott kár vadkár, amiért teljes kárpótlás jár. (l. *Vadkár alatt.*)

Dámbikára december hó 1. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag, dámtehénre és dámborjúra február hó 1. napjától október hó 31. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

A dámvad elejtési díjának és húsértékének a kiszámítása tárgyában tájékoztatást a „Vadászat megakadályozása“-nál közölt joggyakorlat alatt (8. szám) találunk.

Diplomaták vadászjegye. (l. *Külföldi diplomaták vadászjegye.*)

Disznós kutyával vadászat. E tárgyban a 85.000/1925. F. M. számú rendelet 1. §-a tartalmaz rendelkezést. (l. *Tilalmi idő.*)

Dúvad. A ragadozó vagy kártékony állatokat, úgymint: medvét, farkast, rókát, hiuzt, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, tengeri nyulat, hörcsögöt, ürgét, görényt, menyétet, nyusztot, vidrát (15-féle állat) saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja azon esetben is, ha a vadászat bérbe volna adva; ha azonban a pusztítást vadászatilag hajtókkal vagy bárminemű vadászbeckekkel akarja végbeinni, ebben az esetben a vadászati bérlő beleegyezését tartozik kieszközölni. (1883: XX. t. c. 13. §.)

Azon főelv alól, mely szerint a ragadozó és kártékony állatoknak vadászatilag való pusztítása csak a vadászati haszonbérlő előzetes beleegyezésével történhetik meg, a törvény két kivételt állapít meg:

1. a ragadozó vadakra, amelyek az 1883: XX.

t. c. 19. §-a értelmében hivatalból való vadászat útján pusztíthatók, amely esetben a vadászterület tulajdonosa vagy bérlője csupán értesítendő ;

2. a kártékony vadak közül a vaddisznóra, amelynek pusztítására az idézett törvénycikk 13. §-ának 2. bekezdése értelmében elsősorban a bérlő hivandó fel s csak ennek mulasztása esetén tartható alapos panaszok folytán hivatalból való vadászat.

A ragadozó vagy kártékony állatok által tett károk az idézett t. c. 8. §-a értelmében meg nem téríttetnek, mert ezek a vadak a föld birtokosa, tulajdonosa által bármikor elpusztíthatók. Ez az elpusztítási jog természetesen megilleti az ingatlan mezőgazdasági haszonbérletjét is.

A törvény a dúvad gyűjtőszó helyett inkább a ragadozó vagy kártékony állattal megjelölését használja, a dúvad megjelölő szóval egyedül az idézett t. c. 22. §-ában találkozunk, amely a hivatalos vadászon elejtett dúvadak tulajdonjogáról tartalmaz rendelkezést. *(l. Tulajdonjog hivatalos vadászon ejtett vad felett.)*

A ragadozó és kártékony állatok elpusztítása, még ha az vadászfegyverrel is történik, nem minden esetben meríti ki a vadászás fogalmát, miért is a fent felsorolt ragadozó vagy kártékony vadak kivételesen vadászjegy nélkül is elpusztíthatók, lelőhetők, amint azt a joggyakorlat alatt közölt 3. számú határozat tanúsítja. *(l. még „Vadászat fogalma“ alatt a 7. számú és Vadászatjövődéki kihágás alatt II. csoport 13–15 számú határozatokat.)*

A hasznos és nemes vad (pl. nyul, őz, fácán) is okozhat károkat, de a hasznos és nemes vad ezen a címen a földtulajdonos által sohasem pusztítható el. *(l. Vadkár.)*

A vadászati törvényen felül a halászati törvény is ismer dúvadakat. (l. *Dúvad halászatnál.*)

Az elpusztított kártékony dúvadak utáni megjutalmazásról és azok nyilvántartásáról az 54.558/1903. F. M. számú körrendelet (Egerváry II. kötet 191. l.) a következő rendelkezést tartalmazza :

A hasznos vadak és házi állatok között annyi kárt okozó hiuzok és farkasok elpusztítóit a földművelésügyi miniszter lehetőség szerint jövőre is megjutalmazni kívánván, felhívja a törvényhatóságot, hogy ezen elhatározást területén lehető széles körben mielőbb hozza nyilvánosságra s egyben intézkedjék, hogy a szóban forgó dúvadak elpusztítói az alispáni hivatalnál pontosan bejelentessenek.

A bejelentésekről 1903. évi január hó 1-től kezdve pontos nyilvántartást kell vezetni s azt mindenkor december hó 31-én lezárni és annak másolatát megfelelő jelentés kíséretében a földművelésügyi miniszterhez fel kell terjeszteni.

Az eljárás ellenőrzése és az elpusztított dúvadakkal való visszaélés megakadályozása céljából a földművelésügyi miniszter azt is elrendeli, hogy a bejelentett dúvadirtási esetek minden alkalommal az illetékes községi előljárásnak a főszolgabíró által láttamozott hivatalos bizonylatával igazolandók és csakis ez alapon jegyezhetők fel a fentebb említett nyilvántartásba, minélfogva ezen okmányok az előjegyzési sorszám szerint kezelve, a szóban forgó nyilvántartás mellékletét kell hogy képezzék; az elpusztított hiuz, vagy farkas szőrmeje pedig a nyilvántartás vezetésével megbizott hivatalnak, illetve egyénnek egyidejűleg (legkésőbb 8 nap alatt) bemutatandó s általa a bal lábszár belső — vagyis nem a szőrös — oldalán az anilin-festékkal nedvesített

hivatali bélyegzővel való megbélyegzés után az illető félnek visszaadandó.

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t. c. 13. §-ának rendelkezése szerint a ragadozó vagy kártékony állatok elpusztítása — a hivatalból való vadászatok kivételével — csak a terület birtokosának, illetve bérlőjének van megengedve. Idegen vadászterületen vadmacskának kutyákkal való elfogatása vadászati kihágás ismérveit foglalja magában. (Minisztertanácsnak 1907. évi december hó 7-én hozott határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet 52. l.)

2. A vadásatról szóló 1883. évi XX. t. c. 8. §-a akkép intézkedik ugyan, hogy ragadozó, vagy kártékony állatok — melyek közé a törvény 13. §-a szerint a vaddisznók is tartoznak — által okozott károk meg nem téríttetnek. Azonban ez a rendelkezés nem alkalmazható oly esetben, ha a vadászterület birtokosa ily kártékony állatokat tenyészt, avagy vétkes ténykedésével, illetve mulasztásával a ragadozó és kártékony állatok elszaporodását előmozdítja. Ugyanis habár a törvény e tekintetben kifejezetten kivételt nem állapít meg — mégis ellenkeznek a törvény szellemével, ha a vadászterület birtokosa — aki a vaddisznókat az általa haszonélvezett területen önmaga tenyészt, avagy, aki a törvény 13. §-a szerint az esetre, ha a vaddisznók nagyobb mérvű károkat okoznak — azoknak pusztítására kötelezve van — ha e kötelezettség ellenére oly tevékenységet fejt ki, mely a vaddisznók nagyobb mérvű elszaporodását okozza, a saját törvényellenes magatartásával lehetővé tett kár megtérítésének kötelezettsége alul szabaduljon. Ily esetben tehát, amidőn a károkozás ténye a vadászterület birtokosának vétkes magatar-

tásával okozati összefüggésbe hozható, a vadászterület birtokosának a kártérítési kötelezettsége nemcsak az általános magánjogi szabályok, de a vadászatról szóló törvény értelmében is megállapítandó. (Kuria 4652/1918. szám; Magánjogi döntvénytár XIII. kötet 65. 1.)

3. A kártékony és ragadozó állatoknak a bérelt vadászterületen akár lőfegyverrel való pusztítása a közönséges értelemben vett vadászás fogalma alá nem esik. Indokolás: Az elmarasztalt a sz. . . . i határban, mint a határ vadászbérlőjének a vadőre, a gazdájától kapott fegyverrel a gazdája általános utasítására vadászjegy nélkül egy vaddisznót lőtt és azt gazdájának beszállítani köteles volt. E tényállás alapján a megtámadott határozatban feltüntetett jövedéki kihágást nem lehet megállapítani, mert az 1883 : XX. t. c. 13. §-a első bekezdése a kártékony és ragadozó vadak — ezek között a vaddisznó — pusztítását bármikor a birtokosnak saját területén megengedi. Ez a jog értelemszerűleg kiterjed a vadászterület bérlőjére is és minthogy a jog gyakorlása, vagyis a pusztítás személyhez kötve nincsen — megbízott által is végezhető. Minthogy pedig a ragadozó és kártékony vadak akár lőfegyverrel pusztítása a közönséges értelemben vett vadászás fogalmi körébe nem vonható, minthogy továbbá az 5007/1924. P. M. számú rendelet 1. §-a értelmében a vadászjegy csak a vadászáshoz kötelező, ezeknél fogva a marasztaltnak vadászjegyre nem volt szüksége. (Közigazgatási Bíróság 2478/1928. szám; Magyar Közigazgatás 1929. évf. 28. szám.)

4. Vádlottak saját területükön vadásztak vaddisznóra; miután pedig a vaddisznó dúvad számba megy, amelyre saját területén mindenki s mindenkor

szabadon vadászhat, ennél fogva a tilalmi idő a jelen esetre nem alkalmazható. (Belügyminiszternek 4513/1907. számú határozata; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 366. old.)

Dúvad halászatnál. Az 1888: XIX. t. c. 26. §-a értelmében a halászatra jogosítottak, ha vadászati jogosítvánnyal nem bírnak is, lőfegyver használata nélkül elpusztíthatják a halakra nagyobb mértékben kártékony állatok közül: a vidrát (*Lutra vulgaris*), a vidranyestet, (*Mustela lutreola*), a csonttörő sast (*Halietos albicilla*), a halászó sast (*Paudion halietos*), a jégmadárt (*Alcedo ispida*), valamint a gémekeket, rucákat és ludféléket; a vadászati terület tulajdonosának, esetleg bérlőjének azonban az ily módon befogott vagy elejtett vad iránt való tulajdonjoga fenntartatik.

E

Ebadó. (l. *Ebtartás.*)

Ebek. Az ebekre vonatkozó rendelkezéseket a következő jogszabályok tartalmazzák:

1. az 1879: XL. t. c. 122. §-a a veszélyes ebeket tartók büntetőjogi felelősségéről (l. *Ebek mint veszélyes állatok.*);

2. 1883: XX. t. c. 14. §-a kóbor ebek elpusztításáról (l. *Ebek elpusztítása.*);

3. 1883: XX. t. c. 16. §-a a vadászat módjáról (t. i., hogy a vadászat lóháton vadászebek használatával is gyakorolható) és a nyájörző ebekről (l. *Vadászat módja és Ebekkel vadászati kihágás.*);

4. 1883: XX. t. c. 17. §-a ebek letartóztatásáról és az ebek által okozott károk megtérítéséről (l. *Ebek letartóztatása és Ebek által okozott kárért kártérítés.*);

5. 1883: XX. t. c. 32. §-a, ebekkel elkövetett vadászati kihágásról (l. *Ebekkel vadászati kihágás.*);

6. 69.399/1886. B. M. számú rendelet, ebek által okozott vadászati kihágások (1883: XX. t. c. 32. §.) feljelentéséről (l. *Ebekkel vadászati kihágás.*);

7. 23.081/1902. B. M. számú rendelet, hajtóebekkel tilalmi időben kártékony vadra való tilos vadászatról (l. *Hajtóebekkel vadászat.*);

8. 66.929/1922. K. M., 68.901/1923. K. M. és 98.030/1923. K. M. számú rendelet, vadászebeknek villamoson való szállításáról (l. *Ebek villamoson szállítása.*);

9. 85.000/1925. F. M. számú rendelet, hajtóebekkel való vadászatról (l. *Tilalmi idő.*);

10. 4020/1928. M. E. számú rendelettel életbe léptetett vasuti üzletszabályzat 25. §-a és a vonatkozó végrehajtási határozmány, valamint az üzletszabályzat kiegészítő részét képező díjszabás 8. szakasza, ebeknek vasuton való szállításáról (l. *Ebek vasuton szállítása.*);

11. az 1928: XIX. t. c., az ebtartásról és a veszett kutyákról (l. *Ebtartás és Veszett kutya.*);

12. 18.000/1929. F. M. számú rendelet, lóháton agarak használatával való vadászatról tartalmaz rendelkezést. (l. *Tilalmi idő.*)

Ebek által okozott kárért kártérítés. Előfordul, hogy a jogosított vadásznak vadászebei idegen, tilos vadászterületre átmennek és ott kárt okoznak, pl. a vadászebek olyan területet gázolnak össze, mely díszcserjékkel, virágokkal vagy konyhaveteményekkel van beültetve, vagy a vadállományban okoznak károkat.

A vadászebek tulajdonosa az ilyképen okozott kárt az 1883: XX. t. c. 17. §-a értelmében teljes

mértékben köteles megtéríteni.

Az idézett törvényhely a károsultat jogainak biztosítása céljából felhatalmazza, hogy a kárttevő vadászebet letartóztathatja és pedig mindaddig, míg a vadászeb gazdája az okozott kárért teljes elégtételt nem adott. (l. *Ebek letartóztatása.*)

Ha a vadászeb gazdája az okozott kárt megfizette, a károsult a vadászebet a tulajdonos rendelkezésére köteles bocsátani.

A károsult a vadászeb által okozott kár megtérítését természetesen abban az esetben is követelheti, ha a károsult a vadászebet bármi okból letartóztatni nem tudta.

Az idézett törvényhelyben biztosított kártérítési kötelezettség a vadászeb gazdáját csak abban az esetben terheli, amidőn a vadászeb vadászat alkalmával s vadászat közben vált át az idegen, azaz tilos vadászterületre, vagyis, ha a vadászeb az idegen területen való tartózkodás ellenére is még olyan helyzetben van, hogy gazdája az eb feletti felügyelet gyakorlásának a lehetőségétől nincs megfosztva, tehát abban az esetben, amikor a vadászeb kóborlásban lévőknek még nem tekinthető.

A kóbor eb (l. *Kóbor eb fogalma*) által okozott kár megtérítésére nézve a fenti speciális jogszabályok helyett a magánjog általános szabályai az irányadók.

A kártérítési igény megállapítása a rendes bíróság elé tartozik. A károkozás tényét a károsultnak igazolni kell.

Ebek elpusztítása. Az ebek elpusztítása tárgyában az 1883: XX. t. c. 14. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

A vadászati területen talált kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

A törvény az ebek elpusztításához az idézett szöveg értelmében három feltételt szab: 1) hogy az elpusztítás a vadászatra jogosított vadászterületén történjen, 2) hogy az eb kóbor eb legyen és 3) hogy az elpusztítás a vadászati jogosult, illetőleg annak meghatalmazottja által történjen.

Hogy az eb mikor tekinthető kóbor ebnek lásd „Kóbor eb fogalma” alatt.

A kóbor eb elpusztítására nemcsak a vadászterület tulajdonosa vagy haszonbérelője jogosult, hanem azok a személyek is, akiket erre a vadászati jogosítottak felhatalmaznak, tehát vadászati alkalmazottak, vadőrök, erdőőrök stb.

Abból, hogy a törvény kóbor ebek „elpusztításáról” beszél következik, hogy a kóbor ebek nemcsak lőfegyverrel, hanem egyéb módon is pl. bottal, törökkel, hurokkal, méreggel stb. elpusztíthatók.

Minthogy az eb csak abban az esetben pusztítható el, ha az kóbor eb, következik hogy azon gyakori esetben, amikor a szántóvető ember a kutyáját magával a földjére kiviszi és a kutya ott gazdája szemeláttára nyulakra vadászik, a jogosított vadász a szántóvető ember kutyáját a kóbor jelleg hiányában még tetten érés esetén sincs feljogosítva lelőni. A jogosított vadász ilyen esetben is csak azt teheti, hogy a kutya gazdáját az 1883:XX. t. c. 26, illetőleg 30 és 32. §-ába ütköző vadászati kihágás és az okozott kár megtérítése miatt feljelenti

Ha a vadász a tettenért kutyát kóbor jelleg hiányában agyonlövi, a vadással szemben az 1878:V. t. c. 418. §-ába ütköző idegen ingó dolog rongálásának vétsége, illetőleg az 1879:XL. t. c. 127. §-ába ütköző tulajdon elleni kihágás forog fenn. (l. *Ebek elpusztításáért kártérítés alatt az első számú hatá-*

rozatot.)

Az elpusztítás jogosságának a kérdésénél az 1883:XX. t. c.-en felül figyelembe jöhet még a büntetőjognak és a magánjognak a jogos védelemre vonatkozó általános rendelkezése.

Joggyakorlat: 1. Az idegen vadászterületen csatangoló vadászebek is kóbor ebeknek tekintendők és a vadászatra jogosult által szabadon lelőhetők, hacsak az ebek gazdáikkal, illetve azoknak környezetében nincsenek, akiknek gondozása és felügyelete alatt állanak vagy azoktól felismerhetően vadászat közben a vad felkutatása vagy üldözése közben távoznak el és mennek át idegen vadászterületre. (Kuria 5426/1906. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. k.)

2. Az 1883:XX. t. c. 14. §-a azt a kifejezést használja ugyan, hogy a kóbor ebet a vadászatra jogosított pusztíthatja el, de nyilvánvaló, hogy e jog nem átruházhatatlan. A vadászatra jogosított beleegyezésével és nevében gyakorolhatja tehát e jogot megbízottja, különösen alkalmazott vadőre, ki éppen a vadállomány megőrzésére kapott megbízásból kifolyólag és már ennél fogva, a kóbor eb elpusztítására vonatkozó jognak a vadászatra jogosult nevében való gyakorlására felhatalmazást nyerőnek tekintendő. (Marosvásárhelyi kir. ítélőtábla 90/1903. szám; Térfy: Itélőtáblai határozatok tára VIII. kötet)

3. Idegen vadászterületen kóbor vadászkutya lelhető. Az 1883:XX. t. c. 14. §-a szerint a vadászati területen talált kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja. A vadászatra jogosított ezt a jogot nemcsak személyesen, hanem megbízottja által is gyakorolhatja. Tekintve már most, hogy a kérdéses eb tényleg kóborolt, tekintve továbbá, hogy a

vádolt felügyeletére bizott vadászterületen kóborolt, tekintve, hogy a vádlottnak az őrizetére bizott vadászterületen talált kóbor ebek megsemmisítése meg volt parancsolva. tekintve végül, hogy a törvény az ebek fajára tekintettel nincsen és a kóborlásban találtak közül a vizslákra kivételt nem tesz: a vádlott terhére eső cselekmény jogtalannak nem mondható, annál kevésbé, mert azt olyan időben követte el, mikor köztudomás szerint a süldő nyulak leginkább szaporodnak s a kóbor ebek a vadállományban nagy pusztítást okoznak. A terheltet tehát fel kellett menteni. (Kuria 1091/1894. szám; Egerváry II. kötet 92. l.)

4. Az 1883:XX. t. c. 14. §-a csupán a kóbor, tehát gazdátlanul futkosó ebeket engedi meg elpusztítani, ellenben az olyan ebekre nézve, amelyeket, mint a jelen esetben történt, gazdák visznek valamely tilos vadászterületre, a hivatkozott törvénycikk 32. §-a azt rendeli, hogy az ekként vadászati kihágást elkövető gazda 1—10 forintig terjedő pénzbüntetéssel büntetessék, az ebnek elpusztítása tehát az ilyen esetben nincs megengedve. (Kuria 3551/1892. szám; Egerváry II. kötet 88 l.)

5. Kóbor ebnek a saját vadászterületén való elpusztítása, a más vagyona megrongálása vétségnek tényálladékát nem képezheti és így bünvádi uton nem fenyithető. (Budapesti királyi ítélőtábla 38873/1888. szám; Egerváry I. kötet 97 l.)

6. Idegen vadászterületre ment ebek lelövése vadászati kihágást nem képez, minélfogva a terheltet ez okból a vadászati kihágás vádja alól felmenteni nem is lehet. (Belügyminiszternek 5709/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 106 l.)

7. A földtulajdonosok a kóbor ebek és macskák

pusztítása céljából, vadászati jog tulajdonosának, illetve bérlőjének engedélye nélkül fegyverrel nem mehetnek ki a határban lévő földjeikre. (Földművelésügyi miniszternek 45516/1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 89 l.)

Ebek elpusztításáért kártérítés. Kártérítésről ebek elpusztítása miatt csak akkor lehet szó, ha az ebek elpusztítása jogtalan volt és ha az elpusztított eb értékes állat volt.

Az 1883:XX. t. c. csak egyetlen esetben ismeri el az eb elpusztításának a jogosságát és pedig akkor, ha az eb „kóbor“ eb volt. (l. *Kóbor eb fogalma.*)

Az elpusztítás jogosságának a kérdésénél természetesen figyelembe kell venni a büntetőjognak és a magánjognak a jogos védelemre vonatkozó általános szabályait is. (l. *Ebek elpusztítása.*)

Joggyakorlat: Vadászkutya kertben lelőhető-e?

Sem az 1883:XX. t. c., sem az 1894:XII. t. c. nem alkalmazható ugyan az idegen kertbe behatolt vadászkutya lelövésére; mindazonáltal a kert tulajdonosa jogosult a kertjében idegen állat által okozott kár ellen annak lelövésével védekezni. Indokolás: A kir. törvényszék, mint elsőfoku bíróság az alperest elmarasztalta és az alperest 250 korona kár megtérítésére kötelezte. A kir. törvényszék marasztaló ítéletének indokolása a következő:

Alperes a saját bekerített kertjében a felperesnek vadászkutyáját 1909. évi május hó 9-én d. u. 4—8 óra között meglőtte. A felperes kutyája még ugyanazon a napon lőtt sebből eredő belső vérzés következtében eldőglött.

Szakértők véleményéből megállapítható, hogy egy nem telivér idomított vizsla vadászkutya értéke annyi, mint amennyibe a kutya idomítása kerül.

(A jelen esetben 250 koronába került.)

Megállapítható, hogy a megdöglött kutya szijból készült nyakövvel és az azon lelógó adójeggyel volt ellátva. A kutya a lövést megelőzőleg rövid idővel X. Y. tanu felügyelete alól, az utcáról ugrott be az alperes kertjébe.

Minthogy akkor, amidőn a lövés történt, világos nappal volt, így felismerhető volt, hogy a kutya nem kóbor eb. hanem gondozás alatt álló vadászkutya, minthogy az 1894: XII. t. c. 90. §-a értelmében a birtokos a saját birtokán csak a kóbor ebek pusztítására jogosult, vadászkutyát pedig az 1883: XX. t. c. 14. és 17. §-ai értelmében csak letartóztatni de nem elpusztítani lehet; minthogy az alperes azt a körülményt, hogy a kutya neki tényleg kárt okozott volna, nem is bizonyította, teljesen jogtalanul cselekedett az alperes akkor, amidőn a felperesnek vadászkutyáját lelőtte, miből folyólag a felperesnek, mint a kutya tulajdonosának kártérítéssel tartozik. (Sátoraljaújhelyi kir. törvényszék 5438/1911. szám.)

A kir. törvényszék marasztaló ítéletét a kassai kir. ítélőtábla azzal hagyta helyben, hogy az alperest tekintve a vadászebek forgalmi értékére még további 250 korona, összesen tehát 500 korona megfizetésére ítélte.

A kuria a két alsófoku bíróság ítéletét megváltoztatta, a felperest keresetével elutasította.

A kuria indokolása a következő:

A kuria is elfogadja annak a ténynek a megállapítását, hogy a felperes vadászkutyáját tényleg az alperes és pedig a saját bekerített kertjében lölte le.

Kétségtelen, hogy az 1883. XX. t. c. 14. és 17. §-ai, amelyekben a vadászterületeken talált ebekről

szóló rendelkezés foglaltatik, a jelen esetre egyáltalán, tehát a törvényből merithető hasonszerűség útján sem nyerhet alkalmazást; másrésről magában véve, az eset körülményei nélkül, az 1894: XII. t. c. 90. §-a alapján sem volna az alperesnek az állat elpusztításához való joga megállapítható, mert a most idézett törvényszakasz csak azt engedi meg, hogy a kóbor ebeket saját birtokán mindenki elpusztíthatja.

Azonban minthogy a pernek a már fentiek szerint megállapított tényállásából kétségtelen, hogy az alperes a felperesnek kutyáját saját bekerített kertjében, tehát saját használatára szánt és olyan területen lötte meg, amely területen — az eset a pernek nem vitás adatai szerint május hó 9-én történvén — az ott lévő vetemények, virágok és egyéb növényzetben az oda behatoló idegen állat letöréssel, gázolással és kaparással jelentékeny kárt okoz; az ilyen károsodás elleni védekezés joga az alperest kétségtelenül megillette s nem volt köteles tünni, hogy idegen állat az ő kertjébe behatoljon és a károsításon felül még esetleg testi épségének veszélyeztetésével őt a kertnek szabad használatában gátolja. A jelen esetben tehát az alperes csak jogával élt akkor, amikor a felperes kárttevő kutyájára rálőtt és pedig annál inkább, mert a pernek több adata, főként pedig X. Y. tanu vallomása bizonyítja, hogy az alperes kertjében a kerítés rendbehozásával és a kertajtónak zárhatóvá tételével is kifejtett védekezése dacára az odaseregleni szokott kutyák ismételve kárt és kellemtelenséget okoztak és az alperest kertjének használatában akadályozták.

Ilyen körülmények között az alperest jogtalan cselekmény nem terhelve, mellőzhető annak meg-

birálása, hogy alperest a felperes kutyájára tett lövésnél szándékosság vagy gondatlanság terhelte-e? (Kuria 5754/1911. szám; Magánjogi döntvénytár VI. kötet 171 l.)

2. Aki saját birtokán gazdátlanul kóborló vadászkutyát lelövi, azt a kutya tulajdonosával szemben kártérítési kötelezettség nem terheli. (Aranyosmaróti kir. törvényszék 1895/1895. szám; Egerváry II. kötet 91 l.)

Ebek leölése. (l. *Ebtartás és Veszett kutya.*)

Ebek letartóztatása. A vadászebek letartóztatása tárgyában az 1883:XX. t. c. 17. § a következőleg rendelkezik: Ha a vadászatra jogosultak vadászebei idegen területre átmennek, ott az illető vadászatra jogosult által letartóztathatók mindaddig, míg gazdáik az okozott károkért teljes elégtételt nem adtak; a kártérítés iránti követelés joga az ebek letartóztatása esetén is fennmaradván.

A letartóztatásnak az előfeltétele 1) hogy az eb vadászeb legyen, 2) hogy a vadászeb idegen, tilos vadászterületre átmenjen és ott kárt okozzon, 3) hogy a letartóztatást az illető vadászterület tulajdonosa, bérlője, vagy azok felhatalmazottjai végezzék.

A letartóztatás időtartamát a törvény nem határidőhöz (pl. 8 naphoz) köti, hanem ahhoz, hogy a károsult az eb által okozott károkért a teljes elégtételt megkapta-e. A károsult a letartóztatott vadászebet tehát csak akkor köteles visszaadni, ha az eb tulajdonosa a teljes kárt megfizette.

A vadászati jogositottnak az ebekkel szembeni védekezés céljából a letartóztatási jogon felül még rendelkezésére áll 1) az 1883:XX. t. c. 32. §-ában meghatározott vadászati kihágás miatti büntető feljelentés (l. *Ebekkel vadászati kihágás.*), 2) kártérítési

követelés az ebek által okozott károkért (1. *Ebek által okozott kárért kártérítés.*) és 3) az ebek lelövése, elpusztítása. (1. *Ebek elpusztítása.*)

Joggyakorlat: Az 1883:XX. t. c. 17. §-ának az a rendelkezése, hogy az idegen területre átmenő vadászebek letartóztathatók, ezen szakasz helyes értelmezése mellett csakis arra az esetre vonatkozik, midőn a vadászebek vadászat alkalmával s vadászat közben éretnek idegen vadászterületen, amikor tehát tekintettel arra, hogy rendeltetésük szerint a vadászat céljait szolgálva, gazdájuk vagy a vadászatot gyakorló más személyek felügyelete alatt vannak, azaz amikor kóborlásban lévőknek nem tekinthetők és így el nem pusztíthatók. (Kuria 12479/1899. szám, Egerváry II. kötet 92 l.)

2. Idegen területre átment vadászebet csak akkor szabad letartóztatni, ha kárt okozott és tulajdonosa a kárt nem akarja megtéríteni. (Pozsonyi ítélőtábla 38/1901. szám.)

3. Az elfogott vadászeb tartási költségeinek megtérítése csak polgári per útján követelhető. (Belügyminiszternek 6589/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 107 l.)

Ebek mint veszélyes állatok. Az 1879:XL. t. c. 122. §-a értelmében egy hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, akinek birtokában vagy felügyelete alatt olyan kutya van, melyről tudja, hogy az ember életére vagy testi épségére nézve veszélyes tulajdonsággal bír s mindamellet a veszély megelőzésére és megakadályozására szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza.

Ha a kutya súlyos testi sértést okoz s gazdáját gondatlanság terheli, az 1878:V. t. c. 310. §-ába ütköző gondatlanságból okozott súlyos testi sértés

bűncselekmény esete forog fenn.

Joggyakorlat: 1. Mindenki, akár községi, akár pusztai lakos, köteles ebeire akként ügyelni, hogy azok nappali időben senkinek életét vagy testi épségét ne veszélyeztessék. (Kúria 9966/1899. szám; Egerváry II. kötet 96. l.)

2. Harapós kutya nappal nemcsak láncon, hanem bekerített helyen is tartandó, úgy hogy az udvarba jövőkhöz ne férhessen. Ellen esetben a tulajdonos az 1879: XL. t. c. 122. §-ába ütköző kihágást követ el. (Belügyminiszternek 3884/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 96. l.)

3. Az a kutyatulajdonos, kinek kutyája nappal láncon tartatik ugyan, de a kutya a kerítés alacsony-sága miatt annak átugrása mellett mást utcán mégis megharap, a Kbt. 122. §-ában körülírt kihágást követ el. (Belügyminiszternek 5482/1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet.)

4. Azon esetben, mikor a kutya megharapja ingerlőjét, a gazda az 1879: XL. t. c. 122. §-ában körülírt kihágás miatt nem büntethető. (Belügyminiszternek 3856/1902. számú határozata; Egerváry II. kötet 98. l.)

5. Vádolt hatalmasan kifejlett kutyájának gazdája által ismert az a szokása volt, hogy járókelőkre még akkor is ráugrott, ha szájkosárral el volt látva. A kutya veszélyes természeténél fogva szájkosárral való ellátása nem volt elegendő, hanem annak bekerített helyen, vagy megkötve tartása lett volna szükséges. Ha ennek elmulasztása folytán a kutya ráugrott a sértetre és ez ijedségében idegbajt kapott, akkor a Btk. 310. §-a első bekezdésében meghatározott, gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége megállapítandó. (Kúria 9479/1907. szám; Bün-

tetőjogi döntvénytár II. kötet 24. l.)

6. Az állatot vagy kutyát tartó egyén a vagyona biztosítására tartott ebének természetét biztonság tekintetében is kitudni köteles lévén, gondoskodni tartozik arról is, hogy általa esetleg valakinek ártalmára ne lehessen s így ha kutyáját sem kötve nem tartja, sem pedig szájkosárral el nem látja, beszámítás alá eső gondatlanságot követ el. E gondatlanság következményeiért büntetőjogilag felelős. (Kúria 9546/1889. szám; Egerváry I. kötet 108. l.)

7. A rendes körülmények között mindenkitől elvárható közönséges gondosság vétkes elmulasztása már abban az eljárásban benne van, hogy a vádlott kutyáját nyílt üzletében szájkosár nélkül ott tartotta, hol az a be- és kijáró vevők tolongásában az állat ingerültségét és harapását könnyen előidéző rálépésnek, lökésnek, ráncigálásnak állandóan kitéve van; miért is a Btk. 310. §-ába ütköző bűncselekmény tényálladék elemei fennforognak. (Kúria 3116/1909. szám; Büntetőjogi döntvénytár III. kötet 254. l.)

8. Kutyának a marás lehetőségét kizáró szájkosár nélküli kóborlása ebtartási szabályrendeletbe és nem az 1879: XL. t. c. 122. §-ába ütköző kihágást képez. (Belügyminiszternek 3743/1902. számú határozata; Egerváry II. kötet 95. l.)

9. Közveszélyes kutyának kötetlen tartása miatt indított kihágási ügyben hozott marasztaló ítéletben a kutya kiirtása nem rendelhető el, hanem az külön közigazgatási eljárás tárgyát képezi. (Belügyminiszternek 1808/1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 100. l.)

Ebek vasuton szállítása. Ebeknek vasuton való vitele és szállítása tárgyában az 1928: III. t. c. 5. §-a és az 1928: IV. t. c. 4. §-a alapján kiadott

4020/1928. M. E. számú rendelettel (Budapesti Közlöny 1928. évf. 210. szám.) életbe léptetett vasuti üzletszabályzat 25. §-a és a vonatkozó végrehajtási határozmány, valamint a vasuti üzletszabályzat kiegészítő részét képező dijszabás 8. szakasza intézkedik.

Az idézett jogszabályok a következő idevonatkozó rendelkezést tartalmazzák:

Vadászkutyákat és ölebeket az I. és II. osztályu kocsiszakaszokba csak az ott utazó utasok beleegyezésével, a III. kocsiosztályba pedig ilyen beleegyezés nélkül is szabad bevinni.

Egyéb kutyákat az I. és II. kocsiosztályban egyáltalán nem, a III. kocsiosztályba pedig csak akkor lehet fuvarozni, ha az ellen ugyanazon kocsiszakaszban utazóknak kifogásuk nincsen. Ha ilyen kutyákat az I. és II. kocsiosztályba az ott utazó utasok beleegyezésével mégis bevinnének, azok ott ideiglenesen és csak addig hagyhatók, míg a vonat kutyaszállító rekeszében vagy a III. kocsiosztályban — az utasok beleegyezése mellett — elhelyezhetők.

Beteg kutyák fuvarozása visszautasítható.

A kocsiszakaszokban, valamint a poggyászkocsi elkülönített rekeszeiben fuvarozott kutyákat szájkosárral, az utóbbiakat ezenfelül még pórázzal is el kell látni.

Kutyákat (kivéve kis ölebeket, valamint szájkosárral ellátott, pórázon vezetett vadászkutyákat) a váróhelyiségbe és étkezőhelyiségbe (pályaudvaron) vinni tilos.

A háló- és étkezőkocsikba állatokat bevinni egyáltalában nem szabad, ezekbe a kocsikba tehát a vadászkutyákat és a kis ölebeket sem szabad bevinni.

A személykocsikba bevitt kutyákra az utas-

nak magának kell felügyelni.

A személykocsikban szabadon (különkocsikban, valamint külön kocsiszakaszban is) vagy kosárban, ketrecben, ládában és más alkalmas tartókban elhelyezett kutyákért az alább közölt díjszabásszerű kutyafuvarozási díjat kell fizetni.

A személykocsikba vitt vagy a kutyaszállító-rekeszekben fuvarozott kutyák elszámolása kutyajegyekkel vagy kutyaszállító igazolvánnyal történik. Az igazolvány után 1 fillér kincstári bélyegilleték és 4 fillér vevény illeték fizetendő.

A kocsiszakaszokban fuvarozott kutyákról szóló „kísérőjegy“-et a menetjegyek ellenőrzése, a „szállítóigazolvány“-t pedig a menetjegyek elszedése alkalmával kell átadni.

Ha az utas azt a körülményt, hogy díjköteles kutyát elismervény nélkül visz magával, legkésőbb az első jegyvizsgálat alkalmával külön felszólítás nélkül a kalauznak bejelenti, köteles a kutyák után az egész utvonatra esedékes kutyafuvarozási díjat és ezen felül 1 pengő pótdíjat, legfeljebb azonban e fuvarozási díj kétszeresét, ilyen bejelentés nélkül pedig e fuvarozási díj kétszeresét, de legalább 1 pengőt fizetni.

Pótdíjat nem kell fizetni, ha a kutyát olyan megállóhelyről fuvarozzák, amely utipoggyászelszámolásra berendezve nincsen, valamint azon esetekben, amelyekben az illető állatok tulajdonosának menetdíjutánfizetésénél sem kell pótdíjat fizetni.

A vasut az ily módon fuvarozott kutyákért csak akkor felelős, ha szándékosság vagy súlyos gondatlanság terheli.

Dijtáblázatok:

A) Érvényes a m. kir. államvasutak és a Duna-Száva-Adria vasuttársaság vonalain, továbbá a Győr-sopron-ebenfurti vasut magyar vonalain, végül a Mohács-pécsi vasut Mohács-villányi vonalán.

Vonatok	Fuvar díj kutyánként fill.-ben a fuvar. illetékkel együtt						
	1—50	51—100	101—200	201—300	301—400	401—550	551—700
	k i l o m é t e r						
a) Személyvonaton	14	27	50	75	98	126	147
b) Gyorsvonaton, v. kombinált vonatösszeköttetéseknél*)	15	30	59	90	118	147	177

*) A b) alatti fuvarozási díjakat az esetben kell számítani, ha a vasut a kutyákat a feladó kívánságára gyorsvonattal vagy pedig oly kombinált vonatösszeköttetéssel fuvarozza, amely mellett a fuvarozás ugyanazon vasuton az útvonal egy részén gyorsvonattal, a másik részén pedig személy- vagy vegyesvonattal történik.

B) Érvényes a m. kir. államvasutak kezelése alatt álló h. é. vasutak vonalain, a Szeged-csanádi vasut r.-t. vonalain, a Fertővidéki h. é. vasut magyar területén fekvő vonalán és a Debrecen-nyirbátori h. é. vasut vonalán.

Vonatok	Fuvar díj kutyánként fill.-ben, fuvar. illetékkel együtt			
	1—50	51—100	101—200	201—300
	k i l o m é t e r			
a) Személyvonaton	15	30	54	82
b) Gyorsvonaton, v. kombinált vonatösszeköttetéseknél*)	17	34	65	100

*) A b) alatti fuvarozási díjakat az esetben kell számítani, ha a vasut a kutyát a feladó kívánságára gyorsvonattal vagy pedig oly kombinált vonatösszeköttetéssel fuvarozza, amely mellett a fuvarozás ugyanazon vasuton az utvonal egy részén gyorsvonattal, a másik részén pedig személy vagy vegyesvonattal történik.

Ebek villamoson szállítása. Vadászkutyáknak Budapesten villamoson való szállítását, illetőleg vitelet a 66.929/1922. K. M., 68.901/1923. K. M. és a 98.030/1923. K. M. számú rendelet szabályozza.

A szállítási feltételek az idézett rendeletek szerint a következők:

1. A vadászkutyát szájkosárral kell ellátni és pórázon kell tartani.

2. A vadászkutya csak a villamos pótkocsi első perronján szállítható, illetőleg vihető, feltéve, hogy a perronon elegendő hely van.

3. A vadászkutya kizárólag vadászjegy birtokában lévő egyének (tulajdonos, vagy a tulajdonos inasa, cselédje stb.) kíséretében szállítható. Vadászkutyát vadászjegy nélkül még a tulajdonos maga sem vihet fel a villamosra. (66929/1922. K. M.)

4. Azokat a vadászkutyákat, amelyek a kocsikat bepiszkitanák, az utasok ruháját besároznák vagy az utazó közönség nyugalmaát máskülönben veszélyeztetnék, vagy az akadálytalan le- és felszállást gátolnák, az utazásból azonnal ki kell zárni. A nétn okozott mindennemű kár megtérítése a vadászkutya tulajdonosát terheli.

5. A vadászkutya részére egy rendes személyjegy váltása kötelező.

A fentidézett 66.929/1922. K. M. számú alaprendelet a villamoson való szállítást annak idején egyedül a vizslák részére engedélyezte, mely kedvezményt a 98.030/1923. K. M. számú rendelet ki-

terjesztette 1. foxterrierre, 2. tacsó, 3. spaniel, 4. kopó, 5. agár és 6. véreb kutyákra, azaz az összes vadász-kutyákra.

A 80545/1927. K. M. számú rendelet kizárólag rendőr-kutyáknak villamoson való szállítása, illetőleg vitele tárgyában rendelkezik.

Ebekkel vadászat. (*l. Hajtóebekkel vadászat, Vadászat módja, Tilalmi idő és Vadászebek.*)

Ebekkel vadászati kihágás. Az 1883: XX. t. c. 32. §.-a értelmében aki ebét szándékosan valamely reá nézve tilos vadászati térre viszi, ugyszintén az is, aki a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét, egy pengőtől 600 pengőig terjedhető pénz-büntetéssel büntetetik. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928. X. t. c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

A most meghatározott kihágás az 1883: XX. t. c. 16. §.-ának azt a rendelkezését szankcionálja, mely szerint a vadászati jogosítottakon felül senkinek sem szabad a vadászterületre bármi fajú ebeket bocsátani; kivétnak a nyájőrők, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein alul 3 centiméternyi távolságra lóg alá.

Itt kell megemlíteni a belügyminiszternek 69.399/1886. számú rendeletét, (Egerváry I. kötet 94. l.) mely a következő rendelkezést tartalmazza:

A vadászatról szóló 1883. évi XX. t. c. 16. §.-a értelmében a vadászatra jogosultakon kívül senkinek sem szabad a vadászati területre bármi fajú ebeket bocsátani; kivétnak a nyájőrők, kik azonban kötelesek ebeik nyakára oly nehezéket függeszteni, mely első lábaik térdein alul 3 centiméternyi

távolságra lóg alá. A törvény 32. §-a értelmében pedig, aki ebét szándékosan valamely reánézve tilos vadászati térre viszi, ugyszintén az is, aki a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedés ellen vét: 2 pengőtől 20 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetetik. Ezen kihágások esetében az illetékes bíróság — a törvény 39. §-a szerint — csak a vadászat tulajdonosok, vagy haszonbérbe adó, avagy haszonbérbe vevő panaszára tartozik eljárni; tehát a közrend fentartására felállított hatósági közegeknek vagy községi előljáróknak feljelentése folytán, vagyis pusztán hivatalból nem üldözendők. Tekintettel azonban arra, hogy ezen (az idézett törvény 16. §-ába ütköző s a 32.-ik §. szerint minősülő) kihágások nemcsak a vadászatra jogosítottak érdekeit sértik, hanem közérdekből — a vadállománynak a törvény által célzott védelme szempontjából — is figyelmet, sőt megtorlást igényelnek: a belügyminiszter felhívta a törvényhatóságokat, miszerint megfelelőleg intézkedjenek, hogy a törvény (47. §-a) értelmében a vadászati kihágások elbírálására illetékes elsőfoku hatóság, (l. *Vadászati kihágásnál hatáskör*) a hivatalos jelentésekből tudomására jutott fentebb említett kihágási eseteket, a panasz emelésére jogosultaknak kellő időben tudomására hozza és pedig úgy, hogy módjukban álljon ezeknek jogséremlaik orvoslása végett panasz emelési joguknak — a vadászati kihágások büntethetőségének elévülésére (a törvény 46. §-ában) meghatározott három havi időn belül érvényt szerezni (l. *Vadászati kihágásnál elévülés*) s hogy így azután a közérdek kívánalmainak is elég tétessék.

Joggyakorlat: 1. Az 1883:XX. t. c. 32. §-ában megjelölt kihágást csak az követheti el, aki ebét

szándékosan valamely reá nézve idegen tilos vadászterületre viszi. (Belügyminiszternek 5091/1887. számú határozata; Egerváry I. kötet 99 l.)

2. Midőn egyedül ebekkel történik a tilos területen való vadászat, ebeknek az idegen vadászterületre vitele, még külön az 1883: XX. t. c. 32. §-a alapján büntetendő kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 3852. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatósági határozatok gyűjteménye II. kötet 307. l.)

3. Vadászkutyával idegen vadászterületen való járás magábanvéve csak az 1883: XX. t. c. 32. §-a alapján büntethető, nem pedig egyuttal a 26. § alapján is, ha az ebben körülírt vadászati kihágás elkövetése külön kellőleg be nem igazolható. (Belügyminiszternek 2210/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 99 l.)

4. Az ebeknek tilos vadászterületen kocsin való átvitele, ha az ebek a tilos vadászati térre ki nem bocsáttatnak, még nem képez az 1883: XX. t. c. 32. §-ába ütköző kihágást. (Belügyminiszternek 2790/1888. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 304. l.)

5. Idegen vadászterületen keresztülvezető és emberemlékezet óta használatban lévő gyaloguton megkötött ebekkel és vállra tett puskával átmenés egymagában véve vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 2337/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 96 l.)

6. Az, ha valakinek kutyája idegen vadászterületen kóborol, azon esetben, ha az ebet nem a tulajdonos vitte vagy bocsátotta a vadászterületre, a vadászati törvény 32. §-ába ütköző kihágás tárgyi tényálladéka megállapítására nem szolgálhat. (Bel-

ügyminiszternek 927/1887. számú határozata; Magyar Közigazgatás : Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 302. l.)

7. Nyájtulajdonosok, kik nyájörző kutyáikat szabályszerű kolonccal ellátva adták át juhászaiknak, nem büntethetők azért, ha az illető kutyák mégis szabálytalan kolonccal találtattak idegen vadászterületen, hanem csak maguk a juhászok egyedül. (Belügyminiszternek 1164/1892. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 303. l.)

8. Aki vadászebbel valamely idegen területen ismételten vadász, az 1883: XX. t. c. 33. §-a alapján ezen kihágás ismétléseért kétszeresen büntetendő. (Belügyminiszternek 689/886. számú határozata; Eger-váry I. kötet 102. l.)

9. Kutyáknak idegen vadászterületre a törvényileg előirt nehezék nélküli vitele nem képez hivatalból üldözendő vadászati kihágást. (Belügyminiszternek 3182/1890. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 305. l.)

Ebtartás. Az állategészségügyről szóló 1928. XIX. t. c. — mely a jelen mű készítése idejében még életbe nem lépett — ide vonatkozó 37. és 38. §-ai a következő rendelkezést tartalmazzák:

Az ebek után adót kell fizetni.

Adómentesen csupán a szopós ebek tarthatók. Az ebadó mértékét, amely a házörző és pásztor kutyák után évenként 1 pengőnél alacsonyabb és 2 pengőnél magasabb, egyéb kutyák után pedig 5 pengőnél alacsonyabb nem lehet, a törvényhatóságok szabályrendeletben állapítják meg.

Ugyanezen szabályrendeletben kell megállapi-

tani az ebadó kivetésének és beszedésének módját, valamint a jelen szakasz korlátai között azt is, hogy az ebadóból befolyó jövedelem milyen célra fordíttassék.

Az ebadóból befolyó jövedelem a törvényhatóságot illeti, de azt csak állategészségügyi és állattenyésztési dologi kiadásokra szabad fordítani.

Átmenetileg 1938. évi december hó 31.-ig az ebadó jövedelem felerésze közegészségügyi célokra is felhasználható.

Feljogosíttatnak azonban a vármegyei törvényhatóságok, hogy a vármegyei ebadó-alapból, a földművelésügyi miniszter előzetes hozzájárulásával, a Nemzeti Bank mindenkori kamatlábának megfelelő kamatfizetés ellenében kölcsönt vehessenek fel.

Az évente befolyó ebadó összegről, valamint annak felhasználásáról a törvényhatóságok a számadási évet követő év első felében a földművelésügyi miniszterhez részletes jelentést tenni kötelesek.

Az ebtartás egyéb szabályait a földművelésügyi miniszter a belügyminiszterrel egyetértve állapítja meg. (A jelen mű szerkesztése idejében ez még nem történt meg.)

Az ebadó alól elvont, valamint az ebtartás egyéb szabályai ellenére tartott ebeket a hatóság elkoboztathatja és belátása szerint értékesítheti, esetleg leöletheti.

Az 1896: XXVI. t. c. 40. §-a azzal a kiegészítéssel módosúl, hogy a közigazgatási hatóságnak azon határozata ellen, mellyel az ebadónak községekben megállapított kivétele tárgyában beadott fellebbezéseket elintézi, a közigazgatási bíróság előtti eljárásnak van helye.

„Egy tagban“ vadászterület. Vadászterületek-

nek „egy tagban“ való megjelöléséről az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 1. és 3 pontjában találunk rendelkezést.

Az idézett szakasz 1. pontja, mely az önálló magánvadászterület, azaz, a legalább 200 holdas vadászterület törvényszerű kellékeit határozza meg, többek között azt mondja, hogy az ingatlannak „egy tagban vagy összefüggésben“ kell lenni, az idézett szakasz 3. pontja pedig, mely az egyesített, azaz, az 50 holdas vadászterületről tartalmaz rendelkezést, az egyéb törvényszerű kellékeken felül ugyancsak megkívánja, hogy az ingatlan „egy tagban“ fekszen. A különbség a most említett kétféle vadászterületnél az „egy tagban“ való fekvés szempontjából az, hogy az „egy tagban“ való fekvés mint feltétel az önálló magánvadászterületnél vagylagos, azaz, ha az ingatlan összefüggésben álló részekből áll, úgy az „egy tagban“ való fekvés, mint feltétel elesik, holott az egyesített vadászterületnél az „egy tagban“ fekvés a vagylagos feltétel helyett olyan lényeges feltétel, mely nélkül egyesített vadászterület nem is létesülhet.

Egy tagban fekszik úgy a 200 holdas, mint az 50 holdas vadászterület akkor, ha az egymagában egy zárt egységet képez. Nem beszélhetünk tehát „egy tagban“ fekvő vadászterületről akkor, ha a 200 holdas, illetőleg 50 holdas ingatlanok egy zárt egység helyett két vagy több tagban terülnek el, ha mindjárt kisebb-nagyobb terjedelemben érintkeznek is egymással. (Közigazgatási Biróság 81/1929. szám).
(l. *Összefüggése vadászterületnek*).

Egyesített vadászterület. A magán vadászterület egyik faja az egyesített, másképen 50 holdas vadászterület, mely vadászterület létesítése tárgyában az 1883: XX. t. c. 2 §-a következőleg rendelkezik:

Saját földbirtokán a tulajdonos vagy az, akinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az egy tagban legalább — holdját 1600 négyzet öllel számított — 50 holdat tevő földbirtokok tulajdonosai összefüggésben levő földjeikre nézve a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, amennyiben az egyesített területek a 200 — 1600 négyzet öllel számított — holdat megütik.

Az önálló vadászterületi jelleg törvényszerinti előfeltétele tehát 1. hogy az egyesítendő ingatlanok egyenként legalább 50 hold — holdját 1600 négyzet öllel számítva — terjedelműek legyenek, 2. hogy az 50 holdas ingatlanok egy tagban feküdjenek, 3. hogy az egyesítendő területek egymással összefüggőek legyenek és 4. hogy az egyesítendő terület nagysága összesen legalább 200 hold — holdját 1600 négyzet öllel számítva — legyen.

Nem lehet egyesített magán vadászterületről beszélni tehát abban az esetben, ha az egyesített területek közül az egyik birtoktest az 50 holdat nem üti meg, vagy ha az egyesített ingatlanok közül csak egy is nem egy tagban fekszik, vagy ha az ingatlanok nincsenek egymással összefüggésben és végül ha az egyesített területek nagysága a minimális 200 holdat nem éri el.

Az egyesített magán vadászterületnél a művelési ág, bekerítés, árkolás közömbös.

Miután a törvény az ingatlan nagyságánál az 50 holdat mint minimumot írja elő, az egyesítéshez már két ingatlan (pl. egy 150 és egy 50 holdas) is elegendő.

Az egyesülésnek a törvény értelmében nem akadálya, ha az egyesítendő területek közül az egyik

(esetleg több is) 200 holdnál nagyobb területű önálló magánvadászterület.

A terület összefüggésénél a törvény beéri azzal, hogy a vadász az egyik területről a másikra szabadon átmehessen anélkül, hogy idegen vadászterületre legyen kénytelen lépni, azaz, hogy a vadászatot ne kelljen megszakítani akkor, amikor az egyik egyesített vadászterületről átmegy a másik egyesített vadászterületre; ehhez pedig az ingatlannak egy pár méter területű érintkezése is elegendő. (l. *Összefüggése vadászterületnek*).

Az egyesítendő 50 holdas ingatlanoknak, mint fent mondtuk, a törvény értelmében „egy tagban” kell lenni. (l. *Egy tagban vadászterület alatt*).

Az egyesítésnek a törvény értelmében nem akadálya, ha az egyesítendő területek nem egy, hanem különböző községek határában fekszenek.

A vadászterület egyesítése iránti elhatározást az ingatlan tulajdonosoknak az illetékes közigazgatási hatóságnál kell bejelenteni. A közigazgatási hatóság a bejelentés után megvizsgálja, hogy a kívánt egyesítésnek a törvényszerű feltételei fennállanak-e. Ha igen, úgy az egyesülés megtörténtét a közigazgatási hatóság tudomásul veszi és a vadászati jog gyakorlása most már az egyesített vadászterületek tulajdonosait együttesen illeti meg.

Ha az egyesített vadászterületek között olyan terület is van, amely megelőzően a községi vadászterülethez volt csatolva, illetőleg azzal együtt bérbeadva, az egyesített területen a tulajdonosok a törvény értelmében őket megillető vadászati jog gyakorlásával csak a haszonbérleti szerződés lejáratánál élhetnek. (l. *Kert vadászterület alatt az 1114/1926. B. M. számú határozat indokolását*).

Az egyesülési jogot a törvény — törvényben előírt feltételek fennforgása mellett — az ingatlan tulajdonosán felül az ingatlan haszonélvezője, mezőgazdasági haszonbérője részére is biztosítja.

Minthogy a törvény az egyesülést a vadászati jog önálló és személyes folytathatása végett engedi meg, az egyesített vadászterületen a vadászati jog gyakorlását haszonbérbe adni nem lehet.

Az 1872: VI. t. c. az egyesített vadászterületet még nem ismerte.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. Minthogy az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 3. pontjában meghatározott egyesítési jog nem olyan abszolút jog, mint a hivatkozott szakasz 1. és 2. pontjában meghatározott jogok, ennél fogva az egyesítésnek előfeltétele, hogy az a községi vadászati jog tárgyában kötött szerződés előtt érvényesíthessék. (Közigazgatási Biróság 4843/1927. szám).

2. Ha a vadászati jog gyakorlása szempontjából az 50 kat. holdat meghaladó birtokrészek tulajdonosai abban az időben egyesülnek, amikor ezek a területek még a községi vadászterülethez tartoznak, az egyesülés csak ezen vadászbérleti szerződés lejártával válik joghatályossá.

Ha azok a földbirtokosok, akiknek a vadászati jog gyakorlása szempontjából egyesülés alá vehető birtokrészeik vannak, az egyesülést abban az időben jelentik be az illetékes hatóságnak, amikor földbirtokrészeik nem állanak vadászbérleti szerződés hatálya alatt, az egyesülés megtörténtéről szóló bejelentés kizárja azt, hogy ezeket a földbirtokrészeket a községi vadászterülettel bérbe lehessen adni. (Belügy-

miniszternek 4728/1925. számú határozata: Belügyi Közlöny 1926. évf, 120. l.)

3. Téves a közigazgatási bizottság határozatának az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 3. pontjára alapított indokolása, mert ez csak jogot ad a legalább 50 kat. holddal bíró tulajdonosoknak, hogy a törvényben meghatározott más feltétel fennforgása esetén egyesülhetnek, ily kötelezettséget azonban meg nem állapít. (Közigazgatási Biróság 5297/1926. szám).

4. Az egy tagban legalább 50 holdat bíró földtulajdonos az esetben is egyesülhet a törvényes feltételek mellett valamely szomszédos birtokkal a vadászat önálló gyakorlására, ha ez a szomszédbirtok már önmagában véve is önálló vadászterületet képez. (Közigazgatási Biróság 1292/1903. és 5297/1926. szám, Grill-féle döntvénytár X. kötet).

5. Az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 3. pontja a vadászterületek egyesítésének feltételeit akként határozza meg, hogy az egyes birtokok legalább 50 kat. hold kiterjedésűek és összefüggők legyenek és hogy az egyesített terület a 200 kat. holdat megüsse. A törvény ezen intézkedéséből következik, hogy egyrészt a törvényhozó csak a minimumokat kívánta megállapítani, másrészt pedig, hogy egyéb feltételek fennforgása mellett, önmagában önálló vadászterületet képező birtokkal is egyesíthető egy legalább 50 kat. hold kiterjedésű birtok.

A vázrajzból kétségtelenül megállapítható, hogy a szóban forgó két birtok egymással határos és ezzel szemben az, hogy a panaszos birtokát $\frac{3}{4}$ részének hosszában a községi vadászterület öleli körül, közömbös. (Közigazgatási Biróság 4109/1926. szám).

6. Az 1883: XX. t. c. 2. §-a 1.—3. pont alatt sorolja fel azon területeket, melyeken a tulajdonos

akár önállóan, akár pedig egyesítés útján a vadászati jogot szabadon gyakorolhatja. Igaz ugyan, hogy a törvény az egyesítést tárgyaló 3. pontban „az 50 holdat tevő földbirtokok tulajdonosait” említi. Mint-hogy azonban a felsorolást megelőző első bekezdésben a törvény nemcsak a tulajdonost, hanem azt is, „akinek a tulajdonos jogot vagy engedélyt adott” olyannak ismeri el, aki a vadászati jogot a törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ezen általános elvvel szemben a 3. pont alatt felállított korlátozás helyesen akkép értelmezendő, hogy nem csak az 50 holdat tevő földbirtokok tulajdonosai egyesülhetnek, hanem azok is, kiknek a tulajdonos az ingatlanfeletti rendelkezés átengedésével pl. haszonélvezet, haszonbérlet alakjában egyuttal jogot ad a vadászat szabad gyakorlására.

Tekintve most már azt, hogy a megállapított tényállás szerint a férj és a feleség közös tulajdonát képező 10 kat. hold kiterjedésű ingatlan felett a férj rendelkezik és ezen ingatlan a vele határos, a férj kizárólagos tulajdonát képező ingatlannal az 50 kat. holdat eléri, a bíróság úgy találta, hogy Fehér G. ezen ingatlanokkal a vadászat gyakorlása céljából a vele összefüggő többi ingatlannal egyesülhet és ezért a panaszának helyet nem adott. (Közigazgatási Bíróság 1381/1927. szám).

7. A vadászati jog önálló gyakorlása végett egyesített földbirtokok összefüggésének megszakítását nem jelenti az, ha az egyesített területeket egy harmadik egyén tulajdonát képező magánút választja el. (Közigazgatási Bíróság 1896/1924. szám). (I. Út).

8. Eldöntendő kérdés az, hogy az egyesülésre való jog fennáll-e akkor is, ha az illető birtokok több község határában fekszenek. Az 1883: XX. t. c. ide

vonatkozólag külön rendelkezést nem tartalmaz ugyan, azonban az idézett t. c. 2. §-ának 1. pontja a 200 holdas birtokosoknak az önálló vadászati jogot kifejezetten az esetre is megadja, ha a birtok több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasítottak is. Minthogy pedig a több tulajdonos ingatlanainak vadászati célból való egyesülése is csak akkor történhetik, ha ezek együttvéve a 200 kat. holdat megütik, nyilvánvaló, hogy az így egyesített területekre sem állhatnak fenn okszerűleg más jogszabályok, mint amelyeket a törvény a 200 kat. holdnyi területek önálló birtokosaira nézve megállapít. (Közig. Biróság 3926/1927. szám).

9. Az 50 holddal bíró földtulajdonosok a törvényben megszabott feltételek mellett az esetben is egyesülhetnek a vadászati jog önálló gyakorlására, ha birtokaik több község határában fekszenek. Az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 3. pontja e tekintetben ugyan semmi rendelkezést nem tartalmaz, ellenben a 2. §. 1. pontja a 200 holdas birtokosoknak az önálló vadászati jogot kifejezetten az esetre is megadja, ha a birtok több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók, vagy patakok által hasítottak is. Már most, ha a 3. pontban a több határban való fekvésre vonatkozó rendelkezés mellőzve, ellenben az utak stb. való hasításra vonatkozó rendelkezés] felvéve volna, inkább lehet arra következtetni, hogy a törvényhozás az 50 holdas birtokosoknak kevesebb kedvezményt akart adni, mint a 200 holdas birtokosoknak; minthogy azonban a 3. pontból úgy a több határban való fekvésre, mint az utak stb. által való hasítottásra vonatkozó rendelkezés teljesen hiányzik, holott abból a körülményből, hogy egy 50 holdas birtokon valamely ut vezet keresztül, még azt

következtetni nem lehet, hogy ezen birtok csupán az azon átvezető ut létezése miatt a 3. pontban az egyesülésre adott joggal nem bírna, ennél fogva a több határban való fekvésre vonatkozó rendelkezésnek a 3. pontból való hiányzását sem lehet úgy feltüntetni, mintha csupán ez okból nem egyesülhetnének az 50 holdas birtokosok, ha az egyesítendő birtokok több község határában fekszenek; annál kevésbé, mert az idézett törvény 1. §-a szerint a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, amely alapvető elvtől való eltérésének csupán ott lehet helye, ahol a törvény ezt kifejezetten rendeli.

Még határozottabban eldönti a kérdést a törvény indokolása. A törvényhozás célzata az indokolás szerint az volt, hogy az okszerű vadtenyésztés és kezelés kedvéért lehetőleg nagyobb kiterjedésű vadászterületeket lélesítsen, amellet azonban a kisebb birtokosok jogait lehetőleg kimélje. Ezen kettős célt a törvény, az életbelépését megelőző állapothoz képest, többi között akként kívánta elérni, hogy míg azelőtt már 100 holdas birtok tulajdonosa önálló vadászati joggal bírt, ezen jogot a legalább 200 holdas birtokra szorította s a kisbirtokosoktól azon előzőleg bírt jogot is elvonta, hogy birtokterületeiket a megszabott feltételek mellett önálló vadászterületté, az egyes birtokrészletek egyenkénti nem összesített hold számától függetlenül egyesíthessék, — ezen megszorításokkal szemben azonban az idézett törvény 2. §. 3. pontban a birtokosoknak mégis azt a kedvezményt biztosította, hogy a legalább 50 holdat kitevő birtokok számára az egyesülési jogot fenntartotta. Ugy, hogy azon 100 holdas birtokos, ki a későbbi törvény életbeléptetése folytán önálló vadászati jogát

elvesztette, kárpótlást találhatott abban, hogy a legalább 50 holddal bírónak az egyesülésre adott jog segítségével másokkal egyesülve újból önálló vadászatot gyakorolhat. A törvény indokolása határozottan kijelenti, hogy közérdekű fontos okok nélkül a kisebb birtokosok jogainak korlátozása nem célozgatott; világos tehát, hogy miután semmi közérdekű fontos ok a több határban fekvő 50 holdas birtokoknak a törvény értelmében önálló vadászterületté való egyesülésének megakadályozását nem kívánja, s a törvény szövege a kérdéses korlátozást sem kifejezetten, sem közvetve ki nem mondja, csak a vadászati törvény szellemének, de szövegének is megfelelő, ha az 50 holdas birtokosoknak is úgy, mint a 200 holdas birtokosoknak biztosítatik az egyesülés joga, ha az illető egyesítendő birtokok a törvény által kívánt feltételeknek megfelelnek, habár több község határában fekszenek is. (Közigazgatási Biróság 612/1897. szám, Egerváry II. kötet 24. l.)

10. A nem egy község határában fekvő, 50 holddal bíró földbirtok részletek, önálló vadászterületekké nem egyesíthetők. Az 1883: XX. t. c. §-a szerint ugyanis a 2. §. alá nem eső földbirtokokon a vadászati jogot a községek a határbeli birtokosokkal együttesen bérbe adni kötelesek. Már pedig a 2. § 3. pontja azt, hogy az 50 holddal bíró tulajdonosok azon esetben is egyesíthetik birtokaikat, ha ezek több község határában fekszenek, ki nem mondja, tehát meg nem engedi, mert ha megengedni akarta volna, ezt ép úgy kifejezhetné volna, mint ahogy a szóban lévő kedvezményt ugyanazon szakasz 1. pontjában a 200 holddal bíróra nézve kifejezetten biztosította. (Belügyminiszternek 88.579/1896. sz. határozata, Egerváry II. kötet 24. l.)

A belügyminiszternek ez az álláspontja, tekintve a Közigazgatási Bíróságnak az előbb idézett elvi jelentőségű határozatait, nem helytálló.

11. Az egyesíteni kért ingatlanok közül az egyik csak később, az elsőfokú határozat meghozatala után egészítettet ki 48 kat. holdról 51 kat. holdra. A másodfokú hatóság az elsőfokú hatóság határozatát ez okból megváltoztatta és kimondotta, hogy a vadászati jog gyakorlása céljából a szóbanforgó ingatlan is egyesülhet. Ez a határozat harmadfokon helyben hagyatott. Az ez ellen irányuló panasz alaptalan. A jogaiban sérelmet szenvedett félnek ugyanis a közigazgatási eljárás bármely szakában jogában áll keresete érvényesítése céljából új tényeket előadni. Helyesen járt el tehát a város polgármestere és a közigazgatási bizottság, midőn Fehér G.-nek az elkülönítés útján szerzett ingatlanait figyelembe vette. (Közigazgatási Bíróság 2329/1927. szám.)

12. Egy tagban legalább 50 holdat tevő s egymással területi összefüggésben levő földbirtokok tulajdonosai, amennyiben ezen területek együttesen legalább a 200 holdat megütik, a vadászat önálló gyakorlására egyesülhetnek ugyan, de az ilyen egyesülés útján alakult önálló vadászterületek bérbe nem adhatók. (Belügyminiszternek 52.078/1883. számú határozata, Egerváry I. kötet 12. l.)

13. Az egyesített vadászterületnek épen úgy, mint az 1883 : XX. t.-c. 2. §-ának 1. és 2. pontjában meghatározott egyéb önálló vadászterületnek nem szükséges előfeltétele az, hogy az illetékes hatóság a földtulajdonosoknak az egyesülés iránti bejelentését tudomásul vegye, illetőleg, hogyha ez a kérdés vita tárgyává tétetik, hogy abban jogerős határozat hozassék, mert az egyesített vadászterület, ha a tör-

vényben előírt feltételek fennforognak, egyedül az egyesítés kifejezésével — függetlenül a hatóság háttározatától — válik joghatályossá. (Belügyminiszternek 4728/1925. számú határozata, Belügyi Közlöny 1926. évf. 120.)

14. Az egyesített területek vitássá lett vadászterületi önállóságának kérdése a vadászati bér-szerződés jóváhagyásának kérdésétől elkülönítve, mindig előzetesen bírálendő el. (Belügyminiszternek 75.257/1896. számú határozata, Egerváry II. kötet 56. l.)

Egyesület. (l. *Vadásztársaság.*)

Egyszerű orvvadászat. Az 1883: XX. t. c. 26. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

Aki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászat bérbé van adva, a haszonbérletnek engedélye nélkül vadász: egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928: X. t. c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

Tulajdonos alatt az ingatlan tulajdonosát, a vadászati jog alanyát, haszonbérlet alatt a vadászati jog gyakorlásának a haszonbérletjét, a vadászati bérlet kell érteni.

Ahhoz, hogy valaki a most idézett törvényhelyben meghatározott vadászati kihágást (egyszerű orvvadászatot) elkövesse, az szükséges, hogy a tiltott cselekményt olyan területen vigye végbe, amely területen a vadak kizárólagos elsajátítására vonatkozó jog a vadász helyett más valakit illet meg, azaz, hogy a cselekmény jogosulatlan legyen és hogy a tiltott cselekmény a vadászat cselekményének ismérveit kimerítse.

Az orvvadászat megszokott esete az, amikor

valaki idegen, tilos területen a jogosított engedélye nélkül vadász.

Idegen, tilos vadászterületet képezhet a vadászra a saját tulajdonát képező ingatlana is. A tulajdonos tehát a saját ingatlanán is elkövetheti az orvvadászatot. Ez az eset akkor áll elő, ha a tulajdonos olyan ingatlanon vadászik, mely nem képez az 1883: XX. t.-c. 2. §-ában meghatározott magánvadászterületet, (200 holdnál kisebb stb.) vagy ha az ingatlan magánvadászterületi jelleggel rendelkezik ugyan, de a tulajdonos a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jognak a gyakorlásáról kifejezetten lemondott és az ingatlan ez okból a községi vadászterülethez csatoltatott, amikor is az ingatlant megillető vadászati jog gyakorlása az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében az ingatlan tulajdonosa helyett a községi vadászterület haszonbérelőjét illeti meg, mely esetben pedig az ingatlan a tulajdonosra nézve idegen, tilos vadászterületet képez.

Idegen, tilos vadászterületen csak a jogosított engedélyével szabad vadászni. Ilyen esetben azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy a vadász a jogosítottól nyert engedély mértékét betartsa, azt túl ne lépje, mert ellenkező esetben orvvadászat tényállása valósulhat meg. Pl. a jogosított csak 2 drb. nyulat és 4 drb. fogoly lelövésére adott engedélyt, holott a vadász 4 drb. nyulat és 8 drb. foglyot lőtt le. Minthogy a vadász az adott esetben a 2 nyulat és 4 foglyot a jogosított engedélye nélkül lőtte le, erre a jogosulatlan, tiltott cselekményére nézve vadászati kihágást (orvvadászat) követett el.

A vadász az orvvadászatot — a saját ingatlanán felül — a saját vadászterületén is elkövetheti. Pl. valaki az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlant

azzal a megszorítással veszi haszonbérbe, hogy csak a szárnyas vadat szabad vadásznia, ezen megállapodás ellenére azonban a szőrmés vadat is vadássza.

A vadász haszonbérleti szerződések kikötéseinek megsértése általában nem képezhet vadászati kihágást, a tiltott cselekmény csak kártérítésre, vagy a szerződés felbontására adhat jogcímet.

Az orvvadászat másik lényeges ismérve az, hogy a tiltott cselekmény a vadászat fogalmát kimerítse. (*l. Vadászat fogalma.*) Az egyszerű orvvadászat fogalma alá kell sorolni a vadnak lőfegyverrel való vadászatán felül a vadnak kézzel való elfogását, vagy bottal való agyonverését is, mert a tilos vadászterületen az ilyen vadászati mód — ha még annyira vadásziatlan is — nem tartozik az 1883: XX. t. c. 27. §-ában meghatározott tiltott vadászati eszközökről is rendelkező minősített orvvadászat fogalma alá.

A legtöbb nézeteltérés orvvadászat tekintetében a szőlő és kert vadászterületeknél fordul elő. A belügyminiszter egy konkrét ügyből kifolyólag orvvadászatért elítélte a kertet képező, tehát önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan tulajdonosát azért, mert a tulajdonos a kertjében károkat okozó nyulak közül egyet-kettőt védekezésből lelőtt. (*l. Kert vadászterület alatt 1114/1926. B. M. számú határozatot a joggyakorlat előtti részben.*)

Az a körülmény, hogy a vadász a vadászterület határának nem ismerése következtében lépett idegen, tilos vadászterületre, a kihágás megállapítását, amint azt a joggyakorlat alatt közölt határozat tanúsítja, általában nem érintheti.

Az orvvadászat tárgya csak gazdátlan, uratlan állapotban lévő vad lehet. Nem beszélhetünk tehát vadászati kihágásról akkor, ha az orvvadászat va-

daskertben történik, mert a vadaskertben lévő vad nem uratlan jószág. (I. Vadaskert.)

A most tárgyalt egyszerű orvvadászattal szemben a törvény ismeri a minősített orvvadászatot. (I. Minősített orvvadászat.)

A vonatkozó joggyakorlatot, tekintve annak nagyobb számát, a könnyebb áttekintés céljából három csoportban felosztva közöljük.

I. alatt azok a határozatok találhatók meg, amelyeknél a vadászati kihágás fennforog, II. alatt, amelyeknél a vadászati kihágás fenn nem forog, III. alatt pedig az egyéb tartalmú határozatok találhatók meg.

Joggyakorlat: I. csoport. 1. Idegen vadászterületen, karján töltött puskával találatás magábanvéve már az 1883: XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást képez. (Belügyminiszternek 3863/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 270. l.)

2. Az orvvadászás tényálladéka azokkal szemben is fennforog, akik idegen vadászterületen elrejtett fegyverrel haladnak keresztül. (Belügyminiszternek 3162/1912. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VII. kötet 149. l.)

3. Fegyverrel idegen területre lépés az 1883: XX. t. c. 26. §-a szerint minősülő vadászati kihágás tényálladékát képezi, mely nincsen a vadászat eredménytelenségétől függővé téve. (Belügyminiszternek 3288/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 269. l.)

4. Ha valaki engedély nélkül idegen vadászterületen fegyverének kakasát felhuzva lövésre készen tartja oly szándékkal, hogy ha a vad felugrik, arra rálő, vadászati kihágást követ el. (Belügyminiszter-

nek 3028/1892. számú határozata; Magyar Közigazgatás : Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 268. l.)

5. A terheltnek az a cselekménye, hogy a saját vadászterületén meglőtt, de a szomszédos és reá nézve idegen vadászterületre leesett, a vadászterület határától 27 méter távolságra fekvő vadért fegyverrel átment, a vadat felvette és elvitte, az 1883 : XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást képez. (Belügyminiszternek 3343/1897. számú határozata; Egerváry II. kötet 120. l.)

Ezt a kérdést, t. i. hogy a vadász az általa meglőtt, de a vadászra nézve idegen vadászterületre még átváltott és ott elhullott vadért átmehet-e, a vad feletti tulajdonjogról elmondottak alatt ismertetjük. (*l. Tulajdonjog vad felett általában.*)

6. A vadászati törvény 17. §-ában foglalt azon tilalom álhágása, hogy a sebzett vadat idegen területen üzni nem szabad, a törvényben külön minősítve nem lévén, a tilalom jelentősége csak az lehet, hogy a törvény a sebzett és nem sebzett vadnak idegen területen üzése között különbséget tenni nem kíván, hanem mind a kettőt vadászati kihágásnak minősíti. Ekként a most szóban forgó cselekmény is — tekintve, hogy a vad üzése idegen területen fegyverrel kézben történt, — alkalmasnak látszik a vadászati törvény 26. §-ában meghatározott kihágás tényálladékának megállapítására. (Belügyminiszternek 5366/1908. számú határozata; Térly : Hatásköri jogszabályok és határozatok tára II. kötet 409. l.)

7. Idegen vadászterületen vaddisznónak lebunkózása vadászati kihágás és elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 150/1915. szám; Térly : Hatásköri jogszabályok és

határozatok tára VIII. kötet 47. l.)

8. Vadászati jogosultsággal bíró egyénnek azon védekezése, hogy az általa bérelt vadászterület határait nem kellően ismerte, mentségül el nem fogadható. (Belügyminiszternek 1680/1892. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 271. l.)

9. Ha a községi vadászterület bérletét a haszonbérelő szerződészegése miatt időközben hatályosan felbontották, a bérlőnek az e szerződésen kívül álló vadásztársai a felbontást meg nem támadhatják. Következésképpen ezek vadászati kihágást követnek el, ha a szerződés felbontása után régi joguk alapján azon a vadászterületen vadásznak. (Belügyminiszternek 4423/1926. számú határozata; Belügyi Közlöny 1927. évf. 274. l.)

10. Az orvvadászat cselekménye a nyári félévben este 7 óráig éjjeli orvvadászatnak nem minősíthető, következésképpen ily esetben a vadászati törvénynek csupán a 26. §-a alkalmazható. (Belügyminiszternek 3504/1892. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 281. l.)

11. A vadász az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző kihágást követi el, ha hajtóit nem akadályozza meg abban, hogy a hajtást másnak területén eszközöljék. (Belügyminiszternek 939/1888. számú határozata; Egerváry I. kötet 113. l.)

12. Aki az orvvadászás útján elejtett vadat a városba éjjel szalma között díjért beszállítja és értékesíti, az idegen vadászterületen engedély nélküli vadászatban (1883:XX. t. c. 26. §.) való részesség miatt büntetendő. (Belügyminiszternek 5655/1906. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigaz-

gatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet.)

II. csoport. 1. Vadászterületen vadászfegyverrel való tartózkodásból nem állapítható meg a vadászati kihágás, ha a fegyver vadászásra bizonyítottan alkalmazatlan volt. 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. (Közigazgatási Bíróság 569/1925. szám; Grill-féle döntvénytár 1926. évf.)

2. Vadászati kerültre rábizott agár által egy nyulnak a vezetőzsinég elszakításával (tehát véletlenül, nem szándékosan) történt elfogása vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 1245/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 101. l.)

3. A községtől távolabb fekvő tanyának és lakóháznak közvetlen csatlakozó bekerített tartozéka a törvény szempontjából belső telek, mihez képest ezen a telken varjunak lelövése nem vadászati kihágás. — 1883 : XX. t. c. 26. §. — (2212/1925. B. M. számú határozat; Grill-féle döntvénytár XXX. évf. 564. l.)

4. Az 1883 : XX. t. c. 13. §-a értelmében kártékony vadak elpusztítására jogosított földtulajdonos megbizottjának azon jóhiszemű cselekménye, hogy üregi nyul helyett tévedésből mezei nyulat lőtt és ezen tévedését önként feljelentette, sőt a vadászterület bérlője javára kártérítést is ajánlott fel az eljett mezei nyulért: vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 693/1897. számú határozata; Egerváry II. kötet 109. l.)

5. A terhelteknek azon cselekménye, hogy a panaszos vadászterületét botokkal kezükben szomszédos vadászterületük vadállományának esetleges szaporítása céljából bejárták és később saját vadászterületüket megvadászták — engedély nélkül elkövetett vadásztást még nem képez; de a jogában sérelmet szenvedett panaszos kártérítési igényét a

polgári bíróság előtt érvényesítheti. (Belügyminiszternek 2590/1896. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam I. kötet 429. l.)

6. Téli időben elkényszeredett s udvaron vagy pajtában meghúzódó foglyoknak befogása és azoknak saját felhasználás nélkül tovább elvitása, magában véve vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 1246/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 288. l.)

7. Azon cselekmény, mely szerint közösen osztatlanul birt erdőben az egyik tulajdonos megbizottja a másik tudta nélkül vadászatot rendez, az 1883: XX. t. c. 26. §-ába ütköző hihágást nem képez; a társtulajdonosnak azonban kártérítési igénye van, mellyel a rendes bírói útra utasítandó. (Belügyminiszternek 939/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 125. l.)

8. Engedély nélküli vadászat miatt nem büntelhető az, aki előzőleg a kérdéses területen a vadászatra engedéllyel birt, bérösszeget is fizetett és a bérlők egyike által azután e vadásztól eltiltatott, mely tilalomról azonban a vadőr által értesített. — 475/1908. B. M. szám. — (Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye III. kötet.)

9. Egyik vadászati bérlő részéről, a másik bérlőtárs által az ő tudta nélkül másokra ruházott vadászati jog gyakorlásának megakadályoztatása, mint jóhiszemű cselekmény, vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 2537/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 111. l.)

10. Az izraelita metsző azon cselekménye, hogy tiltott időben foglyokat az izraelita vallás szertartása

szerint lemetesz, az 1883: XX. t. c. rendelkezéseibe ütköző vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 1583/1892. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 293. l.)

11. Aki vadat kézzel, akár ép, akár sérült állapotban megfog, nem követ el vadászati kihágást, hanem idegen ingó dolog jogtalan elsajátításának vétsége látszik fennforogni (Belügyminiszternek 3556/1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 111. l.)

Ez a határozat ellentétben áll az újabbi joggyakorlattal és így azt irányadónak nem tekinthetjük. (l. *Vadászat fogalma.*)

12. Patkányok lövése idegen terüle'en vadászati kihágás tényálladékát nem állapítja meg. (Belügyminiszternek 6442/1912. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VII. kötet 237. l.)

13. Tilosban talált baromfi lelövése nem képez az 1883: XX. t. c. be ütköző vadászati kihágást, hanem az 1894: XII. t. c. 90. §-a alapján bírálendő el. (Belügyminiszternek 132/1899. számú határozata; Egerváry II. kötet 175. l.)

14. Ha házkutatás alkalmával valakinek lakásán frissen lőtt őznek a húsát találják, egyéb bizonyíték hiányában ezért orvvadászat miatt nem büntethető. Ily esetben azon körülmény állapítandó meg, hogy az illető a vad birtokába miként jutott. (Belügyminiszternek 3553/1907. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár III. kötet 31. l.)

III. csoport. 1. Az 1883: XX. t. c. 26. és 27. §-ainak egyidejűleges alkalmazása helyt nem foghat, mert a 27. §. alapján súlyosbító körülmények hozzájárulásával elkövetett orvvadászat van büntetve, melyben a jogtalan vadászat fogalma már bennfoglalta-

tik. (Belügyminiszternek 5255/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 145. l.)

2. Ha a községi vadászterület bérbeadása iránt hozott községi határozat felfolyamodással megtámadtatott, a felfolyamodás joghatályú elintézése előtt, a vadászterület bérlője az 1883: XX. t. c. 26. §-ba ütköző jogosulatlan vadászat címén mások ellen panaszt nem emelhet. (Belügyminiszternek 176/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 68. l.)

3. Az 1883: XX. t. c. 26. §-a szerint 10–50 frt-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető vadászati kihágás miatti feljelentés kilátásba helyezése a Btk. 350. §-ában meghatározott „erőszak“-kal, vagy „fenyegetés“-sel egy tekintet alá eső rosszat nem képezhet. (Kúria 5377/1907. szám; Büntetőjogi döntvénytár I. kötet 281 l.)

Éjjel orvvadászat. Az éjjeli orvvadászatról az 1883: XX. t. c. 27. §-ában találunk rendelkezést. (l. *Minősített orvvadászat.*)

Éjjeli idő vadászati kihágás szempontjából. (l. *Minősített orvvadászat.*)

Elejtési díja vadnak. A vad elejtéséért járó díj megállapítása tárgyában tájékoztatást találunk a budapesti kir. ítélőtáblának 3435/1925. szám alatt hozott ítéletében (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 8. számú döntvényt*) és a bárcaváltás alapján vadászatról szóló 2613/1928. F. M. számú rendeletben. (l. *Bárcaváltás.*)

Elkobzása ebnek. (l. *Ebtartás.*)

Elkobzása lőfegyvernek. Az 1878: V. t. c. 61. §-a értelmében azok a tárgyak, amelyek büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, amennyiben a tettes vagy részes tulajdonai, elkobzandók. Ez a rendelkezés az 1879: XL. t. c. 25. §-a értelmében kihágási

esetekben is „alkalmazható“.

Az 1878: V. t. c. 61. §-ának idézett rendelkezésében a törvény az elkobzásnak egyfelől a tárgyi, másfelől az alanyi előfeltételeit állapítja meg. A tárgyi feltételeket akként szabályozza, hogy az elkobozható tárgyak körét egyfelől a bűncselekmény által létrehozott (*productum sceleris*), másfelől az annak elkövetésére szolgált (*instrumentum sceleris*) tárgyakban jelöli meg.

A személyi előfeltételeket illetőleg pedig akként rendelkezik, hogy mindezek a tárgyak csak az esetben kobzandók el, amennyiben a tettes vagy részes tulajdonai.

Az elől idézett két törvényhely egybevetéséből megállapítható, hogy amíg a Btk. 61. §-a az elkobzást ugyanott felsorolt előfeltételeinek fennforgása esetében kötelezően írja elő, addig a Kbt. 25. §-a kihágás esetében a Btk. 61. §-ának alkalmazását csak mint lehetőséget mondja ki. Ezek szerint az elkobzás elrendelése kihágás esetében a törvényes előfeltételek fennforgása esetében is csak megengedett, de nem kötelező.

Ez általános szabálytól eltérésnek csak akkor lehet helye, ha valamely kihágást megállapító különleges jogszabály azzal a kihágással kapcsolatban az elkobzás kötelező kimondását állapítja meg.

Minthogy a vadászati kihágások megállapítása és büntetése tárgyában irányadó 1883: XX. t. c. V. fejezete az elkobzásra nézve a Kbt. 25. §-ának általános rendelkezésétől eltérő különleges szabályt nem állapít meg, a lőfegyverrel elkövetett vadászati kihágás esetében a rendőri büntető bíróság az eset összes körülményeinek, a kihágás alanyi és tárgyi súlyának s az elítélt személyi viszonyainak is a mér-

legelésével van hivatva mérlegelni azt a kérdést, hogy a kihágási büntetőtörvénykönyv 25. §-a szerint „alkalmazható“ elkobzás elrendelését a szóbanforgó vadászati kihágási ügyben indokoltnak tartja-e.

A vadászfegyver elkobzás kérdésének beható mérlegelése annál szükségesebb, mert az elkobzás elrendelésében jelentkező mellékbüntetés megállapítása esetleg a kihágás súlyával arányban nem álló, tehát a méltányosság követelményeivel össze nem egyeztethető mértékben sújtaná az elítéltet. Ilyen eset pl. akkor állana elő, ha a jóhiszemű vadász abból az okból követte el az 1883: XX. t. c. 26. §-ában meghatározott vadászati kihágást (l. *Egyszerű orvvadászat*), mert a vadászterület határát nem ismerte. A vadászt a rendőri büntető bíróság ugyanis az idézett törvényhely alapján marasztalni fogja (l. *Egyszerű orvvadászat alatt 8. számú határozatot*), ellenben a vadászfegyver elkobzásának kérdését a kötelező elkobzás helyett szabad mérlegelés tárgyává teheti. A vadászfegyver elkobzása ilyen esetben a kihágás súlyával nem volna arányban, különösen akkor, ha a vadászfegyver nagy értéket reprezentál, az elítélt vadász pedig szegény ember.

Az elkobzott lőfegyverek kezelése, értékesítése tárgyában jó ideig a 63.477/1884. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1890. évf. 1626. l.) és az ezt kiegészítő 61.219/1890. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1890. évf. 1624. l.) volt az irányadó. Az idézett rendeletek szerint az elkobzott lőfegyvereket a vármegyei központokba kellett beszéltetni.

Az idézett rendeleteket hatályon kívül helyezte a rendőri büntető ügyvitel szabályozásáról szóló 105.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára

1909. évf. 2264. l.) 51. §-a, mely többek között azt is kimondja, hogy az elkobzott lőfegyvereket rendszerint nem árverésen kell eladni, hanem értékesítésük iránt oly módon kell intézkedni, hogy azokkal elkövethető újabb büntetendő cselekmény veszélye ki legyen zárva. Ha az elkobzott lőfegyver csekélyebb értékű, azt alkatrészeire szét kell szedni és mint ócskavasat lehet elárverezni.

Az elkobzott lőfegyverek a rendőri büntető eljárási és ügyviteli szabályok életbeléptetéséről szóló 165.000/1910. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1910. évf. 790 l.) 7. §-a értelmében ezentúl az elsőfokú rendőri büntető bíróságok által értékesítendők.

A lőfegyver a 105.000/1909. B. M. számú rendelet 43. §-a értelmében megtöltve sem őrizet alá nem vehető, sem el nem szállítható. A töltést előbb ki kell venni, annak minőségét meg kell határozni, s külön dobozba helyezve a fegyverhez kell erősíteni.

A lőfegyver elkobzására vonatkozó eljárási rendelkezéssel találkozunk a 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 591. l.) 6. §-ának utolsó, 10. §-ának 4. és a 19. §-nak 6. bekezdésében, valamint a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1909. évf. 1719. l.) 83—85. §-aiban.

Az elkobzott lőfegyver a kir. kincstár tulajdonává válik. (9862/1920. M. E. számú rendelet 19. §. 6. bek.)

A lőfegyver elkobzásától meg kell különböztetni a lőfegyver elvételét. (9862/1920. M. E. számú rendelet 9. §.)

Az 1879: XL. t. c. 25. §-a értelmében az elkobzás ugyanis nem szükségszerű, azonban a 9862/1920. M. E. számú rendelet szellemében az engedély nélkül, tehát tilalmasan birlalt fegyvereket a

bírlalóktól minden körülmények között el kell venni még abban az esetben is, ha kihágás miatt büntető ítélet bármiféle okból nem is volna hozható (pl. beszámítást kizáró okból).

Az a körülmény, hogy valaki az elkobozni rendelt vadászfegyverre megelőzően tulajdonjogot, zálogjogot vagy magánjogi jogcímen alapuló egyéb jogot szerzett, a fegyver elkobzásának nem állhat útjában.

Joggyakorlat: 1. A Btk. 61. §-a a törvénynek a büntetésekről szóló fejezetében — az elkobzást is a büntetési tételek közé sorozva — egyebek között azokat a tárgyakat rendeli elkobozni, melyek a bűntett vagy vétség „elkövetésére szolgáltak”, ha azok a tettes vagy részes tulajdonai. De a cselekmény elkövetésére szolgálnak helyesen csak akkor lehet a tárgyat tekinteni, ha erre szándékosan felhasználta ezt a szoros magyarázatot a törvény rendelkezésének célja is támogatja. Ennélfogva a Btk. 61. §-a alkalmazásának csakis a szándékosan, de nem a gondatlanságból elkövetett bűncselekményeknél lehet helye. (Kúria 6467/1909. szám; Büntetőjogi döntvénytár IV. kötet 24. 1.)

2. A fegyver elkobzás mellőztetett, mivel elkobzása a Btk. 61. §-a szerint csak akkor volna elrendelhető, ha a tárgy birtoklása vagy használása tiltva lett volna. A törvény más intézkedése pedig nem alkalmazható, mivel a tárgy nem a bűncselekmény által hozatott létre és nem a bűncselekmény elkövetésére szolgál. (III. f. XIV. 117; Jogtudományi Közlöny: Felső bíróságok gyakorlata, Franklin 1903. évi 980. 1.)

3. Orvvadászat miatt elkobozni rendelt lőfegyver a 165.000/1910. B. M. számú rendelet 7. pontja ér-

telmében értékesítendő. (Belügyminiszternek 868/1913. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VII. kötet 272. l.)

4. Vadászati kihágás elkövetésére használt és bűnjel gyanánt lefoglalt lőfegyver csak azon esetben árverezhető el, ha annak elkobzása a kihágási ügyben hozott marasztaló ítéletben elrendeltetett. (Belügyminiszternek 19.937/1900. számú határozata; Eger-váry II. kötet 135. l.)

5. Kihágási ítéletben csakis a már lefoglalt lőfegyver tekintetében lehet rendelkezni. A Rbsz. 83. és 89. §-ai szerint valamely bűnjelnek lefoglalását az elsőfokú rendőri büntető bírónak még az eljárás során végzéssel kell elrendelnie és csak a már lefoglalt bűnjel tekintetében rendelkezhet.

A lőfegyvert az elsőfokú rendőri bíróság nem foglalta le, tehát a Rbsz. említett rendelkezéseit teljesen figyelmen kívül hagyta. Különben sem indokolt az I. rendű terhelt vadászfegyverének elkobzása, mert arra nézve szabályszerű tartási és viselési engedéllyel rendelkezik. (Belügyminiszternek 1446/1928. számú határozata; Belügyi Közlöny 1928. évf. szept. 30-iki szám.)

6. Az 1879: XL. t. c. 25. §-ának, illetve az 1878: V. t. c. 61. §-ának világos rendelkezése szerint az elkobzás kimondásának három feltétele van: 1. hogy a lefoglalt tárgy vagy bűncselekmény által hozatott légyen létre; 2. vagy hogy a bűncselekmény elkövetésére szolgált légyen; 3. hogy az a tárgy a tettes vagy részes tulajdona legyen; mert hiszen e törvényhelyek tartalmából épen úgy mint a Btk. 118. §-ának, nemkülönben a Bp. 327. §. e. pontjának rendelkezéséből kétségtelen, hogy az elkobzás mellékbüntetés, amely az elítéltet bűnössége következ-

ményeként éri. (Kúria B. I. 2155/1921. Büntetőjogi határozatok tára VI. kötet 12. l.)

7. Hogy a büntető bíróság a vadászfegyver elkobzását kimondja-e vagy nem, az eset körülményeitől, a bírói mérlegeléstől függ. A vadászfegyver elkobzásának a kimondása vadászati kihágási ügyben nem szükségszerű, a legtöbb vadászati kihágási ügyben a rendőri büntető bíróság mégis ki szokta mondani, az elkobzástól csak kivételes esetben tekint el. (Magyar Közigazgatás 1928. évf. 11. szám. 5. l.)

Elkobzása vadnak. Az 1883 : XX. t. c. 31. §-ában meghatározott vadászati kihágás (l. *Tiltott időben hasznos vad lövése*) esetén a terhelnél megtalált vadat az idézett törvényhely értelmében a helyi szegények javára el kell kobozni. Ugyancsak vadak elkobzásáról tartalmaz rendelkezést a 36.219/1910. F. M. sz. rendelet (l. *Élő vad szállítása*) 4. §-a.

A rendőri büntető ügyvitel szabályozásáról szóló 105.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték tára 1909. évf. 2264. l.) 37—56. §-ai, melyek a büntető eljárás során lefoglalt és őrizetbe vett tárgyak nyilvánartásáról és kezeléséről intézkednek, az 50. §-ban akként rendelkezik, hogy az 1883 : XX. t. c. 31. §-ába ütköző kihágás esetében a lefoglalt vad elkobzása tekintetében az ezen §-ban foglalt rendelkezés továbbra is irányadó.

Élő vad szállítása. Az eleven hasznos vadnak s a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalomba hozatala és szállítása tárgyában a földművelésügyi miniszternek a 36.219/1910. F. M. számú rendelete (Rendeleték Tára 1910. évf. 306. l.) az irányadó.

Az idézett rendelet 1. §-a értelmében élő hasznos vadat, hasznos szárnyas vad tojását szállítani csak engedéllyel szabad.

Az engedélyt a m. kir. földművelésügyi miniszter adja, akihez a kérvényt a törvényhatóság első tisztviselője útján kell benyújtani. A kérvény benyújtása alkalmával hatóságilag igazolandó, hogy folya-
modó a vadászati jog tulajdonosa s így az élő hasz-
nos vad befogására, vagy hasznos szárnyas vad to-
jásainak szedésére jogosult. (l. *Befogása vadnak.*)

Az engedélyt kérő, ha nem tulajdonosa a va-
dászatnak, igazolni köteles, hogy a vad befogást,
tojás szedést a vadászat tulajdonosa nem tilalmazta.

Az engedély alapján a törvényhatóság első
tisztviselője szállítási igazolványt állít ki, mely a szál-
litmánnyal együtt a vasuti, hajózási, illetve póstai
felvételi hivatalnak átadandó.

Ha élő hasznos vad, vagy hasznos szárnyas
vad tojása ilyen szállítási igazolvány nélkül a vasuti,
hajózási, illetve posta felvételi hivatalnál továbbítás
végett feladatni szándékoltnék, ily küldemények
felvétele megtagadandó s ha mégis tévedésből ilye-
nek felvételtek, akkor azok visszatartandók, a köz-
ségi előjáráságnak átadandók s erről a község ille-
tékes elsőfokú rendőri hatósága azonnal, esetleg táv-
írat útján is, értesítendő.

Aki élő hasznos vadat, vagy hasznos szárnyas
vad tojását az 1. pontban meghatározott engedély,
illetve igazolvány nélkül szállít, vagy azok jogosult
megszerzését igazolni nem tudja, kihágást követ el
s a rendőri büntető hatóságok által 15 napig terjed-
hető elzárással büntetendő s nemcsak az eljárási
költségben, hanem a vad etetési és kezelési költsé-
geiben is elmarasztalandó.

A lefoglalt vad és tojás, amennyiben a káro-
sult vadászat tulajdonosnak személyazonossága a
lefoglalás alkalmával kétségbevonhatatlanul kiderít-

hető, a hozzá távirati úton intézendő felszólításra 24 óra leforgása alatt beérkező válasza alapján rendelkezésére bocsátandó.

Amennyiben a károsult személye, vagy a jogosulatlanul megszerzett hasznos vad és hasznos szárnyas vad tojásának származási helye meg nem állapítható, a lefoglalt vad és tojások a lehető legrövidebb idő alatt, még a kihágási ítélet hozatala előtt, az eljárásra illetékes I. foku rendőrhatóság által elkobzandók és nyilvános árverésen eladandók. Az árverésben csak vadászterület tulajdonosa vagy bérelője, illetve ezeknek meghatalmazottjai vehetnek részt. A kihágást elkövető az árverésen részt nem vehet.

Ha jogosult árverező nem jelentkezik, a vad annak a községnek a határában, amelyben az lefoglaltatott, kibocsátandó, a tojások pedig haladéktalanul a földművelésügyi m. kir. minisztérium rendelkezésére bocsátandók, illetőleg a lefoglalt tojások ügyében a földművelésügyi miniszter rendelkezése távirati úton kérendő.

Az árverésen befolyt összeg az 1901. évi XX. t. c. 23. §-ában megjelölt célokra fordítandó. Ha az árverés, illetve az eleven vad etetési és kezelési költségei a kihágást elkövetőiktől nem hajthatók be, azok az árverésen befolyt összegből levonandók.

Feltűnő jelenség, hogy míg az 1883 : XX. t. c. -ben meghatározott vadászati kihágások büntetése kizárólag pénzbüntetés, addig a fentidézett rendelettel statuált kihágás büntetése pénzbüntetésen felül elzárás büntetés is.

A most ismertetett alaprendeletben foglalt intézkedés pontos betartását célozzák a következő rendeletek:

1. Az eleven hasznos vadnak s a hasznos szár-

nyas vad tojásainak forgalomba hozatala tárgyában kiadott 36.219/1910 F. M. számú rendelet hatályosabb végrehajtásáról szóló 40.079/1922. F. M. számú körrendelet (Földművelésügyi Értesítő 1922. évf. 106. l.);

2. az eleven hasznos vad forgalomba hozatala és a hasznos szárnyas vad tojásainak szedése tárgyában kiadott 36.219/1910. F. M. számú rendeletben foglaltak megtartásának szigorú ellenőrzéséről szóló 92.500/1923. F. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1923. évf. 793. l.) és

3. a bel- és külföldre szóló élővad szállításokról szóló 276.267/1925. B. M. számú körrendelet. (Belügyi Közlöny 1925. évf. 1187. l.)

Az utóbb idézett 276.267/1925. B. M. számú körrendelet a következőket tartalmazza:

A földművelésügyi miniszter a bel- és külföldre meginduló élővad szállítások küszöbén, utalva a 36.219/1910. F. M. számú rendelet rendelkezéseire, megfelelően intézkedett az iránt, hogy bármilyen fajta élő hasznos vadnak a vasúti, hajózási felvételi hivatalnál továbbítás végett való felvételét az illetékes törvényhatóság első tisztviselőjének földművelésügyi miniszteri engedély alapján kiadott igazolvány hiánya esetén meg kell tagadni; egyúttal elrendelte, hogy a trianoni határon történő szállításnál a felvétel, esetleg tengelyen való szállításnál pedig a határon való átengedés csak abban az esetben történhetik, ha a szállító, illetve feladó a törvényhatóság első tisztviselője által ugyancsak a földművelésügyi miniszter engedélye alapján szabályszerűen kiállított és feltűnő helyen piros tintával jelzett: „Kizárólag külföldi szállításra érvényes” szállítási igazolvánnyal rendelkezik. A belügyminiszter erről a rendelkezésről az illetékes hatóságokat azzal a felhívással értesíti, nyo-

matékosan intézkedjenek saját hatáskörükben aziránt, hogy a földművelésügyi miniszternek e rendelkezései szigorúan megtartassanak s az ellene vétőkkel szemben a fentidézett 36.219/1910. F. M. számú rendelet 3. és 4. pontjai alapján a rendőri büntető eljárás megindíttassék.

A mezőgazdaságra hasznos állatok és madarak szállításáról a 24.655/1901. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) 8. §-a tartalmaz rendelkezést.

Elvezeti jegy. (l. *Bárcaváltás.*)

Emlékfegyver fegyverviselési engedélye. A fegyverviselési engedélyről szóló 9862/1920. M. E. számú rendelet emlékfegyverről rendelkezést nem tartalmaz. Az idézett rendelet céljából és az idézett rendelet 1. §-ának rendelkezéséből arra kell következtetni, hogy a használható állapotban (l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver*) lévő emlékfegyverek fegyverviselési, illetőleg fegyvertartási kötelezettség alá esnek. (l. *Fegyverviselési engedély.*)

Emlékfegyver illeteke. (l. *Ereklyefegyver illeteke.*)

Éneklő madár. Éneklő madárra a 85.000/1925. F. M. számú rendelet o. pontja értelmében (l. *Tilalmi idő*) minden időben tilos vadászni.

Joggyakorlat: Az éneklő madaraknak továbbtartás és énekében való gyönyörködés vagy kereskedés céljából való elfogását, vételét és eladását a törvény megengedi.

Az éneklő madaraknak csak a vadászat útján való okszerűtlen és indokolatlan pusztítása tilalmaztatik. (Belügyminiszternek 6333/1889. számú határozata; Magyar Közigazgatás : Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 287. l.)

E határozat egyedül a vadászati törvény rendelkezéseinek a figyelembe vétele mellett hozatott meg, mert abban az időben az 1894: XII. t. c. 57. és 58. §-ai, illetőleg a 24.655/1901. F. M. számú rendelet még nem volt hatályban. Az id. két jogszabály értelmében u. i. olyan éneklő madarat, mely a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak közé tartozik, élő állapotban is csak hatósági engedéllyel szabad elfogni. (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme.*)

Enkláve vadászterület. (l. *Nyúlvány — enkláve — vadászterület.*)

Erdészeti főiskola hallgató vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Erdőkerülők vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Erdőőr. Minthogy a vadászterületek felügyeletével, a vadállomány őrzésével és nevelésével az erdőőr is megbízható, az erdőőrire vonatkozó minket érdeklő jogszabályok ismertetését nem mellőzhetjük.

A vonatkozó jogszabályok alább, a megfelelő vezérszavak alatt utalás útján található meg.

Joggyakorlat: 1. Meg nem határozott időre kötött szerződés alapján személyesen és folytonosan több mint egy hónapon át bérért teljesített erdőőri szolgálat az 1907: XLV. t. c. 1. §-ában meghatározott gazdasági cselédi viszony fogalma alá esik és így az ezen viszonyból eredő bérigény a 62. §. szerint összegre való tekintet nélkül a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

A közigazgatási hatóságnak ezt a hatáskörét nem szüntetné meg az a körülmény sem, hogy ha a gazda a bérköveteléssel szemben a cseléd által neki okozott kár címén a közigazgatási hatóság hatáskö-

rét a 63. §. szerint meghaladó ellenkövetelést, illetve az ellenkövetelés erejéig a 35. §. szerint visszatartási jogot érvényesítené is.

A hatáskör nem a védelemként (beszámítási kifogás gyanánt) érvényesített ellenkövetelés, hanem a kereset (panasz) alapján állapítandó meg és a panasz fölött jelen esetben ítélni hivatott közigazgatási hatóság dönthet azután a követelés érdemi elbírálásánál abban a kérdésben is, hogy a követelést a beszámítani kért ellenkövetelés mennyiben szünteti meg, illetve a visszatartási jog érvényesítésének törvényes előfeltételei a jelen esetben fenforognak-e. (Hatásköri Bíróság 33/1917. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára X. kötet 56. l.)

2. Magángazdasági erdőőr — ha fel nincs esketve — gazdasági cseléd és bérkövetelése a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 22/1925; Térly: Az utolsó évtized közigazgatási jogszabályai, Földművelésügy I. kötet 442. l.)

3. Nagybirtokos erdeinek felügyeletére és kezelésére alkalmazott olyan erdész, akinek a munkaköre, illetőleg tevékenységének terjedelme és jelentősége a közönséges erdőőr feladatán túl terjed, nem cseléd, mert az ilyen különös előkészültséget igénylő szolgálatra szerződött egyént az 1879:XXXI. t. c. 36. §-ában, vagy az 1883:I. t. c. 12. §-ában megszabott minősítés hiányában sem lehet cselédnek tekinteni, mihez képest bérkövetelésének érvényesítése a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 29/1922. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára XI. kötet 244. l.)

4. Az 1879:XXXI. t. c. 150. §-a szerint az erdei közegek jogosítva vannak ugyan az eltulajdonított erdei termékek iránt kutatást tartani, de kife-

jezetten csakis abban az esetben, ha a tolvaj tetten kaptott és folytonosan üldözött. Ha az erdőőr ezen eseten kívül házkutatást tart, jogtalanul jár el s így eljárása közben büntetőjogi védelemre számot nem tarthat. Az ellenszegülő vádlott tehát hatóság elleni erőszak miatt nem büntethető. (Jogtudományi Közlöny: Felsőbíróságok gyakorlata Franklin 1903. évf. 1030. l.)

Erdőőr biztosítása. (l. *Vadőr biztosítása.*)

Erdőőr cseléd-e. (l. *Vadőr cseléd-e.*)

Erdőőr fegyverhasználati joga. (l. *Vadőr fegyverhasználati joga.*)

Erdőőr fegyverviselési joga. (l. *Vadőr fegyverviselési joga.*)

Erdőőr igazoltatási, bekisértetési joga. (l. *Vadászati kihágás ellenőrzése és Vadászjegy ellenőrzése.*)

Erdőőr tanuvallomása. (l. *Vadőr tanuvallomása.*)

Erdőőr vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Erdőőri iskola. (l. *Vadőri iskola.*)

Erdőőri szakiskola hallgató vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Erdőőri vizsga. (l. *Vadőri iskola.*)

Erdőőrnek felmondás. (l. *Vadőrnek felmondás.*)

Erdősítő társulatok vadászterülete. Oly kőpár területek, melyeken hegyomlások, hó vagy kőgörgöttegek megakadályozása, szélvész és vizek rombolásának, valamint a futóhomok továbbterjedésének meggátlása végett a talaj megkötése közigazgatási szempontból szükséges, az erdőtvénnyről szóló 1879:XXXI. t. c. 165. §-a értelmében beerdősítendő.

A beerdősítendő terület tulajdonosának jogában

áll az erdősítést kizárólag önerején eszközölni.

Ha az illető terület tulajdonosa azonban e jogával élni nem kíván és kimutatható, hogy e beerdősítés által a szomszéd birtokok is részben vagy egészben megóvatnak a hegyomlások, hó- vagy kőgörgetegek, szélvészerek és vizek rombolásának vagy a futóhomok terjedésének veszélyétől, melynek különben ki vannak téve, akkor, ha valamely területnek beerdősítése elrendeltetett, az érdekelt birtokok társulattá alakulni kötelesek.

Az erdősítő társulat a törvény által létesített szervezett jogközösség, melynek az 1879:XXXI. t. c. 174. §-a a kisajátítási jogot is megadja.

Kérdés az, hogy az erdősítő társulat által kisajátított területen a vadászati jog gyakorlása kit illet meg. A választ a most idézett szakasz második bekezdése adja meg, amely szerint a vadászati jogot azon esetben, ha a kisajátított terület a tulajdonos birtoka által körül van véve és 100 holdat meg nem haladó birtokrész, a földbirtokos gyakorolja. Ahhoz tehát, hogy a vadászati jogot az így kisajátított ingatlanon a volt tulajdonos gyakorolhassa, a törvény értelmében az szükséges, hogy a kisajátított ingatlant a kisajátítást szenvedett birtoka teljesen körülzárja és hogy a kisajátított ingatlan 100 holdnál nagyobb ne legyen.

Amíg a törvény a nyúlvány (enkláve) vadászterületnél három oldalról való körülzárással is megelégszik, itt a három oldalról való körülvételt helyett teljes körülvételt követel.

A földbirtokost a vadászati jog gyakorlása ezen az ingatlanon addig illeti meg, amíg a visszaváltási joga tart. A visszaváltási jog tart a beerdősítés befejezésére következő év első napjától számítandó 6 évig.

A törvénynek ezen kivételes rendelkezésétől eltekintve az erdősítő társulatok ingatlanait megillető vadászati jog gyakorlása tárgyában is az 1883:XX. t. c. 2. és 3. §-ának a rendelkezése az irányadó.

Hatáskör, hatósági fokozatok „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Erdőtisztek vadászejgye. (l. *Vadászejgye illetékmentessége.*)

Ereklyefegyver illetéke. A lőfegyverek után fizetendő illeték (5 pengő 80 fillér) kötelező lerovásáról az 5007/1924. P. M. számú rendelet 7. §-ának 1. és 2. bekezdése és a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (l. *Fegyverviselési engedély illetéke*) tartalmaz rendelkezést.

Az illeték lerovásának az előfeltétele, hogy a lőfegyver vadászatra alkalmas legyen. (l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver.*) A vadászatra alkalmas lőfegyverek után az 5 pengő 80 fillér illetéket fegyverigazolvány illeték (l. *Fegyverigazolvány illetéke*) vagy fegyverviselési engedély illetéke (l. *Fegyverviselési engedély illetéke*) címén le kell róni.

Minthogy az idézett rendelet az illeték lefizetése tárgyában a vadászatra alkalmas lőfegyverek között megkülönböztetést, kivételt — szemben az 1883:XXIII. t. c.-vel — nem tesz, következik, hogy mindazok az emlék-, családi ereklyeként őrzött és céllovészetre használt lőfegyverek, amelyek vadászatra alkalmasak, illeték (5 pengő 80 fillér) alá esnek.

A már hatályon kívül helyezett 1883:XXIII. t. c. 5. §-a az emlék vagy családi ereklyeként tartott és kizárólag céllovészetre használt fegyvereket a fegyveradó (most már fegyverigazolvány illeték) megfizetése alól mentesítette.

A közölt joggyakorlat közül ma csak a céllovő

fegyverre vonatkozó határozat lehet irányadó.

Joggyakorlat: 1. Az a kizáróan céllövésre használt fegyver, amely szerkezeténél fogva vadászatra alkalmatlan, fegyveradó alá nem esik. (Pénzügyminiszternek 111.542/1912. számú határozata, Közigazgatási döntvénytár VII. kötet.)

2. Az emlék vagy ereklyeként tartott fegyver akkor is adómentes, ha különben vadászatra alkalmas. (Közigazgatási Bíróság 10.825/1913. szám; Közigazgatási döntvénytár VIII. kötet 247. l.)

Etetése vadnak. A vadak kötelező etetését — községi vadászterületen — tartalmazó rendelkezést találunk az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet 7. §-ában (l. *Szabályrendelet*) és a községi vadászati jog értékeesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú körrendelet 1. §-ában. (l. *Szabályrendelet*.) Vad etetésére vonatkozó rendelkezéssel találkozzunk még a 36.219/1910. F. M. számú rendeletben. (l. *Élő vad szállítása*.) (l. még „*Haszonbérleti szerződésnél minta*“ alatt közölt szerződés 4. pontját.)

Étlapon vad. Tilalmi időszakban (l. *Tilalmi idő*) az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, illet ámulni, venni, vagy nyilvános helyiségben étlapra jegyezni nem szabad. (1883:XX. t. c. 10. §.)

A büntető szankciót a most idézett rendelkezéshez az 1883:XX. t. c. 31. §-ában találjuk meg (l. *Tiltott időben hasznos vad lövése*), feltéve, hogy a vad a terheltnél megtaláltatott és hogy a vad „hasznos“ vad. E két kellék hiányában a fenti tiltott cselekmények nem büntethetők. (l. *Hűtőház alatt is*.)

F

Fácán. A községi vadászterületet haszonbérelő a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) figyelembe vétele mellett alkotandó szabályrendelet értelmében mezei területen köteles november hó 15-ig fácán etetőket felállítani, feltéve, hogy a területen fácán is honos és az etetőket a tél megszűntéig élelemmel rendszeresen ellátni. (Idézett rendelet 7. §.)

Községi vadászterületnek árverésen kívüli haszonbérbeadásánál (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás*) előnyben kell részesíteni azt, aki kötelezi magát, hogy fácánt október hó 1-ig nem lő.

Fácánra február hó 1. napjától szeptember hó 30. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

A fácán által okozott kár nem vadkár, miért is a fácán által netalán okozott kárért az 1883:XX. t. c. alapján kárpótlás nem jár. A fácán által okozott kár megtérítése az idézett törvény helyett csak a magánjog általános szabályai értelmében igényelhető. (l. *Vadkár.*)

A kedvezményes árú fácán juttatásáról — vérfrissítés céljából — a 17.326/1929. F. M. számú rendelet tartalmaz intézkedést. (l. *Tenyésztés. — l. Vadak fiainak elfogása alatt a 7. számú határozatot.*)

Fajdkakas. Siket- és fajdkakasra junius hó 1. napjától március hó 31. napjáig bezárólag — mindkét fajdbeli tojóra és jércére minden időben tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

Farkas. A farkas az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen, a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A farkas által okozott károk meg nem térítetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

A farkas elpusztításáért járó megjutalmazásról és az elpusztított farkas nyilvántartásáról az 54.558/1903. F. M. számú rendelet (l. *Dúvad*) intézkedik.

A farkasnak bárcaváltás alapján való vadászata a 2613/1928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás*) 9. §-a érinti.

Fegyver. (l. *Lőfegyver és Vadászfegyver alatt is.*)

Fegyver száma. A lőfegyver tartására vagy viselésére vonatkozó engedélyben a 9862/1920. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében a lőfegyver minőségét, gyári eredetét, számát, továbbá mindazokat az adatokat és ismertetőjeleket részletesen és pontosan fel kell sorolni, amelyekből a lőfegyver azonossága kétségtelenül megállapítható. (l. *Idegen fegyverrel vadászat.*)

Fegyveradó. (l. *Fegyverigazolvány illetéke, Fegyverviselési engedély illetéke, Lőfegyver fényűzési forgalmi adója.*)

Fegyverigazolvány illetéke. Aki vadászjegyet vált, a saját birtokában vagy használatában lévő, vadászatra alkalmas lőfegyverek után az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1924. évf. 1204. l.) 7. §-a értelmében a vadászjegy illetéken felül minden egy, s lőfegyver után 5 aranykorona, illetőleg a 163.600/1926. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1926. évf. 488. l.) 73. §-a alapján 5 pengő 80 fillér illetéket köteles leróni. Ezt a fegyverigazolvány illeték fizetési kötelezettséget a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 274. szám) külön is megemlíti.

A fegyverigazolvány illetéket ennél fogva az kö-

teles leróni, akinek vadászatra alkalmas lőfegyvere van és ha ezen felül vadászjegyet vált. Az a fegyvertulajdonos vagy fegyverbirtokos tehát, akinek van ugyan vadászatra alkalmas lőfegyvere (a céllövő fegyver is az), de vadászjegyet nem vált, az 5 pengő 80 fillér fegyverigazolvány illetéket nem fizeti le. Az ilyen fegyvertulajdonos, -birtokos az 5 pengő 80 fillér illetéket a fegyverigazolvány illeték cím helyett fegyvertartási és viselési engedély illeték cím alatt fizeti le. (l. *Fegyverviselési engedély illetéke.*)

Hogy mit értünk az illeték lerovása szempontjából vadászatra alkalmas lőfegyver alatt, arra nézve tájékoztatás „Vadászatra alkalmas lőfegyver“ a'att található meg.

Vadászni csak a vadászjegy vadászfegyver-igazolványában felsorolt vadászfegyverekkel szabad. Ha azonban az, aki olyan fegyverrel vadászik, amely vadászjegyének fegyverigazolványában nem szerepel, hitelt érdemlően igazolja, hogy a vadászaton használt fegyver után a fenti 5 aranykorona igazolványi illetéket már más valaki lerőtta, kihágást nem követ el.

A vadászjegy váltása alkalmával bejelentett azok a vadászfegyverek, amelyek után az 5 aranykorona fegyvertartási és viselési engedély illetéket a fegyvertartási és viselési engedélyen bélyegjegyekkel lerőtták, abban az esetben, ha a vadászjegy kiadására irányuló bejelentés napja és a fegyvertartási és viselési engedély kiállításának napja között még egy év nem telt el, arra a vadászati évre, amelyre a vadászjegyet kiállítják, a fegyverigazolvány illetéke alól mentesek. Ilyen esetben a fegyvertartási és viselési engedélyt a bejelentéshez csatolni kell és a mentesítő körülményt a bejelentésben fel kell tüntetni.

Abban az esetben, ha a bejelentett és az előző bekezdés értelmében az igazolványi illeték alól mentesíteni kért vadászfegyver azonossága a fegyverbejelentés és a fegyvertartási és viselési engedély adatainak összehasonlítása által kétséget kizáró módon meg nem állapítható, vagy pedig a fegyvertartási és viselési engedélyen az igazolványi illetéket nem teljes összegben rótták le, a fegyverigazolvány illeték (5 aranykorona) alól való mentesítésnek helye nincsen.

Az 5007/1924. P. M. számú rendelet 7. §-ának 4. bekezdésében körülírt abban az esetben, amikor a bejelentett vadászfegyverek után járó igazolványi illeték (fegyverigazolvány illeték) azért, mert ez az illetéket az egy évnél nem régebbi keletű fegyvertartási és viselési engedélyen már lerótták, követelni nem lehet, a m. kir. adóhivatal az igazolásul bemutatott fegyvertartási és viselési engedélyt — a vadászejegy kiadásával kapcsolatos eljárás során — megvizsgálja, az azon bélyegjegyekkel lerótt illetékösszeget az engedély kiállításának hónapjára megállapított értékviszony alapján aranykoronában megállapítja. Ha a megállapítás eredménye az, hogy a fegyvertartási és viselési engedély kiállításának hónapjára megállapított értékviszony szerint az 5007/1924. P. M. számú rendelet 7. §-ában megállapított fegyverenkénti 5 aranykorona (5 pengő 80 fillér) illetéket az engedélyen hiány nélkül lerótták, az engedélyben körülírt vadászfegyvereket az illeték megállapításánál figyelmen kívül kell hagyni és a vadászejegy megfelelő rovába a fegyvertartási és viselési engedélyt kiállító hatóság kellét és számát, valamint a lerótt illeték arany korona összegét be kell jegyezni. (5007/1924. P. M. számú rendelet 13. §-ának 2. bekezdése.)

Ha a fegyvertartási és viselési engedélyen bélyegjegyekkel lerótt és az előző bekezdés értelmében arany koronára átszámított illetékösszeg kevesebb, mint amennyit igazolványi illeték fejében a fegyvertartási és viselési engedélyen le kellett volna róni, a lerótt illetékösszeget a vadászfegyver-igazolvány illetékének megállapításánál számításba venni nem lehet. (5007/1924. P. M. számú rendelet 13. §-ának 3. bekezdése.)

A fegyverigazolvány illetékének lerovása tárgyában az 5007/1924. P. M. számú rendelet 16. §-a intézkedik. A fegyverigazolvány illetékét (5 aranykorona) az idézett szakasz értelmében a fent körülírt módon a vadászejegy illetékével együtt a m. kir. adóhivatal állapítja meg és vételezi be. A vadászejegy kiváltása alkalmával a vadászatra alkalmas lőfegyvereket a m. kir. adóhivatalnál írásban, a hivatalos nyomtatvány (2 számú minta) felhasználásával kell bejelenteni.

Aki vadászejegyének kiváltása után jut vadászásra alkalmas lőfegyver birtokába, köteles azt a birtokbavételt követő 8 napon belül az illetékes m. kir. adóhivatalnál a vadászfegyverigazolványba való felvétel végett — vadászejegyének bemutatása mellett — írásban bejelenteni és az igazolványi illetéket, amennyiben ilyen mentességre igénye nincsen, a bejelentésen bélyegjegyekkel leróni.

A m. kir. adóhivatal a bejelentésben körülírt lőfegyvert a vadászfegyver igazolványba felveszi és annak jegyzet rovatában megjegyzi, hogy..... arany korona, illetőleg..... pengő..... fillér illeték..... szám alatt beadott kérvényen bélyegjegyekkel lerovatott. (l. *Fegyverigazolvány illetékmentessége.*)

Fegyverigazolvány illetékmentessége. Az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) 4. §-ában felsorolt azok a személyek (*l. Vadászjegy illeték mentessége*), akik illetékmentes vadászjegyre tarthatnak igényt, amennyiben a vadászatra alkalmas lőfegyvereikre fegyvertartási és viselési engedélyt szerezni nem kötelesek, az 5 pengő 80 fillér fegyverigazolvány illeték lefizetése alól mentesek.

Fegyverigazolványok illetékének jogszabálya. (*l. Vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékének jogszabálya.*)

Fegyverkereskedő. Lőfegyverek, lőszeres és robbantóanyagok iparszerű árusításával, behozatalával és közvetítésével a 9862/1920. M. E. számú rendelet 11. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet értelmében csak az foglalkozhatik, aki erre a belügyminisztertől engedélyt kap. Lőfegyverek és lőszeres árusításának, üzletszerű behozatalának, valamint közvetítésének engedélyezésére irányuló kérvényeket a 83.100/1920. B. M. számú rendelet 6. §-a értelmében szabályszerűen felszerelve és felbélyegezve az I. foku rendőrhatalóságnál kell benyújtani, amely azt véleményes jelentés kíséretében a II. foku rendőrhatalóság útján terjeszti fel a belügyminiszterhez.

Ilyen engedélyt csak oly hivatásos kereskedő kaphat, akinek (egyéni vagy társas) cége a törvényszéki cégjegyzékbe be van vezetve és a cég tulajdonosának, illetőleg tulajdonosai mindenikének, valamint az egy vagy több üzletvezetőnek személyében meg vannak a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ában megállapított feltételek. (*l. Fegyverviselési engedély előfeltételei.*)

A belügyminiszter az árúítási engedélyt bármikor visszavonhatja.

Lőfegyver árúítására jogosult kereskedő a 9862/1920. M. E. számú rendelet 12. §-a értelmében magánosoktól csak olyan lőfegyvert szerezhet, amelyre vonatkozóan az elidegenítő fegyvertartási jogát igazolja.

A kereskedő köteles a megszerzett fegyverre vonatkozó tartási engedélyt átvenni és az I. foku rendőrhatalósághoz 3 napon belül beszolgáltatni.

Lőfegyverekkel, lőszerekkel való kereskedés és ezek közvetítése az 1922. XII. t. c. 34. §-a értelmében iparengedélyhez kötött ipar.

A robbantószerkezt készítése és az azokkal való kereskedés az idézett törvénycikk 14. §-a értelmében pedig iparengedély alapján gyakorolható képeztéshez kötött ipar. (l. *Puskaműves alatt.*)

Fegyverkereskedő kötelessége. Aki lőfegyverek, lőszerkezt vagy robbantó anyagok árúítására a belügyminiszttertől engedélyt kapott, a 9862/1920. M. E. számú rendelet 13. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet értelmében az árúítás körül az alábbi rendelkezésekhöz köteles alkalmazkodni.

1. Lőfegyvert, lőszerkezt vagy robbantóanyagot csak annak szabad kiadni, aki személyazonosságát és a vásárlásra való jogosultságát igazolja.

2. Az elárúító köteles a kiszolgáltatott fegyverek, lőszerkezt vagy robbantó anyagok mennyisége tekintetében az engedélyben megállapított korlátokhoz alkalmazkodni.

3. Az elárúító köteles nyilvántartó könyvet vezetni és abban az eladás, vétel, illetőleg csere idejét, a másik ügyletkötő fél nevét, a vásárlást engedélyező hatóságot és az engedély számát, továbbá az eladott lőfegyver pontos megjelölését (nemét, gyá-

ri jelét és számát stb.) a lőszeres vagy robbantó anyagok nemét és eladott mennyiségét sajátkezűleg bevezetni és a nyilvántartó könyv megfelelő rovatát a másik szerződő féllel sajátkezűleg aláírni.

Köteles továbbá az elárusító az adás-vétel idejét és a vétel tárgyát a vásárlási engedély hátlapjára sajátkezűleg és részletesen feljegyezni és a feljegyzés helyességét névaláírásával bizonyítani.

A nyilvántartó könyvbe és a vásárlási engedélyre valótlan vagy helytelen adatok vezetése kihágás, amely miatt a kereskedőt és a másik szerződő felet egyaránt büntetni kell.

4. Az elárusító köteles a nyilvántartó könyv másolatát kéthetenként az illetékes I. fokú rendőrséghez bemutatni és ennek az eredeti nyilvántartó könyvbe bármikor betekintést engedni.

5. Az elárusító köteles az elárusítás céljából beszerzett vagy általa készített lőfegyverekről, lőszerokről és robbantó anyagokról részletes és pontos kimutatást vezetni.

Fegyverkovács. (l. Puskaműves.)

Fegyvertartási engedély. Lőfegyver tartására a 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 591. l.) 3. §-a értelmében külön engedély szükséges, de az a fegyverviselési engedéllyel egy okiratba is összefoglalható.

A fegyvertartási és viselési engedélyek kiadása iránti kérvények a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 274. szám) értelmében illetékmentesek.

A fegyvertartásra vonatkozó engedély alapján az engedélyes a lőfegyvert, ha arra egyébként jogosult, rendeltetésszerűen (vadászatra, céllövésre) használhatja.

A fegyverviselési engedély feltételezi a fegyvertartási engedélyt.

A vásárlási engedély alapján beszerzett fegyvertartására külön engedély szükséges.

Az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincs, vadászjegyet nem kaphat, sem községi vadászterületet nem hasznóbérelhet. (9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §.)

A fegyvertartási engedélyre vonatkozó egyéb jogszabályok „Fegyverviselési engedély” alatt találhatók meg.

Joggyakorlat : Lakhelyváltoztatás esetén annak, akinek fegyvertartási engedélye van, azt megújítani nem szükséges. (Belügyminiszternek 3723/1925. számú határozata, Belügyi Közlöny 1925. évf. 972. l.)

Fegyvertartási engedély illetéke. (l. *Fegyverviselési engedély illetéke.*)

Fegyvertartási engedély szüksége árverésen. (l. *Árverésen kik vehetnek részt.*)

Fegyvervásárlási engedély. Lőfegyvert akár visszterhes, akár visszteher nélküli jogügylettel a 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1920. évf. 591. l.) 10. §-a értelmében jogérvényesen csak az szerezhethet, akinek hatályos fegyverviselési engedélye van.

A fegyver vásárlására jogosító engedélyek kiadása iránt benyújtott folyamodványok, továbbá az ezekre kiadott engedélyek a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 274. szám) értelmében illetékmentesek.

A fegyvervásárlási engedély csak az abban kifejezetten megjelölt határidőn belül hatályos. Ez a határidő az idézett rendelet végrehajtása tárgyában

kiadott 83.100/1920. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1920. évf. 777. l.) 5. §-a értelmében 14 nap.

A jogosulatlan szerzéssel elkövetett kihágásért a lőfegyvert átruházó és az azt megszerző személy egyaránt felelős.

Az, aki a lőfegyvernek nem jogos tulajdonosa, azt jogérvényesen másra sem ruházhatja át. Az ilyen átruházásból tulajdonjog nem származik, a jóhiszemű szerző azonban a fegyver elkobzásán kívül egyéb joghátránnyal nem sujtható.

Az, aki engedély alapján lőfegyvert vásárolt vagy más jogszerű úton (öröklés, ajándék) szerzett, köteles a szerzéstől számított 8 nap alatt fegyvertartási vagy viselési engedélyért folyamodni.

A vásárlási engedélyt a 83.100/1920. M. E. sz. rendelet 5. §-a értelmében vissza kell szolgáltatni.

A fegyvervásárlási engedély előfeltételei „Fegyverviselési engedély előfeltételei“, a büntetési szankcio pedig „Fegyverviselési engedély“ utolsóelőtti bekezdése alatt található meg.

Fegyvervásárlási engedély mintája:

B) minta a 83.100/1920. B. M. sz.-hoz.

vármege

..... járás

város

..... szám. Fegyvervásárlási engedély.

Érvényes 14 napra.

A m. kir. minisztérium 9862/1920. M. E. számú rendelete alapján lakosnak engedélyt adok egy darab fegyver tisztoly vásárlására.

..... 1930

..... hó -n.

.....
mint elsőfoku rendőrhatalóság

Joggyakorlat: A kérelmet a 9862/1920. M. E. sz. r. 1. §-a alapján elutasítom.

Megokolás:

A hivatkozott rendelet 4. §-ának c. pontja értelmében fegyver vásárlásra csak az kaphat engedélyt, aki feddhetetlen előéletű. — A beszerzett iratok tanúsága szerint M. Gy.-t a pestvidéki kir. járásbíróóság 1923. október 26-án B. 531/1923/2 sz. a. hozott jogerős ítéletével bűnösnek mondotta ki a Btk. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétségében, amelyet több társával azáltal követett el, hogy a lelőtt és társaival az erdőben megtalált szarvast a szolgálatadó erdőtulajdonosnak, illetőleg a vadászati jog bérlőjének nem szolgáltatotta be és azt be sem jelentette, miért is a kir. bíróság ezért nevezettet 7 napi fogházra és 10.000 kor. pénzbüntetésre ítélte.

Mindezekből megállapítható, hogy a nevezett erdőőr személye a megkívánt feddhetetlen előélettel és személyi megbízhatósággal nem rendelkezik, ennél fogva a fentiek szerint kellett határoznom.

Ezen véghatározatom ellen az 1901. évi XX. t. c. értelmében a vm. alispán úrhoz felebbezéssel lehet élni. A felebbezést e véghatározatom kézhezvételét követő naptól számított 15 nap alatt nálam kell írásban vagy szóbelileg előterjeszteni. (Biai járás főszolgabírájának 3048/1927. számú határozata.)

Fegyverviselés ellenőrzése. Rendörközegek (rendőrök, csendőrök, pénzügyőrök, felesketett erdőtisztek, erdő-, mező-, hegy-, halászati- és vadőrök) a 9862/1920. M. E. számú rendelet 9. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet értelmében kötelesek mindenkit, akinél lőfegyver van, fegyvertartási vagy fegyverviselési jogának igazolására felhívni és a lőfegyvert attól, aki jogosultságát nem tudja

igazolni, elvenni és azt a legközelebbi I. fokú rendőrhatósághoz beszolgáltatni.

A jogtalanul birtokolt vagy elrejtett lőfegyverek felkutatása végett jogosultak a rendőrhatóságok alapos gyanú esetében személymotosztást, házkutatást, sőt szélesebb körű nyomozásokat (razziákat) is elrendelni és azok foganatosítása körül szükség esetében a katonai karhatalmat is igénybe venni.

Fegyverviselési engedély. A fegyverviselési engedélyről a lőfegyverek, lőszeres és robbantó anyagok tartásáról, árusításáról és vásárlásáról szóló 9862/1920. M. E. számú alaprendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 591. l.), továbbá az idézett rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 83.100/1920. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 777. l.) és a 86.521/1920. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 797. l.) intézkedik. A három rendeletre vonatkozó anyag a megfelelő vezérszavak alatt található meg.

Lőfegyvert (vadász-, céllövő és egyéb lőfegyvert, pisztolyt), továbbá lőszereseket és robbantó anyagokat a 9862/1920. M. E. számú rendelet 1. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet értelmében csak az tarthat, viselhet, vásárolhat vagy árusíthat, aki arra az illetékes rendőrhatóságtól (9862/1920. M. E. számú rendelet 2., 11. és 14. §.) engedélyt kapott.

Ezek az engedélyek személyre (cégre) szólnak, azokat tehát másra átruházni vagy másnak átengedni nem szabad.

A tényleges szolgálatban álló katonai, csendőri, rendőri, pénzügyőri személyeknek és a letartóztató intézetek őrszemélyzetének kivételével ilyen engedélyekre van szükségük a fegyverviselésre jogosult közszolgálati alkalmazottaknak, továbbá a szolgálat-

ban álló felesketett erdőtiszteknak, erdőőröknek, vadőröknek, halászati, hegy-, mező- vagy egyéb öröknek a szolgálati felszerelésükhöz tartozó, vagy a hivatásuk teljesítéséhez szükséges lőfegyverek és lőszer tartására is; az erre vonatkozó engedély azonban ezektől csak az egyes személy megbízhatatlansága okából tagadható meg, vagy vonható vissza. Szolgálati felszereléshez nem tartozó vagy hivatás teljesítéséhez nem szükséges lőfegyvert a katonák, csendőrök, rendőrök, pénzügyőrök és a letartóztatási intézeti őrök is csak rendőrhatósági engedély mellett tarthatnak vagy viselhetnek.

Lőfegyver tartására, viselésére és vásárlására a 9862/1920. M. E. számú rendelet 3. §-a értelmében külön-külön engedély szükséges, de a két előbbi engedély egy okiratba is összefoglalható.

A fegyvertartási és viselési engedélyek kiadása iránti kérvények a 259891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 274. szám) értelmében illetékmentesek.

A fegyvertartásra vonatkozó engedély alapján az engedélyes a lőfegyvert, ha arra egyébként jogosult, rendeltetésszerűen (vadászatra, céllövésre, stb.) használhatja.

A fegyverviselési engedély feltételezi a fegyvertartási engedélyt.

A vásárlási engedély alapján beszerzett fegyver tartására külön engedély szükséges.

A lőfegyver tartására vagy viselésére vonatkozó engedélyben a 9862/1920. M. E. számú rendelet 5. §-a értelmében a lőfegyver minőségét, gyári eredetét, számát, továbbá mindazokat az adatokat és ismertetőjeleket részletesen és pontosan fel kell sorolni, amelyekből a lőfegyver azonossága vagyis az két-

ségtelenül megállapítható, hogy az engedély az illető fegyver tartására vagy viselésére vonatkozik.

Mindenki csak azt a lőfegyvert használhatja vagy viselheti, amelynek tartására, viselésére vagy vásárlására engedélyt kapott. Az azonban, aki lőfegyver tartására, viselésére vagy vásárlására engedélyt kapott, kivételesen használhat vagy viselhet olyan lőfegyvert is, amelynek tartására vagy viselésére más kapott engedélyt; ilyen esetben azonban azt, hogy a kérdéses lőfegyver tartására vagy viselésére ki kapott engedélyt és hogy az idegen lőfegyver használatát vagy viselését milyen körülmény tette szükségessé, igazolni köteles.

Fegyvertartási vagy fegyverviselési engedély a 9862/1920. M. E. számú rendelet 6. §-a értelmében csak olyan lőfegyverre állítható ki, amelynek a kérelmező jogos tulajdonosa, vagy jogos birtokosa.

A kiállított engedély hatályát veszti, ha tulajdonjog vagy birtoklás jogszerűtlensége bebizonyult.

Ha a kérvényező tulajdonosi vagy jogos birtokosi minőségének beigazolása körül tudva valótlan adatokat használt, vagy lényeges adatokat megtévesztés céljából elhallgatott, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, őt a 9862/1920. M. E. számú rendelet 22. §-a alapján kihágásért kell megbüntetni és a kérdéses fegyvert tőle el kell kobozni.

A büntetési szankciót a 9862/1920. M. E. számú rendelet 22. §-a tartalmazza, mely szerint az, aki az idézett rendeletnek valamely rendelkezését megszegi vagy kijátsza, vagy megszegésénél vagy kijátszásánál tudva közreműködik, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és hat hónapig terjedhető

elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bíróságnak, a magyar királyi államrendőrség működési területén az államrendőrségnek hatáskörébe tartozik. (9862/1920. M. E. számú rendelet 22. §. 2. bekezdés.)

A fegyvertartási és viselési engedély mintája:

A) minta a 83.100/1920. B. M. számhoz.

..... vármegye járás-
 város
 Nyilvántartási szám

Fegyvertartási és viselési engedély.

A m. kir. miniszterium 9862/1920. M. E. számú rendelete alapján lakos,
 akinek foglalkozása jogosult
 kaliberű gyártmányú
 gyártási számú rendszerű
 csövű kakasos lőfegyvéit tartani, va-
 kakashétküli pisztolyt
 dászatra használni és viselni.

Jelen rendelet visszavonásig érvényes.

....., 1930. évi hó,-n.

.....
 mint elsőfokú rendőrhatóság.

Joggyakorlat: A fegyverviselési és tartási engedélyt nem lehet visszavonni azon a címen, hogy az engedélyesnek nincsen vadászterülete. (Belügyminiszternek 158486/1926. számú határozata, Belügyi Közlöny 1927. évf. 261. l.)

Fegyverviselési engedély átruházhatatlansága.

Lőfegyver, valamint a lőszeres és robbantó anyagok viselésére, tartására, vásárlására vagy árusítására vonatkozó engedélyek a 9862/1920. M. E. számú rendelet 1. §-a értelmében személyre (cégre) szólnak, azokat tehát másra átruházni, vagy másnak átengedni nem szabad.

Az azonban, hogy valaki idegen lőfegyvert használhasson, azzal vadászhasson, bizonyos esetben meg van engedve. (l. *Idegen fegyverrel vadászat.*)

Fegyverviselési engedély előfeltételei. Lőfegyver viselésére, vagy vásárlására a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet értelmében csak az kaphat engedélyt, aki:

- a) legalább 10 év óta magyar állampolgár;
- b) teljes korú, vagy 18. életévét betöltött olyan kiskorú, akinek törvényes képviselője (atya, gyám) a most felsorolt kellékeknek megfelel és a kiskorúért a felelősséget írásban magára vállalja;
- c) feddhetetlen előéletű és hazafiasság szempontjából sem esik vagy esett kifogás alá;
- d) nem szenved olyan testi vagy elméleti fogyatkozásban, amely őt a lőfegyverek kezelésére megbízhatatlanná tenné.

Megtagadhatja az illetékes rendőrhatalóság az engedély megadását e kellékek megléte esetében is, ha a fegyvertartást, viselést vagy vásárlást a kérelmező személyénél vagy foglalkozásánál fogva indokolatlannak találja, vagy ha a kérelmező személyét a kért engedély szempontjából nem tartja eléggé megbízhatónak.

Külföldiek részére az engedély csak a belügyminiszter előzetes hozzájárulásával adható meg.

Fegyverviselési engedély illetéke. A rendőrhatósági lőfegyverviselési és tartási engedély illetékének a leróvása tárgyában az irányadó rendelkezést a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évi. 274. szám) tartalmazza.

A rendőrhatósági fegyverviselési és tartási engedély illetéket (5 arany korona, 5 pengő 80 fillér) az idézett rendelet értelmében csak a vadászatra alkalmas lőfegyverek után kell lefizetni. A vadászatra nem alkalmas lőfegyverekre kiadott rendőrhatósági fegyverviselési és tartási engedélyek illetékmentesek.

A fegyverviselési és tartási engedélyek kiadása iránti folyamodványok pedig minden esetben, tehát vadászfegyverre vonatkozó kérelem esetében is bélyegmentesek.

Az idézett rendelet idevonatkozó rendelkezése a következő:

Mentesek az illeték alól a fegyvertartási és viselési engedélyek kiadása iránti kérvények is.

A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékeiről szóló 1924. évi 5007. P. M. számú rendelet 7. §-ának 6-ik bekezdésében meghatározott vadászatra alkalmas fegyverekre vonatkozó rendőrhatósági tartási és viselési engedélyek után az említett rendeletben megállapított lőfegyverenkénti 5 pengő 80 fillér fegyverigazolványi illetéket továbbra is le kell róni.

E rendelet 1929. évi december hó 1-én lép életbe.

Hogy az idézett rendelet értelmében mely fegyvereket kell vadászatra alkalmas fegyvereknek tekinteni, arra nézve tájékoztatás „Vadászatra alkalmas lőfegyver” alatt található meg.

Ha az engedély időnként megújítandó, az illetéket minden egyes megújítás alkalmával újból le kell róni.

Az a vadászatra alkalmas lőfegyver, amely után a fegyvertartási és viselési engedély illetéket lerótták, a vadászjegy kiváltásánál felmerülő fegyverigazolvány illetéke (ugyancsak 5 pengő 80 fillér) alól mentesítve van, ha a vadászjegy kiadására irányuló bejelentés napja és a fegyvertartási és viselési engedély kiállításának napja között még egy év nem telt el. (l. *Fegyverigazolvány illetéke.*)

Fegyverviselési engedély kiadására illetékes hatóság. Lőfegyver viselésére, tartására vagy vásárlására az engedélyt a 9862/1920. M. E. számú rendelet 2. §-a és a 83.100/1920. B. M. számú rendelet 3. §-a értelmében kizárólag a lakóhely szerint illetékes I. fokú rendőrhatóság és pedig kis és nagyközségekben a járási főszolgabíró, illetőleg a m. kir. államrendőrség működési területén a főszolgabíróval egyetértve az államrendőrségi kapitányság (kirendeltség) vezetője, városokban a m. kir. államrendőr kapitányság vezetője, Budapesten a rendőrfőkapitányság adja meg.

A rendőrhatóság a kérelmek tárgyában a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ában előirt rendelkezések (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei*) szigorú betartásával határoz. Határozatait a folyamatok kérvényének hátlapjára vezeti és csak a megtagadó határozatot köteles röviden indokolni. (83.100/1920. B. M. számú rendelet 3. §.)

Fegyverviselési engedély visszavonása. Az engedélyező hatóság a lőfegyver viselésére, tartására vagy vásárlására adott engedélyt a 9862/1920. M. E. számú rendelet 2. §-a értelmében bármikor visszavonhatja. Ha azonban az engedélyt a II. fokú hatóság adta meg, köteles az I. fokú hatóság az engedély visszavonásáról a II. fokú hatósághoz haladékosan

talánul indokolt jelentést tenni, amely a visszavonás kérdésében dönt; a vi-szavonást elrendelő határozat azonban a II. fokú hatóság döntése előtt is végrehajtható.

Az engedélyt visszavonó, vagy megtagadó első-fokú határozat ellen felebbezésnek van helye. (l. *Fegyverviselési engedély kiadására illetékes hatóság.*)

Fegyverviselési engedélye kiskorúnak. (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei.*)

Fegyverviselési engedélye külföldi állampolgárnak. (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei, utolsó bekezdés.*)

Fegyverviselési engedélye öröklött fegyvernek. Aki öröklés vagy más jogszerű úton (ajándék stb.) szerzi meg a fegyver tulajdonjogát, köteles a szerzéstől számított 8 nap alatt fegyvertartási vagy viselési engedélyért folyamodni. (9862/1920. M. E. számú rendetet 10. §.)

Fényszóró. A 18.000/1929. F. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 160. szám) 3. §-a értelmében hasznos vadra (az 1883: XX. t. c. 13. §-a alá nem eső vadra) fényszóró alkalmazásával minden időben tilos vadászni.

Az idézett rendelet a fényszóró alkalmazásával való vadászatot tehát nem általánosságban, hanem csak a hasznos vadakra vonatkozóan tiltja el. Nagy hiánya jogszabályainknak, hogy a hasznos vadak felsorolását ezúttal is elmulasztotta.

Minthogy a tiltó rendelkezésnek büntető szankciója nincsen, e szabály betartása egyedül a vadászbecsületre van bízva. Ha tehát valaki a saját vadászterületén nem tilos időben fényszóró alkalmazásával hasznos vadat lő, ezen különben tilos cselekményért épen úgy nem büntethető, mint az a joga-

sított vadász, aki az 1883:XX. t. c. 15. §-ában felsorolt tiltott eszközökkel (l. *Minősített orvvadászat*) vadászik.

A fényszóró alkalmazásának általános megtiltása azért sem volt lehetséges, mert az 1925:XXIV.t. c. csak a vadászati tilalmi idők új szabályozására tartalmaz felhatalmazást, világosan kifejezve, hogy az új szabályozás csak az 1883:XX. t. c. 9., 11. és 12. §-ában foglalt jogszabályokra vonatkozhatik és nem vonatkozhatik egyéb vadászati tilalmakra, amelyeket az idézett t. c. III. fejezetének egyéb rendelkezései tartalmaznak.

A fényszóró alkalmazásának általános megtiltása viszont bizonyos vadászati mód tilalmát jelentené, a káros vadászati módok tilalmára pedig a törvény 15. §-a vonatkozhatik, amely §-nak új tilalmazott vadászati módok megállapítására vonatkozó rendelkezéssel történő kiegészítése rendeleti úton sem az 1883:XX. t. c. végrehajtására szóló általános felhatalmazás alapján, sem az 1925:XXIV. t. c.-ben kapott felhatalmazás alapján nincsen mód.

Igaz ugyan, hogy maga a 85.000/1925. F. M. számú rendelet sem marad kizárólag a tilalmi idők megállapításának terén és bizonyos vadászati módok tekintetében az 1. §. 1. és 2. bekezdésében különböző rendelkezéseket állapít meg. Így az általános vadászati tilalmi idő csupán a hajtókutyákkal való vadászatra vonatkozik és az általános vadászati tilalom idején is meg van engedve bizonyos vadászati módok alkalmazása.

A törvényesség szempontjából ezért helytálló az a rendelkezés, mely szerint a fényszóró használatának tilalma nem általános tilalomként állapított meg, hanem a vadak bizonyos csoportjára korlátoztatott.

Minthogy az 1883:XX. t. c. 13. §-ából világosan kitűnik a törvénynek az az intenciója, hogy a ragadozó vagy kártékony állatok elpusztítását elő kívánja mozdítani, az idézett rendelet a fényszóró alkalmazásának használatát az idézett §. alá nem eső vadakra, vagyis a hasznos vadakra korlátozta.

A fényszóró alkalmazásával való vadászat a vadászat egyik módját képezi. (l. *Vadászat módja.*)

Fényüzési forgalmi adó. (l. *Lőfegyver fényüzési forgalmi adója.*)

Fenyvesmadár. Fenyvesmadarat szabad időben az 1883:XX. t. c. 15. §-a értelmében hurokkal és léppel szabad fogni. (l. *Vadászat módja.*)

Ferlachi próbaállomás bélyege. (l. *Próbalövés.*)

Fészek védelme. (l. 1. *Vadak fiainak elfogása,* 2. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme* és 3. *Tojás védelme.*)

Fiktív haszonbérleti szerződés. (l. *Haszonbérkezelése*)

Flaubert vadászatra alkalmas. (l. *Vadászat fogalma alatt a 17. számú határozatot* és l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver alatt.*)

Fogoly. A községi vadászterületet haszonbérelő a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) figyelembevétel emellett alkotandó szabályrendelet értelmében a mezei területen köteles november hó 15-ig fogoly etetőket felállítani és ezeket a tél megszűntéig élelemmel rendszeresen ellátni. (Idézett rendelet 7. §.)

A községi vadászterületnél az árverésen kívüli haszonbérbeadásnál előnyben kell részesíteni azt, aki kötelezi magát, hogy foglyot az első hó leesésétől nem lő. (Idézett rendelet 8. §.)

A községi vadászterületnél a sík, illetve mezei

területen a haszonbérő köteles minden második évben ezer holdanként két pár foglyot kibocsátani. Ha a haszonbérő foglyot a beszerzés lehetőségének hiánya miatt nem tud kiereszteni, köteles a beszerzés akadályát a községi előjárásnál igazolni. Ebben az esetben azonban a mezei terület felét fogolylövés szempontjából tilalom alá kell helyezni. (Idézett rendelet 9. §.)

Fogolyra tilos vadászni december hó 16. napjától július hó 31. napjáig bezárólag. (l. *Tilalmi idő.*)

A fogoly által okozott kár nem vadkár, miért is a fogoly által okozott kárért a Vadászati Törvény alapján kárpótlás nem jár. A fogoly által okozott némi kár megtérítése a Vadászati Törvény helyett csak a magánjog általános szabályai értelmében igényelhető. (l. *Vadkár.*)

A kedvezményes árú fogoly juttatásáról vérfrisítés céljára — a 17.326/1929. F. M. számú rendelet intézkedik. (l. *Tenyésztés.*)

Tiltott időben fogolynak izraelita vallás szerinti lemetszése nem vadászati kihágás. (l. *Egyszerű orvvadászat alatt II. csoport 10. számú határozatot*) Téli időben elkényszeredett foglyok befogása ugyancsak nem vadászati kihágás. (l. *Egyszerű orvvadászatnál II. csoport 6. számú határozatot.*) Fogoly tojások jogosulatlan elszedését l. *Vadak fiainak elfogásánál 5. és 6. számú határozat alatt.*

Fogyasztási adó. A vadhús fogyasztási adót a hatóságok hosszú időn át mint állami jellegű adót szedték, kezelték. (1887:XLVII. t. c.)

A vadhús fogyasztási adónak az állami jellegét az 1923:XXXIII. t. c. 3. §-a megszüntette. Az idézett törvényhely értelmében a vadhús fogyasztási adót az állam helyett jövőben a városok, községek szedik.

A vadhús fogyasztási adók szedése állami felügyelet alatt áll.

Az utóbb idézett törvény felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy a vadhús fogyasztási adó kiróvása és kezelésének módját, valamint az alkalmazható legnagyobb adótételt rendelettel szabályozhassa. Az e tárgyban kiadott alaprendelkezéseket a városok és községek által szedhető bor- és húsfogyasztási adókról szóló 121.100/1923. P. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1923. évf. 936. l.) tartalmazza.

A városok és községek az általuk beszedhető húsfogyasztási adók mikénti kivetése, beszedése, ellenőrzése és kezelése tekintetében az idézett rendelet 2. §-a értelmében szabályrendeleteket kötelesek alkotni. Az egyöntetűség megóvása és célirányos rendelkezések biztosítása érdekében a pénzügyminiszter a belügyminiszterrel egyetértőleg egy szabályrendelet mintát (l. *Rendeleték Tára 1923. évf. 946. l.*) adott ki oly célból, hogy a városok és községek az általuk alkotandó szabályrendeleteket e mintának megfelelően szerkesszék.

A városok az előírt minta szerinti szabályrendeletet a pénzügyminiszterrel egyetértőleg leendő jóváhagyás céljából a belügyminiszterhez terjesztik fel.

A községek által alkotott szabályrendeleteket, ha azok az előírt mintának megfelelnek, a vármegye törvényhatósága hagyja jóvá.

Budapest székesfővárosra nézve ez a szabályrendelet minta nem vonatkozik. A székesfőváros törvényhatósági bizottsága e minta helyett a jelenlegi kezelési módozatok szem előtt tartásával szerkesztendő szabályrendeletet köteles alkotni (idézett rendelet 3. §).

Budapest székesfőváros az előírt szabályrende-

letet 410/1925. szám alatt elkészítette, de a belügy-miniszter azt a mai napig jóvá nem hagyta. Ez a magyarázata annak, hogy Budapesten a vadhús fogyasztási adók beszedése, kezelése stb. tekintetében az előírt új szabályrendelet helyett egy régi rendelkezés, a 111.835/1908. P. M. számú utasítás van hatályban.

A vadhús fogyasztási adó maximális tételeinek megállapításáról a 164.089/1926. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1927. évf. 5. l.) intézkedik.

Az adótétel, az árszabás az idézett rendelet értelmében a következő:

szarvas, dámvad	darabonként	10 P 88 fill.
vaddisznó 17 kg.-ig, őz, zerge	„	6 „ 80 „
vaddisznó 17 kg.-on felül	„	10 „ 88 „
nyul (kivéve a házinyulat)	„	— „ 54 „
kivágott vagy feldarabolt vad 100 kg.		16 „ 32 „

vadszárnyasok:

fácán, süketfajd, nyirfajdkakas, tuzok . .	1 P 09 fill.
császármadár, hófajd, erdei szalonka, vadlud, vadkacsa, szárcsa, fogoly, vadgalamb,	
mocsári és mezei szalonka	— „ 35 „
fürj és fenyőmadár	— „ 04 „

Amíg a község kiadásainak fedezése céljából pótható szükséges, a húsfogyasztási adónál a pénzügyminiszter által megállapított legmagasabb adótételt kell alkalmazni. Az alacsonyabb adótételt csak ott lehet alkalmazni, ahol a pótható kivétele nem szükséges, ebben az esetben az előjáróság a mérsékelt adótételeket ellenőrzés céljából köteles bemutatni a községi képviselőtestületnek és az alispánnak. Ezt a rendelkezést a községi bor- és húsfogyasztási adók, valamint a sör- és szeszfogyasztási adópótlékok igénybeviteléről szóló 242.136/1924. B. M. számú kör-

rendelet (Belügyi Közlöny 1925. évf. 189. l.) tartalmazza.

A vadhúsfogyasztási adó kétféleképpen róható le : tételenként, esetről-esetre, vagy pedig egy összegben, átalányképen.

A budapesti lakos vadászok, amennyiben ezt kérik, az általuk lőtt és Budapest székesfőváros területére behozott vad után fizetendő fogyasztási adót tételenkénti (esetről-esetre) adóztatás helyett átalány összegben fizethetik meg, amely átalány összeget a székesfőváros tanácsa a vadászjegy tartamától függetlenül egy évre 10 (tíz) pengőben állapította meg.

Ezt az átalány-összeget a vadászjegy megváltása alkalmával az V/A. kerületi adófelügyelősnél átvehető, postatakarékpénztári csekklaapon kell a székesfőváros javára még a vadászjegy kiváltása előtt befizetni.

Az adó átalányozása mellett egy-egy vadász annyi apró lőtt vadat hozhat be, mint amennyit kézipodgyásként (vadásztáskában, hátizsákban stb.) magával hoz.

Azt a körülményt, hogy a fogyasztási adó átalányozva van, az V/A kerületi adófelügyelőség a vadászjegyre rányomott „A budapesti vad-fogyasztási adó átalányozva” bélyegzővel igazolja. A vadászjegyet köteles a vadász a székesfőváros zárt területére történő bejövetele alkalmával, az ellenőrző szolgálatot teljesítő javadalmi őrnek felmutatni.

Az elől idézett 164.089/1926. P. M. számú körrendelet 2. §-a értelmében a rendeletbe ütköző cselekmény vagy mulasztás, mint szabályellenesség 1000 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Eljárás, hatáskör. Az eljárást és hatáskört szabályozza: 1) a jövedéki kihágások eseteiben köve-

tendő büntető bírósági eljárás szabályainak újabb megállapításáról szóló 31.000/1928. I. M. számú rendelet, 2) a jövedéki büntetőjog anyagi szabályainak megalkotásáról és a jövedéki büntető eljárás szabályozásáról szóló 18.400/1928. P. M. számú rendelet és 3/a jövedéki büntetőjog anyagi szabályainak megalkotásáról és a jövedéki büntető eljárás szabályozásáról az igazságügyminiszterrel egyetértőleg kiadott 18.400/1928. P. M. számú rendelet végrehajtásáról szóló 45.400/1928. P. M. számú rendelet (az idézett 3 rendelet Budapesti Közlöny 1928. évf. 164. számában található meg).

Az idézett rendeletek hatályon kívül helyezték az 1788. évi Általános Harmincadrendtartásnak, valamint az 1842. évi Harmincadhivatali Utasításnak az idevonatkozó rendelkezéseit.

Az eljárás a vadhúsfogyasztási adó szedésére, ellenőrzésére illetékes hatósági személy, Budapesten a javadalmi őr feljelentésére indul meg. Budapesten a javadalmi őr a feljelentést a székesfőváros tanácsához teszi meg, illetőleg a tényleírást oda mutatja be. Ha a tettes a jövedéki büntető eljárás mellőzése végett kérelmet terjeszt elő, a tanács az iratokat a kérelem elintézése céljából átteszi a budapesti pénzügyigazgatóságához, illetőleg vidéken az illetékes m. kir. pénzügyigazgatóságához tétetik át a kérelem.

A büntető eljárás mellőzése iránt előterjesztett kérelmet elutasító, valamint a büntető eljárás folytatását utólag elrendelő pénzügyigazgatósági határozat ellen a kézbesítéstől számított 15 nap alatt a pénzügyminiszterhez lehet felebbezni. A pénzügyminiszter határozata ellen további jogorvoslatnak helye nincsen. A tettes ellen vádiratot beadni csak a büntető eljárás mellőzése iránt előterjesztett kérelem elutasítása

után lehet, a jövedéki vizsgálatot azonban már az elutasítás előtt is le lehet folytatni. (18.400/1928. P. M. 117. §.)

Bírói eljárást a tettes ellen egyedül közvád alapján lehet megindítani és folytatni. (31.000/1928. I. M. 6. §.) A vádat a pénzügyi hatóság képviseli. A vizsgálatot a pénzügyi hatóság teljesíti.

Azokat a kir. törvényszékeket, amelyek jövedéki kihágások eseteiben eljárnak, az igazságügyminiszter jelöli ki. A kir. törvényszék jövedéki kihágások eseteiben mint egyes bíróság jár el és határozatait „mint jövedéki büntető bíróság” megjelölésével adja ki.

A bíróság (kir. törvényszék) határozata ellen egyfoku perorvoslatnak van helye a kir. ítélőtáblához. A kir. ítélőtábla határozata ellen további jogorvoslatnak nincs helye. (31.000/1928. I. M. 24. §.)

A jövedéki kihágásokra kiszabható büntetések :

- a) fogház,
- b) vagyonbüntetések (pénzbüntetés, ingó dolgok elkobzása),
- c) kiutasítás.

A fogházbüntetés 2 évnél hosszabb ideig nem terjedhet.

A jövedéki büntető eljárás előkészítéséről az idézett 18.400/1928. P. M. számú rendelet II. része tartalmaz rendelkezést. (l. *Hátizsák kinyitása*.)

Joggyakorlat: A város által az államtól bérben birt fogyasztási (vadhús-fogyasztási) adók kezelésével és behajtásával megbízott javadalmi hivatalhoz a város polgármestere által kinevezett ügynök: hatósági közeg. (Kuria 3932/1909. szám; Büntetőjogi döntvénytár III. kötet 298. l.)

Folyó. (l. *Út*.)

Forgalmi adó. A vadászat és annak minden

mellék haszonvétele az egyéb adókon (l. Adó) felül forgalmi adó alá is eshet.

E tárgyban az irányadó rendelkezést az 1921 : XXXIX. t.-c. 29. §. második bekezdésében a vadászatra és halászatra megállapított rendelkezések módosításáról szóló 35.600/1928. P. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1928. évf. 130. szám) tartalmazza.

Az 1921 : XXXIX. t.-c. 29. §-ának 2. bekezdése egyebek közt a következő rendelkezést tartalmazta : „A törvény alkalmazásában őstermelésnek számít . . . a vadászat és halászat. Nem számít azonban őstermelésnek . . . a halászatnak, vagy vadászatnak bérelt területen kereskedés céljából üzése és a halaknak, vagy vadaknak kereskedelem útján forgalomba hozatala.“

A pénzügyminiszter az 1927 : V. t.-c. 37. és 39. §-ában nyert felhatalmazás alapján, amelynek értelmében — akár hivatalos összeállításban, akár külön rendeletekben — az általános forgalmi adó anyagi jogi szabályain is tehet a változott viszonyokkal indokolt változtatást, az 1921 : XXXIX. t.-c. 29. §. 2. bekezdésének fentidézett részét hatályon kívül helyezte és a halászat és vadászat általános forgalmi adókötelezettsége tárgyában a következőket rendelte :

„A törvény alkalmazásában őstermelésnek számít a vadászat és halászat.“

Ennek a törvényes rendelkezésnek végrehajtása tárgyában a pénzügyminiszter — az e tárgyban kiadott egyéb rendeletének hatályon kívül helyezése mellett — az alábbiakat közli :

Őstermelésnek számít és nem esik általános forgalmi adó alá a vadászat és annak minden mellék haszonvétele, ha a vadász a vadat (a vad húst, bőrét stb.) kereskedelmi tevékenységnek nem

tekinthető módon értékesíti, vagy csak alkalomszerűen viszi piacra. Ez utóbbi esetben az értékesítő helyhatósági bizonyítvánnyal igazolni tartozik, hogy nem másoktól vásárolt vadat (vadhús stb.) árusít.

Ez a rendelet 1928. évi július hó 1-én lépett életbe.

Földművelésügyi minisztérium. A földművelésügyi minisztérium hatásköre (XII. főosztály 1. ügyosztály) kiterjed :

1. a vadászatról szóló 1883: XX. t.-c. végrehajtása körüli intézkedésekre,

2. a vadászati szakoktatás és törvénykezés ügyeire,

3. az állami mezőgazdasági birtokok vadászati ügyeire,

4. eleven hasznos vadnak és tenyésztörzseknek kiosztására,

5. a kártékony és ragadozó vadnak méreggel való irtásához szükséges hatósági engedélyre,

6. hasznos vad befogásának engedélyezésére,

7. eleven hasznos vad és hasznos szárnyas vad tojásai szállításának engedélyezésére,

8. mezőőrök fegyverviselési ügyére,

9. vadásztársulat és egyesület alapszabályainak vadászati szempontból való elbírálására és ezek segélyezési ügyére,

10. egyes vadászati kihágásokra. (Magyarország tiszti cím- és névtára 1929. évf. 218. l.)

Főszolgabíró mint haszonbérő. (l. Szolgabíró mint haszonbérő.)

Fővad. Fővad az 1883: XX. t. c. 7. §-a értelmében a szarvas és a dämvad. (l. Vadkár.)

Francia vadászfegyver próbabélyege. (l. Próbalövés.)

Fürj. Fürjre január hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

G

Galamb. Házi galambra a 18.000/1929. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 2. §-a értelmében minden időben tilos vadászni.

Joggyakorlat: 1. Aki a másnak tulajdonában volt és hozzá átrepült, tehát véletlenségből birtokába, illetőleg birlalatába jutott galambokat jogtalanul elfogja és azokat a tulajdonos felszólítására kiadni vonakodik, az 1878: V. t.-c. 367. §-a alapján büntetendő. (8234/1889.; Márkus Dezső: Felsőbíróságaink elvi határozatai V. kötet 493. l.)

2. l. Tulajdonjog vad felett általában alatt a 11. számú határozatot.

Garanciális kellékek haszonbérleti szerződésnél. (l. *Haszonbérelő személyi és anyagi garanciája.*)

Gémeek. (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme.*)

Gólya. (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme.*)

Golyólövés. Szarvast, őzet, vaddisznót a 2613/928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás*) 8. §-a értelmében kizárólag csak golyóval szabad löni. Ez a rendelkezés azonban csak az idézett rendeletben meghatározott vadászaton kötelező.

Gondatlanság vadászfegyverrel. Az 1879: XL. t.-c. 115. §-ának 2. bekezdése értelmében egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az, aki lőfegyvert használatra, vagy töltött lőfegyvert felügyeletre olyan egyénnek enged át, ak

az erre szükséges jártassággal, vagy értelmi tehetséggel nem bír.

A fegyverrel való gondatlan bánás az idézett törvényhely szerint csak veszélyeztető cselekmény gyanánt szerepel. Ha a gondatlanság valakinek halálát vagy súlyos testi sértését okozta, a jelen kihágást az 1878: V. t.-c. 290. §-ába ütköző gondatlanságból elkövetett emberölés, illetőleg az idézett t.-c. 310. §-ába ütköző gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége abszorbeálja.

Vadászfegyverrel bekövetkezett szerencsétlenségek büntetőjogi következményeit az alábbi bírói ítéletek világítják meg. (*l. Orvvadásszal szemben jogos védelem.*)

Joggyakorlat: 1. K. János az erdőben vadászván, a vadnak hajtása végett az ebekkel elküldte az erdő sűrűjébe cselédjét. Utasításul adta neki, hogyha az ebek a vad nyomát felferik s a vadat hajtják, a cseléd menjen ki az útra, ahol K. János a vadat lesi, vagy pedig kerüljön K. János háta mögé, hogy lőtávolon kívül jusson. Midőn aztán K. János az ebek csaholásából gyanította, hogy a hajtásban róka van felfogva: ennek elejtése végett a mozgás irányába lőtt; a lövés azonban a vélt róka helyett cselédjét találta, ki a szenvedett sérülés következtében meghalt. A kúria gondatlanság által okozott emberölést állapított meg. (Jogtudományi Közlöny: Útmutató a felsőbb bíróságok gyakorlatához, Franklin, 1903. évi 1086. l.)

2. Nem fog fenn gondatlanságból okozott emberölés, ha az egyik vadász a kölcsönösen megállapított jeladásnak a másik társ részéről történt elmulasztása folytán, amidőn őt különben fel nem ismerhette, tévedésből lelövi. (Jogtudományi Közlöny: Útmutató a fel-

ső bíróságok gyakorlatához, Franklin, 1903. évi 1086. l.)

3. Dr. M. J. m. kir. államrendőrségi segédfogalmazó 1927. évi augusztus hó 4-én csónakon vizivadra vadászott. A vadászat befejezése után golyóra töltött fegyverét töltött állapotban a csónak aljába helyezte. A csónak kikötése alkalmával a fegyvert nem vette magához, sem pedig abból a töltényt nem szedte ki, mely gondatlansága következtében okozója lett annak, hogy a fegyver a csónakból való kirakódás közben elsült, s a lövedék a csónak körül tartózkodó egyik hajtó gyerek hasába fúródott, aki ennek következtében meghalt.

A kir. Kuria a B. III. 8317/1928. szám alatt hozott ítéletével a terheltet ezért a cselekményéért a Btk. 290. §-ába ütköző és minősülő gondatlanság által elkövetett emberölés vétsége miatt nyolc napi fogház büntetésre ítélte.

4. Vádlottnak az a cselekménye, hogy vadászfegyverét töltött állapotban hagyta vissza a kocsiban, ahelyett, hogy abból a töltést kiszedte s ekként a veszély lehetőségét kizárta volna, a büntetőjogi beszámítás alá eső gondatlanságot s ezzel a bűncselekmény tényálladékát is megállapítja. Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés vétsége esetén enyhítő körülmény, hogy az eredmény bekövetkezéséhez (a sértett halálához) a sértettnek meggondolatlansága s a vádlott tevékenységén kívül álló okból történt fertőzés és üszkösödés is hozzájárult. A kuria a vádlottat a fenti cselekményért a Btk. 290. §-a alapján, de a 92. §. alkalmazásával 100 korona pénzbüntetésre ítélte. (Kuria 6098/1910. szám; Büntetőjogi döntvénytár IV, 340. l.)

5. A vádlott töltött vadászfegyverét egy házban, ahol többen — köztük gyermekek is — tartózkodtak,

ügy akasztotta a falra, hogy csöve lefelé volt fordítva; a fegyvert a sértett megérintette, az elsült és a sértett lábát a löveg súlyosan megsértette. A bizonyított tények alapján tehát az alsófokú bíróságok vádlott büntetendő gondatlanságát helyesen állapították meg. (Kuria 1497/1914. szám; Büntetőjogi döntvénytár VIII. kötet 245. l.)

6. Büntetőjogi beszámítás alá eső gondatlanság nyilvánul meg vádlottnak abban a tetteben, hogy emberektől állandóan járt hely közvetlen közelében lövöldözött, anélkül, hogy meggyőződött volna, vajjon a fegyver hordképességének területén valaki tartózkodik-e? (Kuria 872/1911; Büntetőjogi döntvénytár V. kötet 116. l.)

7. A köteles gondosságnak nagy fokban tanúsított elhanyagolása az, ha valaki lövésre előkészített fegyverét úgy kezeli, vagy tartja, hogy akarata nélkül is elsülhet. (Jogtudományi Közlöny: Utmutató a felsőbbíróságok gyakorlatához, Franklin, 1903. évi 1086. l.)

8. Vádlottnak az a tette, hogy a kezelésére bízott lőfegyvert — anélkül, hogy annak töltött voltáról meggyőződött volna — sértetre irányítva kétszer elcsettentette, miáltal a fegyverben felejtett egyik töltény elsült és utóbbit halálosan megsebesítette, a Btk. 290. §-ába ütköző vétség tényálladékát állapítja meg. (Kuria 1428./1909. szám; Büntetőjogi döntvénytár III. kötet 149. l.)

9. A Btk. 290. §-ába ütköző bűncselekményt követ el az, aki fegyvert másnak kijavítás végett átad, anélkül, hogy azt a fegyver töltött voltára figyelmeztetné, valamint az is, aki a javítás céljából átvett fegyvert nem vizsgálja meg előre, vajjon meg van-e töltve, vagy nem, ha a fegyver elsülése által

valakinek halála okoztatott. (Kuria 784./1907. szám; Büntetőjogi döntvénytár I. kötet 123. l.)

10. Ha a vádlott azon véletlen közbenjöttére, mely fegyverének elsülésére s ezzel a káros eredményt okozta, előre nem számíthatott, a vétkes gondatlanság ellenében meg nem állapítható. (Jogtudományi közlöny: Utmutató a felső bíróságok gyakorlatához, Franklin, 1903. évi, 1086. l.)

11. A lőfegyver elrepedése nem képez oly eshetőséget, melynek figyelmen kívül hagyásával okozott emberölés gondatlanság által okozottnak volna tekinthető. (Jogtudományi Közölny: Utmutató a felső bíróságok gyakorlatához, Franklin, 1903. évi, 1086. l.)

Görény. A görény az 1883; XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A görény által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

H

Hajtó. A hajtó a vadász segédszemélyzetéhez tartozó gazdasági munkaerő.

A törvény a hajtókról a hivatalos vadászat elrendelésénél (l. *Hivatalos vadászat*) tartalmaz rendelkezést, amikor kimondja, hogy a hivatalos vadászatoknál hajtók gyanánt közreműködni az illető hatóság rendeletére azon községek lakói kötelesek, amelyek érdekében a hivatalos vadászat tartása engedélyeztetett, (1883: XX. t. c. 23. §) és az idézett törvénycikk 13. §. első bekezdésében, amely a dúvadaknak „hajtókkal“ való elpusztításáról

tartalmaz rendelkezést. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottaknak.*)

Joggyakorlat: 1. A vadászatnál a hajtó gazdasági munkát végezvén, e munka teljesítése körüli jogviszonyok az 1898: II. t. c. alapján bírálандók el. A vadászat ugyanis épen úgy mint a halászat, a legősibb gazdasági (őstermelés) foglalkozás s az a körülmény, hogy azt sportként űzik, gazdasági jellegét nem változtatja meg. Ennélfogva tehát az, aki a vadászat űzéséhez munkájával hozzájárul, gazdasági munkát végez s ha ezt munkabéréért vállalja, e munka teljesítésére nézve létesült jogviszonyai az 1898: II. t. c. szerint bírálандók el. (Földművelésügyi miniszternek 68.874/1907. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet 625. l.)

2. A csupán hajtóként szereplés a V. T. 26. §-ába ütköző kihágás (orvvadászat) tényálladékát nem állapítja meg. (Belügyminiszternek 4953/1889. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 266. l.)

3. A vadász idegen területen való vadászati kihágást követ el, ha meg nem akadályozza hajtóit abban, hogy a hajtást másnak területén eszközöljék. (Belügyminiszternek 939/1888. számú határozata; Egerváry I. kötet 113. l.)

4. A bár kizárólag csak napszámban felfogadott hajtókért, az ezekre kiszabott pénzbüntetések tekintetében, az őket felfogadó vadász felelős a vadászati kihágásoknál. (Belügyminiszternek 5528/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 115. l.)

5. Tulajdon elleni kihágás miatt közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik annak a fiatalkorú hajtógyereknek a cselekménye, aki egy vadász által

a sebesült nyul után küldetvén, a nyulat elfogta, de elfogás után ahelyett, hogy a tulajdonosnak beszolgáltatta volna, a saját részére megtartotta, azt a visszszakövetelésre jogosított előtt eltagadta és azzal mint sajátjával rendelkezett. (Hatásköri Bíróság 39/1928. szám; Igazságügyi Közlöny 1929. évf. I. szám.)

Hajtóebekkel vadászat. A 85.000/1925. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1925. évf. 411. l.) 1. §-a értelmében hajtóebekkel (kopó, tacsó, agár, komondor vagy egyéb hajtóebbel) általános vadászati tilalom idejében egyáltalán nem szabad vadászni.

Az általános vadászati tilalom idejében is szabad kotorékebekkel kotorékmunkát végeztetni, valamint pórázon vezetett vérebbel és friss disznó (medve) nyomra eresztett „disznós kutyá”-val vadászni.

Az általános vadászati tilalom január hó 1-ső napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag tart. (l. *Tilalmi idő.*)

Hajtóebekkel általános tilalmi időben ragadozó vagy kártékony azaz dúvadakra sem szabad vadászni. A belügyminiszternek az idevonatkozó 23.081/1902. B. M. számú körrendelete (Egerváry II. kötet 87. l.) a következő rendelkezést tartalmazza:

Az „Országos magyar vadászati védegyelet” előterjesztése szerint számos felszólalás történik amiatt, hogy egyesek a vadászatról szóló 1883. évi XX. t. c. 9. §-ában (helyébe lépett a 85.000/1925. F. M. számú rendelet) foglalt rendelkezés ellenére az általános tilalmi időben is folyton hajtóebekkel vadásznak vaddisznóra.

Az illetők ezen eljárásukat az idézett törvény-cikk 13. §-ának azon rendelkezésére alapítják, amely szerint a ragadozó vagy kártékony állatokat saját

területén a birtokos bármikor elpusztíthatja.

A belügyminiszter az igazságügyminiszterrel egyetértőleg kijelenti, miszerint az a felfogás, illetve az 1883. évi XX. t. c. 13. §-ának olyan értelmezése, hogy az abban felsorolt állatokra az általános vadászati tilalom idejében hajtóebekkel is szabad vadászni, helytelen.

Mert az 1883. évi XX. t. c. szellemének és céljának az a felfogás felel meg, hogy az általános vadászati tilalom ideje alatt hajtókutyákkal a törvény 13. §-ában felsorolt vadakra sem szabad vadászni, bár ezekre egyébként bármely időben is szabad vadászni.

Ennek a felfogásnak a helyessége magából a törvény 9. §-ának (85.000/1925. F. M. sz. rendeletnek) tartalmából okolható meg. Teljesen felesleges lett volna ugyanis a törvénynek különösen hangsúlyoznia, hogy az általános vadászati tilalom ideje alatt hajtókutyákkal egyáltalán nem szabad vadászni, ha ez alatt a törvény nem azt kívánta volna kimondani, hogy még oly vadakra sem, amelyek különben egyébként bármikor (vadászatilag is) elpusztíthatók. Ez az értelmezés megfelel az 1883. évi XX. t. c. intentiójának is, amely az, hogy a hasznos vadak állománya kíméltessek, ami az ellenkező értelmezés mellett nem volna elérhető, mert a hajtókutyák éppen az általános tilalmi időszak alatt szaporodó vadak fiait is elfognák.

A jelzett visszaélések megszüntetése céljából a belügyminiszter felhívja valamennyi csendőrkerületi parancsnokságot, intézkedjék az iránt, hogy a csendőrség a netán előforduló hasonló eseteket a vadászati kihágási ügyekben eljárni hivatott elsőfokú hatóságnál feljelentse. (l. *„Sebzett vad üzése“* alatti

joggyakorlatnál a 3 számú határozatot.)

Hajtóvadászat. (l. *Körvadászat.*)

Hálókkaal vadászat. A hálókkaal való vadászatról az 1883: XX. t. c. 15. §-a, a hálókkaal való orvvadászatról pedig az idézett t. c. 27. §-a tartalmaz rendelkezést. (l. *Minősített orvvadászat.*)

Haris. Harisra január hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

Hasznos vad. A vadászati szempontból hasznos vadakról az 1883: XX. t. c. 31. §-a (l. *Tiltott időben hasznos vad lövése*), 18.000/1929. F. M. számú rendelet 3. §-a (l. *Fényszóró*), 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) 11. §-a, a mezőgazdasági szempontból hasznos állatokról pedig az 1894: XII. t. c. 57. és 58. §-ai (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) tartalmaznak rendelkezést.

Hogy a vadászati szempontból hasznos vadak alatt mely vadakat kell érteni, arra nézve az 1883: XX. t. c.-ben rendelkezést nem találunk. Hasznos vadak alatt — vadászati szempontból — a törvény intenciójának megfelelően azokat a vadakat értjük, amelyeknek a vadászatát a törvény a korlátlan vadászat helyett a tenyésztésreszükséges idő pontos figyelembevételével mellett csak a vadászati tilalmi időről szóló rendeletben meghatározott időben engedi meg.

A hasznos vadak csoportját nagy alapossággal sorolja fel Kolosváry Bálint a „Vadászati jog” című könyvében 169. lapon. (l. *Vadászható vadak.*)

A 18.000/1929. F. M. számú rendelet (l. *Fényszóró*) 3. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

„Hasznos vadra (az 1883: XX. t. c. 13. §-a alá nem eső vadra) fényező alkalmazásával minden időben tilos vadászni.”

Hasznos vad a fényszóró alkalmazása szempontjából mindaz a vad, amely az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt tizenötféle ragadozó vagy kártékony szőrmés vad közé felvéve nincsen. (l. *Dúvad.*)

Minthogy azonban a törvény a ragadozó és kártékony vadakat az idézett helyen nem kimerítően sorolja fel, nem lehet azt mondani, hogy mindaz a vad hasznos vad, amely az 1883: XX. t. c. 13. §-ában nincsen felsorolva.

A hasznos vadak megjelölése tárgyában a 18.000/1929. F. M. számú rendelet tehát csak tájékoztatásul szolgálhat.

Haszonbér felemelése. Községi vadászterületnél a vadászati haszonbér felemelésének az eshetőségével akkor találkozunk, ha a községi vadászterület terjedelme a község határában fekvő nagyobb ingatlanok önálló vadászterületi jellegének az elvesztése következtében jelentékenyen megnagyobbodott. Ugyanis a 200 holdnál kisebb tagokban eladott ingatlanokat a vadászati jog gyakorlása szempontjából a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt kell bérbe adni (1883: XX. t. c. 3. §.), amely kötelező csatlakozás a községi vadászterület értékét minden esetre növeli; ha pedig a terület gyarapodása és az azzal járó értékemelkedése jelentékeny, úgy a vadászati haszonbér felemelése indokolt. (Községi vadászterület gyarapodásával találkozunk a „Vagyonváltságos vadászterület“ és „Megváltott, nem vagyonváltságos vadászterület“ ismertetése alatt.)

A magánjog általános szabálya alapján igényelhető ettől a haszonbér felemeléstől megkülönböztetjük a mezőgazdasági haszonbérletekről szóló 6140/1923. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára

1923. évf. 283. l.) alapján történő haszonbérfelemelést. Az idézett rendelet 27. §-a értelmében a haszonbér felemelésnek ugyanis a vadászati haszonbérletek tekintetében is helye van.

Abban az esetben tehát, ha a vadászati haszonbér a változott gazdasági viszonyoknak többé nem felel meg és a felek egymással megegyezni nem tudnak, a felek a vadászati haszonbér megállapítását a rendes bíróság előtt az idézett rendeletre való hivatkozással kérhetik.

A haszonbér a változott gazdasági viszonyokhoz képest meg nem felelőnek tekintendő akkor, ha az előre meghatározott pénzösszegben járó haszonbér a pénz értékében beállott eltolódás folytán már nem felel meg annak a termény egyenértéknek, amelyet a megállapítás időpontjában az akkori viszonyoknak megfelelően képviselt, vagy ha akár előre meghatározott pénzösszegben, akár terményben megállapított haszonbér esetén, az alapszerződés megkötése óta az általános gazdasági viszonyokban oly változás állott be, vagy a haszonbér időközben olyképp módosul, hogy annak következtében a haszonbér az illető ingatlanon való vadászati gazdálkodással átlagban elérhető haszonértékhez már nem áll az alapszerződésben szándékolt arányban.

A haszonbér megállapítását abból az okból kérelmezni vagy általában arra a körülményre hivatkozni, hogy a haszonbér már az alapszerződés megkötésekor az akkori gazdasági viszonyoknak sem felelt meg, csak abban az esetben lehet, ha az alapszerződés megkötésekor netalán fennállott rendkívüli gazdasági vagy társadalmi viszonyokból kifolyólag előállott helyzet a felek egyikének akaratelhatározására kényszerű befolyást gyakorolt (idézett rendelet 2. §.).

A soproni kir. törvényszéknek P. 3160/1920. szám alatt kelt ítéletét a földművelésügyi miniszter 14.687/1921. szám alatt kelt rendeletével (Nimród, 1921. évf. 277. l.) azzal közli, hogy azon a címen, hogy a kormányrendeletek a mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok haszonbérének emelését általában véve engedélyezik, a vadászati haszonbér emelése nem követelhető.

A soproni kir. törvényszék ítélete és a földművelésügyi miniszternek az idézett rendelete a fent ismertetett 6140/1923. M. E. számú rendelet hatályba lépte óta tárgytalannak tekintendő.

A 6140/1923. M. E. számú rendelet ma is hatályban van, mert a kormány a vonatkozó törvényjavaslatot az 1922: XVII. t. c. 6. §-ában meghatározott időben az országgyűlés elé terjesztette, azonban a javaslatból törvény a mai napig nem lett.

Vadászati haszonbér felemelések az idézett rendeletre való hivatkozással főképen az 1924—1927. években történtek.

Hatáskör, hatósági fokozatok vagyongfelügyeleti szempontból „Haszonbérleti szerződéstől elállás” alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. A haszonbér felemelésének a 6140/1923. M. E. számú rendelet II. fejezetének 27. §-a szerint a vadászati jog haszonbérlete tekintetében is helye van ugyan, de a felemelés kérdésében való határozathozatal vita esetén az idézett rendelet I. fejezetének 2. §-a szerint nem a közigazgatási hatóságok, hanem a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

A községnek a képviselőtestület útján kifejezésre juttatott az az akaratelhatározása pedig, hogy a haszonbért felemelni kívánja, mint vagyongfelügye-

letet igénylő intézkedés, a vagyonfelügyeleti hatóságok, tehát a törvényhatósági bizottság és végső fokon a m. kir. belügyminiszter felülbírálása alá tartozik. (Közigazgatási Bíróság 443/1925. szám.)

2. A mezőgazdasági haszonbérletekről rendelkező 6140/1923. M. E. számú rendelet, ennek 27. §-a értelmében, a községi vadászati jog haszonbérletére is kiterjed, de ebben a kérdésben, amennyiben a felek egyetértő megállapodásra jutni nem tudnának, az eljárás a rendelet 2. §-a szerint nem a közigazgatási hatóságoknak, hanem a rendes bíróságoknak feladata. (Közigazgatási Bíróság 3168/1924. szám.)

Haszonbér felhasználása. A községi vadászterületek haszonbéreinek felhasználása tárgyában az 1883: XX. t. c. 3. §-ának I. bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza:

Az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Ha az arány ily módon nem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles.

Vadászati haszonbér felhasználásáról tehát csak akkor beszélhetünk, ha megelőzően megállapítást nyert, hogy a bérjövedelem az ingatlantulajdonosok között birtokarányban nem osztható fel. (*l. Haszonbér felosztása.*)

A haszonbérjövédelmet az idézett törvényhely értelmében közigazgatási célokra kell fordítani.

Arra a kérdésre, hogy ebből a szempontból mit értünk közigazgatási célok alatt, a választ a joggyakorlat alatt közölt határozatokban találjuk meg.

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának azon kitétele, hogy fel nem oszthatás esetén a vadászati bérjövedelem „közigazgatási célokra“ for-

dittassék, úgy magyarázandó, hogy ez alatt az 1886: XXII. t. c. 130. §. 2-ik bekezdésében körülírt, általános, a község minden lakosát és birtokosát egyenlően érdeklő közigazgatási kiadások értendők. (Belügyminiszternek 38.322/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 78. l.)

2. Igaz ugyan, hogy az 1883: XX. t. c. 3. §-a nem határozza meg, hogy a vadászati jog bérjövédelme minő közigazgatási célokra fordítandó; tekintve azonban, hogy a kérdéses jövedelem a földbirtok elválaszthatatlan tartozékát képező jogból ered s ha csak lehet a földtulajdonosok között fel is osztandó: a jövedelem eredetéből és első sorban való rendeltetéséből jogszerűen következik, hogy olyan esetben, midőn a földbirtok érdekében felmerülő községi költségek (mezőőri költség) fedezése céljából csakis a földadó arányában kivetendő községi adó kivetésének szüksége forog fenn, akkor a vadászati bérjövédelem első sorban ennek, a földbirtok érdekében felmerülő szükségletnek fedezésére szolgáljon és csakis a még fennmaradó felesleg volna általános közigazgatási célokra fordítható. (Közigazgatási Bíróság 3254/1904. szám; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog 368. l.)

3. Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának az az intézkedése, amely szerint a községi földek vadászati jogával együttesen bérbe adott nem önálló vadászterületek vadászati jogának a bérjövédelme, amennyiben a tulajdonosok között az arány meg nem állapítható, a községet illeti: a tulajdonjog korlátozása szempontjából a legszorosabban magyarázandó. Amikor tehát kétségtelen, hogy a nem önálló vadászterületek tulajdonosainak birtokaik fenntartására avagy gazdaságosabb kihasználására fordítandó

olyan közös szükségleteik vannak, amelyek a tulajdonosok közösségét terhelik: a tulajdonosok a vadászati bérjövedelemnek erre a célra felhasználását még abban az esetben is joggal igényelhetik, amidőn a részesedés aránya a tulajdonosok között nem volna megállapítható, avagy amidőn annak a megállapítása a bérjövedelemmel arányban nem áll nagy költséggel járna. (Közigazgatási Bíróság 1919/1911. szám.)

4. A dolog természetéből következik, hogy a vadászati jog haszonbérbeadásából befolyó tiszta jövedelem a maga egészében egységes elbírálás alá vonandó, s a jövedelem egy részének csupán egyes tulajdonosok részére való kiadása, míg a jövedelem többi részének — a többi tulajdonos részesítése nélkül — közcélokra fordítása meg nem engedhető, mert ez az eljárás a jövedelemből részesített tulajdonost a többi tulajdonos rovására igazságtalan előnyhöz juttatná. (Közigazgatási Bíróság 1626/1927. szám.)

5. Magánbirtokosok vadászati jövedelme a község által tartott tenyészbika és mén költségeire az esetben fordítható, ha az érdekeltek ezen jövedelmeket önként átengedik. (Belügyminiszternek 103.635/1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 61. l.)

6. A vitás kérdés az, hogy a vadászati jog szóbanforgó bérjövedelem, amelynek birtokarány szerint való feloszthatósága nem is állítatik, az általános közigazgatási szükségletnek, avagy a volt úrbéreseket és zselléreket külön terhelő kiadásoknak fedezésére szolgáljon-e? A törvényhatósági bizottság az előbbit rendelte el, ezzel szemben a panasz a községi képviselőtestületnek az utóbbi értelemben

tett rendelkezésének érvényre emelését célozza. Az 1904. évi július hó 12-én kötött szerződés szerint nem az egész határ, hanem csakis a volt úrbéres és zsellérgazdák tulajdonában lévő terület vadászati jogának bérjövédelme ez a 100 korona összeg, amelynek hovaforditása a kérdés tárgya. A vadászati jog az 1883: XX. t. c. 1. §-a szerint a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, s e törvény 3. §-a szerint a vadászati jog bérjövédelme a földtulajdonosokat birtokaránylag illeti; csakis, ha az arány ekkép meg nem állapítható, akkor illeti a jövédelem a községet, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles. Tekintettel arra, hogy a törvény nem rendeli, hogy a feloszthatatlan vadászati bérjövédelem általános közigazgatási célokra fordítandó; tekintettel továbbá a jogra, amelyből a vadászati bérjövédelem ered és tekintettel a jövédelemnek a törvényben elsősorban megjelölt rendeltetésére: jogszerűen az következik, hogy olyan esetben, midőn az általános közigazgatási szükségleten felül a földbirtok érdekében felmerülő külön költségek is vannak, a vadászati bérjövédelem elsősorban ezek fedezésére fordítandó. Ebből pedig következik továbbá az, hogy oly esetben, mint a jelenlegi, amikor is csupán a volt úrbéres és zsellérgazdák tulajdonában lévő földbirtok tartozékát tevő vadászati jog bérjövédelméről van szó és amikor a birtokosok e csoportja által külön fedezendő szükséglet is van: akkor a vadászati jog bérjövédelme elsősorban erre a szükségletre fordítandó. (Közigazgatási Bíróság 1568/1905. szám; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog 313. l.)

7. A vadászati bérjövédelemnek közcélra fordítása csak azután kerülhet szóba, ha azon előzetes kér-

dés, hogy a bérjövedelem az illető birtokosnak ki nem szolgáltatandó, megoldottnak vagy meghaladottnak tekinthető. (Belügyminiszternek 38.322/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 78. l.)

8. Lásd még „Községi vadászterület“ alatt a 12. számú határozatot.

Haszonbér felosztása. A haszonbér felosztásáról — a községi vadászterületeknél — az 1883: XX. t. c. 3. §-ának első bekezdése rendelkezik. Az idézett törvényhely értelmében: Az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Ha az arány ily módon nem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles.

Minthogy egyes községek az 1883: XX. t. c. 3. §-a alapján bérbeadott községi vadászterületekért befolyó bérjövédelmet olyan esetben is községi jövédelmeként kezelik, illetőleg állítják be a község költségvetésébe, amikor az érdekelt földtulajdonosok birtokarányát meg lehet állapítani és így a bérjövedelem a község helyett az egyes ingatlantulajdonosokat illetné meg, a belügyminiszter a felosztható vadászati haszonbérének az érdekelt földtulajdonosoknak rendelkezésére bocsátásáról szóló 100.000/1929. B. M. számú körrendeletével (Belügyi közlöny 1929. évf. 730. l.) felhívta valamennyi vármegye alispánját, gondoskodjanak arról, hogy a vadászati bérjövédelmet az 1883: XX. t. c. 3. §-ának rendelkezése szerint a tulajdonosok között osszák fel s csak azokban a bizonyára ritka esetekben fordítsák a bérjövédelmet közigazgatási célokra, ha az arány tényleg nem állapítható meg.

Van sok olyan község, ahol régebben a haszonbéréket az érdekelt kisbirtokosok régi gyakor-

lat szerint nem vették fel egyéneként, hanem azokat közös kiadásaik fedezésére a közbirtokosság pénztárának engedték át.

Ezen az alapon megállapíthatónak találták, hogy a haszonbért nem lehet felosztani és azt a község jövedelmei közé sorolták.

Már pedig az a körülmény, hogy az érdekelt földtulajdonosok a szóbanlévő haszonbért nem osztják fel tényleg egymás között, egymagában nem bizonyítja azt, hogy a haszonbér az egyes tulajdonosok között fel nem osztható. Ebből az következik, hogy ilyenkor a haszonbér a fentidézett törvényszakasz értelmében az érdekelt földtulajdonosokat illeti meg, s így azt az érdekeltel rendelkezésére kell bocsátani. Ilyen esetekben a felosztható vadászati haszonbért az idézett rendelet értelmében a községi költségvetések szükségleti és fedezeti rovataiba átfutó tételként kell beállítani.

Arra a kérdésre, hogy a birtokaránylag fel nem osztható haszonbér mily célra fordítható, a választ a „Haszonbér felhasználása“ alatt találjuk meg.

Hatáskör haszonbér felosztásnál:

I. Községeknél és megyei városoknál (volt rendezett tanácsú városoknál):

1. községi képviselő testület (1886: XXII. t. c. IX. fejezet).

2. alispán (1876: VI. t. c. 58. §., 1929: XXX. t. c. 58. §. 1. bek. b. pont és 57. §. 2 p. a.)

3. közigazgatási bíróság (1896: XXVI. t. c. 76. §. 3. p., 1929: XXX. t. c. 49. §.)

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál:

1. polgármester (1886: XXI. t. c. 74. §., 1929: XXX. t. c. 44. §.)

2. közigazgatási bíróság (1896: XXVI. t. c. 76. §. 3 p. és 1929: XXX. t. c. 57. §. 2 p. b.)

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a akkép rendelkezik, hogy ha a vadászati jog bérbeadásából befolyó évi tiszta jövedelem felosztásának aránya a tulajdonosok között birtokarányban nem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti meg, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles. Ennek a rendelkezésnek nem tulajdonítható az az értelem, hogy az a jövedelemnek az említett arányban való felosztásánál a feltétlen lehetetlenséget kívánná, mert a birtokarány megállapítása szorosan véve sohasem feltétlenül lehetetlen. Ezért okszerűleg az idézett rendelkezés alá tartozik az az eset is, ha fennforgó körülmények között az arány megállapítása csak célszerűségi szempontokból nem lehetséges. Ilyen eset pedig nyilvánvalóan az az eset is, ha az arány megállapítása oly munkával és költséggel járna, amely a felosztandó összeggel arányban nem áll. Hogy pedig jelenleg ez az eset fennforog, az kitűnik a panasz azon előadásából is, hogy a panaszos az elvégzendő munkát a kis összegekkel arányban állónak magam sem találja és ezért annak kimondását kéri, hogy a befolyó bérjövedelem minden 10 évben egyszer osztassék fel. (Közigazgatási Bíróság 1704/1928. szám.)

2. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a az idézett törvény 1. §-ában foglalt azon rendelkezés folyományaként, mely szerint a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozékát képezi, — azt rendeli, hogy a községi vadászati jog bérbeadásából befolyó tiszta jövedelem a birtoktulajdonosokat birtokaránylag illeti, mely egyébként csak azon esetben fordítható a község közigazgatási céljaira, ha a birtokarány

megállapítható nem lenne.

Ahhoz tehát, hogy a vadászati bérjövodelemek eredeti rendeltetésüktől elvonassanak, s azoknak a község közigazgatási céljaira való fordítása jogszerűen elrendelhető legyen, annak indokolt megállapítása szükséges, hogy a birtokarány kideríthető s ekként a bérjövodelemnek birtokarányu felosztása eszközölhető nem volt.

D. község birtokosainak e célra kirendelt küldöttsége azonban, amint ez a tárgyiratok mellett fekvő kimutatásból kitünik, a birtokarányu felosztás tervezetét elkészítette, illetve a rendelkezésére álló adatok alapján a birtokarányt megállapította.

Mintthogy ily körülmények között a közigazgatási bizottság a községi vadászati bérjövodelemnek a község közigazgatási céljaira való fordítását törvényszerűen el nem rendelhette, a panasznak helyet adni és a vadászati jog bérbeadásából befolyó tiszta jövodelemnek a bérlet tárgyát képező terület tulajdonosai között birtokarány szerint való felosztását elrendelni kellett. (Közigazgatási Bíróság 3960/1926. szám.)

3. A m. kir. közigazgatási bíróság a p.....járás fõszolgabirájának jelentése alapján megállapította, hogy a vadászati haszonbér a vagyonsváltásfõldeket beleszámítva 2484 kat. hold terület vadászati joga után lesz fizetve, hogy továbbá a községi vadászterület 430 tulajdonos között oszlik meg.

Ezen bíróság által állandóan követett gyakorlatra és arra való tekintettel, hogy a felosztandó 1,750.000 korona haszonbérből a jelen esetben egy kat. holdra még 1000 korona sem esik, a m. kir. közigazgatási bíróság úgy látta, hogy helyesen járt el a közigazgatási bizottság, midõn a haszonbér felosztását nem rendelte el. (Közigazgatási Bíróság 5070/1926. szám.)

4. A vadászati törvény azon rendelkezésének, hogy ha a vadászati jog bérbeadásából befolyó évi tiszta jövedelem felosztásának aránya a tulajdonosok között birtokarányban nem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles, nem tulajdonítható az az értelem, hogy az a jövedelemnek az említett arányban való felosztása feltétlen lehetetlenségét kívánná, hanem elegendő az is, hogy a fennforgó körülmények között az arány megállapítása csupán célszerűségi szempontokból (pl. az illető összeghez képest aránytalan munka és költség) nem lehetséges. (Közigazgatási Biróság 1626/1927. szám.)

5. A községi vadászati bérjövedelem birtokarány szerint való felosztása esetében a felosztásnak nem 6 évenként, hanem évenként kell megtörténni. (Közigazgatási Biróság 2095/1907. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet.)

6. A panaszos azt kéri, hogy a vadászati jog bérjövedelemé minden 10 évben egyszer osztassék fel.

A jövedelemnek ilyen tőkésítése egyfelől ellenkeznék a törvény kifejezett rendelkezésével, mely az évi jövedelem lehető felosztását kívánja; másfelől pedig a 10 év alatt okvetlenül beálló birtokváltozások következtében, nem állana összhangban a törvény célzatával sem, mely az évi jövedelem felosztásával arra irányul, hogy a mindenkori birtokos részesülhessen a jövedelemben, nem pedig azok, akik 10 év múlva a bérjövedelem felosztásakor jelentkeznek birtokosokként.

A panasznak ez okból helyet adni nem lehetett. (Közigazgatási Biróság 1704/1928. szám.)

7. Ha a községi vadászterület az 1883: XX. t. c. 3. §-ának 2. bekezdése értelmében több részletben van bérbeadva, s a bérjövedelem az érdekelt birtokosok között osztatik fel, az egyes részletek után befolyó bérjövodelmek nem együttesen az összes érdekelt birtokosokat illetik, hanem külön-külön azok között a birtokosok között osztandók fel birtokaránylag, akiknek az egyes vadászterületekbe eső birtokaik a bérbeadás tárgyát képezték. (Közigazgatási Biróság 3049/1903. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

8. Ha a községi vadászterületnek, mely volt urbéresek tulajdonát képező birtokból áll, haszonbérlete után befolyt bérösszeg nem osztatik fel birtokaránylag, hanem közigazgatási célokra fordittatik, az önálló vadászterülettel bíró uradalom a haszonbérjövodelemben való részesedést nem igényelheti. (Belügyminiszternek 9919/1896. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye I. kötet.)

9. Ha a községi vadászterület több külön részletben van bérbeadva, minden egyes bérleti rész földtulajdonosai önállóan igényelhetik az illető vadászterületi rész külön bérjövodelmének köztük való felosztását tekintet nélkül arra, hogy a többi községi vadászterületi részletek tulajdonosai közt a vadászterületi bérjövodelem felosztás alá kerül-e vagy nem. (Közigazgatási Biróság 4041/1907. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet.)

10. A nemesi közbirtokosságnak, mint magánjogi társaságnak, a vadászati haszonbér megosztása iránt hozott határozatát a hatóság felebbezés dacára sem illetékes felülbírálni. (Földművelésügyi miniszter-

nek 62.873/1912. számú határozata; Grill-féle döntvény-tár XX. kötet.)

A határozat indokolása „Közbirtokossági vadászterület“ alatt közölt joggyakorlatnál található meg.

11. A község tulajdonához tartozó területen gyakorolható, haszonbérbe adott vadászati jog fejében járó haszonbéri összegről az egyes birtokosok mindaddig, míg a birtokosok közt az arány megállapítva nincsen, olyképen, hogy az ne a községet illesse, nem rendelkezhetnek. (Kuria 244/1898, szám; Egerváry II. kötet 60. l.)

12. Haszonbérbe kiadott vadászterület után járó haszonbérből egyes tulajdonosokra birtokarány szerint eső rész megállapítása bírói utra tartozik. (Budapesti kir. ítélőtábla 387/1902. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 366. l.)

Haszonbér fizetése. A 142.328/1912. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) 5. §-a értelmében a haszonbérleti szerződésben a községi vadászterületeknél meg kell állapítani, hogy a bérleti összeg mikor és hol fizetendő.

A haszonbért — a községi vadászterületeknél — az 5573/1923. B. M. számú rendelet (*l. Haszonbér kezelése*) értelmében a szerződésileg kikötött esedékség időpontjában kizárólag készpénzben kell lefizetni.

A készpénzben fizetendő vadászati haszonbér búza értékben is megállapítható. (*l. Búza érték haszonbérleti szerződésnél.*)

Haszonbér kezelése. A községi vadászterületek bérének kezeléséről az 5573/1923. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1923. évf. 371. l.) intézkedik.

Az idézett rendelet mindenekelőtt megállapítja, hogy az ország némely vidékén az a szokás kapott lábra, hogy a községi vadászterületeket aránytalanul magas áron haszonbérlő helybéli birtokosok a vadászati bér összegét nem készpénzben fizetik a község pénztárába, hanem azt az egyes községi birtokosok által kiállított nyugtákkal számolják el, amely nyugtákban a községi vadászterületekben érdekelt birtokosok elismerik, hogy a vadászati haszonbérből nekik járó részleteket a haszonbérlőtől felvették.

Minthogy ez az eljárás a községi pénztári és számviteli eljárásról szóló vármegyei szabályrendelettel össze nem egyeztethető; minthogy továbbá a községi vadászati haszonbér bevételezésére, kezelésére, kifizetésére vagy felhasználására nézve sem lehet helye a rendes szabályoktól való eltérésnek, ezt a szabálytalan s a számviteli elvekkel össze nem egyeztethető szokássá váló eljárást kifogásolni kell.

A belügyminiszter ez okból felhívja az alispánokat, intézkedjenek, hogy a hatóságuk alá tartozó községekben a község által haszonbérbe adott területek haszonbére a szerződésileg kikötött esedékeség időpontjában kizárólag készpénzben hiány nélkül befizetessék a községi pénztárba. Együttal utasítsák a főszolgabirákat, hogy a községi vizsgálatok alkalmával beható figyelemmel legyenek, eleget tesznek-e az előjáróságok az ily haszonbérek kezelése tekintetében a vonatkozó pénzkezelési szabályoknak és ahol szabálytalanságokat találnának, a vétkes tisztviselőkkel szemben fegyelmi szabályok szerint járjanak el.

A haszonbérösszeg kezelése tárgyában a most ismertetett rendeleten felül korábban az 53.093/1885. B. M. és a 7731/1896. B. M. számú rendelet intéz-

kedett. E két rendelet kiadásának a célja a szinleges, fiktív haszonbérleti szerződés megszüntetése volt.

Régebben ugyanis előfordult, hogy az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében bérbe adandó községi vadászterületek bérbeadását számos helyen akként eszközölték, hogy a bérlők csak szinleges bérlők voltak s ezek azon előzetes megállapodás mellett, hogy a község pénztárába befizetendő — néha igen tetemes — bérösszeg, amúgy is el fog engedtetni, a vadászatnak a község határában gyakorlását a község vadászat-kedvelő lakosainak megengedték s ily módon nemcsak a vadászati jog utáni bérjövödelmek vonattak el a vadászatról szóló törvény 3. §-ában megállapított rendeltetésük alól, hanem a rendszer és kimélet nélkül üzött vadászat által a határbeli vadállomány évek hosszú sorára tönkre tétetett. De fordultak elő oly esetek is, hogy a fiktíve bérbeadott községi vadászterületeken való vadászatra a községi előljárók egyeseknek napi engedélyeket szolgáltatottak ki, vagy az ilyen engedélyek elárusítását közvetítették.

Annak azonban, hogy a vadászati haszonbér búza értékben állapíttassék meg, a fent elmondottak ellenére sincs akadálya. (*l. Búza érték haszonbérleti szerződésnél*)

Haszonbér leszállítása. A haszonbérlő a bérösszeg visszatérítésén felül a bér leszállítását is igényelheti, mire nézve a magánjog általános szabályai az irányadók. A vadászati haszonbér leszállítása jogszerűen igényelhető, ha a vadállomány egészben vagy nagyrésztben kipusztult, továbbá, ha a vadászterület a haszonbérbeadó valamely különben jogos intézkedése (pl. vízi vadnál tavak lecsapolása, erdei

vadnál erdő vágatása stb.) következtében az eredeti vadászati értékét egészen vagy jórészt elveszti, vagy ha a vadászterület nagysága valami okból jelentékenyen megkissebbedik. Pl. az 5000 holdat képező magán-vadász területből 1000 holdat parcelláznak. A parcellázott 1000 hold, minthogy azt 200 holdnál kisebb részletekben osztják ki az új tulajdonosoknak — önálló vadászterületi jellegét elveszti, mely oknál fogva az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez csatolandó, illetőleg azzal együtt adandó haszonbérbe, azaz az 5000 holdas vadászterület nagysága 1000 holddal kisebb lett.

Ha a haszonbérlő a vadászati jogot saját személyében rejlő ok (pl. betegség; *l. Haszonbérlői szerződés felmondása alatt a 6. számú határozatot*) miatt nem gyakorolhatja, az a haszonbér leszállításra okot nem képez. Különben e tekintetben is a haszonbérlői szerződés az irányadó, mely a haszonbér leszállítását eleve is kizárhatja. (*l. Haszonbér visszatérítése.*) Hatáskör, hatósági fokozatok — vagyonszügyeleti szempontból. — „Haszonbérlői szerződéstől elállás” alatt találhatók meg.

Joggyakorlat: 1. Azon körülmény, hogy a vadászat bérlője a vadászatot nem gyakorolta, bérelengedés alapjául nem szolgálhat. (Belügyminiszternek 167.296/1909. számú határozata; Szemere-dr. Marschalkó: Magyar községi jog 339. l.)

2. Tekintve, hogy az 1896. XXVI. t. c. 75. §-a csak a vadászati jog bérbeadása kérdésében felmerülő jogvitákat utalja ezen bíróság hatáskörébe, a jelen panasz tárgyát ellenben egy már létrejött szerződés haszonbérlőnek leengedése kérdése képezi, mely kérdés mint kizárólag a vagyonszügyeleti hatóság elbírálása alá tartozó kérdés, ezen bíróság ha-

táskörébe nem tartozhat, ezért a panaszt felebbezésnek minősíteni és azt a vagyonfelügyeleti hatáskörben legfőbb fokon eljárni hivatott m. kir. belügyminiszterhez kellett átteni. (Közigazgatási Biróság 2747/1927. szám.)

Haszonbér megállapítása. A vadászati jog gyakorlásáért fizetett ellenérték, haszonbér megállapítása és annak lefizetése a magán vadászterületnél a szerződő felek tetszésére van bízva.

Amíg a magán vadászterületnél a haszonbért készpénz helyett bármily más ellenérték alakjában lehet fizetni, addig a községi vadászterületnél a haszonbért a községi vadászterületek bérének kezeléséről szóló 5573/1923. B. M. számú körrendelet (*l. Haszonbér kezelése*) értelmében kizárólag készpénzben kell fizetni. Ez a rendelkezés azonban nem zárja ki azt, hogy a haszonbért a községi vadászterületnél is ne lehessen pénzbeli érték helyett más értékben, pl. búzában megállapítani, mert az idézett rendelet csak azt mondja, hogy a megállapított haszonbérösszeg mindenkor készpénzben fizetendő. Nincs tehát annak akadálya, hogy a községi vadászterületnél is épen úgy mint a magán vadászterületnél, a haszonbér pénzbeli érték helyett megfelelő más ellenértékben állapíttassék meg. (*l. Búza érték haszonbérleti szerződésnél*)

Amíg a magán vadászterületnél az ellenérték megállapítása teljesen a felek tetszésére van bízva, addig a községi vadászterületnél az ellenérték megállapításánál is bizonyos korlátozással találkozunk. Nevezetesen községi vadászterületnél haszonbérképen — figyelemmel az 1883: XX. t. c. 3. §-ának 1. bekezdésére — csak oly értéket lehet kikötni, amely az ingatlan tulajdonosok között birtokaránylag feloszt-

ható; az olyan érték tehát, amely a felosztásra nem alkalmas, mint pl. méntartás, bikatartás, haszonbérképen ki nem köthető. Hatáskör, hatósági fokozatok (vagyonfelügyeleti szempontból) „Haszonbérleti szerződéstől elállás” alatt találhatók meg.

Loggyakorlat: 1. Helytelen az alispáni határozat ama rendelkezése, hogy a csatolt terület haszonbére annyi, amennyi a területrésze a községi határra vonatkozólag kötött haszonbéri szerződés alapján aránylagosan esik. Helytelen ezen rendelkezés azért, mert nem vette figyelembe a területek különböző minőségét, ez pedig a haszonbér összegének megállapításánál számottevő tényező. (Közigazgatási Biróság 3646/1925. szám.)

2. A m. kir. közigazgatási bíróság a panasznak helyet adva kimondja, hogy a panaszlott L. H.-tól az 1920: XXXVI. és az 1924. VII. t. c. alapján megváltott és az igényjogosultak birtokába és használatába adott 164 kat. hold terület vadászati joga a többi községi terület vadászati jogának bérlőit illeti meg és hogy a csatolt terület haszonbére azon az alapon, hogy aránylagosan mennyi esik ezen területre, a községi határra vonatkozólag kötött szerződés alapján, a területek különbözősége következtében ezúttal megállapítható nem volt. (Közigazgatási Biróság 957/1928. szám.)

3. A községi vadászati haszonbérleti szerződések elbírálásánál nemcsak a bérösszeg, hanem más szempontok is, jelesül a vadgondozási és vadkimelési szempontok is irányadók. Tekintve most már azt, hogy ezen szempontokat helyesen mérlegelte a törvényhatósági bizottság, midőn az eddigi bérlőnek szabadkézből tett ajánlatát elfogadta, amennyiben a megajánlott 12.000.000 korona haszonbér értékre a

békében fizetett 600 korona haszonbért meghaladja, de ezenfelül bérlő a jelenleg érvényben lévő szerződés utolsó évére is a megajánlott magasabb bért fizeti, mert továbbá a jelenlegi bérlő a vadászatot a vad kimelésével és a vadászterület értékének fokozásával gyakorolja, a szabadkézből való bérbeadás indokolt. (Közigazgatási Bíróság 4574/1926. szám.)

4. Igaz ugyan, hogy a haszonbérlők már 19 év óta bérlik a községi vadászati jogot és ezen idő alatt ellenük vadgondozási és vadmegőrzési szempontból soha panasz fel nem merült. Tekintve azonban azt, hogy a földbirtokreformmal kapcsolatban a község vadászható területe megnagyobbodott és ennek ellenére a szerződés szerint a haszonbérlők a háborút megelőzőleg fizetett 572 koronával szemben csak 240 pengő haszonbér fizetésére köteleztettek, tekintve továbbá azt, hogy az 1886: XXII. t. c. 120. §-a szerint az árverés sikertelenségén felül a községi vagyon szabadkézből csak azon esetben értékesíthető, ha az összes körülmények figyelembe vétele mellett a község érdeke kivételesen a szabadkézből való bérbeadást javallja: a m. kir. közigazgatási bíróság a kötelezett haszonbér összegére való tekintettel úgy találta, hogy a község érdeke a szabadkézből való bérbeadást a jelen esetben nem indokolja. (Közigazgatási Bíróság 378/1928. szám.)

5. A haszonbérlő a szerződés értelmében a község állattartó gazdái részére egy darab tenyészbikát tartani köteles.

A törvényhatósági bizottság a szerződéstől a jóváhagyást megtagadta.

Az ezen határozat ellen beadott panasz alaptalan.

Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának ama rendelkezése

zéséből ugyanis, hogy a községi vadászati jog „évi tiszta jövedelme a tulajdonosokat birtokaránylag illeti” — következik, hogy a haszonbérnek ily módon való felosztásra alkalmasnak kell lennie, a szerződésileg kikötött bikatartás ellenszolgáltatás azonban birtokarány szerint fel nem osztható. (Közigazgatási Bíróság 2957/1928. szám.)

6. A község a vadászati jog bérletét szabadkézből évi 600 pengő bérért és apaállat tartásért adta haszonbérbe.

Az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászati jog tiszta jövedelme a tulajdonosokat birtokaránylag illeti és így helyes a törvényhatósági bizottság ama jogi álláspontja, hogy a vadászati jog haszonbérletének a bikatartással való összekapcsolása a hivatkozott törvényes intézkedésbe ütközik. (Közigazgatási Bíróság 3968/1927. szám.)

Haszonbér visszatérítése. A haszonbérelő a bérösszeg leszállításán felül a bérösszeg visszatérítését is igényelheti, mire nézve speciális jogszabályok hiányában a magánjog általános szabályai az irányadók. A haszonbérelő a bérösszeg visszatérítését jogosan igényelheti, ha a haszonbérelő a vadászati jogot azért nem gyakorolhatja, mert a bérbeadó község, vagy a bérbeadó magánvadászterület tulajdonosa a vadászterületet valami oknál (pl. katonai gyakorlat vagy háborus hadművelet) fogva nem tudja a haszonbérelő rendelkezésére bocsátani.

Joggyakorlatunkban kialakult jogszabály ugyanis az, hogy a haszonbérelő arra az időre, amíg a bérlet tárgyatakár a bérbeadó hibájából, akár véletlen esemény folytán, de mindenesetre az ő személyén kívül eső okból nem használhatta, vagy nem oly mértékben használhatta, mint amilyen használhatóságra tekin-

tettel a haszonbérleti szerződés megkötött, bért fizetni nem tartozik, illetőleg a bérlet korlátolt használhatósága esetén csak a bérnek megfelelő részét köteles fizetni. Ez a jogszabály arra az esetre áll, ha a haszonbérlemény állandóan nem, vagy korlátolt mértékben használható, ha azonban hosszabb időre kötött haszonbérlet esetében az egyik évben előfordult használhatatlanságot és az ebből származott elmaradt hasznot a használatnak későbbi években zavartalansága helyrehozta, a fentemlített jogszabály nem nyerhet alkalmazást.

A konkrét esetben tehát azt kell megállapítani, hogy a vadászati jog gyakorlását megakadályozó intézkedés meddig állott fenn, illetőleg, hogy a haszonbérlettel személyén kívül eső okból mennyi ideig nem tudott vadászni és hogy a haszonbérlet az akadály elhárítása után a vadászati jog gyakorlásával fokozottabb mértékben tudott-e élni.

Az, hogy a haszonbérbeadó község a vadászterületet nem tudja a haszonbérlettel rendelkezőre bocsátani, többnyire akkor szokott előfordulni, amikor az 1883: XX. t. c. 3. §-ában meghatározott illetékes közigazgatási hatóság a vadászhaszonbérlettel szerződést kellő idő helyett csak késedelmesen bírálja felül, illetőleg hagyja jóvá. (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.*) A községre nézve a haszonbérlettel szerződés ugyanis csak a jóváhagyás időpontjától kezdődőleg hatályos és így a község a vadászterületet jogosan csak a jóváhagyás megtörténte után bocsáthatja a haszonbérlettel rendelkezőre. A késedelmes eljárásnak és az abból előálló, a községet érhető károsodásnak igyekszik elejét venni a községi vadászterületek bérletére vonatkozó szerződéseknek késedelem nélkül való elbírálásáról szóló

2749/1897. B. M. számú rendelet. (l. *Haszonbérleti szerződés soronkívüli elintézése*.)

Az a körülmény, hogy a haszonbérelő a vadászati jogot saját hibájából, pl. betegség okából (l. *Haszonbérleti szerződés felmondása alatt a 6. számú határozatot*), nem gyakorolhatja, a haszonbér visszatérítésére okot nem képez. (l. *Haszonbér leszállítása*.)

Joggyakorlat: Vadászterületért fizetett haszonbér visszatérítésének kérdése amiatt, mert a vadászterületet közhatósági intézkedés miatt nem lehetett használni. Jogszabályt képez, hogy visszatérhes szerződésnél az a fél, aki a szerződést a maga részéről nem teljesítheti, a másik féltől teljesítést szintén nem követelhet. A jelen esetben a felperes község ép felettes hatóságának, az illetékes járási főszolgabírónak közérdekből tett intézkedése folytán nem bocsáthatta az alperes rendelkezésére az 1914. évi augusztus hó 26-tól szeptember 30-ig terjedő időben az utóbbi által kibérelt vadászterületet s így a kikötött haszonbérnek erre az időre eső aránylagos részére a haszonbérbeadó községnek igénye nincsen. (Szegedi kir. ítélőtábla 2000/1915. szám; Téry: Itélőtáblai határozatok tára XIX. kötet)

Haszonbérbeadás szabadkézből. (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás*)

Haszonbérbeadása községi vadászterületnek. A községi vadászterületet a vadászati jog gyakorlásának az értékesítése céljából haszonbérbe kell adni (1883: XX. t. c. 3. §.) vagy legalább is a haszonbérbeadást meg kell kísérelni. Más kérdés az, ha a haszonbérbeadás valami okból nem sikerül. (l. *Községi vadászterület*)

A községi vadászterület haszonbérbeadása tárgyában az 1886: XXII. t. c. 120. §-a részletes ren-

delkezést tartalmaz.

A haszonbérbeadás a községi vadászterületnél kétféle módon történik: 1. árverés útján (l. *Árverés*) és 2. szabad kézből. (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás.*)

Itt röviden csak azokat a mozzanatokat soroljuk fel, amelyek a községi vadászterületnek árverés útján való értékesítése esetén szükségszerűen felmerülnek, illetőleg amelyek a nyilvános árverést megelőzik és követik; ezek a mozzanatok időrendben a következők:

1. a községi képviselőtestület elhatározása, hogy a községi vadászterületet illető vadászati jog gyakorlását hasznosítani fogja,

2. a vadászterület jellegének (községi vagy magán) megállapítása (1883: XX. t. c. 3. §.),

3. az árverési feltételek elkészítése,

4. az árverési hirdetmény közzététele,

5. az árverés megtartása,

6. az árverés leütése,

7. az árverés eredményének a jóváhagyása a községi képviselőtestület által (1886: XXII. t. c. 120. §.),

8. a haszonbérleti szerződés megkötése és

9. a haszonbérleti szerződés jóváhagyása (1883: XX. t. c. 3. §.).

A községi vadászterület haszonbérbeadásával járó ezek a mozzanatok a megfelelő vezérszavak alatt (*Árverés, Haszonbérlet és ezek összetételei*) vannak ismertetve.

Községi vadászterület haszonbérbeadásáról akkor beszélünk, ha az értékesítendő vadászati jog gyakorlása az 1883: XX. t. c. 3. §-ának 1. bekezdésében meghatározott ingatlanhoz kapcsolódik. (l. *Községi vadászterület.*)

A községi vadászterület haszonbérbeadása tárgyában kötött szerződés a haszonbérbeadó községre nézve a szerződés aláírásának napja helyett csak akkor lesz kötelező, ha a szerződést az illetékes közigazgatási hatóság jóváhagyta (1883: XX. t. c. 3. §.), szemben a haszonbérrelővel, akire nézve a szerződés hatálya már az aláírás pillanatától kezdve kötelező.

Joggyakorlat: 1. A községi vadászterület haszonbérbeadása és az azzal járó tennivalók nem személy szerint a községi jegyző, hanem a község feladata. Ha tehát a bérlettel kapcsolatban a községi jegyző közreműködésére szükség van, úgy a község jegyzőjének mint a községi hatóság megfelelő szervének külön díjazás nélkül kell eljárni. (Magyar Közigazgatás 1927. január 9. szám.)

2. A községi vadászterület bérebevevőjére nézve nem tekinthető kötelezőnek az oly szerződés, melynek egyes rendelkezései ellen a megkötéskor óvást emelt, ha a képviselőtestület az azon kifogásolt intézkedéseket az óvás ellenére fenntartotta. (Belügyminiszternek 108.888/1895. számú határozata; Egerváry II. kötet 44. l.)

3. Községi vadászati jognak árverés útján való bérbeadásánál a szerződő felek csakis világosan kifejezett kikötéseik értelmében kötelezhetők. (Belügyminiszternek 42.039/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 70. l.)

4. Községeknek a községi vadászterületek bérbeadása iránti összes megállapodásai és intézkedései — kivéven a nyilvános árverés mellőzésével eszközölni kívánt szabadkézből való bérbeadást, melyben az engedély megadása a törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozik — az alispánnak és

nem a törvényhatósági bizottságnak fokozatos elbíráltása alá tartozik. (Közigazgatási Bíróság 2276/1899. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

5. A vadászati jog haszonbérbeadásából származó jogok és kötelezettségek tekintetében a kötelmi jog általános szabályai mellett a vadászati törvény különös szabályai is figyelembe veendőek és pedig a feltétlenül kötelező szabályok mindig, a parancsoló rendelkezést nem tartalmazók csak akkor, ha a felek másként nem rendelkeznek vagy ha a szerződésben meghatározott valamely jog vagy kötelezettség mérve válik vitássá. (Budapesti ítélőtábla 275/1899. szám.)

Haszonbérbeadása magánvadászterületnek. A magánvadászterületek haszonbérbeadása tárgyában az 1883: XX. t. c. rendelkezést nem tartalmaz. Ilyen rendelkezés hiányában irányadóul a magánjog általános szabályait, illetőleg annak a haszonbérletre vonatkozó rendelkezéseit kell tekinteni mindaddig, míg az a V. T. általános szabályaival nem ellentétes.

A magánvadászterületek haszonbérbeadása tehát egyaránt történhetik akár nyilvános árverésen, akár szabadkézből.

A magánvadászterületek haszonbérbeadása alakisághoz kötve nincsen. A haszonbérleti szerződés közokiratban, magánokiratban, sőt élőszóval is megkötethető.

A magánvadászterületek haszonbérbeadása tárgyában kötött szerződés az 1883: XX. t. c. 3. §-ában meghatározott jóváhagyásra nem szorul, az tehát a szerződés aláírásával, élőszóval való kötés esetén pedig a szóbeli megállapodással mind a két félre hatályossá lesz, szemben a községi vadászterület haszonbérbeadása tárgyában kötött szerződéssel, mely

a községre nézve csak az idézett törvényben előírt közigazgatási jóváhagyással válik hatályossá.

Magánvadászterület haszonbérbeadásáról akkor lehet szó, ha a vadászati jog gyakorlása olyan ingatlanhoz kapcsolódik, amely az önálló vadászterület törvényszerinti előfeltételek valamelyikével (1883: XX. t. c. 2. §.) rendelkezik. (*l. Vadászterület.*)

Az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 3. pontjában meghatározott ingatlanok (egyesített vadászterület) tulajdonosai az őket megillető vadászati jog gyakorlását a magánvadászterületi jelleg ellenére haszonbérbe nem adhatják, mert az idézett törvényhely az egyesülést csak a vadászati jog alanyainak (az ingatlan tulajdonosainak) személyesen gyakorlandó vadászat céljából engedi meg. (*l. Egyesített vadászterület*)

A szerződő felek a magánvadászterület haszonbérbeadásánál jóval több szabadsággal rendelkeznek, mint a községi vadászterület bérbeadása esetén.

A feleknek a szerződés rendelkezéseinél csak arra kell ügyelni, hogy a V. T. imperatív rendelkezéseivel szembe ne kerüljenek, arra tehát magánvadászterület haszonbérbeadása esetén sincs joguk, hogy a V. T.-ben közérdekből felállított szabályokat figyelmen kívül hagyjanak, pl. hogy a tilalmi időt megrövidítsék, vagy a kötelező mérgezést felesleges intézkedésnek mondják ki.

Ellenben nincs akadálya annak, hogy a felek a szerződésben akképp rendelkezzenek, hogy a vadászati jog gyakorlása a haszonbérlet nem az egész vadászterületen, hanem csak egy részén illeti meg vagy hogy a haszonbérlet nem valamennyi, hanem csak egy meghatározott fajú vadra, pl. fogolyra vadászhat, avagy a haszonbérlet csak bizonyos számú vadat pl. 1000 nyulat lőhet.

Jogában áll a feleknek az is, hogy az 1883:XX. t. c. 7. §-ában meghatározott vadkárrol valamint az idézett törvénycikk 16. §-ában meghatározott vadászati kárrol a törvénytől eltérő módon akár kiterjesztő, akár megszorító módon rendelkezzenek.

Ugyancsak szabadon rendelkezhetnek a felek a haszonbérlet időtartamáról is.

Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja. A haszonbérbeadó az ingatlanát a gazdasági elveknek megfelelően szabadon használhatja, ebből következik, hogy a legeltetési, mak-koltatási, vágatási és irtási jog a haszonbérbeadót azokon az ingatlanokon is megilleti, melyeken a vadászati jog gyakorlását értékesítés céljából haszonbérbe adta, kivéve azt az esetet, amikor a haszonbérbeadó a vadászhaszonbérleti szerződésben ezekről a jogairól kifejezetten lemondott. (l. „Haszonbérleti szerződésnél minta“ alatt közölt szerződés 1. pontját.)

Joggyakorlat: 1, Az ingatlan tulajdonosa — aki nem vállalt kifejezetten szavatosságot a vadállomány iránt és nem kötelezte magát kifejezetten arra, hogy bizonyos területen a legeltetést gyakorolni nem fogja — nincs elzárva attól, hogy azért, mert a területet vadászatra bérbe adta, azt a gazdasági elvek szerint használhassa. (Magánjogi döntvénytár II. kötet 215. l.)

2. A haszonbérbeadott vadászati jog megsértését nem képezi a haszonbérbeadott területen történő legeltetés, vágatás vagy irtás, ha a haszonbérbeadó a vadászati jog élvezőjével szemben az ellenkezőre nézve nem kötelezte magát. (U. f. XI. kötet 41. l.; Jogtudományi Közlöny: A felső bíróságok gyakorlata, Franklin 1903. évi, 604. l.)

Haszonbérlet tárgyának megjelölése. A köz-

ségi vadászterület haszonbérbeadásánál a vadászterület nagyságát holdakban kifejezve az árverési feltételekben és a haszonbérleti szerződésben meg kell határozni. Együttal meg kell jelölni a község határában fekvő azokat az önálló magánvadászterületeket is, melyeknek tulajdonosai az őket megillető vadászati jog gyakorlásáról az illetékes közigazgatási hatóság előtt le nem mondtak és amely ingatlanok ez okból a községi vadászterülethez nem csatolhatók, illetőleg azzal együtt bérbe nem adhatók.

A vadászterület határainak pontos meghatározása tárgyában a szőlőterületeken a vadászati jog gyakorlásáról szóló 15.819/1913. F. M. számú rendelet tartalmaz megfelelő intézkedést. Az idézett rendelet szövege „Szőlő vadászterület” alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. Minthogy a fennálló magánjogi törvények szerint a bérleti szerződéseknek általában s így a vadászati bérleti szerződésnek is egyik alkatelemét a bérlet tárgyának határozott és pontos megjelölése képezi, panaszos község vadászati jogának bérbeadása tárgyában pedig sem az árverési feltételekben, sem pedig a megkötött bérleti szerződésben azok a területek, melyek akár minőségüknél, akár pedig más területekkel történt egyesülésüknél fogva a községi birtokterületekkel kapcsolatosan bérbe nem adhatók, vagyis melyeken a vadászati jog a tulajdonos által önállólag gyakorolható, megnevezve nincsenek, minthogy ennél fogva a bérleti szerződés egyik lényeges alkateleme a létrejött szerződésből hiányzik, F. vármegye alispánja törvényszerűen rendelkezett, amidőn panaszos község vadászati jogának bérbeadása tárgyában létrejött bérleti szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 606/1902. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

2. A haszonbérleti szerződés 1. pontja akként rendelkezik, hogy a szerződés tárgya: „az önálló vadászati joggal bíró tagbirtokok kivételével gyakorolható vadászati jog“. Ugyanezen szerződés 7. pontjában viszont az foglaltatik, hogy a „szőlőkben csakis szüret után szabad vadászni“.

Az 1883: XX. t. c. 2. §-nak 2. pontja szerint azonban a szőlővel beültetett terület nagyságra való tekintet nélkül azon területek közé tartozik, melyeken a vadászati jog szabadon gyakorolható.

Tekintve most már azt, hogy a szerződés hivatkozott két pontja ezen törvényes intézkedéssel ellentétben áll és így a bérlet tárgya a haszonbérleti szerződésben törvényesen és kellően megjelölve nincsen, ennek hiányában pedig a szerződés a jóváhagyásra nem alkalmas, ezért helyesen járt el a törvényhatósági bizottság, midőn a szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 1430/1927. szám.)

3. A vadászati jog bérbeadásáról szóló szerződés elfogadása és aláírása a bérlőre nézve kötelező; a bérlő ennek megtörténte után azon kifogást, hogy nem volt tudomása a vadászterület egy részének már előzőleg más bérlő részére történt átengedéséről: nem támaszthatja. (Belügyminiszternek 83.178/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 65. l.)

Haszonbérleti szerződés. A haszonbérleti szerződéssel a haszonbérbeadó a vadászterületet képező ingatlan tulajdonához társított vadászati jog gyakorlásának az átengedésére, a haszonbérlő pedig meghatározott pénzbeli vagy más ellenértéknek — haszonbérnek — fizetésére kötelezi magát.

A községi vadászterületnél az ellenérték, haszonbér csak készpénz lehet,

(A vadász-haszonbérleti szerződésre vonatkozó

anyag ismertetése „Haszonbérlet” és összetételei és azonfelül „Haszonbérbeadás” és összetételei vezérszó alatt található.)

Haszonbérleti szerződés átruházása. A vadász — haszonbérleti szerződés átruházásának a magánjog általános szabályai értelmében akadályja nincsen. A haszonbérlet a szerződést joghatályosan csak akkor ruházhatja át egy harmadik személyre, ha az átruházáshoz a haszonbérbeadó is hozzájárult.

Ha községi területhez kapcsolódó vadászati jog gyakorlásának az átruházásáról van szó, a haszonbérbeadó község képviselőtestületének a hozzájárulásán felül az illetékes közigazgatási hatóság (alispán, illetőleg kisgyűlés) jóváhagyása is szükséges.

Joggyakorlat: 1. Ha a vadászati jog gyakorlásának a haszonbérletje a szerződést oly módon akarja másra ruházni, hogy az a haszonbérbeadó községre is hatállyal birjon, a községi képviselőtestület hozzájárulásával kell az alispán jóváhagyását kieszaközölni. (Kuria 9927/1893. szám; Magyar közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye I. kötet 521. 1.)

2. A vadászati haszonbérleti szerződés átruházása, mint vagyoni jogi kérdés a községi vagyonfelügyeleti ügyekben eljárni hivatott közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozik. A vagyonfelügyeleti kérdést sem az 1896: XXVI. t. c. sem más törvényes jogszabály nem utalja a közigazgatási bíróság hatáskörébe. Minthogy pedig az idézett törvény 19. §-a alapján hatáskör kérdésében kiterjesztő magyarázatnak helye nincsen, ezért a közigazgatási bíróság az e tárgyban beadott panasznak minősített kérvényt hatáskör hiányában érdemleges elbírálás nélkül visz-

szautasította. (Közigazgatási Biróság 139/1927. szám.)

Haszonbérleti szerződés birói érvénytelenítése. A vadász-haszonbérleti szerződés egyik megszűnési módja a bíróság által hozott ítélettel való érvénytelenítés.

A bíróság előtti megtámadásra jogalapot azok a lényeges ügyleti hiányok adhatnak, amelyek fennforgása mellett bármely magánjogi szerződés érvényességét meg lehet támadni.

Ilyen ok lehet pl. a szerződésbeli akarat hiánya, mint a megtévesztés, tévedés, kényszer, színlelés vagy a szerződő felek cselekvőképtelensége, vagy pedig az árverelőknek az 1879: XL. t. c. 128. §-ába ütköző büntetendő cselekménye. (l. *Árverésen összejátszás.*)

Ha a haszonbérbeadó község az árverés eredményének a meghiusítása érdekében történt összejátszásról csak a haszonbérleti szerződés jogerős közigazgatási elbírálása után értesült, a szerződés érvényét ebből az okból most már csak a rendes bíróság előtt támadhatja meg.

A haszonbérelő részéről megtámadási ok lehet pl. a vadállományban vagy a vadászterület nagysága tekintetében való tévedés, illetőleg megtévesztés.

Ez a megtámadási ok a haszonbérleti szerződés érvénytelenítését azonban csak akkor vonhatja maga után, ha a haszonbérelő a szerződési nyilatkozat megtételekor lényeges tévedésben volt és ha tévedést a másik fél okozta, vagy felismerhette, vagy ha a másik félre a tévedés következtében aránytalan nyereség háramolnék.

Joggyakorlat: 1. Vadászati bérlet nem mondott ki érvényteleníthetőnek abban az esetben, midőn alperes azt hitte, hogy a kibérelt terület vaddús, mert

ügylet létesítésénél az egyik félnek tévedése, ha az nem a másik fél által idéztetett elő, az ügylet hatályára rendszerint befolyással nem bír. (Kuria 405/1903. szám; Jogállam III. kötet 627. l.)

2. Az a körülmény, hogy a haszonbérelő nem tudta, hogy a vadászterületből 271 hold 1474 négyszögöl kiterjedésű erdő már előzőleg önállóan és külön bérbeadatott: nem elég alap a jogérvényesen megkötött vadász-haszonbérleti szerződés tévedés címén való megtámadására. (Belügyminiszternek 83.178/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 65. l.)

3. Az annak idején a törvényben előirt módon érvényre emelkedett vadászati haszonbérleti szerződés fennállásának vagy megszűnésének, ugyszintén a községi vadászterület bérbeadásáról jogérvényesen megkötött szerződés megsemmisítésének kérdése nem a közigazgatási hatóság, hanem a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. (Közigazgatási Bíróság 3079/1899; 2683/1898. szám; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 367. l.)

4. A községi vadászterületre vonatkozó bér-szerződés felülbírlása a közigazgatási hatóság feladatát képezi ugyan, de a szerződés érvénytelenítése iránti kereset elbírálása a rendes bíróság jogkörébe tartozik. (Belügyminiszternek 86.667/1892. számú határozata; Egerváry II. kötet 53. l.)

Haszonbérleti szerződés felmondása. A vadász-haszonbérleti szerződés megszűnésének egyik esete lehet a haszonbérleti szerződés felmondása, illetőleg felmondási idő eltelte.

Azokat a feltételeket, amelyek fennforgása esetén a vadász-haszonbérleti szerződést idő előtt fel lehet mondani, a szerződésben pontosan meg kell állapítani. (142.328/1912. B. M. számú rendelet 6.

pont; *l. Szabályrendelet.*)

Az okszerű vadászat biztosítása érdekében szükséges ezeket a feltételeket a 154.113/1927. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) sorolja fel.

Az utóbb idézett rendelet 14. §-a kimondja, hogy a rendeletben részletesen felsorolt, a bérlőkre kötelező összes feltételeket, korlátozásokat a vadász haszonbérleti szerződés lényeges pontjául kell tekinteni és azokat a szerződésbe oly kikötéssel kell belefoglalni, hogy nem teljesítésük esetén a haszonbérbeadó község a szerződés egyoldalú felbontására is jogosult.

A haszonbérbeadó község az előbb idézett 142.328/1912. B. M. számú rendelet 3. pontja értelmében abban az esetben, ha a haszonbérlő a szerződésbeli kötelezettségeinek nem tesz eleget, a haszonbérleti szerződést felmondás útján ugyancsak megszüntetheti.

Ha a haszonbérbeadó község a haszonbérleti szerződést a szerződés megszegése okából a bérlőnek felmondja, a község a vadászterületet új árverés alá csak akkor bocsáthatja, ha a bérlő a felmondást tudomásul veszi, azaz ha a szerződéshez nem ragaszkodik. Ellen esetben a község az új árverést a felmondás ellenére is csak akkor tűzheti ki, ha a bíróság a felek között felmerült azt a vitás kérdést, hogy a haszonbérleti szerződés fennáll-e vagy nem, jogerős ítélettel eldöntötte.

Az idézett két rendelet egyedül a haszonbérlő által betartani rendelt kötelezettségekről, feltételekről rendelkezik községi vadászterület haszonbérbeadása esetén.

A haszonbérleti szerződés felmondására a haszonbérbeadó községen felül a másik félnek, azaz a

haszonbérelőnek is lehet joga. Erre nézve speciális rendelkezés hiányában a magánjog általános szabályai az irányadók.

A haszonbérelő a szerződést e szerint felmondhatja:

1. Ha a haszonbérbeadó község a törvényes kötelességét nem teljesíti, ha nem biztosítja a szerződésszerű használatot, vagy ha a bérlet tárgyának a megígért tulajdonságai hiányoznak, avagy ha a vadászterület nem alkalmas a vadászati jog gyakorlására; ez akkor is áll, ha a vadászterület hatósági intézkedés (pl. katonai gyakorlatozások) következtében vált szerződésszerű használatra alkalmatlanná.

2. Ha a községi vadászterület értékét az időközben alakult számos magánvadászterület kiválása következtében teljesen, vagy nagy mértékben elvesztette.

3. Ha a haszonbérelő meghal és ha a haszonbérelő örökösei a szerződést nem tudják fenntartani. (l. *Haszonbérelő halála.*)

Joggyakorlat: 1. Ha a haszonbérleti szerződésben ki van kötve, hogy a bérelő az abban körülírt eseménynek bekövetkeztével megszüntetheti a szerződést, a bérelő az esemény beálltával azonnal felmondás nélkül is megszüntetheti a haszonbérletet. (Kúria 109/1913. szám; Magánjogi döntvénytár VII. kötet 184. l.)

2. Való ugyan, hogy a haszonbérbeadót a szerződés megszüntetésének joga a haszonbér fizetésének elmulasztása esetén abban az esetben is megilleti, ha ez a joga szerződésben külön kikötve nincs, azonban e jog sikeres gyakorlásának elengedhetetlen feltétele, hogy a fizetési késedelem lényeges és a haszonbérelő tudtával a haszonbérbeadó érdekeire

súlyosabb mértékben hátrányos legyen. (Kuria 5353/1923. szám; Magánjogi döntvénytár XVII. kötet 32. l.)

3. A haszonbérlet a haszonbért erre való felhívás nélkül tartoznak kellő időben megfizetni és a haszonbér megfizetésének elmulasztása külön kikötés nélkül is szerződést megszüntető ok. (Kuria 2468/1923. szám; Magánjogi döntvénytár XVII. kötet 99. l.)

4. Ha a haszonbérleti szerződés a haszonbérlet körüli mulasztáshoz külön jogkövetkezményt nem fűz, a haszonbérletet nem lehet megszüntetni, ha a haszonbérletnek a fizetés körüli késedelme oly csekély, hogy azzal a haszonbérbeadó jogos érdeke veszélyeztetve nincsen. (Kuria 272/1913. szám; Magánjogi döntvénytár VIII. kötet 150. l.)

5. Ha a községi vadászterület bérlete iránt kötött szerződésben a község kiköti, azon jogot, hogy a bérösszeg nem fizetése esetén a bérletet időközben is megszüntetheti, a bérletfizetési határidő be nem tartása esetén a községnek jogában áll birói beavatkozás igénybevétele nélkül is a bérletet határozattal megszüntetni; fennmaradván a bérletnek azon joga, hogy az ezen megszüntetésből származni vélt sérelmei orvoslása iránt birói rendes útra forduljon. (Belügyminiszternek 111.943/1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 45. l.)

6. Szerződésileg elvállalt vadászati bérletjog gyakorlásának kötelezettsége alól való felmentésre a bérbevevőnek betegeskedése elegendő indokot nem képez; s a vadászati rendtartás szempontjából sem helyeselhető, hogy a jogérvényes vadászati bérszerződések a törvényszerűen megállapított bérleti idő lejártá előtt megszüntetessenek. (Belügyminiszternek 7880/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 67. l.)

7. A község képviselőtestülete azon a címen, hogy X. Y. haszonbérletesi kötelezettségének nem tesz eleget, s hogy erre az esetre a szerződés önhatalmú megszüntetésének joga a község részére magában a szerződésben biztosítva van, a vadászati jognak árverés útján újból leendő haszonbérbeadását határozta el és a megtartott árverésen a szerződést a legtöbbet ígérővel meg is kötötte.

A korábbi haszonbérlet azonban — az iratok szerint — a vele kötött haszonbérleti szerződést továbbra is érvényben állónak tartja, ahhoz ragaszkodik. A szerződés fennállásának, illetőleg felbonthatóságának kérdése tehát a felek között vitás. Ennek a vitás kérdésnek eldöntése pedig nem a közigazgatási hatóságok, hanem a rendes bíróság hatáskörébe tartozik.

Mindaddig, amíg a korábban szabályszerűen megkötött haszonbérleti szerződés hatálytalanítva nincs, az fennállónak tekintendő. E helyett a szerződés helyett tehát új haszonbérlettel új szerződést kötni nem lehet. A szerződést jóváhagyni ez okból nem lehetett. (Közigazgatási Bíróság 1621/1924. szám.)

8. Ha a község képviselőtestülete akkép határozott, hogy a vadászati jog bérlőjének állítólagos szerződésszegése következtében megszünteti a vadászati jog bérletére vonatkozóan kötött szerződést úgy a községnek ez az elhatározása a közigazgatási eljárásban csakis mint a község akaratnyilvánítása jelentkezik abban az irányban, hogy a szerződésen alapulónak vélt jogával élni kíván és a vadászati jog bérlőjét egyoldalúlag elmozdítja, amiből következik, hogy kész esetleg vele pert is állni.

Az ilyen határozat tehát nem a vadászati jog bérbeadása tárgyában hozatott, hanem a már vég-

érvényesen megkötött bérleti szerződés körül felmerült vitás magánjogi kérdésnek miként való rendezése tekintetében csak a község akaratát fejezi ki.

Annak a kérdésnek a felekre nézve kötelező hatállyal való eldöntése, hogy forog-e fenn szerződésszegés és hogy annak esetleg minő jogkövetkezményei legyenek: a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. (Közigazgatási Bíróság 36|1907. szám; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 481. l.)

9. Noha vadászat joga csak a haszonbérlők személyére nézve biztosított és noha a haszonbérlőknek az a ténye, hogy a haszonbérlet ingatlanon egy izben társas vadászatot tartottak, szerződés ellenes: ez a szerződésszegés nem oly lényeges, hogy emiatt a haszonbérleti szerződés megszüntethető volna. (Kuria 90|1911. szám; Magánjogi döntvénytár V. kötet 288. l.)

10. Ha a községi vadászterület bérletét a haszonbérő szerződésszegése miatt időközben hatályosan felbontották, a bérlőnek az e szerződésen kívül álló vadásztársai a felbontást meg nem támadhatják. (Belügyminiszternek 4423|1926. számú határozata; Belügyi Közlöny 1927. évf. 274. l.)

11. A község mint bérbeadó nem kötelezhető arra, hogy a vadászatnak lőfegyverrel és lóháton való gyakorlását is megengedje; a lóháton való vadászás meg nem engedése kifogás alá nem esik. A megkötött szerződés ez okból tehát fel nem mondható. (74.363|1889. B. M. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási elvi határozatok gyűjteménye I. kötet 511. l.)

12. A haszonbérleti jogviszonyt megszüntetni nemcsak a felmondás világos kifejezésével, hanem

a fölmondani kívánónak oly tényeivel és kijelentéseivel is lehet, melyek a kísérő ténykörülmenyekkel összevetve, nyilván a felmondásra irányuló célzat fennlételére vallanak. (Kuria 3790|1922. szám; Szladits: Magánjogi birói gyakorlat 487. l.)

13. Községi vadászati bérszerződésekben foglalt feltételeknek a bérbevevő által be nem tartása esetében, habár kikötött is a szerződésben, hogy a feltételeknek nem teljesítése a szerződési viszony megszűnését vonja maga után: a szerződés érvénytelenítése nem közigazgatási, hanem birói ultra tartozik. (Belügyminiszternek 3998|1886. számú határozata; Egerváry I. kötet 56. l.)

14. A törvényesen megkötött vadászati haszonbér szerződés felbontásának vitássá vált kérdése, a törvény rendes útjára tartozik. A községi képviselőtestületnek a szerződés felbontását kimondó határozata tehát nem egyéb, mint a politikai testület akaratkijelentése, amelyet — az esetleges perre való tekintettel is — a törvényhatósági bizottság és a m. kir. belügyminiszter vannak hivatva — vagyonsfelügyeleti szempontból felülvizsgálni. (Közigazgatási Biróság 645|1924. szám.)

15. Annak a vitás kérdésnek eldöntése, hogy a község a magánféllel megkötött vadászati haszonbérleti szerződést felbonthatja-e, a rendes biróság hatáskörébe tartozik. A községi képviselőtestületnek a felbontás elhatározását kimondó határozatát a törvényhatósági bizottság mint vagyonsfelügyeleti hatóság vizsgálja felül s ennek határozata ellen nem panasznak, hanem a belügyminiszterhez intézendő jogorvoslatnak van helye. — 1883: XX. t. c. 3. §., 1896: XXVI. t. c. 31. §. — (Közigazgatási Biróság 3626|1922. szám; Grill-féle döntvénytár 1925. évf.)

Haszonbérleti szerződés idejének letelte. A haszonbérleti szerződés megszűnésének egyik módja a szerződésben kikötött idő letelte. Ha a vadászhaszonbérleti szerződésben megállapított idő letelt, a szerződés ez oknál fogva megszűnik.

A haszonbérleti szerződésben a bérleti idő tartamát a 142.328/1912. B. M. számú rendelet 4. pontja értelmében pontosan meg kell állapítani. (l. *Haszonbérleti szerződés időtartama.*)

A 154.113/1927. B. M. számú körrendelet 2. pontja értelmében kívánatos lenne, ha a törvényhatóságok által alkotott szabályrendelet felhatalmazná a községi elöljáróságokat arra is, hogy a községek vadászati joga haszonbérleti határidejének kiterjesztéséről szóló 112.645/1925. B. M. számú rendelet kiadása előtt legfeljebb egy évvel kötött vadászati haszonbérleti szerződések tartamát indokolt esetben újabb nyilvános árverés mellőzésével legalább 10 évi időtartamra meghosszabbíthassák. (l. *Szabályrendelet.*)

A most említett kivételes esettől eltekintve a községi vadászterületnél a haszonbérleti idő leteltével sincsen helye a haszonbérleti szerződés meghosszabbításának.

Ha tehát a haszonbérbeadó község a haszonbérlelővel meg van elégedve és a bérlet tárgyát ez okból a régi haszonbérlelőnek szeretné bérbe adni, a szerződés meghosszabbítása helyett a bérbeadásra előirt szabályszerű eljárást kell lefolytatni.

Ilyen esetben a község a nyilvános árverés helyett esetleg a szabadkézből való bérbeadást választhatja; de az előirt törvényszerű szabályokat a közigazgatási hatóságok szabályszerű jóváhagyásának a kieszközlésével együtt ebben az esetben is pontosan be kell tartani. (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás.*)

Haszonbérleti szerződés időtartama. A haszonbérleti szerződés idejét az 1883:XX. t. c. 3. §-a községi vadászterületnél „legalább is“ hat évben állapítja meg. A magánvadászterületekre nézve a törvény a haszonbérleti szerződés idejét nem határozza meg, annak megállapítása a szerződő felek tetszésére van bízva.

A községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) 4. §-a értelmében a haszonbérleti szerződésben szabatosan meg kell állapítani a bérleti idő tartamát.

A községek vadászati joga haszonbérleti határ-idejének kiterjesztéséről szóló 112.645/1925. B. M. számú rendelet (Magyar Közigazgatás 1927. évf. 1. szám) a következőket tartalmazza:

Az 1883:XX. t. c. 3. §-ának rendelkezése szerint a törvény 2. §-a alá nem tartozó földbirtokon és a községek tulajdonában lévő területeken, az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül, a vadászati jogot az egy határbeli földbirtokosok a községgel együtt legalább is hat évi tartamra bérbeadni kötelesek.

A gyakori eset az, hogy a bérbeadások épen csak hat évi időtartamra szólnak.

A hat évre szóló bérbeadás megfelelő volt a háborút megelőző időben, amikor még Nagy-Magyarország dús vadállománnyal rendelkezett. Ma azonban a vadállomány nagymértékű pusztulására való tekintettel úgy a nemzetgazdaság, mint a községek érdekei szempontjából kívánatos, hogy a vadászati jogbérletlőknek a vadászati jog hosszabb időre (lehetőleg 10—12 évre) való bérbeadásával lehetővé tétessék a vadállomány javítását és szaporítását célzó okszerű vadászati gazdálkodás.

Az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113|1927. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 2. §-a értelmében a haszonbérlet legrövidebb tartama a községi vadászterületnél tíz év.

Ugyanezen rendelet szerint kívánatos lenne, ha a szabályrendelet felhatalmazná a községi előjáróságokat arra is, hogy az 1925. évi 112.645. B. M. számú rendelet kiadása előtt legfeljebb egy évvel kötött vadászati haszonbérleti szerződések tartamát indokolt esetben újabb nyilvános árverés mellőzésével legalább 10 évi időtartamra meghosszabbíthassák.

Az idézett 154.113|1927. B. M. számú rendeletnek az a rendelkezése, mely szerint a haszonbérlet legrövidebb tartama 10 év, jogszabály erővel csak akkor rendelkezik, ha a törvényhatóságok szabályrendeleteiket az idézett rendeletben lefektetett irányelvek figyelembevételével mellett megalkották és ha a szabályrendelet kormányhatósági jóváhagyást nyert. (*l. Szabályrendelet.*)

Az 1886:XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja értelmében csak a törvényhatóság jóváhagyása után hajtatik végre minden olyan határozat, mely a községi vagyon elidegenítésére vagy szerzésére hat éven túl terjedő haszonbérletek megkötésére vonatkozik. Az idézett törvényhely rendelkezéséből következik, hogy a 6 évi időtartamot meghaladó vadászhaszonbérleti szerződések az alispán általi vadászatrendészeti szempontból való jóváhagyáson felül vagyonfelügyeleti szempontból való jóváhagyást is igényel és pedig sorrendben olyképen, hogy először következik a vagyonfelügyeleti szempontból való jóváhagyás és csak annak megtörténte után az alispáni jóváhagyás.

Hogy e kétféle külön-külön jóváhagyás nem

minden esetben szükséges, kitűnik a „Haszonbérleti szerződés jóváhagyása” alatt elmondottakból.

Joggyakorlat: 1. Az 1883:XX. t. c. 3. §-ának első bekezdése szerint a községek a vadászati jogot „legalább is 6 évi tartamra bérbeadni kötelesek”. Ezen jogszabály értelme nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy a községi vadászati jog a törvényben meghatározott időnél rövidebb időre haszonbérbe nem adható. Jogszabályt sértett tehát a törvényhatósági bizottság, midőn a három éves haszonbérleti szerződést megállapító képviselőtestületi határozatot jóváhagyta. (Közigazgatási Biróság 2749|1927. szám.)

2. Községi vadászterület haszonbérbeadása iránt megállapított árverési feltételek között oly kikötés, hogy a haszonbérleti idő esetleg csak 3 évig tart, mint a vadászatról szóló törvénybe ütköző kikötés helyt nem foglalhat. (Közigazgatási Biróság 910|1897. szám; Egerváry II. kötet 8. l.)

3. Az, hogy a vadászati jog haszonbérbeadásának szüksége a korábbi haszonbérleti időtartam lejárta, vagy a haszonbérlőnek ez időtartam lejárta előtt bekövetkezett és a község részéről joghatályosan elfogadott lemondása folytán állott-e be, a haszonbérbeadás törvényes legkisebb időtartama szempontjából jelentőséggel nem bír. (Közigazgatási Biróság 1657|1924. szám.)

4. Az 1883:XX. t. c. után alkotott 1886:XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja szerint a hat éven túl terjedő időre szóló haszonbérleti szerződések csak a törvényhatóság jóváhagyása után hajthatók végre.

Ezen törvényes intézkedésből következik, hogy a szóban lévő szerződés jóváhagyása tárgyában nem a vármegye alispánja, hanem a törvényhatósági bizottság hivatott határozni, miért is az alispáni hatá-

rozatot hatályon kívül kellett helyezni. (Közigazgatási Bíróság 2701/1927. szám.)

5. Az 1886: XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja szent a községi vagyon tárgyában hat évet megijaladó időre kötött szerződés csak a törvényhatóság röváhagyása után hajtható végre.

Ezen törvény tehát vagyonfelügyeleti szempontból módosította az 1883: XX. t. c. 2. §-ának azon intézkedését, mely a községi vadászati jog haszonbérbeadása tárgyában kötött szerződések jóváhagyásának kérdését feltétlenül a törvényhatóság első tisztviselőjének hatáskörébe utalta.

Tekintve már most azt, hogy a jelen esetben a vármegye alispánja a szerződés jóváhagyása tárgyában határozott, mielőtt azt a törvényhatósági bizottság vagyonfelügyeleti szempontból elbírálta;

tekintve továbbá azt, hogy a szabadkézből kötött szerződések jóváhagyásának kérdését az 1886: XXII. t. c. 120. §-a ugyancsak a törvényhatósági bizottság hatáskörébe utalja:

ezért a m. kir. közigazgatási bíróság az alispánnak határozatát hatályon kívül helyezte és az ügyet az illetékes törvényhatósági bizottság elé utalta. (Közigazgatási Bíróság 573/1927. szám.)

6. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a alá eső vadászterületek 6 éven túl terjedő időre való bérbeadását kimondó községi megállapodások, az alispán által elbírálendő bérszerződések megkötése előtt a törvényhatósági bizottsághoz jóváhagyás végett bemutatandók. (Belügyminiszternek 13.866/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 43. l.)

7. Azon eljárás, hogy a községi vadászterületnek egy része 6 évnél rövidebb időre adatik bérbe oly célból, hogy a lejárat a községi vadászterület

többi részére nézve fenálló bérleti szerződés lejártával összeessék és így az egész terület legközelebb egyben 6 évre bérbeadható legyen, megengedett és helyeslendő. (Belügyminiszternek 14.233/1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 16. l.)

Ebben a határozatban foglalt rendelkezés ma már nem tekinthető irányadónak.

Haszonbérleti szerződés jóváhagyása. Ha a községi képviselőtestület az árverés eredményét — a községi vadászterületnél — az 1886: XXII. t. c. 120. §-a értelmében helyben hagyta, következik a sor a szerződés megkötésére.

A községi vadászterület bérbeadása tárgyában kötött szerződés a haszonbérbeadó községre nézve hatállyal csak akkor bír, ha az illetékes közigazgatási hatóság a szerződést jóváhagyta.

Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának idevonatkozó rendelkezése, figyelemmel az időközben történt módosításra, a következő:

A bérszerződés mindig a megyei alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács (1929: XXX. t. c. 44. §-a értelmében a polgármester) jóváhagyása alá terjesztendő, kinek határozata ellen a Közigazgatási Bírósághoz van panasznak helye. (1896: XXVI. t. c. 75. §.)

A most idézett törvényhelyen körülírt jóváhagyáson felül a vadászhaszonbérleti szerződések felülbírálásánál még egy jóváhagyással találkozunk.

Abban az esetben ugyanis, ha a községi vadászterület haszonbérbeadása a nyilvános árverés helyett szabadkézből történik (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás*), vagy pedig, ha a haszonbérleti szerződés ideje több mint 6 év (l. *Haszonbérleti szerződés időtartama*), a megkötött haszonbérleti szerződés

érvényességéhez az 1886:XXII. t. c. 120. §-a, illetőleg az 1886:XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja értelmében a törvényhatósági bizottság jóváhagyása is szükséges.

A vadász-haszonbérleti szerződést a törvényhatósági bizottság, illetőleg kisgyűlés (1929:XXX. t. c. 22. §. 10. pont) vagyonfelügyeleti szempontból, az alispán pedig vadászatrendészeti szempontból bírálja el, illetőleg hagyja jóvá.

A szerződést az alispáni jóváhagyás kieszközlése végett csak a vagyonfelügyeleti szempontból történt elbírálás, jóváhagyás megtörténte után lehet az alispánnak bemutatni.

Hogy e kétféle hatóságnak a törvényben előirt külön-külön jóváhagyása nem minden esetben szükséges, arra nézve törvényszerű magyarázatul a joggyakorlat alatt közölt 4. és 5. számú elvi jelentőségű határozat szolgál.

A szerződés jóváhagyásától megkülönböztetjük az árverés jóváhagyását. (*l. Árverés helybenhagyása.*)

Hatáskör: Ha a haszonbérbeadás hat éven túl terjedő időre (1886:XXII. t. c. 24. §. b. pont) vagy nyilvános árverés helyett szabadkézből (1886:XXII. t. c. 120. §.) történik és így a haszonbérleti szerződés vagyonfelügyeleti szempontból való jóváhagyást is igényel; hatáskör, hatósági fokozatok a következők:

I. Községeknél és megyei (volt rendezett tanácsú) városoknál:

1. törvényhatósági kisgyűlés (1886:XXII. t. c. 24. §. b. pont, 1886:XXII. t. c. 120. §., 1929:XXX. t. c. 22. §. 10. pont.)

(A megyei városoknál a vagyonfelügyeleti szempontból való elbírálásnál figyelembe kell venni az 1912:LVIII. t. c. 11. §-ának azt a rendelkezését,

mely szerint olyan városi határozat, mely a városi vagyonnak (ide tartozik a községi vadászterület is) 12 évnél hosszabb időre, vagy az 1886 : XXII. t. c. 120. §-a alapján szabad kézből való bérbeadására vonatkozik, csak abban az esetben igényli a törvényhatósági kisgyűlés jóváhagyását, ha az évi bérösszeg 3000 koronát (az 1925 : XXXV. t. c. 2). §-a értelmében megfelelően átszámítandó) meghalad, vagy az előző bérbeadás alkalmával elért bérösszegnél kisebb.)

2. alispán (1883 : XX. t. c. 3. §.)

(Az alispáni jóváhagyásra a Közigazgatási Bíróság gyakorlata szerint azonban csak akkor van szükség, ha a törvényhatósági kisgyűlés a haszonbérleti szerződést kifejezetten csak vagyonfelügyeleti szempontból hagyta jóvá. Lásd joggyakorlat alatt a 4. és 5. számú határozatot.)

3. közigazgatási bíróság (1896 : XXVI. t. c. 75. §.)

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál:

1. törvényhatósági kisgyűlés (1886 : XXII. t. c. 24. §. b. pont, 1886 : XXII. t. c. 120. és 164. §. és 1929 : XXX. t. c. 22. §. 10. pont)

2. polgármester (1883 : XX. t. c. 3., 1929 : XXX. t. c. 44. §.)

(A polgármesteri jóváhagyásra a Közigazgatási Bíróság gyakorlata szerint azonban csak akkor van szükség, ha a törvényhatósági kisgyűlés a haszonbérleti szerződést kifejezetten csak vagyonfelügyeleti szempontból hagyta jóvá. Lásd joggyakorlat alatt a 4. és 5. számú határozatot.)

3. közigazgatási bíróság (1896 : XXVI. t. c. 75. §.)

Ha a haszonbérleti szerződés vagyonfelügyeleti szempontból való jóváhagyást nem igényelne, a hatáskör, hatósági fokozatok a következők:

I. Községeknél és megyei városoknál :

1. alispán, 2. közigazgatási bíróság.

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál :

1. polgármester 2. közigazgatási bíróság. A hatáskör alapjául szolgáló törvényhelyek elől találhatók meg.

Az utóbb felsorolt hatáskör, hatósági fokozatok alkalmazására csak abban az esetben kerülhet sor, ha a szóbanforgó községi vadászterület olyan törvényhatóság területén fekszik, amely a 154.113/1927. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) értelmében előírt szabályrendeletet még nem alkotta meg, vagy pedig megalkotta ugyan, de a belügyminiszter azt még nem hagyta jóvá. A haszonbérleti szerződés ideje az idézett rendelet figyelembe vétele mellett alkotott szabályrendelet értelmében az eddigi 6 év helyett u. i. minimálisan 10 év, a 6 éven túl terjedő haszonbérleti szerződés pedig a vadászat rendészeti szempontokon felül már vagyon felügyeleti szempontból (1886: XXII. t. c. 120. §.) való jóváhagyást is igényel.

Joggyakorlat: 1. Az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében a vadászati szerződést jóváhagyó hatóság hatásköre nem csupán az eljárás alakyszerűségének, hanem annak vizsgálatára is kiterjed: vajjon a bér-szerződés a községre nézve előnyös-e. (Közigazgatási Bíróság 1430/1928. szám.)

2. A községi képviselőtestület az 1924. évi február hó 6-án hozott határozatával megállapította, hogy panaszos, ki az előző bérleti időben a vadászati jogot bérelte, a vadkimélés tárgyában hozzá intézett többszöri felhívásnak eleget nem tett.

Az 1927. évi január hó 9-én tartott ülésében pedig azt is megállapította a községi képviselőtestü-

let, hogy az elmúlt bérleti idő alatt panaszos úgy a mezőn, mint a fiatal ültetésű erdőben kimélet nélkül hajtóival keresztül gázolt.

A körjegyzőnek a jelentéséből az is megállapítható, hogy a lejárt bérlet ideje alatt a panaszosnál étkező fürdővendégek állandóan lötték a vadat.

Ezen tények alapján a vadgondozás és vadki-melés szempontjából helyesen járt el a törvényhatósági bizottság, midőn a panaszossal kötött szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 645|1928. szám.)

3. A 9862|1920. M. E. számú rendelet a lőfegyver, továbbá lőszer tartását, viselését és vásárlását engedélyhez köti.

Ezen bíróság állandó gyakorlata szerint pedig községi vadászati jog haszonbérelője csak az lehet, aki ilyen engedéllyel rendelkezik. Minthogy pedig a panaszosnak fegyvertartási és fegyverviselési engedélye nincsen, a panaszossal megkötött szerződés jóvá nem hagyható. (Közigazgatási Biróság 3609|1924. szám.)

4. Községi vagyonnak 6 éven túl terjedő időre való haszonbérbeadása kérdésében az 1886:XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja értelmében — hivatalból is — a törvényhatósági bizottságnak kell határoznia.

Minthogy pedig E. község képviselőtestülete a község vadászati jogát 10 évre adta haszonbérbe, a haszonbérbeadás kérdésének megvizsgálása és az e tárgyban való határozathozatal, az idézett törvényes intézkedés alapján, a törvényhatósági bizottság feladata.

Igaz ugyan, hogy az 1883:XX. t. c. 3. §-a a községi vadászati jog haszonbérbeadásáról szóló szerződésnek jóváhagyás végett az alispánhoz való felterjesztését rendeli el; ez a rendelkezés azonban

nem érintheti a később alkotott 1886:XXII. t. c. 24. §-ában foglalt ama rendelkezésnek érvényét, hogy a 6 évnél hosszabb időre kötött haszonbéri szerződés jóváhagyásának kérdésében való határozathozatal a törvényhatósági bizottság hatáskörébe tartozik.

Ugyanazt az egy konkrét ügyet tehát az 1886:XXII. t. c. szempontjából a törvényhatósági bizottságnak, az 1883:XX. t. c. szempontjából pedig az alispánnak kellene elbírálnia.

Az eljárás egységességének és egyöntetőségének érdekét is szolgálja ennek a bíróságnak — az ismeretett törvényes intézkedések értelmezése körül kifejlődött és állandóan követett — az az ítélkezési gyakorlat, hogy oly esetben, amikor a szerződés jóváhagyásának kérdésében az 1886:XXII. t. c. alapján a törvényhatósági bizottságnak feltétlenül határoznia kell, ennek a határozat hozatalnak az 1883:XX. t. c. szempontjára is ki kell terjednie, vagyis ily esetben az alispánnak ez utóbbi törvénnyel megállapított hatásköre beleolvad a szélesebb jogkörű törvényhatósági bizottság hatáskörébe.

Tekintettel most már arra, hogy a szóban lévő ügyben, bár a haszonbérbeadás 10 évre történt, az alispán és nem a törvényhatósági bizottság határozott: az alispáni határozatot hatályon kívül helyezni, s az ügyet a törvényhatósági bizottság elé utalni kellett. (Közigazgatási Bíróság 1327/1924. szám.)

5. Az 1886:XXII. t. c. 120. §-a a községi vagyonnak szabadkézből való kiadására vonatkozó szerződés jóváhagyását a törvényhatóság hatáskörébe utalja. Ezen törvényes intézkedésből következik, hogy midőn a törvényhatóság a szerződés jóváhagyása felett dönt, a szerződésre befolyással bíró összes körülményeket mérlegelés tárgyává kell tennie

és az alispánnak hatásköre ily esetben csak a szerződés záradékolására szorítkozhatik. (Közigazgatási Biróság 537|1925. szám.)

6. Az 1886:XXII. t. c. 24. §-ának b) pontja szerint a községi vagyon tárgyában hat évet meghaladó időre kötött szerződés érvényességéhez a törvényhatósági bizottság jóváhagyása szükséges. Ezen intézkedésnek természetes folyománya az, hogy a törvényhatósági bizottság, ha az árverés eredményét kielégítőnek nem találja, kellő megokolással az árverés eredményétől a jóváhagyást meg is tagadhatja s kedvezőbb eredményre való kilátás mellett újabb árverést rendelhet el. (Közigazgatási Biróság 4810|1927. szám.)

7. Az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében a külön vadászterületet nem képező földbirtokon gyakorolható vadászati jognak a község részéről való haszonbérbeadása tárgyában, ha a bérbeadás árverés útján történik, az alispán határoz; a törvényhatósági bizottság az 1886:XXII. t. c. 120. §-a alapján pedig csakis abban az esetben, ha a terület vadászati joga szabadkézből adatik bérbe. (Közigazgatási Biróság 340|1925. szám.)

8. Az, hogy a községi vadászterület bérlője, a reá nézve sajátkezű aláírása által jogerőssé vált bér szerződés jóváhagyásának megtagadását a bérbeadás körül az eljáró hatóság által elkövetett alaki hibák indokából kérelmezi, e kérelem teljesítésének törvényszerű indokául el nem fogadható. (Belügy-miniszternek 20.881|1884. számú határozata; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog 338. l.)

9. (l. még „Haszonbérlet személyi és anyagi garanciája” és „Árverésen ajánlat elfogadása” alatt közölt joggyakorlatot.)

Haszonbérleti szerződés kezdete. A vadász haszonbérleti szerződés kezdete a 154.113/1927. B. M. számú körendeletben (l. *Szabályrendelet*) foglalt irányelvek figyelembe vétele mellett alkotandó szabályrendelet értelmében augusztus hó 1. A haszonbérbeadásnak mindig az augusztus hó elsejét közvetlenül megelőző általános vadászati tilalom ideje alatt kell megtörténnie. (Idézett rendelet 1. §.) (l. *Haszonbérleti szerződés időtartama és Vadászati év alatt*).

Haszonbérleti szerződés meghosszabbítása. Amíg a haszonbérleti szerződés meghosszabbítása a magánvadászterületnél a felek tetszésére van bízva, addig a községi vadászterületnél haszonbérleti szerződés meghosszabbításának, amint azt a „Haszonbérleti szerződés idejének letelte“ alatt elmondottuk, tulajdonképpen nincs is helye.

A haszonbérleti szerződés rendes meghosszabbításától meg kell különböztetnünk a haszonbérleti szerződés kivételes meghosszabbítását, mely tárgyban az irányadó rendelkezést a községi vadászterületekre vonatkozóan az 1569/1920. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 80. l.) tartalmazza. Az idézett rendeletnek gyakorlati jelentősége ma már nincsen, mert azok a szerződések is, amelyek az idézett rendelet alapján annak idején kivételesen meghosszabbítottak, még az 1921. február hó 1-én lejártak, illetőleg megszűntek.

Haszonbérleti szerződés megkötése. A haszonbérleti szerződést az árverési feltételeknek megfelelően kell megkötni; az árverési feltételektől való eltérésnek helye nincsen.

Azokat a feltételeket, amelyeket a haszonbérbeadó községnek a haszonbérleti szerződésben ki

kell kötni, a 154.113/1927. B. M. számú rendelet értelmében alkotandó szabályrendelet határozza meg. Az idézett rendelet szövege „Szabályrendelet” alatt található meg.

A haszonbérleti szerződésbe felvenni rendelt összes feltételeket és korlátozásokat az idézett rendelet 14. pontja értelmében a vadászati haszonbérleti szerződések lényeges pontjaiul kell tekinteni és azokat a haszonbérleti szerződésekbe oly kikötéssel kell belefoglalni, hogy nem teljesítésük esetén a haszonbérbeadó község a szerződés egyoldalú felbontására is jogosult.

Joggyakorlat: 1. Igaz ugyan, hogy a község képviselőtestülete szabálytalanul járt el akkor, midőn az árverés megtartása után annak feltételeit módosította és a legmagasabb ígéretet tevővel a szerződést ezen módosított feltételek alapján kötötte meg, ennek következménye azonban nem az árverés semmis volta, hanem csak az, hogy a módosított feltételek hatályal nem bírnak és hogy a szerződés az eredeti feltételek mellett kötendő meg. (Közigazgatási Bíróság 3645/1925. szám.)

2. Igaz ugyan, hogy a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ának utolsó bekezdése akképen rendelkezik, hogy „az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincsen, községi vadászterületet nem haszonbérlelhet”. Miután azonban az árverési feltételek tiltó rendelkezést nem tartalmaznak, a rendelet hivatkozott intézkedéséből csak az következik, hogy az árverésen lőfegyvertartási vagy vásárlási engedély nélkül bárki részt vehet ugyan, amennyiben azonban a község képviselőtestülete a szerződést vele köti meg, a szerződés jóváhagyásáig engedélyét igazolni tartozik. (Közigazgatási Bíróság 1826/1926. szám). —

(l. *Árverésen kik vehetnek részt*.)

Haszonbérleti szerződés megszűnése. A vadász-haszonbérleti szerződés rendszerinti megszűnési módja a szerződésben kikötött idő letelte. (l. *Haszonbérleti szerződés idejének letelte*.)

A vadász-haszonbérleti szerződés ezen felül megszűnhetik még 1. felmondás (l. *Haszonbérleti szerződés felmondása*), 2. bírói ítélettel való érvénytelenítés (l. *Haszonbérleti szerződés bírói érvénytelenítése*), 3. a haszonbérelő halála (l. *Haszonbérelő halála*) és 4. átruházás (l. *Haszonbérleti szerződés átruházása*) következtében.

Haszonbérleti szerződés megváltoztatása. A szerződő felek a községi területre vonatkozó vadász haszonbérleti szerződést az illetékes közigazgatási hatóságok által történt jogerős elbírálás után is megváltoztathatják az érvényben lévő jogszabályok figyelembe vétele mellett.

A szerződés megváltoztatása esetén azonban szükséges, hogy a módosított haszonbérleti szerződést az 1883: XX. t. c. 3. §-ában meghatározott illetékes közigazgatási hatóság újból bírálja el, illetőleg újból hagyja jóvá (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása*). A magánvadászterületek haszonbérbeadására vonatkozó szerződés módosítása, megváltoztatása természetesen nem esik a fenti korlátozás alá.

Joggyakorlat: A községi vadászati jog haszonbérbeadása tárgyában kötött szerződés az 1883: XX. t. c. 3. §-a, illetőleg az 1886: XXII. t. c. 120. §-a értelmében csak az alispán, illetőleg a törvényhatósági bizottság jóváhagyása esetén érvényes. Ebből következik, hogy a szerződés rendelkezéseinek megváltoztatása sem lehet érvényes az illetékes felsőbb hatósági jóváhagyás nélkül. (Közigazgatási

Bíróság 3168|1924. szám.)

**Haszonbérleti szerződés soronkívüli elinté-
zése.** E tárgyban a községi vadászterületek bérletére
vonatkozó szerződéseknek késedelem nélkül való
elbírálásáról szóló 2749/1897. B. M. számú rendelet
(Rendeleték Tára 1897. évf. 392. l.) intézkedik.

Az idézett rendelet mindenekelőtt megállapítja,
hogy a haszonbérleti szerződés késeedelmes elinté-
zése hátrányos, mert addig, míg a vadászati bér-
szerződés jogerősen jóváhagyva nincsen, a bérlő a
vadászatot a kibérelt területen jogosan nem gyako-
rolhatja, s ebből kifolyólag a bérlő azon időre,
amely bérletéből a bérszerződés jóváhagyása körül
előfordult késedelem miatt a vadászat gyakorlatára
való jogosultság hiányában eltelt, a községtől a bér-
összeg aránylagos megtérítését követelheti; erre való
tekintettel a belügyminiszter felhívja a törvényható-
ságokat, intézkedjenek aziránt, hogy a községi
vadászterületek bérbeadása iránt — akár nyilvános
árverés, akár szabadkézből való bérbeadás útján —
kötött bérszerződések, az előbbi esetben a vármegye
alispánjához, az utóbbi esetben — az alispáni
jóváhagyást megelőzőleg, a szabadkézből történt
bérbeadásnak községháztartási és vagyon-felügyeleti
szempontokból való elbírálása végett — a bizottsági
közgyűléshez, a felebbezési határidő lejárta után
minden késedelem nélkül beterjesztessenek, s legye-
nek ügyelettel az iránt is, hogy a bemutatott bér-
szerződések a most megnevezett hatóságok által
minden késedelem mellőzésével elbíráltassanak, né-
hogy a bérlők a késeedelmes eljárás folytán a
vadászati jog gyakorlásában indokolatlanul akadá-
lyozva legyenek, s ez által a községek közjövedel-
meikben károsodást szenvedjenek.

Haszonbérleti szerződés tárgya. A haszonbérleti szerződés tárgya a vadászati jog gyakorlása, azaz a tiszta magánjogi színezetű vadászati jog helyett a közjogi jelleggel rendelkező vadászat.

A vadászati jog, mint a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka az ingatlan tulajdonosától ugyanis sohasem választható el és így a vadászati jogot az ingatlan tulajdonjoga nélkül haszonbérleti szerződésben sem lehet átruházni. (*l. Vadászterület.*)

A szerződés tárgya nem lehet bármely ingatlanhoz fűződő vadászati jog gyakorlása.

Vannak ugyanis olyan ingatlanok, amelyeken a vadászati jog gyakorlása kényszerült pihenésre van kárhozthatva és így az ilyen ingatlanokat megillető vadászati jog gyakorlását haszonbérleti szerződés útján sem lehet értékesíteni. Ilyen ingatlanok pl. közterek, parkok, temetők (*l. Temetőben vadászat*), — mely ingatlanokon a vadászati jog a tulajdonosokat ugyan megilleti, de az említett területeken a vadászati jog egyéb jogszabályaink (1890:I. t. c. 121. és 1879:XL. t. c. 115. §.) értelmében nem gyakorolható, — tehát haszonbérbe nem adhatók (*l. Kiméleti terület.*)

A haszonbérleti szerződés a vadászterület jellege szerint magán- vagy községi vadászterületre vonatkozik.

Haszonbérleti szerződésnél birságolási jog. A községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 3. §-a értelmében a haszonbérleti szerződésben ki kell kötni, hogy amennyiben a haszonbérlet a bérleti szerződés követelményeinek meg nem felel, illetőleg kötelezettségei egyikét vagy másikat megsérti, a község azonban a

bérlet megszüntetése iránti jogával élni nem kíván: a község képviselőtestülete a bérlőt esetről-esetre a szerződésben számszerűen megállapítandó bírsággal sújthatja s a bírságot a községi szegényalap javára az óvadékból levonhatja.

Joggyakorlat: A község vadászati jogának bérbeadásánál a vadászati törvény intenciójának megfelelően a vadállomány kiméltése szempontjából a vadászat gyakorlását feltételekhez kötheti, valamint a szerződés teljesítésének biztosításául a bérszerződésben bírságot is állapíthat meg. (Belügyminiszternek 60.133/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 24. l.)

Haszonbérleti szerződésnél felek. A vadászhaszonbérleti szerződésnél a felek: 1. haszonbérbeadó, 2. haszonbérbevevő, azaz a haszonbérlő.

A haszonbérbeadó az ingatlan tulajdonosa, a vadászati jog alanya, a haszonbérbevevő pedig az a másik szerződő fél, aki az ingatlan tulajdonához társított vadászati jog gyakorlását a haszonbérbeadótól kötelemjogi alapon haszonbérért haszonbérbeveszi.

A szerződő felek fizikai személyek vagy jogi személyek. Jogi személyek: kir. kincstár, községek, egyházak, közbirtokosság, vadászegyesületek, stb. Ha a szerződő fél jogi személy, a haszonbérleti szerződés megkötésére csak a szabály szerint feljogosított képviselő, meghatalmazott jogosult. (l. *Árverésnél megbízott.*) Ilyen szabályszerinti képviselő a községnél a képviselőtestület, közbirtokosságnál a községi bíró, vadászegyesületnél az elnök stb.

A szerződő felek lehetnek kiskorúak, mely esetben a haszonbérleti szerződést a kiskorú szerződő fél nevében a kiskorú törvényes képviselőjének kell

megkötnie.

A szerződő felek közül a haszonbérelő is lehet kiskoru, mert a vadászati jog gyakorlásához szükséges fegyverviselési engedély és vadászjegy kiskoru részére is kiállítható. (l. *Vadászjegyért bejelentés látatkozásának megtagadása és Fegyverviselési engedély előfeltételei.*)

Ha a haszonbérletársak többen vannak, a haszonbérbeadóval szemben vállalt kötelezettségekért egyetemlegesen felelősek.

A szerződő felek lehetnek külföldi állampolgárok is, mert a vadászati jog a külföldi állampolgár tulajdonát képező ingatlanhoz is épen úgy hozzá kapcsolódik, mint a magyar állampolgár tulajdonát képező ingatlanhoz és mert jogszabályaink nem állják útját annak, hogy a vadászati jogot — a vadászást — külföldi állampolgárok gyakorolhassák. (l. *Külföldi állampolgár vadászterületet haszonbérlehet-e és Külföldi állampolgár vadászjegye.*)

Vadászati haszonbérelő mindenki lehet, aki vadászati jegy kiváltására jogosult. (l. *Árverésen kik vehetnek részt.*)

Joggyakorlat: 1. Általánosan elfogadott szabály az, hogy ellenkező megállapodás nem léteben a haszonbérbeadóval szemben az összes haszonbérletársak minden külön kikötés nélkül is egyetemlegesen felelősek. (Kuria 566/1902. szám; Szladits: Magánjogi bírói gyakorlat 481. I.)

2. Kiskoru által kötött vadászati bérleti szerződéstől a jóváhagyás pusztán a kiskoruság okából nem tagadható meg. Indokolás: Igaz, hogy a panaszos kiskoru volt akkor, amidőn T. község vadászati jogát, mint legtöbbet ígérő, nyilvános árverésen bérbe vette; de tény az is, hogy ezt a szerződést az ehhez

a bírósághoz intézett panasziratában, anyakönyvvvel igazolt nagykorúságának elérte után, kétséget kizáró módon magára kötelezőnek ismerte el. Nem lévén pedig törvényes akadálya annak, hogy a korlátolt cselekvőképességgel létesített s annál fogva akkor érvénytelen jogügyletek a teljes cselekvőképesség elérével és pedig visszaható erővel, érvényeseknek ismertessenek el: jogos a panaszosnak az a kérése, hogy a kiskorúságában, egyébként különben is törvényes formák között létesült bérszerződéstől a jóváhagyás pusztán a kiskorúság okából meg ne tagadtassék. (Közigazgatási Bíróság 5079/1910. szám; Közigazgatási döntvénytár V. kötet 97. l.)

Haszonbérleti szerződésnél jegyző munkadíja. (l. Haszonbérbeadása községi vadászterületnek az 1. számú határozatot, a joggyakorlat alatt.)

Haszonbérleti szerződésnél minta. Hogy a vadász-haszonbérleti szerződést minő irányelvek, illetőleg minta figyelembevételével mellett kell megkötni, arra nézve rendelkezést egyedül a vagyonváltságos vadászterületek haszonbérbeadásánál találunk. Mint-hogy a pénzügyminiszter által e tárgyban kiadott szerződés mintát kimerítő rendelkezésénél fogva a nem vagyonváltságos vadászterületek haszonbérbeadásánál is fel lehet használni, azt teljes terjedelmében közöljük.

Az alább közölt minta csak az olyan vagyonváltságos vadászterület bérbeadására vonatkozik, amely az 1883:XX. t. c. 2. §-ában meghatározott kellékek valamelyikével bir, azaz amelynek önálló vadászterületi jellege van. Az önálló vadászterületi jelleggel nem biró vagyonváltságos vadászterület az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében ugyanis a községi vadászterülethez csatolandó, illetőleg azzal

együtt bérbébe adandó, mely oknál fogva az ilyen területre a szerződés elkészítésénél is csak a községi vadászterületre vonatkozó szabályok lehetnek irányadók.

A vagyonváltságos földeken gyakorolható vadászati jog bérbeadására vonatkozó szerződést a 70.000/1926. P. M. számú rendelet 4. §-a értelmében a következő minta (Pénzügyi Közlöny 1926. évf. 200. l.) alapul vétele mellett kell megkötni:

Vadászati bérszerződés,

amelyet alább az 1. pontban tüzetesebben meghatározott, a m. kir. államkincstár tulajdonában levő földbirtokpolitikai célokra juttatott vagyonváltságföldön gyakorolható vadászat jogának bérbeadása, illetőleg bérbevétele iránt egyfelől a m. kir. államkincstár, másfelől pedig lakos között megegyezés alapján az alábbi feltételek mellett 192 . évi hó . . n kezdődő és 19 . . évi hó . . n végződő . . egymásután következő . . szóval évre kötöttek.

A szerződés tárgya.

1.

A m. kir. államkincstár bérbeadja lakos pedig bérbeveszi a m. kir. pénzügyigazgatóság kezelése alatt álló, a m. kir. államkincstár tulajdonát tevő, földbirtokpolitikai célokra juttatott, a telekkönyvi betétben (telek-jegyzőkönyvben) felvett kataszteri helyrajzi számú, összesen kat. hold négyszögöl területű mezőgazdasági ingatlanon a vadászat jogának a vadászatról szóló 1883:XX. t.c. és az alábbi feltételek korlátain belül való gyakorlását az 192 . évi hó . . -étől az 192 . évi hó . . napjáig terjedő . . . egymásután következő . . .

szóval évre azzal a határozott kikötéssel, hogy ez a szerződés a bérterületnek a gazdálkodással járó szabad használatát egyáltalában nem korlátozza, a kincstár a bérterület mezőgazdasági hasznosítása tekintetében ettől a szerződéstől, valamint a vadászat érdekeitől teljesen függetlenül és szabadon rendelkezik.

A fizetési kötelezettség.

2.

A bérlő kötelezi magát, hogy a vadászat jogának az 1. pontban megjelölt gyakorolhatásáért összesen évi pengő . . fillér bért fizet, amelyből az 192 . évi hó . .-étől 192 . . évi hó . .-éig terjedő időre járó első évi bér a szerződés aláírásakor, a következő évekre járó bér pedig előzetesen, minden év augusztus havának első napján esedékes és ugyanezen a napon egyszerre és egy összegben fizetendő be a m. kir. adóhivatalnak a m. kir. postatakarékpénztárnál vezetett számú folyószámlája javára.

Kötelezi magát a bérlő, hogy az első bekezdés rendelkezése szerint esedékes évi bérösszeg késedelmes fizetése esetén a lejárat (az esedékeség) napjától számítandó tizenkettő (12)⁰/₁₀ késedelmi kamatot térít a m. kir. államkincstárnak.

Elismeri a bérlő, hogy a bérösszeg fizetésére nézve megállapított határidő elmulasztása esetében — függetlenül a késedelmi kamat fizetésének előbb említett kötelezettségétől — joga van a m. kir. államkincstárnak arra, hogy a vele kötött ezt a bérleti viszonyt minden birói beavatkozás nélkül is felbonthatja és megszüntetheti.

A vadászat gyakorlása és a vadóvás.

3.

A bérlő köteles a vadászatot szakszerűen űzni, a hasznos vadat egyrészt az okszerűség határáig ki-mélni és ápolni, különösen a vadat a tenyésztés ér-dekének megfelelő ivararányban fenntartani, de más-részt a vadnak a mezőgazdaságra káros tulságos el-szaporodását megakadályozni.

4.

A bérlő köteles a vad szükségyszerű téli eteté-séről a lehetőségig gondoskodni.

5.

A bérlő köteles a vad törzsállománya fennma-radásának biztosítása végett a bérelt terület egyhatod ($\frac{1}{6}$) részét évenként védterületként tartani, általános vadászati tilalom alá helyezni és a vadászterületből a védterületnek kijelölt részt a m. kir. pénzügyigazgatóságnak, a m. kir. állami erdő-hivatalnak, a községi előljáróságnak és a m. kir. csendőrségnek minden év ju-lius havának végéig bejelenteni.

6.

A bérlő a bérelt területen bármely ott nem lé-tező vadnemet csak a m. kir. földművelésügyi mi-niszter külön engedélyével telepíthet. Üregi nyulat telepíteni tilos.

7.

A bérlet tárgyát tevő vagyonszállás földterüle-ten hajtókutyákkal vadászni tilos. Szabad azonban a rendes agarászat, szabad kotorékebekkel kotorék-munkát végezteni, pórázon vezetett vérebbel és friss vaddisznónyomra eresztett (ugynevezett disznós) ku-tyákkal vadászni.

8.

Hasznos vadat elárusítás, áttelepítés vagy egyéb

célokra a m. kir. földművelésügyi miniszter külön engedélye nélkül befogni tilos. A befogott vadra a m. kir. földművelésügyi miniszternek elővételi joga van.

9.

Ha a vadállományt vagy a vadászterületen honos valamely vadnemet a kipusztulás fenyegetné, a m. kir. pénzügyigazgatóság jogosítva van a m. kir. állami erdőhivatal javaslata alapján az egész bérterületre egy évre az általános, vagy a kipusztulással fenyegetett vadnemre a vadászati tilalmat elrendelni.

10.

Köteles a bérlő ennek a szerződésnek tárgyát tevő vadászterületen az 1883:XX. t. c. 13. §-ában megnevezett kártékony és ragadozó vadat, továbbá a ragadozó madarakat, kóbor kutyát, kóbor macskát minden időben és minden módon pusztítani, tehát a lőfegyverrel való irtáson kívül a szükséghez képest, a fennálló rendeletek értelmében — méreggel is — megfelelő módon irtani.

11.

Amennyiben a bérlő a 10. pontban megállapított kötelezettségének eleget nem tenne, a m. kir. pénzügyigazgatóságnak joga van arra, hogy a m. kir. állami erdőhivatal javaslatára a 10. pontban megjelölt vadaknak irtása iránt a bérlő költségére intézkedhessék.

12.

A bérlő köteles vármegyének a vadászati jog gyakorlását szabályozó . . . /192 . . számú szabályrendeletében foglalt összes rendelkezéseit is betartani.

A mezőgazdasági területek védelme.

13.

Ha ennek a szerződésnek tárgyát tevő, mezőgazdasági célokra használt területeken (szántó, kert, rét, kaszáló, legelő, nádas) a vaddisznó károkat okoz, a bérlő a vaddisznók lelövéséről m. kir. pénzügyigazgatóság felhívásának kézhezvétele napjától számított tizennégy (14) nap alatt gondoskodni köteles, ellenkező esetben a m. kir. állami erdőhivatal véleményének kikérése után a m. kir. pénzügyigazgatóság a hivatalból való vadászat engedélyezése iránt az 1883:XX. t. c. 13. §-a, valamint 19—25. §-ai értelmében megfelelő módon intézkedhetik.

A kártérítés.

14.

Teljes kártérítéssel tartozik a bérlő azokért a kártételekért, amelyeket ő maga, vendégei, vagy hajtói a bérterületen levő vetésekben, ültetvényekben, kertileg művelt területeken, állatokban vagy más egyebekben — esetleg vigyázatlanságból — okoznak.

A személyzet alkalmazása.

15.

A bérlő a vadállomány kellő óvása és fenntartása érdekében a vadászterület megfelelő őrzéséről gondoskodni köteles és ebből a célból a m. kir. pénzügyigazgatóság felhívására szükség esetében szakvizsgázott vadórt is alkalmazni köteles.

A felelősség.

16.

Ha a ragadozó vadnak vastórral, vagy mérgezéssel való irtása szükséges, a bérlő köteles a m. királyi belügyminiszter urnak a ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozása és az az ellen vétők megbüntetése tárgyá-

ban kiadott 1895. évi 23.542. számú, illetve ennek módosításáról és kiegészítéséről szóló 1922. évi 77.686. számú körrendeleteiben foglalt rendelkezésekhez alkalmazkodni, — a mérgezést három (3) nappal annak megkezdése előtt a községi előjárásának bejelenteni. Vastörök felállítása vagy mérreg kivetése lakóházaktól és üzemi épületektől két (2) kilométeren belül, legeltetett területeken pedig a legeltetés idejében egyáltalában tilos.

Az ellenőrzés.

17.

Azt, hogy a vadászatot a bérlő e szerződés értelmében gyakorolja-e, a m. kir. pénzügyigazgatóságon kívül a m. kir. állami erdőhivatal, a főszolgabíró és a m. kir. csendőrség őrzi ellen.

Az illeték.

18.

Ezzel a szerződéssel összekötött illetékeket a bérlő fizeti.

A szerződés felbontása.

19.

Ha a bérlő ebben a szerződésben elvállalt bármely kötelezettségének, valamint az 1883:XX. t. c. rendelkezéseinek pontosan eleget nem tenne, avagy akár e szerződésben, akár az 1883:XX. t. c.-ben foglalt tilalmak ellen cselekednék, a m. kir. pénzügyigazgatóság a szerződést a m. kir. állami erdőhivatal javaslatára birói beavatkozás és a bérlőnek minden kártérítési, illetve megváltási igénye nélkül is, — azonban a m. kir. államkincstár esetleges kártérítési igényének fentartása mellett — azonnal felbonthatja és megszüntetheti.

20.

Az 1883:XX. t. c. 1. §-ának rendelkezésére való figyelemmel az ezzel a szerződéssel létesített bérleti jogviszony a m. kir. államkincstár minden kártérítési kötelezettsége nélkül a bérletnek ebben a szerződésben megállapított időtartamán belül is megszűnik, ha a bérlet tárgyát tevő vagyonsváltásföldből földhöz jutottak a nekik jutott vagyonsváltásföldnek a m. kir. pénzügyminiszternek „az Országos Földbirtokrendező Biróság útján földbirtokpolitikai célokra átengedett vagyonsváltásföldeknek juttatásánál irányadó feltételekről” szóló 1924. évi 8.000/P. M. számú — vagy ennek helyébe lépő — rendeletében megállapított ellenértékét (árát), a szerződés lejártá előtt az államnak teljesen megfizetik és ez által telekkönyvi tulajdont nyernek, illetőleg ezt közölők a bérszerződés tartama alatt annyian szerzik meg, hogy ez által a most bérbeadott és bérbevett terület az 1883:XX. t. c. 2. §-ában az önálló vadászterületre előirt alapfeltételeknek többé nem felel meg.

21.

Ezt a vadászati bérletet másnak albérletbe adni, vagy a bérelt területet bárminemű szolgálat ellenében másnak használatba adni nem szabad.

22.

A bérelt területre úgynevezett élvezeti jegyeket, vagy bárcákat kiadni tilos.

23.

A bérlőnek időközben történő elhalálozása esetén a bérlet azonnal megszűnik és a vadászati jog minden kártalanítás nélkül a kincstárra száll vissza.

24.

Abban az esetben azonban, ha az elhunyt bérlőnek egyenesen leszármazó nagykorú fiú utóda

marad, ez a fiu utód — ily irányu kérelme alapján, a m. kir. pénzügyigazgatóság engedélyével a bérletnek még hátralévő időtartama alatt a bérleti szerződésből folyó jogokat — az ebben a szerződésben kikötött kötelezettségek teljesítése mellett — gyakorolhatja.

A per.

25.

Ebből a szerződésből eredő esetleges peres kérdések eldöntésére a szerződő felek a járásbiróság illetékességét kötik ki.

26.

Ha akár a szerződés szöveg magyarázat, akár pedig a szerződés alapján keletkező ügylet végrehajtása körül (bármely más okból) a m. kir. pénzügyigazgatóság és a bérlő közt vitás kérdések támadnának, a döntés joga ilyen esetben kizárólag a m. kir. pénzügyminisztert illeti, akinek a határozatát a bérlő magára nézve kötelezőnek elismeri és tudomásul veszi, hogy az ellen semminemű további jogorvoslatnak helye nincs.

Aláírások.

27.

Ez a szerződés egy eredeti példányban készült, amelyet szerződő felek, még pedig a m. kir. pénzügyigazgatóság meghatalmazása folytán a m. kir. államkincstár alulirott képviselője és lakos, mint bérbevevő, két tanu előtt — sajátkezüleg — irták alá.

A szerződésnek eredetiben kiállított példánya a m. kir. pénzügyigazgatóság irattárában marad, a bérbevevő és a m. kir. erdőhivatal pedig arról a m. kir. pénzügyigazgatóság által hitelesített példányt kap.

Záró rendelkezések.

28.

Ez a szerződés a bérbevevőre nézve az aláírás után azonnal jogérvényes és kötelező erejű, a kincstárra nézve pedig csak akkor válik kötelező erejűvé, midőn azt a m. kir. pénzügyigazgatóság — amennyiben pedig ehhez a m. kir. pénzügyminiszter jóváhagyása is szükséges — a m. kir. pénzügyminiszter végleg jóvá és helybenhagyja.

Haszonbérleti szerződésnél szavatosság. A haszonbérbeadó a haszonbérelővel szemben szavatossággal tartozik, hogy a vadászati jog gyakorlása a haszonbérelőtől erősebb jogalapon el ne vonassék és hogy a haszonbérelő a vadászati jog gyakorlásában ne akadályoztassék.

Nem tartozik a haszonbérbeadó szavatossággal a vadállomány mennyiségeért vagy minőségeért, fajáért stb., ha csak a felek annak ellenkezőjét a haszonbérleti szerződésben ki nem kötötték. (*l. Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja alatt az 1. számú határozatot.*)

Haszonbérleti szerződéstől elállás. Az 1886. évi XXII. t. c. 24. §-ának e) pontja értelmében csak a törvényhatóság jóváhagyása után hajtatik végre minden olyan határozat, mely a költségvetésben elő nem forduló terhes szerződések megkötésére vagy felbontására vonatkozik.

Az idézett rendelkezésből következik, hogy a községi vadászterület haszonbérelője a szerződéstől joghatályosan csak abban az esetben léphet vissza, ha az elállást a községi képviselőtestületen felül az illetékes törvényhatósági bizottság, illetőleg a törvényhatósági kisgyűlés (1929 : XXX. t. c.) vagyonszemle felügyeleti szempontból tudomásul vette. Amíg ez a

vagyonfelügyeleti szempontból való tudomásulvétel a kisgyűlés részéről nem történt meg, addig a vadászterület újabb értékesítéséről, haszonbérbeadásáról szó sem lehet. Ha pedig a községi képviselőtestület a vadászterület újabbi haszonbérbeadása tárgyában az elállást tudomásul vevő törvényhatósági kisgyűlési határozat meghozatala előtt intézkedett volna, az alispán, szabadkézből vagy 6 évnél hosszabb időre való bérbeadás esetén pedig a törvényhatósági kisgyűlés az új árverést, illetőleg az új bérbeadást meg fogja semmisíteni.

A kisgyűlés a szerződéstől való visszalépésnél vagyonfelügyeleti szempotokat mérlegel, tehát azt nézi, hogy a község a szerződéstől való elállás esetén nem szenved-e kárt.

Abban az esetben tehát, ha a község a vadászterületet a régi bérlő helyett az új bérlőnek a régi haszonbér helyett csak jelentékenyen alacsonyabb áron tudja haszonbérbeadni, a felbontó szerződés jóváhagyásra rendszerint csak akkor számíthat, ha a szerződéstől elálló haszonbérlő a községet érhető károsodás elhárításáról megfelelően gondoskodik, azaz, ha a visszalépni kívánó fél kötelezi magát arra, hogy a jelenlegi évi bér és a megtartandó újabb árverés eredménye között mutatkozó differenciát egészben vagy részben a községnek mégtéríti.

A különös méltánylást érdemlő eseteket a községi képviselőtestület, illetőleg a törvényhatósági kisgyűlés természetesen figyelembe veheti. Ilyen eset pl. akkor állhat fenn, ha a bérlő azért kíván a szerződéstől visszalépni, mert a szerződésből folyó kötelezettségeinek valamely rajta kívül álló ok miatt nem tud eleget tenni, vagy a szerződésből folyó jogainak gyakorlásában ugyancsak rajta kívül álló okok kö-

vetkeztében volna akadályozva.

Előfordulhat az az eset is, hogy a haszonbérlő a szerződéstől azért áll el, mert az illetékes hatóság a haszonbérlőnek a vadászjegyét általa elkövetett vadászati kihágás okából nem állította ki, (5007/1924. P. M. számú rendelet 10. §. c) pont), mely oknál fogva a haszonbérlő a vadászatot nem gyakorolhatja. A 154.113/1927. B. M. számú rendelet (l. *Szabályrendelet*) értelmében alkotandó szabályrendeletnek még azt is magában kell foglalni, hogy vadászjegy nélkül községi vadászterület nem haszonbérlelhető. (l. *Árverésen kik vehetnek részt*). A vagyonfelügyeleti szempontból illetékes közigazgatási hatóságok a haszonbérlőnek ebből az okból előterjesztett elállási kérelmét még sem fogják honorálni, mert a haszonbérlőt a vadászati jog gyakorlásában a rajta kívül álló okok helyett a saját cselekménye következtében előállott viszonyok akadályozzák meg.

A törvényhatósági kisgyűlés határozata ellen felülvizsgálati kérelemmel lehet élni a belügyminiszterhez.

Meg kell jegyezni, hogy annak a kérdésnek a végleges eldöntése, hogy a haszonbérlő a szerződéstől elállhat-e vagy nem, a közigazgatási hatóság helyett a polgári perre, a rendes bíróság elé tartozik. A község ugyanis csak mint szerződő fél, nem mint hatóság jár el, határozata tehát nem lehet kötelező, hanem legfeljebb csak ügyleti akaratkijelentés számba jöhet. A konkrét ügyet tehát a belügyminiszter — amennyiben felülvizsgálat következtében oda felkerül — csak vagyonfelügyeleti szempontból veheti vizsgálat alá és ha a hozott határozattal a fél nincs megelégedve, igényének megállapítását rendes bírói útra terelheti.

Hatáskör: a szerződéstől való elállás (felbontás), valamint a haszonbér megállapítása, haszonbér felemelése, — leszállítása esetén a közigazgatási hatáskör, hatósági fokozatok a következők:

I. Községeknél és megyei városoknál (volt rendezett tanácsú városoknál):

1. képviselőtestület (1886 : XXII. t. c. IX. fejezet),

2. törvényhatósági kisgyűlés (1929 : XXX. t. c. 22. §. 10. pont),

3. belügyminiszter (1929 : XXX. t. c. 50. §.)

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál:

1. törvényhatósági kisgyűlés (1886 : XXII. t. c. IX. fejezet és 164. §., 1929 : XXX. t. c. 22. §. 10. pont),

2. belügyminiszter (1929 : XXX. t. c. 57. §. 2. pont b).

Haszonbérő halála. A haszonbérleti szerződés megszűnésének egyik oka lehet a haszonbérő halála.

A haszonbérő halála a szerződést abban az esetben szünteti meg, ha a szerződésben ki volt kötve, hogy a vadászati jog gyakorlásának a haszonbérlete kizárólag a haszonbérő személyére terjed ki.

Ilyen kikötés hiányában a haszonbérő halála a szerződést meg nem szünteti, mert a bérő jogaiba, illetőleg kötelezettségeibe a bérő örököse lép.

Ha a bérő örökösei a vadász-haszonbérleti szerződést nem kívánják fenntartani, a szerződést kellő indokkal (pl. mert sohasem vadásztak) felmondhatják. Ha a bérbeadó a felmondást nem fogadja el, a bérő a felmondás érvényességének kimondása iránt a bíróságnál pert indíthat és a szerződés fennállása, illetőleg megszűnése tárgyában a bíróság fog határozni.

Hogy a haszonbérő halála a szerződést a vagyonszármazékos vadászterületnél mennyiben szünteti meg „Haszonbérleti szerződésnél minta“ alatt közölt szerződés 23. és 24. pontjában található meg.

Joggyakorlat: 1. Ha a községi vadászterületi bérszerződésben kikötve nincsen, hogy a haszonbérleti jog csak a haszonbérő személyére terjed ki, a bérő elhalálása esetén a szerződésből folyó jogaiba és kötelezettségeibe az örökös lép be. (Közigazgatási Biróság 756/1897. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet).

2. Ha a községi vadászterület bérbeadása iránt létrejött szerződés nem tartalmazza azon kikötést, hogy a szerződés a bérbevevő halálakor hatályát veszti, a vadászás joga a bérleti idő tartamáig a jogutódokra átszáll. (Belügyminiszternek 4250/1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 46. l.)

3. Igaz ugyan, hogy a bérleti szerződés, amennyiben annak érvényére nézve az ellenkező ki nem köttetett, a bérő örököseire nézve is kötelező erővel bír, s hogy egy törvényesen fennálló bérleti szerződés abból az indokból, mert az örökösök annak érvényét fenntartani nem képesek, egyoldalulag fel nem bontható; a fennforgó esetben még sem lehetett a kérdéses szerződésnek az örökösökkel szemben való további fenntartását kimondani, mert a szerződő felek kölcsönös megállapodással egy fennálló szerződésnek felbontását bármikor elhatározhatják; az adott esetben D. község képviselőtestülete az örökösök kérelme folytán, tehát kölcsönös megállapodással helyezte hatályon kívül a néhai R. J.-fel létrejött vadászati bérleti szerződést. Minthogy pedig T. vármegye törvényhatósági bizottsága, mely vagyonszármazékos jogánál fogva úgy a község, mint a va-

dászati jog gyakorlása érdekében, minthogy a jogosult örökösök nők és kiskorúak, a szerződés érvényben tartását célszerűnek nem tartotta és annak megszüntetéséhez is hozzájárult, a szerződő felek megállapodásával szemben, annak további hatályban való fenntartása kimondható annál kevésbé volt, mert panaszló mivel sem igazolta, hogy a szerződés felbontása és az újabb bérbeadás a községre nézve káros leend. (Közigazgatási Biróság 3125/1899. szám; Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog 338. l.)

4. A panaszos azt vitatja, hogy a vadászati jog nem adható haszonbérbe addig, amíg az ő elhalt apjával kötött szerződés hatályában fennáll. Ennek az érvelésnek azonban nincs törvényes alapja, mert az említett szerződés a törvényhatósági bizottság jóváhagyásának hiányában (1886: XXII. t. c. 120. és 24. §.) jogilag hatályba nem lépett. (Közigazgatási Biróság 37/1924. szám.):

Haszonbérlo személyi és anyagi garanciája.

A község képviselőtestülete az árverés jóváhagyásakor (1886: XXII. t. c. 120. §.), az illetékes közigazgatási hatóság pedig a haszonbérleti szerződés jóváhagyásakor (1883: XX. t. c. 3. §) az egyéb kelteken felül a haszonbérlo személyi és anyagi garanciáját is figyelembe veszi. (*l. Árverésen ajánlat elfogadása alatti joggyakorlatot.*)

Joggyakorlat: 1. Tekintve, hogy a panaszos az iratok szerint 1585 négyzetöl föld tulajdonosa és így panaszos maga kellő anyagi biztosítékot nyújtani nem képes; tekintve továbbá, hogy a jótállási nyilatkozat által a község anyagi érdeke oly hosszú időre (12 éves bérlet) kellőleg biztosítva nem látszik és a község annak is ki van téve, hogy jogai érvényesítése céljából perrel lesz kénytelen fellépni: ezért

a bíróság úgy találta, hogy a törvényhatósági bizottság helyesen járt el, midőn az árverés eredményétől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Bíróság 109/1928. szám)

2. A község képviselőtestülete az évi 1000 pengő haszonbért a bérlő kérelmére évi 700 pengőre leszállította. A vármegye alispánja a képviselőtestület ezen határozatát hivatalból felülvizsgálva megsemmisítette és új árverés lefolytatását s ennek alapján új haszonbérszerződés megkötését rendelte el.

Az ezen határozat ellen irányuló panasznak nincs alapja.

A panaszos ugyanis maga azt adja elő, hogy az évi 1000 pengő haszonbér anyagi körülményeit meghaladja. Ebből, de a panaszos azon tényéből is, hogy közvetlenül az árverés után már haszonbér leszállítás iránti kérelemmel állott elő, következtetni kell, hogy a panaszosnál a szerződés teljesítéséhez szükséges anyagi biztosíték hiányzik. (Közigazgatási Bíróság 2208/1927. szám.)

3. Tekintve, hogy H. J. a vadászterületnek eddig bérlője volt és vadgondozási szempontból ellene panasz fel nem merült és mint ottani nagybirtokos kellő vagyoni biztosítékot is nyújt; továbbá hogy az előző szerződés nevezettnek 1926. évi augusztus hó 31-ig biztosítja a haszonbérletet és ennek ellenére az újabb megállapodásban haszonbérlo a tetemesen magasabb haszonbért a régi szerződés utolsó évére is biztosítja, tekintve végül hogy az iratokból kitetszőleg a vadállomány kellő megóvása mellett ily kedvező ajánlat nyilvános árverés útján sem volna elérhető, a m. kir. közigazgatási bíróság úgy találta, hogy a jelen esetben a szabadkézből való bérbeadás indokolt és ezért a H. J.-vel fennálló vadászati

szerződés meghosszabbítása iránt létrejött megállapodást a N. G. részéről minden biztosíték nyújtása nélkül tett kedvezőbb utóajánlat ellenére, helyt állónak elfogadta. (Közigazgatási Biróság 1479/1926. szám.)

4. A törvényhatósági bizottság határozatának az a része van jogorvoslattal megtámadva, melyben a vadászati szerződést megszegő panaszosnak anyagi felelőssége kérdésében intézkedik.

Ezen, a községi vagyona vonatkozó intézkedés felülbírálása azonban nem a közigazgatási bíróság, hanem mint vagyonfelügyeleti kérdés a m. kir. belügyminiszter hatáskörébe tartozik. (Közigazgatási Biróság 898/1926. szám.)

Hatáskör fegyverviselési, vásárlási stb. engedélynél. (l. *Fegyverviselési engedély kiadására illetékes hatóság.*)

Hatáskör haszonbér felosztásánál. (l. *Haszonbér felosztása.*)

Hatáskör haszonbér leszállításánál. (l. *Haszonbérleti szerződéstől elállás.*)

Hatáskör haszonbér megállapításánál. (l. *Haszonbérleti szerződéstől elállás.*)

Hatáskör haszonbérleti szerződés jóváhagyásánál. (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.*)

Hatáskör haszonbérleti szerződéstől elállás esetén. (l. *Haszonbérleti szerződéstől elállás.*)

Hatáskör katonai gyakorlat által vadállományban okozott kár megtérítésénél. (l. *Katonai gyakorlat által vadállományban okozott kár.*)

Hatáskör mérgezésnél. (l. *Mérgezés.*)

Hatáskör vadászati kárnál. (l. *Vadászati kár.*)

Hatáskör vadászati kihágásnál. (l. *Vadászati kihágásnál hatáskör.*)

Hatáskör vadászatjövédéki kihágásnál. (l. *Vadászatjövédéki kihágásnál hatáskör.*)

Hatáskör vadászjegy elintézésénél. (l. *Vadászjegy kiváltásánál hatáskör.*)

Hatáskör vadászterület jellegénél. (l. *Vadászterület jellegénél hatáskör.*)

Hatáskör vadkárnál. (l. *Vadkárnál eljárás.*)

Hátizsák kinyitása. A jövédéki büntetőjog anyagi szabályainak megalkotásáról és a jövédéki büntető eljárás szabályozásáról szóló 18.400/1928. P. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1928. évf. 164. szám) 47. §-a értelmében a pénzügyi hatóság személymotozást rendelhet el az ellen, aki alaposan gyanusítható azzal, hogy valamely jövédéki kihágás tárgyát rejti magánál. A személymotozást csak akkor szabad foganatosítani, ha azt, aki ellen a személymotozást elrendelték, az eljáró közeg a keresett tárgy bemutatására előbb eredménytelenül szólította fel. A személymotozásnál az idézett rendelet 48. §-a értelmében rendszerint két tanúnak kell jelen lenni. A nyomozást teljesítő tisztviselő, illetőleg közeg a pénzügyi hatóság rendelete és tanúk nélkül is foganatosíthat személymotozást, ha a késedelem veszéllyel jár. Ezt a körülményt az eljárásról készített jegyzőkönyvben fel kell tüntetni (idézett rendelet 48. §.).

Az idézett rendelet az 1842. évi Harmincadhivatali Utasításnak idevonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte.

A fentidézett rendelet két szakaszának egybevetéséből következik, hogy a vadhus-fogyasztási adó lerovásának az ellenőrzésével megbízott hatósági közeg, Budapesten javadalmi őr, a vadászembert bizonyos esetben megmotozhatja, a vadász háti-

zsákját kinyithatja.

Ahhoz azonban, hogy a hatósági közeg a vadász hátizsákját kinyithassa, a vadászt megmotozhassa, mindenekelőtt annak a körülménynek a fennforgása szükséges, hogy a vadász alaposan gyanúsítható legyen azzal, hogy a vadhusfogyasztási adó alá eső tárgyat abból a célból rejtegeti a hátizsákjában, hogy azt a kötelező adóztatás alól elvonja és hogy a hatósági közeg a vadászt a lőtt vad bemutatására megelőzően már eredménytelenül felszólította. E két kellék fennforgása esetén a hatósági közeg, Budapesten a javadalmi őr, a vadászt, figyelemmel az idézett rendelet 48. §-ában foglalt rendelkezésre tanuk nélkül is megmotozhatja, a hátizsákot kinyithatja, mert a késedelem, a személymotoszás elmulasztása, a fogyasztási adó megrövidítésének veszélyével járna.

Hogy a rendeletszerinti „alaposan gyanúsítható” egyik lényeges előfeltétel mikor forog fenn, az mindenkor az eset körülményei szerint ítélendő meg. Ez az eset pl. fennállhat akkor, ha valaki a fogyasztási adóvonalat vadászöltözékben, vadászfegyverrel és egy jól megrakott és nehéz hátizsakkal akarja átlépni. Alapos lehet ugyanis a gyanu, hogy a jól megrakott hátizsákban az egyéb dolgokon felül lőtt vad is van.

Az eljáró hatósági közegek, Budapesten a javadalmi őr, a vadhusfogyasztási adókijátszás megakadályozásának ezt az eszközét — a kapott utasítás értelmében — csak végső esetben és kellő körültekintéssel vehetik igénybe. (l. *Fogyasztási adó*).

A hátizsák kinyitására vonatkozó rendelkezést tartalmaz még Budapest székesfőváros területére nézve a 111.835/1908. P. M. számú utasítás. (l. *Fo*

gyasztási adó.)

Házi galamb. (l. Galamb.)

Hegyközség vadászterület. A vadászembert a hegyközséget képező vadászterületnél mindenekelőtt az a kérdés érdekli, hogy a hegyközségnek, mint ilyennek van-e vadászati joga és hogy a hegyközség önálló vadászterületet képez-e.

A kérdésre a választ megadja a szőlőgazdálkodásról és a hegyközségekről szóló 1929. évi XVII. t. c. és az idézett törvény végrehajtása tárgyában kiadott 3600/1929. F. M. számú rendelet. (Budapesti Közlöny 1929. évf. 142. szám.)

Az idézett törvénycikk idevonatkozó 17. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

A hegyközség területe a hegyközségi közgyűlés hozzájárulásával a községi (városi) közös vadászterületbe ugyan bevonható, azonban a községi (városi) előljáróság, az ezen terület után befolyó bér-részletet a hegyközségi előljáróságnak átadni köteles.

Augusztus 1-től a szüret befejezéséig csak a hegyközség külön engedélyével szabad vadászni.

A vadászati jog gyakorlására a vadászati törvény rendelkezései az irányadók.

Az 1929. évi XVII. t. c. 31. §-a pedig kimondja, hogy a hegyközségi vadászati jog miként való gyakorlásáról vagy hasznosításáról a hegyközségi közgyűlés határoz.

A törvénynek az idevonatkozó miniszteri indokolása a következő:

A 17. §. a hegyközség területén való vadászás kérdését, mely eddig bizonytalanságban volt és sok vitára adott alkalmat, most végleg rendezi. A törvény ezen §-a szerint a hegyközség területén a vadászati jog gyakorlása vagy hasznosítása tekinteté-

ben a hegyközségi közgyűlés határoz. A hegyközség területe — a hegyközségi közgyűlés hozzájárulásával — a községi közös vadászterületbe is bevonható, mely esetben a hegyközség területére eső bérrészlet a hegyközséget illeti meg. A vadászati jog miként való gyakorlásának vagy hasznosításának kérdését legcélszerűbb ily módon megoldani, mivel a közgyűlés az a szerv, amely e kérdést az illető hegyközség helyi érdekei szerint legmegfelelőbbben döntheti el.

Az idézett új törvény, mint látjuk, — szemben az eddigi jogszabályokkal, az 1894. évi XII. t. c. 61.—73. §-aiban és az idézett törvény életbeléptetése tárgyában kiadott 48.000/1894. F. M. sz. rendeletben (Rendeleték Tára 1894. évf. 143. lap.) foglalt rendelkezéssel — a hegyközség vadászati jogát elismeri és a hegyközséget önálló vadászterületi jelleggel ruházza fel.

Az új törvény azon rendelkezéséből, hogy a hegyközségnek a vadászati jogát elismeri következik, hogy a vadászati jog a hegyközséget képező egyéenkénti ingatlan tulajdonosok helyett most már magát a hegyközséget illeti meg, ha pedig a hegyközségi vadászterület haszonbérbe adatik, a vadászati jog gyakorlásáért fizetett ellenérték, a vadászati haszonbérösszeg az egyéenkénti ingatlantulajdonosok helyett ugyancsak a hegyközséget, mint ilyet illeti meg.

Más volt a jogi helyzet a régebbi jogszabályok alatt, amelyek a hegyközség vadászati jogát nem ismerték el, aminek az volt a következménye, hogy a vadászati jog nem a hegyközséget, mint ilyet, hanem a hegyközséget alkotó egyéenkénti ingatlantulajdonosokat illette meg. Abban az esetben tehát,

ha a hegyközséget képező ingatlan vagy annak egy része haszonbérleti szerződés hatálya alatt állott, a haszonbérösszeg a hegyközség helyett a hegyközséget képező egyénekenkénti ingatlantulajdonosokat illette meg.

A hegyközséget az új törvény, az 1929 : XVII. t. c. önálló vadászterületnek nyilvánítja. Az idézett törvény értelmében most már a hegyközség is olyan magánvadászterületet képez, mint az 1883 : XX. t. c. 2. §-ában felsorolt magánvadászterületek (a legalább 200 holdas, szőlő, belső telek, sziget stb.) bármelyike, aminek az a következménye, hogy a hegyközségi vadászterületen most már csak az vadászhat, akinek a vadászatot a hegyközség, illetőleg a hegyközségi közgyűlés megengedi. A hegyközségi vadászterületen ezentul a hegyközség, illetőleg a hegyközségi közgyűlés hozzájárulása nélkül vadászni tilos. Az a vadász tehát, aki a hegyközség területén a hegyközség engedélye nélkül vadászik, az 1883 : XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást, orvvadászatot követ el. (*l. Egyszerű orvvadászat.*) A törvény ezen intézkedése a szőlőművelés, illetőleg szőlőgazdálkodás érdekeire figyelemmel történt, mert a törvény módot kíván nyújtani arra, hogy a hegyközség a vadászati jog gyakorlásának a bérletét a jelentkező vadászok közül annak adja oda, akinek személye garanciát nyújt arra, hogy a vadászat a hegyközség területén kiméletesen, figyelmesen fog történni.

Az új törvény annak következtében, hogy a hegyközséget önálló vadászterületnek nyilvánította, megszüntette a hegyközségi vadászterületre vonatkozóan a kényszerhaszonbérlet hatályát, azaz azt, hogy a hegyközségi vadászterületet az 1883 : XX. t.

c. 2. §-ában meghatározott önálló vadászterületi jelleggel felruhazott ingatlanok kivételével a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt hasznóbérbeadni.

A hegyközség az idézett új törvény hatálya előtt nem képezett önálló vadászterületet. A hegyközség feladatának a körét annakidején ugyanis az 1894: XII. t. c. 64. §-a határozta meg, ebben azonban a hegyközségnek vadászati joga kérdésében intézkedés nem volt. De nem volt ezen kérdésben intézkedés a hivatkozott törvény életbeléptetése tárgyában kibocsájtott 48.000/1894. F. M. számú rendeletben sem. Miután nem volt oly törvényes jogszabály, amely a hegyközség önálló vadászati jogát elismerte volna, a hegyközségek területére vonatkozólag is az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott törvényes intézkedések voltak az irányadók. Ezen § 2. pontja a 200 katasztrális holdnál kisebb terület tulajdonosának vadászati jogát feltétlenül akkor ismeri el, ha az szőlőt, belső telket, szigetet stb. képez, a kerti művelés alatt álló terület tulajdonosát pedig csak az esetben, ha az kerítéssel vagy árkokkal el van zárva.

A hegyközségi vadászterület a kényszerhasznóbérleti szerződés hatálya alól az 1929: XVII. t. c. hatálybalépte előtt tehát csak akkor mentesült, ha a hegyközséget alkotó ingatlanrészek mind önálló vadászterületet (szőlő, belső telek, kert, stb.) képeztek. Ennek hiányában a hegyközség a vadászati jog és a vadászati jog gyakorlása szempontjából ketté vált. Az egyik rész ugyanis azokból az ingatlanrészekből állott, amelyek az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott önálló vadászterülettel rendelkeztek, a másik rész pedig azokból az ingatlanrészekből, ame-

lyek önálló vadászterületet nem képeztek. A hegyközség azon részén is, amelyhez az egyes önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlanok tartoztak, a vadászati jog és annak gyakorlása a hegyközség helyett az egyénenkénti ingatlantulajdonosokat illette meg, a hegyközségnek a másik részén pedig, ahová a nem önálló vadászterületek tartoztak, a vadászati jog a hegyközség helyett ugyancsak az egyes ingatlantulajdonosokat illette meg, a vadászati joggyakorlása azonban azt a vadásztársaságot, amely a községi vadászterületet haszonbérelte, mert az önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező ingatlanrészek az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez csatolandók, illetőleg azzal együtt haszonbérbeadandók.

A hegyközségnek ez a kettéválasztása, megkülönböztetése az 1929:XVII. t. c. értelmében megszűnt, mert az idézett törvény a hegyközséget abban az esetben is felruházta az önálló vadászterületi jelleggel, ha a hegyközséghez tartozó ingatlanok között önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező ingatlanrészek (mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlanok) is vannak, azaz a hegyközségnek az új törvény értelmében már nem kell teljesen beültetett szőlőből, kertből, belső telekből stb. állani, mert a hegyközségnek az önálló vadászati jogát az 1929:XVII. t. c. függetlenül az 1883:XX. t. c. rendelkezéseire ismeri el.

A hegyközségnek a vadászati jogát és az önálló vadászterületi jellegét az idézett új törvény csak akkor ismeri el, ha a hegyközség törvényesen megalakult. A hegyközség az 1929:XVII. t. c. 26. §-a értelmében csak akkor tekinthető törvényesen megalakultnak, ha a megalakulást és a hegy-

községi rendtartást a törvényhatóság már jóváhagyta. A hegyközségi rendtartás a vármegyei hegyközségi tanács útján terjesztendő jóváhagyás végett törvényhatóság elé.

Az 1929: XVII. t. c. 17. §-ának 3. bekezdése a vadászati jog gyakorlása tekintetében utal az 1883: XX. t. c.-ben foglalt rendelkezésre. Ebből következik, hogy a hegyközséget megillető vadászati jogot gyakorolhatja: 1. a hegyközség, 2. a hegyközség által tetszés szerint választott haszonbérő és 3. a községi vadászterületet haszonbérő társaság.

Az első eset akkor forog fenn, ha a hegyközség a vadászati jogot nem kívánja haszonbérbeadás útján értékesíteni, hanem ennek a jognak gyakorlását fenntartja magának, mely esetben a hegyközség tetszésére van bízva, hogy e jog gyakorlásával kíván-e élni vagy sem, a vadászati jog gyakorlását tehát pihentetheti is.

A második eset akkor fordul elő, amikor a hegyközség a vadászati jog gyakorlását haszonbérbeadás útján értékesíteni kívánja, a haszonbérő személyét azonban a szőlőgazdálkodás érdekeire való tekintettel, tetszés szerint választja ki, azaz annak adja haszonbérbe, akiben megfelelő személyi és anyagi garanciát vél.

A harmadik eset pedig akkor következik be, ha a hegyközség területe az 1929: XVII. t. c. 17. §-a értelmében a hegyközségi közgyűlés hozzájárulásával a községi közös vadászterülethez csatoltatik, illetőleg azzal együtt adatik haszonbérbe. Ebben az esetben a hegyközségen a községi vadászterületet haszonbérő társaság fog vadászni.

A hegyközségi vadászterületen az 1929: XVII. t. c. 17. §-a értelmében augusztus hó 1-től a szüret

befejezéséig csak a hegyközség külön engedélyével szabad vadászni.

A hegyközségek területén a szüret megkezdésének az idejét az idézett törvénycikk 9. §-a értelmében a hegyközségi választmány állapítja meg.

A hegyközségek megalakításáról az 1929 : XVII. t. c. 19—26. §-ai és a 3600/1929. F. M. számú rendelet intézkedik. A törvény a hegyközségek megalakítása szempontjából a szőlővel bíró községeknek két csoportját különbözteti meg. Egyik csoportba tartoznak azok a községek, amelyeknek betelepítve lévő összes szőlőterülete 150 katasztrális hold vagy ennél több. Az ilyen községekben a hegyközség megalakítása az idézett törvény 19. §-a szerint kötelező. A másik csoportba tartoznak azok a községek, amelyekben a betelepített szőlőterületek együttes nagysága nem éri el a 150 katasztrális holdat. Ezekben a községekben a hegyközségek megalakítása nem kötelező, de az idézett törvény 20. §-a szerint megalakítandó akkor, ha a hegyközségi kötelekbe bevonható betelepített szőlőterületek tulajdosainak birtokarány szerinti általános szavazat-többsége kívánja.

Minden hegyközség megalakításánál és pedig az önkéntes elhatározás alapján alakulóknál épügy, mint a kötelezően megalakítandóknál a törvény a megalakítás lehetőségét a következő általános feltételekhez köti:

1. A szőlőknek egy összefüggő területen kell lenniök, 2. a hegyközség területén legalább 10 birtokosnak kell lenni és 3. a betelepített szőlők között lévő pusztá vagy más mezőgazdasági célra szolgáló területek nagysága nem lehet több, mint a betelepített szőlő együttes nagyságának a fele.

A törvény célzata szerint betelepített szőlőknek csakis azon területek tekintendők, amelyek szőlővel tényleg be vannak ültetve, s amelyek ezen szőlőknek tartozékai, mint utak, házhelyek, udvarok, konyhakertek.

A gazdasági célból rendszeresen telepített gyümölcsösök a hegyközségek megalakításánál a betelepített szőlőkhöz hozzászámítandók, nem tekinthetők rendszeresen telepített gyümölcsösöknek azok a területek, amelyeken a gyümölcsfák csak házi használatra, szétszórta vagy utak mellett telepítették.

Minden megalakult hegyközség hegyközségi rendtartást köteles készíteni. A hegyközségnek a rendtartás elkészítésénél figyelembe kell venni azt a hegyközségi rendtartási mintát, amelyet a földművelésügyi miniszter a 3600/1929. F. M. számú rendelethez mellékletként csatol és amely főképpen a hegyközség szervezetére és szervezetének hatáskörére nézve tartalmaz tájékoztató rendelkezéseket.

A hegyközségi rendtartási mintának minket természetesen csak a vadászattal kapcsolatos rendelkezései érdekelnek. Ilyen rendelkezést találunk mindekelőtt a 13. §-ban, amelynek értelmében a hegyközségi közgyűlés hatáskörébe tartozik a hegyközségi vadászati jog miként való gyakorlásáról vagy hasznosításáról szóló határozathozatal.

A hegyközségi rendtartási minta részletesen meghatározza a hegyközségi tagok jogait és kötelezettségeit. A minket érdeklő ide vonatkozó rendelkezést a 43. §. 8. pontja tartalmazza, mely szerint a hegyközségi tagok a hegyközség területén a kóbor kutyát és baromfit valamint a szőlőben kárt okozó dúvadakat elpusztítani kötelesek.

A hegyőrrel a hegyközségi rendtartási minta

47. §-a rendelkezik, mely többek között azt is kimondja, hogy a hegyőr a hegyközség részéről egy csövű fegyverrel és sippal láttatik el, melyet szolgálati jelvénnel együtt szolgálatban magával hordani köteles, a fegyvert azonban vadászatra egyáltalában nem és csakis kóbor ebek és kártékony állatok elpusztítására, továbbá jogos önvédelemre használhatja.

A hegyközségi rendtartási minta 49. §-a 24 féle hegyrendészeti kihágást, mulasztást sorol fel, utolsónak azt, hogy hasznos madarak és azok tojásainak elpusztítása tilos.

Hatáskör, hatósági fokozatok „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Hegyőr. Az 1929: XVII. t. c. 50. §-a értelmében minden hegyközség köteles a hegyközség területén lévő javak őrzése végett megfelelő számú felasketett hegyőrt alkalmazni és hegyőreinek javadalmasításáról gondoskodni.

A hegyőr a 3600/1929. F. M. számú rendelethez (Budapesti Közlöny 1929. évf. 142. szám) mellékletként csatolt hegyközségi rendtartási minta 47. §-nak 3. bekezdése értelmében a hegyközség részéről egy csövű fegyverrel láttatik el, fegyverét azonban vadászatra egyáltalán nem és csakis kóbor ebek és kártékony állatok elpusztítására, továbbá jogos önvédelemre használhatja.

A hegyőrök fegyverviselési engedélyét a 9862/1920. M. E. számú rendelet szabályozza. (l. *Fegyverviselési engedély.*)

Héja. A héják a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő.*) 3. §-a értelmében minden időben vadászhatók, fészkeik elrombolhatók, tojásaik elszedhetők.

Hiuz. A hiuz az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A hiuz által okozott károk meg nem térítetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

Az elpusztított hiuz utáni megjutalmazásról és azok nyilvántartásáról az 54.558/1903. F. M. számú rendelet tartalmaz rendelkezést. (l. *Dúvad.*)

Hiuznak bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás*) 9. §-a érinti.

Hivatalos vadászat. A hivatalból való vadászatról az 1883:XX. t. c. IV. fejezete tartalmaz rendelkezést.

A ragadozó vadak elpusztítása végett a hivatalból való vadászatok megtartását — az idézett törvényhely értelmében — a mutatkozó szükséghez képest esetről-esetre a közigazgatási bizottság (az 1929:XXX. t. c. 58. §-nak 1. bek. a. pontja értelmében a törvény hatóság első tisztviselője) engedélyezi; az engedély megadásáról az illető vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének egyidejűleg való értesítése mellett egyszersmind a belügyminiszterhez azonnal indokolt jelentést tesz.

A törvényhatóság első tisztviselője a hivatalból való vadászatot a belügyminiszter és az ingatlan tulajdonos engedélye előzetes kikérésének a mellőzésével rendeli el, illetőleg azt engedélyezi.

A szabályszerűen engedélyezett hivatalból való vadászat megtartását az illető terület tulajdonosa vagy bérlője nem gátolhatja meg.

Azon esetben, ha a belügyminiszter arról győződnék meg, hogy a törvényhatóság első tisztviselője

a hivatalból való vadászatot alapos indok nélkül engedélyezi: a törvényhatóság első tisztviselőjétől a fent körvonalozott engedélyezési jogosultság gyakorlását rendeleti uton meghatározott időtartamra magához vonhatja.

A hivatalból való vadászaton ragadozó vadakon kívül más vadat löni nem szabad.

Aki más vadat lő, az a további vadásztól eltiltandó, s ha az elejtett vad a jelen törvény 13. §-ában (l. *Dúvad*) és a 85.000/1925. F. M. számú rendelet 3. §-ában (l. *Tilalmi idő*) felsorolt szőrmés és szárnyas ragadozó vagy kártékony vadak közé nem tartozik, a vadász az 1883: XX. t. c. 26. §-ában meghatározott pénzbüntetéssel sújtandó. (l. *Egyszerű orvvadászat*).

A hivatalos vadászaton elejtett vad tulajdonjoga az ingatlan tulajdonosa helyett a vadászati jog alanyát, illetőleg a vadászati jog gyakorlásának a haszonbérletjét illeti meg, a vad tehát azé, akinek a vadászterületén a vad elejtettet.

Minthogy a törvény nem tartalmaz szankciót az esetre, ha az ingatlan tulajdonosa az elejtett vadat a jogosult vadászati haszonbérletnek nem adja ki, a vadászati haszonbérlet az elejtett dúvad iránti igényét az ingatlan tulajdonossal szemben csak magánjogi uton érvényesítheti.

A hivatalos vadászatoknál hajtók gyanánt közreműködni az illető hatóság rendeletére azon községek lakói kötelesek, amelyeknek érdekében a vadászat tartása engedélyeztetett.

Ily vadászatok hatósági felügyelet alatt tartatnak s azokban az illető törvényhatóság főispánjának, vagy annak akadályoztatása esetén alispánjának, polgármesterének esetről-esetre szóló írásbeli meg-

hívása mellett olyanok is résztvehetnek, akik a vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékéről szóló 5007/1924. P. M. számú rendelet értelmében — mert vadászati jeggyel ellátva nincsenek — vadászatra jogosultsággal nem bírnak.

A most idézett rendeletnek idevonatkozó 5. §-a értelmében: azok, akik az 1883:XX. t. c. 19—24. §-aiban körülírt hivatalos vadászon meghívásra vesznek részt, csupán erre a vadászatra vadászjegyet szerezni nem tartoznak. Ilyen esetben igazolásul a vadászat vezetőjétől kapott írásbeli meghívás szolgál.

Oly megyékben, ahol a ragadozó vadak a természeti viszonyoknál fogva nagyon elszaporodnak, azok pusztítására, illetve elejtésére a közigazgatási bizottság indokolt felterjesztése alapján a belügyminiszter jutalomdíjakat (praemiumokat) állapíthat meg. (l. *Dúvad*).

Joggyakorlat: A hivatalból való vadászatot a közigazgatási bizottság a belügyminiszter engedélye előzetes kikérésének mellőzésével engedélyezi. (Belügyminiszternek 42.212/1887. számú határozata.)

Hörcsög. A hörcsög az 1883:XX. t. c. 13. §-a értelmében kártékony állat és mint ilyen a föld birtokosa által bármikor elpusztítható. (l. *Dúvad*).

A hörcsög által okozott károk meg nem térítetnek. (Idézett törvénycikk 8. §)

A hörcsög irtásáról a 67.853/1924. F. M. számú rendelet (Belügyi Közlöny 1924. évf. 352. l.) tartalmaz rendelkezést, mely szerint a hörcsög irtásának legalkalmasabb ideje a kora tavasz; a hörcsög legjobban bevált irtószere a szénkéneg, ennek hiányában pedig a legjobb védekezési mód a kiöntés.

Hullámterek. A hullámterek, mint a folyók mentén képződő földsávok, önmagukban véve ön-

álló vadászterületi jelleggel még abban az esetben sem rendelkeznek, ha terjedelmük egy tagban a 200 kat. holdat meghaladja. Ahhoz ugyanis, hogy az ingatlanon a vadászati jog önállóan gyakorolható legyen, az egyéb törvényszerű feltételeken felül az is szükséges, hogy az ingatlan megfelelő alakzatu legyen. Az ingatlan megfelelő alakzattal akkor bír, ha a vadászati jog azon okszerűen gyakorolható. Az aránytalanul hcsszu és keskeny területen pedig a vadászat még a 200 kat. hold terjedelem mellett sem gyakorolható okszerűen. A folyók mellett elterülő hullámterek pedig köztudomás szerint többnyire csak keskeny földszávot képeznek.

A hullámtér önálló vadászterületi jelleggel csak abban az esetben rendelkezik, ha a hullámtér megfelelő szélességgel (pl. 400—500 méter) rendelkezik, vagy pedig ha a hullámtér és a mellette elterülő ingatlan egy tulajdonos kezében van, feltéve, ha ez a kétféle ingatlan együttesen már megfelelő szélességgel és legalább 200 kat. hold terjedelemmel rendelkezik.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: A szabályozás alatti vizek mellett lévő hullámtereken a vadászat miként gyakorolható? Ez a kérdés egy vidéki megkeresés folytán az Országos Magyar Vadászati Védegylet 1891. évi április hó 15-én tartott igazgatósági ülésében felvetvén, az ülés ama nézetének adott kifejezést, hogy a hullámterek, miután az 1883:XX. t. c.-nek legfőbb törekvése a vadtenyésztés emelésére irányul, a hullámterek pedig e célra ép oly alkalmatlanok, mint a vasutak mentén elhuzódó keskeny földszallagok, ön-

álló vadászterületi jelleggel még abban az esetben sem rendelkeznek, ha a szóban forgó hullámterek a 200 kat. holdat meg is ütik. E hullámterek tehát a folyamra dülő föld tulajdonosának birtokához tartoznak s a mennyiben ezek terjedelmüknél fogva önálló vadászterületet nem képeznek, a vadászati jog rajtuk együttesen adandó bérbe. (Egerváry I. kötet 13. l.)

Hullott vad. A vadász által megsebzett, később kiszervedett és a vadász által birtokba nem vett vadat, vagy bármi más módon, pl. betegség, természetes halál következtében elpusztult vadat hullott vadnak nevezzük.

Amíg a szabadon élő vad uratlan, gazdátlan jószág, addig a hullott vad már nem gazdátlan, vagy legalább is nem oly mértékben, mint a szabadon élő vad.

A szabadon élő vad magánjogi szabályaink értelmében (*l. Tulajdonjog vad felett általában*) nem esik korlátlan, szabad foglalás alá, mert a foglalási jog nem mindenkit, hanem csak a vadászatra jogosítottat illeti meg, annál inkább alkalmazandó ez a szabály a hullott vadra, mely annak következtében, hogy életét elvesztette, megszűnt uratlan lenni, aminek pedig az a következménye, hogy az ilyen vad a gazdátlanság helyett most már valakinek az uralma alá került, azaz a hullott vad már nem senkié, hanem a vadászati jogosítottéhoz tartozik, akinek a vadászterületén fekszik.

Azt azonban, hogy a hullott vad a vadászati jogosított tulajdonát képezi, csak akkor lehet mondani, ha a jogosított vadász a hullott vadat kifejezett vagy hallgatólagos ténnyel birtokba vette, mert a hullott vad feletti tulajdonjogot is csak birtokbavételi cselek-

ménnyel lehet megszerezni. A birtokbavétel ténye kifejezett cselekmény helyett hallgatólagos is lehet, melyet — tekintve a hullott vad értékét, a vadászati jogosítottnál mindenkor fennforgónak kell tekinteni, kivéve azt az esetet, amikor a vadászati jogosított az őt megillető hullott vadról bármi oknál fogva lemond.

Joggyakorlatunk is ezen az állásponton van, mert a hullott vad eltulajdonítását az 1878: V. t. c. 365. §-ában ütköző jogtalan elsajátítás vétségének minősíti, ha pedig a hullott vadat a jogosított vadász birtokba vette, a tilos cselekményt az idézett t. c. 333. §-ában ütköző lopás vétségének minősíti. (*l. Lopása vadnak*).

Az elmondottak irányadók az elhullott agancsokra és egyéb troféákra is.

Kérdés, hogy a hullott vad feletti foglalási (occupatio) jog a jogosított vadász részére meddig van fenntartva, tekintve azt, hogy a hullott vad bizonyos idő eltelte után oszlásnak indul és hogy az ingatlan tulajdonosa, ha a saját területén döglött állatot elásatlanul hagy, az 1894: XII. t. c. 95. §-ának r) pontja értelmében kihágást követ el.

A foglalási jogot a vadász részére csak addig lehet fenntartani, míg a vad bomlásnak nem indul, mert ettől a pillanattól kezdve előlép az ingatlan tulajdonosnak most idézett törvényhelyben előírt ásatási kötelezettsége. (*l. Tulajdonjog vad felett általában.*)

Joggyakorlat: Aki saját erdejében őzet talál és azt felhasználja, az őz értékének megtérítésére jogalap hiányában nem kötelezhető. (Belügyminiszternek 626/1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet 372. l.)

Hurkolás. Az 1883: XX. t. c. 15. §-a értelmében szabad időben is tiltatik minden szőrmés vagy szárnyas hasznos vadat hurkokkal elfogni. Ezen szabály alóli kivételt lásd Fenyvesmadár alatt.

A törvény a hurokkal, mint tiltott eszközzel való vadászatot csak a jogosulatlan vadászat esetén bünteti. (l. *Minősített orvvadászat.*)

A belügyminiszternek a hurokkal való orvvadászat megakadályozása céljából kiadott 134.894/1929. VI. b. számú rendelete a következőket tartalmazza:

Megállapítást nyert, hogy Győr és Komárom városokból, továbbá a fővárosi vaskereskedésekből rengeteg rézhurok kerül Győr, Moson és Pozsony, továbbá Komárom és Esztergom közigazgatásilag egyesített vármegyék községeibe, amely körülmény megkönnyítvén az 1883: XX. t. c. 15. és 31. §-aiba ütköző büntetendő cselekmény elkövetését, hasznos vadállományunkra kétségkívül veszedelmet jelent.

Miután feltehető, hogy nemcsak a fenti területeken fordultak elő ily esetek, hanem lehetséges, miszerint az ország más részeiben is foglalkoznak hasonló üzelmekkel, a belügyminiszter felhívja valamennyi m. kir. csendőrkerületi parancsnokságot, hogy az ügy felderítése és a hurokkal való orvvadászat megakadályozása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg. (l. *Vadászatjövédéki kihágás alatt II. csoport 1. számú határozatot.*)

Hűtlen kezelés vadőr által. (l. *Vadőr — általában alatt 1. és 2. számú határozatot.*)

Hűtőház. A hűtőházakban raktározott hasznos vadnak a törvényes tilalmi időben való kezeléséről és forgalomba hozataláról a földmivelésügyi miniszternek 90420/1910. számú alaprendelete (Rendeletek Tára 1910. évf. 835. l.) és az ezt módosító 16100/1929.

F. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 31. szám) irányadó.

A hűtőházakban hasznos vadat az illető vadra vonatkozó vadászati tilalom beálltát követő 14 nap elteltével csak az idézett rendeletekben megállapított szabályok megtartásával szabad kezelni és forgalomba hozni.

Aki hűtőházi vállalatot tart fenn (a hűtőház tulajdonosa) a hűtőházilag kezelt hasznos vadakról nyilvántartási könyvet köteles vezetni.

A nyilvántartási könyvbe be kell jegyezni:

1.) minden hasznos vadat, amely az illető vadra vonatkozó törvényes vadászati tilalmi idő beálltával hűtőházi kezelésben áll, továbbá azt, amely a vadászati tilalmi idő beálltát követő 14 nap alatt hűtőházi kezelésbe került;

2.) mindazt a vadaskertből eredő hasznos vadat, amely az előbbi pontban említett idő után a hűtőházba származási igazolvány mellett felvétellett.

A beraktározott vadat — akár egészben, akár feldarabolva — a hűtőház nedves bélyegzőjével akként kell ellátni, hogy a bélyegzés bármikor megállapítható legyen.

Mindaddig, amíg a hasznos vad a hűtőházakban ugyanabban a tartályban (láda, kosár, zsák stb.) áll, amelyben oda megérkezett a vadnak a hűtőház bélyegzőjével ellátása a 16100/1929. F. M. számú rendelet 2. §-a értelmében elmarad.

A beraktározott hasznos vadat darabonként származási jeggyel kell ellátni, mely származási jegy az illető vadhoz zsineggel vagy vékony huzallal akképen erősítendő, hogy a vadnak vagy a származási jegyet odaerősítő zsinórnak vagy huzalnak megsértése nélkül eltávolítható ne legyen.

A származási jegyen feltüntetendő:

- 1.) a vad faja,
- 2.) a tulajdonos neve,
a tulajdonos lakása,
- 3.) nyilvántartási könyv száma,
- 4.) elküldés napja,
- 5.) a hűtőházi közeg aláírása és a hűtőház bélyegzője. (pecsétje)

Mindaddig, amíg a hasznos vad a hűtőházakban ugyanabban a tartályban (láda, kosár, zsák stb.) áll, amelyben oda megérkezett, származási jeggyel nem a vadat darabonként, hanem magát a tartályt kell ellátni. Ebben az esetben a származási jegyen fel kell tüntetni, hogy az a tartályban elhelyezett valamennyi vadra vonatkozik és a származási jegyet nem az egyes vadakhoz darabonként, hanem a tartályra kell erősíteni.

Az ilyen tartályban kezelt vadat forgalomba hozni csak akkor szabad, ha minden egyes darabot legkésőbb a forgalomba-hozatalt közvetlenül megelőzően ellátják a hűtőház nedves bélyegzőjével és szabályszerű származási jeggyel. (16100/1929. F. M. számú rendelet 2. §.)

A nem tartályban, azaz darabonként kezelt és kiadott vad csak kísérijegyzékkel látandó el, amely jegyzéknek tartalmaznia kell a szállított vad nyilvántartási számát darabonként.

Oly külföldi eredetű vadat, amely Magyarországon nem honos s amelyre nézve az 1883: XX. t. c. vadászati tilalmi időt meg nem állapít, a nyilvántartási könyvbe nem kell bevezetni és arra a jelen rendeleteknek rendelkezései nem vonatkoznak.

A vadaskertből eredő vad az 1883: XX. t. c. 18. §-a alapján származási igazolvány mellett a ti-

talmi idő alatt is beraktározható.

Hasonlóképen beraktározható a kivételes lelővési engedély alapján elejtett hasznos vad, ha az származási igazolvány kíséretében szállítatik be. Tilalmi időben a 85.000/1925. F. M. sz. rendelet 2. §-a értelmében azonban kivételes okból sincsen vadlövésnek helye. (l. *Kivételes vadlövés.*)

A törvényes vadászati tilalmi időszak beálltával a tilalmi idő első 3 napján köteles a hűtőház tulajdonosa az ellenőrző bizottság kiszállását kérelmezni.

Az ellenőrző bizottság tagjai: 1.) m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak kiküldöttje; 2.) a székesfővárosban a m. kir. államrendőrség főkapitányának kiküldöttje, törvényhatósági vagy megyei városokban a rendőrkapitány vagy helyettese, kis és nagyközségekben a főszolgabíró vagy szolgabíró és 3.) a székesfővárosban a kerületi állatorvos, másutt a városi vagy járási m. kir. állatorvos, akadályoztatásuk esetén helyettesük.

Az ellenőrző bizottság a helyszínen megállapítja a hűtőházilag kezelt mindazon hasznos vad mennyiségét, a melyre nézve a vadászati tilalom beállott, ellenőrzi annak nyilvántartását és az idézett rendeletekben megállapított szabályok megtartását; a nyilvántartási könyvben az ellenőrzés megtörténtét és a vad mennyiségét feljegyzi és aláírással igazolja.

A hűtőházakat a m. kir. földmivelésügyi miniszter kiküldöttje által bármikor megvizsgálhatja.

Az ezzel az eljárással felmerülő költségeket a hűtőház tulajdonosa viseli.

Aki az idézett rendeletekben megállapított rendészeti szabályok valamelyikét megszegi, kihágás miatt a vadászati kihágások elbírálására hivatott közigazgatási hatóság (l. *Vadászati kihágásnál hatáskör*) által

1 pengőtől 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel, ha pedig a cselekményt szándékosan követte el, tizenöt napig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő.

E szabályok ismételt szándékos megszegése esetében a hűtőház tulajdonosa a kihágás miatt kiszabott büntetésen felül ítéletileg eltiltható a hűtőházilag kezelt hasznos vadnak az idézett rendeletek értelmében való kezelésétől és forgalomba hozatalától.

A most ismertetett rendeletekkel kapcsolatban meg kell említeni az 1883: XX. t. c. 10. §-ának azt a rendelkezését, mely szerint „a tilalmi időszakban az első 14 napot kivéve, vadat általában, vagy ha a tilalom csak némely vadra vonatkozik, illet ámulni, venni, vagy nyilvános helyiségben étlapra jegyezni nem szabad.“

Az ismertetett rendeletnek tehát figyelembe kellett venni a most idézett törvényhely rendelkezését, minek következményeképpen a rendelet a hűtőházakban kezelt vadaknak csak a „forgalomba hozataláról“ beszélhet, a vadak ámulása, vásárlása helyett.

Anomáliának látszik, hogy az, aki a most tárgyalt rendeletet megszegi, a fentiek szerint elzárás büntetéssel sujtandó, holott a legsúlyosabb természetű vadászati kihágásért is (pl. minősített orvvadászat) csak pénzbüntetés jár.

I

Idegen fegyverrel vadászat. Az idegen fegyverrel való vadászat kétféle szempontból és pedig rendészeti és vadászatjövédéki szempontból jöhet figyelembe.

1. Rendészeti szempontból:

A 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1920. évf. 591. l.) 5. §-a értelmében mindenki csak azt a lőfegyvert használhatja vagy viselheti, azaz csak azzal a fegyverrel vadászhat, amelynek tartására, viselésére vagy vásárlására engedélyt kapott. Az azonban, aki lőfegyver tartására, viselésére vagy vásárlására engedélyt kapott, kivételesen használhat vagy viselhet olyan lőfegyvert is, azaz vadászhat olyan fegyverrel is, amelynek tartására, viselésére más kapott engedélyt; ilyen esetben azonban azt, hogy a kérdéses lőfegyver tartására, viselésére ki kapott engedélyt és hogy az idegen lőfegyver használatát vagy viselését milyen körülmény tette szükségessé, igazolni köteles.

2. Vadászatjövédéki szempontból :

Vadászni az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1924. évf. 1204. l.) 7. §-ának utolsó bekezdése értelmében csak a vadászjegy vadászfegyverigazolványában felsorolt vadászfegyverekkel szabad. Ha azonban az, aki olyan fegyverrel vadászik, amely vadászjegyének fegyverigazolványában nem szerepel, hitelt érdemlően igazolja, hogy a vadászon használt fegyver után az 5007/1924. P. M. számú rendelet értelmében járó igazolványi illetéket már más valaki leróta, kihágást nem követ el. (l. *Vadászatjövédéki kihágás alatt az idézett rendelet 22. §. 1. bekezdés a pont és az ott felsorolt joggyakorlatnál a II. csoport 4. szám alattiit*).

Idegen vadászterület. (l. *Egyszerű orvvadászat*.)

Idült sérülésben lévő vad elejtése. Az 1883: XX. t. c. 31. §-a értelmében, aki tiltott időben hasznos vadat lő, kihágást követ el és megbüntetésre méltó. (l. *Tiltott időben hasznos vad lövése*.) A törvény ezen intézkedése alól kivételt képez az

az eset, amikor a jogosult vadász a már előzőleg megsebesített és idült sérülésben lévő vadat az ivadékok elkorcsosodásának a megakadályozása céljából tiltott időben is elejtheti.

A belügyminiszternek az e tárgyában kiadott 63.202/1893. számú rendelete (Rendeleték Tára 1893. évf. 1931. l.) a következő rendelkezést tartalmazza:

Általánosan elfogadott vadász-szokás szerint az előzőleg már megsebesített és idült sérülésben lévő vadat a vadászatra jogosítottnak a tilalmi időben is le szabad lőnie, mert az sebeiben amúgy is többnyire elpusztul, vagy ha életben marad is, lassankint annyira elgyengül, hogy a tovább tenyésztésre képtelenné válik s lelövésével nemcsak hogy nem veszít a vadállomány, de még nyer azáltal, hogy az ivadékok elkorcsosodásának ily módon való bekövetkezése meggátoltatik. Azon szokás tehát, mely a megsebesített s a vadállományra ugyanis elveszett vadat kinjaitól megszabadítja, kifogás alá a vadászati törvény intenciói szempontjából sem eshetik.

Ámde a tilalmi idő alatt sokszor megtörténik az is, hogy egyesek szándékosan lőnek oly vadat, amelyről tudják, hogy arra a törvény szerint akkor vadászni nem volna szabad s tetten éretvén, a megérdemelt büntetés kikerülése végett rendes mentségük az, hogy a vad idült sebben szenvedett s így csak az általános vadászszokást követték, midőn leterítették a kérdéses vadat.

Ez utóbbi esetben tehát csak a vadorzás támogatására és a vadászati törvény kijátszására szolgál az a körülmény, hogy az állítólagos idült seb létezését utólagosan megállapítani nem lehet, míg az előbbi esetben a vad jóhiszemű elejtője alaptalan gyanúsításoknak, sőt a hatóság részéről zaklatások-

nak lehet kitéve.

Hogy tehát a jóhiszemű eljárás menthető, ellenben az öntudatosan elkövetett vadászati kihágás elpalástolása megnehezítve legyen, az „Országos Magyar vadászati védegyelet” igazgatósága részéről e tekintetben tett és indokoltnak talált felterjesztés figyelembe vételével a belügyminiszter a földművelésügyi m. kir. miniszterrel egyetértőleg akképen rendelkezik, hogy oly esetekben, amidőn valaki vadászat közben egy már korábban megsebesített oly vadat hoz terítékre, amelyre a kérdéses időben az 1883: XX. t. c. értelmében a vadászat tilos, — jóhiszemű eljárásának beigazolhatása céljából — köteles a lelőtt vadat csonkítatlanul és így az őzbakot vagy agancsárt agancsaival együtt az illető község előljáróságának 24 óra lefolyása alatt a szegényalap javára leendő értékesítés céljából átszolgáltatni; a községi előljáróság, esetleg rendőrkapitány pedig a szakszerű lelet felvételéről köteles gondoskodni, annak kiderítésére, hogy a lelövés a vad idült sebzése folytán okszerű volt, tehát vadászati kihágás esete nem forog fenn. (l. *Kivételes vadlövés.*)

Irtás vadászterületen. (l. *Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja.*)

Izraelita metsző vadászati kihágása. (l. *Egyszerű orvvadászat alatt II. csoport 10 számú határozatot.*)

J

Jegyző mint haszonbérelő. (l. *Községi jegyző mint haszonbérelő.*)

Jogosulatlan vadászat. Idegen tilos vadászterületen való jogosulatlan vadászat orvvadászat. (l. 1. *Egyszerű orvvadászat és 2. Minősített orvvadászat.*)

Jogos védelem orvvadással szemben. (l. *Orvvadással szemben jogos védelem.*)

Jogos védelem vaddal szemben. (l. *Kivételes vadlövés.*)

Jogszabályok. (l. *Jogszabályok, törvények és rendeletek időrendes mutatóját a szöveg után.*)

Jövedelem és vagyonadó. A jövedelem- és vagyonadóról az 1927. évi 500 P. M. számú Hivatalos Összeállítás és az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 1927. évi 50.000 P. M. számú utasítás tartalmaz rendelkezést.

Az idézett Hivatalos Összeállítás 17. §-ának 6. bekezdéséhez fűzött végrehajtási utasítás 3. bekezdése értelmében az erdő jövedelme, amennyiben az erdőben vágás nem volt, a fennforgó körülményekhez képest a gyakorolt mellék haszonvételek (legeltetés, makkoltatás, vadászat stb.) terjedelme szerint állapítandó meg.

Az adóköteles vagyontárgyakat az idézett Hivatalos Összeállítás 28. §-a sorolja fel. A 28. §. 1. pontja értelmében adóköteles vagyonnak tekintendők az ingatlanok, összes alkotórészeikkel és tartozékaikkal és a velük összekötött jogokkal együtt. Az idézett szakasz 1. bekezdés 1. pontjához fűzött utasítás 5. bekezdése értelmében az ingatlanokkal kapcsolatos jogok alatt a pénzbelileg megbecsülhető, értékkel bíró és az ingatlanhoz fűződő azokat a jogokat kell érteni, amelyek nem esnek a tőke vagyon fogalma alá. Tehát azok a kisebb királyi haszonvételi jogok (vadászati jog, halászati jog stb.), amelyek az ingatlanal együtt saját kezelésben állanak vagy az ingatlanal együtt adattak bérbe.

Az adóköteles tőkevagyon a 29. §. sorolja fel. A 29. §. 5. pontja értelmében adóköteles tőke-

vagyon alatt értendők — többek között — a királyi kisebb haszonvételi jogok is. Az idefűzött végrehajtási utasítás 1. bekezdése értelmében a királyi kisebb haszonvételi jogok alatt az egyéb jogokon felül a vadászati (vadlelőhetési jog) jog is értendő. A vadászati jog azonban csak akkor értékelendő, külön mint tőkevagyon, ha az valamely ingatlannal együtt, mint ahhoz fűződő jog, még értékelve nincsen.

A jövedelem- és vagyonadó mérvének mikénti megállapításáról és összeírásáról rendelkező 51. §. 4. bekezdéséhez fűzött utasítás 1. bekezdése értelmében a jövedelemnek külső ismertető jelekből való megítélésénél többek között szem előtt kell tartani, hogy az adóalany „költséges vadászatokban részt vesz-e.”

Joggyakorlat: 1. A haszonbérbeadott földbirtokon a tulajdonos által a saját részére fenntartott vadászati jog értékét a haszonbéri összegben felül jövedelemként számításba kell venni. (Közigazgatási Biróság 4670/1919. szám; Voloszynovich-Nerád-Volenszky: Adó- és illetékügyi határozatok tára I. kötet.)

2. A bérbeadott vadászati jog tőke értéke vagyonadó alá esik, s az értékelésnél a bíróság az évi bérösszeg 20-szorosát elfogadta. (Közigazgatási Biróság 2705/1918. szám; dr. Takács György: Adókodeks II. kötet 131. l. Grill féle kiadás.)

Jutalomdíj dúvad elejtéseért. (l. *Hivatalos vadászat és Dúvad.*)

K

Kánya. A kányák és azok fajai a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 3. §-a értel-

mében minden időben vadászhatók, fészkeik elrombolhatók, tojásaik elszedhetők.

Kártékony állat. (l. *Dúvad.*)

Kártérités dāmivad által okozott kárért. (l. *Vadkár.*)

Kártérités dúvad által okozott kárért. (l. *Dúvad.*)

Kártérités ebek által okozott kárért. (l. *Ebek által okozott kárért kártérités.*)

Kártérités ebek elpusztításáért. (l. *Ebek elpusztításáért kártérités.*)

Kártérités elejtési (lelövési) díjért. (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 8. sz. döntvényt.*)

Kártérités fővad által okozott kárért. (l. *Vadkár.*)

Kártérités katonai gyakorlat által vadállományban okozott kárért. (l. *Katonai gyakorlat által vadállományban okozott kár.*)

Kártérités mérgezéssel okozott kárért. (l. *Mérgezés alatti joggyakorlatot.*)

Kártérités nyul által okozott kárért. (l. *Nyul.*)

Kártérités összegszerűsége vadászat megakadályozásánál. (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 8. számú döntvényt.*)

Kártérités őz által okozott kárért. (l. *Őz.*)

Kártérités szarvas által okozott kárért. (l. *Vadkár.*)

Kártérités vadászat közben okozott kárért. (l. *Vadászati kár.*)

Kártérités vadászat megakadályozásáért. (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 7. és 8. számú döntvényt.*)

Kártérités vadászati kihágásnál. (l. *Vadászati kihágásnál kártérités.*)

Kártérités vaddisznó által okozott kárért. (l. *Dúvad alattiakat és különösen az ott közölt 2. sz.*)

döntvényt és Vaddisznó alatt.)

Katonai gyakorlat által vadállományban okozott kár. Az 1895: XXXIX. t. c. 13. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint a katonai gyakorlatok alkalmával okozott valóságos kárt és haszonvesztést a katonai igazgatás megtéríti következik, hogy a kir. kincstár a vadállományban okozott kárért is kártérítéssel tartozik.

Kártérítés összegének a megállapítása tárgyában — egyezség létre nem jötte esetén — a rendes bíróság helyett az illetékes közigazgatási hatóság határoz. (1879: XXXVI. t. c. 20. §.)

Joggyakorlat: Katonai gyakorlat alkalmával okozott kár megtérítése iránti követelés közigazgatási útra tartozik (1895: XXXIX. t. c. 13. §.); mihez képest itt érvényesítendő a vadállomány szétűzésével okozott kár iránti követelés is. (Hatásköri Bíróság 152/1909. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára III. kötet 98. old.)

Kaució haszonbérleti szerződésnél. (l. *Óvadék haszonbérleti szerződésnél.*)

Kedvezményes árú vad. A kedvezményes árú vad juttatásáról az 1929—30. évre a 17.326/1929. F. M. számú rendelet intézkedik. (l. *Tenyésztés.*)

Kékvércse. A 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő.*) 1. §-ának o) pontja értelmében a kékvércsére minden időben tilos vadászni.

A kékvércsének, mint a mezőgazdaságra nézve hasznos állatnak védelmét biztosítja a 80.644/1906. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) is.

Kereseti adó. A kereseti adóról az 1927. évi 300. P. M. számú Hivatalos Összeállítás és az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 1927. évi 30.000. sz.

utasítás tartalmaz rendelkezést.

Az 1927. évi 300. P. M. számú Hivatalos Összeállítás 2. §-ának 2. pontja értelmében általános kereseti adó alá tartozik az a jövedelem is, amely az ország területén bárki által folytatott szellemi és bármilyen más haszonhajtó foglalkozásból származik, a fentidézett végrehajtási utasításnak az ide vonatkozó 18. bekezdése pedig a „bármilyen más haszonhajtó foglalkozások” közé sorolja többek között a vadászatot, a vadlelőhetési jogot is, abban az esetben, ha a vadászati jog gyakorlásának bérlői a vadászatot nem csupán kedvtelésből (sportszerűleg), hanem haszonhajtó foglalkozásként gyakorolják.

Az általános kereseti adó összeírásánál a törvény 24. §-ának 2. bekezdéséhez fűzött utasítás 11. bekezdésének 3. pontja értelmében a vadászati jogból (vadlelőhetési jogból) eredő jövedelmet is figyelembe kell venni.

Joggyakorlat: 1. A vadászati jog (vadászterület) bérlete kereseti adó alá tartozik, ha a bérlő nem igazolja, hogy nem haszonhajtó foglalkozás gyanánt folytatja a vadászatot, illetve bérlő a vadászterületet. (Közigazgatási Bíróság 1042/1897. szám; dr. Takács György: Adókézikönyv I. kötet 286. old., Grill-féle kiadás.)

2. Kereseti adó fizetésére nem kötelezhető a vadászati jog (vadászterület) bérlője, ha igazolja, hogy nem haszonhajtó foglalkozás gyanánt folytatja a vadászatot, illetve bérlő a vadászterületet. (Közigazgatási Bíróság 17.222/1897. és 1769/1900. szám; dr. Takács György: Adókézikönyv I. kötet 286. old., Grill-féle kiadás.)

3. A vadászati jog bérbeadása esetén nemcsak a bérösszeg, hanem a vadak által okozott károk megtérítése fejében fizetett összeg is kereseti adó alá tartozik. (Közigazgatási Bíróság 16.054/1915. szám;

dr. Takács György: Adókódex I. kötet 294. old., Grill-féle kiadás.)

4. Vadlelőhetési jognak bérbeadásából eredő jövedelem, épúgy, mint magának a vadászati jognak bérjövödelme, kereseti adó alá esik. (Közigazgatási Bíróság 420/1895. szám; dr. Takács György: Adókódex I. kötet 294. old., Grill-féle kiadás.)

5. A vadászati jog bérletéből eredő bérjövödelem után kivetendő kereseti adónál a bérjövödelemből mint karbantartási költségek levonandók: erdész és ellenőr fizetése, védterületek bére, véreb tartása és vadászlak fenntartására fordított kiadások, vadkárok megtérítésére tényleg kifizetett összegek fele. (Közigazgatási Bíróság 45/1913. szám; dr. Takács György: Adókódex I. kötet 328. old., Grill-féle kiadás.)

6. A vadászati jogot haszonbérbeadó földbirtokos kereseti adófizetésre van kötelezve. (Közigazgatási Bíróság 3676/1889. szám; dr. Takács György: Adókódex I. kötet 294. l., Grill-féle kiadás.)

Kerítés fogalma. (l. 1. *Kert vadászterület*, 2. *Vadaskert* és 3. *Minősített orvvadászat*.)

Kert vadászterület. A kert vadászterület létesítése tárgyában az 1883. :XX. t. c. 2. §-a következőleg rendelkezik: Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, akinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az ingatlan kétszáz holdnál kisebb ugyan, de kertileg műveltetik és kerítéssel, vagy árkolattal el van zárva.

Ahhoz tehát, hogy a kertnek nevezett ingatlan önálló vadászterületi jelleggel ruháztassék fel az szükséges, hogy az ingatlan kertileg legyen művelve és kerítéssel, vagy árkolattal legyen elzárva. A kerti művelésnek és a kerítéssel, vagy árkolattal való el-

zárásnak együttesen kell fennforogni. Nem rendelkezik önálló vadászterületi jelleggel tehát az az ingatlan, mely kertileg műveltetik ugyan, de kerítéssel, vagy árkolattal elzárva nincsen, valamint az sem, amely kerítéssel, vagy árkolattal el van ugyan zárva, de a kerti művelés helyett egyéb művelési ág (pl. mezőgazdasági művelés) alatt áll.

A törvényben nem találunk rendelkezést arra, hogy a „kerítéssel, vagy árkolattal való elzárás”-nak milyennek kell lenni. Abból a körülményből azonban, hogy a törvény olyan körülzárást, amelynek következtében a vad a vadászterületen át nem válthat, csak az 1883: XX.t. c. 18. §-ában meghatározott vadaskertnél ír elő, következik, hogy a kert vadászterületnél ilyen körülzárást a törvény már nem kíván és így a vad átváltását megakadályozó körülzárás helyett, egyszerűbb körülzárással is megelégszik. Joggyakorlatunk is ezt az álláspontot fogadja el, amikor a „körülzárást” illetőleg a minimális követelményekkel is beéri. A körülkerítésnek tehát nem kell olyanoknak lenni, hogy a kert vadászterületre a kerítésen való átmászás nélkül bejutni ne lehessen, az sem szükséges, hogy a körülkerítés a vadászati joggyakorlását idegen személy részéről képes legyen megakadályozni, hanem elegendő olyan mérvű, kivitelű kerítés, mely egyedül azt a célt szolgálja, hogy a kert vadászterület határait megmutassa, megjelölje. A kerítésnek tehát csak mintegy megjelölő, meghatározó jellegűnek kell lenni.

A kerítés lehet bárminő használatban lévő anyagból (pl. drót, deszka, lécz, vessző, élő sövény stb.), vagy lehet pl. kőfal is, de ebben az esetben a kőfalnak nem szabad magasnak lenni, mert a vad a magas kőfal kerítés esetén a vadászterületen nem

tud átváltani; ebben az esetben pedig a kert vadászterület helyett már vadaskert létesül, mi a kert vadászterületről lényegesen különböző vadászterület.

A kert vadászterületet kerítés helyett „árkolat” is körülzárhatja. Arra a kérdésre, hogy az árkolatnak milyennek kell lenni, a kerítésre a fent elmondottakat megfelelően kell alkalmazni. Az árkolatnak ennél fogva csak oly szélesnek és mélynek kell lenni, hogy az a vad átváltását megakadályozó körülzárás helyett alkalmas legyen a kertileg művelt ingatlan határának a megjelölésére, tehát elegendő, ha az árok pl. 30—50 cm.-es mély, illetőleg széles.

A kert vadászterületnél a másik törvényszerinti előfeltétel az, hogy az ingatlan kertileg legyen művelve.

A kerti művelési ágakhoz soroljuk a zöldséges kertet, gyümölcsös kertet, kereskedelmi kertet, a magtermelő telepeket, a szőlőket, a kender- és lenföldeket, komlótelepeket és még egyebeket is. (Mezőgazdasági Lexikon II. kötet, 1910. évi kiadás.) A szőlővel beültetett kert „szőlő” vadászterület jogcímen bekerítés, illetőleg körülárkolás nélkül is magánvadászterületet képez (l. *Szőlő vadászterület alatt*).

Szükséges azonban, hogy a kertet képező ingatlan teljes egészében kerti művelés alatt álljon.

Nem képez önálló vadászterületet tehát a szabályszerű körülzárás ellenére sem az az ingatlan, amelynek csak a fele, vagy háromnegyed része áll kerti művelés alatt, a másik fele, illetőleg egy negyed része pedig a kerti művelés helyett mezőgazdasági művelés alatt áll, pl. tengerivel van beültetve. Az ilyen kertet képező ingatlanon a tulajdonost a vadászati jog gyakorlása nem illeti meg, a tulajdonosnak az ilyen ingatlanon tehát kert vadászterület jogcíme alatt vadászni nem szabad.

Az ingatlan tulajdonosa a kert vadászterületen a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogot csak addig az időpontig gyakorolhatja, amíg az önálló vadászterületi jelleg létesítéséhez szükséges törvényszerű feltételek fennállanak.

Abban az esetben tehát, ha a tulajdonos a kerti művelésről időközben mezőgazdasági művelésre (pl. búzát vet) tér át, vagy pl. a kertjét parlagon heverteti, a vadászati jog önálló gyakorlása a tulajdonost a kerítéssel vagy árkolattal való elzárás ellenére sem illeti már meg, hanem az ilyen ingatlan, miután önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkezik, a községi vadászterülethez csatolandó. Ugyanez a helyzet akkor is, ha az ingatlan kertileg műveltetik ugyan, azonban a kerítés, illetőleg árkolás időközben elpusztult.

A kert vadászterület, miután a törvény azt önálló vadászterületi jelleggel ruházza fel, a községi vadászterülethez nem csatolható, azzal együtt bérbé nem adható, kivéve azt az esetet, ha a tulajdonos a kert vadászterületen a vadászati jog gyakorlásáról az illetékes közigazgatási hatóság előtt kifejezetten lemondott.

A kert vadászterületen a fentemlített eset kivételével tehát a tulajdonos, vagy annak engedélyese vadászhat.

Ezen megállapítás alól azonban kivételek is vannak. Előfordulhat ugyanis olyan eset, hogy a tulajdonos a vadászati jogot a saját kertjében — az önálló vadászterületi jelleg ellenére — sem gyakorolhatja, sőt a kertjébe bejövő és kárt okozó nyulakat még védekezésből sem löheti le, mert ha mégis vadászik, vagy csak a kárt okozó nyulakat védekezésből lelövi, vadászati kihágást követ el és így a törvény

értelmében megbüntetendő.

A belügyminiszter egy konkrét ügyből kifolyólag ilyen tényállás mellett ítélte el az ingatlan tulajdonosát az 1883: XX. t. c. 26. §-ába ütköző kihágás miatt 300.000 korona pénzbüntetésre, behajthatatlanság esetén 3 napi elzárásra.

A belügyminiszter ezen elvi jelentőségű határozatának (1114/1926. B. M. szám, Belügyi Közlöny 1926. évf. 387 old.) az indokolása többek között a következőket mondja:

A b . . . i vadásztársaság T. B. ellen 1924. évi szeptember hó 27-én feljelentést tett a miatt, hogy az általa bérelt vadászterületen engedélye nélkül 1924. évi szeptember hó 6-án vadászfegyverrel nyulakra vadászott, miközben egy nyulat lelőtt, egyet pedig megsebzett. E miatt kérte azt, hogy T. B.-t a kihágásban bűnösnek mondják ki, megbüntessék és az okozott kár megfizetésére kötelezzék.

Terhelt az eljárás során csakis annak a vitására szorítkozott, hogy a szóban levő és tulajdonát képező tíz holdas területen a vadászati jog őt megilleti, mert azt szőlővel és gyümölcsfákkal ültette be, tehát kertileg műveli és dróttal kerítette be; az ily területre pedig őt a vadászati jog az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja szerint megilleti.

A helyzet az, hogy a terhelt a szóban levő, sem szőlővel, sem gyümölcsfákkal be nem ültetett, vagyis kerti művelés alatt nem állott ingatlanra a vadászati bérlet időtartama alatt tulajdonjogot szerzett, azt ő vette kerti művelés alá és kerítette be. Terhelt eme tényére építi azt a jogát, hogy ezen a területen ő, az idézett törvényszakasz megjelölt pontjának erejénél fogva vadászhat, vagyis, hogy a kerti művelés és bekerítés által e terület a községi vadász-

területből kivontnak tekintendő, erre ő szerzett vadászati jogot, aminél fogva a b...i vadásztársaságnak erre a területre szóló vadászati joga megszűnt.

Hogy ez az érvelés mennyire téves, az a következőkből tűnik ki:

Az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott ingatlanokon a tulajdonost a vadászati jog gyakorlása a törvény erejénél fogva attól az időponttól kezdve illeti ugyan meg, amelyben a 2. szakaszában meghatározott feltételek beállottak, ha azonban ez a terület korábban, mielőtt önálló vadászterületté alakult volna, a községi vadászterülethez csatoltatott és azzal együtt haszonbérbe adatott, a tulajdonos ezzel a joggal csak a haszonbérleti szerződés lejárta után élhet.

Az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott ingatlanok ugyanis a községi vadászterülethez a törvény értelmében csak akkor csatolhatók, illetőleg a községi vadászterülettel együtt haszonbérbe csak akkor adhatók, ha a tulajdonos a haszonbérleti szerződés megkötése előtt az illetékes közigazgatási hatóság előtt bejelentette, hogy a vadászati jogot az ingatlanán gyakorolni nem kívánja, azaz, ha a tulajdonos a vadászati jog gyakorlásáról kifejezetten lemondott. Ilyen kifejezett lemondás hiányában az ingatlan a községi vadászterülethez nem csatolható és azzal együtt bérbe sem adható.

Annak tehát, hogy az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott ingatlan a községi vadászterülethez csatoltassék és azzal együtt bérbeadassék, az az előfeltétele, hogy a tulajdonos ezen a területen a vadászati jog gyakorlásáról szabályszerűen lemondjon. Ha pedig ez megtörtént, a tulajdonos a lemondó nyilatkozatát a haszonbérleti szerződés időtartama alatt nem vonhatja vissza.

Nem illeti meg több jog azt sem, akire a tulajdonos az ingatlant időközben átruházta, mert a jogutód nem gyakorolhat több jogot, mint amennyi jogelődjét megilleti.

Nem változtat ezen az állásponton az, hogy a vadászati jog gyakorlására vonatkozó haszonbérleti szerződés az ujonnan szerzett ingatlan telekkönyvébe nincs bejegyezve, mert ez a körülmény nem állhat útjában annak, hogy a haszonbérleti jogviszony vele szemben, mint új tulajdonossal szemben is hatályos maradjon. A vadászati jog gyakorlásának a tulajdonossal szemben a törvényben meghatározott korlátozásai ugyanis a tulajdonjognak olyan törvényi korlátozásai, amelyek telekkönyvi feljegyzés nélkül is hatályosak.

Terheltnek az az előadása tehát, hogy a kérdéses területén a vadászati jog gyakorlása — tekintet nélkül B... tanácsa és a b...i vadásztársaság között érvényben levő haszonbérleti szerződésre — őt illeti meg, mert ezt a jogot ő az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja értelmében magában véve az új művelési ág létesítésével és a terület elhatárolásával, tehát az által, hogy az eddigi mezőgazdasági művelési ág allatt álló ingatlanon a kert művelés és bekerítés által időközben kert vadászterületet létesített — megszerezte, helyt nem álló, mert terhelt a vadászati jog gyakorlásával — a fent előadottak alapján — csak a haszonbérleti szerződés lejárta után élhet.

Felhozta T. B. terhelt azt is, hogy a vadásztársaság nyulai az ő gyümölcsös kertjében nagy károkat okoznak, azok ellen tehát jogában áll akként védekezni, hogy azokat lövöldözi és egyéb módon pusztítja.

Annak nincs akadály, hogy terhelt a kárt okozó

nyulak ellen védekezzék, ahhoz terheltnek joga van. Nincs joga a terheltnek azonban ahhoz, hogy a kárt okozó nyulak ellen úgy védekezzék, hogy azokat megölje, mert terheltnek ez a cselekménye nem volna más, mint a vadászati jog tényleges gyakorlása, amivel pedig terhelt a fent előadottak alapján a haszonbérleti szerződés lejárta előtt nem élhet. De nincs joga terheltnek ahhoz sem, hogy a kárt okozó nyulak ellen úgy védekezzék, hogy azokat nem löfegyverrel, hanem más valami módon elpusztítsa, mert a mezei nyul a Vadászati Törvény 13. §-ában felsorolt kártékony állatok között nincs felsorolva és ezért a földbirtokos a Vadászati Törvény 8. §-ában biztosított azt a jogát, hogy a kártékony állatokat bármikor elpusztíthatja, a mezei nyullal szemben nem gyakorolhatja.

Terhelt tehát a kárt okozó mezei nyulak ellen csak egyéb módon, pl. a teleknek megfelelő bekerítésével, elriasztással, elzavarással védekezhet.

Ha terheltnek ez a megengedett módon való védekezése eredményre nem vezetne, terhelt a nyulak által okozott károkért a vadásztársaságtól a magánjog általános szabályai szerint kártérítést igényelhet. A Vadászati Törvény ugyanis csak a fővadak (szarvas, dámvad) által okozott „vadmárt” (Vadászati Törvény 7. §.) ismeri, a nyul okozta „vadmárt” ellenben nem ismeri.

Mindezekelőrebocsátásával tehát a terhelt az által, hogy a szóban levő területen 1924. évi szeptember hó 6-án löfegyverrel vadászott az 1883: XX. t. c. 26. §-ában meghatározott vadászati kihágást elkövette.

A belügyminiszternek a most részletesen ismertetett álláspontjával szemben olyan álláspont is van, amely szerint a kertet, általában önálló vadász-

területet (200 holdas, szőlő, belső telek, sziget) alkotó ingatlan tulajdonosa, illetőleg a tulajdonos engedélyese a vadászati jog gyakorlásával a vonatkozó haszonbérleti szerződés idejének eltelte helyett már attól az időponttól kezdve élhet, amikor azok a törvényben előírt kellékek, amelyek létezése alapján az ingatlan önálló vadászterületi jellege megállapítható — fennforognak. Ez az álláspont a maga igazát azzal indokolja, hogy a vadászati jog önálló gyakorlása abszolút jog, annak egy haszonbérleti szerződés nem derogálhat, ennél fogva a vadászati jog gyakorlását a haszonbérleti szerződés időtartama sem érintheti.

A most tárgyalt kert vadászterülettől lényegesen különbözik a vadaskert vadászterület, amelyre nézve a törvény külön intézkedéseket tartalmaz. (*l. Vadaskert.*)

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. A mezőgazdasági művelés alatt álló 45 kat. hold terjedelmű ingatlanból csupán 6 kat. hold áll kerti művelés alatt.

Ily tényállás mellett az a körülmény, hogy az ingatlan akácfával van körülültetve és árokkal körülvéve, valamint hogy három gyümölcsfással van táblákra osztva, annak önálló vadászterületi jellegét még nem állapítja meg. (Közigazgatási Bíróság 3342/1924. szám.)

2. A községi vadászterülettel haszonbérbe adott birtoktesten a vadászatról szóló 1883: XX. t. c.-ben biztosított önálló vadászati jogot a tulajdonos csak a haszonbérleti idő lejártá után gyakorolhatja. Így tehát, ha a tulajdonos az említett bérleti idő tartama alatt birtokát vagy annak egy részét elhatárolva kerti művelés alá veszi, ezáltal arra vadászati jogot szerzett

ugyan, azonban e jogával a bérleti idő tartama alatt nem élhet. (Belügyminiszternek 1114/1926. számú határozata, Belügyi Közlöny 1926. évf. 387. l.)

A határozat indokolása elől, az ismertető részben van közölve.

3. A kertileg művelt és bekerített területek önálló vadászati jogát a törvény a terület nagyságára való tekintet nélkül elismeri. Ezen abszolút jogból következik, hogy ily területek a községi vadászterülethez nem tartoznak még akkor sem, ha a többi községi terület tárgyában kötött vadászhaszonbérleti szerződés azoknak kivétele iránt nem is intézkedik. (Közigazgatási Bíróság 3879/1928. szám.)

4. Arokkal körülkerített és kerti művelés alatt álló tagbirtokok a községi vadászterületbe nem vonhatók be, ha 200 holdat nem is tesznek ki. (Belügyminiszternek 56.436/1885. számú határozata, Egerváry I. kötet 8. l.)

Kerti művelés fogalma. (l. *Kert vadászterület.*)

Kétszáz holdas vadászterület. (l. *Önálló magánvadászterület.*)

Kézi lőszer vasuti szállítása. A vadász kézi lőszerkészletét a 4020/1928. M. E. számú rendelettel (Budapesti Közlöny 1928. évf. 210. szám) életbe léptetett vasuti üzletszabályzat 27. §-a értelmében magával viheti a személykocsiba.

Vadászoknak kell tekinteni — a vonatkozó végrehajtási határozmányok szerint — a hivatásszerű vadászokon és erdészeken felül „a vadászatot kedvelésből űző egyéneket is“.

A személykocsiba bevihető lőszerkészlet nagysága az irányadó díjszabás szerint legfeljebb 500 darab töltény, melynek a fent idézett jogszabály szerint nem egyszerűen beburkolva, hanem külön e célra készült

tartályokban (övek, tölténytáska, vadásztáska, szelence stb.) vagy pedig a kézipoggyászban biztosan elhelyezve kell lennie.

A kézi lőszer vasuton viteléről korábban a vadászok és közszolgálatban lévők részéről vasuton magukkal vihető lőszerkészletről szóló 451/1880. K. K. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1880. évf. 31. l.) intézkedett.

(l. *Lőszer póstai szállítása*).

Kihágás. (l. *Vadászati kihágás és Vadászatjövedéki kihágás*).

Kikiáltási ár árverésnél. (l. *Árverésnél kikiáltási ár*).

Kiméleti terület. Kiméleti területnek vagy védterületnek nevezzük — vadászatjogi szempontból — azokat a területeket, amelyeken a vadászati jog gyakorlása valamely kényszerítő intézkedés következtében egészben vagy részben pihen.

A vadászati jog gyakorlása pihentetésének alapjául szolgál a Vadászati Törvény, illetőleg azzal kapcsolatos valamely hatósági rendelkezés vagy azon felül egyéb jogszabály.

Arról, hogy községi vadászterületen a vadászati jog gyakorlását vadászati, vadvédelmi szempontból mikor és hogyan kell pihentetni, azaz, hogy vadászati, vadvédelmi szempontból mikor kell kiméleti területet létesíteni, az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*.) 6—9. §-ai tartalmazznak intézkedést. Az idézett rendelet 6. §-a értelmében a községi bérterületnek a vad tenyésztésére alkalmas negyed részét, a bérlet utolsó évében pedig harmadrészét, évenként váltakozva más-más helyen kiméleti (véd) területnek kell kijelölni, e kiméleti területen hasznos

vadra vadászni tilos; ugyancsak kiméleti területről tartalmaz intézkedést az idézett körrendelet 9. §-a is, melynek szövege „Szabályrendelet” alatt található meg.

A vadászati jog gyakorlása az idézett jogszabályon felül egyéb jogszabály alapján is kényszerű pihenésre lehet kárhoztatva. Ebből az okból előállott kiméleti területtel akkor találkozunk, ha a vadászat — a vadászati, vadvédelmi szempontok helyett — közrendészeti szempontok miatt nem gyakorolható, azaz amikor a kiméleti területté nyilvánításnak az oka közrendészeti jogszabályon alapul. (l. *Tiltott lövöldözés*). Ez okból vannak kiméleti területnek nyilvánítva a városok, községek belterületei, azután sétateretek, temetők stb., ahol a vadászat az 1883:XX. t.-c.-ben foglalt rendelkezés helyett közrendészeti jogszabályok (1890:I. t.-c. 121. §.; 1879:XL. t.-c. 115. §. stb.) alapján tilos. (l. *Temetőben vadászat*).

A kiméleti területnek nyilvánított ingatlanok tulajdonát a vadászati jog, figyelemmel az 1883:XX. t.-c. 1. §-ának rendelkezésére, mely szerint a vadászati jog a föld tulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, épen úgy megilleti, mint a nem kiméleti területeket, csak-hogy a kiméleti területet képező ingatlanok tulajdonát a törvény erejénél fogva megillető jog szemben a kiméleti területet nem képező ingatlanok tulajdonát megillető vadászati joggal, a fentt elmondottak alapján senki által nem gyakorolható — vagy pedig csak korlátoltan gyakorolható.

Joggyakorlat: Minthogy az 1883:XX. t.-c. 3. §-a a községi vadászterületnek kötelező bérbeadását írja elő, a község képviselőtestületének az a határozata, mellyel kimondotta, hogy a községi vadászterületnek egy részét azért nem adja haszonbérbe, mert azt

kiméleti területnek nyilvánította, törvénybe ütközik.

Védterületet — községi vadászterületen — csak a már kötelezőleg haszonbérbe adott területen lehet szerződésileg kikötni. (Közigazgatási Biróság 4557/927. szám).

Kipróbálása vadászfegyvernek. (I. Próbálövés és Vadászatjövédéki kihágás I. csoport 8. 9. 24. és II. csoport 6. számú határozatot).

Kiskoru fegyvervásárlási engedélye. (I. Fegyverviselési engedély előfeltételei).

Kiskoru fegyverviselési engedélye. (I. Fegyverviselési engedély előfeltételei).

Kiskoru lőszervásárlási engedélye. (I. Lőszervásárlási engedély).

Kivételes vadlövés. Tilalmi időben vadlövésnek a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (I. Tilalmi idő) 2. §-a értelmében kivételes okból sincs helye.

Ez alól a szabály alól kivételt képez a még szabad időben megsebesített vad lelövése (I. Idült sérülésben lévő vad lelövése) és az az eset, amikor valaki a vadat jogos védelemből ejti el. (I. Tiltott időben hasznos vad lövése alatt a 6. számú határozatot.)

Joggyakorlat: Szarvasbikáknak tilalmi időben való löhetése az erdészeti kultúra védelme céljából nem engedélyezhető. (Földmívelésügyi minisztérium 90.168/1910. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet).

Kóbor eb fogalma. Az 1883:XX. t.-c. 14. §-a értelmében a vadászati területen talált kóbor ebeket a vadászatra jogosított elpusztíthatja. Hogy a „kóbor” jelző alatt mit kell érteni, a törvény még tájékoztatást sem ad.

A kóbor eb fogalmát közelebbről az alább

közölt határozatok világítják meg (l. *Ebek elpusztítása alatt*).

Joggyakorlat: 1) Az idegen vadászterületen talált olyan vadászeb, mely nincs gazdájával, vagy gazdájától vadászat, a vad felkutatása vagy üldözése közben úgy kalandozik el idegen területre, hogy gazdájának jelenléte meg nem állapítható, avagy az olyan eb, mely idegen területen egyedül, felügyelet vagy kíséret nélkül futkos, vadászik, ha mindjárt nyakláncot vagy szijat is visel, kóbor ebnek minősül.

Ebből következik, hogy az ilyen körülmények között talált ebek bármikor elpusztíthatók, annál is inkább pedig akkor, ha rendszeresen előforduló ily esetekről van szó. (Földmívelésügyi miniszternek 52.034/1916. számú rendelete.)

2) Kóbor eb fogalma. Az 1883:XX. t.-c. 14. §-ának szempontjából kóbor ebnek tekinthető minden olyan eb, mely idegen területen gazdátlanul vagy kellő felügyelet nélkül szabadon kószál vagy vadászik, nincs tehát kivéve a vadászeb sem, mely tényleg ép úgy lehet gazdátlan, elhanyagolt és gondozatlan, mint bármely másfajú eb. A törvény nem kóbor ebnek csak azt az ebet tekinti, mely felismerhetőleg gazdájának felügyelete alatt áll, ennek környezetében mozog s esetleg csak ebből szabadult el rövid időre idegen vadászterületre. (Marosvásárhelyi kir. ítélőtábla 90/1903. szám, Térfy: Itélőtáblai határozatok VIII. kötet).

3) Kolonccal ellátott házőrző eb, ha idegen vadászterületen, bár a háztól 180 lépésnél nem távolabb, de felügyelet nélkül kószál, kóbor ebnek tekinthető. (Kuria 9544/1904. szám, Judikatura, kiadja a Magyar Jogászság III. kötet 949. szám).

4) Az olyan kutya, melynek közelében senki

sincsen, akit a vadászterületen futkározó kutya tulajdonosául lehetne tekinteni, kóbor kutyának tekintendő (Budapesti kir. ítélőtábla 38.873/1888. szám, Egerváry I. kötet 98. l).

5) Nyájörző kutya, ha cölönk van is rajta, de a nyájtól és a pásztortól távol felügyelet és gondos őrizet nélkül találtatik, kóbor ebnek tekintendő. (Kuria 6262/1885. szám, Márkus: Felsőbírósi elvi hat. I. kötet 1340. szám).

6) Idegen vadászterületen egyedül és felügyelet nélkül futkosó eb, ha az vadászeb volt is, kóbor ebnek tekinthető s ha kóborlása közben nyakláncot vagy szijat viselt volna is, az 1883:XX. t.-c. 14. §-a értelmében büntetlenül elpusztítható. (Kuria 12.479/1899. szám; Egerváry II. kötet 92. l).

7) Aki a hozzá az uton csatlakozó idegen vadászkutyát eladja: jogtalan elsajátítást, aki megveszi, esetleg az 1879:XL. t.-c. 129. §-ába ütköző kihágást követ el. (Kuria 7043/1886; Márkus: Felsőbírósi elvi határozatai V, kötet 493. l).

Kócsag. (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*).

Komondorral vadászat. (l. *Hajtóebekkel vadászat*).

Konzulok vadászjegye. (l. *Külföldi diplomaták vadászjegye*).

Kopóval vadászat. (l. *Hajtóebekkel vadászat*).

Kotorékebekkel vadászat. E tárgyban a 85.000/1925. F. M. számú rendelet 1. §-a tartalmaz rendelkezést. (l. *Tilalmi idő*).

Kölcsönadása vadászfegyvernek. (l. *Vadászatjövédéki kihágás II. csoport 3. számú határozatot*).

Kölcsönadott vadászfegyverrel vadászni. (l. *Idegen fegyverrel vadászat*).

Körvadászat. Körvadászatot, hajtóvadászatot az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. Szabályrendelet.) 10. §-a értelmében a községi vadászterület ugyanazon részén minden évben csak egyszer szabad tartani; ott, ahol a vadállomány csökkenő, az elsőfoku közigazgatási hatóság a körvadászatot, hajtóvadászatot teljesen meg is tilthatja.

A csendőr a kör- és hajtóvadászatoknál a vadászjegyellenőrzést a csendőrségi szervezeti és szolgálati utasítás 60. §-ának 379. pontja értelmében csak a kör vagy hajtás befejezése után gyakorolhatja. (l. Csendőrség).

Hajtóvadászatra vonatkozó rendelkezéssel találkozunk még a hivatalból elrendelt vadászatnál. (l. Hivatalos vadászat).

Követek vadászjegye. (l. Külföldi diplomaták vadászjegye).

Közbirtokossági vadászterület. A közbirtokossági vadászterület vadászatjogi szempontból egy tekintet alá esik a volt urbéres vadászterülettel, miért is a vonatkozó jogszabályok ismertetése helyett a volt urbéres vadászterület alatt elmondottakra hivatkozunk. Mégis külön megemlítjük, hogy a közigazgatási bíróságnak az 1206/1903. számú elvi jelentőségű határozata és a belügyminiszternek az 1898 : XIX. t.-c. alapján szervezkedett volt urbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdők vadászati jogának bérbeadásáról szóló 9847/1904. számú körrendelete (Rendeleték Tára 1904. évf. 407. l.) a közbirtokossági vadászterületekre nézve is irányadó.

Hogy a közbirtokossági vadászterület jogi helyzetét megértsük, szükséges annak keletkezésére — egész röviden — rámutatni.

A közbirtokosság mint a tulajdonközösségnek egyik sajátos neme, a királyi adományrendszerrel függ össze, eredetét és gyökerét sajátképen ebben a jogintézményben bírja.

A közbirtokosság történelmileg kétféle módon keletkezhetett, vagy úgy:

1) hogy az adományosnak utódai elszaporodván, az elődük által királyi adományozásnál fogva megszerzett ősi birtokot maguk között megosztották és amennyi testvér volt, annyi külön részre hasították. Az osztályt azonban az ősi birtokoknak nem minden részére nézve hajtották végre, hanem a határnak egyes részeit, rendszerint a legelőket és erdőket, továbbra is közösen hagyták s azokat az idők folyamán is mint ilyet vagy maguk az osztályos atyafiak vagy ezek jussán mások birtokolták és birtokolják; vagy pedig úgy:

2) hogy az ősi birtok eredetileg többeknek adományoztatván, a határban fekvő elkülönített birtokrészletek már a legrégebb idő óta egymással sohasem osztozott családok birtokában vannak, a közösen hagyott részeket pedig ezeknek a családoknak a tagjai vagy azok jogán mások birtokolták és birtokolják.

Közbirtokosság (nemesi közbirtokosság, compossessoratus) elnevezés alatt a mondottaknál fogva tehát azt a személyösszességet kell érteni, amely egy vagy több község határában fekvő nemesi birtok közösen hagyott részeinek tulajdonosa és birtokosa. Lásd „Volt urbéres vadászterület” alatt.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Joggyakorlat: 1) A nemesi közbirtokosságnak,

mint magánjogi társaságnak, a vadászati haszonbér megosztása iránt hozott határozatát a hatóság felelősség ellenére sem illetékes felülbírálni.

Együttal elrendelem, hogy a nemesi közbirtokosság ellen az általa felvett összes vadászati haszonbér visszafizetése iránt indított végrehajtás megszüntetessék, ellenben a vadászati haszonbér 1909. évtől kezdődőleg a belügyminiszter urnak 27.573/910. sz. véghatározata értelmében a községi költségelőirányzatba és zárszámadásokba, mint a község céljaira fordítandó összeg felvétessék. Így kellett határoznom, mert a nemesi közbirtokosság magánjogi társaság, mely magánjogi ügyeit hatósági beavatkozás nélkül önállóan intézi, amennyiben a törvény eltérően nem rendelkezik. Az 1894:XII. t.c.-ben körvonalazott hatósági felügyelet és felülbírálati jog körében azonban a vadászati haszonbér felosztásának kérdése bent nem foglaltatik, ekként a bizottság nem volt illetékes az előlemlített birtokossági határozatokat felelősség dacára sem felülbírálni és megsemmisíteni, miből kifolyólag az ennek alapján elrendelt és folyamatba tett végrehajtási eljárás is megszüntetendő volt. Miután azonban a nemesi közbirtokosság a vadászati haszonbér egyéni megosztása iránt mind-ezideig az 1883:XX. t. c. 3. §-a szerint szabályszerű elfogadható határozatot nem hozott, a befolyó vadászati haszonbérösszeg a most említett törvény és a belügyminiszter urnak 27.573/910. sz. határozata értelmében a község közjövendelmét képezi s az 1909. évet megelőző idő alatt a birtokosság által felvett és elhasznált vadászati haszonbér visszafizetésére vonatkozó kötelezettség érvényesítését csak azon fennforgó körülmény alapján lehetett mellőzni, hogy a községi költségvetések és számadások évenkénti felül-

vizsgálatánál sem a számvevőség, sem a törvényhatósági bizottság a vadászati bérösszegnek a nemesi közbirtokosság részére történt kiadása ellen kifogást nem emelt. (Földmivelésügyi miniszternek 62873/1912. számú határozata, Közigazgatási döntvénytár VII. kötet 234. l.)

2) A közbirtokosságok és a volt urbéresek osztatlan tulajdonában levő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyeit az 1898: XIX. t. c. 25. §-a értelmében a közös birtokosok gyűlése intézi, az idézett törvény 54. §-a szerint pedig a közös birtokosok gyűlésének határozatai ellen a közigazgatási bizottsághoz van panasznak helye, ezért X. Y.-nak — a vadászterület haszonbérbe adása tárgyában — a gyűlés határozata ellen beadott felebezését panasznak tekinteni és azt az alispán helyett a közigazgatási bizottság elé utalni kellett. (Közigazgatási Biróság 2944/1925. szám)-

3) Közbirtokossági magántársulatnak, hogy a bíróságok előtt képviselettel birjon, nem kell hatóságilag megerősített alapszabályokkal birnia. (Dtár uj f. VII. 78., Magánjogi döntvénytár II. kötet 140. l., jegyzet rovat).

4) A közbirtokosság, ha kellő testületi szervezettel bir, jogi személynek tekintendő s a közös vagyon kezelése s a felett való rendelkezés tekintetében kormányhatósági jóváhagyás nélkül is a jogi személyt megillető jogokkal, tehát egyebek közt a perlési joggal is bir. (Kuria 2801/1907. szám, Magánjogi döntvénytár II. kötet 138. l.).

5) Ha a közbirtokosság ügyeit a községi testület intézi, akkor a közbirtokosságot a községi képviselő testület élén álló községi bíró van hivatva képviselni. (Dtár. uj f. XXXII. 62.; Magánjogi döntvénytár II.

kötet 140. l. jegyzet rovat).

6) A nemesi közbirtokosság tagjainak mindazok tekintendők, akik az illető községben nemesi birtokkal bírnak. (U. f. XIV., 182.; Jogtudományi közlöny: A felső bíróságok gyakorlata. Utmutató a döntvénytár nyolcvanhat kötetéhez 458. l.).

Közigazgatási bíróság. A m. kir. közigazgatási bíróságról szóló 1896:XXVI. t. c. 75. és 76. §-a értelmében a közigazgatási bíróság előtti eljárásnak van helye vadászati ügyekben.

75. §. Az alispánnak, törvényhatósági város tanácsának (ma polgármesternek), illetőleg a törvényhatósági bizottságnak (ma kisgyűlésnek) a külön vadászterületet nem képező földbirtokon és a község tulajdonát képező területen a vadászati jog együttes bérbeadása tárgyában hozott határozata ellen (1883: XX. t. c. 3. §-a). (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.*)

76. §. A közigazgatási bizottságnak (ma alispánnak, illetőleg polgármesternek) azon határozata ellen, mellyel:

1. a vadászat gyakorlása tárgyában intézkedik, ha ennek következtében azon kérdés válik vitássá: vajjon valamely terület azon vadászterületek közé tartozik-e, melyeken a vadászat a törvény korlátai között szabadon gyakorolható (1883: XX. t. c. 2. §-a) (l. *Vadászterület jellegénél hatáskör.*)

2. a külön vadászterületet képező nagy erdőterület által legalább három oldalról körülvevett 200 holdnál kisebb terjedelmű birtok tulajdonosa és a vadászterület birtokosa vagy haszonbérelője között a haszonbérbeadás és haszonbérbevétel kötelezettségét s annak feltételeit és módozatait megállapítja. (id. t. c. 3. §. (l. *Vadászterület jellegénél hatáskör.*))

3. a vadászati jog bérbeadásából befolyó évi tiszta jövedelmet a tulajdonosok között birtokaránylag felosztatja (id. t. c. 3. §-a). (l. *Haszonbér felosztása*).

A közadók kezelése tárgyában kiadott 1927. évi 600 P. M. számú Hivatalos Összeállítás végrehajtásáról szóló 60.000/1927. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1927. évf. 2527. l.) 104. §-ának 1. f. pontja értelmében a közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye a pénzügyigazgatóságnak a vadászjegy kiváltása céljából tett bejelentés láttamozását megtagadó, a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő, továbbá az elveszett, elromlott vagy megsemmisült vadászjegy pótlásának illetőleg kicserélésének, az illeték mértékének és az illetékmentességnek kérdésében hozott, valamint pénzbüntetést megállapító határozata ellen. (l. *Ebtartás alatt utolsó bekezdést.*)

Joggyakorlat: M. I. panaszát vissza kellett utasítani, mert az 1896: XXVI. t. c. 84. §-a csak az érdekelteknek biztosít panaszjogot, már pedig nevezett, aki nem helybeli lakos, hanem egy másik községben lakik, habár kezességi nyilatkozata következtében hárulhattak volna esetleg reá kötelezettségek, a nevezett község vadászati joga bérbeadásának kérdésében érdekeltnek még sem tekinthető. (Közigazgatási Bíróság 2032/1928. szám.)

Közlekedési akadály árverésnél. (l. *Árverésnél közlekedési akadály.*)

Községi bíró mint haszonbérlő. (l. *Községi jegyző mint haszonbérlő*)

Községi jegyző mint haszonbérlő. Minthogy a községekről szóló törvény nem tiltja, hogy a községi képviselőtestület valamely tagja a községgel szerző-

déses viszonyban álljon (1886: XXII. t. c. 57. §.), jogilag nincsen akadálya annak, hogy a községi vadászterületet a község jegyzője, bírója, illetőleg a képviselőtestület bármely tagja nyilvános árverésen haszonbérbe vegye.

A vadászhaszonbérleti szerződésnél fogva a községi jegyző, a bíró, illetőleg a képviselőtestület tagja a községgel még nem jut összeférhetetlen helyzetbe, mert a vállalt kötelezettségeket a szerződés pontjai meghatározzák, annak betartását pedig módjában áll a képviselőtestületnek ellenőrizni.

Az a községi jegyző vagy bíró tehát, aki az árverésen nem mint hivatalos személy vesz részt, azaz aki az árverést nem vezeti, az árverésen mint ajánlattevő részt vehet és a községi vadászterület haszonbérbe is veheti. (*l. Szolgabíró mint haszonbérelő*).

Joggyakorlat: 1. Tekintettel arra, hogy az árverés foganatosítására kiküldött bírónak feladata az árverési eljárás vezetése mellett annak törvényes lefolyását ellenőrizni, s így ha az árverésben maga is részt vesz, ezen feladatát önmagával szemben nem teljesítheti, V. vármegye alispánja a fennforgó esetben helyesen rendelkezett, amidőn a megtartott nyilvános árverés eredményétől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 3786/1903. szám; Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

2. Az árverést a megállapított tényállás szerint az előjáróság megbízásából a községi bíró a körjegyzőség aljegyzőjével vezette; az árverésbe a körjegyző, aki különben is csak mint árverező vett részt — be nem folyt. Minthogy a jelen esetben a körjegyzőnek az árverési eljárás vezetése és annak törvényes lefolyásának ellenőrzése feladatát nem képezte, ezért

azon az alapon, mert a körjegyző az árverésen részt vett, az árverést megsemmisíteni nem lehet. (Közigazgatási Biróság 235/1926. szám.)

Községi vadászterület. A községi vadászterület fogalmát az 1883: XX. t. c. előtt hatályban volt 1872: VI. t. c. még nem ismerte; a községi vadászterületet a magán vadászterületek mellett az 1883: XX. t. c. létesítette. A községi vadászterületekre nézve az utóbb idézett törvénycikk 3. §-a a következőleg rendelkezik:

Az 1883: XX. t. c. 2. §-a alá nem tartozó földbirtokon, (melyek tehát nem képeznek 200 holdas, kert, belseőtelek, szőlő, sziget és egyesített vadászterületet) és a községek tulajdonát képező területeken az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül, a vadászati jogot az azon egy határbeli földbirtokosok a községgel együtt legalább is hat év tartamra bérbe adni kötelesek; az évi tiszta jövedelem a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Ha az arány ily módon nem lenne megállapítható, az egész jövedelem a községet illeti, mely azt közigazgatási célokra fordítani köteles.

Az egyfolytonosságban levő ilyen terület, ha az 2000 kat. holdnál nem nagyobb, egyben adandó, különben több, legalább is 2000 kat. hold részletben is adható bérbe. A bérbeadásnál az 1871: XVIII. t. c. 110. §-ában (ennek helyébe az 1886: XXII. t. c. 120. §-a lépett) megállapított eljárás szabályai tartandók meg, de a bérszerződés mindig a megyei alispán, törvényhatósági joggal felruházott városokban a tanács jóváhagyása alá terjesztendő, kinek határozata ellen a belügyminiszterhez fellebbezés intézhető. (A szerződés elbírálása végső fokon az 1896: XXVI. t. c. hatályba lépte óta a belügyminiszter he-

lyett a közigazgatási bíróság hatáskörébe tartozik.) A hatáskör, hatósági fokozatok — figyelemmel az 1929: XXX. t. c. — rendelkezésére is „Haszonbérleti szerződés jóváhagyása“ alatt található meg.

Az idézett törvényhely értelmében mindazok az ingatlanok tehát, amelyek nem rendelkeznek önálló vadászterületi jelleggel, azaz nem képeznek 200 holdas, kert, belső telek, szőlő, sziget és egyesített vadászterületet és a politikai község tulajdonát képező öszes ingatlanok tekintet nélkül azok nagyságára a törvény rendelkezése értelmében egyesítendőek és a vadászati jog értékesítése céljából együttesen bérbeadandók. Az ilyképpen egyesített és együttesen bérbeadott területkomplexum képezi a községi vadászterületet.

A községi vadászterülethez a most megjelölt ingatlanokon felül egyéb ingatlanok is tartozhatnak. A törvény az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan tulajdonosoknak módot ad arra, hogy az ingatlanuk bizonyos körülmények között a községi vadászterülethez csatoltassék, illetőleg azzal együtt bérbe adassék. Az ilyen bérbeadásnak azonban az az előfeltétele, hogy az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan tulajdonos a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogról az illetékes közigazgatási hatóság előtt lemondjon, aminek megtörténte után az ingatlan az önálló vadászterületi jelleg ellenére is a községi vadászterülethez csatolattatik. A községi vadászterülethez ilyképpen hozzácsatolt magánvadászterület a községi vadászterületből csak a vonatkozó haszonbérleti szerződés lejártá után vehető ki, miért is a tulajdonos ezen az önálló vadászterületen a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogával újból csak a vonatkozó haszon-

bérleti szerződés lejárta után élhet.

Mint látjuk, a községi vadászterület tulajdonképpen az önnálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező és a politikai község tulajdonát képező ingatlanok kényszerű és önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlanok önkéntes egyesítéséből áll.

A tulajdonost illető vadászati jog azonban a kényszerű, illetőleg önkéntes egyesítés ellenére továbbra is az egyes ingatlan tulajdonosokat illeti, az tehát az egyesítés következtében nem ruháztatik át a községre. Az egyes ingatlan tulajdonosoktól az egyesítés következtében csak a vadászati jog gyakorlása vonatik el, miután a község az ilyen ingatlanokat megillető vadászati jogot a törvény értelmében haszonbérbeadás útján értékesíteni köteles.

Hogy a vadászati jog továbbra is az egyes ingatlantulajdonosokat illeti meg, illetőleg, hogy vadászati jogalanyként továbbra is a tulajdonosok szerepelnek igazolja az, hogy a haszonbér összeget birtokaránylag a tulajdonosok között kell felosztani.

A községi vadászterületnél a kétféle jogalany: a határbeli birtokosok és a politikai község egymással csak ad hoc közösségben vannak. A közös ügyeket, azaz az egyesített vadászterület haszonbérbeadását, vadászati jog gyakorlásának ellenőrzését stb. egyedül a község a maga politikai szervei útján intézi. A kötelező együttes bérbeadás ugyanis nem jelenti azt, hogy a kétféle ingatlan tulajdonosnak (község és magánosok) a haszonbérbeadás felől meg kell egymással állapodni, vagy hogy a haszonbérbeadás módozataira nézve a községnek a magánosokat is meg kell hallgatni, ellenkezőleg a község a haszonbérbeadás tárgyában a magánosok meghallgatása nélkül teljesen függetlenül jár el.

Minthogy a törvény a bérbeadást a községi vadászterületre nézve kötelezőleg írja elő, a községnek mindent el kell követni, hogy a haszonbérbeadás iránti árverés eredményre vezessen. Ha a haszonbérbeadás bármilyen okból nem történt meg, a vadászati jog gyakorlása a községi vadászterületen egyelőre pihen, mert a község még ilyen esetben sincs feljogosítva arra, hogy a vadászati jog gyakorlását házilag kezelhesse, azaz hogy a község (szervei útján) maga vadászhatson.

A községi vadászterület terjedelme tekintetében a törvénynek abból a rendelkezéséből, hogy az egyfolytonosságban lévő területek legalább is 2000 holdas részekben adandók bérbe az következik, hogy a nem egyfolytonosságban lévő ingatlanok kisebb terjedelemben is bérbeadhatók. Hogy azután mit kell érteni a kisebb terjedelmű területek alatt, arra nézve a törvény még tájékoztatást sem nyújt. A törvény egyéb rendelkezéseiből következően a kisebb terjedelem minimális határa az önálló magánvadászterületek kezdő nagysága azaz a 200 hold terjedelem. Abban az esetben tehát, ha a különálló községi vadászterület a 200 holdat meg nem üti, önállóan bérbe nem adható, hanem az ilyen terület községi vadászterületnek egy másik olyan részéhez csatolandó, illetőleg azzal együtt bérbeadandó, amely a 200 holdat meghaladja.

Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának első bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére is előfordulhat, hogy a politikai község tulajdonát képező ingatlan nem községi, hanem magánvadászterülethez csatolódik, illetőleg azzal együtt adatik haszonbérbe, mely esetben az a szokatlan jogi helyzet áll elő, hogy a község tulajdonát képező ingatlanhoz kapcsolódó vadász-

szati jogot nem községi, hanem magánvadászterület haszonbérelője gyakorolja.

Ilyen helyzet áll elő az 1883: XX. t. c. 3. §-nak utolsó előtti bekezdésében meghatározott kényszerhaszonbérlet fennforgása esetén. (l. *Nyulvány, enkláve vadászterület alatt*.)

Az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincsen, községi vadászterületet nem haszonbérrelhet (l. *Árverésen kik vehetnek részt*). Községi vadászterületen az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú rendelet „Szabályrendelet” alatt található meg.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Joggyakorlat: 1. Vadászterület kötelező bérbeadása. A községek birtokterületein gyakorolható vadászati jog hasznosítása tárgyában intézkedő 1883: t. c. 3. §-a, valamint a fennálló gyakorlat szerint a vadászati jog mindazon birtokterületeken, melyeken az idézett törvény 2. §-a értelmében a tulajdonos vagy annak engedélyese által önállóan nem gyakorolható, a községek, mint jogi személyek tulajdonát képező birtokterületeivel kapcsolatosan, ilyenek nem létében pedig egymagában a község képviselőtestülete által bérbeadandó. Sem a törvénynek, sem a törvényes gyakorlatnak olyan rendelkezése nincsen, mely szerint bármily jogi természetű községbeli birtokterület, mely a törvény értelmében önálló vadászterületet nem képez, a kötelező bérbeadás alól mentesítve vagy a tulajdonos által mentesíthető lenne. (Közigazgatási Biróság 3453/1907. szám; Szemere-dr. Marschalkó: Magyar Községi jog.)

2. Az 1883: XX. t. c. 3. §-ában foglalt az a

rendelkezés, mely a községi és a 2. §. alá nem tartozó magántulajdont képező vadászterületeknek bérbeadását kivétel nélkül kötelezőleg elrendeli, kizárja azt, hogy bármily okból a községek elhatározásától függjön az ily területek bérbeadása, s így a képviselőtestület azon elhatározása is, hogy az újabb árverést nem ezuttal, hanem csak egy év múlva tartja meg, ezen jogszabályba ütközik. (Közigazgatási Bíróság 720/1925. szám.)

3. Községi vadászterületek feltétlenül bérbeadandók s azok ajándékozás tárgyát nem képezhetik. (Közigazgatási Bíróság 3263/1903 szám, Szemere-d. Marschalkó: Magyar községi jog.)

4. A vadászati jog bérbe nem adása, tekintettel az 1883: XX.t. c. 3. §-ának imperatív rendelkezésére, meg nem állhat, különben is a vadállománynak a mezőgazdaság érdekeivel összeegyeztethető észszerű kimélését épen a vadászati jog bérbeadása van hivatva biztosítani. (Belügyminiszternek 46.646/1891. számú határozata, Egerváry I. kötet 8. l.)

5. A községek figyelmeztetendők, hogy saját érdekükben annál is inkább igyekezzenek a bérbeadást lehetővé tenni, mert különben a községi vadászterületen a vadászat egyáltalán gyakorolható nem lesz. (Belügyminiszternek 41.956/1890. számú határozata, Egerváry I. kötet 80 l.)

6. A törvényhatósági bizottság előterjesztést tett B. község képviselőtestületének az 1886: XXII. t. c. 61. §-a alapján leendő feloszlatására nézve azon okból, mert nevezett község képviselőtestülete a határában gyakorolható vadászati jognak az 1883: XX. t. c. 3. §-ában előirt kötelező bérbeadását állítólag minden módon meg akarja gátolni és így a községnek helyrehozhatatlan kárt okoz. A törvényhatósági

bizottság ezen előterjesztésének ezidő szerint helyt nem adhatok, mert az iratokból azt látom, hogy a szóban forgó vadászterületnek törvényelőirta bérbeadását a képviselőtestület ismételten és szabályszerűen megkísérelte és bár az eredményre nem vezetett, a képviselőtestület ez által nem követett el oly eljárást, mely annak felosztatását a már idézett törvényszakaszhelyében ezidő szerint elengedhetetlené tenné. Ezzel kapcsolatban felhívom, hogy a szóban forgó képviselőtestületi határozatot pótlólag érdemben bírálja felül. Hozandó határozata keretében, amennyiben azt a törvényhatósági bizottság indokoltnak és szükségesnek látja, módjában álland a kikiáltási ár megfelelő meghatározásával oly árlejtési feltételeket létesíteni, amelyek a bérbeadás sikerét biztosítani alkalmasak. (Belügyminiszternek 171.887/1910. sz. határozata, Szemere—dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

7. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a csak az egyfolytonosságban lévő területekre mondja ki, hogy azok 2000 kat. holdnál kisebb részletekben haszonbérbe nem adhatók. Ebből következik, hogy ily kötelező szabály az egyfolytonosságban nem álló területekre nincsen. Ezért a községi kisebb birtokosok területétől távol eső, azzal összefüggésben nem lévő II. számú vadászterület, melynek terjedelme csak 587 kat. hold, önmagában is bérbeadható. (Közigazgatási Biróság 3438/1928. szám.)

8. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a a 2000 kataszteri holdnál nem nagyobb területeknek egyben való bérbeadását rendeli el, ha a terület egyfolytonosságban van. A törvény ezen rendelkezéséből azonban nem következik az, hogy oly terület, melynek egyes részei egymással összefüggésben nincsenek s vadászati

szempontból is egységes területnek nem tekinthetők, ezen természeti fekvésüknek megfelelő részekben ne adathassék bérbe, ha különben ezen területrészek egyenként legalább is 200 hold nagyságúak s így azokon az idézett törvény 2. §-a értelmében a vadászati jog önállóan gyakorolható.

Ha azonban községi vadászterület valamely különálló része a 200 kataszteri holdat meg nem üti, s így önálló vadászterületté nem alakítható, az ilyen 200 kataszteri holdon aluli rész valamely 200 kataszteri holdat meghaladó községi vadászterület másik részéhez csatolandó. (Közigazgatási Biróság 3469/1907. szám. Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet.

9. Téves a megtámadott határozatnak az 1883: XX. t. c. 3. §-ára alapított érvelése, mert ennek a törvénytörzszakasznak a 2. bekezdése csak azt mondja ki, hogy „az egyfolytonosságban 2000 kat. holdnál nem nagyobb terület egyben adandó ki, különben több, legalább is 2000 kat. hold részletben is adható bérbe.” De ezen különben is csak fakultatív jogszabály alapján a terület két részletben bérbe sem adható, mert az egész terület csak 2437 kat. hold és így az két legalább is 2000 kat. holdas részletre fel nem osztható. (Közigazgatási Biróság 1054/1926. szám.)

10. A bérbeadható részletek nagysága. A vadászatról szóló 1883: XX. t. c. 3. §-ának 2. bekezdése csak az egyfolytonosságban fekvő községi vadászterületekre nézve mondja ki azt, hogy azok legalább 2000 holdat kitevő részletekben adhatók bérbe, ellenben a nem egyfolytonosságban fekvő területekre nézve ezen rendelkezés fenn nem áll, vagyis a 2000 holdnál kisebb területek, ha különálló terü-

leteket képeznek, mint külön területek bérbé adhatók. (Közigazgatási Biróság 3483/1902. szám. Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

11. A bérbeadható részletek elbírálásának illetékessége. A községi vadászati jognak árverés után való bérbeadása tárgyában felmerülő annak a vitás kérdésnek az elbírálása, hogy a községi határ hány részletben bocsáttassék árverés alá, az 1883: XX. t. c. 3. §-ának abból a rendelkezéséből kifolyólag, mely a községi vadászterületek bérbeadása iránt kötött szerződések jóváhagyásának jogát az alispánra ruhazza — mint ezen jóváhagyással szoros kapcsolatban álló előzményes intézkedés — az alispánnak és nem a törvényhatósági bizottságnak fokozatos elbírálása alá tartozik. (Közigazgatási Biróság 2518/1901. szám. Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

12. Két vagy több községi vadászterület együttesen bérbé nem adható. Indokolás: A tényállás szerint A. és F. községek vadászterületeiket az 1902. évi szeptember hó 18-án megtartott nyilvános árverésen közösen adták haszonbérbé. A községek ezen eljárása az 1886: XXII. t. c. IX. fejezetében foglalt azon rendelkezésekkel, melyek szerint minden község mint külön jogi személy vagyonának értékesítését saját hatáskörében köteles végrehajtani, ellentétben áll. Ebből az indokból, de még abból az indokból is, mert a vadászati bérjövödelem az 1883: XX. t. c. 3. §-ának rendelkezései szerint birtokaránylag a községi birtokosokat illeti, s birtokarány meg nem állapíthatása esetén a községi közigazgatás céljára fordítandó, abban az esetben pedig, ha a vadászati jog több község határában közösen értékesítettik, az egyes községeket megillető hányad meg nem állapítható, a megtartott nyilvános árverést minden kö-

vetkezményeivel együtt megsemmisíteni kellett. (Közigazgatási Biróság 787/1903. számú határozata. Magyar közigazgatás: Közigazgatósági határozatok gyűjteménye új folyam II. kötet.)

13. Ha a községi vadászterülethez tartozó egyes birtokrészek mezőgazdasági birtokot képező magán (önálló) vadászterületek által teljesen vagy részben körül vannak is zárva, a vadászás joga nem azt illeti meg, aki a magánvadászterületen jogosult vadászni, hanem azt, aki a községi vadászterület hasznóbérlője. (Belügyminiszternek 4095/1925. számú határozata. Belügyi Közlöny 1925. évf. 1161. l.)

14. A község időközben megnövekedett vadászterületén gyakorolható vadászati jog hasznóbérletére a többi terület hasznóbérlőjének van joga az egyezségileg vagy az arra hivatott hatóság által megállapítandó hasznóbér mellett. (Közigazgatási Biróság 628/1924. szám.)

15. Azon földterület, mely mint a községi vadászterület egy része jogerős szerződéssel bérbe lett adva, a bérszerződés lejártáig községi vadászterületnek tekintendő azon esetben is, ha annak tulajdonjogát időközben oly egyén szerezte is meg, akinek a kérdéses területtel közvetlen összefüggésben lévő önálló vadászterülete van. (Belügyminiszternek 453/1890. számú határozata. Egerváry I. kötet 72 l.)

16. Az 1883: XX. t. c. 3. §-a az 1886: XXII. t. c. 120-ik szakaszának a vadászati jog hasznosításánál való szem előtt tartása tekintetében nem tesz megkülönböztetést azon esetek között, melyekben a községi vadászati jog csak a községbeli földbirtokosokat és azon esetek között, melyekben a községet és az önálló vadászterülettel nem bíró birtokos közönséget együttesen illeti. (Belügyminiszter-

nek 1303/1890. számú határozata. Egerváry I. kötet 52. l.)

17. A törvény azon rendelkezése, hogy a község mint jogi személy tulajdonát képező földbirtok vadászati joga a községi határhoz tartozó, külön vadászterületet nem képező földbirtokok vadászati jogával együttesen adandó bérbe, a községnek csupán azon földbirtokára vonatkozik, mely magának a földtulajdonos községnek, mint közjogi alakulatnak határában fekszik; valamely községnek saját határán kívül más község határában fekvő és önálló vadászterületet képező földbirtoka önállóan adandó bérbe és az ilyen bérbeadás csupán vagyongfelügyeleti szempontból tartozik a törvényhatósági közgyűlés elé, de nem igényel az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében alispáni jóváhagyást és az ilyen törvényhatósági bizottsági közgyűlési határozat ellen a m. kir. közigazgatási bíróság előtt panasznak nincs helye. (Közigazgatási Bíróság 521/1904. szám, Witausek: A vadászatra vonatkozó jogszabályok és gyakorlat 7. l.)

18. Ha a községi vadászterülethez magántulajdont képező területek tartoznak is, a bérbeadást az 1883: XX. t. c. 3. §-ának 2. bekezdéséhez képest a képviselőtestület ennek dacára is önállóan az illető földbirtokosok külön meghallgatása nélkül eszközli. (Belügyminiszternek 53.285/1890. számú határozata. Egerváry I. kötet 6. l.)

19. A főszolgabíró előtt eljárás folyik annak a megállapítása iránt, hogy a község határában két területen a vadászati jog önállóan gyakorolható-e. Ennek a kérdésnek az eldöntése előtt pedig a község képviselőtestülete a vitás területen gyakorolható vadászati jog haszonbérbeadása felől nincs joga-

sitva határozni. (Közigazgatási Biróság 148/19.42 szám.)

20. Az önálló vadászterületet nem képező, azonban a községi vadászterülettel bérbe nem adot-
de a vadászati törvény 3. §-a értelmében kötelező-
leg bérbeadandó vadászterületek értékesítése tár-
gyában követendő eljárást az 1883: XX. t. c. 3. §-á-
nak negyedik, illetve 2. §-ának utolsó bekezdése
szabályozza, ilyen területek bérbeadásánál elsősor-
ban a magánutoni egyezkedés kísérendő meg a
szomszédos községi vadászterület bérlőjével, siker-
telenség esetében pedig az idézett 2-ik szakaszban
rendszeresített eljárás követendő. (Közigazgatási Bi-
róság 2295/1909. szám. Közigazgatási döntvénytár IV.
kötet.)

21. (l. *Kiméleti terület alatt közölt határozatot is.*)

Közúton vadászat. (l. *Ut.*)

Kutya. (l. *Eb.*)

Külföldi állampolgár fegyvervásárlási engedélye. (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei alatt az utolsó bekezdést.*)

Külföldi állampolgár fegyverviselési engedélye. (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei alatt az utolsó bekezdést.*)

Külföldi állampolgár vadászjegye. Külföldiek, ha az országban tartózkodnak, vadászjegyet az 5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §-ának 4. bekezdése értelmében csak úgy kaphatnak, ha az egyéb szükséges kellékeken felül azt is igazolják, hogy magyar állampolgár kezességet vállal mindazokért a bírságokért, kár- és költségtérítésekért, amelyeket esetleg a külföldi terhére az idézett rendeletnek vagy a vadászatról szóló törvényeknek rendelkezései alapján kiszabhatnak. A kezes a készfizetői

kezességet okiratszerűleg kiállított írásbeli nyilatkozatban, esetleg a bejelentésen összes ingó és ingatlan vagyonának lekötése mellett köteles vállalni. Kezeshül tehát csak azt lehet elfogadni, aki ezeknek a feltételeknek megfelelni képes és aki vadászjegyet a maga számára is szerezhel. A most körülirt kezességi nyilatkozatot a vadászjegy kiváltásához szükséges bejelentéshez kell csatolni vagy pedig a bejelentésre rá kell vezetni. (Idézett rendelet 8. §. 8. bekezdés d. pont.)

Ha a bejelentő külföldi állampolgár kezest egyáltalán nem vagy olyat állit, aki kezes gyanánt el nem fogadható, a vadászjegy kiváltásához szükséges bejelentés láttamozását meg kell tagadni. (Idézett rendelet 10. §. e. pont.)

Külföldi állampolgár vadászterületet haszonbélrelhet-e. Olyan jogszabály, amely külföldi állampolgárt vadászterület haszonbérletének megszerzésében korlátozná, nincsen. Vadászterületek haszonbérletének megszerzésénél jogszabályunk külföldi és nem külföldi között különbséget nem tesz. Épen úgy nem tesz különbséget jogszabályunk a vadászati jogalanyiség tekintetében sem magyar és külföldi állampolgár között, mert az 1883: XX. t. c. 1. §-ának azt a rendelkezését, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, a vadászterületet képező ingatlan tulajdonosának az állampolgársága nem érinti. azaz a vadászati jog a külföldi állampolgár tulajdonát képező ingatlanhoz épen úgy hozzá van társítva, mint a magyar állampolgár tulajdonát képező ingatlanhoz.

A különbség a magyar és nem magyar állampolgár között csak a vadászati jog gyakorlásánál áll elő.

A vadászati jog gyakorlásának (a vadászatnak) az előfeltétele ugyanis a fegyverviselési engedély és a vadászjegy. Azok a jogszabályok pedig, amelyek a fegyverviselési engedély és a vadászjegy megszerzésének előfeltételeit előírják, már különbséget tesznek magyar állampolgárok és nem magyar állampolgárok között, mert külföldi állampolgár fegyverviselési engedélyéhez az egyéb kellékek igazolásán felül belügyminiszteri hozzájárulás, a vadászjegy kiadásához pedig magyar állampolgár kezeségének igazolása is szükséges. (l. *Fegyverviselési engedély előfeltételei alatt utolsó bekezdés és Külföldi állampolgár vadászjegye alatt.*)

Külföldi állampolgár vadőr. (l. *Vadőr külföldi állampolgár lehet-e.*)

Külföldi diplomaták vadászjegye. Viszonosság esetében az idegen államok diplomáciai képviselői és konzulai, valamint a követségek és konzulátusok személyzetének tagjai, ha nem magyar állampolgárok, az 5007/1924. P. M. számú rendelet 4. §-a értelmében illetékmentes vadászjegyre tarthatnak igényt. A most említett személyek azonban a mentességre viszonzosság esetében is csak annyiban tarthatnak igényt, amennyiben maguk vadászterületeknek nem tulajdonosai vagy bérlői és illetékmentes vadászjegyet csak akkor kapnak, ha az azt igénylők hivatali minőségüket hatósági bizonyítvánnyal igazolják.

Az idézett rendelet 14. §-a értelmében az idegen államok igazolt diplomáciai képviselői és konzulai, valamint a követségek és konzulátusok személyzetének illetékmentes vadászjegyre igényt tartó tagjai részére a vadászjegyet az illeték lerovása nélkül kell kiállítani.

Az említettek nem kötelesek a vadászjegy kiadása iránt bejelentést tenni, hanem a külföldi képviseltek az igényjogosultak nevét, állását és állampolgárságát tartalmazó névjegyzékkel a m. kir. külügyminiszterium útján igénylik a vadászjegyeket. A névjegyzékhez minden egyes igényjogosultnak név-aláírásával ellátott és kartonlapra fel nem ragasztott legfeljebb 6 x 9 cm. nagyságu fényképet kell csatolni. A m. kir. külügyminiszterium a névjegyzék másolatát a fényképekkel együtt a vadászjegyek kiállításának elrendelése végett a m. kir. pénzügyminiszterhez átküldi. Az ilyen vadászjegyeket az ország egész területére nézve a m. kir. központi díj- és illeték kiszabási hivatal állítja ki és a vadászjegyeken az illeték bejegyzésére szolgáló szöveget keresztül huzza. A hivatal a kiállított vadászjegyeket közvetlen a m. kir. külügyminiszterhez terjeszti fel.

Külföldről vadászfegyver behozatala. (l. *Lőfegyver forgalmának szabályozása és Vám alatt.*)

L.

Legeltetés vadászterületen. (l. *Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja.*)

Léppel vadászat. (l. *Vadászat módja alatt és Fenyves madár alatt.*)

Lóháton vadászat. (l. *Vadászat módja és Vadászjegy lőfegyver nélküli vadászatnál.*)

Lopása vadnak. A szabadon élő vad, mint-hogy az uratlan, gazdátlan jószág, lopás tárgya nem lehet.

A vad lopás tárgya csak akkor lehet, ha a vad megelőzően valakinek a birtokában, tulajdonában volt.

Vadlopásról tehát csak akkor beszélhetünk, ha valaki olyan vadat tulajdonit el jogtalanul, amely vad

már megszűnt gazdátlan lenni.

A szabadon élő vadnak kézzel vagy hurokkal való elfogása, még ha azt jogosulatlan vadász (orvvadász) is teszi, ez okból nem lopás, hanem az 1883:XX. t.-c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágás, (l. *Egyszerű orvvadászat*) ha pedig valaki idegen vadászterületen talált elhullott vadat tulajdonit el, lopás helyett idegen ingó dolog jogtalan elsajátításának a vétségét követi el, feltéve, hogy a hullott vad felett a vadászati jogosított a tulajdonjogot meg nem szerezte.

Ellenben vadlopás az, ha valaki idegen vadászterületen talált olyan elhullott vadat tulajdonit el, amely felett a tulajdonjogot a vadászati jogosított vadász már megszerezte (l. *Hullott vad*), vagy ha valaki vadaskertben lévő vadaskerti vadat jogtalanul eltulajdonit, mert a vadaskerti vad nem uratlan jószág (l. *Vadaskert*), vagy pedig ha a hajtógyerek a jogosított vadász által lőtt azt a nyulat tulajdonítja el, amelyet a vadász megelőzően tényleges hatalmába, birtokába vett, amire nézve az is elegendő, hogy ha a vadász az általa meglőtt vagy megsebzett nyulat a hajtógyerekkel vagy a vadászkutyával elfogatja. A birtokbavétel tényét a vadász az ő személyes cselekménye helyett ugyanis vadászati segéd személyzetével, segéd eszközeivel is elvégezteszheti.

Vadlopásról beszélünk akkor is, ha a jogosulatlan vadász a jogosított vadász által felállított hálóval elfogott vadat a hálóból kiemeli, eltulajdonítja, mert a hálóban lévő vad már nem gazdátlan, miután az ilyen vad a szabadságának az elvesztése következtében a jogosított vadász tényleges hatalmába, tulajdonába került.

Ugyancsak vadlopásról beszélünk akkor is, ha

valaki a jogosított vadász által megsebzett és a vadász kutyája által elfogott vadat a kutya szájából kiveszi és azt saját céljaira felhasználja. A megsebzett vad abban a pillanatban, amikor azt a vadász felügyelete, uralma alatt álló vadászkutya elfogta, a vadász tényleges hatalmába, tulajdonába került, — feltéve természetesen, hogy a vad meglövése és a vadnak a kutya általi elfogása jogos, azaz nem tilos vadászterületen történt.

A vad lopásának a fogalmát, tényálladék elemeit még jobban megvilágítja a vad feletti tulajdonjogról szóló ismertetésünk és az ott közölt joggyakorlat. (I. Tulajdonjog vad felett — általában).

Joggyakorlat: 1. A vádlottaknak az a ténye, hogy idegen vadászterületről egy elhullott szarvast elvittek s azt maguk között felosztották: a lopás vétségének ismérveit meríti ki; mert tudták, illetve tudniuk kellett, hogy az általuk eltulajdonított szarvas a föld tulajdonosának, illetve bérlőjének tulajdona. (Kuria 2399/1892. szám; Márkus: Felsőbiróságaink elvi határozatai V. kötet 433. l.)

2. Vádlottaknak ama cselekménye, mely szerint az idegen vadászterületen vadfogás céljából elhelyezett törben megfogott őzet eltulajdonítási szándékkal magukhoz vették és azt, mint állítólag talált jószágot eladták: nem jogtalan elsajátítás, hanem lopás, mert tudták, hogy a kérdéses őz nem elveszett tárgy. (Kuria 9565/1893. szám; Büntető jog tára XXX. kötet 3. l.)

3. Vádlottak idegen füzesben egy eldöglött szarvast találtak s ezt nemcsak a hatóságnak be nem jelentették, hanem annak husán és bőrén megszóztak; tekintve, hogy a tulajdonos maga sem tudta, hogy a kérdéses szarvas birtokában vagy bir-

latában van: vádlottak cselekménye jogtalan elsajátítás vétsége. (Kuria 11.026/1894.; Büntető jog tára XXX. kötet 3. l.)

4. Terheltnek az a cselekménye, hogy tiltott időben a kutyával elfogott szarvasbikát megölte és felboncolta, sem lopásnak, sem jogtalan elsajátításnak, sem más vagyoni elleni bűncselekménynek tényálladékát ki nem meríti, minélfogva a panasz alapjául szolgáló cselekmény elbírálása a rendes bíróság elé nem tartozik. (Hatásköri Bíróság 70/1913. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára VI. kötet 205. l.)

5. Aki az idegen vadászterületen talált elhullott özet megtartja, az 1878:V. t.c. 365. §-a alapján bűnös. A nyolcnapi határidő bevárása nem szükséges, ha a vádlott az elhullott állat felboncolásával már előbb eltulajdonította a talált dolgot. (Kuria 943/1905. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet 410 l.)

Lőfegyver. (l. *Fegyver és Vadászfegyver alatt is.*)

Lőfegyverelkobzása. (l. *Elkobzása lőfegyvernek.*)

Lőfegyver fényűzési forgalmi adója. A lőfegyverek fényűzési forgalmi adókötelezettségének újabb szabályozásáról a 72,200/1929. P. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 174. szám) tartalmaz intézkedést.

Az 1921: XXXIX. t. c. IV. fejezetének (módosító, illetőleg kiegészítő rendelkezések a fényűzési forgalmi adóról szóló 1920. évi XVI. törvénycikkhez) 71. §-a a következő rendelkezéseket tartalmazza:

„A pénzügyminiszter elrendelheti, hogy a fényűzési forgalmi adó a fényűzési tárgyak egyes csoportjai után ne közvetlenül a kereskedelmi forgalomban, hanem már a termelő (gyáros), avagy a

nagykereskedő útján, a külföldről való behozatalnál pedig a behozatalkor rovassék le. Az adó kulcsa ilyen esetben az előállítási, illetőleg a nagykereskedelmi és kiskereskedelmi ár között mutatkozó különbség figyelembe vétele alapján aránylagosan felemelendő.”

Az idézett törvényi felhatalmazás alapján a pénzügyminiszter a lőfegyverek fényüzési forgalmi adókötelezettségére — további intézkedésig — a következőket rendeli:

1. §.

Fényüzési forgalmi adó alá eső lőfegyverek és fegyveralkatrészek.

1. A vámtarifáról szóló 1924: XXI. t. c. kiegészítő részét képező vámtarifa 842. és 843. tételei alá tartozó lőfegyverek és fegyveralkatrészek a gyártás (keresetszerű előállítás) helyén, illetőleg a behozatal alkalmával lerovandó, 13 százalékos adókulccsal számítandó fényüzési forgalmi adó alá esnek.

2. Az 1. bekezdés értelmében fényüzési forgalmi adó alá eső lőfegyverek és fegyveralkatrészek a következők:

1. Lőfegyverek:

- a) a szoba-, lég- (nyilas) és Flóbert-puska, szét-szedve is,
- b) forgópisztoly (revolver),
- c) más pisztoly,
- d) más lőfegyver;

1. egycsőű, kakasos, diszítés nélküli, továbbá mindennemű Lefauchaux rendszerű lőfegyver,
2. kétcsőű, kakasos, diszítés nélküli lőfegyver,
3. másféle (842. tarifaszám).

Részletesen: lőfegyverek: a) szobafegyver, lég- (nyilas) puska (szélpuska), Flóbert-puska, szétszedve

is ; b) forgópisztoly (revolver) ; c) más pisztoly ; d) más lőfegyver, mint : vadászfegyver stb. : 1. egycsővű, kakasos, diszítés nélküli, továbbá mindennemű Le-faucheux rendszerű lőfegyver, 2. kétcsövű, kakasos, diszítés nélküli lőfegyver, 3. másféle.

II. Kézi lőfegyverek alkotó részei :

a) cső,

b) más alkotó rész ;

1. nyersen,

2. megmunkálva (843. tarifaszám).

Részletesen : kézi lőfegyverek alkotó részei :

a) kézi lőfegyver-csövek (kettős fegyvercsövek, revolvercsövek és pisztolycsövek is), készre dolgozva is ; b) más alkotó részek, mint : lobbantyú, lobbantyúrugó, tusaborító, rögtönző, kengyel, kakas, závarzat,

ravasz, karcoló (vasköröm), gyuszeg és egyéb závarzat-alkotó rész (závarzatok stb.), revolverdob, töltényhúzó, töltővessző, sátorvas ; puskaagy fából, sátorvassal, ravasszal, lobbantyúval és effélével kapcsolatban stb.

1. nyersen (sajtolva, kovácsolva, vagy öntve), 2. megmunkálva (félíg készen vagy készre dolgozva.

2. §.

Adófizetésre kötelezettek.

1. Az 1. §. 2. bekezdésében felsorolt fényüzési tárgyak belföldön történő előállítása esetén a fényüzési forgalmi adót az előállító tartozik leróni.

2. Ha pedig az 1. §. 2. bekezdésében felsorolt fényüzési tárgyakat külföldről hozzák be, a fényüzési forgalmi adót a vámkezelési eljárás során az tartozik leróni, aki a vám fizetésére köteles.

3. §.

Adóalap.

1. Az 1. §. 2. bekezdésében felsorolt fényüzési tárgyaknak belföldön történő előállítása esetén, a

fényűzési forgalmi adó alapja az erre az adóra jelenleg érvényes jogszabályok értelmében kiszámítandó ellenérték.

2. Ha pedig az 1. §. 2. bekezdésében felsorolt fényűzési tárgyakat külföldről hozzák be, a fényűzési forgalmi adó alapja az erre az adóra jelenleg érvényes jogszabályok értelmében kiszámítandó ellenérték, illetőleg ha az ellenérték aggályos, a fényűzési tárgyak közönséges forgalmi értéke.

Ez a rendelet 1929. évi augusztus hó 5-én lépett életbe.

Lőfegyver forgalmának szabályozása. A lőfegyver, lőszer, lőpor és robbantóanyag forgalmának szabályozásáról szóló 214.680/1925. B. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1925. évf. 795. old.) a következő rendelkezést tartalmazza :

Belügyminiszteri engedéllyel rendelkező fegyverárusok, valamint fegyvervásárlási, tartási és viselési engedéllyel bíró személyek által külföldről megrendelt lőfegyverek vagy lőfegyveralkatrészek behozatalához, vagy az ország területéről való kiszállításához (kiviteléhez) szükséges engedélyt (kísérő igazolványt) a rendeltetési hely, illetve a lakóhely szerint illetékes elsőfokú rendőrhatalóság (és pedig kis- és nagyközségben a járási főszolgabíró, a m. kir. államrendőrség működési területén a m. kir. állami rendőrkapitányság vezetője illetve) Budapesten a m. kir. állami rendőrség főkapitánya adja meg. (Idézett rendelet 1. §.)

Sport üzésére (vadászat, galamblovész, lövészversenyek), vagy javítás céljából külföldre szállítandó fegyverek kiviteléhez és használat, vagy javítás után való behozatalához egy engedély (kísérő igazolvány) elegendő. A visszahozatal engedélyezését azonban külön fel kell tüntetni. Ez a rendelkezés nem vonat-

közik a vadászfegyverek behozatala tárgyában 1925. május hó 7-én kelt 214.767/1925. B. M. számú rendeletnek (l. ugyanezen vezérszó alatt) nem érintett rendelkezéseire, azok továbbra is hatályban maradnak. (Idézett rendelet 2. §.)

A lőfegyvereknek és lőfegyveralkatrészeknek az ország területén való átviteléhez szükséges kísérő igazolványt a m. kir. belügyminiszter adja meg. (Idézett rendelet 3. §.)

A 172.700/1924. P. M. számú rendelet 7. §. A. IV. pontjában felsorolt robbantó és lőporegyedárúság körébe tartozó anyagok, mint mindenfajta lőpor (füst nélküli vagy fekete vadászlőpor, robbantó lőpor) mindennemű robbantó anyag (veszély nélkül kezelhető vagy nitroglycerin tartalmú robbantó anyagok stb.), valamint bármilyen lőporral vagy robbantó anyaggal megtöltött töltények, gyutacsok, gyújtó vagy robbantó zsinórok behozatala, kivitele és átvitele a robbantó anyag és lőpor egyedárúság igazgatására hivatott hatóság (kereskedelemügyi m. kir. miniszter) külön engedélyéhez van kötve.

A behozatalhoz és kivitelen kívül az elsőfokú rendőrhatalóság által kiállítandó, az átvitelhez pedig a m. kir. belügyminiszter által kiállítandó robbantó anyag (lőpor, lőszer) kísérő igazolvány szükséges.

A behozatalhoz vagy kivitelen kívül a kísérő igazolvány csak abban az esetben adható ki, ha a kérelmező a m. kir. kereskedelemügyi miniszter behozatali illetőleg kiviteli engedélyét felmutatja. A kísérő igazolványon minden esetben hivatkozni kell a m. kir. kereskedelemügyi miniszter behozatali, illetőleg kiviteli engedélyének keltére és számára. (Idézett rendelet 4. §.)

Sportcélokra kiállított fegyverkísérő igazolvánnyal rendelkező egyén, amennyiben fegyvert is hoz, vagy

visz magával, összesen 200 drb. hozzávaló fegyver-töltényt külön engedély nélkül vihet magával. A 200 drb. töltényen felül esetleg kivinni, vagy behozni szándékolt tölténymennyiség kivitelére, vagy behozatalára azonban már engedélyt kell kérni. (Idézett rendelet 5. §.)

A veszély nélkül kezelhető, továbbá a nitró-glycerin tartalmú robbantó anyagok, lőporfélék és könnyen robbanó lőszeresek a hazai vasúton csak akkor szállíthatók, ha a szállítás engedélyezésénél folyamodó a vasúti üzletszabályzat vonatkozó rendelkezéseit betartja. (Idézett rendelet 6. §.)

A fent említett cikkek és anyagok behozatalához, kiviteléhez, átviteléhez szükséges kísérő igazolványoknak tartalmazni kell a küldemény részletes tartalmát, pontos mennyiségét, súlyát, értékét, rendeltetési helyét és a szállítás határidejét, mely azonban 3 hónapnál hosszabb nem lehet. (Idézett rendelet 7. §.)

A behozatali és átviteli küldeményekről kiállított kísérő igazolványt a beléptető határszéli m. kir. vámhivatal a szállítmányról kiállított vámhivatali okmányokhoz csatolja.

Ha a kísérő igazolvány a szállítmánynak kivitelére szól, azt a kiléptető határszéli m. kir. vámhivatal bevonja, a kivitel megtörténtét záradék alakjában igazolja és azt a kiállító hatóságnak küldi vissza.

Sport üzésére, vagy javítás céljából külföldre szállítandó fegyverek számára kiállított kiviteli és behozatali kísérő igazolványt csak a visszahozatal megtörténte után kell záradékolni és visszaküldeni a kiállító hatóságnak. (Idézett rendelet 8. §.)

A vadászfegyverek behozataláról szóló 214,767/1925. B. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1925. évf. 499. l.) a következő rendelkezést tartalmazza:

A m. kir. pénzügyminiszter által a vámtarifáról szóló 1924: XXI. t. c. egyes rendelkezéseinek végrehajtása, valamint e törvénycikk életbeléptetése után érvényben maradó tilalmak és forgalmi korlátozások tárgyában kiadott és 1924. évi december hó 27-én kelt 172,700/1924. számú rendelet 7. §-ának a rendészeti szempontból figyelembe veendő tilalmakra és forgalmi korlátozásokra vonatkozó F. pont a) alpontjában foglalt rendelkezések szerint külképviseleti hatóságaink (m. kir. követségek, valamint az útlevelek kiállítására feljogosított konzulátusok) fel vannak jogositva arra, hogy kizárólag sport üzésére (vadászat, galamblövészet, gömblövészet, lövészverseny stb.) az ország területére átmenetileg érkező és államrendészeti és közbiztonsági szempontokból feltétlenül megbízható egyének részére fegyverek behozatalát engedélyezzék és erre vonatkozólag kíséző igazolványt (két példányban) állithassanak ki és ezenkívül ilyenek kiállítását az útlevélen is feljegyezthessék. Ez az engedély azonban legfeljebb 15 napra szólhat és amennyiben ennek eltelte után az illető külföldi egyén az ország területén kíván tartózkodni, a fegyverkiséző igazolvány érvényének meghosszabbítását a belügyminisztertől kérelmezheti.

A belépti határállomás vámhivatali közege az ilyen kíséző igazolvány egyik példányát a határátlépés alkalmával visszatartja és amennyiben az illető külföldi egyén a belépéstől számított 15 nap eltelte után fegyvereit nem vitte vissza, a határidő elteltét az adatok közlése mellett a belügyminiszternek bejelenteni tartozik.

Az idézett pénzügyminiszteri rendeletben foglaltak kiegészítéseül a belügyminiszter a pénzügyminiszterrel egyetértőleg a következőket rendeli :

A kísérő igazolvány másik példányát a kilépő határállomás vámhivatali közege a kilépés alkalmával bevonja és a kivitelnek a kísérő igazolvány hátlapján való feljegyzése után azt a belügyminiszterhez terjeszti fel.

A külképviseleti hatóságok által kiállított s aláírt kísérő igazolvány a rajta levő záradéknak megfelelően a 9862/1920. M. E. számú rendelet 4. §-ában előírt, a fegyvertartási és viselési engedély kiállításához szükséges előzetes belügyminiszteri hozzájárulást pótolja.

A jelen rendelet a német alattvalók vadászfegyvereinek behozatala tárgyában 1923. évi július hó 2-án kiadott 95.622/1923. B. M. számú körrendelet hatályon kívül helyezte.

A robbanó anyagok gyártásáról, raktározásáról, forgalombahozataláról és szállításáról az irányadó rendelkezést az 1890. évi október hó 8-án 40,302/1890. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1890. évf. 1628. l.) tartalmazza. A most idézett rendeletet egyes rendelkezéseiben módosítja a 251,703/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 97. szám), melynek 1. §-a értelmében a 40,302/1890. B. M. számú körrendelet szabályait az állami egyed-áruság tárgyául szolgáló robbantó anyagokra, szerekre és a lőporfélékre is alkalmazni kell. A 251,703/1929. B. M. számú rendelet 2. §-a értelmében, akik a 40,302/1890. B. M. számú körrendeletnek valamely rendőri természetű rendelkezését vagy tilalmát megszegik, vagy kijátszák, amennyiben cselekményük súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, tizenöt napig terjedhető elzárással büntetendők.

Lőfegyver kipróbálása. (I. Próbaloövés és Vadászatjövédéki kihágás alatt I. csoport 8., 9. és 24. és II. csoport 6. számú határozatokat.)

Lőfegyverigazolvány. (I. Fegyverigazolvány.)

Lőfegyvervizsgáló próbaállomás. Az 59.518/924. K. M. számú rendelet (Belügyi Közlöny 1924. évf. 957. l.) a kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891: XXXIV. t.-c. végrehajtása tárgyában 1892. évi 27.290/VI. szám alatt kiadott rendelet 2. §-a alapján Budapesten felállított m. kir. fegyvervizsgáló próbaállomást megszüntette és a próbaállomásnak az idézett rendelettel megállapított hatáskörét a m. kir. technológiai és anyagvizsgáló intézet lőfegyver- és lőszervizsgáló osztályára ruházta át.

Az idézett rendeletnek egyéb rendelkezéseit, valamint az erre a kérdésre vonatkozó egyéb rendelkezéseket az 59.518/1924. K. M. számú rendelet nem érinti. (I. Próbálövés.)

Lőpor ára. A 126.018/1929. K. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 167. szám) a füst nélküli és fekete vadászlőpor árát a következőképpen állapította meg:

1. A belföldi gyártmányú „Diana“ füst nélküli vadászlőpornak közvetlen fogyasztás céljára történő eladási árát bádogdobozokba csomagolva, kg.-ként

- a) 1 kg.-os csomagolásban 15, azaz Tizenöt pengőben,
- b) $\frac{1}{2}$ kg.-os csomagolásban 15⁵⁰, azaz Tizenöt pengő és ötven fillérben,
- c) $\frac{1}{4}$ kg.-os csomagolásban 16, azaz Tizenhat pengőben;

2. a külföldi gyártmányú füst nélküli vadászlőpornak közvetlen fogyasztás céljára történő eladási árát bádogdobozokba csomagolva, kg.-ként

- a) 1 kg.-os csomagolásban 27, azaz Huszonhét pengőben,
- b) $\frac{1}{2}$ kg.-os csomagolásban 27⁵⁰, azaz Huszon-

hét pengő és ötven fillérben,
 c) $\frac{1}{4}$ kg.-os csomagolásban 28, azaz Huszonnyolc pengőben;

3. a belöldi gyártmányú fekete vadászlőpornak közvetlen fogyasztás céljára történő eladási árát pedig bádogdobozokba csomagolva, kg.-ként

a) 1 kg.-os csomagolásban 7'80, azaz Hét pengő és nyolcvan fillérben,

b) $\frac{1}{2}$ kg.-os csomagolásban 8'30, azaz Nyolc pengő és harminc fillérben,

c) $\frac{1}{4}$ kg.-os csomagolásban 8'80, azaz Nyolc pengő és nyolcvan fillérben.

Vadászlőport csak hivatalos zárójeggyel ellátott dobozba csomagolva szabad árusítani; a megállapított ár a csomagolás árát is magában foglalja és így a csomagolásért külön díjat felszámítani nem szabad.

Füst nélküli vadászlőporral a Nitrokémia ipartelepek részvénytársaság budapesti cég (Budapest, IX. kerület, Calvin-tér 7. szám), fekete vadászlőporral pedig az Ipari robbanóanyag részvénytársaság budapesti cég (Budapest, V. kerület, Hold-utca 25. szám) látja el az árusításra jogosított kereskedőket.

Külföldről behozott lőporral töltött vadásztöltény után darabonként 4, azaz négy fillér engedélyilletéket kell fizetni. Ezt az engedélyilletéket a vámmal együtt kell leróni.

Függetlenül attól, hogy a cselekmény más büntető rendelkezés alá esik-e, vagy nem, jövedéki szabályellenesség miatt pénzbírsággal, ismétlés esetén pedig ezenfelül a lőporárusításra jogosító engedély megvonásával is büntetendő az a kereskedő, aki vadászlőport a megállapítottnál magasabb áron, vagy nem hivatalos zárójeggyel ellátott dobozba csomagolva árusít, vagy az, aki az említett engedélyilletéke-

ket ott megszabott időben nem rója le.

A pénzbírságot elsősorban a pénzügyigazgatóság szabja ki, határozata ellen a közléstől számított 15 nap alatt a pénzügyminiszterhez van felebbezésnek helye.

Ez a rendelet 1929. évi augusztus hó 1-én lép életbe és ezzel egyidejűleg az 1928. évi augusztus 27-én kelt 103,848/1928. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1928. évf. 197. szám) hatályát veszti.

Lőpor forgalmának szabályozása. (l. *Lőfegyver forgalmának szabályozása és Lőszer postai szállítása.*)

Lőpor postai szállítása. (l. *Lőszer postai szállítása.*)

Lőporegyedáruság. A lőpor készítése, árusítása általában az állam kizárólagos rendelkezési jogát képezi. (1842. évi harmincadhivatali utasítás, 1873. évi augusztus hó 23-án kelt 41.080 P. M. számú rendelet).

A lőporegyedáruságot az 1921 : XXIII. t. c. 20. §-a értelmében a kereskedelemügyi miniszter a pénzügy- és a honvédelmi miniszterrel egyetértőleg igazgatja.

Itt kell még megemlíteni az 1921 : XXXIV. t. c. 6. §-át, mely felhatalmazza a kormányt, hogy a volt cs. és kir. hadügyi vezetőség által létesített magyaróvári kincstári lőporgyárat a polgári ipar céljára értékesítse és pótlásként egy kisebb méretű lőporgyárat építhessen, valamint az 1922 : XI. t. c. megfelelő rendelkezéseit is.

Aki a lőporegyedáruságra vonatkozó szabályokat megszegi, lőporjövédéki kihágást követ el.

A jövédéki büntetőjog anyagi szabályainak megalkotásáról és a jövédéki büntető eljárás szabályozásáról a 18.400/1928. P. M. számú rendelet, a jövédéki kihágások eseteiben követendő büntető bírósági

eljárás szabályainak újabb megállapításáról pedig a 31.000/1928. I. M. számú rendelet (mind a kettő közléte Budapesti Közlöny 1928. évf. 164. számban) tartalmaz rendelkezést.

Lőszer forgalmának szabályozása. (I. Lőfegyver forgalmának szabályozása és Lőszer postai szállítása.)

Lőszer postai szállítása. A robbanás veszélyének kitett tárgyak postai szállításáról szóló 48.013/1929. K. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1930. évf. 33. szám.) értelmében a posta szállítás céljából elfogadja:

1. a kézi lőfegyverekbe való töltényeket csappantyúval ellátva és lőporral töltve 6 kg. teljsúlyig;
2. a kézi lőfegyverek töltényei részére készült csappantyúkat 2 kg. tisztasúly mellett 5 kg. teljsúlyig;
3. a vadászati lőport 2 kg. tiszta súly mellett 5 kg. teljsúlyig.

Csomagolási feltételek: ad 1. A kézi lőfegyverekbe való töltényeket, csappantyúval ellátva és lőporral töltve, póstán csak abban az esetben lehet szállítani, ha a töltényeken központi gyújtó van, továbbá, ha azok hüvelye, vagy legalább a csappantyú befogadására szolgáló részük, fémből van. Az utóbbi esetben, vagyis amidőn a tölténynek csak a csappantyút befogadó része van fémből: a papírhüvelynek legalább 0,7 mm. vastag lemezpapirosból kell lennie.

A töltött töltényeket belül fa-, fém- vagy lemez-papír-dobozokba kell csomagolni. Külső burkolatul legalább 2 cm. vastag deszkából készült faládát kell használni, amelyet csavarokkal kell jól lezárni. A ládát oldalain köröskörül piros papirossal kell megragasztani, amelyet szembetűnően „Robbanó anyag!

Tüztől, ütéstől, lökéstől, rázástól óvni!“ felirással kell ellátni.

E csomagok teljsulya 6 kg.

Csappantyúval ellátott, de különben töltetlen töltényhüvelyek postai szállítása korlátlan mennyiségben történhetik, egy csomag teljsulya azonban 10 kg.-nál több nem lehet. Csomagolásra erős lemezpapirosból készült dobozt kell használni s a hüvelyeket olyan szorosán kell csomagolni, hogy a tartalom ne mozoghasson.

ad 2. A kézi lőfegyverek töltényei részére készült csappantyúkat ugyanúgy kell csomagolni, s ugyanolyan felirással kell ellátni, mint a töltött töltényeket (*l. fent*), azonkívül a térközöket mohával vagy kóccal ki kell tölteni.

E csomagok tiszta sulya legfeljebb 2 kg., teljsulya 5 kg. lehet.

ad 3. A vadászati lőport (75% kálsalétrom, 10% kén és 15% fagyalfaszén) jól lezárt fémdobozba, mint belső tartályba, kell helyezni. A lőpornak a fémdobozt teljes egészében ki kell töltenie. Egy ilyen fémdoboz lőportartalma legfeljebb $\frac{1}{2}$ kg. lehet.

A lőport tartalmazó fémdobozt vagy dobozokat ezután, legalább 10 mm. vastagságu deszkából készült faládba, akként kell elhelyezni, hogy a dobozoknak egymás között lévő, nemkülönben a dobozok és a faláda oldalai között lévő üreg száraz kóccal, papírdarabokkal vagy mohával olyképen legyen kitöltve, hogy a dobozok a szállítás alatt beálló rázkódás mellett is mozdulatlanul maradjanak a ládában. Az ily módon becsomagolt ládát csavarokkal jól le kell zárni, len- vagy kenderzsineggel körül kell kötni s a zsineg végére ólomzárt kell tenni. Ezenkívül a feladó köteles a ládának a cim-

irat által el nem foglalt mind az öt oldalát piros papírossal beragasztani s azt szembetűnően „Robbanóanyag! Tűztől, ütéstől, lökéstől, rázástól óvni!” felírással ellátni.

Az ily küldemény lőportartalma 2 kg.-ot, teljes sulya pedig 5 kg.-ot nem haladhat meg.

A posta a felsorolt tárgyakat csak belföldi szállításra fogadja el.

A feladónak a feladáskor a felelősség hangsúlyozása céljából a szállító levélhez egy külön nyilatkozatot kell csatolnia. (l. *Kézi lőszer vasuti szállítása és Lőfegyver forgalmának szabályozása.*)

Lőszer szállítása. (l. 1. *Kézi lőszer vasuti szállítása*, 2. *Lőszer postai szállítása és* 3. *Lőfegyver forgalmának szabályozása.*)

Lőszervásárlási engedély. Lőszert (beleértve a töltényhüvelyeket stb. is) vagy robbantó anyagot a 9862/1920. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 591. l.) 14. §-a értelmében csak az vásárolhat, vagy tarthat, aki a vásárlásra vagy tartásra az I. foku rendőrhatalóságtól engedélyt kap.

A lőszervásárlásra jogosító engedélyek kiadása iránt benyújtott folyamodványok és az ezekre kiadott engedélyek a 259.891/1929. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 274. szám) értelmében illetékmentesek.

A vásárlási és tartási engedélyben pontosan körül kell írni annak a tárgynak minőségét és mennyiségét, amelynek vásárlására és tartására az engedély jogosít.

Lőszer (beleértve a töltényhüvelyeket stb. is) vagy robbantó anyag vásárlására vagy tartására csak az kaphat engedélyt, akiben meg vannak a 9862/1920 M. E. számú rendelet 4. és 10. §-aiban felsorol

kellékek (l. Fegyverviselési engedély előfeltételei) és aki igazolja, hogy a vásárolni vagy tartani szándékolt lőszerre vagy robbantó anyagra szüksége van.

Lőszer vásárlásra csak az kaphat engedélyt, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye van. (l. Fegyverviselési engedély.)

Kiskoru részére a vásárlási vagy tartási engedélyt törvényes képviselője (atya, gyám) nevére kell kiállítani.

A vásárlást az engedélyes csak személyesen végezheti.

A megtörtént vásárlást az árus az engedély hátsó lapjára feljegyzi.

A lőszer és robbantó anyag vásárlási engedélyének érvényességi ideje a 83.100/1920. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1920. évf. 777. l.) 5. §-a értelmében maximum egy év.

A lőszervásárlási engedély mintája:

C) minta a 83.100/1920. B. M. sz.-hoz.

vármegye járás

város

. szám.

Lőszer és robbantó anyag vásárlási engedély.

A m. kir. miniszterium 9862/1920. M. E. számú rendelete alapján lakosnak engedélyt adok, hogy havonként vásárolhasson:

. . . . drb	kg
. . . . drb	kg
. . . . drb	kg
. . . . drb	kg

. 1929. évi hó . . . -n.

.
mint első foku rendőrhatóság.

Lőtt vad szállítása. A lőtt vad szállítási ide-

jéről a közmunka- és közlekedésügyi m. kir. miniszteriumnak a 6296/1887. számú rendelete (Rendeleték Tára 1887. évf. 348. l.) a vadszállítás körüli visszaélések meggátlásáról pedig a közmunka és közlekedésügyi miniszternek 5386/1884. számú rendelete (Rendeleték Tára 1884. évf. 201. l.) intézkedik az előbb idézett rendelet a következőket tartalmazza:

Az 1883. évi XX. t. c. 10. §-a értelmében a tilalmi időszak első 14 napján a vadak nyilvános adás-vevése megengedtetvén, ennek valamint az idézett t. c. 9. §-ában meghatározott tilalmi időnek tekintetbe vételével az 5386/884., 10773/884. és 29899/1884. számú rendeletek következőkben foglaltatnak össze:

I. Tisztán magyar területen postai szállításra vadakat következő időben szabad elfogadni:

- a) szarvasbikát július 2-től október 28-ig;
- b) dámvadbikát július 2-től november 28-ig;
- c) szarvast, dámvadat és öztehenet október 16-tól január 14-ig;
- d) őzbakot április 2-től január 28-ig;
- e) zergét augusztus 2-től december 28-ig, zergegidát azonban sohasem;
- f) siket- és nyir-fajd kakast március 2-től június 14-ig, jércéket azonban sohasem;
- g) császármadarakat augusztus 16-tól december 14-ig;
- h) fácánt és túzokot augusztus 16-tól február 14-ig;
- i) foglyot augusztus 2-től január 14-ig;
- k) lövött éneklő madarakat sohasem.

A rendeletnek a további része időközben tárgytalanná vált, mert az a horvát—szlavon—dalmátországi póstai szállításokra nézve tartalmaz rendel-

kezést, miért is annak ismertetését mellőzzük.

Az idézett rendelet kimondja azt is, hogy a szarvas- valamint dámvadbika- és tehén, nemkülönb-
ben az őz- és tehén a fentebb kitett időszakok
alatt is csak az esetben szállíthatók, ha azokon a
nemzőrészek láthatóan meghagyattak.

Jelen rendelet az 1883. évi XX. t. c. 18. §-a
határozmányának megfelelően kerítéssel elzárt he-
lyeken (vadaskertben) bármikor lehető vadak szállí-
tására nem vonatkozik.

Visszaélések megakadályozása végett azonban
elrendeltetik, hogy az ily helyeken lőtt vadak szállí-
tása fent elsorolt határidőkön kívül (tilalmi időszak-
ban) csakis igazolvány mellett történjék.

Ily igazolványul szolgál az eladó vagy szállítóra
nézve azon vadászati terület tulajdonosának vagy
bérlőjének vagy ezek megbizottjának az illetékes
községi előljáróság által láttamozott bizonyítványa,
akitől a vad szereztetett. A bizonyítványon megjelöl-
endő a vad faja, neme és mennyisége.

A vadszállítás körüli visszaélések meggátlása
tárgyában az 1883. évi augusztus hó 2-án 25616
szám alatt kiadott korábbi rendeletet (Rendelet
Tára 1884. évf. 201. l.) a fent id. 5386/1884.
számú rendeletet hatályon kívül helyezte.

**Lüttichi (Belgium) próbaállomás bélyege. (I.
Próbalövés.)**

M

Macska. Az 1883: XX. t. c. 14. §-a értelmében
a vadászati területen talált házi macskákat a vadá-
szatra jogosított elpusztíthatja.

A házi macska az idézett törvényhely értelmé-

ben tehát csak a vadászterületen és a vadászterület tulajdonosa vagy haszonbérelője, illetőleg ezek felhatalmazottjai által pusztítható el.

Minthogy a törvény „elpusztítást” említ, a házi macskák nemcsak lőfegyverrel, hanem a vadászat egyéb eszközeivel, azaz egyéb módon ebekkel, (bottal, hurokkal stb.) is elpusztíthatók. (l. *Vadászat módja.*)

Amíg a törvény az ebek elpusztításánál a kóbor jelleget is megkívánja, addig a macskánál ez nem szükséges; épen úgy nem szükséges az sem, hogy a macska megelőzően a vadászterületen valamely kárt okozzon.

A házi macska lelövésénél, elpusztításánál csak arra kell vigyázni, hogy a macska kint legyen a vadászterületen, tehát ne olyan helyen (lakóházak közelében, faluvégén a kertekben stb.) ahol a vadászati jog még nem gyakorolható.

A házi macskával szemben beszélhetünk elvadult macskáról, mely a fentidézett törvényhely rendelkezésén felül mint ragadozó és kártékony állat egyébként is pusztítható.

Madarak fészkeinek védelme. (l. 1. *Vadak fiainak elfogása*, 2. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*, 3. *Tojás védelme.*)

Madarak napja. A vallás- és közoktatásügyi miniszter abból a célból, hogy a tanuló ifjúságnál a hasznos madarak iránti szeretetet felébressze és azt növelje elrendelte, hogy minden közép- és alsófokú iskolában egy napot kizárólag arra a célra kell fordítani, hogy a tanító, illetőleg tanár az ifjúságot a hasznos madarak természetével, jelentőségével, és főleg a hasznos madarak védelmének és szaporításának szükséges voltával az erre szolgáló módoza-

tokkal, eszközökkel megismertesse. Az idevonatkozó alaprendelet: 26.120/1906. V. K. M. (Vallás és Közoktatásügyi miniszterium Hivatalos Közlönye 1906. évf. 10. szám), az alaprendeletet kiterjesztő rendelet pedig: 193.863/1921. V. K. M. számú rendelet. (Vallás-és Közoktatásügyi Miniszterium Hivatalos Közlönye 1922. évf. 8. szám.)

Madarak tojásainak szállítása. A hasznos szárnyasvad tojásainak szállításáról a 36.219/1910. F. M. számú rendelet intézkedik. (l. *Élővad szállítása.*)

Madarak tojásainak védelme. (l. 1. *Tojás védelme.* 2. *Vadak fiainak elfogása.* 3. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme és* 4. *Élő vad szállítása.*)

Magánvadászterület. (l. *Önálló magánvadászterület.*)

Makkoltatás vadászterületen. (l. *Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja.*)

Marokfegyver illetéke. (l. *Vadászatra alkalmas löfegyver.*)

Medve. A medve az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és a föld birtokosa által ez okból minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A medve által okozott károk meg nem térítenek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

A medvét a 4904/1918. M. E. számú rendelet nagyvad címén a fővadak közé sorozta és így a medve által okozott kárért is egyidőben teljes kárpótlás járt. Az idézett rendelet azonban még az 1922. évben hatályon kívül helyeztetett. (l. *Vadkár alatt utolsó előtti bekezdést.*)

Megváltott, nem vagyonszállítási vadászterület. A nem vagyonszállítási (megváltott) ingatlano-

kon gyakorolható vadászati jog tárgyában törvény, rendelet nem intézkedik; e kérdésben az Országos Földbirtokrendező Biróság és a Közigazgatási Biróság egyöntetű álláspontja a következő:

A vadászati jog az 1883: XX. t. c. értelmében a földtulajdon elválaszthatatlan tartozéka. Ennélfogva, ha a birtokostól az állam a föld tulajdonjogát megváltás következtében az 1920: XXXVI. és 1924: VII. t. c. alapján elvonja, ezzel együtt elvonatik tőle a földtulajdonnal kapcsolatos minden jogosítvány, tehát a vadászati jog is. Ez utóbbi illeti azokat, akiket az állam megváltás után földhöz juttat és hasznosítják az 1883: XX. t. c.-ben megszabott módon, vagyis adott esetekben rendszerint a község útján.

Nem változtat ezen az sem, hogy a telekkönyvben a tulajdonváltást egyelőre, míg az ellenértéket ki nem fizetik, nem vezetik keresztül, mert a telekkönyvi keresztülvitel a jelen esetben, midőn a tulajdon az államot illető megváltási jog, vagyis közjogi imperium alapján vonatik el, csak deklarativ természetű. E részben tehát a fenti irányadó álláspont eltér a földmivelésügyi miniszternek attól a jogilag meg nem alapozható nézetétől, hogy a vadászati jog megváltás esetében is csak a tulajdonjognak a szerzőfél javára való bejegyzésétől illeti a szerzőfelet. Hiszen még ügyleti szerzés esetében is, mikor tehát a telekkönyvi bejegyzés constitutiv hatályú, a bejegyzés a tulajdonjogból fakadó jogok gyakorlását illetőleg visszahat a jogügylet szerint való szerzés időpontjára.

De nem változtat ezen állásponton az sem, ha a megváltási ár megállapítása még nem történt meg és egyelőre a megváltást szenvedő csak járadékot kap, mert a megváltásnak, mint az államot közjogi imperiuma alapján illető jogosítványnak gyakorlása

az ellenérték mikénti kiegyenlítésétől független.

A gyakorlatban is ez az álláspont érvényesül.

De az Országos Földbirtokrendező Bíróság és a Közigazgatási Bíróság álláspontjával nem ellenkezik olyan — több ízben előforduló — megállapodás, amely szerint bizonyos időn át még a megváltást szenvedő gyakorolja a vadászati jogot. A megváltást szenvedőknek olyan jog fenntartását azonban, amely szerint a vadászati jog feltétlenül továbbra is a megváltást szenvedőnél marad, az irányadó joggyakorlat nem fogadja el.

Felmerül az a kérdés is, hogy a megváltás mennyiben érinti a vadászati jog bérlőjét, a bérleti szerződése folytán megillető jogokat. Az Országos Földbirtokrendező Bíróság adott esetben úgy döntött, hogy a szerződés lejártáig hatályban marad, azaz a vadászati jogot a szerződés lejártáig a haszonbérlő gyakorolja, de a haszonbért a megváltástól kezdve nem a megváltást szenvedőnek, hanem a községnek kell fizetni, mert a megváltott ingatlan miután nem rendelkezik az 1883:XX. t. c. 2. §-ában meghatározott önálló vadászterületi jelleggel, hivatalból a községi vadászterülethez csatoltatik, illetőleg azzal együtt adatik bérbe. Az évi haszonbérből a birtokaránylag eső rész, figyelemmel az 1883:XX. t. c. 1. §-ának azon rendelkezésére, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, a földhöz juttatottakat illeti meg.

Joggyakorlat: 1. Az 1920:XXXVI. t. c. alapján azok, akik a földbirtok helyesebb megoszlása folytán földet kaptak „földhöz jutottak“ a birtokba jutott területeken a törvényben meghatározott korlátozások mellett teljes joggal rendelkezhetnek. Ebből következik, hogy az igénylők birtokába átadott fen-

tebb jelzett területeken az előbbi birtokos már a vadászati jogot illetőleg nem rendelkezhetik. (Közigazgatási Biróság 3569/1927; 271/1925. szám; Magyar Közigazgatás 1927. évf. 2. szám.)

2. Ha az állam a föld tulajdonát megváltás következtében az 1920 :XXXVI. és 1924 :VII. t. c. alapján elvonja, ezzel együtt elvonja a megváltást szenvedettől a földtulajdonnal kapcsolatos minden jogositványt, tehát a vadászati jogot is. Ebben az esetben a vadászati jog azokat illeti meg, akiket az állam megváltás útján földhöz juttatott.

Ezen állandó birói gyakorlat következtében helytelenül járt el a közigazgatási bizottság, midőn a megváltott terület vadászati jogát a volt tulajdonosnak ítélte oda. (Közigazgatási Biróság 957/1928. szám.)

Menyét. A menyét az 1883 :XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A menyét által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

Mérgezés. A ragadozó és kártékony állatoknak mérég által való pusztítása tárgyában a következő — időrendben felsorolt — rendeletek az irányadók:

1) a ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozásáról és az az ellen vétők megbüntetéséről szóló 23.542/1895. B. M. számú körrendelet (Rendeletek Tára 1895. évf. I. kötet 231.),

2) a ragadozó és kártékony állatok mérgezésére vonatkozó kérvények soron kívül leendő tárgyalásáról és elintézéséről szóló 25.444/1897. B. M. számú körrendelet (Rendeletek Tára 1897. évf. I. kötet 411.),

3) a kártékony állatok kiirtására szükséges mérgek kiszolgáltatásának szabályozásáról szóló

104.455/1898. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1898. évf. II. kötet 470.),

4) a ragadozó és kártékony állatok mérgezésére vonatkozó engedély kiadása előtt a szomszéd birtokokosok értesítéséről szóló 16.086/1900. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1900. évf. I. kötet 36.),

5) a kártékony házi és mezei állatok kiirtásához szükséges méregszerek kiszolgáltatásának engedélyezését célzó kérvények bélyegmentességéről szóló 35.467/1900. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1900. évf. I. kötet 37.),

6) a ragadozó és kártékony vadnak méreggel való irtására idejekorán megadandó hatósági engedélyről szóló 1476/1918. F. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1918. évf. 1230.),

7) a kártékony szárnyas vad irtásáról szóló 5049/1920. F. M. számú rendelet (A vadőr című hivatalos kiadmány 1926. évi 316.),

8) A „Vadászati Rendtartás” kiegészítéséről szóló 117.130/1922. F. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1923. évf. 586.),

9) a ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárás szabályozása tárgyában kiadott 23.542/1895. B. M. számú körrendelet módosításáról és kiegészítéséről szóló 77.686/1922. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1922. évf. 251.),

10) a mérgezési rendszabályok betartásáról szóló 67.235/1924. F. M. számú rendelet (A vadőr című hivatalos kiadmány 1926. évi 316.),

11) A „Vadászati Rendtartás” kiegészítése tárgyában kiadott 117.130/1922. F. M. számú rendelet módosításáról szóló 73.510/1927. F. M. számú rendelet és

12) az okszerű vadászat biztosításáról — a

községi, városi vadászterületeken — szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendeletnek (Belügyi Közlöny 1927. évf. 604.) a 12. §-a.

A ragadozó és kártékony állatok mérgezésénél követendő eljárást a 23.542/1895. B. M. számú alaprendelet szabályozza, melynek lényeges rendelkezése figyelemmel az időközben megjelent és fenntidézett számos rendeletben foglalt módosításra, kiegészítésre a következő:

A ragadozó és kártékony állatoknak méreg által való pusztítása csakis hatóságí engedély alapján eszközölhető.

A mérgezésre az engedélyt meg kell adni, ha igazolva van az, hogy a ragadozó és kártékony állatok nagyobb számban mutatkoznak, folyamodónak kárt okoznak, általa másképp el nem pusztíthatók és a folyamodó a méreg használata és eltartása körül megszabott óvószabályok betartása iránt kielégítő biztosságot nyújt. A mérgezési engedélyen felül a méreg kiszolgáltatásához utalvány is szükséges.

Az utalvány kiadása alkalmával az elsőfoku egészségügyi hatóság megszabja egyuttal azon módokat, melyeket a méreg kezelése, eltartása, ezek ellenőrzése körül, az egyes vidékek sajátos viszonyai között az alább felsorolt elveken kívül szükségesnek talál.

A mérgezés csak egészen megbízható erdészeti és vadászati alkalmazottakra ruházható s ezek nevei a mérgezési engedély iránti kérvényben a folyamodó által eleve bejelentendők.

Az engedély annak megnevezésével, hogy az kinek számára adatott meg, valamint azon határrészek (hegy, erdő, dülő) megjelölésével, amelyeken a mérgezés eszközzése engedélyezve lőn, községben,

valamint a szomszédos községekben és mindezekhez tartozó pusztákon és telepeken is a mérég használatbavétele előtt kellő időben a szokásos módon közhírré teendő azon figyelmeztetéssel, hogy a mérgezett tárgyakhoz hivatlanul hozzányulni, vagy azokat eltulajdonítani büntetés terhe alatt tilos.

Mérgezett hullák (ló, sertés, birka, kutya) szárnyasok, vér, zsiradék, tojások: erdő sűrűjében, cserderesek belsejében s egyéb — a mérgezési időszak alatt — művelés alatt nem álló, vagy legeltetésre nem használt területeken pedig oly helyekre teendők ki, melyek a közlekedési utaktól távolabb, a legkisebb távközt 100 méterre számítva, esnek. A mérgezett tárgy kitevéséről az illető községek előjáróságai a mérég kitevője által, annak megtörténtét megelőzőleg legalább 5 nappal írásbelileg értesítendők. A község előjárói a mérég kitevését az értesítés vételétől számított 3 nap alatt a szokásos módon közhírré tenni tartoznak.

A mérgezett tárgyra annak kitevője szigoruan felügyelni tartozik; amely kötelességéből kifolyólag az engedélyező hatóságtól nyert e részbeni jogosítvány alapján az illető telepen nem birtokos — idegen — személyeknek a mérgezési záros időtartam alatt a járást-kelest megtiltani jogosult.

Ha a mérgezett tárgy kitevője, vagy bárki más annak tudomására jönne, hogy a mérgezett tárgyat valaki elvette, személyes felelősség terhe alatt kötelesek arról a községi előjáróságnak, városokban a rendőrkapitánynak jelentést tenni. A községi előjáróság arról a főszolgabíróhoz jelentést tenni, a mérgezett tárgyak eltulajdonítóit pedig kutatni s felfedezés esetén megbüntetés végett a főszolgabíróhoz bejelenteni tartozik. Városokban ezen teendők végzése

a rendőrkapitány feladata.

Ahol házi sertések járnak, a mérgezésnek helye nincsen.

A mérgezési időszak elteltével a mérgezett tárgyat annak kitevője eltávolítani, illetve elégetni s ha vérrel történt a mérgezés, a földet felásatni és kiégetni köteles. A mérgezett tárgyak eltávolításának, illetve elpusztításának megtörténte a községi előljárásnál bejelentendő.

Aki hatósági engedély nélkül mérgez, vagy a kiadott óvrendszabályokat megszegi, amennyiben cselekménye vagy mulasztása súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 15 napig terjedhető elzárással és pénzbüntetéssel büntetendő. A befolyó pénzbüntetések mindenkor az illető község szegényalapja javára fordítandók.

A 23.542/1895. B. M. számú rendelet 1. §-a értelmében a kérvény elintézése előtt a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból meg kell hallgatni. Ezt a rendelkezést a 16.086/1900. B. M. számú rendelet — tekintve, hogy a mérgezési engedély kiadására irányuló kérvényeket minden esetben soron kívül kell elintézni — olyképen egészíti ki, hogy a járási főszolgabíró, illetve rendőrkapitány a mérgezési engedély iránti kérvény előterjesztése előtt a szomszédos birtokosokat és községeket közbiztonsági szempontból az engedély iránti kérésről értesíteni, az e célból szándékolt mérgezést az érdekelt községekben közhírré tenni s az erről szóló értesítést a községházánál 8 napi közszemlére kifüggeszteni tartozik, mely idő alatt, ha az érdekeltek nem nyilatkoznak, későbbi észrevételek az engedély tárgyában hozandó határozatnál figyelembe nem veendőek.

A 117.130/1922. F. M. számú rendelet értelmében a „Vadászati Rendtartás“-ban ki kell mondani, hogy „a vadásztársaság köteles minden évben és pedig télen hóba kiöntött mérgezett marha vérrel, költés idején pedig foszforszörppel preparált mütojással a kártékony vad mérgezésével foglalkozni.“

A mérgezés eredménye az idézett rendelet értelmében minden év május hó 1-ig a földmivvelésügyi miniszternek bejelentendő. Ezt a rendelkezést a 73.510/1927. F. M. számú rendelet akképen módosítja, hogy a mérgezés eredménye helyett minden év június hó 1-ig a téli mérgezésnél felhasznált méregmennyiséget és a tavaszi mérgezésnél felszedett tojáscsalétkek számát kell bejelenteni.

A 117.130/1922. F. M. számú rendelet értelmében a kedvezményes áru tenyész-vad anyagra csak azon vadásztársaságok vagy egyesületek pályázhatnak, amelyek a mérgezési eljárásra vonatkozó szabályokat is mindenben betartották.

Az 1476/1918. F. M. számú rendelet értelmében a mérgezési engedély iránti kérvényeket mindenkor soron kívül akként kell elintézni, hogy a folyamodók „már a tél elején“ a mérgezési engedély birtokába juthassanak.

A mérgezési engedély a 77.686/1922. B. M. számú körrendelet értelmében minden egyes esetben egy év tartamára, még pedig január 1.-től december hó 31.-ig terjedő hatállyal adandó ki és a mérgezési engedélyek kiadásáról az eljáró hatóságoknak nyilvántartást kell vezetni, amelyet fel kell terjeszteni a földmivvelésügyi miniszterhez.

A most idézett rendelet is hangsulyozza, hogy a mérgezési engedély kiadására irányuló kérvényeket az illető hatóságoknak minden esetben soron ki-

vül kell elintézni.

A 154.113/1927. B. M. számú körrendelet, mely a törvényhatóságokat szabályrendeletek alkotására, illetőleg módosítására hívja fel, a mérgezés tárgyában azt mondja, hogy a haszonbérő köteles a kártékony szörmés és szárnyas vadat a fennálló rendelkezések keretében előírt feltételek és óvórendszabályok megtartása mellett méreggel is irtani. Ha ennek a kötelezettségének felszólítás ellenére sem tenne eleget, a vármegye alispánja a mérgezést a bérő költségére elrendelheti. (Idézett rendelet 12. §)

A 67.235/1924. F. M. számú rendelet a szarkák mérgezése tárgyában kimerítő szakszerű utmutatást tartalmaz.

Hatáskör: A mérgezés iránti kérelem elbírálására és a mérgezési engedély kiadására a 77.686/1922. B. M. számú rendelet értelmében elsőfokon a járási főszolgabíró, illetve ott, ahol a rendőri igazgatás tenivalóit a m. kir. állami rendőrség szervei látják el, a m. kir. államrendőr kapitányság, másodfokon az alispán, illetőleg, ahol elsőfokon a m. kir. államrendőr kapitányság járt el, a m. kir. állami rendőrség kerületi főkapitánya, harmadfokon pedig a földművelésügyi miniszter illetékes.

A mérgezési engedélyen felül a méreg kiszolgáltatásához utalvány is szükséges, amelyet ugyancsak a mérgezési engedély kiadására illetékes fenn megnevezett hatóságok adják meg.

Joggyakorlat: 1. Az, aki hatósági engedély mellett dúvadak pusztítása céljából az erdőben mérgezett húst helyezett el, az ennek következtében elpusztult vadászeb elpusztulásáért csak akkor felelős, ha a mérgezett hús elhelyezése és kezelése körül a veszély elhárítása szempontjából hibát vagy mulasz-

tást követett el. (Kassai kir. ítélőtábla 33/1902. szám. Térfy: Magyar közigazgatási törvények Grill-féle kiadás 128. l.)

2. Az alperes vadásztársulat dúvadirtás céljából a vonatkozó eljárási szabályok betartása mellett vadászterületén mérgezett. A felperes kutyája kóborlása közben rátalált egy mérgezett husdarabra, azt megezte és utána hazament a felperes tanyájára, ahol a kutya a mérgezett húst kihányta. A kutya által kihányt váladékot a felperes sertései a tanya udvarán megették és a sertések ennek következtében elhullottak. A bíróság a vadásztársulat kártérítési kötelezettségét többek között a következő indokolással alapította meg:

A bírói gyakorlatban kifejlődött és állandóan követett jogszabály az, hogy aki bármely célból oly üzemmódot alkalmaz, amely természeténél fogva másokra különös veszéllyel jár, vétkessége nélkül is felel az ilyen üzemmódból másra háruló kárért, ha csak azt be nem bizonyítja, hogy a kárt kizárólag a károsult hibája okozta. Erre a jogszabályra való tekintettel alperes vadásztársulat is felelős azért a kárért, amit a mérgező kihelyezéssel okozott, mert a mérgeknek a kirakása oly eljárási mód, amelyből másokra kár hárulhat. A szabadban elhelyezett mérgező kóbor állatok hozzáférkezhetnek, a mérget a mérgezett állatok is, ha azonnal el nem pusztulnak, szervezetükben tova vihetik, s elhullás után prédájául lévén egyéb hasznos állatoknak, azokat is megmérgezhetik, amely lehetőségek ellen az állattartó egyének még a legfokozottabb gondosság kifejtése mellett sem védekezhetnek mindig teljes sikerrel.

A szóbanforgó mérgezés, amelynek célja a ragadozók elpusztítása mellett a hasznos vadállomány

védelme és szaporodásának előmozdítása, a mérgezést eszközöző vadásztársaság szempontjából elsősorban magánérdek volt. Annak az álláspontnak az elfoglalása mellett is azonban, hogy a mérgezés elsősorban közérdeket szolgál, fennáll a tárgyi felelősség, mert jogszabály, hogy a magánvagyon károsításáért akkor is kártérítés fizetendő, ha a magánvagyon károsítása a közérdek előmozdítása céljából történik, mert az egyesek közérdekében sem kötelesek vagyontukat vagy annak egy részét feláldozni.

A 23542/1895. B. M. számú rendelet szabályozza ugyan az eljárást, amelyet a vadak mérgezésénél követni kell, e rendelet fennállásából azonban nem lehet arra következtetni, hogy annak szabályai betartása esetén az előálló kárért senki sem felel, hanem azt a károsult viseli; mert éppen az állapítja meg a tárgyi felelősséget a jelen esetben is, hogy a kárveszély — a rendelet pontos betartása esetén is az alkalmazott vegyi szereknek természetüknél fogva feltétlenül és kiküszöbölhetetlenül veszélyes voltánál fogva — fennáll. (Kalocsai kir. törvényszéknek 1253/1928. számú ítélete.)

Mezőgazdasági haszonbérlet tartalma. A vadászati jog gyakorlásának a bérlete külön kikötés hiányában nem foglaltatik benne a mezőgazdasági haszonbérleti szerződésben.

A vadászatot az 1883:XX. t. c. 2. §-a értelmében az egyéb törvényszerű feltételek fennforgása mellett ugyanis csak az ingatlan tulajdonosa gyakorolhatja, vagy pedig az, akinek a tulajdonos a vadászatra jogot vagy engedélyt adott. Ha tehát az ingatlan tulajdonosa a haszonbérleti szerződésben a mezőgazdasági haszonbérletnek nem adja meg a vadászat engedélyét, illetőleg ha a szerződő felek a szerződés-

ben a vadászat jogának az átruházásáról kifejezetten nem rendelkeznek, a haszonbérlet a vadászati jog gyakorlása a mezőgazdaságilag haszonbérbe vett ingatlanon nem illetheti meg. Ha a haszonbérlet ennek ellenére vadászna, az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást, orvvadászatot követi el. (l. *Egyszerű orvvadászat*.)

Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme. Amíg az 1883:XX. t. c. 31. §-ában meghatározott kihágás szankciója a vadászati szempontból hasznos vadat (l. *Tiltott időben hasznos vad lövése*), a 30. §. pedig a vadászható vadat (l. *Vadak fiainak elfogása*) veszi oltalomba, addig az 1894: XII. t. c. 57. és 58. §-a a mezőgazdaságra nézve hasznos állatok és madarak, illetőleg azok fészkei és tojásainak védelméről rendelkezik. Az idézett törvényhely szerint a mezőgazdaság szempontjából hasznos madarak pusztítása tilos. Azok fészkeinek és tojásainak elszedése, valamint a hasznos madaraknak és tojásainak forgalomba hozása hatósági engedély nélkül tilos. Ezen tilalom a lakóházakon lévő madárfészkekre nem terjed ki. Az idézett törvényhely szerint a földművelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy ha a mezőgazdaság érdekében kimélendő hasznos madarak és állatok megnevezése kívánatosnak mutatkoznék, ez iránt rendeleti úton intézkedhessék.

A földművelésügyi miniszter az így nyert felhatalmazás alapján adta ki a 24655/1901. (Rendeleték Tára 1901. évf. 239. l.) 19384/1904. (Rendeleték Tára 1904. évf. 744. l.) 80644/1906. (Rendeleték Tára 1906. évf. 2147. l.) és 16946/1912. (Rendeleték Tára 1912. évf. 449. l.) számú rendeleteit, amelyek felsorolják azokat az állatokat, madarakat, amelyeket mezőgazdasági szempontból hasznosaknak nyilvánít és ame-

lyeket pusztítani büntetés terhe mellett tilos.

A védelemben részesítendő állatok, madarak felsorolását elsősorban a 24655/1901. F. M. számú alaprendelet adja, ugyanaz tartalmazza a büntetési tételt is, a többi három rendelet az alaprendelet hatályát a pótlólag felsorolt madarakra egyszerűen kiterjeszti.

A fent idézett, pótrendeletekkel kiegészített 24.655/1901. F. M. számú alaprendelet tartalma a következő:

1. §. Védelemben részesítendőök a következő állatok:

I. Emlősök.

1. Denevér, népies nevén szárnyas egér, púp denevér, púp egér, stb. minden fajai minden időben.

2. Vakondok, kivéve a virágos veteményes kerteket és csemete ültetvényeket, hol pusztíthatók.

3. Cziczkányok fajai, kivéve a vízi cziczkányt, mely a halászatra káros.

4. Sün, népies nevén sündisznó, töviskés disznó, tövis disznó, töviskés kutya, szördisznó stb.

II. Madarak.

A fent idézett rendeletben meghatározott több száz madár közül a hely szűke miatt is csak egy néhányat, mintegy példaképen sorolunk fel. Ha a felsorolt madarak védelmét a 24.655/1901. F. M. számú alaprendelet helyett a fent már idézett egyéb rendeletek biztosítják, a vonatkozó rendeletet zárjelben közöljük.

Bagoly (Gyöngybagoly, Lángbagoly 16.946/1912. F. M.), Barázda billegető, Batla vagy fekete ibisz, (*Plegadis falcinellus* L., mint pusztulófélben lévő természeti ritkaság, 16.946/1912. F. M.) Bíbicz, Czinke, Danka sirály, Fecske, Fülemile, Géme (Üstökös gém, vagy Hajas gém, *Ardea ralloides* Scop, Kanalas gém,

Plataba buceroida L., mint pusztulófélben lévő természeti ritkaság, 16.946/1912. F. M.), Gólya (Fehér gólya, Fekete gólya, Barna gólya, Erdei gólya, Közöséges gólya, Cakó, Eszterág, Gagó, Koszta, 80.644/1906. F. M.), Harkály, Kakuk, Kék csóka, (Szalakóta), Kék vércse, (Hamvas vércse, Vöröslábú vércse, Szürke vércse, Pala vércse, Fehérkőrmű vércse, Sárgakőrmű vércse, 80.644/1906. F. M.), Kócsag (Nemes kócsag, Ardea alba L., Fattyu kócsag vagy Kiskócsag- Ardea garzetta L. mint pusztulófélben lévő természeti ritkaság 16.946/1912. F. M.), Kúvik, Nádi rigó, Nádi Sármany, Nádi veréb, Ökörszem, Pacsirták, Pásztormadár, Rigó, Sáskamadár, Seregély, Sirály, Vizi rigó (Halász rigó, Vizi seregély, 19.384/1904. F. M.), Vörös vércse, (Közöséges vércse, Szélverő, Széltapogató, Nyerítő 80.644/1906. F. M.)

2. §. Aki az 1. §-ban felsorolt emlős állatokat és madarakat pusztítja, a madarak fészkeit és tojásait, fiait elszedi, vagy azokat hatósági engedély nélkül forgalomba hozza, az 1894: XII. t. c. 95. §. o/ pontjába ütköző kihágást követ el és egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

3. §. A jelen rendelet 1. §-ában felsorolt állatokat élve elfogni, vagy megölni, a madarak fészkeit vagy tojásait elszedni, csakis tudományos célra és hatósági engedéllyel szabad.

Csakis hatósági engedéllyel eszközölhető az 1. §-ban felsorolt madarak fészkeinek és tojásainak, nemkülönb az ott felsorolt állatoknak élő vagy holt állapotban való szállítása is.

4. §. Aki az 1. §-ban felsorolt állatoknak fogására, madárfészkek vagy tojások elszedésére, vagy mindezek szállíthatására engedélyt óhajt kapni, annak valamely hazai tudományos intézet, szaktudós,

vagy természettudományokkal igazoltan foglalkozó egyéntől, írásban való megbízást vagy megrendelést kell felmutatni.

Ezen engedélyek megadására az 1894 : XII. t. c. 102. §-ában felsorolt elsőfoku hatóságok illetékesek.

5. §. Hatósági engedély azonban a 4. §-ban foglalt korlátozások mellett is csak legfeljebb 10 drb. állat fogására, vagy 10 drb. madárfészkek és tojás elszedésére adható; s ez a mennyiség is csak annyiban, amennyiben az az illető állatokra nézve pusztítás jellegével nem bír.

A felsorolt állatok fogására, madárfészkek, tojások szedésére az engedély csak 14 napig érvényes.

A szállítási engedély, ha a szállítás vasuton, hajón vagy postán történik, az illető szállító vállalat által átveendő és visszatartandó. (l. *Elő vad szállítása.*)

A kézben vagy szekéren való szállításra adott engedély is csak 14 napig tartó érvénnyel adható ki. (l. *Vadak fiainak elfogása alatt.*)

Itt kell megemlíteni a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban 1902. évi március hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék becikkelyezéséről szóló 1906 : I. t. c.-t.

Mezőőr. A községi mezőőröknek a vadőrzéssel való megbízatásáról a földmivvelésügyi miniszternek 53.489/1895. F. M. számú rendelete (Rendeleték Tára 1895. évf. 188. l.) intézkedik.

Az idézett rendelet értelmében a földmivvelésügyi miniszternek semmi észrevétele sincs az ellen, sőt előnyösnek tartja, hogy a községi mezőőrök a vadőrzéssel is megbizassanak úgy azonban, hogy erre az engedélyt kis- és nagyközségben — a köz-

ségi előljáróság meghallgatása után — a járási főszolgabíró, városokban pedig az 1894: XII. t. c. 102. §-a szerint illetékes elsőfokú hatóság adja meg és hogy a vadőrzésért megállapítandó díjak annak a pénztárnak képezzék bevételét, amelyből a mezőőr fizetését húzza.

Hosszú időn át sok megbeszélésre és panaszra adott okot vadászati körökben a mezőőrök lőfegyverviselése, mely kérdést a földmivvelésügyi miniszternek a 117.200/1922. F. M. számú rendelete (Földmivvelésügyi Értesítő 1922. évf. 325. l.) szabályozta.

Az idézett rendelet értelmében a törvényhatóság a mező- és hegyőrök hosszúcsövű fegyverrel leendő ellátása tárgyában előterjesztést a jövőben csakis a legindokoltabb esetben tehet. A földmivvelésügyi miniszter ebből az alkalomból hivatkozik a 72.682/1901. F. M. számú körrendeletre, melyben utalás történt az 1894: XII. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott D) mellékletet képező szabályzat 4. §-ára, mely szerint mező- vagy hegyőröket, községeket úgy, mint magánosok által tartottakat, csakis a forgópisztoly használatára jogosítja s más fegyver viselése csupán a m. kir. belügyminiszter és a földmivvelésügyi miniszter által jóváhagyott indokolt törvényhatósági határozat alapján engedhető meg.

A földmivvelésügyi miniszter ez okból ismételten felhívja a törvényhatóságokat, intézkedjenek az iránt, hogy azon község, vagy magánosok által tartott mezőőröktől, akik rendőri teendőkkkel megbizva nincsenek s engedély nélkül hosszúcsövű lőfegyvert viselnek, ezen lőfegyverek azonnal bevonassanak, a községi előljáróság és a m. kir. csendőrség pedig a mezőőri személyzet fegyverviselését állandóan ellenőrizze.

A földmivvelésügyi miniszter az idézett 117.200/1922 számú rendelet értelmében a mezőőröknek forgópisztoly helyett hosszúcsövű lőfegyverrel való ellátását jövőben csak ott lesz hajlandó megengedni, ahol azt a közbiztonság érdekei feltétlenül követelik, s ahol minden tekintetben megbízható s nem időszakonként felfogadott, hanem állandóan alkalmazott mező- vagy hegyőrök teljesítenek szolgálatot.

A mezőőrök az 1894: XII. t.-c. életbeléptetéséről szóló 48.000/1894. F. M. számú rendelet D) mellékletét képező, a mező- és hegyőrök szolgálati, fegyelmi, fegyverviselési és fegyverhasználati szabályairól rendelkező szabályzat (Rendeleték Tára 1894. évf. 281. l.) 4. §-a értelmében u. i. csak forgópisztolyt viselhetnek, használhatnak.

Ezt a rendelkezést a mező- és hegyőrök lőfegyverrel ellátásáról szóló 23.806/1896. F. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1896. évf. 22. l.) oda módosította, hogy a mezőőrök kivételesen — a törvényhatóság előzetes engedélyével — Werndl-féle lőfegyverrel is elláthatók.

Mezőőrök szolgálatuk közben ebet magukkal nem vihetnek. (*l. Joggyakorlat alatt.*)

A hatóság által felesketett mezőőr hatósági közeg. (*l. Vadőr hatósági közeg-e.*)

A mezőőr fegyverviselési engedélyére vonatkozó jogszabályt, *l. Fegyverviselési engedély alatt*, a mezőőr vadászjegyre vonatkozó rendelkezést *Vadászjegy illetékmentessége alatt*, a mezőőröknek a vadászjegy ellenőrzésére vonatkozó jogát pedig *l. Vadászjegy ellenőrzése alatt.*

Joggyakorlat: 1. A törvényhatóság felelős a mezőőr által hivatalos szolgálatában jogellenes fegyverhasználattal okozott kárért, ha a mezőőrnek a meg

nem engedett lőfegyver használatát elnézte. Indokolás: Megállapítást nyert, hogy Sz. István székesfővárosi mezőőr a kétcsövű vadászfegyvert, mellyel a felperes testi sérülését idézte elő, szolgálatban az alperes (Budapest székesfőváros) engedélyével viselte és hogy a bűnügyben hozott jogerős ítélettel megállapított fegyverhasználatot hivatalos szolgálatának teljesítése közben követte el.

Ugyde a mezőrendőrségről szóló 1894: XII. t.-c. végrehajtása tárgyában 48.000/1894. sz. a. kibocsátott földmivvelésügyi miniszteri rendelet 81. §-ához D) mellékletként kiadott szabályzat 4. §-a világosan azt írja elő, hogy a mezőőr szolgálatadója által forgópisztollyal látandó el és hogyha valamely törvényhatóság szükségesnek találná, hogy területén a mezőőr más fegyverrel láttassék el, aziránt indokolt határozatot hozhat, mely azonban a 23.806/1896. sz. a. kiadott földmivvelésügyi miniszteri rendelet világos meghatározása szerint csak a belügyi és földmivvelésügyi miniszterek egyetértő jóváhagyása után hajtható végre.

Minthogy pedig a felebbezési bíróság ítéletének tényállása szerint nincs az megállapítva, hogy az alperes által alkalmazott mezőőr a mások testi épségére és életbiztonságára a forgópisztolynál veszélyesebb kétcsövű lőfegyver használatára vonatkozó engedéllyel, valamint a fennebbieknek megfelelő jóváhagyásban részesített törvényhatósági határozat alapján ruházttatott volna fel: az alperes munkaadónak a törvényerejű kormányrendelet, de a saját (2913/1895 kgy. sz.) szabályzata értelmében is meg nem engedett, a felperes testi sérülését okozó kétcsövű lőfegyver használatának elnézésében megnyilvánuló vétkeisége fennforgónak lévén tekintendő: erre való figyelemmel a felebbezési bíróság anyagi jogot sem helytelenül

nem alkalmazott, sem nem mellőzött, midőn az alperes (Budapest székesfőváros) kártérítési kötelezettségét az alkalmazottja által a felperesnek jogellenesen okozott megkárosításáért megállapította. (Kuria 7329/1916. sz.; Magánjogi döntvénytár XII. kötet 39. l.)

2. Értesitem alispán urat, hogy azt a javaslatot, hogy a mezőőrök ebeket tarthassanak és azokat szolgálatuk közben magukkal vihessék, a belügyminiszter úrral egyetértőleg vadászati és állategészségügyi szempontból elfogadhatónak nem találtam s ebből kifolyólag az 1894: XII. t.-c. 92. §-a alapján megtiltom, hogy a mezőőrök szolgálatuk közben ebeket használhassanak. Ezen tilalom áthágását fegyelmi vétésnek minősítem. (Földmívelésügyi miniszternek 57.214/1896. számú rendelete; Egerváry II. kötet 77. l.)

3. Mezőőr gazdasági cseléd, mihez képest bérkövetelésének elbírálása közigazgatósági hatóság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Biróság 14/1923. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára, XI. kötet 297. l.)

Minősített orvvadászat. Az 1883:XX. t. c. az egyszerű orvvadászaton (idézett t. c. 26. §. l. *Egyszerű orvvadászat*) felül ismeri a minősített orvvadászatot, melyre nézve az idézett t. c. 27. §-a a következőleg rendelkezik:

Ha az orvvadászat éjjel vagy kerített helyen, vagy tiltott eszközökkel történt, vagy ha az orvvadász álcázva avagy másképen ismerhetlenné téve találtatik, vagy ha nevét eltagadja avagy álnévvel azt, aki tetten kapja, félrevezetni igyekszik, vagy azt veszélyesen fenyegeti, ellene fegyvert fog vagy erőszakot használ, egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetésben elmarasztalendő. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928:X. t.

c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

Azon felül, amennyiben az elszámolt esetek a büntető törvényekben is tiltott cselekményt képeznek, a bünvádi eljárás külön megindítandó.

A fent meghatározott minősített orvvadászatnál az alaptényálladék az egyszerű orvvadászat, azaz idegen, tilos területen való jogosulatlan vadászat, mely a törvényben meghatározott valamelyik kellék fennforgása mellett súlyosabb beszámítás alá eső vadászati kihágássá minősített orvvadászattá minősül.

A minősítő kellékek közül az éjjeli idő alatt értjük a teljes sötétség beálltával kezdődő és annak megszűnésével végződő időt, mely évszakonként természetesen nem egyenlő időben kezdődik, illetve végződik. Az éjjeli időszámítás tekintetében irányadó a belügyminiszternek a joggyakorlat alatt közölt elvi jelentőségű határozata.

A „kerített hely” fogalma a minősített orvvadászatnál nem azonos a kerített vadászterület fogalmával, melyet a „Kert vadászterület” alatt ismertetünk. A törvény a vadászterületnél ugyanis olyan kerítéssel is beéri, mely a vadászterületnek határait csak mintegy megmutatja, megjelöli, holott a minősített orvvadászatnál a kerítésnek olyannak kell lenni, hogy az alkalmas legyen arra, hogy a vadászt vadászat közben megakadályozhassa, azaz, hogy a kerítés által megakadályozott vadászatot csak a kerítésen való átmászás megtörténte után lehessen folytatni. A kerítésnek az orvvadászat szempontjából a megjelölő jelleg helyett tehát megakadályozó jellegűnek kell lenni.

Nem tartozik a kerített hely fogalma alá orvva-

dászat szempontjából a vadaskert, mert a vadaskertben lévő vadaskerti vad nem uratlan, nem gazdátlan állat és az ilyen vad ez okból vadászati kihágás tárgya nem lehet. (l. *Vadaskert*).

Hogy a törvény mit ért a tiltott eszközökkel való vadászat alatt, az 1883 : XX. t. c. 15. §-a a következő rendelkezést tartalmazza :

Szabad időben is tiltatik minden szörmés vagy szárnyas hasznos vadat törökkel, hálókkel, hurokkal, hurkokkal elfogni vagy megölni, különösen tűzokokat ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni. Kivételnek a fenyves madarak, melyeket hurokkal és léppel fogni szabad időben megengedtetik.

Tiltott vadászati eszközök tehát 1. török, 2. hálók, 3. hurkok, illetőleg az ezekkel az eszközökkel való vadászat, továbbá 4. a tűzoknak ólmos eső alkalmával való behajtása, agyonverése és 5. a léppel való madárfogás.

Minthogy a törvény a fent idézett t. c. 15. §-ában meghatározott tiltott eszközökkel való vadászatot elmulasztotta büntető szankcióval ellátni, a jogosított vadász a tiltott eszközökkel való vadászat ellenére sem büntethető, azaz a vadász saját területén nem tilalmi időben büntetlenül hurkolhat, töröket állithat fel stb.

A tiltott eszközökkel való vadászatot a törvény (1883 : XX. t. c. 27. §) egyedül a jogosulatlan vadással, az orvvadással szemben rendeli büntetni.

Álcázva való vadászat alatt értjük azt a vadászatot, amikor valaki abból a célból, hogy magát ismeretlenné tegye, átöltözködik, pl. férfivadász női ruhát vesz fel, és úgy vadászik.

A minősített orvvadászattal szemben a törvény ismeri az egyszerű orvvadászatot. (l. *Egyszerű orv-*

vadászat.)

Joggyakorlat: 1. Idegen vadászterületen tiltott eszközöknek, mint töröknek, csapdáknak felállítása — akár ejtetik el ezáltal vad, akár nem — az 1883: XX. t. c. 27. §-ába ütköző kihágást képez. (Belügyminiszternek 4166/1896. számú határozata; Eger-vary II. kötet 128. l.)

2. Ha az engedély nélküli vadász az őt tetten kapó egyén ellen fegyvert fog, ezen cselekmény az 1883: XX. t. c. 26. §-a helyett az idézett t. c. 27. §-a értelmében büntetendő. (Belügyminiszternek 3148/1889. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 282. l.)

3. Vadászati kihágásnál a terhelteknek a csendőrök elől való elmenekülése magában véve még nem képez elég indokot arra, hogy az elkövetett vadászati kihágás az 1883: XX. t. c. 27. §-a alapján bíraltassék el. (Belügyminiszternek 2291/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 280. l.)

4. A minősített orvvadászat (1883: XX. t. c. 27. §.) szempontjából az éjjeli időt a nyári félévben (április—szeptember) esti 7 órától, a téli félévben esti 6 órától kell számítani. (Belügyminiszternek 4205/1890. számú határozata; Élthes Gyula: A kihágások kézikönyve 146. l.)

5. Alkonyatkor elkövetett orvvadászat nem képezi az orvvadászatnak súlyosabb esetét, hanem csak az éjjel, illetőleg sötétségben véghez vitt. (Belügyminiszternek 782/1894. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 281. l.)

6. Ha tizenhatodik évét még be nem töltött kiskoru egyén női ruhába öltözve idegen vadászterü-

leten lesben találtatik: a vadászati kihágásban való vétkeessége megállapítandó. (Belügyminiszternek 4425/1900. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam II. kötet 356. l.)

7. Az 1883:XX. t. c. 27. §-ában meghatározott kihágás tényállása nem állapítható meg, mert azon terület, amelyen a török találtattak, kertileg művelt és élő sövényvel bekerített belső telek, mely nem tartozik a feljelentő társulat vadászterületéhez. (Belügyminiszternek 84/1891. számú határozata; Eger-vár I. kötet 124. l.)

8. A vadászati törvény 27. §-ába ütköző kihágás tényálladéka nem forog fenn oly esetben, midőn terheltek oly helyen találtattak lesgödrökben, mely nem a panaszemelésre jogosított egyén vadászterületén fekszik. (Belügyminiszternek 6966/1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet 247. l.)

9. Aki a vadászterülethez nem tartozó, tulajdonát képező belsőségen rókafogás céljából csapdát állít fel: tiltott eszközökkel való orvvadászat miatt nem büntethető. (Belügyminiszternek 6486/1907. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet).

10. Egyéb bizonyítékok hiányában azon körülményből, hogy a tiltott helyen vadászás céljából lerakott töröktől a lábnyomok vádolt udvarába vezettek, nem állapítható meg az orvvadászás. (Belügyminiszternek 1262/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 273. l.)

11. *l. még Vadászat fogalma alatt 12. számú határozatot,*

Muflon. A 73.600/1927. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1927. évf. 1700. l.) az 1883: XX. t. c-ben meghatározott vadászati tilalmi idők módosítása tárgyában 85.000/1925. F. M. szám alatt kiadott rendelet 1. §-a harmadik bekezdésének e) pontját (l. *Tilalmi idő*) akként módosítja, hogy muflonkosra is minden időben tilos vadászni.

Az idézett rendelet a most kimondott tilalmi idő alól azonban egy kivételt statuál. A 73.600/1927. F. M. számú rendelet 2. §-a szerint ugyanis a vadászati tilalmi idő megállapítása nem érinti a belföldre telepítés útján hozott és itt egyébként nem tenyésző vad telepítőjének azt a jogát, hogy mindaddig, amíg a telepített egyedek és azok ivadékai a tulajdonát alkotó vagy olyan ingatlanon tartózkodnak, amelyen a vadászati jog gyakorlása őt illeti és amíg más telepítések folytán vagy egyéb okból az egyedek tekintetében fennálló tulajdonjoga kétségessé nem válik, azokra a vadászatot minden időben gyakorolhatja. Az e jog gyakorlására irányuló szándékot be kell jelenteni a földmivelésügyi miniszternek. A földmivelésügyi miniszter a telepítőt megillető vadászati jog gyakorlását megtilthatja, ha a jog fennállása kétségessé vált.

E rendelkezésnek az az indoka, hogy mindaddig, amíg a telepített egyedek és azok ivadékai a telepítő rendelkezése alatt álló területen tartózkodnak, akár tulajdonosa az ingatlannak, akár pedig csak a vadászati jog gyakorlása illeti őt azon meg, minden kétséget kizáróan meg lehet állapítani az állatok feletti tulajdonjogát. Ehhez képest jogi szempontból elvileg az ilyen telepített állatokra ugyanannak a jogszabálynak kell érvényesülni, mint az elzárt vadaskertben (l. *Vadaskert*) lévő állatokra,

vagyis a telepítőnek bármely időben joga van a telepített állatainak kiirtására, ha pl. azt állapítja meg, hogy a mezőgazdasági művelés alatt álló területeken nagy károkat okoznak, vagy a területén lévő egyéb vadállatokat pusztítják vagy fertőző betegséggel megfertőzik stb.

A tulajdon csak addig állapítható meg a telepített egyedek és azok ivadékai tekintetében, amíg a szomszédos vagy a telepített vadtól hozzáérhető helyre ugyanazt a vadállat fajt más is nem telepíti, mert ebben az esetben a különböző személyektől telepített családok közötti keveredés lehetségesé válik és ezzel ugyanaz a helyzet következik be a telepített állatfaj tekintetében, amely a többi vadállatoknál a vadászati jog szabályainak kialakulására vezetett. (l. *Tulajdonjog vad felett — általában*).

A rendelet, mely az 1925: XXIV. t. c. 1. §-ában nyert felhatalmazás alapján adatott ki, az 1927. évi július hó 31-én lépett életbe.

N

Nagy vad. A nagy vad megjelölést a rövid ideig hatályban volt 4904/1918. M. E. számú rendelet ismerte. (l. *Vadkár alatt utolsóelőtti bekezdést*.)

Nem vagyonsváltásos vadászterület. (l. *Megváltott, nem vagyonsváltásos vadászterület*.)

Nemesi közbirtokossági vadászterület. (l. *Közbirtokossági vadászterület*.)

Német állampolgár vadászejegye. Külföldi állampolgárok vadászejegyet az 5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §-a értelmében az egyéb kellékek igazolásán felül csak akkor kaphatnak, ha magyar állampolgár kezesség vállalása is igazolva van.

Ezen általános érvényű szabály alól kivételt képeznek a német birodalmi állampolgárok.

A Magyarországon élő és itt vadászjegyet váltani kívánó olyan német birodalmi állampolgároknak ugyanis, akik politikai és erkölcsi megbízhatóságukat a budapesti német követség nyilatkozatának bemutatásával igazolják, a 71.447/1925. P. M. számú körrendelet (Pénzügyi Közlöny 1925. évf. 140. l.) értelmében a pénzügyminiszter esetenként megengedheti, hogy kezesség helyett más alakú biztosítékot nyújtsonak, ha valószínűsítik, hogy szabályszerű kezesség megszerzése nincs módjukban és ha a részük-ről felajánlott biztosíték alkalmas arra, hogy azt a célt, amelyet a szóban lévő kezesség szolgálni hivatott, szintén betöltse. (l. *Külföldi állampolgár vadászjegye.*)

Német vadászfegyver próbabélyege. (l. *Próbalövés.*)

Nyájörző eb. (l. *Ebekkel vadászati kihágás.*)

Nyest. A nyest az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A nyest által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

A nyestnek bárcaváltás alapján való vadászátát a 2613/1928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás*) 9. §-a érinti.

Nyilvános árverés. (l. *Árverés.*)

Nyul. A községi vadászterületet haszonbérelő a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) figyelembe vétele mellett alkotandó szabályrendelet értelmében nagy havazás esetén tartozik a nyulak etetéséről is (kis köteg lucernának a fákra,

bokrokra való kiakasztásával) gondoskodni.

Községi vadászterületnek árverésen kívüli haszonbérbeadásánál előnyben kell részesíteni azt, aki kötelezi magát, hogy nyulat október hó 1-ig nem lő. (Idézett rendelet 8. §.)

A községi vadászterületet haszonbérelő köteles minden második évben 1000 holdanként legalább, 4 más vidékről hozott nyulat, lehetőleg 1 : 1 ivararányban kibocsátani. A nőstény nyulak füleinek kétharmad részét a kieresztés előtt le kell vágatni, hogy ezek felismerhetők és a tenyésztés érdekében megkímélhetők legyenek. (Idézett rendelet 9. §.)

Mezei nyulra a 18.000/1929. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) értelmében lőfegyverrel február hó 1. napjától szeptember hó 15. napjáig bezárólag, lóháton agarak használatával január hó 1. napjától augusztus hó 31. napjáig bezárólag tilos vadászni.

A kedvezményes árú nyul juttatásáról — vérfrissítés céljára — a 17.326/1929. F. M. számú rendelet intézkedik. (l. *Tenyésztés alatt*.)

A nyul által okozott kár nem vadkár és a nyul által okozott kárért a Vadászati Törvény alapján ez okból kárpótlás nem jár. A nyul által okozott kár megtérítése a Vadászati Törvény helyett csak a magánjog általános szabályai értelmében igényelhető. (l. *Vadkár*.)

A kárt okozó nyulakkal szembeni védekezés módjára és főképen arra, hogy az ingatlan tulajdonosának a nyulat a haszonbérbe adott területen még akkor sem szabad elpusztítani, ha a nyul a tulajdonosnak kárt okoz, világít rá a belügyminiszternek 1114/1926. számú határozata. (l. *Kert vadászterület alatt a joggyakorlat előtti részben*.) Mint téves határozat megemlíthető „Tiltott idő-

ben hasznos vad lövése“ alatt közölt 7. számú határozat.

Nyulvány (enkláve) vadászterület. A nyulvány (enkláve) vadászterületre nézve az 1883: XX. t. c. 3. §-ának utolsó előtti bekezdése a következőleg rendelkezik:

Ha valamely külön vadászterületet képező nagyobb erdőterület által egy vagy több birtokosnak 1600 négyzet öllel számítandó 200 holdnál kisebb terjedelmű birtoka legalább három oldalról körülvéttetik, az ilykép elszigetelt birtok tulajdonosa a vadászati jogot az azt környező vadászterület birtokosának, vagy haszonbérelőjének haszonbérbe adni, az viszont haszonbérbe venni köteles.

A nyulvány (enkláve) vadászterület törvényszerinti előfeltétele tehát 1. hogy a benyúló elszigetelt terület 200 holdnál kisebb legyen, 2. hogy a benyúló elszigetelt területet a szomszédos vadászterület legalább három oldalról vegye körül és 3. hogy a körülhatároló szomszédos vadászterület nagyobb erdőterület legyen.

Nem forog fenn tehát kényszerhaszonbérbeadás, illetőleg haszonbérbevétel akkor, ha a benyúló terület teljesen vagy legalább is három oldalról körül van véve ugyan, de az elszigetelt ingatlant körül határoló másik vadászterület csak két oldalon erdőterület, a harmadik oldalon már nem, vagy pedig a nyulványt körülvevő másik vadászterület legalább 3 oldalról erdőterületet képez ugyan, de ez az erdőterület nem a törvényben előírt „nagyobb erdőterület“.

Hogy mit kell érteni a nagyobb erdőterület alatt és a legalább három oldalról való körülvétél

alatt, arra nézve a törvény még tájékoztatást sem ad, azt tehát minden esetben figyelemmel a fennforgó körülményekre, az illetékes közigazgatási hatóságoknak külön-külön kell elbírálni.

Nagyobb erdőterület alatt mint a nyulvány vadászterület egyik lényeges kelléke szempontjából értjük az olyan nagyságú erdőterületet, mely az okszerű vadászat gyakorlására és vadtenyésztésre elegendő terjedelemmel rendelkezik. Az, hogy az erdőterület erre a célra terjedelménél fogva mikor alkalmas, az eset körülményeitől függ; általában véve 300—400 holdas kiterjedésű erdő már elegendő.

A nyulvány alakja, valamint a művelési ág is közömbös.

A nyulvány vadászterület, tekintve hogy a törvény annak nagyságát 200 kat. holdnál kisebb terjedelemben állapítja meg, különálló magánvadászterületet sohasem képezhet, hanem azt a törvény értelmében a szomszédos vadászterülethez kivétel nélkül még abban az esetben is hozzá kell csatolni, ha az illető ingatlan tulajdonosok, illetőleg vadászati jog gyakorlását bérlők, a hozzácsatolást bármi oknál fogva elleneznék. Az ilyen ingatlanokat megillető vadászati jog bérbeadására vonatkozó szerződést ez okból kényszer haszonbérleti szerződésnek is nevezzük.

A nyulvány vadászterület növelheti magán vadászterület vagy községi vadászterület nagyságát. Az előbbi eset akkor forog fenn, ha a községi vadászterület ékelődik bele a törvényben előírt feltételek mellett magánvadászterületi jelleggel rendelkező vadászterületbe, az utóbbi eset pedig akkor, ha magánvadászterület, illetőleg annak nyulványa ékelődik bele községi vadászterületbe.

A törvényt a nyulvány vadászterület létesítésénél nyilván az az elgondolás vezette, hogy a nyulvány vadászterületet az azt körülvevő másik nagyobb vadászterülethöz a vadászati jog gyakorlása szempontjából elválasztani nem lehet, mert a különválasztás — tekintve azt, hogy a szabadon lévő vad a magyar magánjog értelmében uratlan, res nullius — az okszerű vadászat létesítését a nagyobb erdőterületen igen megnehezítené, sok igazságtalanságra is vezetne, mert az enkláve vadászati hasznóbérlője a szomszédos erdőterületen nagy fáradtsággal és anyagi áldozattal létesített vadállományt, illetőleg a vadállományból azokat az egyedeket, amelyek az ő területére átválnak, a törvény értelmében szabadon vadászhatja. Ezt az okszerű vadászat elveivel össze nem egyeztethető kíméletlen vadászatot igyekszik a törvény ellensúlyozni akkor, amikor az enkláve ingatlant megillető vadászati jog gyakorlását az ingatlan tulajdonosától elveszi és odaadja a szomszédos nagyobb ingatlan tulajdonosának, illetőleg vadászati hasznóbérlőjének.

A nyulvány (enkláve) vadászterülettel kapcsolatosan fordulhat elő az a szokatlan jogi helyzet, hogy a politikai község tulajdonát képező elszigetelt ingatlan nyulvány az 1883: XX. t. c. 3. §-ában foglalt rendelkezés ellenére nem a községi vadászterülethez csatoltatik, illetőleg nem azzal együtt adatik hasznóbérbe, hanem a község tulajdonát képező ilyen ingatlan magánvadászterülethez t. i. a nagyobb erdőterületet képező vadászterülethez csatoltatik, aminek az a következménye, hogy a vadászati jogot ezen a politikai község tulajdonát képező nyulvány vadászterületen a községi vadászterületet hasznóbérlő társaság helyett, a nagyobb erdőterület

tulajdonosa, illetőleg annak haszonbérelője gyakorolja.

Minthogy nyulvány (enkláve) vadászterületről csak akkor beszélhetünk, ha a törvény által előírt előfeltételek fennállnak következnek, hogy ha a nyulvány területet körülvevő erdőterület kivágás következtében megszűnik nagyobb erdőterület lenni, vagy annak egyik körülhatároló oldalát kivágják, a kényszer haszonbérbeadás, illetőleg haszonbérbevétel — nyulvány vadászterület hiányában — megszűnik.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása és a nyulványt képező vadászterület kötelező haszonbérbeadása, illetőleg haszonbérbevétele (1883: XX. t. c. 3. §. utolsó bekezdés) tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. Téves a panaszosnak az 1883: XX. t. c. 3. §-ának utolsóelőtti bekezdésére alapított jogi álláspontja, mert ezen törvényes rendelkezés előfeltétele, hogy a terület legalább három oldalról külön vadászterületet képező „nagyobb erdőterület“ által vétessék körül, a jelen esetben azonban a panaszos birtokát nem erdőterület veszi körül. (Közigazgatási Bíróság 5297/1926. szám.)

2. A 200 holdnál kisebb olyan vadászterületek, melyek három oldalról önálló vadászterületet képező erdőségek által környeztetnek, ezen önálló vadászterület tulajdonosának kötelezőleg bérbe adandók; de ha szóban lévő nagyobb vadászterület, habár a körbe szögelt kisebb vadászterületet három oldalról környezi is, de nem mindenütt erdőségből áll: akkor a kötelező bérbeadás nem rendelhető el. (Belügyminiszternek 61.309/1887. számú határozata; Eger-váry I. kötet 13. l.)

3. Az alispán még az 1920. évben hozott jog-

erős határozatával kimondotta, hogy a község tulajdonát képező vadászati jogához tartozó úgynevezett „Szigetrétek” dülőben fekvő 59 kat. hold terület vadászati jogát a község herczeg L. E. uradalmának bérbeadni köteles, mert a szóban forgó ingatlan olyan területet képez, amelyet a herczegi uradalom erdei három oldalról körülhatárolnak. (1883: XX. t. c. 3. §-ának utolsóelőtti bekezdése.)

Miután a panaszos község maga sem állítja, hogy ezen 1920-ban hozott határozat óta ezen terület tekintetében az idézett szakaszban meghatározott feltételek változást szenvedtek, a községnek nem állott jogában ezen terület vadászati jogát árverés alá bocsájtani.

Minthogy pedig ez az egész árverés hatálytalanságát vonja maga után, ezért helyesen járt el a vármegye alispánja, midőn a képviselőtestület határozatát megsemmisítette és újabb árverést rendelt el. (Közigazgatási Bíróság 2093/1927. szám).

4. Az 1883: XX. t. c. 3. §-ának utolsó előtti bekezdésében megjelölt vadászterületek (nyulványok, enklávék) után fizetendő haszonbér összegének megállapítása vitás esetben a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 43/1924. szám, Grill féle döntvénytár 1925. évf.)

Nyuszt. A nyuszt az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A nyuszt által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

A nyusztnek bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás*) 9. §-a érinti.

O

Okszerű vadászat. Az okszerű vadászat biztosításáról — a községi vadászterületen — a belügyminiszternek 154.113/1927. számú körrendelete intézkedik. (l. Szabályrendelet).

Olasz vadászfegyver próbabélyege. (l. Próbálövés.)

Országgyűlési képviselő összeférhetlensége vadászati ügyben. Országgyűlési képviselő, aki állami vadászterületet haszonbérel, az 1901:XXIV. t. c. 5. §-ának 4. pontjában meghatározott összeférhetlenségi helyzetben van, feltéve, hogy a nyilvános verseny útján vagy egyébként elnyert állami vadászterületért évi 3000 pengőt meghaladó haszonbért fizet. (1901:XXIV. t. c. 5. §-ának 4. a) és b) pontja, 1928:II. t. c. 1. §-ának 22. bekezdése.)

Bár kétségtelen, hogy maga a vadászati jog mindenképen hasznóhajtó jogosítvány, az összeférhetlenség kérdésének elbírálása szempontjából mégsem az a döntő, vajjon a vadászat bérlete a bérlőnek hasznót hajt-e, hanem az, vajjon a vadászati jog maga elvileg, természeténél fogva hasznót hajtó jog-e, mert az összeférhetlenséget már maga az állami hasznóhajtó jog bérlete és haszonbérlete állapítja meg és így ehhez az, hogy a jog bérlete és haszonbérlete a bérlőre nézve is hasznót hajtó vagyis jövedelmező, nyereséges ügylet legyen, nem szükséges. (l. Vadászat hasznót hajtó jogosítvány.)

Orvvadászsal szemben jogos védelem. Az orvvadászsal szemben a jogos védelem feltétele a támadás jogellenessége és a védekezés szükségesége. Jogos védelem az 1878:V. t. c. 79. §-a értelmében az, mely akár a megtámadottnak, akár más-

nak személye vagy vagyona ellen intézett, vagy azt fenyegető jogtalan és közvetlen megtámadásnak elhárítására szükséges. (l. *Vadór fegyverhasználati joga.*)

Joggyakorlat: 1. Abból, hogy az orvvadász fegyverét ismételt felhívás dacára sem eresztette le, de felemelt fegyverével a vádlott felé futott, sőt 10—15 lépésre megközelítette, a vádlott — az orvvadászok közismert veszélyességére és vakmerőségére való tekintettel — joggal lehetett abban a hiszemben, hogy a sértett vadász őt közvetlen közelből lelövi vagy pedig a fegyver agyával leüti, ily körülmények között pedig a vádlottnak a cselekménye az ellene, a sértett részéről intézett fenyegető jogtalan és közvetlen támadás elhárítására szükséges volt. (Kuria 1527/1915. szám; Büntetőjogi döntvénytár IX. kötet 181. l.)

2. A debreceni kir. ítélőtábla az 1927. évi október hó 11-én kelt 1927. B. III. 1660/37. számú ítéletével az első bíróság ítéletének a megsemmisítése mellett a vádlottat erős felindulásban elkövetett szándékos emberölés büntette miatt egy évi börtönbüntetésre, továbbá öt évi hivatalvesztésre ítélte, mert a vádlott 1926. évi október hó 20-án egy közismert vadászt agyonlőtt.

Tényállás a következő:

X. Y. m. kir. rendőrfelügyelő a fenti időben erőben vadászott. Időközben az eső megeredt s ezért egy fa alá huzódott. Öt-hat percig időzhetett ott, amidőn egy ismeretlen embert pillantott meg, aki kezében lövésre kész lőfegyvert tartott. Rákiáltott at. ismeretlenre, hogy álljon meg és tegye le a fegyverét. Az azonban válasz nélkül futásnak eredt, majd a vádlott vadásztól mintegy 150 lépésnyire megállott z

feléje lőtt úgy, hogy a golyó a vádlott füle mellett süvített el. A vádlott a lövés után ismét rákiáltott az ismeretlenre, hogy álljon meg, igazolja magát és fegyverét tegye le, különben rálő, az azonban a megismételt felhívások ellenére újból futásnak eredt, majd olyan mozdulatot tett, mintha újból löni akarna – sőt a vádlott azt is állítja, hogy hallotta az ismeretlen ember fegyvere záró dugattyújának csattanását is.

Erre a vádlott vadász golyós fegyveréből az ismeretlen lábára célozva egy lövést tett, mert védekezése szerint attól tartott, hogy az ismeretlen vadász újból reá lő.

A lövés a vadorzót jobb combján találta, átütötte a combverőér valamelyik nagyobb ágát s ennélfogva szakértő segély hiányában elvérzés folytán a meglőtt egyén halálát idézte elő.

A meghalt egyén egy közismert vadász volt.

A kir. Kuria az 1928. évi február hó 7-én 13. II. 3755/40/1927. szám alatt hozott ítéletével a kir. ítélőtábla fent ismertetett ítéletét megsemmisítette s a vádlott vadászt erős felindulásban elkövetett halált okozott súlyos testi sértés vétségében mondta ki bűnösnek s ezért a vádlottat a Btkv. 92. §-ának alkalmazásával két hónapi fogházbüntetésre ítélte.

A Kuria a büntetés kiszabásánál a vádlott javára enyhítő körülményként mérlegelte felfedező hatású beismerését, nős, családost voltát, azt a helyzetet, hogy a vádlott a vadászóval szemben egy elhagyott erdőrészen volt és hogy a vadász halála kellő időben való segélynyújtással megakadályozható lett volna. Súlyosbító körülményt a kir. Kuria nem észlelt.

Orvvadászat. Az idegen, tilos területen való

jogosulatlan vadászat orvvadászat.

Az orvvadászat — vadászati kihágás szempontjából — kétféle: 1. egyszerű (1883:XX. t. c. 26. §.) és minősített orvvadászat. (Idézett t. c. 27. §.) (*l. Egyszerű orvvadászat és Minősített orvvadászat.*)

Orvvadászat ellenőrzése. Az 1883:XX. t. c. 38. §-a értelmében, ha valamely vidéken az orvvadászat s a vadnak tilalmi időben való lövetése igen gyakoriakká válnak, a belügyminiszter a közigazgatási bizottság által, az érdekelt vadászterület tulajdonosa vagy bérlője kérelmére, vagy anélkül is saját kezdeményezéséből felterjesztett indokolt javaslat folytán elrendelheti, hogy azon vidéken, valamint azokon is, ahol az orozva lőtt vad eladatni szokott: a vadak eladása, szállítása vagy vásárlása, a vad jogos szerzését bizonyító igazolványok előmutatása mellett történjék.

Ily igazolványul szolgálnak: az eladóra vagy szállítóra nézve azon vadászati terület tulajdonosának, vagy bérlőjének, vagy ezek megbizottjának az illetékes községi előljáróság által láttamozandó bizonyítványa, akitől a vad szereztetett.

A bizonyítványon vagy szállítólevélen megjelölendő a vad faja, neme és mennyisége.

Minthogy a fenti rendelkezés megszegésére vonatkozólag az 1883:XX. t. c. büntető határozatot nem tartalmaz, a belügyminiszter a 92672/1895. B. M. számú körrendeletével (Rendeleték Tára 1895. évf. 1131. l.) az 1879:XL. t. c. 1. §-a alapján kijelentette, hogy aki az 1883:XX. t. c. 38. §-a alapján már eddig kiadott, valamint ezután kiadandó és valamely vidéken az eladandó vagy elszállítandó vadak jogos szerzését igazoló bizonyítványok előmutatására kötelező belügyminiszteri rendeletet megszegi,

kihágást követ el és 1 pengőtől 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Az 1883:XX. t. c. 38. §-a alapján kiállított s a vadnak jogos szerzését bizonyító igazolványok az 56.624/1883. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1883. évf. 1239. l.) értelmében bélyegmentesek.

A vadorzások meggátlásáról és az orvvadászok által veszélyeztetett élet- és vagyónbiztonság megővéséről szóló 59.846/1901. B. M. számú körrendelet (Rendeleték Tára 1901. évf. 1035. l.) a következőket tartalmazza:

Az országos magyar vadászati védegyelet ismételt panaszolta, hogy újabb időben a vadorzások az ország egész területén nagy mérvben elterjedtek és hogy némely helyen az orvvadászok által az élet- és vagyónbiztonság is veszélyeztetve van; végül, hogy a vadorzók által lőtt vadak még azokon a vidékeken is, ahol az orvvadászat és a vadnak tilalmi időben való igen gyakori lövése miatt az 1883. évi XX. t. c. 38. §-ában említett kivételes intézkedés belügyminiszteri rendelettel életbe van léptetve, vagy s ahol a vadak eladása, szállítása vagy vásárlása a vad jogos szerzését bizonyító igazolványok előmutatásához van kötve, az egész éven át szabadon árusítatnak, ami arra enged következtetést, hogy az illető hatóságok a vadászatról szóló 1883. évi XX., továbbá a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883. évi XXIII. t. c. (ennek helyébe lépett az 5007/1924. P. M. számú rendelet) és az ezen törvények végrehajtása iránt kiadott rendeletek végrehajtása körül kellő felügyeletet és ellenőrzést nem gyakorolnak.

A belügyminiszter ez okból a vadorzások lehető meggátlása és az orvvadászok által veszélyez-

tetett élet- és vagyónbiztonság megóvása érdekében felhívta a törvényhatóságokat, miszerint intézkedjenek az iránt, hogy az illető hatóságok a fentebb idézett törvények és rendeletek pontos végrehajtását a legszigorubban ellenőrizzék és a legerélyesebben odaműködjenek, hogy a panaszlott visszaélések általában az idézett törvényekbe ütköző kihágások késedelem nélkül szigoruan megtoroltassanak.

Különösen pedig: hatályos felügyelettel legyenek az iránt, hogy a fegyveradót, valamint a fegyveradót és vadászati adót fizetők névjegyzéke az 1883. évi XXIII. t. c. 22. §-ában (ennek helyébe lépett az 5007/1924. P. M. számú rendelet 20. §-a; *l. Vadászjegy nyilvántartása*) és az 1883. évi június hó 29-én 38.871. sz. a. kiadott belügyminiszteri körrendelet 5. pontjában foglalt rendelkezéshez képest a községi előljárók (városi adóhivatalok) részéről az illető hatóságoknak pontosan megküldessék.

Utasítsák az alattas hatóságokat, miszerint szigoruan ellenőrizzék és ellenőriztessék, hogy ott, ahol az 1883. évi XX. t. c. 38. §-ában említett kivételes intézkedés belügyminiszteri rendelettel életbe van léptetve, a vadak eladása, szállítása vagy vásárlása csak a vad jogos szerzését bizonyító és az idézett törvényszakasz értelmében kiállított igazolványok előmutatása mellett történjék.

Végül figyelmezteti a belügyminiszter a törvényhatóságokat a fentebb hivatkozott 1883. évi 38.871. számú belügyminiszteri körrendelet 3. pontjában foglalt azon rendelkezésre, mely szerint a szarvas, däm-vad és őz csak úgy szállitható és árusitható, ha azokon a nemzörészek láthatólag meghagyattak s az ezen rendelkezés ellenére szállított vadak lefoglalandók és a helyi szegények javára elkobzandók.

Ezen rendelkezés azonban nem vonatkozik a kerítéssel, az 1883. évi XX. t. c. 18. §-a határozmányának megfelelően, elzárt helyeken (l. *Vadaskert*) bármikor lőhető vadak szállítására, de a lehető visszaélések meggátlása végett az ily helyeken lőtt vadak szállítása a törvényben megállapított tilalmi időkből a vad jogos szerzését bizonyító és a törvény 38. §-ának megfelelően kiállított igazolványok mellett történhetik.

Az orvvadászat ellenőrzése körül különösen nagy szerep jut a m. kir. csendőrségnek, amint azt a 30.683|1894. B. M. számú rendelet és az 1927. évi szeptember hó 1-én életbe lépett szervezeti és szolgálati utasítás 379. és 380. pontja (l. *Csendőrség*) tanúsítja.

Itt kell még megemlíteni a vadászati kihágások fokozottabb ellenőrzéséről szóló 1110|1927. B. M. számú rendeletet (l. *Vadászati kihágás ellenőrzése*) és a hurokkal való orvvadászat megakadályozása tárgyában kiadott 134.894|1929. B. M. számú rendeletet. (l. *Hurkolás*.)

Joggyakorlat: 1. Az 1883:XX. t. c. 38. §-ának világos rendelkezése szerint a belügyminiszter azt, hogy valamely vidéken a vadak eladása, szállítása vagy vásárlása a vad jogos szerzését bizonyító igazolványok előmutatása mellett történhessék, csakis a közigazgatási bizottság indokolt javaslata folytán rendelheti el.

Ha tehát a közigazgatási bizottság nem lát törvényes indokot fennforogni arra nézve, hogy az említett kivételes intézkedés életbe léptetése iránt felterjesztést tegyen, úgy azt a belügyminiszter közvetlenül nem rendelheti el, sem pedig a közigazgatási bizottságot ilyen javaslat felterjesztésére nem utasít-

hatja. Ebből önként következik, hogy a közigazgatási bizottságnak azon határozata ellen, mellyel az említett kivételes intézkedés életbeléptetésének javaslatba hozása iránt előterjesztett kérelemnek eleget nem tesz, felebbezésnek tulajdonképpen helye nincsen, mert az a törvénnyel szemben eredményre nem vezethet. (Közigazgatási Biróság 12.520|1902. szám; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam II. kötet 105. l.)

2. A vaddisznónak jogos szerzését tanusító igazolvány nélküli vásárlása nem képez oly vadászati kihágást, melynek elbírálásával a vadászati engedély elvonása felett is határozni lehetne. (Belügyminiszternek 1338|1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 135. l.)

3. Orvvadászaton való tettenérés esetén elfogadási díj megtérítése iránti igénynek nincsen törvényes alapja. (Belügyminiszternek 4882|1915. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár X. kötet 219. l.)

Óvadék haszonbérleti szerződésnél. Óvadék-, biztosítékadásról az 1883: XX. t.-c. és az 1886: XXII. t.-c. sem tartalmaz rendelkezést.

Az óvadékadásról a községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) 3. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

A haszonbérleti szerződésben ki kell kötni, hogy a bérlő a szerződés aláírásakor egy évi bérösszegnek megfelelő óvadékot köteles letenni. Ki kell kötni, hogy amennyiben a bérlő a bérleti szerződés követelményeinek meg nem felel, illetőleg kötelezettségei egyikét vagy másikat megsérti, a község azonban a bérlet megszüntetése iránti jogával élni nem kíván: a község képviselőtestülete a bérlőt esetről-esetre a

szerződésben számszerűen megállapítandó birsággal sújthatja s a birságot a községi szegényalap javára az óvadékból levonhatja.

Óvadékot, biztosítékot a községi vadászterületeknél ennél fogva csak abban az esetben kell adni, ha a haszonbérbeadó község oly törvényhatóság területén fekszik, mely törvényhatóság a fentidézett rendelet alapján előirt szabályrendeletet megalkotta és azt a belügyminiszter jóváhagyta, vagy e nélkül is, ha a község az óvadékadási kötelezettséget az árverési feltételekben megállapítja.

Tudni kell ugyanis, hogy a fentidézett rendelettel előirt szabályrendeletalkotásnak több törvényhatóság nem tett eleget, mely nélkül pedig az idézett 142.328/1912. B. M. számú rendelet, mely csak irányelveket foglal magában, jogszabály erejével nem bír.

A 154.113/1927. B. M. számú rendelet (*l. Szabályrendelet*) az óvadékadási kötelezettséget nem írja elő, óvadékról nem is rendelkezik.

Magánvadászterületek haszonbérbeadásánál az óvadék-, biztosítékadási kötelezettség a szerződő felek megállapodásától függ.

Joggyakorlat: 1. A vadászati haszonbérelőket, amennyiben megbízható egyéneknek ismertetnek és a bérösszeg nem nagy, óvadék letételére kötelezni nem okvetlenül szükséges. (Belügyminiszternek 40.854/1890. számú határozata; Szemere — dr. Marschalkó: Magyar községi jog.)

2. Arra való tekintettel, hogy az árverési feltételek a biztosítékadási kötelezettség tekintetében nem rendelkeznek, a községnek nem állott jogában utóbb, az árverés után biztosítékot követelni. (Közigazgatási Biróság 1562/1927. szám.)

3. A biztosíték hiányára alapított panasz azon

okból nem volt figyelembe vehető, mert sem az 1883 : XX. t.-c., sem pedig az 1886 : XXII. t.-c. a biztosítékadási kötelezettséget elő nem írja, ily kötelező jogszabály hiányában pedig jogában állott a községi képviselőtestületnek az árverési feltételekben a biztosítékadástól eltekinteni. (Közigazgatási Biróság 1562/1927. szám.)

4. A kormányhatóságilag jóváhagyott szabályrendelet 3. és 4. §-a szerint a biztosítékot képező egy évi bérösszeg a szerződés megkötése alkalmával fizetendő. Ezen rendelkezéssel ellenkezik a község képviselőtestületének a szabad versenyt is korlátozó, az árverési feltételekbe felvett az az intézkedése, hogy „a biztosítékot az árverés után a legtöbbet ígérő azonnal, a megígért évi bérösszeg erejéig kiegészíteni tartozik.”

Tekintve, hogy a község képviselőtestületének a szabályrendeletben előirt rendelkezéstől eltérő intézkedést az árverési feltételekbe felvenni jogában nem állhat, helyesen járt el a törvényhatósági bizottság, midőn a szerződéstől a jóváhagyást megtagadta. (Közigazgatási Biróság 4977/1927. szám.)

5. Igaz ugyan, hogy a község a szerződésbeli kötelezettségek biztosítására megfelelő összegű biztosíték letételét jogosult kívánni, erre azonban az ajánlattevőnek megfelelő időt adni köteles. Ebből pedig jogszerűen következik, hogy az árverési feltételeknek oly kikötése, mely szerint a biztosíték az árverés után „azonnal” leteendő, mert különben az ajánlat figyelembe nem jön, jogi hatállyal nem bír.

B. N. ajánlatát tehát egymagában abból az okból, mert a kívánt biztosítékot „azonnal” le nem tette, mellőzni nem lehet. (Közigazgatási Biróság 4257/1929. szám.)

Önálló magánvadászterület. Az önálló magánvadászterület, vagy másképen a 200 holdas vadászterület alakítása tárgyában az 1883: XX. t.-c. 2. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: Saját földbirtokán a tulajdonos, vagy az, akinek az jogot, vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az egy tagban, vagy összefüggésben álló részekben legalább 200 holdra terjed, holdját 1600 négyzetölével számítva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók, vagy patakok által hasítottik is.

Az önálló magánvadászterület létesítésének a törvényszerinti előfeltétele tehát: 1. tulajdoni viszony egysége, 2. ingatlan összefüggősége, vagy egy tagban elterülése és 3. a legalább 200 hold terjedelem, holdját 1600 négyzetölével számítva.

A tulajdoni viszony egysége, mint előfeltétel, figyelemmel az idézett törvényszakasz rendelkezésére úgy értelmezendő, hogy az önálló magánvadászterület csak egy és osztatlan tulajdonjog tárgya lehet. Nem létesül önálló magánvadászterület tehát akkor, ha a birtokos a 200 holdat kitevő ingatlanból csak egy holdat is nem mint tulajdonos, hanem mint haszonbérelő bir, vagy ha a 200 holdas ingatlant két vagy több tulajdonos megosztva bírja.

Az ingatlan összefüggésénél a törvény azzal is megelégszik, ha a vadászterület bármily kis részen pl. csak egy pár méter távolságban egymással érintkezik, összefügg, azaz ha a vadászat idegen területre való átlépés nélkül gyakorolható. Az ingatlant átszelő utak, vasutak, csatornák, folyók, vagy patakok az idézett törvényszakasz értelmében megszakítást nem idéznek elő. (l. *Összefüggése vadászterületnek*)

Hogy mit kell érteni az ingatlanok egy tagban való elterülése alatt, *l. Egy tagban vadászterület alatt.*

A legalább 200 kat. holdas terjedelem kiszámításánál figyelembe kell venni a magánvizek (patakok, tavak, vízállások) medreit, továbbá a magánutakat, valamint a kerteket, szőlőket, gyümölcsösöket stb. és a tanyahelyeket is.

Az önálló magánvadászterület létesítéséhez a fenti három törvényszerű kelléken felül még az is szükséges, hogy az ingatlan megfelelő alakzatú legyen. Az ingatlan megfelelő alakzatú akkor, ha a vadászat az ingatlanon okszerűen gyakorolható. Azok az ingatlanok tehát, amelyeken a vadászat azért, mert az ingatlanok aránytalanul hosszú és keskeny alakzatúak, okszerűen nem gyakorolható, az önálló magánvadászterületek alakítására a törvényszerű egyéb feltételek fennforgása esetén sem alkalmasak. Ilyen többnyire meg nem felelő alakzattal rendelkező vadászterület pl. az ármentesítő társulatok védőgátja, vasútak alépitménye stb., amelyek köztudomás szerint több km. hosszúságuk mellett alig egy pár méter szélességgel bírnak. (*l. Vasúti töltés vadászterület alatt*)

Az önálló magánvadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan tulajdonosa, illetőleg az, akinek a tulajdonos jogot, vagy engedélyt ad, a vadászati jogot rendszerint attól az időponttól kezdve gyakorolhatja, amikor a törvény által előírt feltételek beállottak, azaz amikor az ingatlan terjedelme a 200 kat. holdat megüti. Ha azonban ez a terület korábban, mielőtt önálló magánvadászterületté alakult volna, bármi oknál (pl. a korábbi tulajdonos a vadászati jog gyakorlásáról az illetékes közigazgatási hatóság előtt kifejezetten lemondott, vagy a tulajdonos a 200 holdas ingatlant nem egyszerre, hanem fokozatosan kisebb részletek-

ben vásárolta össze) fogva a községi vadászterülethez volt csatolva és azzal együtt haszonbérbe adva a tulajdonos, illetőleg a tulajdonos engedélyese a törvény értelmében őt megillető vadászati jog gyakorlásával csak a vonatkozó haszonbérleti szerződés lejárta után élhet. (l. az 1114/1926. B. M. számú elvi jelentőségű határozat indokolását „Kert vadászterület“ alatt.)

Annak u. i., hogy az önálló magánvadászterület a községi vadászterülethez csatoltassék és azzal együtt bérbe adassék az az előfeltétele, hogy a tulajdonos az ilyen területen a vadászati jog gyakorlásáról kifejezetten lemondjon. Ha pedig ez megtörtént, a tulajdonos a lemondó nyilatkozatát a haszonbérleti szerződés időtartama alatt annál kevésbé vonhatja vissza, mert a vadászati jog gyakorlását a község a törvény kötelező rendelkezése következtében (1883: XX. t.-c. 3. §.) időközben haszonbérbe adta.

A tulajdonos a vadászati jogot ez okból az ilyen területen a haszonbérleti szerződés ideje alatt nem gyakorolhatja.

A törvény arra az esetre sem tartalmaz kifejezett rendelkezést, hogy kit illet meg a vadászati jog gyakorlása akkor, ha az önálló magánvadászterület az önálló vadászterületi jellegét időközben elveszti. Az ingatlan az önálló vadászterületi jelleggel csak addig rendelkezik, amíg a törvény által megkivánt feltételek fennforognak. Az ingatlan abban az időpontban, amikor önálló vadászterületi jellegét elveszti, az 1883: XX. t.-c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez csatolandó, illetőleg azzal együtt bérbe adandó. Az önálló magánvadászterület önálló vadászterületi jellegét akkor veszti el, ha terjedelme pl. eladás következtében 200 holdnál kisebb lesz. Az így meg-

kisebbedett ingatlant a fentiek szerint a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt bérbe adni, amely oknál fogva a vadászati jog gyakorlása ezen a területen most már nem a régi tulajdonost illeti meg, hanem azt, aki a községi vadászterületet haszonbérli.

Az ingatlan másik részét, az elidegenített részét az önálló vadászterületi jelleg ugyancsak abban az esetben illeti meg, ha az elidegenített rész legalább 200 hold kiterjedésű. Ha az elidegenített rész 200 holdnál kisebb, az törvényes kellék hiányában önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkezik.

Az önálló magánvadászterületet a tulajdonos kifejezett bejelentési, illetőleg csatlakozási szándéka nélkül a községi vadászterülettel együtt bérbe adni nem lehet.

Nem szükséges tehát a tulajdonos részéről annak kijelentése, hogy az önálló magánvadászterület jellegével bíró ingatlanán a vadászati jogot önállóan kívánja gyakorolni, hogy az önálló magánvadászterületét a községi vadászterületből kiveszi, magának fenntartja, minthogy ez a jog a tulajdonost minden jogfenntartó nyilatkozat nélkül is, a törvény rendelkezése alapján megilleti. Az ilyen földbirtokosnak nemcsak hogy jogfenntartó nyilatkozatot nem kell tennie, hanem a törvény értelmében csak abban az esetben kell bejelentéssel élni, ha a vadászati jogot az önálló magánvadászterületén gyakorolni nem kívánja és ez okból azt akarja, hogy az önálló magánvadászterülete a vadászati jog bérbeadása végett a községi vadászterülethez csatoltassék.

Arra a kérdésre, hogy az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan tulajdonosa ingatlanát a vadászati jog értékesítése céljából milyen nagyságú

vadászterületekre oszthatja fel, azaz hogy a vadászati jog gyakorlását milyen terjedelmű területeken adhatja haszonbérbe, a vadászatról szóló törvényben kifejezett rendelkezést nem találunk.

A m. kir. közigazgatási bíróság egy konkrét ügyből kifolyólag — amint az a joggyakorlat alatt közölt határozatából kitűnik — azt az elvi jelentőségű határozatot hozta, hogy az önálló magánvadászterületi jelleggel rendelkező ingatlanon a vadászati jog gyakorlása 200 kat. holdnál kisebb parcellákban is haszonbérbe adható. Ez pedig azt jelenti, hogy pl. egy 300 holdas ingatlanak a vadászati jog alanya a tulajdonát képező 300 holdas ingatlant a vadászati jog gyakorlása szempontjából 5 részre, vagy ha úgy tetszik, akár 10 részre is feloszthatja, azaz a vadászati jog gyakorlását a legalább 200 holdas terjedelem helyett 60 holdas, illetőleg 30 holdas nagyságú parcellák haszonbérbeadására útján is értékesítheti. Arra nézve u. i., hogy a tulajdonos a legalább 200 holdas ingatlanán a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogot hogyan, milyen nagyságú parcellákon kívánja gyakorolni, illetőleg értékesíteni, a törvényben intézkedés nincsen így az törvényes intézkedés hiányában a tulajdonos tetszésére van bízva.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t.-c. 2. §-ának 1. pontja az egy tagban, vagy összefüggésben álló részekben legalább 200 kat. holdra terjedő földbirtok önálló vadászati jogát elismeri. Ebből pedig következik, hogy ezen abszolút jog gyakorlásához külön bejelentés nem szükséges, mert ez a jog a legalább 200 kat. holdat elérő földterület tulajdonosát a törvény

rendelkezése folytán megilleti. (Közigazgatási Biróság 4517/1927. szám.)

2. Akinek önálló vadászterülete van, a vadászati jog gyakorlása szempontjából e jog fenntartására nem kell nyilatkoznia. E vadászterület tehát e nyilatkozat hiánya miatt bérbe nem adható. (Belügyminiszternek 2134/1925. számú határozata, Belügyi Közlöny, 1925. évf. 654. l.)

3. Az ingatlan önálló vadászterületi jellegének megállapításánál az ingatlan alakzatát is figyelembe kell venni. Az aránytalanul keskeny és hosszú terület, ha 200 kat. holdnál nagyobb kiterjedésű is, a vadászati jog önálló gyakorlására többnyire alkalmatlan.

Igaz ugyan, hogy a területnek minden tekintetben alkalmas volta sem biztosítja egymagában és kellő gondosság hiányában a vadtenyésztés érdekeit. — míg az aránylag sokkal kevésbé előnyös fekvésű és alakzatú területen is lehet a vadtenyésztés és megóvás terén eredményeket elérni és a vadászatot ok-szerűen űzni. (Közigazgatási Biróság 1539/1924. sz.)

4. Abból, hogy a v . . . uradalom a saját tulajdonát képező, 3000 kat. hold terjedelmű ingatlanán a vadászati jogot a törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja következik, hogy ezen jog gyakorlatát szerződésileg teljesen tetszésétől függő részletekben adhatja haszonbérbe. Ezen jogát annál is inkább el kell ismerni, mert az 1883: XX. t.-c. 2. §-ának 2. pontja bizonyos esetekben a 200 kat. holdnál kisebb területek önálló vadászati jogát szintén elismeri.

Indokolás: A panaszos az 1883: XX. t.-c. 2. §-ának első bekezdésének ama rendelkezése alapján, hogy „a tulajdonos vagy az, kinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben

meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja — azon állásponton van, hogy egy nagyobb terület birtokosa a vadászati jogot 200 kat. holdnál kisebb részletben nem adhatja haszonbérbe. A panaszos ezen jogi álláspontja azonban téves. Az idézett törvény 2. §-a ugyanis 1—3. pont alatt meghatározza, hogy kiket illet meg az önálló vadászati jog és így a 2. §. első bekezdésében foglalt azon korlátozás, „ezen törvényben meghatározott korlátok között” — csak a törvény II.—V. fejezetében (a vadak által tett károk megtérítése, vadászati tilalmak stb.) megjelölt korlátozásokra vonatkozhat. (Közigazgatási Biróság 4499/1928. szám.)

5. Minthogy a panaszos a 200 kat. holdat meghaladó, tehát az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlant a várostól a haszonbérleti szerződés megkötése után vásárolta meg, az alispáni határozat helyesen állapította meg, hogy a vadászati jog önálló gyakorlása a panaszost csupán a jelenleg hatályban álló községi vadászati haszon bérszerződés lejáratának időpontjától — 1931. évi július hó 31-étől — kezdve illeti meg. (Közigazgatási Biróság 2451/1924. szám.)

6. A szóban levő 337 kat. holdat kitevő ingatlan egy egységes telekkönyvi jószágtestet alkot és arra az a tulajdonjogi korlátozás van bejegyezve, hogy az 1917. évi január hó 1. napjától számított 25 éven keresztül csakis osztatlanul birtokolható és használható.

Az osztatlan birtoklásnak és használatnak a közös tulajdonosokat kötelező ez a megállapítása a szóban levő közös ingatlant oly gazdasági egységgé teszi, amelynek hasznosítása kérdésében az egyes tulajdonosok önálló rendelkezési joggal nem bírnak és e tekintetben kifelé csupán a közösség egységes akarata érvényesülhet.

A vadászati jog értékesítése tekintetében is tehát csak ez az egységes akarat juthat döntő szerephez és így e tekintetben a helyzet ugyanaz, mintha csak egy tulajdonos volna.

Ezekre való tekintettel a bíróság a törvény rendelkezésével összhangban állónak tartja a közigazgatási bizottság megtámadott véghatározatában kifejezésre jutott azt az álláspontot, amely szerint a Nagy János és társai közös tulajdonát tevő ingatlanra vonatkozó vadászati jog önállóan és nemcsak a községi területekkel együtt értékesíthető. (Közigazgatási Bíróság 33/1925. szám.)

7. Az 1883: XX. t.-c. 2. §-a értelmében az egy tagban legalább 200 kat. holdra terjedő földbirtok tulajdonosa a vadászatot a törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja.

Minthogy pedig a kérelem tárgyát képező legelő a tehéntartó társulat tagjainak telekkönyvi közös tulajdonát képezi és az egy tagban a 200 kat. holdat meghaladja; minthogy továbbá az 1883: XX. t.-c. 3. §-a szerint csak a 2. §. alá nem eső földbirtokon gyakorolható vadászati jog adható bérbe a község tulajdonát képező terület vadászati jogával együtt, a tehéntartó társulat tulajdonát képező ingatlan önálló vadászterületi jelleggel bír, miért is az a községi vadászterületből kiveendő. (Közigazgatási Bíróság 2246/1926. szám.)

8. Az önálló vadászterületre nézve szükséges minimális kiterjedés megállapításánál a vízmeder, mint a parti földbirtok alkatrésze, számításba veendő. Az 1883: XX. t.-c. 1. §-a szerint u. i. a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, — az 1885: XXIII. t.-c. 4. §-a szerint pedig a vizek partja és medre a parti birtokos tulajdona és a parti

birtoknak elválaszthatatlan alkatrésze lévén — kétségtelen, hogy az önálló vadászterületekre nézve a vadászati törvény 2. §-ában követelt minimális kiterjedés megállapításánál a vízmeder, mint a parti földbirtok alkatrésze, szintén számításba veendő. (Belügyminiszternek 101.742/1892. számú határozata, Eger-váry II. kötet 23. l.)

9. Az 1883: XX. t.-c. 2. §-a az 1—3. pontok alatt állítja fel azon korlátokat, melyeken belül a tulajdonos a saját földbirtokán a vadászati jogot önállóan gyakorolhatja.

Tekintve most már azt, hogy a nem vitás tényállás szerint egyik tulajdonos összefüggő területe sem éri el a 200 kat. holdat, azt pedig, hogy a 670 kat. hold ingatlan szőlő, vagy kertileg művelt bekerített terület lenne, vagy hogy egy tagban legalább 50 holdat tevő tulajdonosok akként egyesültek volna összefüggő területeikkel, hogy az összterület a 200 kat. holdat eléri — a panaszos maga sem állítja, azért helyesen járt el a közigazgatási bizottság, midőn a kérdéses terület önálló vadászati jogát meg nem állapította. (Közigazgatási Biróság 3627/1927. szám.)

10. Az önálló vadászterületi jelleg megállapításának egyik előfeltétele a terület összefüggősége. Az összefüggés megállapításához elégséges az, hogy a vadász anélkül, hogy idegen területre lépjen, az egyik területről a másikkra átmehet. (Közigazgatási Biróság 4647/1926. szám.)

11. Az az általános érvényű szabály, hogy az önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező ingatlanok a községi vadászterülettel együttesen adandók bérbe, a biróság állandóan követett gyakorlata szerint oly területekre is irányadó, melyek a községi vadászati jog bérbeadása után hasítottak ki valamely önálló

vadászterületből. (Közigazgatási Biróság 340/1925. sz.)

12. Ha a községi határ egy részének önálló vadászterületi jellege vitássá válik, a bérszerződést a vitás alapkérdés eldöntése előtt jóváhagyni nem lehet. (Közigazgatási Biróság 3254/1927. és 650/1897. sz. Grill-féle döntvénytár X. kötet.)

Öröklött-fegyver fegyverviselési engedélye.

(*l. Fegyverviselési engedélye öröklött fegyvernek.*)

Osszeférhetetlensége országgyűlési képviselőnek vadászati ügyben. (*l. Országgyűlési képviselő összeférhetetlensége.*)

Összefüggése vadászterületnek. Az 50 kat. hold kiterjedésű földbirtokok tulajdonosai a vadászati jog gyakorlása szempontjából az egyéb törvényszerű feltételek fennforgása mellett is csak akkor egyesülhetnek, ha földjeik egymással összefüggésben vannak (*l. Egyesített vadászterület*); a törvény az ingatlanok összefüggését a legalább 200 holdas vadászterületeknél is megkívánja. (*l. Önálló magánvadászterület.*) Az utak, vasutak, csatornák, folyók, patakok a vadászterületek összefüggését nem szakítják meg. (*l. Ut és Egy tagban vadászterület alatt.*) Hogy a vadászterület összefüggése alatt mit kell érteni, törvényes rendelkezés hiányában az alább közölt joggyakorlat az irányadó.

Joggyakorlat. 1. Az 50 kat. hold kiterjedésű földbirtokok egyesítésének egyik törvény szerinti előfeltétele a terület összefüggősége. A törvény az összefüggés nagyságát nem állapítja meg, a m. kir. közigazgatási bíróság állandó gyakorlata szerint pedig az összefüggés megállapításához elégséges, hogy a vadász az egyik területről a másikra átléphessen anélkül, hogy idegen területre legyen kénytelen lépni. (Közigazgatási Biróság 5297/1926. szám.)

2. Igaz ugyan, hogy az ingatlant a K. országot elvásztja, ez azonban az összefüggést az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 1. pontja értelmében meg nem szünteti. (Közigazgatási Biróság 4647/1926. szám.)

3. Az 1883 : XX. t. c. 2. §-ának 1. pontjában meghatározott az a feltétel, hogy az ingatlan összefüggő részt képezzen, a jelen esetben fennforog, mert a két birtok között lévő facsoport, árok és dűlőt a törvény által megkivánt összefüggést nem szünteti meg. (Közigazgatási Biróság 3909/1926. szám.)

4. A panaszos a vadászati jog önálló gyakorlása végett egyesített földbirtokok összefüggésének megszakítását látja ez esetben, mert a területeket egy harmadik egyén tulajdonát képező magánut választja el.

Minthogy az 1883 : XX. t. c. 2-ik §-a értelmében a vadászati jog gyakorlása szempontjából az utak a földbirtokok összefüggését nem szakítják meg, s minthogy a jelen esetben a kérdéses utak elsősorban arra szolgálnak, hogy az ut mentén fekvő földbirtokokhoz hozzá lehessen jutni, az egyesülés folytán a kérdéses terület azon vadászterületek közé tartozik, melyeken a vadászat a törvény korlátai között szabadon gyakorolható. (Közigazgatási Biróság 1896/1924. szám.)

Összejátszás árverésen. (l. *Árverésen összejátszás.*)

Östermelés a vadászat. (l. *Forgalmi adó alatt utolsó előtti bekezdést és Hajtó alatt az 1. számú határozatot.*)

Ötvenholdas vadászterület. (l. *Egyesített vadászterület.*)

Őz. Őzbakra október hó 16. napjától április hó 15. napjáig bezárólag, őzsutára december hó 16.

napjától október hó 15. napjáig bezárólag, őzgidára december hó 16. napjától október hó 15. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő*)

Az őz által okozott kár nem vadkár és az őz által okozott kárért az 1883: XX. t. c. alapján ez okból kárpótlás nem jár. Az őz által okozott kár megtérítése az idézett törvény helyett csak a magánjog általános szabályai értelmében igényelhető. (l. *Vadkár.*)

Őznek bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet érinti. (l. *Bárca váltás.*)

Az őz elejtési díjának és husértékének kiszámítása tárgyában tájékoztatást a „Vadászat megakadályozása”-nál közölt joggyakorlat alatt (8. szám.) találunk.

P

Parcellázása vadászterületnek. Annak, hogy az ingatlan tulajdonosa az önálló magánvadászterületi jelleggel rendelkező, legalább 200 holdas területű földbirtokát a vadászati jog gyakorlása szempontjából feldarabolhassa és hogy a tulajdonos az ilyképpen feldarabolt ingatlanát a vadászati jog gyakorlása céljából tetszés szerinti nagyságban, tehát 200 holdnál kisebb tagokban is haszonbérbe adhassa, jogi akadálya nincsen. (l. *Önálló magánvadászterület alatt az utolsó előtti bekezdést és az ott közölt joggyakorlat alatt 4. számú határozatot.*)

Más a jogi helyzet azonban akkor, ha a tulajdonos a legalább 200 holdas ingatlanát oly módon darabolja fel, hogy a tulajdonos a feldarabolt ingatlanon — a vadászati jog gyakorlásán felül — az ingatlan

tulajdonjogát is átruházza, azaz, ha a tulajdonos a feldarabolt ingatlant elidegeníti. Ilyen esetben a vadászati jog önállóan csak azokon a feldarabolt ingatlanokon gyakorolható, amelyek a 200 holdat megütik, ellenben a 200 holdnál kisebb ingatlanokon a vadászati jog önállóan már nem gyakorolható, mert az ilyen ingatlanokat az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt bérbeadni. (l. *Önálló magánvadászterület.*)

Nem változtat ezen a jogi helyzeten az sem, ha a tulajdonos a legalább 200 holdas terjedelmű ingatlan komplexumát azzal a feltétellel darabolja fel, illetőleg, ha annak tulajdonjogát azzal a feltétellel idegeníti el, hogy az ingatlan tulajdonát megillető vadászati jogot (l. *Vadászati jog és Vadászterület.*) továbbra is — például 10 évre — a volt tulajdonos fogja gyakorolni, azaz, ha a tulajdonos az eladott ingatlanon a vadászat jogát saját részére fenntartotta, mert az ilyen kikötés az idézett törvénycikk 3. §-ában foglalt imperatív rendelkezéssel szemben hatályosul nem bírhat. A vadászati jog gyakorlásának fenntartása tárgyában történt ilyen megállapodás ugyanis csak azokra az ingatlanrészekre lehet hatályos, amelyet az 1883: XX. t. c. 3. §-ában meghatározott vadászterületek helyett az idézett törvénycikk 2. §-ában meghatározott vadászterületek (200 holdas, szőlő, kert stb.) közé tartoznak, mert a 2. §. alá nem sorolható ingatlanok minden esetben a vadászati jog gyakorlásának értékesítése céljából a község útján kötelezően haszonbérbe adandók. A törvény a most említett rendelkezés alól kivételt nem ismer és így a szerződő feleknek ezen törvényes rendelkezéssel szemben álló megállapodása hatályosul nem bírhat.

Más megítélés alá esik azután annak a kérdésnek az eldöntése, hogy a volt tulajdonos az ilyen feltételekhez kötött adásvételi szerződéstől a szerződés nem teljesíthetésének az okából visszaléphet-e.

Parkokban vadászat. (I. Temetőben vadászat.)

Pásztor madár. A pásztor vagy sáska madár védelméről szóló 81.300/1925. F. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1925. évf. 711. l.) a következő rendelkezést tartalmazza:

A sáska és egyéb káros rovarok ismert ellensége a pásztor madár, más néven rózsaszínű seregély, vagy sáskamadár (*Pastor roseus* L.), mely madár a hasznos emlősök és madarak védelméről szóló 24.655/1901. F. M. számú rendelet (I. Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme.) 1. §-a szerint a védelemben részesítendő madarak közé tartozik, az 1925. évben tömegesen jelent meg az ország sáskával fertőzött vidékein a gyümölcsösökben néhol kisebb károkat okozott. Ezért a gazdaközönség körében némely helyen az az aggodalom merült fel, hogy a madarak tömeges megjelenése esetleg a szőlőgazdaságra is veszélyes lehet és ez indokból irtásának megengedését kérték.

Minthogy a m. kir. madártani intézet évtizedes megfigyelései, de egyéb tapasztalatok szerint is a pásztor madár által okozott jelentéktelen kár számba sem jöhet azzal a megbecsülhetetlen és emberi munkával nem pótolható mezőgazdasági haszonnal szemben, melyet az évenként nagy tömegben fellépő sáska és egyéb káros rovarok alapos és tömeges irtásával hajt s miután a nevezett madár továbbá a szőlőgazdaság szempontjából sem mondható veszélyesnek, mert a szőlő érés idején már ázsiai hazájába távozik: ennek a madárnak hazánkban minél nagyobb számban való megtelepedése és itteni létfeltételeinek biz-

tosítása a mezőgazdaság érdekében kívánatos.

Erre való tekintettel a földművelésügyi miniszter kijelenti, hogy e madarak pusztítása, fészkeik rombolása, tojásaik és fiókáik szedése a fent idézett rendelet 2. §-a értelmében az 1894. XII. t. c. 95. §-ának o) pontjába ütköző hivatalból üldözendő kihágást képez.

Pásztorok vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Patak. (l. *Ut.*)

Pénzügyőrök. A vadászjegyet kiállító hatóságok azokról az egyénekről, akik vadászjegyet és vadászfegyver igazolványt váltottak, névjegyzéket készítenek. Ezt a névjegyzéket az 5007|1924. P. M. számú rendelet 20. §-ában meghatározott hatóságokon felül (l. *Vadászjegy nyilvántartása.*) a 77940|1928. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1928. évf. 170. l.) értelmében a vadászjegy tulajdonosok lakhelye szerint illetékes m. kir. pénzügyőri biztosi kerületvezetőknek is meg kell küldeni, akiknek kötelessége, hogy a névjegyzéket nyilvántartás végett az illetékes m. kir. pénzügyőri szakaszokkal közöljék.

Az 5007|1924. P. M. számú rendelet 21. §-a értelmében a pénzügyőröknek kötelessége a vadászjegy ellenőrzése. (l. *Vadászjegy ellenőrzése alatt.*)

A pénzügyőröknek a vadászterület ellenőrzését illető jogkörét l. *Vadászati kihágás ellenőrzése alatt.*

A pénzügyőrök fegyverviselési engedélyét l. *Fegyverviselési engedély alatt.*

Hogy a pénzügyőröknek a vadászati tilalmi időben gyakorlandó ellenőrzést miképpen kell végezniük, utasítást a 48923|1883. P. M. számú körrendelet (Rendeletek Tára 1883. évf. 1326. l.) tartalmaz.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye szabályrendelete. (I. Szabályrendelete Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének.)

Pézsmapocok. A földművelésügyi miniszter a pézsmapocok kötelező irtása tárgyában az 1894: XII. t. c. 58. §-ában nyert felhatalmazás alapján a vízszabályozó és ármentesítő és vízrendező társulatokhoz intézett 68.917/1926. szám alatt kelt rendeletével a következőket rendeli:

1. Minden birtokos (tulajdonos, tényleges birtokos, haszonélvező, haszonbérelő) köteles a saját területén a pézsmapocokot a m. kir. földművelésügyi miniszterium hivatalos utmutatója szerint irtani. Ez az utmutató a m. kir. rovarügyi állomásnál (Budapest, Kitaibel Pál-utca 3.) szerezhető be (pengőértékben 20 fillérért).

2. Gátak és egyéb vízszabályozó építmények mentén a pézsmapocokot irtani a mű (gát, töltés stb.) fenntartójának és a gátöröknek kötelessége.

3. Az irtási kötelesség teljesítését ellenőrizni a helyi (községi, járási, városi) hatóságok feladata.

4. Aki a pézsmapocoknak a jelen rendelet értelmében kötelezővé tett irtását elmulasztja, az 1894: XII. t. c. 95. §-ának k) pontjába ütköző kihágás miatt pénzbüntetéssel büntetendő. Kihágás esetében az irtást a mulasztó költségére a községi előjáróság végezteti. (1894: XII. t. c. 52. §-ának második bekezdése.)

5. Felhivatnak ezenfelül a vadászati és halászati jog gyakorlói, hogy területükön a pézsmapocokot maguk is, esetleg alkalmazottaik (vadőr, halőr) segítségével irtsák.

Pisztoly fegyverviselési engedélye. (I. Fegyverviselési engedély 2. bekezdés.)

Pisztoly illetve. (l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver.*)

Póráz. Ebeknek pórázon tartásáról, vezetéséről tartalmaz rendelkezést:

1. az 1928: XIX. t. c. 54. §-a (l. *Vesztett kutya*),

2. a Vasuti Üzletszabályzat 25. §-a (l. *Ebek vasuton szállítása*),

3. a 66.929/1922. K. M. számú rendelet (l. *Ebek villamoson szállítása*),

4. a 85.000/1925. F. M. számú rendelet 1. §-a (l. *Tilalmi idő*) és

5. a 2613/1928. F. M. számú rendelet 8. §-a (l. *Bárcaváltás*).

Postai szállítása lőszernek. (l. *Lőszer postai szállítása*).

Postai szállítása lőtt vadnak. (l. *Lőtt vad szállítása*).

Praemium dúvad elejtéseért. (l. *Hivatalos vadászat és Dúvad*).

Prágai próbaállomás bélyege. (l. *Próbalövés*).

Próbabélyege vadászfegyvernek. (l. *Próbalövés*).

Próbalövés. A kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásáról szóló 1891: XXXIV. t. c. 1—3. §-a a következő idevonatkozó rendelkezést tartalmazza:

A magyar korona területén készült minden kézi lőfegyver — kaliber és nagyságra való tekintet nélkül — forgalomba hozatal előtt, ellenállási képességének kipróbálása végett a rendeleti uton megjelölendő próbaállomások egyikénél megvizsgálandó és ezen vizsgálat megtörténte a fegyverre alkalmazott próbajelzéssel igazolandó.

Hasonlóan vizsgálat alá bocsátandók a magyar korona területére behozott kézi lőfegyverek is, amenny-

nyiben egy más állam hatósága által a hazaihoz hasonló érvényességű próbabélyeggel még ellátva nem lennének. Hogy mely állam hatóságainak próbabélyegei tekinthetők a magyar korona országaiban hatályosaknak, azt a kereskedelemügyi miniszter rendeleti uton fogja közzétenni.

Ha valamely kézi lőfegyver kalibere megváltoztatatik, a kézi lőfegyver újabbi megvizsgálás alá bocsátandó még akkor is, ha a jelzett módosítás előtt már meg lett volna vizsgálva.

A kereskedelemügyi miniszter, szakértők meghallgatása után — a belügyminiszterrel egyetértőleg — rendeletileg fogja megállapítani azon eljárást, mely a lőfegyverek megvizsgálásánál követendő, továbbá azt, hogy a próbajelzés a fegyverre miként alkalmazandó és mily — az eljárási költségek fedezésére szolgáló díjak fizetendőek a vizsgálatért.

E rendelkezésnek a törvényjavaslat indokolása szerint kettős célja van, az első közrendőri, hogy a kézi lőfegyverek használata körül a közbiztosságot emelje, a második pedig ipari, hogy a hazai fegyver-iparnak hitelét kifelé is emelje. E kettős célt a törvény oly módon szándékolja elérni, hogy a fegyvergyárosokat és kereskedőket kötelezi az üzletükből kikerülő fegyvereknek a megvizsgáltatására és azoknak ezt tanúsító bélyeggel leendő ellátására, anélkül tehát, hogy a magántulajdonosoknak ezzel alkalmatlanságot és költséget okozna.

Az 1891:XXXIV. t. c. végrehajtása tárgyában a 27.290/1892. K. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1892. évf. 1255. l.) tartalmaz intézkedést.

Az idézett rendelet 10. §-a értelmében minden lőfegyver, mely a rendeletben körülírt vizsgálatnak sikeresen megfelel, a cső hátsó részén alkalmazandó

bélyeggel látandó el. Ezenfelül a lőfegyver csövei is lebélyegzendők.

A próbabélyegen kívül minden csőre a lőpróba előtti furatméret tized mm.-ben ütendő; ezenkívül még minden fegyver a próbaállomás folyó jegyzőkönyvi számával megjelendő; a jegyzőkönyvi szám egycsőű puskánál a cső hátsó részére alul, kettős csőű puskánál a jobboldali cső hátulsó részére alul ütendő.

Kettős csövek, melyek külön lőpróbára hozattak, ezen próbának megfelelő jegyzőkönyvi számával az alsó sin hátsó részén látandók el. (11. §.)

A próbaállomás közegei kötelesek feladatukat részrehajlatlanul, lelkiismeretesen és pontosan teljesíteni.

A csövek, illetve kézi lőfegyverek vizsgálata megérkeztek utáni sorrendben teljesítendő. A próbaállomás, illetve a vizsgálattal megbízott közeg köteles jegyzőkönyvet vezetni, mely a fél nevét, az átadott csövek, illetve a kézi lőfegyverek számát, nemét, az átadás és visszaszolgáltatás idejét, a vizsgálat eredményét és a fizetett díjak összegét tartalmazza.

Figyelem fordítandó arra, hogy a próbák a körülmények szerint lehetőleg mielőbb megejtessenek.

A fél kívánatára a jegyzőkönyv számáról, illetve a próba eredményéről igazolvány adandó.

A fél a próbánál jelen lehet; egyáltalán a fél méltányos kívánatai teljesítendőek.

A próbaállomáson panaszkönyv tartandó nyitva, melybe a fél netaláni panaszát bejegyezheti.

A próbaállomásnál használt bélyegminták időközönként összehasonlítandók; elhasználásuk esetén ujakkal pótlandók. (13. §.)

A vadászfegyverek teljes vizsgálata a 89.718/1928. K. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1928. évf. 157. szám) értelmében két lőpróbából áll: a nyerscső lőpróbájából és a végleges lőpróbából. Ez az utóbbi akkor ejthető meg, ha a fegyvercső és závarzat összes fémes alkotó részei végleges belső és külső méreteikre megmunkáltattak, vagy ha a fegyver fehér állapotban készen van, vagy végül, ha a fegyver teljesen elkészült.

A sörétes fegyvereket fekete lőporral, vagy ehelyett a fél kifejezett kívánságára füstnélküli lőporral kell kipróbálni.

Az önműködő ismétlő fegyverekre, úgyszintén a többi olyan lőfegyverekre, amelyekhez a kereskedelemben füstnélküli lőporos töltények is kaphatók, a füstnélküli lőporral végzett próba kötelező.

„Flobert“ csöveknek azokat a csöveket kell tekinteni, amelyeknek kalibere legfeljebb 9 mm. és csupán karimán gyuló ólomgolyós vagy sörétes töltények kilövésére alkalmasak.

A vadászpuskák végleges lőpróbája próbatöltésének olyannak kell lennie, hogy fekete lőpor használata esetén a szabványos nyomásmérő készülék első crusherében úgy a 12-es, mint a 16-os kaliberben négyzetcentiméterenként legalább 620 kg.-nyi nyomást, füstnélküli lőpor használata esetén pedig úgy a 12-es, mint a 16-os kaliberben legalább 850 kg.-nyi nyomást fejtsen ki. A szabványos nyomásmérő készüléknek olyan berendezésűnek kell lennie, amilyent a kézi lőfegyverek vizsgálati próbabélyegeinek kölcsönös elismerése tárgyában a Németbirodalom, Belgium, Franciaország és Olaszország között 1914. évi július hó 15-én létrejött egyezmény 1.

cikke megállapít.

A most idézett 89.718|1928. K. M. számú rendelet 4. §-a hatályon kívül helyezte a kézi lőfegyverek megvizsgálását eszközlő ferlachi, prágai, weiperti és bécsi próbaállomások bélyegeinek elismeréséről szóló 56.893|1892. K. M. számú rendeletet (Rendeleték Tára 1892. évf. 1647. l.), továbbá a pisztolyok megvizsgálásáról szóló ad 32.068|1904. K. M. számú rendeletet (Rendeleték Tára 1904. évf. 933. l.), a kézi lőfegyverek kötelező megvizsgálásáról szóló rendelet módosításáról szóló 97.300|1921. K. M. számú rendeletet (Rendeleték Tára 1922. évf. 344. l.) és az előbb említett tárgyban kiadott 84.975|1926. K. M. számú rendeletet (Belügyi Közlöny 1926. évf. 860. l.).

Magyarország a 3590|1929. M. E. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 206. szám) értelmében csatlakozott a kézi lőfegyvervizsgálati próbábélyegek kölcsönös elismerésére vonatkozólag az 1914. évi július hó 15. napján Brüsszelben kelt nemzetközi egyezményhez. E csatlakozás folyamánként az egyezmény és két melléklete egyfelől Magyarország, másfelől az egyezményben részes többi államok között 1928. évi december hó 1. napján hatályba lépett.

A kézi lőfegyverek megvizsgálását eszközlő lütichi (Belgium) próbaállomás bélyegeinek elismeréséről szóló 60.186|1892. K. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1892. évf. 2238. l.) az egyezményt életbe léptető most idézett rendelet értelmében tárgytalannak tekintendő.

Az egyezmény értelmében az egyezményt aláíró államok a hivatalos lőfegyvervizsgálati próbábélyegek kölcsönös elismerése érdekében a lőfegyverek kipróbálásánál egységes irányelvekben, szabályokban

állapodtak meg.

Az egyezmény és mellékletei eddig Belgiumban, Franciaországban, a Németbirodalomban, Spanyolországban és nálunk lépett életbe.

Az egyezményt aláíró államok hivatalos fegyvervizsgáló próbaállomásainak próbabélyegei az egyezményhez csatolt II. számú melléklet 3. §-a értelmében a m. kir. technológiai és anyagvizsgáló intézet próbabélyegeivel egyenlő hatályuaknak ismeretnek el, az ezekkel a bélyegekkel ellátott lőfegyvereket tehát újabb vizsgálatnak nem kell alávetni.

A szóban forgó külföldi próbabélyegek rajzát és leírását külön rendelet fogja közzétenni, ez a rendelet még nem jelent meg.

A 143.396/1929. K. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1929. évf. 239. szám) értelmében az olasz gyártmányú kézi lőfegyverek, ha azok a Bresciában székelő fegyvervizsgáló próbaállomás, vagy annak Gardone Val Trompiá-ban létesített fiókállomása részéről alkalmazott próbabélyeggel el vannak látva, Magyarország területére behozhatók anélkül, hogy azokat itt újabb vizsgálatnak vetnék alá.

Az olaszországi próbaállomások hivatalos próbabélyegeinek rajza és leírása külön rendeletben fog közzététetni, ez a rendelet a mai napig nem jelent meg. (I. Lőfegyvervizsgáló próbaállomás).

Próbalövés ára. Vadászfegyverek és kézi lőfegyverek megvizsgálásáért (próbalövésért) az 1891: XXXIV. t.-c. 3. és 10. §-ai alapján kiadott 64.402/1927. K. M. számú rendelet (Belügyi Közlöny 1927. évf. 8. szám) értelmében a következő díjakat kell fizetni:
Nyers csövek próbája (I. próba) csövenként 1 P 50 f.

Félig kész csövek próbája (II. próba) csöven-

ként 1 P 50 f.

Kész fegyverek próbája (III. próba) sörétes fegyverért, csövenként 1 P 75 f., golyós fegyverért csövenként 1 P, Flaubert-fegyverért csövenként 1 P, sörétes pisztolyért (14 mm. kaliberig) csövenként 1 P 50 f., golyós pisztolyért csövenként 75 f., revolverért lövetenként 30 f.

A felek kívánságára esetleg teljesítendő további próbálövésért fizetendő díjak:

sörétes csőért 1 P 10 f.,

golyós csőért 60 f.,

Flaubert-csőért 60 f.,

sörétes pisztolycsőért (14 mm. kaliberig) 80 f.,

golyós pisztolycsőért 40 f.,

revolverért lövetenként 30 f.

Puska. (l. *Fegyver és Lőfegyver.*)

Puskaműves. A puskaműves- és fegyverkovácsipar az 1922: XII. t.-c. 13. §-ának 13. pontja értelmében iparigazolvány alapján űzhető képesítéshez kötött ipar.

A puskaműves és fegyverkovács lőfegyvereket másoknak, mint lőfegyverkereskedőknek csak akkor adhat el, ha lőfegyverekkel való kereskedelemre iparengedélye van. (1922: XII. t.-c. 13. §. utolsó bekezdés.) (l. *Fegyverkereskedő.*)

R

Ragadozó állat. (l. *Dúvad.*)

Rendelet. (l. *Jogszabályok — törvények és rendeletek — időrendes mutatóját a szöveg végén.*)

Rendes (mezőgazdasági) haszonbérlet tartalma. (l. *Mezőgazdasági haszonbérlet tartalma.*)

Részjegy. (l. *Bárcaváltás.*)

Revolver illetéke. (l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver.*)

Róka. A róka az 1883: XX. t.-c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen, a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad*)

A róka által okozott károk meg nem térítetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

A rókának bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet (l. *Bárcaváltás.*) 9. §-a érinti.

Rokkantügyi vadőri szakiskola. (l. *Biai vadőri szakiskola.*)

S

Sáska madár. (l. *Pásztor madár.*)

Sebzett vad üzése. A sebzett vadat az 1883: XX. t.-c. 17. §-a értelmében idegen területen üzni nem szabad.

Arra a kérdésre a választ, hogy a vadász a saját vadászterületén meglőtt, de a szomszédos, tilos vadászterületre még átváltott és ott elhullott vadért birtokbavétel céljából át mehet-e, vagy nem, „Tulajdonjog vad felett — általában” cím alatt találjuk meg.

Joggyakorlat: 1. Idegen területen úgy a sebzett, mint a nem sebzett vadnak üzése az engedély nélküli vadászás tényálladékát (l. *Egyszerű orvvadászat*) képezi. (Belügyminiszternek 1582/1912. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet 305. l.)

2. N. N.-nek az a ténye, hogy fegyverrel kezében a saját vadászterületén megsebzett őzbak után engedély nélkül idegen vadászterületre ment s ott az idegen vadászterület tulajdonosának cselédei által

már elfogott, de általa megsebzett őzbakot birtokába vette és elvitte, az idegen területen való jogtalan vadászás fogalma alá esik. (l. *Egyszerű orvvadászat*.) Az 1883: XX. t.-c. 17. §-a szerint azon tilalomnak áthágása ugyanis, hogy a sebzett vadat idegen területen űzni nem szabad, a törvényben külön minősítve és következményeiben külön meghatározva nem lévén, e tilalom jelentősége csak az lehet, hogy a törvény a sebzett és nem sebzett vadnak idegen területen űzése között különbséget tenni nem kíván, hanem mind a kettőt vadászatnak minősíti. Ekként a cselekmény alkalmasnak látszik az 1883: XX. t.-c. 26. vagy 27. §-ában meghatározott kihágás tényálladéka-
nak megállapítására, amely kihágás elbírálását a 47. §. a közigazgatási hatóság hatáskörébe utalja. Az, hogy az N. N. által megsebzett őzbakot az idegen vadászterület tulajdonosának cselédei már elfogták és birtokukba vették, tekintettel arra, hogy N. N. a sebzett vadat nyomon követte és tekintettel a vadászati törvény intézkedéseinek különleges természetére, a cselekmény jogi minősítésére befolyással nincs. (Minisztertanács 1904. évi január hó 23-án 2443. I. M. szám; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 678. l.)

3. Általános tilalmi időben a sebzett vadat sem szabad hajtókutyákkal űzni. (Belügyminiszternek 4919/1915. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár X. kötet.)

Seregély. A közönséges seregélyre a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 3. §-a értelmében csak szőlőkben és gyümölcsösökben szabad vadászni.

Sérült vad elejtése. (l. *Idült sérülésben levő vad elejtése*.)

Sétatereken vadászat. (l. *Temetőben vadászat.*)

Sikkasztása vadnak. A vad az 1878: V. t.-c. 355. §-ába ütköző sikkasztás bűncselekményének a tárgyát is képezheti; pl. ha a vadászvendég a jogosított vadásztól, házigazdájától nyert engedély alapján lőtt vadat, amelyet a vadászvendégnek a megállapodás értelmében a házigazdának kellett volna beszo­l­gáltatni, a beszo­l­gáltatás helyett megtartotta és saját céljaira felhasználta. (l. 1. *Tulajdonjog vad felett általában*, 2. *Vadász­vendég* és 3. *Lopása vadnak.*)

Joggyakorlat. Idegen vadászterületen a terület haszonbér­lőjének engedelmével lelőtt vadnak elvitele és felhasználása sikkasztás vagy lopás vétségét állapíthatja meg, ha a terhelt a lelőtt vadat a haszonbér­lőnek tartozott beszo­l­gáltatni; mihez képest ily cselekmény miatt az eljárás a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 45/1916. szám; Térty: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára IX. kötet 126. l.)

Sirály. A 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 1. §-ának o) pontja értelmében a sirályra minden időben tilos vadászni.

A sirálynak, mint a mezőgazdaságra nézve hasznos állatnak a védelmét biztosítja a 24.655/1901. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) is.

Sózók. A vadkár megtérítési kötelezettségnek előfeltétele, hogy a vad tenyésztett vad legyen. A vadtenyésztés egyik rendszerinti előfeltétele pedig a nyalatók és sózók felállítása. Nyalatók és sózók felállításából azonban a vadtenyésztés még nem okvetlen állapítható meg, mert ahhoz a nyalatók és sózók elhelyezésén felül egyéb kellékek is szükségesek. (l. *Tenyésztés fogalma.*)

Spanyol vadászfegyverpróbabélyege. (l. *Próbalövés.*)

Szabadkézből haszonbérbeadás. A vadászati jog gyakorlásának bérbeadása községi vadászterületnél az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a értelmében rendszerint csak nyilvános árverés útján eszközölthetik. Ha a közárverés sikerre nem vezet vagy a község érdeke kivételesen a magánútoni egyezkedést javallaná: a vagyon, azaz a vadászati jog gyakorlásának haszonbérlete szabadkézből is kiadható, de az erre vonatkozó szerződés a községre nézve csak a törvényhatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A vadászati jog gyakorlásának az értékesítése tehát mint látjuk, rendszerint nyilvános árverés útján történik, mert az árverés mellözése melletti szabadkézből való kiadás, amint azt a joggyakorlat alatt felsorolt határozatok is tanúsítják, csak kivételes esetben engedhető meg.

A szabadkézből való bérbeadás esetén az okoszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú rendelet (l. *Szabályrendelet*) 8. §-a értelmében előnyben kell részesíteni azt, aki kötelezi magát, hogy foglyot az első hó eséstől, nyulat és fácánt pedig október 1-ig nem lő. (Fácán a 18.000/1929. F. M. számú rendelet értelmében most már október hó 1-től lőhető.)

Külön is kiemeljük, hogy a vadász haszonbérleti szerződést szabadkézből történő haszonbérbeadás esetén a törvényhatósági bizottságnak, illetőleg kisgyűlésnek (1929: XXX. t.-c. 22. §. 10. p.) az alispán által vizsgált vadászatrendőri szemponton felül vagyonfelügyeleti szempontból jóvá kell hagyni. Ha törvényhatósági bizottság, illetőleg kisgyűlés a szerződést a vagyonfelügyeleti szemponton felül vadászatrendőri szempontból is elbírálja, jóváhagyja, az 1883: XX. t.-c.

3. §-ában meghatározott alispáni jóváhagyásra a közigazgatási bíróság gyakorlata szerint szükség nincsen. (l. Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.)

A vadászterület értékesítésének a fentemlített másik módja, t. i. a nyilvános árverés „Árverés” alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. Az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a a községi vagyonnak, melyhez a vadászati jog is tartozik, szabadkézből bérbeadását is megengedi, ha a község érdeke a magánútoni egyezkedést javallja.

Figyelemmel arra, hogy a vadászati haszonbéri szerződés a községet értékes ingatlanszerzéshez segíti, figyelemmel továbbá arra, hogy a haszonbérelő eddig is a vadászati jog bérlője volt és vadgondozási szempontból teljesen megfelelt, a bíróság a szabadkézből való bérbeadást indokoltnak látja. (Közigazgatási Bíróság 5484/1925. szám.)

2. Tekintve, hogy a községi vadászati jog haszonbérbeadásánál a vadgondozási és vadmegőrzési szempontokra is nyomatékos súly helyezendő, ezen szempontokból pedig a község kivételes érdeke kívánja, hogy a II. számú területet is az I. és III. sz. terület bérlője bérelje, kinek ott a saját területén kívül még egyéb haszonbérben birt. területe is van, a szabadkézből való bérbeadás indokolt. (Közigazgatási Bíróság 2914/1927. szám.)

3. Az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a értelmében, az árverés sikertelenségének esetétől eltekintve, a községi vagyon szabadkézből akkor hasznosítható, ha azt a község kivételes érdeke indokolja.

Figyelemmel már most arra, hogy az iratok között levő helyhatósági bizonyítvány szerint a kérdéses területen az 1926. év telén tartott körvadászaton 230 darab nyulat lőttek, a bíróság ezen tényből is

megállapította, hogy a szerződésileg kötelezett évi 100 aranykorona haszonbér a vadászati jog értékével arányban nem áll.

Minthogy ekként a község kivételes érdeke a magánútoni egyezkedést nem javallja, ezért a bíróság a megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi és a községi képviselőtestületet utasítja, hogy a községi vadászati jognak árverés útján leendő hasznosítása iránt intézkedjék. (Közigazgatási Bíróság 2876/1927. sz.)

4. Az 1886 : XXII. t.-c. 120. §-a a községi vagyonnak szabadkézből kiadását ahhoz fűzi, hogy a község érdeke kivételesen a magánútoni egyezkedést javallja. Figyelembe véve már most azt, hogy a község vadászati joga 1913. évben 619 régi koronáért adott haszonbérbe, amihez viszonyítva a panaszos által lekötött 200 kg. búza elenyészően csekély; továbbá figyelembe véve azt, hogy a szerződés 11. és 12. pontjában foglalt ama kikötések, melyek szerint panaszos azonos feltételek mellett a munkások elfogadásánál a községbelieket előnyben részesíti, továbbá, hogy a fa értékesítésénél azonos feltételek mellett a községbelieknek előjoguk van; nem biztosítanak oly előnyt, mely az aránylag csekély haszonbér mellett a vadászati jognak szabadkézből való bérbeadását indokolná: mindezekből a bíróság megállapította, hogy az 1886 : XXII. t.-c. 120. §-ának, vagyis a szabadkézből történő bérbeadásnak feltételei a jelen esetben fenn nem állanak. (Közigazgatási Bíróság 537/1925. szám.)

5. Az 1886 : XXII. t.-c. 120. §-a csak kivételesen, a község kimagasló érdekében engedi meg a közjavaknak szabadkézből történő értékesítését. A jelen esetben azonban az árveréstől eltérésre törvényes alap nincsen, mert a haszonbérelő részéről elvállalt

apaállattartás nem a politikai község, hanem csak az állattenyésztésben résztvevő birtokosok érdeke s mert a szerződésnek az a rendelkezése, hogy a haszonbérlő nem fizet haszonbért, hanem csak apaállatjait tartozik a birtokosok rendelkezésére bocsátani: az állatokat nem tartó birtokosokra nézve káros és sérelmes. (Közigazgatási Biróság 2957/1923.sz.)

6. Azon kivételes szempontokat, melyek az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a értelmében a szabadkézből való bérbeadást megengedhetővé teszik, igazolni kell. (Belügyminiszternek 23.717/1890. számú határozata; Egerváry: I. kötet 55. l.)

7. Községi vadászterületnek szabadkézből való bérbeadása nem kifogásolható akkor, ha ez ellen a községi lakosok közül senki felfolyamodással nem élt s így az e részbeni megállapodás az összes közvetlenül érdekelt akaratnyilvánításának tekinthető. (Belügyminiszternek 77.826/1889. számú határozata; Egerváry: I. kötet 47. l.)

8. A községi vadászati jog tárgyában 1925. évi június hó 13-án tartott nyilvános árverésen legmagasabb ajánlatot Fehér J. tette. Az árverésből Fekete J. kizárattott, mert fegyvertartási engedélyét felmutatni nem tudta. Az árverés megtartása után a nevezett ezt igazolta és a vadászati jogért 10 q. búza haszonbért ajánlott meg. A legmagasabb ajánlatot tevő Fehér J. 1925. évi június hó 19-én kijelentette, hogy az árverésen tett ajánlatától eláll, mire a község képviselőtestülete az 1925. évi július hó 18-án tartott ülésében Fekete J. ajánlatát fogadta el és a haszonbéri szerződést vele megkötni rendelte.

Ezek szerint a község képviselőtestülete nem az árverésen tett, hanem Fekete J.-nek az árverés után, tehát szabadkézből tett ajánlatát fogadta el.

Az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a szerint a községi vagyon szabadkézből történő bérbeadása csak a törvényhatóság jóváhagyása után érvényes. Ebből pedig következik, hogy ily szerződések jóváhagyása kérdésében az alispán hatáskörrel nem bír. (Közigazgatási Biróság 1315/1926. szám.)

9. Községi vadászterületnek szabadkézből történő bérbeadásánál az 1886: XXII. t.-c. 112. és 113. §-aiban foglalt rendelkezések megtartandók. (Belügyminiszternek 69.681/1896. számú határozata; Egerváry: II. kötet 51. l.)

10. A törvényhatósági bizottság a községi vadászterület szabadkézből történt bérbeadása iránt kötött szerződés jóváhagyásának kérdésében nem illetékes határozni, csupán az áll jogában, hogy a szabadkézből való bérbeadás kérdésében határozzon. A szerződés jóváhagyása tárgyában, akár szabadkézből, akár nyilvános árverés útján történt a bérbeadás, csak az alispán illetékes határozni. (Belügyminiszternek 99.925/1895. számú határozata; Egerváry: II. kötet 52. l.) A most közölt határozat, amint azt a „Haszonbérleti szerződés jóváhagyása” alatt közölt 4. és 5. számú határozat tanúsítja, helytállónak már nem tekinthető.

11. Községi vadászterületnek szabadkézből történt bérbeadása alkalmával, ha a törvényhatósági bizottság a bérbeadás kérdésében nem kellő időben, csak utólag határoz, az ily határozattal jóváhagyott szerződés a tudomásrajutás idejékor, a még hátralevő időre megsemmisítendő és a terület bérbeadására nézve szabályszerű nyilvános árverés tartandó. (Belügyminiszternek 108.460/1895. sz. határozata; Egerváry: II. kötet 53. l.)

12. Községi vadászterületnek szabadkézből való bérbeadása felett határozó képviselőtestületi ülésbe

a képviselőtestület legtöbb adót fizető tagjai meghívandók. (Belügyminiszternek 35.158/1896. számú határozata; Egerváry : II. kötet 17. l.)

Szabályrendelet. Az 1883: XX. t. c. rendelkezései és a vonatkozó különböző miniszteri rendeletek mellett lényeges jogszabályt képeznek a törvényhatóságok által alkotott szabályrendeletek.

A kötelező szabályrendelet alkotása tárgyában irányadó az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1927. évf. 22. szám) és a községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328/1912. B. M. számú körrendelet. (Rendeletek Tára 1912. évf. 1706. l.)

Az idézett két rendelet magábanvéve jogszabály hatállyal nem rendelkezik; jogszabály hatállyal csak az idézett két rendeletben felsorolt irányelvek értelmében alkotott és szabályszerű kormányhatósági jóváhagyással ellátott szabályrendelet bír.

Az alább felsorolt irányelvek tehát csak azoknál a vadászhaszonbérleti szerződéseknél hatályosak, amelyek oly vadászterületre vonatkoznak, amely az id. 154.113/1927. B. M. számú rendelet figyelembevételével mellett alkotott, illetőleg ha volt már szabályrendelet, a 154.113/1927. B. M. számú rendelet figyelembevételével módosított szabályrendelet hatálya alatt áll.

A törvényhatóságok az új vadászati szabályrendeletet, illetőleg a régi vadászati szabályrendelet megfelelő módosítását a mai napig kevés kivétellel mind elkészítették és a belügyminiszter azokat kormányhatóságilag jóvá is hagyta. Kívánatos volna azonban, hogy a 154.113/1927. B. M. számú rendelet értelmében alkotandó szabályrendeletet valameny-

nyi törvényhatóság alkossa meg, illetőleg, hogy a belügyminiszter azokat hagyja jóvá.

Tudni kell u. i., hogy a belügyminiszter a törvényhatóságokat ilyen kötelező szabályrendelet alkotására már egy alkalommal és pedig 1912. évben az előlidézett 142.328/1912. B. M. számú rendelettel felhívta, a szabályrendeletet azonban több törvényhatóság a felhívás ellenére se készítette el.

Az okszerű vadászat biztosításáról — községi vadászterületen — szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet szövege a következő :

A vadkiméléssel párosult okszerű vadászathoz fűződő nagy nemzetgazdasági érdekekre tekintettel a következőkre hívom fel a törvényhatóságok figyelmét:

Az 1883: XX. t. c. 3. §-ában megjelölt községi (városi) vadászterületeken nincs kellően biztosítva a hasznos vad célszerű tenyésztése és védelme. Sajnálatosan kell tapasztalnunk, hogy e területeken a vadászat sokszor a minél nagyobb haszonra törekvő kereskedelmi tevékenységgé fajul.

Egyes törvényhatóságok ez ellen védelmül — igen helyesen — vadászati szabályrendeleteket alkotnak. Ezek a szabályrendeletek azonban egyrészt az időközben megváltozott viszonyok, másrészt a szükséges egyöntetűség hiánya miatt alkalmatlanokká váltak arra, hogy a kívánt célt biztosítsák. Mint-hogy feltétlenül kívánatosnak tartom, hogy a községi vadászterületek haszonbérbeadását és az azokon való vadászatot az ország valamennyi törvényhatósága egységes alapelvek alapján szabályrendeletilag szabályozza, nyomatékosan felhívom alispán (polgármester) urat, hasson oda, hogy törvényhatósága az alábbi alapelvek szem előtt tartásával mielőbb alkosson ily szabályrendeletet, ha pedig ez már meg-

volna, azt az alább közölt alapelvek szerint módosítsa.

Az 1883: XX. t. c. 3. §-a alá tartozó községi (városi) területek vadászati jogának haszonbérbeadásáról és gyakorlásáról szóló törvényhatósági szabályrendeletek alkotásánál a m. kir. földmivelésügyi miniszter úrral egyetértve a következő egységes alapelveket tartanám feltétlenül szükségesnek érvényre juttatni.

1. A haszonbérleti szerződés kezdete augusztus 1. A haszonbérbeadásnak mindig az augusztus elsejét közvetlenül megelőző általános vadászati tilalom ideje alatt kell megtörténnie.

2. A haszonbérlet legrövidebb tartama 10 év. Kivánatos lenne, ha a szabályrendelet felhatalmazná a községi előljáráságokat arra is, hogy az 1925. évi 112.645. B. M. számú rendelet kiadása előtt legfeljebb egy évvel kötött vadászati haszonbérleti szerződések tartamát indokolt esetben újabb nyilvános árverés mellőzésével legalább 10 évi időtartamra meghosszabbíthassák.

3. Az árverési feltételek fontosabb pontjait legalább egyszer egy szaklapban is közhírré kell tenni.

4. Árverezökként, ajánlattevökként, illetőleg vadászati haszonbérlokként csak olyan magánosok, vagy láttamozott alapszabályokkal rendelkező vadásztársaságok olyan igazolt tagjai szerepelhetnek, akiknek fegyver-tartására vagy vásárlására jogosító rendőrhatósági engedélyük és azon kívül vadászati jegyük is van.

5. A vadászterületet még a község engedélyével és még akkor sem szabad albérletbe adni, sem arra élvezeti - vagy részjegyeket kiadni, ha az nem üzletszerűen történik.

6. A bérterületnek a vad tenyésztésére alkalmas negyedrészt, a bérlet utolsó évében pedig harmadrészt, évenként váltakozva más-más helyen kiméleti (véd) területnek kell kijelölni, e kiméleti területen hasznos vadra vadászni tilos.

7. A haszonbérlő köteles a mezei területeken november 15-ig foglyot — és ha a területen fácán is honos — fácán-etetőket felállítani, s ezeket a tél megszűntéig élelemmel rendszeresen ellátni. Nagy havazás esetén tartozik a bérlő a nyulak etetéséről is (kis köteg lucernának a fákra, bokrokra való kiakasztásával) gondoskodni.

8. Az árverésen kívüli haszonbérbeadásnál előnyben kell részesíteni azt, aki kötelezi magát, hogy foglyot az első hóeséstől, nyulát és fácánt pedig október 1-ig nem lő.

9. A haszonbérlő köteles minden második évben 1000 holdanként legalább négy, más vidékről hozott nyulát, lehetőleg 1 : 1 ivararányban, továbbá a sík, illetve mezei területrészenek ugyancsak 1000 holdanként két pár foglyot is kibocsátani. Ennek a községi előjáróság, vagy megbízottja jelenlétében azon a területrészen kell megtörténnie, amely a következő idényben kiméleti terület lesz. A nőstény nyulak füleinek két-harmad részét a kieresztés előtt le kell vágatni, hogy ezek felismerhetők és a tenyésztés érdekében megkímélhetők legyenek. Ha a haszonbérlő foglyot a beszerzés lehetőségének hiánya miatt nem tud kieresztetni, köteles a beszerzés akadályát a községi előjáróságnál igazolni. Ebben az esetben azonban a mezei terület felét fogolylövés szempontjából tilalom alá kell helyezni.

10. Hajtó (kőr) vadászatot vadászterület ugyanazon részén minden évben csak egyszer szabad tar-

tani. Ott ahol a vadállomány csökkenő, az elsőfokú közigazgatási hatóság a körvadászatot teljesen meg is tilthatja.

11. A haszonbérő a terítékre került hasznos vadról minden haszonbérleti év végén pontos kimutatást tartozik a községi előljáróshoz benyújtani, mely azt az elsőfokú közigazgatási hatósághoz továbbítja.

12. A haszonbérő köteles a kártékony szőrmés és szárnyas vadat a fennálló rendelkezések keretében előírt feltételek és óvórendszabályok megtartása mellett méreggel is irtani. Ha ennek a kötelezettségének felszólítás dacára sem tenne eleget, a vármegye alispánja a mérgezést a bérő költségére elrendelheti.

13. A haszonbérő tartozik a vadászterület megfelelő őrzéséről gondoskodni. Ha a terület 2000—5000 kat. holdas, úgy a haszonbérő egy, minden következő 5000 kat. holdra még egy — lehetőleg vizsgázott — vadőrt köteles alkalmazni.

14. Az előbbi pontokban felsorolt és a bérőkre kötelező összes feltételeket és korlátozásokat a vadászati haszonbérleti szerződések lényeges pontjaiul kell tekinteni. Ezeket a szerződésekbe oly kikötéssel kell belefoglalni, hogy nem teljesítésük esetén a haszonbérbeadó község a szerződés egyoldalú felbontására is jogosult.

A községi vadászterületek feljavítását, illetőleg vadállományának szaporítását célzó ezen irányelvek csak akkor hozhatnak gyakorlati eredményt, ha a törvényhatóságok azok végrehajtását is kellően biztosítják.

Felhívom ezért arra is alispán (polgármester) urat, hogy a kívánt szellemben alkotandó szabályrendelet pontos végrehajtását ne csak az alárendelt

hatóságok vezetőinek tegye elsőrendű kötelességévé, hanem azt szükség esetén személyesen is ellenőrizze.

Az e leiratom alapján tett intézkedésekről jelentést várok.

A községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló, az elől már idézett 142.328/1912. B. M. számú körrendelet szövege a következő:

Az 1883: XX. t. c. 3. §-a azt rendeli, hogy a törvény 2-ik §-a alá nem tartozó földbirtokon és a községek tulajdonát képező területeken, az utóbbiak terjedelmére való tekintet nélkül, a vadászati jogot az azon egy határbeli földbirtokosok a községgel együtt legalább is 6 év tartamára bérbe adni kötelesek.

Mint hogy a törvény a községi vadászati jog bérbeadásánál követendő eljárásra nézve a vadállomány óvása és ezzel kapcsolatban a vadászati jog anyagi hasznainak fejlesztése szempontjából részletesebb intézkedést nem tartalmaz, mint hogy továbbá a vadállományban rejlő általános közgazdasági értéknek és a községi bevételeknek fokozására irányuló törekvés egyképp megköveteli, hogy a vadászat okoszerű üzésének intézményes biztosítására s a községi vadászati jog kellő hasznosítására, mint a községek közvetlen vagyonfelügyeleti hatósága fokozott gondot fordítson: a földművelésügyi miniszter úrral egyetértőleg felhívom Cimet, hogy a kérdést megfontolás tárgyává tévén, a községi vadászterületek hasznosításának, a vadállomány gondozásának és a bérleti jog miként gyakorlása ellenőrzésének módját törvényhatósági szabályrendelettel állapítsa meg.

E szabályrendelet megalkotásánál a következő főbb irányelveket ajánlom Cím figyelmébe:

1. A bérleti szerződésben meg kell állapítani azokat a feltételeket, amelyeket a bérlő a vadálló-

mány kellő óvása, gondozása és fenntartása érdekében betartani köteles. Nevezetesen, hogy nagyobb havazások idején fogolytetőket köteles felállítani, továbbá a ragadozó madarakat irtani köteles s a vadászatot nem űzheti akkép, hogy a vadállomány a kipusztulás veszélyének legyen kitéve.

2. Ki kell kötni, hogy a bérlő a vadászati jogot alhaszonbérbe csak a község beleegyezésével adhatja és úgynevezett élvezeti jegyeket üzletszerűen sem a bérlet egész tartamára, sem egyes vadászati időnyre vagy egyes vadászatra nem adhat ki. (Ez a rendelkezés a fent idézett 154.113/1927. B. M. számú rendelet 5. §-a értelmében hatályát veszítette.)

3. Ki kell kötni, hogy a bérlő a szerződés aláírásakor egy évi bérösszegnek megfelelő óvadékot köteles letenni. Ki kell kötni, hogy amennyiben a bérlő a bérleti szerződés követelményeinek meg nem felel, illetőleg kötelezettségei egyikét vagy másikat megsérti, a község azonban a bérlet megszüntetése iránti jogával élni nem kíván: a község képviselő-testülete a bérlőt esetről-esetre a szerződésben szám szerűen megállapítandó birsággal sújthatja s a birságot a községi szegényalap javára az óvadékból levonhatja.

4. Szabatosan meg kell állapítani a bérleti időtartamát, a kezdő és lejárat nap kitételével. A vadászati tilalmi időre tekintettel legcélszerűbb, ha a bérlet kezdő időpontjául február hó 1.-je, megszűnése időpontjául pedig január hó 31.-ike állapítatik meg.

El kell rendelni, hogy a községek a vadászati jog bérbeadására vonatkozó eljárást oly időben kötelesek megindítani, hogy a bérleti szerződés jóváhagyására és a birtokba vételre február hó 1.-ig elég-

séges idő álljon rendelkezésre. (Ezt a rendelkezést a 154.113/1927. B. M. számú rendelet 1. §-a módosította.)

5. Meg kell állapítani, hogy a bérleti összeg mikor és hol fizetendő.

6. Meg kell állapítani a szerződés időelőtti felbonthatásának feltételeit.

7. Meg kell állapítani a községi előjárásra és a községi rendőrségre a szerződési kötelezettségek betartásának ellenőrzése körül váró köteleességeket. (I. Szabályrendelete Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének.)

Joggyakorlat: A 154.113/1927. B. M. számú rendelet csak irányelveket tartalmaz, melyeknek figyelembe vételével kötelesek a törvényhatóságok a községi vadászati jog haszonbérbeadása kérdésében szabályrendeleteiket megalkotni és így erre mint jogszabályra hivatkozni nem lehet. A vármegye törvényhatósági bizottsága által alkotott szabályrendelet pedig az alispáni jelentés szerint kormányhatósági jóváhagyást nem nyert. (Közigazgatási Bíróság 2558/1928. szám).

Szabályrendelete Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyének. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye szabályrendelete az 1883:XX. t. c. 3. §-a alá tartozó községi (megyei városi) területek vadászati jogának haszonbérbeadásáról és gyakorlásáról.

1. §.

Minden községi (városi) vadászati haszonbérlet legrovidebb időtartama 10 év, leghosszabb időtartama 20 év.

Ez a korlátozás nem áll arra az esetre, ha célszerűnek mutatkozik a lejáratnak az ugyanazon község területén fennálló más haszonbérletek lejára-

tával való összeegyeztése; ebben az esetben a haszonbérbeadás legrövidebb tartama 1 év.

A községek (megyei városok) felhatalmaztatnak arra, hogy az 1925. évi 112.645. B. M. számú rendelet kiadása előtt legfeljebb egy évvel kötött vadászati haszonbérleti szerződések tartamát indokolt esetben újabb nyilvános árverés mellőzésével, az alispáni jóváhagyás mellett, legalább 10 évi időtartamra meghosszabbíthassák.

2. §.

A haszonbérleti jogviszony kezdete augusztus hó 1-ső napja. Átmenetileg olyan községi (városi) vadászterületeket azonban, amelyek vadászati jogának haszonbérletére vonatkozó szerződések lejáratú időpontja nem esik össze a vadászati időszak kezdetével (az év augusztus havának 1-ső napjával), a lejáratú időpontjától kezdődőleg kell újból bérbeadni, de már úgy, hogy az új szerződés lejáratú időpontja az év július hó 31. napjával essék össze.

3. §.

A haszonbérbeadásnak mindig az év augusztus hó 1-ső napját megelőző általános vadászati tilalom ideje alatt, a 2. §-ban említett esetben pedig a lejáratot legalább 5 hónappal megelőzően kell megtörténnie.

4. §.

A vadászterületet rendszerint nyilvános árverés alapján kell haszonbérbeadni. Az árverésben csak olyan személyek, (magánosok, vagy kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályokkal bíró vadásztársaságoknak igazolt tagjai) vehetnek részt, akiknek lőfegyver tartására, illetve vásárlására jogosító rendőrhatalósági engedélyük van.

5. §.

Az árverési feltételeket, valamint a kikiáltási árat és az árverés napját a községi (városi) képviselőtestület állapítja meg akként, hogy az e tárgyban hozott határozatának keltétől az árverés napjáig legalább 30 napi időköz legyen. Az árverési feltételek fontosabb pontjait, a kikiáltási árat és az árverés napját a községben, a szomszédos községekben szokásos módon közzétenni, azokat a vármegye hivatalos lapjában, egy helyi lapban, illetve a legközelebbi helyi lapban és legalább egy vadászati szaklapban is azonnal közölni kell. Az árverés eredménye fölött a községi (városi) képviselőtestület határoz, határozatát a bérbeadásra vonatkozó iratokkal és a haszonbérleti szerződésnek 3 példányával (1 eredeti és 2 másolati példány) együtt a felebbezési határidő lejártá után a községi jegyző és polgármester és pedig előbbi a főszolgabíró útján a vármegye alispánjához azonnal felterjeszteni tartozik.

A szerződésnek eredeti példányára az ezt elfogadó képviselőtestületi határozatnak megfelelő záradékot rá kell vezetni.

6. §.

Az árverési feltételek pontjai közé kifejezetten fel kell venni azt, hogy utóajánlatnak helye van, vagy pedig nincs. A nemleges kikötés ellenére benyújtott utóajánlatot az előljároság (polgármester) a képviselőtestület megkérdezése nélkül visszautasítja.

Ha a képviselőtestület az árverés eredményét nem fogadja el, új árverést kell elrendelnie.

A legmagasabb árverési ígéret elfogadás esetén az illető árverelőre a szerződés megkötése előtt is kötelező erővel bír.

7. §.

Ha a nyilvános árverés eredménnyel nem járna, vagy ha a község érdeke kivételesen a magánúton való bérbeadást tenné megokolttá, a vadászterület nyilvános árverés mellőzésével a törvényhatósági bizottság jóváhagyása mellett (1886 : XXII. t. c. 120. §.) szabadkézből is bérbeadható. Szabadkézből való bérbeadás esetén előnyben kell részesíteni azt az ajánlattevőt, aki kötelezi magát, hogy nyulat és fácánt október 1-ig, foglyot pedig az első hóeséstől kezdve nem lő. Ajánlattevő csak fegyvertartási vagy vásárlási engedéllyel rendelkező magánszemély, vagy igazolt vadásztársasági tag lehet. Az ajánlat elfogadása fölött a községi (városi) képviselőtestület határoz, határozatát a 4. §-ban megszabott módon és felszerelve terjeszti fel a vármegye alispánjához. (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.*)

8. §.

Községi (városi) vadászterület haszonbérelője csak kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályokkal bíró vadásztársaság vagy oly magánszemély lehet, akinek fegyvertartási vagy fegyvervásárlási engedélye és ezenkívül érvényes vadászjegye is van.

9. §.

Ha a községi (városi) vadászati jog haszonbérelője magánszemély, állandó vadásztársaként legfeljebb annyi egyént vehet maga mellé, hogy a vadászterület vadászható részét számítva, 300 kat. holdra legfeljebb egy vadász essék.

A bérletben résztvevő vadásztársak mindegyikének az egyetemleges kötelezettségre való tekintettel a szerződésben megnevezve kell lennie. Ennek a rendelkezésnek szempontjából a bérelő vadászvendégei társaknak nem tekinthetők. Vendégek azonban csak a

bérlő jelenlétében vadászhatnak. A bérlőhöz való későbbi csatlakozás, a bérletből való kilépés, úgyszintén a bérlő társaságában mindennemű változás csakis a képviselő-testületnek kifejezett hozzájárulásával történhet.

Az ezekre vonatkozó képviselőtestületi határozat ellen az alispánhoz lehet felebbezni.

A bérlemény átruházását csak kivételesen és csakis a képviselőtestületnek a vármegye alispánjának jóváhagyását is igénylő hozzájárulásával lehet megengedni.

10. §.

Ha a haszonbérlő jóváhagyott alapszabályokkal bíró társaság, úgy ennek csak annyi tagja gyakorolhatja a vadászatot állandóan és esetenként egy és ugyanazon községi területen, hogy minden egyes tagra legalább 300 kat. hold jusson.

A társaság névsora tudomás és láttamozás végett a községnek bemutatandó s az illetékes csendőr-őrparancsnokságnak is bejelentendő.

11. §.

A haszonbérösszeget minden évben előre kell fizetni, részletfizetés megengedése esetén a haszonbért legfeljebb két egyenlő összegben lehet a község (város) pénztárába befizetni és pedig az év augusztus hó 1-ső és február hó 1-ső napján. Tartozik ezenkívül a haszonbérlő a jóváhagyott szerződés őt illető példányának kézhezvételétől számított 8 nap alatt az egy évi haszonbérnek legalább fele összegét, mint óvadékot, vagy megfelelő értékű óvadékképes értékpapírt, vagy takarékpénztári betétkönyvet a község (város) pénztárába befizetni, illetve elhelyezni. Az óvadék után a haszonbérlő kamatot nem igényelhet. Ha az óvadék készpénz, a szerződő felek az utolsó év előtt megállapodhatnak abban, hogy a haszon-

bérbeadó az óvadékot az utolsó évi haszonbértartozás javára számolja el.

12. §.

A vadászterületet még a község engedélyével és akkor szem szabad albérletbe adni, sem arra élvezeti vagy részjegyeket kiadni, ha ez nem üzletszerűen történik.

Ennek a rendelkezésnek a szempontjából meg nem engedett értékesítésnek kell tekinteni minden olyan eljárást, amely burkolt alakban ugyan, lényegét tekintve azonban az albérletbeadással azonos, vagy általában üzérkedést képez.

A bérlő elhalálása esetén szerződéses jogaiba és kötelezettségeibe a bérletnek hátralévő tartamára örököse lép.

13. §.

A vadászterületnek a vad tenyésztésére alkalmas negyedrészt, a bérlet utolsó évében pedig harmadrészt, évenként váltakozva más-más helyen kíméleti (véd) területnek kell kijelölni, ezen a kíméleti területen hasznos vadra vadászni tilos. A kíméleti-ter hollétét a községi előljáráshoz való mindenkori bejelentés kötelezettsége mellett a bérlő jogosult megállapítani, azzal a korlátozással, hogy szomszédos vadászterületek kíméleti területei egymással összefüggésben legyenek.

14. §.

A haszonbérlő köteles a mezei területeken megfelelő számú fogolytetőt az év november havának 15. napjáig — és ha a területen fácán is honos — fácánetetőket is felállítani s ezeket a tél megszűntéig élelemmel rendszeresen ellátni. Nagy havazás esetén tartozik a bérlő a nyulak etetéséről is (kis köteg lucernának a fákra, bokrokra való kiakasztásával)

gondoskodni. Télen kocsiról vagy szánról vadászni, csapatokban gubbasztó foglyokra löni tilos.

15. §.

A haszonbérlo köteles minden második évben 1000 kat. holdanként legalább négy, más vidékről — legalább 25 km. távolságról — hozott nyulat, lehetőleg 1 : 1 ivararányban, továbbá a sík, illetve mezei területrészen ugyancsak 1000 kat. holdanként két pár foglyot kibocsátani. A más vidékről történt beszerzést az ottani helyi hatóság (községi előljáróság, polgármester) bizonyítványával kell igazolni. Az így beszerzett nyulakat és foglyokat a községi előljáróság (polgármester) jelenlétében azon a területrészen kell kibocsátani, amelyik a következő vadászati évadban kíméleti terület lesz. Ha a haszonbérlo foglyot a beszerzés lehetőségének hiánya miatt nem tud kiereszteni, köteles a beszerzés akadályát a községi előljáróságnál igazolni. Ez esetben azonban a mezei terület felén foglyokra vadászni tilos.

Ha a haszonbérlo a fenti kötelezettségének felszólítás dacára a záros határidő alatt eleget nem tesz, jogosult az előljáróság (polgármester) a tenyészvad beszerzését a bérlo költségére hatóságilag eszközölni.

16. §.

Hajtó- (kőr-) vadászatot a vadászterület ugyanazon részén minden évben csak egyszer szabad tartani. Ott, ahol a vadállomány csökkenő, az elsőfokú közigazgatási hatóság (járási főszolgabíró, polgármester) a hajtó- (kőr-) vadászatot teljesen meg is tilthatja.

17. §.

A haszonbérlo köteles a kártékony szörmés és szárnyas vadat megfelelően irtani — ha ez szükséges, — az irtást a fenálló rendelkezések keretében

előírt feltételek és óvórendszabályok megtartása mellett mérgezéssel is foganatosítani. Ha e kötelezettségének, melynek teljesítésére őt a községi előljáróság (polgármester) évenként felhívja, a felszólítás ellenére sem tenne eleget, az írtást, illetve mérgezést a bérlő költségére a vármegye alispánja elrendelheti és az 1929:XXX. t. c. 56. §-a alapján határozatát jogerőre emelkedés előtt végrehajtandónak mondhatja ki. Köteles a bérlő ezenkívül a vadászterületen kóborló kutyákat és macskákat elpusztítani.

18. §.

A haszonbérlő tartozik a vadászterület megfelelő őrzéséről gondoskodni. Ha a terület 2000—5000 kat. holdas, úgy a haszonbérlő egy, minden következő 5000 kat. holdra még egy — lehetőleg vizsgázt és felesketett — vadórt köteles alkalmazni.

19. §.

A jelen szabályrendelet 8—18. pontjaiban felsorolt és a bérlőkre kötelező összes feltételeket és korlátozásokat a vadászati haszonbérleti szerződések lényeges pontjaiul kell tekinteni. Ezeket a szerződésekbe oly kikötéssel kell belefoglalni, hogy nem teljesítésük esetén a haszonbérbeadó község (város) a szerződés egyoldalú felmondására is jogosult.

20. §.

A fizetési feltételeknek, megfelelő írásbeli felhívás ellenére nem teljesítése esetén a község (megyei város) a vadászati jogot a nem fizető bérlő kárára és veszélyére újabb árverés alá bocsáthatja. A szerződés egyéb feltételeinek súlyos megszegése, továbbá a törvényben foglalt vagy egyéb vadászati rendszabályoknak súlyos áthágása esetén a község (megyei város) — amennyiben a bérlőhöz intézett figyelmeztetés eredménytelen maradna a szerződést

felmondani és a haszonbérlet felbontására irányuló törvényes lépéseket megtenni köteles. Az erre vonatkozólag hozott határozatot törvényhatósági felülbírálás végett hivatalból fel kell terjeszteni.

21. §.

Ha a község (megyei város) az előző §-ban említett köteleességét nem teljesítené, a törvényhatóság, illetve az alispán az 1886:XXII. t. c. 26., illetve 115. §-ai alapján járhat el.

A szerződésszegés tényének, a vadászterület elhanyagolásának, a fennálló jogszabályokba ütköző cselekményeknek és visszaéléseknek, és végül ezek szándékos eltűrésének megvizsgálása a járási főszolgabíró (polgármester) hatáskörébe tartozik.

A vizsgálatnál való közreműködésre a törvényhatósági bizottság saját kebeléről az illető környéken lakó és megfelelő jártassággal bíró két vagy több tagot küldhet ki.

22. §.

Az 1883:XX. t. c. 3. §-ában előirt 2000 kat. holdnál kisebb községi vadászterület alakításának csak akkor van helye, ha az alapterületet akadályt képező természetes választóvonalak (például folyó) szelik át, vagy pedig az alapterület egészen önálló területeknek beékelődése vagy az erősen töredezett határvonal által alkotott alkalmatlan fekvés miatt a vadászat célszerűen nem gyakorolható.

23. §.

Mindazokban a községekben, amelyekben valamely volt úrbéresbirtokosságnak, az 1913:X. t. c. alapján alakult legeltetőtársulatnak vagy közbirtokosságnak közös és osztatlan területe van s ez a terület az 1883. évi XX. t. c. 2. §-ának 1. pontjában megjelölt kellékeknek megfelel, tartozik a községi

előjáróság a birtokosság elnökét idejében felszólítani, a községi vadászterület bérbeadása előtt nyilatkozni, vajjon az önálló vadászterületen gyakorolható vadászati jogot önállóan, vagy pedig a községi vadászterülettel együttesen kívánja-e hasznosítani.

Ha a közbirtokosok közgyűlése azt határozza el, hogy a közös erdő- és legelőterületen a vadászati jogot a törvény 3. §-a értelmében a községgel együttesen és a község által kívánja bérbeadás útján hasznosítani, akkor azt a községi vadászterületbe befoglalva, azzal együtt kell bérbeadni.

Ez esetben ennek bérbeadására is a szabályrendelet intézkedései irányadók, köteles azonban az előjáróság az úrbéreseket vagy közös birtokosságot birtokarány szerint megillető bérösszeget azok rendelkezése alá bocsátani.

A közbirtokosságnak 200 kat. holdnál kisebb összefüggő területére nézve a vadászati jog szempontjából az 1883:XX. t. c. 2. és 3. §-aiban foglalt határozmányok, illetve a jelen szabályrendeletnek előző szakaszai mérvadók.

24. §.

A nyilvános árverés alapján megkötött haszonbérleti szerződéseket a bérlet időtartamára való tekintet nélkül a vármegye alispánja bírálja felül. Az alispán hatásköre az árverés és a szerződés szabály- és jogszerűségén kívül annak a vizsgálatára is kiterjed, hogy a megkötött haszonbérlet a községre nézve pénzügyi és vadgazdasági szempontból előnyös-e? *(l. Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.)*

25. §.

A járási főszolgabírák (polgármesterek) hatóságuk területén a vadászati jognak miként való tényleges gyakorlatát hivatalból is figyelemmel kísé-
ni

és a vadászatról szóló törvény, nemkülönben a jelen szabályrendelet határozmányába ütköző minden cselekményt és magatartást — amennyiben a megtorló intézkedésre nem maguk illetékesek — felsőbb hatóságuk tudomására hozni tartoznak.

26. §.

Ezt a szabályrendeletet, amely az 1886:XXI. t. c. 11. szakaszában megjelölt időben lép életbe, a vármegye alispánja hajtja végre.

Elfogadtatott Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közönségének 1927. évi november hó 29-én, illetőleg 1930. évi február hó 11-én tartott rendes bizottsági közgyűlésén.

Kmf.

Jegyzette és kiadta:

Rudnyánszky Miklós, vm. főjegyző.

Az id. szabályrendeletet, mely Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye hivatalos lapjának az 1927-évi 52. számában 60.963. kig. 2430|1927. kgy. szám alatt és az 1930.évi 12. számában 43130|1929 kig. 510|1930 kgy. szám alatt van közzétéve, a belügyminiszter a jelen mű szerkesztésének befejezése idejében (1930. évi április hó) még jóvá nem hagyta. Minthogy azonban a törvényhatóság azokat a módosításokat, kiegészítéseket, amelyeket a belügyminiszter a szabályrendelet jóváhagyhatása céljából előírt, időközben fogatosította (l. *Vármegyei Hivatalos Lap 1930. évi 12. szám*) a szabályrendelet id. szövege most már véglegesnek és irányadónak tekinthető.

Szájkosár. Ebnek szájkosárral való ellátásáról rendelkezik:

1. az 1928: XIX. t. c. 54. §-a (l. *Vesztett kutya*),
2. a Vasuti Üzletszabályzat 25. §-a (l. *Ebek vasuton szállítása*) és

3. a 66.929/1922. K. M. számú rendelet (l. *Ebek villamoson szállítása*).

Szalonka. Erdei szalonkára április hó 16. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő*.)

Szalonkának bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet érinti. (l. *Bárcaváltás*.)

Szarka. A szarka a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 3. §-a értelmében szabadon vadászható, a 24.655/1901. F. M. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) értelmében pedig szabadon pusztítható, mert az utóbb idézett rendeletben felvéve nincsen.

A „Vadászati Rendtartás”-ról szóló 117.130/1922. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1923. évf. 586. l.) többek között azt mondja, hogy a vadászársaságok kötelesek a már meglévő vagy ezután alkotandó alapszabályaikba a vadóvást és vadtenyésztést célzó azt a rendelkezést is felvenni, mely szerint a vadászársaság minden tagja köteles évenként legalább 10 db. szarkát vagy szürke varjút elejteni, aminek igazolására minden tag a vadászársaság vezetőségének köteles évenként 10 pár szarka vagy szürke varju lábat beszolgáltatni, ezen szám az említett szárnyas ragadozók elszaporodásához képest a társulat vezetőjének véleménye szerint megfelelően emelhető. A most hivatkozott rendelet többi rendelkezése és szankciója „Vadászársaság” alatt található meg.

A szarkáknak foszforszörppel való irtása tárgyában igen részletes tájékoztatásul szolgál a 67.235/1924. F. M. számú rendelethez kiadott Útmutatás. (l. M. kir. földmivelésügyi miniszter „Vadőr”

című kiadmánya 319. l.)

Szarvas. A szarvas az 1883: XX. t. c. 7. §-a értelmében fővad. Hogy a szarvas mikor tekinthető tenyésztett fővadnak, tájékoztatást „Tenyésztés fogalma“ alatt találjuk meg.

A szarvas által mint fővad által okozott kár megtérítése „Vadkár“ alatt van ismertetve.

Szarvasbikára október hó 16. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag, szarvastehenre és szarvasborjura február hó 16. napjától október hó 15. napjáig bezárólag tilos vadászni. (*l. Tilalmi idő.*)

Szarvasnak tilalmi időben történt elejtése nem büntethető, ha az elejtés jogos védelemből történt. (*l. Tiltott időben hasznos vad lövése alatt a 6. számú határozatot.*)

Szarvasnak bárcaváltás alapján való vadászáról a 2613/1928. F. M. számú rendelet intézkedik (*l. Bárcaváltás; l. még Kivételes vadlövés alatt, határozatot.*)

A szarvas elejtési díjának és húsértékének a kiszámítása tárgyában tájékoztatást a „Vadászat megakadályozása“-nál közölt joggyakorlat alatt (8. szám) találunk.

Szavatosság haszonbérleti szerződésnél. (*l. Haszonbérleti szerződésnél szavatosság.*)

Sziget vadászterület. A magánvadászterület egyik fajtát képezi a sziget vadászterület, melyre nézve az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja a következő rendelkezést tartalmazza: Saját földbirtokán a tulajdonos vagy az, akinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha a földbirtok állandó szigetet képez.

A szigetnél az önálló vadászterületi jelleg

törvényszerinti előfeltétele tehát: 1. a tulajdoni viszony egysége, azaz szükséges, hogy a sziget vadászterületet képező ingatlan egy és osztatlan tulajdonjog tárgya legyen; ha tehát az ingatlan nem egy, hanem több tulajdonosé, nem szabad, hogy a tulajdonosok az ingatlant megosztva birják; 2. hogy az ingatlan szigetet képezzen és 3. hogy a sziget állandó jellegű legyen.

Az a körülmény, hogy a sziget az átellenes parttal állandó hiddal van összekötve, az önálló vadászterületi jelleget nem érintheti, mert az ingatlan a sziget jellegét ez okból még nem veszti el.

A szigetnek a törvény értelmében állandónak kell lenni, azaz olyannak, amely nem áradások, iszapolások vagy muló vadvizek átmeneti képződménye. Az „állandó” jelző a törvény javaslatából eredetileg hiányzott. Az „állandó” szót a törvényjavaslat szövegébe a tárgyalás során a képviselőház közigazgatási bizottsága vette fel, nehogy az időzaki áradások vagy esőzések folytán előállható ideiglenes szigetalakulások is szigetek gyanánt vétes-
senek s hogy azok így visszaélésekre szolgáltatassanak alkalmat.

A sziget vadászterületnél a terjedelem, nagyság, valamint a művelési ág közömbös, lehet tehát a sziget bármily nagy vagy kicsi, állhat az rendes mezőgazdasági művelési ág alatt vagy pedig erdő, szőlő stb., művelési ág alatt, körülkerítést, elhatárolást a törvény nem ír elő.

Ha a szigetet képező ingatlan nem egy, hanem több személy tulajdona és ha a tulajdonosok az ingatlant nem osztatlanul, hanem megosztva birják, már a fent elmondottakból következik, hogy önálló vadászterületi jellegről nem beszélhetünk, hacsak a

szóban forgó birtoktestek egyéb jogcímen — pl. 200 holdnál nagyobbak, vagy szőlőt képeznek stb., — nem alkotnak önálló vadászterületet. Előfordulhat pl. hogy a szigetet képező ingatlan, mely 600 hold kiterjedésű, négy tulajdonos között a következőleg oszlik meg: az ingatlan fele 300 hold Nagy Jánosé, 200 hold a politikai község tulajdona, 80 hold szántó Kis Jánosé és a fennmaradó 20 hold szőlő Fehér Istváné. Ez a sziget önálló vadászterületi jelleggel nem bír, mert a sziget ingatlant a négy tulajdonos nem osztatlanul, hanem megosztva bírja és az egyes birtoktestek a megosztás következtében nem szigetet, hanem csak szigetrészt képeznek. A sziget vadászterületnél ugyanis az egyik törvényszerinti előfeltétel az, hogy az ingatlan szigetet, tehát ne szigetrészt képezzen. A négy tulajdonos közül Nagy János és Fehér István a vadászati jogot egyéb jogcímen (200 holdnál nagyobb ingatlan, illetőleg szőlő magánvadászterület) mégis önállóan gyakorolhatja. A másik két tulajdonost az önálló vadászati jog gyakorlása nem illeti meg és így a tulajdonukat képező ingatlanok annak ellenére, hogy azok állandó jellegű szigeten fekszenek, a községi vadászterülettel együtt bérbeadandók.

Hogy a vadászati jogot a tulajdonos a szigetet képező ingatlanon mely időponttól kezdve gyakorolhatja, továbbá, hogy a szigetet képező ingatlan az önálló vadászterületi jellegét mely időponttól kezdve veszti el és hogy a szigetet képező ingatlan az önálló vadászterületi jelleg ellenére a községi vadászterülethez milyen körülmények között csatolható, ismétlések helyett hivatkozom az „Önálló magánvadászterület“ alatt elmondottakra.

A vízjogról szóló 1885: XXIII. t. c. 5. §-a az

időközben keletkező sziget feletti tulajdonjog tárgyában akképen rendelkezik, hogy a természetes iszapolások és a mederben támadt szigetek a parti birtok növedékét képezik. A támadt szigeteknél a határt ugyanazon part birtokosainál az a merőleges vonal képezi, amely a birtok végpontjáról a vízfolyás középvonalára húzható. A jelen rendelkezés által az e törvény életbelépte előtt magánjogi címen szerzett tulajdon nem érintetik. Az idézett 1885: XXIII. t. c. 7. §-a pedig azt mondja, hogy az ezen törvény életbelépte után támadó szigetek vagy iszapolások folyamszabályozás vagy hajózás érdekében 30 éven belül a területért való minden kártalanítás nélkül eltávolíthatók, azonban az azokon lévő épületekért, függő termésért és ültetvényekért ezen határidőn belül is kártalanítás jár.

A tulajdonjogra vonatkozó ezt a törvényes rendelkezést azért említjük meg, mert a vadászati jog az 1883: XX. t. c. 1. §-a értelmében a földtulajdonnak, a jelen esetben tehát a szigetet képező földtulajdonnak az elválaszthatatlan tartozéka.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Szinlelt haszonbérleti szerződés. (l. *Haszonbérkezelése.*)

Szolgabíró mint haszonbérelő. A szolgabíró a járáshoz tartozó községi vadászterületet nem haszonbérrelhet. (l. *Községi jegyző mint haszonbérelő.*)

Joggyakorlat. 1. Felterjesztésére értesitem a vármegye közönségét, hogy a szolgabírák, kik a saját járásukbeli községekre, illetőleg azok előljáráására és képviselőtestületére hivatalos állásuknál fogva bizonyos befolyást gyakorolnak, s a köztük és a

községek közötti vadászbérleti viszonyból igen könnyen inconvenienciák fejlődhetnek ki, a járásukbeli községek tulajdonát képező ingatlanokat bérbe egyáltalán nem vehetik. (Belügyminiszternek 4499/1885. számú határozata; Szemere- dr. Marschalkó: Magyar községi jog 333. l.)

2. A község a vadászati jog gyakorlását nyilvános árverés helyett szabadkézből adta haszonbérbe ugyanazon község főjegyzőjének és az illetékes főszolgabírónak és t. b. főszolgabírónak 500 pengő évi haszonbérért, a panaszos 700 pengős ajánlatát pedig a község mellőzte.

A bíróság a panaszos által megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, mert úgy találta, hogy jelen esetben a szabadkézből való bérbeadást a község kivételes érdeke nem javallja és mert a jelen esetben figyelembe kell venni, hogy a községgel szerződéses viszonyba lépni kívánó felekben, miután állásuknál fogva ők hivatvák a szerződés betartását ellenőrizni, a köz- és magánérdek kerülhet összeütközésbe. (Közigaztási Biróság 4077/1928. szám.)

Szőlő vadászterület. A vadászterületek közül a szőlő vadászterület az, amely a legtöbb félreértésre és vitára ad alkalmat, aminek oka egyrészt a szőlő ingatlant megillető vadászati jog gyakorlásának helytelen értelmezése, másrészt a szőlőkben való kiméletlen vadászás, illetőleg az ennek következtében okozott károsítás.

A szőlő vadászterület létesítése tárgyában az 1883 : XX. t. c. 2. §-a következőleg rendelkezik : Saját földbirtokán a tulajdonos vagy az, akinek az jogot vagy engedélyt adott, a vadászatot az ezen törvényben meghatározott korlátok között szabadon gyakorolhatja, ha az ingatlan 200 holdnál kisebb ugyan,

de szőlőt képez.

Az önálló vadászterületi jelleg törvényszerinti előfeltétele egyedül az, hogy az ingatlan művelési ága szőlőművelés legyen. Körülkerítést, árkolást a törvény ennél a vadászterületnél nem kíván és mint-hogy a törvény a szőlőterület nagyságát nem határozza meg, az bármilyen kicsi (pl. egy negyed hold) is lehet.

A tulajdonost a vadászati jog gyakorlása természetesen csak abban az esetben illeti meg, ha a szőlővel beültetett területet szőlőként műveli és használja. A kipusztult vagy kipusztulófélben lévő szőlőterület önálló vadászterületi jelleggel már nem rendelkezik, hanem az, amennyiben önálló vadászterületi jelleggel (kert, belső telek, sziget stb.) egyébként sem rendelkezik, az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a a községi vadászterülethez csatolandó, illetőleg azzal együtt bérbé adandó.

Minthogy a szőlőt képező ingatlan önálló vadászterület, az ilyen vadászterület a községi vadászterülethez csak abban az esetben csatolható, ha a tulajdonos a vadászati jog gyakorlásáról lemondott. Ilyen joglemondás hiányában a szőlőterület a községi vadászterülettel együtt bérbé nem adható.

Ha a szőlőterület joglemondás következtében a községi vadászterülethez csatoltatott, a tulajdonos a törvény értelmében őt megillető vadászati jogának gyakorlásával csak a haszonbérleti szerződés lejárta után élhet.

A vadászati jog gyakorlásáról való lemondásnak — a szőlőingatlan tulajdonosa részéről — nem kell kifejezett lemondásnak lenni, azaz nem szükséges, hogy a tulajdonos az illetékes közigazgatási hatóság előtt bejelentse azt, hogy a tulajdonát képező

szőlőterületen a vadászati jogot gyakorolni nem kívánja, hogy a vadászati jog gyakorlásáról ezennel lemond, stb., hanem ilyen bejelentés helyett figyelemmel az alább idézett 15.819/1913. F. M. számú rendeletre és a joggyakorlat alatt közölt 4013/1925. B. M. számú elvi jelentőségű határozatra az is elengedő, ha a tulajdonos megkérdezése után nem emel óvást az ellen, hogy a község a szőlő vadászterületet a községi vadászterülethez csatolja, illetőleg azzal együtt bérbeadja.

Előfordul, hogy a tulajdonos a községi vadászterülettel együtt haszonbérbe adott 200 holdnál kisebb terjedelmű ingatlanán a mezőgazdasági művelési ágról szőlőművelésre időközben, a haszonbérleti szerződés hatálya alatt tér át, pl. a tulajdonos 5 hold ingatlanát időközben szőlővel ülteti be, kérdés, hogy a vadászati jog gyakorlása ezen az 5 holdas új szőlőterületen, figyelemmel a fennálló haszonbérleti szerződésre, kit illet meg és hogy azzal mely időtől kezdve lehet élni.

Minthogy a szőlő vadászterületnél az önálló vadászterületi jelleg létesítésének törvényszerű előfeltétele egyedül a szőlőművelés, nem kétséges, hogy a vadászati jog gyakorlása a tulajdonost attól az időtől kezdve illeti meg, amikor az ingatlanon az eddigi mezőgazdasági művelési ág helyett szőlőművelést létesített, illetőleg amikor az ingatlant szőlőként kezdték használni és kezelni.

A tulajdonos az 5 holdas új szőlőterületén a törvény értelmében őt megillető vadászati jogának gyakorlásával egyelőre azonban nem élhet, meg kell várni a tulajdonosnak azt az időt, amíg az ő szőlőingatlanára is kiterjedő vadász haszonbérleti szerződés lejár. A vonatkozó vadász haszonbérleti szerző-

dés lejárta előtt tehát a tulajdonos a saját tulajdonát képező szőlő ingatlanon nem vadászhat. Ha pedig a tulajdonos ezt a megállapítást figyelmen kívül hagyva a mondott idő előtt mégis vadászna vagy ha csak azt teszi, hogy a szőlőjében kárt okozó vadakat (pl. nyulat) védekezésből lelövi, cselekménye az 1883: XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágás tényálladék elemeit kimeríti, mert az 5 holdas új szőlőterület a tulajdonosra nézve — a telekkönyvi tulajdon ellenére is — egyelőre idegen, tilos vadászterületet képez. Erre az álláspontra helyezkedett egy konkrét ügyből folyólag a belügyminiszternek 1114/1926. számú elvi jelentőségű határozata. (Belügyi Közlöny 1926. évf. 387. l. l. „Kert vadászterület” alatt, joggyakorlat előtti részben.) Igaz ugyan, hogy a belügyminiszter álláspontját az idézett határozatban kert vadászterülettel kapcsolatosan fejtegeti, az ott elmondottak azonban a kert vadászterülettel testvér szőlő vadászterületre is irányadók. Ugyanott érintve van a belügyminiszter által elfogadott és alkalmazott hivatalos álláspontnak az ellenkező magyarázata.

Minthogy a mezőgazdasági művelési ágról a szőlőművelésre bárki bárhol és bármely időben áttérhet, a szőlővel beültetett ingatlan pedig mint tudjuk a törvény értelmében önálló vadászterületet képez, semmi különös akadálya nincsen annak, hogy a községi vadászterületnek — vadászati szempontból a legértékesebb részén — máról holnapra — önálló vadászterület létesülhessen, amihez a törvény értelmében pl. egy negyed hold szőlő is elégséges; ennek súlyos következményeit — vadászati szempontból — csak vadászemberek tudják értékelni,

Az ilyen és ehhez hasonló és általában a szőlő vadászterületen való vadászati visszaélések megaka-

dályozását célozza a földmivelésügyi miniszternek a szőlőterületeken a vadászati jog gyakorlásáról szóló 15819/1913. számú rendelete (Rendeleték Tára 1913. évf. 1307. l.), melynek szövege a következő:

„A szőlőbirtokosok, valamint a vadászközönség részéről sűrűn érkeznek hozzám panaszok, egyrészt a szőlőkben vadászat közben okozott károsítások, másrészt a szőlőterületek vadászati jogának helytelen kezelése, az erre vonatkozó törvényes intézkedések félremagyarázása és az ebből folyó gyakori visszaélések miatt. Ezeken a bajokon legalkalmasabban azzal lehetne segíteni, ha az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja alá tartozó szőlők vadászati joga a községi egyéb területekkel adatnék bérbe.

Felkérem tehát a törvényhatóságot, hívja fel a községi előljáróságok figyelmét arra, hogy a községi vadászterület bérbeadása előtt iparkodjanak az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja alá tartozó szőlőterületek birtokosai hozzájárulását megnyerni ahhoz, hogy a szőlőterületek vadászati joga a községi területekkel együttesen adassék bérbe, amikor is az orvvadászat könnyebben megakadályozható lesz, s általában azal, hogy a bérleti szerződésbe a megfelelő feltételek felvételnek, a károsítások inkább elkerülhetők s a szőlőbirtokosok érdekei jobban megoltalmazhatók lesznek.

Azok a területek, amelyeken a szőlő kipusztult s amelyek vagy parlagon vannak, vagy más gazdasági művelés alá vétettek, azon az alapon, hogy előbb szőlőt képeztek, nem vonhatók ki az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében bérbeadásra kötelezett többi községi vadászterületek közül.

Mivel azt azonban, hogy a községi vadászterületbe mely ilyen volt szőlőterületek tartoznak, a legtöbb szerződés pontosan nem állapítja meg, ebből

is sok pereskedés, visszaélés keletkezik.

Ezeknek elhárítása céljából utasítsa a községi előljáróságokat, hogy ezután pontosan és részletesen tüntessék ki már az árverési hirdetményben a bérbeadás tárgyát képező ingatlanokat, s a szerződésben pontosan és részletesen jelöljék meg azokat a területeket, a melyekre a haszonbéri szerződés kiterjed.

Végül kívánatos és szükséges, miszerint különös gond fordíttassék arra, hogy a községi vadászterület bérbeadása alkalmával a bérbeadandó területek az árverés előtt pontosan meghatározva és a szerződésekben a községi bérterület terjedelmekat. holdszám szerint, a bérterület határai, valamint a bérterületből kivett területek pedig parcellaszám szerint felsorolva legyenek, mert az ezen kellékek hiányával kötött szerződések jóvá nem hagyhatók.“

A szőlő vadászterülettől különbözik a hegyközség vadászterület. (*l. Hegyközség vadászterület.*)

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat. 1. Az árverési feltételeknek az az intézkedése, hogy a szőlőterületek vadászati joga is árverés tárgyát képezi, szabálytalan, mert az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 2. pontja szerint a szőlők, azok terjedelmére való tekintet nélkül azon területek közé tartoznak, a melyeken a tulajdonos a vadászati jogot önállóan gyakorolhatja. (Közigazgatási Biróság 2640/1927. szám.)

2. Az 1883: XX. t. c. 2. §-ában foglalt az a rendelkezés, mely szerint a szőlőt képező területeken a vadászat szabadon gyakorolható, kétségen kívül csak a tényleges, vagyis beültetett szőlőkre, illetőleg szőlőként használt és művelt területekre vonatkozik,

míg a kipusztult ily területek vadászati joga — amennyiben egyébként önállóan gyakorolható nem volna — a törvény 3. §-a értelmében a községi területtel együtt bérbeadandó. (Közigazgatási Biróság 5403/1904. szám.)

3. Az ingatlan tulajdonosa a községi vadászterülettel haszonbérbe adott birtoktesten az 1883: XX. t. c.-ben biztosított önálló vadászati jogot csak a haszonbérleti szerződés lejárta után gyakorolhatja. Így tehát, ha a tulajdonos az említett bérleti időtartama alatt birtokát vagy annak egy részét az eddigi mezőgazdasági művelési ág helyett szőlőművelés alá veszi, azaz szőlővel ülteti be, ezáltal arra vadászati jogot szerzett ugyan, azonban e jogával a bérleti időtartam alatt nem élhet. (1114/1926. B. M. szám. Belügyi Közlöny 1926. évi 387. l.)

4. Ha a községi vadászterületből a szőlőbirtokokat kifejezetten nem vonták ki, akkor az egyes szőlőbirtokosok a vadászbérleti szerződés lejártáig túrni tartoznak azt, hogy szőlőjükben a községi vadászterület haszonbérelője a szerződésben megállapított feltételek mellett vadászhaszon.

Indokok: Az 1883: XX t. c. 2. §-ának második pontja értelmében a szőlő ugyan önálló vadászterületet képez, de az idézett szakasz bevezetésében foglalt ama rendelkezésből, hogy saját földbirtokán a tulajdonos a vadászati joggal a törvényben foglalt korlátok között szabadon rendelkezik, folyik az, hogy a szőlő a község határában fekvő egyéb vadászterületbe bevonható, ha ebbe a szőlőtulajdonos beleegyezik. (15.819/1913. F. M. számú rendelet, közölve a most tárgyalt vezérszó alatt.)

A vadászati haszonbérleti szerződésben nincsen benne az, hogy a szőlőterületek a bérbeadott községi

vadászterületből ki vannak vonva; következésképpen a szőlőterületeken való vadászás joga is haszonbérbe adottnak tekintendő. Ezt abból a körülményből állapítom meg, hogy a szőlőbirtokosok s így magánvádló is a szóban levő szerződés ellen felebbezéssel nem éltek s így az jóváhagyást nyerve, jogerőre emelkedett.

A vadászbérleti szerződés tartalma vagy az abban vélt hiányok ma, a bérleti idő negyedik évében, szóvá nem tehetők.

A szőlőbirtokosoknak s így magánvádlónak a szőlőbirtokra, mint önálló vadászterületre vonatkozó s a törvényben biztosított önálló rendelkezési joga csak a haszonbérleti szerződés lejárta után éled fel. (Belügyminiszternek 4013/1925. számú határozata, Belügyi Közlöny 1925. évi 1161. l.)

5. Ha a szőlőterületek is bevonattak a községi vadászterület bérleményébe és a szőlőtulajdonosok ez ellen kifogást nem emeltek, a szőlőbirtokok csak a bérszerződés lejárta után vonhatók ki a községi vadászterületből. A vadászati bérlő a szőlőkben a vadászásnál a hegyrendszabályokhoz is köteles alkalmazkodni. (Belügyminiszternek 1893/1896. számú határozata. Egerváry II. kötet 19. l.)

6. Községi vadászterület bérbeadásakor a szőlők területe a szőlőbirtokosok kifogása ellenére bérbe nem adható, illetve a községi vadászterületből kihagyandó. (Belügyminiszternek 96.343/1895. számú határozata. Egerváry II. kötet 18. l.)

7. Községi vadászterület bérleményébe a község területéhez tartozó szőlők területe a szőlőbirtokosok hallgatólagos vagy kifejezett beleegyezése esetén és a hegyrendtartás korlátai között szintén bevonható. (Belügyminiszternek 11.685/1890. számú határozata, Egerváry I. kötet 11. l.)

T

Tacskó kutyával vadászat. (l. *Hajtóebekkel vadászat.*)

Tagosított vadászterület. Amikor a tulajdonos az egy határban, de különböző helyen (dűlőkben) fekvő kisebb ingatlanai helyett új birtokát a birtokrendezés következtében egy tagban, egy darabban kapja meg, tagosított ingatlannal találkozunk, amikor pedig az ilyen ingatlant megillető vadászati jog gyakorlásáról van szó, tagosított vadászterületről beszélünk.

A tagosításba akármilyen ingatlan nem vonható be. Azokat az ingatlanokat, amelyeket a tagosításba bevonni nem lehet, illetőleg csak bizonyos körülmények között lehet, a 20/1909. I. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1909. évf. 277. l.) 17—19. §-a sorolja fel.

Minket a tagosított ingatlan csak a vadászati jog gyakorlása szempontjából érdekel, tehát egyedül abból a szempontból, hogy a tagosított ingatlanon kicsoda jogosult vadászni.

A vadászati jog gyakorlása szempontjából a tagosított ingatlanok is általában kétfélék: 1. olyanok, amelyek önálló vadászterületet képeznek és 2. olyanok, amelyek önálló vadászterületet nem képeznek. A vadászterületi jelleg elbírálására az 1883: XX. t.-c. 2. §-ában foglaltak az irányadók. (l. *Vadászterület alatt.*)

Ahhoz azonban, hogy a tulajdonos az új birtokát megillető vadászati jogának a gyakorlásával élhessen, az önálló vadászterületi jellegen felül még az is szükséges, hogy a tagosított ingatlan vadász haszonbérleti szerződés hatálya alatt ne álljon.

A 30/1909. I. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1909. évf. 295. l.) 7. §-ának 2. bekezdése ugyanis

azt mondja, hogy a haszonbérleti jogok, a jelzálogi és egyéb dologi jogok a tagosítást nem gátolják; de amennyiben a felek között más megállapodás nem jött létre, e jogok a rendezéssel nyert vagy a régi birtok helyébe lépő új birtokra érvényben maradnak.

Az idézett rendelet rendelkezéséből következik, hogy az új tulajdonos az önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlanán is csak akkor vadászhat, ha a volt tulajdonos az új birtokot megillető vadászati jog gyakorlását a tagosítás előtt az új tulajdonosra kiterjedő hatállyal harmadik személynek haszonbérbe nem adta. Abban az esetben tehát, ha a vadászati jog gyakorlása haszonbérbe volt adva akár abból az okból, mert a régi tulajdonos arról kifejezetten lemondott és így az ingatlan az 1883: XX. t.-c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez csatoltatott, illetőleg azzal együtt adatott bérbe, vagy akár abból az okból, mert a régi tulajdonos azt önállóan, tetszése szerint értékesítette, az új tulajdonos a tagosított birtokán más megállapodás hiányában az önálló vadászterületi jelleg ellenére sem vadászhat. Az új tulajdonos a törvény erejénél fogva őt megillető vadászati jogát csak a vonatkozó haszonbérleti szerződés lejárta után gyakorolhatja.

Ha pedig a tagosított birtok önálló vadászterületet nem képez, a tulajdonos az ingatlanán már ez okból nem vadászhat, mert az ilyen ingatlant a törvény (1883: XX. t.-c. 3. §.) kötelező rendelkezése értelmében — a vadászati jog értékesítése céljából — a községi vadászterülettel együtt haszonbérbe kell adni, miért is az ilyen ingatlanon a tulajdonos helyett a községi vadászterület haszonbérelője jogosult vadászni.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél

hatáskör“ található meg.

Társaság. (l. Vadásztársaság.)

Tartalomjegyzék. (l. Betürendes mutatót a szöveg végén.)

Technológiai és anyagvizsgáló intézet. (l. Lőfegyvervizsgáló próbaállomás.)

Telekkönyvi feljegyzése vadászat jogának. Annak, hogy a vadászati jog gyakorlásának a haszonbérleti joga a haszonbérlet ingatlan telekkönyvi betétjének C) lapján feljegyeztessék, figyelemmel a telekkönyvi rendtartás 63. §-ának első bekezdésére, jogi akadálya nincsen.

Joggyakorlat: A haszonbérbeadót a haszonbéri szerződésben vállalt kötelezettség nélkül nem lehet kötelezni a haszonbérlet telekkönyvi bekebelezésének tūrésére. (Kuria 6329/1912. szám; Magánjogi döntvénytár VIII. kötet 4. l.)

Telepített vad. Vad telepítésére vonatkozó rendelkezést tartalmaz 1. az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. Szabályrendelet) 9. §-a, 2. a muflonkos vadászati tilalmi idejét szabályozó 73.600/1927. F. M. számú rendelet (l. Muflon) és 3. a kedvezményes áru vad juttatásáról szóló 17.326/1929. F. M. számú körrendelet (l. Tenyésztés).

A telepített vad fogalmának az ismertetése „Muflon“ alatt található meg.

Temetőben vadászat. Az 1883 : XX. t.-c. 1. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, következik, hogy vadászati joga a temetőt, sélata-tereket, parkokat képező ingatlan tulajdonnak is van.

Az ingatlant a törvény erejénél fogva megillető vadászati jog gyakorlásáról az idézett t.-c. 2. és 3.

§-a rendelkezik. (l. *Vadászterület.*)

Minthogy a temetőket, sétatereket és parkokat képező ingatlan tulajdonát megillető vadászati jog gyakorlása tárgyában az idézett törvényhely és az idézett törvény egyéb rendelkezése sem tartalmaz semmiféle megszorító rendelkezést, a vadászatról szóló törvény szempontjából a temetőkben, sétatereken és parkokban való vadászatnak akadálya nincsen.

Azokat a szabályokat tehát, amelyek figyelembe vétele mellett a temetőkben, sétatereken és parkokban vadászni nem szabad, az 1883 : XX. t.-c. rendelkezései helyett egyéb jogszabályokban kell keresni.

A temető temetkezés céljára rendelt helyiség. (1876 : XIV. t.-c. XV. fejezet.) A temetőnek erre a célra szolgáló rendeltetéséből az következik, hogy a temetőben csak olyan cselekmények fogantathatók, amelyek a temetőnek ezt a rendeltetészerű célját szolgálják, amelyek tehát a rendeltetészerű célt, a temetkezést nem zavarják, nem akadályozzák meg. Ha ezenfelül figyelembe vesszük még azt is, hogy a temető szent hely, a római katolikusok a temetőt megszentelik, a reformátusok megáldják stb., nyilvánvaló, hogy a temetőben való vadászat nemcsak hogy ellenkezik a temető rendeltetészerű céljával, illetőleg nemcsak hogy megzavarja, megakadályozza a rendeltetészerű célt, a temetkezést, hanem amellet még sérti a hívők kegyeletes és vallásos érzését is.

A temetőt ilyen körülmények között — annak ellenére, hogy olyan írott jogszabály, amely a temetőben való vadászat eltiltásáról kifejezetten rendelkezne, nincsen — olyan területnek kell tekinteni, amelyen az ingatlan tulajdonához hozzákapcsolt va-

dászati jog gyakorlását — a temető rendeltetésszerű használati ideje alatt — pihentetni kell, azaz, amelyen vadászni tilos.

A temetőt tehát a vadászati jog gyakorlása szempontjából tilos területnek kell tekinteni. Ezt az álláspontot indokolja az a körülmény is, hogy a temetőt birói joggyakorlatunk a rendeltetésszerű használat ideje alatt forgalmon kívül álló dolognak tekintti, forgalmi képességét csak különös rendeltetésének megszűntével nyeri vissza.

Az a vadász tehát, aki megfélekezve a kegyeletes és vallásos érzésről temetőben vadászik, — eltekintve az alább felsorolt törvényhelyekben minősített súlyosabb esetektől — az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást (l. *Egyszerű orvadászat*) követ el. A vadászati kihágás cselekményének megállapításához nem szükséges, hogy a vadász a temetőbe bemenjen, puskáját ott elsüsse, hanem már az is elegendő, ha a temetőbe a vadász helyett, a vadász parancsára a hajtók mennek be és ha a vadász a temetőből kihajtott vadra — vadászás céljából — a temetőn kívül helyezkedik el. A vadász parancsára történt hajtás ugyanis vadászati cselekmény és a vadászás fogalmát kimeríti (l. *Vadászat fogalma*).

Az elmondottak megfelelően alkalmazandók a parkokban és sétatereken való vadászatra, mert az ezeken a területeken való vadászat ugyancsak ellenkeznék a parkok és sétaterék rendeltetésszerű céljával.

Az általános jogelvekből levezetett és fent ismertett jogszabály alkalmazására azonban csak abban az esetben volna szükség, ha a temető, sétater, park olyan törvényhatóság területén feküdne, amely

törvényhatóság a lövöldözés, vadászat eltiltása tárgyában nem alkotott megfelelő szabályrendeletet és ha azt az illetékes kormányhatóság jóvá nem hagyta.

Az 1879: XL. t. c. 115. §-a értelmében ugyanis pénzbüntetéssel büntetendő az, aki a hatóság tilalma ellen valamely községben vagy ennek közvetlen közelében lő.

Ha tehát a temető, sétatér, park olyan törvényhatóság területén fekszik, amely törvényhatóság szabályrendeletben kimondotta, hogy a temetőben, sétatereken, parkokban való lövöldözés, vadászat tilos, a tiltott vadászati cselekmény a fentt kifejtett, illetőleg levezetett jogszabály helyett az 1879: XL. t. c. 115. §-a alapján büntetendő.

Vadászati cselekmény eltiltásáról, illetőleg megbüntetéséről tartalmaz még rendelkezést az 1890: I. t. c. 121. §-a, melynek rendelkezése szerint a községek belterületén lőni pénzbüntetés terhe mellett nem szabad. E törvény alkalmazására azonban csak akkor kerülhet sor, ha a temető, sétatér, park a község belterületén fekszik és ha a vadászati cselekmény — a vad keresése, hajtása, célbavétele, birtokbavétele stb. helyett — a vad lelövésére irányul, azaz, ha a vadász elsüti a puskáját. A puska elsütése, azaz lövés hiányában a fentidézett törvény nem alkalmazható.

Ha a temetőben való vadászat a kegyeletes és vallásos érzés megsértésén felül egyúttal nyilvános botrányt is okoz, úgy a fentidézett jogszabályok helyett az 1878: V. t. c. 191. §-ában meghatározott vallás elleni vétséggel állunk szemben. Az idézett törvényhely értelmében ugyanis vétséget követ el és hat hónapig terjedhető fogházzal és pénzbüntetéssel büntetendő az, aki az állam által elismert vallás szer-

tartásai gyakorlatára rendelt helyiségben nyilvánosan botrányt követ el. E bűncselekmény megállapításához az szükséges, hogy a vadászat 1.) a vallás szertartásai gyakorlatára rendelt helyiségben történjen és 2.) hogy a vadászat nyilvános botrányt okozzon. Az első tényálladási elem fennforgását a Kuria, amint az a joggyakorlat alatti határozatok tanúsítják, már több alkalommal megállapította, mert a temetőt éppen úgy mint a templomot, kápolnát stb. vallás szertartására rendelt helyiségnek tekinti. Azt pedig, hogy a temetőben való vadászat a „nyilvános botrány” fogalmát kimeríti-e vagy nem, mindenkor az eset körülményei szerint kell eldönteni.

A temetőben temetés szertartása alatti vadászat az 1878 : V. t. c. 190. §-ában meghatározott bűncselekmény megállapítására alkalmas. Az idézett törvényhely szerint, aki az állam által elismert vallás szertartását erőszakkal megakadályozza, vagy megzavarja, vétséget követ el és egy évig terjedhető fogsággal és pénzbüntetéssel büntetendő. (I. *Kiméleti terület.*)

Joggyakorlat : 1. A temetők, mint közhasználatra szánt területek, a mindenkit megillető használat tartama alatt, a forgalmon kívül álló dolog jogi természetével bírnak és csak különös rendeltetésük megszűntével nyerik vissza forgalmi képességüket. (Kuria 9904/1902 ; Térffy: Közigazgatási Törvények, Grill-féle kiadása, Közegészségügy II. kötet 111. l.)

2. A temető vallási szertartás gyakorlatára rendelt helyiség. A temetőben elkövetett botrány ez okból az 1878 : V. t. c. 191. §-ába ütköző vallás elleni vétséget képez. (Kuria 6580/1883. szám; Büntetőjog tára VIII. kötet 21. l.)

3. Minthogy a vádlott a nyilvános botrányt te-

metőben, mint vallási szertartás gyakorlatára rendelt helyiségben követte el, a vádlottat az 1878 : V. t. c. 191. §-ában meghatározott vétségben bűnösnek kellett kimondani. (Kuria 1721/1886. szám; Büntetőjog tára XIII. kötet 40. l.)

Tengeri nyul. (l. *Üregi nyul.*)

Tenyésztés. A vad „tenyésztéséről“ szóló rendelkezéssel a következő jogszabályokban találkozunk:

1. az 1883:XX. t. c. 7. §-ában, a tenyésztett fővadak által okozott károk megtérítéséről (l. *Vadkár*),

2. idézett t. c. 15. §-ának 3. bekezdésében, a vadaknak tenyésztés céljából való befogásáról (l. *Befogása vadnak*),

3. a 85.000/1925. F. M. számú rendelet 1. §-ának utolsó bekezdésében, a madarak tojásainak vadtenyésztés céljára gyűjtésének megengedéséről (l. *Tilalmi idő*),

4. a 154.113/1927. B. M. számú körrendelet 6. §-ában, a községi vadászterületnek vadtenyésztésre alkalmas részének kiméleti területté való nyilvánításáról (l. *Szabályrendelet.*) és

5. az idézett rendelet 9. §-ában a tenyésztés érdekében megkimélendő nyulak megjelöléséről (l. *ugyanott*).

Itt kell megemlíteni a 17.326/1929. F. M. számú körrendeletet, melynek szövege a következő:

Értesítem t. Cimet (alispánt, polgármestert), hogy vadászterületek támogatására rászoruló bérlőinek és tulajdonosainak az 1929—30. vadászati évben is szándékozom vérfrissítésre, illetve telepítésre kedvezményes árú élő mezei nyulat, fácánt és foglyot juttatni.

Felhívom tehát t. Cimet, hogy az érdekeltek szükségletére vonatkozó adatokat szerezze be s.

ezekről összeállítandó egy kimutatást a jelentkezők pontos címének s vadászterületük nagyságának feltüntetésével folyó évi szeptember 30-ig hozzám terjessze fel.

Az 1928—29. évi vadbefogások a kedvezőtlen időjárás miatt nem jártak a várt eredménnyel s e miatt számosan voltak olyanok, akik a kiutalt kedvezményes árú élő vadat nem kapták meg. Az 1929—30. évi juttatásoknál tehát elsősorban az ily jelentkezők kérését fogom figyelembe venni s csak azok után kerülhet sor a többi jelentkezőre.

Ezuttal különösen is hangsúlyozni kívánom, hogy jelentkezéséből senki se vonjon biztos következtetést arra, hogy szükséglete ez uton fog kielégítést nyerni, mert az elmúlt tél zordsága általában számottevő veszteséget okozott, így előreláthatólag csak csekély mennyiségű élő vad fog juttatásra rendelkezésemre állani. Miután pedig az akció célja, hogy lehetőleg minél több jelentkező részesüljön kedvezményes árú élő vadban, egy juttatásban részesülő sem kaphat nagyobb mennyiséget, különösen áll ez a fogolyra, úgy, hogy azok, akik az utolsó alkalommal foglyot kaptak, a jövő juttatás alkalmával erre egyáltalán ne számítsanak.

Végül közlöm a t. Cimmel, hogy a jelentkezők, kiknek pontos címe feltüntetve nem lesz, valamint azok, akiknek szükségletéről a bejelentés a vezetésem alatt álló miniszteriumba szeptember 30-ika után fog beérkezni, az esetleges juttatásnál alig lesznek figyelembe vehetők.

Arra a kérdésre, hogy mit kell érteni „tenyésztett“ vad alatt, a választ „Tenyésztés fogalma“ alatt találjuk meg.

Tenyésztés fogalma. Az 1883:XX. t. c. 7.

§-ában meghatározott vadkár (l. *Vadkár*) megtérítésének egyik lényeges előfeltétele, hogy a kárt okozó vad „tenyésztett” vad legyen. Tenyésztett vad az idézett törvényhely szerint egyedül szarvas és dámvad lehet.

A szarvason és dámvadon felül természetesen egyéb vadakat is lehet tenyészteni, ezek a vadak azonban a tenyésztett jelleg ellenére se eshetnek az idézett t. c. 7. §-ában foglalt rendelkezés alá, azaz az ilyen vadak által okozott károkért kártérítés a tenyésztés megállapítása ellenére se fizetendő, mert vadkár az idézett törvényhely szerint egyedül a fővadak (szarvas, dámvad) után fizetendő. Ezen szabály alóli kivételt lásd Dúvad-nál a 2 számú határozat alatt.)

Arra a kérdésre, hogy milyen kellékek szükségesek ahhoz, hogy a vad tenyésztett vadnak legyen tekinthető, az alábbiak adják meg a választ. (l. *Tenyésztés*).

Joggyakorlat: 1. Abból a megállapított tényből, hogy a földtulajdonos erdőségében sózók vannak kirakva és a vadak etetésére szénaboglyák vannak elhelyezve, figyelemmel arra, hogy a földtulajdonos haszonbérelőivel (földbérelőivel) szemben is kikötötte, hogy a vadállományt apasztaniok nem szabad, sőt inkább tartoznak azt az észszerűség határai között emelni következik, hogy a földtulajdonos erdőségében a fővadak tenyésztetnek. (Győri kir. ítélőtábla 47/1904. szám, Téry: Itélőtáblai határozatok tára VIII. kötet.)

2. Vadtenyésztés fogalma. A tenyésztés kérdése mindig az épen szóban forgó esetnek a különös körülményei szerint eldöntendő ténykérdés. Nincsen olyan általános jogszabály, mely a vad te-

nyésztését bizonyos meghatározott ténybeli ismérvhez kötné. Közelebbről, a jelen per anyagából merített példának okáért: jogszabály nem tiltja, hogy a tenyésztés fennforgónak ítéltessek akár a vadnak etetése és sózása nélkül is, viszont pedig az etetés és sózás magának a jogszabálynak a rendeletéből még nem szükségképen tenyésztés. (Pécsi kir. ítélőtábla 311/1913. szám, Térly: Itélőtáblai határozatok tára XVII. kötet.)

3. A per adatai szerint az alperes által bérelt vadászterület 10.225 hold 125 négyszögöl kiterjedésű, tehát oly terjedelmű, amely fővadak állandó tartózkodására elegendő nyugalmat nyújt, lévén az ellátva forrásvizzel is; a szakértők véleménye szerint a területen üzemterv mellett folytatott erdőgazdaság pedig a vadtenyésztésnek inkább hasznára szolgál és ekkora terjedelmen 150 holdnyi területnek, a vadra való tekintettel megszorítás mellett való gazdasági művelése, a vadtenyésztés akadályául nem szolgálhat. Minthogy pedig alperes előadása szerint, a kártételt nem egészen két évvel megelőző időben a vadászterületen még sózók voltak, amelyekkel a fővadak ott tartózkodása és tenyésztése kétségtelenül mesterségesen fokoztatott; mindezek alapján meg volt állapítandó, hogy alperes vadászterületén a fővadak tenyésztettek. (Kuria 2995/1913. szám, Magánjogi döntvénytár VIII. kötet 112. l.)

4. Fővad tenyésztése alatt értendő a vadállomány fenntartására, fejlesztésére és fokozására vonatkozó okszerű gazdasági intézkedések és mesterséges műfogások egész láncolata, amelyek kapcsán az illető tenyésztő az 1883:XX. t. c. által kiváltképpen biztosított tenyésztési szabályokkal, joggal és kedvezményekkel él, s ezekhez köti magát; aki csak

óvja és gondozza a vadakat, még ha etetőket, szózatokat, nyalatókat állít is fel, nem vadtenyésztő. (Dr. Raffay Ferenc: Magyar magánjog kézikönyve II. kötet 476. l.)

5. A puszta kimélet, a vadászásnak a terület valamely részén való önkéntes abbahagyása, még ha a vadállomány óvása érdekében is történik, nem tenyésztés, miután a tenyésztés pozitív cselekmények egész sorozatát és nem a cselekményektől való tartózkodást jelent. A vadtenyésztés mindazon cselekmények összessége, amely számos és erőteljes vadállomány létesítésére irányul. (Kolosváry: Vadászati jog 242 l.)

6. Az országos magyar vadászati védegyelet igazgatósága a vadtenyésztés fogalmát egy kártérítési perből folyólag a kir. törvényszék felkérésére az 1887. évben következőképpen határozta meg: A kerített vadászterületen kívül is van vadtenyésztés ott, ahol rendszeres táplálás, óvás és tilalmazás mellett a lövésben is az állomány szaporodását előmozdító rendszer követetik. (Egerváry I. kötet 325. l.)

7. (l. különösen „Vadkár” alatti joggyakorlatnál az utolsó határozatot.)

Terítékre került vad. A községi vadászterületet haszonbérlet az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/ 1927. B. M. számú körrendelet (l. Szabályrendelet) 11. §-a értelmében a terítékre került hasznos vadról minden haszonbérleti év végén pontos kimutatást tartozik a községi előljáráshoz benyújtani, mely azt az elsőfoku közigazgatási hatósághoz továbbítja.

Terület nem ismerése vadászati kihágásnál. (l. Egyszerű orvvadászat alatt I. csoport 8. számú határozatot)

Tilalmi idő. A földművelésügyi miniszter az 1883. XX. t. c. 9. 11. és 12. §-ában meghatározott tilalmi időket az 1925 : XXIV. t. c. 1. §-ában kapott felhatalmazás alapján kiadott 85.000/1925. számú rendeletével (Rendeleték Tára 1925. évf. 411. l.) és az ezt módosító, illetőleg kiegészítő 18.000/1929. F. M. számú rendeletével (Budapesti Közlöny 1929. évf. 160. szám) a következőképen szabályozta:

1. §. Az általános vadászati tilalom január hó 1-ső napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag tart, amely idő alatt hajtókutyákkal (kopó, tacsó, agár, komondor vagy egyéb hajtóebbel) egyáltalán nem szabad vadászni.

Az általános vadászati tilalom idején is szabad kotorékebekkel kotorékmunkát végezteni, valamint pórázon vezetett vérebbel és friss disznó (medve) nyomra eresztett „disznós kutyá“-val vadászni. (l. *Hajtóebekkel vadászat.*)

Tekintet nélkül az általános vadászati tilalom idejére, tilos vadászni:

a) szarvasbikára október hó 16. napjától — dambikára december hó 1-ső napjától — augusztus hó 15. napjáig bezárólag;

b) szarvastehénre és szarvasborjura február 16. napjától október 15. napjáig bezárólag, dämtehénre és dämborjura február hó 1-ső napjától október hó 31. napjáig bezárólag;

c) őzbakra október hó 16. napjától április hó 15. napjáig bezárólag, őzsutára december hó 16. napjától október hó 15. napjáig bezárólag, őzgidára december hó 16. napjától október hó 15. napjáig bezárólag;

d) zergére december hó 1-ső napjától július hó 31. napjáig bezárólag, zergegidára minden időben;

e) muflonkosra, muflonjuhra és bárányra minden időben; (A muflonkosra megállapított tilalmi időt újból szabályozta a 73600/1927. F. M. számú rendelet; (l. *Muflon* alatt).

f) európai bölényre minden időben;

g) mezei nyulra lőfegyverrel február hó 1. napjától szeptember hó 15. napjáig bezárólag, lóháton agarak használatával január hó 1. napjától augusztus hó 31. napjáig bezárólag;

h) siket- és fajdkakasra június hó 1-ső napjától március hó 31. napjáig bezárólag; mindkét fajdbeli tojóra és jércére minden időben;

i) császármadárira november hó 1-ső napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag;

j) túzokkakasra január hó 1-ső napjától február hó 28. napjáig bezárólag és június hó 1-ső napjától október hó 31. napjáig bezárólag; tojóra és jércére minden időben;

k) fácánra február hó 1-ső napjától szeptember hó 30. napjáig bezárólag;

l) fogolyra december hó 16. napjától, fűrjre és harisra január hó 1-ső napjától július hó 31. napjáig bezárólag;

m) erdeiszonkára április hó 16. napjától augusztus hó 15. napjáig bezárólag;

n) vizimadárira április hó 16. napjától június hó 30. napjáig bezárólag;

o) éneklő madárira, valamint a kis- és nagy kócsagra, üstökös gémre, a vadpulykára, reznek túzokra, a kanalas gémre és a batlára, továbbá a vadászati szempontból figyelembe jövő hasznos madarakra, így a bibicre, kékvércsére, a baglyok minden fajára és a sirályra minden időben.

Házigalambra minden időben tilos vadászni.

(18.000/1929. F. M. számú rendelet.)

Hasznos vadra (az 1883: XX. t. c. 13. §. alá nem eső vadra) fényszóró alkalmazásával minden időben tilos vadászni. (18.000/1929. F. M. számú rendelet; *l. Fényszóró alatt.*)

A tilalmi idők alatt sem a vadak fiait, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni, vagy tojásukat elszedni tilos. A m. kir. földmivelésügyi miniszter a madarak tojásának kizárólag vadtenyésztés céljából gyűjtését megengedheti. Ily gyűjtésre vadászati jog bérlője csak a bérbeadó hozzájárulásának igazolásával kaphat engedélyt.

2. §. Az előbbi §-ban meghatározott tilalmi időben kivételes okból sincs vadlövésnek helye. (*l. Idült sérülésben lévő vad elejtése.*)

3. §. Az 1. §. második bekezdésének n és o pontjában meghatározott vadászati tilalom nem terjed ki a téli buvárra, a kányák fajaira, a héjára, a réti héjákra, a gatyás ölyvre, valamint a vadászati szempontból káros egyéb szárnyas ragadozókra, továbbá a szarkára, a varjakra, a verebekre és a közönséges seregélyre azonban csak a szőlőkben és gyümölcsösökben.

Az 1883: XX. t. c.-ben meghatározott vadászati tilalmi idők módosításáról szóló 1925 : XXIV. t. c. szövege a következő:

1. §. Felhatalmaztatik a földmivelésügyi miniszter, hogy az 1883: XX. t. c. 9., 11. és 12. §-aiban meghatározott vadászati tilalmi időket a vadtenyésztés érdekeinek megfelelően, rendelettel újra szabályozza.

2. §. Ez a törvény kihirdetésének napján lép hatályba.

Az 1925: XXIV. t. c.-nek miniszteri indokolása

a következő:

A vadászatról szóló 1883: XX. t. c. 9., 11. és 12. §-ában szabályozott vadászati tilalmi időket a negyvenkét esztendővel ezelőtti viszonyok alapján állapította meg a törvény.

Azóta, mint a gazdasági életnek ugyyszólván minden ágában, a vadászatban is az elmúlt közel félszázad más viszonyokat teremtett s a háborus, majd különösen a háborut követő forradalmi állapotok, az ellenséges megszállás és az ország megcsönkítése a volt Nagymagyarország e fontos gazdasági ágában olyan visszaesést okoztak, hogy a megcsönkített ország megmaradt vadállománya, — ha idejében megfelelő rendszabályok nem lépnek életbe — sok helyen további visszaesésnek, ha nem a teljes pusztulásnak néz elébe.

A békeévekben Nagymagyarország mondhatni a vad kincsháza volt Európában, ami az ország tekintélyes jövedelmi forrása is volt. Az utolsó évtizednek Magyarországra annyira mostoha évei nemzetgazdaságunknak ezt a fontos ágát gyökerében támadták meg, amit sürgősen orvosolni okvetlenül szükséges.

Az 1883: XX. t.-c. megalkotásakor az ország vadállománya olyan volt, hogy ennek a veszélyeztetése nélkül lehetett a vadászatra szabad időnek tartamát — a tenyésztésre szükséges idő pontos figyelembevételének mellőzésével — hosszúra megszabni. Azonban a mai viszonyok között, amikor a csonka ország sok helyén már a tenyésztésre szükséges vadmennyiség is alig van meg, nemzetgazdasági szükségesség, hogy a tilalmi idők az egyes vadfajok tenyésztési feltételeinek figyelembevételével nyerjenek új szabályozást.

Hogy a szükséges vadkimélés már a törvény kihirdetésének évében biztosítva legyen és e végett az 1883: XX. t.-c.-ben szabályozott, de a törvény életbeléptetéséig helyt nem álló tilalmi idők még az ez évi vadászati idény előtt az új viszonyoknak megfelelően korlátozóan módosíthatók legyenek, a nemzetgyűlés a földmivelésügyi miniszternek az ily értelmű sürgős felhatalmazást megadta.

Tilos vadászterület. (l. *Kiméleti terület és Egyszerű orvvadászat.*)

Tiltott eszközökkel vadászat. Tiltott eszközökkel való vadászatról az 1883: XX. t. c. 15. §-a, a tiltott eszközökkel való orvvadászatról pedig az idézett t. c. 27. §-a tartalmaz rendelkezést. (l. *Minősített orvvadászat.*)

Tiltott időben hasznos vad lövése. Az 1883: XX. t. c. 31. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: Aki tiltott időben hasznos vadat lő, árul vagy vesz, ha a vad nála találtatik, egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetésben marasztalendő. A pénzbüntetés mértékének megállapításánál az 1928: X. t. c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg. Ezenkívül a lefoglalt vad a helyi szegények javára elkobzandó. (l. *Elkobzása vadnak.*)

Mind a három esetben: a vad lelövésénél, árulásánál és vásárlásánál a kihágás megállapításának egyik lényeges kelléke, hogy a vad, illetőleg annak részei a terheltnél megtaláltassanak.

Amíg az 1883: XX. t. c. 29. §-ában meghatározott kihágás (l. *Tiltott időben vadászat.*) elkövetésének megállapításához elégséges az eredménytelen vadászat is, addig a jelen esetben a törvény az

eredménytelen vadászat helyett eredményes vadászatot kíván meg, vad keresése, lesben állás, vad elhibázása stb. helyett tehát a vad lelövését, elejtését.

A törvény a fenti rendelkezésével csak a hasznos vadat veszi oltalomba. Hogy a hasznos vadak alatt mely vadakat kell érteni, arra nézve az 1883: XX. t. c.-ben kifejezett rendelkezés nincsen. (*l. Hasznos vad.*)

A belügyminiszternek 63.202/1893. számú rendelete az előzőleg megsebesített és idült sérülésben lévő hasznos vadnak tilalmi időben való lelövését az idézett törvény rendelkezése ellenére is kivételesen megengedi. (*l. Idült sérülésben lévő vad.*)

A hasznos vadnak az árulása vagy vásárlása a tilalmi idő első 14 napja alatt — figyelemmel az 1883: XX. t. c. 10. §-ában foglalt rendelkezésre — nem képezhet büntetendő cselekményt. (*l. Étlapon vad.*)

A továbbiakra a joggyakorlat alatt felsorolt határozatok adnak tájékoztatást.

Joggyakorlat: 1. Aki tiltott időben idegen vadászterületen hasznos vadat lő, két rendbeli kihágást (1883: XX. t. c. 26. és 31. §-a) követ el. (Belügyminiszternek 2210/1885. számú határozata; Egerváry I. kötet 136. l.)

2. Tilalmi időben a hasznos vad árulóját az 1883: XX. t. c. 31. §-a alapján csak akkor lehet elmarasztalni, ha a vad nála találtatott. (Belügyminiszternek 2291/1893. számú határozata; Egerváry II. kötet 129. l.)

3. 1883: XX. t. c. 31. §-a alapján csak annyi vad után szabható ki büntetés, amennyi az illető terheltnél megtaláltatott. (Belügyminiszternek 3565/1889 számú határozata; Egerváry I. kötet 151. l.)

4. Ha a terhelt tiltott időben nem egész vadat vett, hanem annak csak egy részét, a törvényben megállapított összeg helyett csak ennek mérvéhez és mennyiségéhez képest aránylagosan büntetendő. (Belügyminiszternek 3297/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 152. l.)

5. Ha valakinek lakásán vad nélkül szarvas agancs találtatik anélkül, hogy a vad elejtésének ideje megállapítható volna: ez a tény az 1883: XX. t. c. 31. §-a alapján való elmarasztalásra elégedő alapul nem szolgálhat. (Belügyminiszternek 1983/1908. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár III. kötet 32. l.)

6. A másodfokú ítéletet, mely a terheltet az 1883: XX. t. c. 31. §-ába ütköző kihágásban elmarasztalta, a tényállás kiderítése céljából feloldom, mert adat van arra, hogy a terhelt a szarvasbikát a bekövetkezhető szerencsétlenség megelőzése céljából — jogos védelemből — ejtette el, nehogy a megvadult szarvas a gyermekseregben kárt okozzon. (Belügyminiszternek 3315/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 157 l.)

7. Nyulnak, bár tiltott időben, de nem idegen vadászterülethez tartozó kertben, a faiskola megvédése céljából az illető iskolaigazgató utasítására történt lelövése vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 7509/1889. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 290. l.)

A most közölt határozat nem helytálló és azt mint nyilvánvalóan téves határozatot irányadónak nem is tekinthetjük.

8. Annak cselekménye, aki a vadászati kihágás útján birtokba vett vadat vagy egyrészét meg-

szerzi, nem minősíthető a Kbtk. 129. §-a szerint és nem meríti ki a rendes bíróság hatáskörébe utalt más bűncselekmény alkotó elemeit sem, mihez képest a megszerzés csak az 1883: XX. t. c. 31. §-a vagy a 92.672/1895. B. M. számú rendelet (l. *Orvvadászat ellenőrzése*) szempontjából eshetik megbírálás alá és ebből a szempontból az eljárás a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik. (Hatásköri Bíróság 37/1911. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára IV. kötet 100. l.)

9. Külföldön lőtt, de az országban honos vadnak tilalmi időben behozatala és árusítása az 1883: XX. t. c. 31. §-ába ütköző kihágás; ellenben oly külföldi vadaknak behozatala és árulása, amelyek az országban nem honosak: tiltott cselekménynek nem minősíthető. (Belügyminiszternek 37.784/1888. számú határozata.)

Tiltott időben vadászat. A vadászati kihágások egyik fajtát képezi a tiltott időben való vadászat, melyre nézve az 1883: XX. t.-c. 29. §-a következőleg rendelkezik :

Aki tiltott időben vadász, egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928: X. t.-c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

A tiltott időt a 85.000/1925. F. M. és az ezt módosító 73.600/1927. F. M. és 18.000/1929. F. M. számú rendelet határozza meg. (l. *Tilalmi idő.*)

A tiltott idő nem tudása a kihágás megállapítását nem érinti.

A tiltott időben való vadászat tilalma mint közérdekből felállított tilalom, feltétlen, mindenkivel szem-

ben fennáll, a jogosult vadással épen úgy, mint a jogosulatlan vadással, az orvvadással. E tilalom alól egyedüli kivételt a vadaskert képez, mert az elől idézett t.-c. 18. §-a értelmében a tulajdonos, vagy a vadászati bérlő vadaskertben a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti. (*l. Vadaskert.*) Vadaskertben levő vadaskerti vadat tehát tilalmi időben is szabad vadászni.

A most tárgyalt kihágás elkövetéséhez nem szükséges az, hogy a vadász a vadat lelőjje, elejtse, azaz hogy a vadászat eredményes legyen, hanem elegendő már az is, ha a vadász a vadat keresi, üldözőbe veszi, lesben áll, vagy ha a vadász a vadra ráhibáz stb., azaz, ha a vadász cselekménye a vadászat ismérveit kimeríti. (*l. Vadászat fogalma.*) A vadnak a lelövése, elejtése, a most tárgyalt kihágás helyett az 1883: XX. t.-c. 31. §-ába ütköző kihágást képez. (*l. Tiltott időben hasznos vad lövése.*)

Joggyakorlat: 1. A vadászati törvény külön rendeli büntetni azt, aki tilos időben vadász és aki tilos időben vadat is ejt. (Belügyminiszternek 2728/1905. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet.)

2. Tilalmi időben való vadászat által elkövetett kihágás elbírálásánál a tiltott eszköznek használata súlyosbító körülményt képez. (Belügyminiszternek 1737/1885. számú határozata; Egerváry I. kötet 139. l.)

3. Az 1883: XX. t.-c. 29. §-ában meghatározott kihágás tényálladéka nem állapítható meg, mert a terhelt a saját vadászterületén tiltott időben vad-disznóra vadászott, a vaddisznó pedig az idézett t.-c. 13. §-a értelmében saját területén a birtokos által bármikor elpusztítható. (Belügyminiszternek 2690/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 126. l.)

4. Azon mulasztás, hogy a vadászterület tulajdonosa a területén tiltott időben talált, meglőtt szarvasbikát a községi előjáróságnál be nem jelenti, vadászati kihágást nem képez.

Az ily időben talált vad a község szegényei között az előjáróság által felosztandó. (Belügyminiszternek 4789/1903. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam II. kötet 357. l.)

5. Tiltott időben kopóval való vadászás az 1883: XX. t.-c. 29. §-ába ütköző és hivatalból üldözendő kihágást képez. (Belügyminiszternek 5276/1888. számú határozata; Egerváry I. kötet 104. l.)

Tiltott lövöldözés. Aki a hatóság tilalma ellen valamely községben, vagy ennek közvetlen közelében lő, az 1879: XL. t.-c. 115. §-a értelmében pénzbüntetéssel büntetendő.

Az 1890: I. t.-c. 121. §-a értelmében községek belterületén egyáltalában, községeken kívül pedig járművek, illetőleg szabadon hajtott állatok közelében löni, vagy robbanó töltényeket eldurrantani tilos.

Az ezen határozat ellen vétők pénzbüntetéssel büntetendők.

Ugyancsak nem szabad lövöldözni, vadászni temetőben, parkokban, sétatereken stb. (l. *Temetőben vadászat.*)

Joggyakorlat: 1. A községben való lövöldözés miatt csak azon esetben lehet elmarasztalni, ha az illető törvényhatóság területén a lövöldözés korlátozása iránt szabályrendelet létezik. (Belügyminiszternek 5580/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 167. l.)

2. A községben való lövöldözés azon esetben nem képez az 1879: XL. t.-c. 115. §-a szerint büntetendő kihágást, ha ide vonatkozólag tilalmat fel-

állító hatósági szabályrendelet nem létezik. (Belügyminiszternek 659/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 167. l.)

3. Aki az udvarába járó és ott kárt okozó kóbor kutyát éjjel lelövi, tiltott lövöldözés miatt nem büntethető. (Belügyminiszternek 6311/1908. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár III. kötet.)

Tojás szállítása. A hasznos szárnyas vad tojásainak szállításáról a 36.219/1910. F. M. számú rendelet intézkedik. (l. *Élő vad szállítása*)

Tojás védelme. A madarak fészkeit és tojásait védelembe vevő és büntető szankciót tartalmazó alaprendelet az 1883: XX. t.-c. 30. és az 1894: XII. t.-c. 57. és 58. §-ában, úgyszintén a 95. §. o) pontjában található meg. (l. 1. *Vadak fiainak elfogása* és 2. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme* alatt.) A madarak tojásainak és fészkeinek védelmét biztosítja a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 1. §-ának utolsó bekezdése is.

A bibic,- vadlúd- és vadkacsatojások jogosulatlan elszedésének, eladásának és kiköltésének megakadályozásáról szóló 23.470/1912. F. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1912. évf. 198. l.) tartalma a következő:

Utalással az 1894: XII. t.-c. 57. és 58. §-ai alapján kiadott 1901. évi 24.655. számú rendeletre (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*), valamint az 1883: XX. t.-c.-ben foglaltakra, mely rendelkezések a mezőgazdaságra hasznos madarakat — minő pl. a bibic — védelembe veszik, fészkeik és tojásaik elpusztítását és forgalombahozatalát pedig szigorú megtorlással sujtják: a földmivelésügyi miniszter utasítja a törvényhatóságot, miszerint saját hatáskörében a legnagyobb szigorral és eréllyel hasson oda, hogy

ezen tojáslopások és azokkal való üzérkedések, illetve azok szállítása és bármi módon történő forgalombahozatala megakadályoztassanak és azok elkövetői és az elkövetésben részes társak is a náluk talált bibictojások vagy egyéb vadtojások (vadlúd, vadkacsa tojása) elkobzásán kívül a legszigorúbb büntetéssel sújtassanak. Az eljárást illetően az 1910. évi 36.219. számú rendeletben (l. *Élővad szállítása*) foglaltakat kell irányadóknak venni.

Miután ezen intézkedéssel csupán a magántulajdon fokozott védelme s ebből folyólag a közérdek megóvása céloztatik, önként érthető, hogy a jelen rendelet nem érinti azokat a vadszárnyas-tojásgyűjtéseket és azok szállítását, amelyek az 1910. évi 36.219. számú rendelet (l. *Élő vad szállítása*) alapján esetről-esetre megadandó engedély — vagy az 1901. évi 24.655. számú rendelet (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) 2—8. §-ai értelmében megadott hatósági engedély alapján gyűjtetnek, illetve szállíttatnak.

Tojás védelméről tartalmaz rendelkezést az eleven hasznos vadnak és a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalombahozataláról és szállításáról szóló fent már idézett 36.219/1910. F. M. számú rendelet. (l. *Élő vad szállítása és Madarak napja alatt is.*)

Töltény postai szállítása. (l. *Lőszer postai szállítása.*)

Tőrökkel vadászat. Tőrökkel való vadászatról az 1883: XX. t. c. 15. §-a, a tőrökkel való orvvadászatról pedig az idézett t. c. 27. §-a tartalmaz rendelkezést. (l. *Minősített orvvadászat és Vadászatjövédéki kihágás alatt II. csoport 2. számú határozatot*)

Törvények. (l. *Jogszabályok — törvények és rendeletek — időrendes mutatóját a mű végén.*)

Tulajdonjog dúvad felett. Ha az 1883: XX. t.

c. 13. §-ában felsorolt dúvadat olyan ingatlan tulajdonosa pusztítja el, mely ingatlan vadászhaszonbérleti szerződés hatálya alatt áll, az elpusztított dúvad tulajdonjoga az ingatlan tulajdonosa helyett a vadászati haszonbérletet illeti meg. (*l. Dúvad és Hivatalos vadászat és Tulajdonjog vad felett — általában.*)

Joggyakorlat. Ha oly földbirtok tulajdonosa pusztított el kártékony vadat, amely földbirtok vadászati joga bérbe van adva, az így elpusztított vad a vadászati jog bérlőjének a tulajdonát képezi.

Indokolás: A ti. eljárás főszoigabirája a vadászatról szóló 1883. t. c. 13. §-ában foglalt rendelkezésre való tekintettel közvetlenül hozzám intézett beadványában útbaigazítást kért arra nézve, hogy az esetben, mikor oly földbirtok tulajdonosa pusztított el kártékony vadat, amely földbirtok vadászati joga bérbe van adva, az így elpusztított vad a földbirtok tulajdonosát avagy a vadászati jog bérlőjét illeti meg. Az idézett törvényszakasz, mely szerint a ragadozó vagy kártékony állatokat, úgy mint: medvét, rókát, farkast, hiuzt, vadmacskát, nyestet, vaddisznót, borzot, üregi nyulat, hörcsögöt, ürgét, görényt, menyétet, nyusztot, vidrát saját területén a birtokos bármikor elpusztíthatja az esetben is, ha a vadászat bérbe van adva, a ragadozó vagy kártékony vad által okozott károsítás elleni közvetlen védekezés lehetőségét ezzel a földterület tulajdonosának megadja, de ebből nem következik, hogy az „elpusztított“ vad feletti rendelkezés, illetve az ehhez való tulajdonjog is őt illeti meg. Az ekként elpusztított vad a vadászati jog bérlőjének tulajdonát képezi, tehát vagy természetben, vagy annak eladási ára a tulajdonosnak átszolgáltatandó. Hogy ez a felfogás a törvény 13. §-ában foglalt rendelkezés alapján

pusztított vadra nézve helyes, abból is kiderül, miszerint az idézett törvény 22. §-ának harmadik bekezdésében foglaltak szerint a hivatalos vadászaton elejtett ragadozó és dűvadak mindig azon tulajdonost vagy bérlőt illetik meg, kinek területén azok elejtettek. (Földmívelésügyi miniszternek 7238/1915. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet 218. l.)

Tulajdonjog halászati dűvad felett. (l. *Dűvad halászatnál.*)

Tulajdonjog hivatalos vadászaton elejtett vad felett. A hivatalból elrendelt vadászaton elejtett ragadozó és dűvadak az 1883: XX. t. c. 22. §-a értelmében mindig azon tulajdonost vagy vadászati haszonbérlőt, azaz a vadászati jogosítottat illetik meg, kinek területén elejtettek. (l. *Hivatalos vadászat és Tulajdonjog vad felett — általában.*)

Tulajdonjog hullott vad felett. (l. *Hullott vad.*)

Tulajdonjog telepített vad felett. (l. *Muflon.*)

Tulajdonjog vad felett — általában. A szabadon élő vad uratlan, gazdátlan jószág.

A magánjogi törvénykönyv javaslatának idevonatkozó 568. §-a a következőket tartalmazza:

A vadállat gazdátlan, amíg szabadon van.

A vad a vadaskertben nem gazdátlan.

A fogva lévő vadállat gazdátlanná lesz, ha kiszabadul és a tulajdonos az állat kézrekerítése végett haladéktalanul nem intézkedik vagy az intézkedést abbahagyja.

A szelidített állat gazdátlanná lesz, ha szállóhelyére visszatérésétől elszokik.

A vadállatot azért tekinti a jog uratlan, gazdátlan dolognak, mert tartózkodóhelyét gyakran változtatja és így reá meghatározott személy tulajdonjogát

még úgy sem lehet megállapítani, ha a vadállat az ingatlan tartozékának volna tekinthető. Ellenkező álláspont mellett a vad igen sokszor, naponként — esetleg óránként is változtathatná gazdáját aszerint, amint a vad az egyik vadászterületről átvált a másikra és viszont. Ezen a nehézségen a jog azzal tette túl magát, hogy nem a vadállatokat, hanem a vadászati jogot jelentette ki a földtulajdon elválaszthatatlan tartozékának. (1883: XX. t. c. 1. §.) Hogy a jogrendszernek ez a tétele csak szükségszabály arra az esetre, ha a tulajdon megállapítása nem lehetséges, mutatja az 1883: XX. t. c. 18. §-a, amely a kerítéssel kellően elzárt helyeken, ahol tehát a vadállomány mindig ugyanazokból az egyedekből és azok ivadékaiból áll és így a tulajdon megállapítható, a vadászat gyakorlását minden időben megengedi, továbbá a magánjogi törvénykönyv javaslatának fent idézett 568. §-ában is kifejezésre jutó jógétel, különösen a szelidített állatra vonatkozó utolsó bekezdés.

A szabadon lévő vad felett a tulajdonjogot a magyar magánjog általános szabályai értelmében a birtokbavétel tényével szerezzük meg. A szabadon lévő vad birtokát megszerzi, akinek a vad tényleges hatalmába jut. Azt, hogy a vad valakinek tényleges hatalmába jutott-e vagy nem, az idézett javaslat 448. §-a értelmében a közfelfogás szerint kell megítélni. A közfelfogás abban a tekintetben, hogy a vadász a vad feletti tényleges hatalmat mikor, illetőleg milyen ténnyel szerzi meg nem egységes, háromféle állásponttal találkozunk.

Az első álláspont szerint a vadász a vad feletti tényleges hatalmat a meglövés (halálos lövés) tényével szerzi meg. A lelőtt vad az által ugyanis,

hogy megszűnt élni, vagy pedig sebesülése következtében már nem tud elmenekülni, elvesztette szabadságát, többé már nem uratlan dolog és ennek következtében annak a tényleges hatalmába kerül, aki a vad szabadságát, az uratlan voltát megszüntette, azaz a vadász tényleges hatalmába.

A második álláspont szerint egymagában a meglövés ténye a vad feletti tényleges hatalom megszerzéséhez nem elégséges, azon felül még az a lényeges kellék is szükséges, hogy a vad olyan helyzetben legyen, hogy az — amennyiben az akarat arra irányul — elvitelre, megragadásra alkalmas legyen; pl. a kutya a lelőtt vagy megsebzett vadat a vadásznak elviszi, vagy a vadász az általa lelőtt foglyot megtalálta és azt, ha akarata arra irányul, fel is tudja venni. Nem áll fenn a tényleges hatalom gyakorlása, ha a vadász az általa lelőtt vadat nem találta meg, vagy megtalálta ugyan, de valami oknál fogva nem tudja olyan helyzetbe hozni, hogy azt felvehesse, megragadhassa — pl. a fogoly egy nagy szakadékba esett, ahová a vadász kutyája sem tud lemenni.

A tényleges hatalom gyakorlása a második elmélet szerint a lelövással már elkezdődik ugyan, de teljessé, illetőleg befejezetté csak akkor lesz, ha a lelőtt vad megragadásra, elvitelre alkalmas helyzetbe kerül.

A harmadik elmélet szerint a meglövés ténye a vad feletti tényleges hatalom megszerzése tekintetében semmit sem jelent, azzal a vad feletti tényleges hatalmat még részben sem szerzünk. A vad feletti tényleges hatalmat a harmadik elmélet szerint egyedül azzal a cselekménnyel szerzünk, amikor a lelőtt vadat megragadjuk, illetőleg olyan helyzetbe

hozzuk, hogy azt, ha akaratunk arra irányul — fel tudjuk venni, meg tudjuk ragadni.

Hogy a három elmélet közül melyiknek van igaza, illetőleg, hogy az illetékes hatóságok a vad feletti tulajdonjog kérdése tárgyában hozott határozataikat melyik elmélet figyelembe vételével hozzák meg, a vadászt nagy mértékben érdekli, mert csak ennek megismerése után dönthetjük el azt a mindennapi életben előforduló tipikus vadászati jogesetet is, hogy a vadász saját területén meglőtt, de a szomszédos vadászterületre átment és ott elegett (ki-mulott) vadért vadászati felszerelésének hátrahagyása mellett tulajdonjog szerzés céljából érte mehet-e?

Az első álláspont szerint érte mehet, mert a vadász a vad feletti tulajdonjogot a halálos lövés pillanatában már megszerezte. Az idegen területre leesett vad a vadásznak ennél fogva épen olyan tulajdonát képezi, mint pl. a kalap, zsebkendő stb., melyért pedig a vadász, ha azt a szél az idegen vadászterületre átfújta, érte mehet.

A második álláspont szerint a vadász csak akkor mehet érte, ha a tényleges hatalmat létesítő két tényálladási elem: lelövés és megragadási lehetőség között nincsen megszakadás; pl. a lelőtt vadért nem másnap, hanem azonnal átmegegyen, így a meglövés-sel elkezdődő birtoklás tovább folyik és befejeződik a megragadással.

A harmadik álláspont szerint nem lehet érte menni, mert a vadász az általa lelőtt vadon a lövéssel még részben sem szerez tulajdonjogot, az idegen területre leesett vad ennél fogva a vadászra nézve idegen ingó dolgot jelent, melyet elvinni büncselekmény elkövetésének terhe mellett nem szabad.

Hatóságaink a háromféle álláspont közül az

utóbbi fogadják el irányadónak, aminek az a jogi következménye, hogy az a vadász, aki az általa lelőtt és idegen területre még átváltott és ott elhullott vadért vadászati felszerelésével megyen át, enyhébb beszámítás alá eső bűncselekményt követ el, mint az a vadász, aki vadászati felszerelés nélkül megyen át az idegen vadászterületre.

Az első esetben a vadász ugyanis az 1883: XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást követ el, melynek maximális büntetése 600 pengő, (l. *Vadászati kihágásnál büntetés mértéke.*) a második esetben pedig az 1878: V. t. c. 365. §-ában meghatározott idegen ingó dolog jogtalan elsajátítása bűncselekményének tényálladék elemei látszanak fennforogni, mely bűncselekménynek a maximális büntetése három hónapig terjedhető fogház és pénzbüntetés.

Hatóságaink ebben az esetben a vadászat szempontjából korrektül eljáró vadászt, aki t. i. az idegen területre vadászati felszerelésének hátrahagyása mellett megyen át, jóval súlyosabban büntetnék, mint a nem vadásziasan eljáró vadászt, az orvvadászt. (l. a 8. számú határozatot. *Lopása vadnak és Sikkasztása vadnak.*)

Joggyakorlat: 1. A szabadon élő vad uratlan jószág, de az általános magánjogi szabályok szerint nem esik korlátlan szabad foglалás (occupatio) alá, mert a vadászatról szóló 1883: XX. t. c. a vadra nézve a foglалás körét alanyi szempontból megszorította, amidőn csak a vadászatra jogosítottnak adta meg a jogot, hogy a vad tulajdonát foglалás útján megszerezze. Addig, amíg a vad uratlan jószág, a dolog természete szerint senkinek tulajdonában vagy birtokában nincs, tehát ki van zárva az, hogy va-

gyon ellen irányuló büntett és vétség, például lopás, sikkasztás, jogtalan elsajátítás, vagy pedig tulajdon elleni kihágás tárgya lehessen. Ezek szerint szabad vadnak eltulajdonítása esetében nincsen jogalap a kir. bíróságok előtt bünvádi eljárásra stb. (Hatásköri Bíróság 59/1921. számú határozat; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára XI. kötet 181. l.)

2. Magánjogi szabály, hogy a bekerítetlen helyen szabadon élő vad uratlan dolog, amelyre nézve tulajdon-, birtok- vagy bírlalat- jogot senki nem szerzett. Aki tehát ily vadat megszerez, az a fentt megjelölt jogokat senki irányában meg nem sértette. Enélkül pedig az 1878: V. t. c.-ben meghatározott lopás, jogtalan elsajátítás, ingó vagyron rongálás és az 1879: XL. t. c.-ben foglalt tulajdon elleni kihágás meg nem állapítható.

A jelen esetben semmi adat nincsen arra nézve, hogy a panaszos sértett a nyulakra vonatkozóan a fentebb felsorolt jogok valamelyikét megszerezte, s ezzel azok uratlan dolog jellegét megszüntette volna.

A terhelt tehát az ő panaszolt cselekményét uratlannak tekintendő dolgokon követte el, s így a panaszosnak nem a tulajdon-, birtok vagy bírlalat jogát, hanem csak a vadászati jogát sértette meg, mely okból felelősségre vonása csak az 1883: XX. t. c. 26-31. §-ai alapján történhetik. (Hatásköri Bíróság 85/1918. szám; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára XI. kötet 45. l.)

3. Szecskavágóba tévedt, az ott lévő vizes hor-dóba esett nyulnak onnan elvitele nem lopás. A nyúl a szecskavágóba történt betévedés által az uratlan dolog minőségét ugyanis el nem veszítette, mert nincsen adat arra, hogy a szecskavágó tulaj-

donosa és birtokosa a nyulat birtokba vétel által megszerezte. (Hatásköri Biróság 99/1909. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára II. kötet 322. l.)

4. Az által, hogy a mezei nyul a panaszos kertjébe menekült, a panaszos tulajdonába s birtokába nem került, következésképen a terheltek az a cselekménye, hogy a panaszos kertjébe menekült mezei nyulat elfogta s elvette, sem lopásnak, sem jogtalan elsajátításnak, sem más vagyon elleni büncselekménynek tényálladékát ki nem meríti; minélfogva a feljelentés elbírálása a rendes bíróság hatáskörébe nem tartozik. (Hatásköri Biróság 59/1910. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára III. kötet 207. l.)

5. Terhelteknek az a cselekménye, hogy a vasuti állomásra menő bérkocsik lármája által felzavart és így egy hid alatt menedéket keresett nyulat a közönség biztatására kézzel elfogtak és azt agyonütve később elfogyasztották, sem lopásnak, sem jogtalan elsajátításnak, sem más vagyon elleni büntettségnek vagy vétségnek tényálladékát ki nem meríti, minélfogva a panasz alapjául szolgáló tett elbírálása a rendes bíróság elé nem tartozik. (Hatásköri Biróság 127/1911. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára IV. kötet 51. l.)

6. A vadász által megsebzett, de a vadász által birtokba nem vett, tovább menekülő szarvasbika továbbra is szabadon élő, azaz uratlan jószágot képez. (Minisztertanács 1908. február 17; 3380/1908. I. M. szám; Közigazgatási döntvénytár II. kötet 106. l.)

7. M. Gy. vádlott a budakeszi erdőben 1922. évi december hó 27.-én egy lelőtt szarvasbikát talált és azt 8 nap alatt sem a hatóságnak, sem az erdő

tulajdonosának, illetőleg a vadászterület haszonbér-lőjének nem adta át, hanem a szarvast megtartotta, illetőleg saját céljaira felhasználta. A bíróság a vádlottat ezért a cselekményért az 1878: V. t. c. 365. §-ába ütköző jogtalan elsajátítás vétsége miatt 7 napi fogházra és 10.000 korona pénzbüntetésre ítélte. A bíróság elrendelte, hogy a község előljárósága által bűnjelként őrzött egy drb. szarvas agancs a jogos tulajdonos, Sch. P. részére kiadassék. (Pestvidéki kir. járásbíróság B. 531/1923. szám.)

8. Az, aki a saját vadászterületén általa megölt, azonban idegen vadászterületen elesett (elhullott) vadat onnan a tulajdonos (bérelő) engedelmé nélkül elviszi, nem vadászati kihágást, hanem idegen ingó dolog jogtalan eltulajdonításának bűncselekményét követi el. (412/1925. B. M.; Belügyi Közlöny 1927. évf. 305. l.)

Ha a vadász a tilos területre vadászati felszereléssel ment volna át, csak vadászati kihágást követett volna el, amint azt a 3343/1897. B. M. számú határozat tanúsítja. (I. Egyszerű orvvadászat alatt I. csoport 5. számú határozatot).

9. Az utcán repülő kanári madár elfogása (uratlan dolog lévén) nem büntelhető cselekmény akkor sem, ha az elfogó a madarat a jelentkező tulajdonosnak nem adta ki. (Kuria 20.741/1891; Márkus: Felsőbíróságaink elvi határozatai V. kötet 492. l.)

10. Figyelembe véve, hogy a szárnyaszegett szarka röpködni nem tudván, e minőségénél és szelídített voltánál fogva szabadságát visszanyerte s ekként uratlanná vált s bárki által elfogható madárnak nem tekinthető, figyelembe véve, hogy a vádlott a szarkát az utcán fogván el, annak birlalatába véletlenül jutott; végül figyelembe véve, hogy a szarkát akkor

ajándékozta el, midőn már tudta, hogy a sértett tulajdonos: ekként azzal mint tulajdonával rendelkezvén, a vádlott a szarkát jogtalanul sajátította el. (Kuria 8183/1895. Márkus: Felsőbiróságaink elvi határozatai VIII. kötet 817. l.)

11. A szelidített galambok házi állatoknak tekintendők, de köztudomás szerint galambok nemcsak magánházaknál mint magántulajdon, de nagy középületek padlásain gazdátlan állapotban is tenyésznek; a csupán 15 éves életkorú vádlottnak azt a védekezését tehát, hogy ő az udvarukba szállott galambokat gazdátlan dolognak tekintvén, mint ilyeneket jóhiszeműleg és nem jogtalan eltulajdonításra irányzott szándékkal fogta el, valónak kellett elfogadni, felmentetett. (Kuria 11.042/1893. Büntető jogtára XXVII. kötet 23. l.)

Tulajdonjog vadaskerti vad felett. Amíg a szabadon élő vad uratlan, gazdátlan jószág, addig a vadaskerti vad a magánjogi törvénykönyv javaslatának 568. §-a értelmében nem gazdátlan. Több konkrét ügyből kifolyólag a belügyminiszter is ezt az álláspontot foglalta el. E kérdés közelebbi ismertetése „Vadaskert” alatt található meg. (l. még *Tulajdonjog vad felett — általában.*)

Tűzok. Tűzok kakasra január hó 1. napjától február hó 28. napjáig bezárólag és június hó 1. napjától október hó 31. napjáig bezárólag; tojóra és jércére minden időben tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

Az 1883: XX. t. c. 15. §-a értelmében szabad időben is tilos tűzokokat ólmos esők alkalmával behajtani vagy agyonverni. Minthogy e tiltó rendelkezésnek törvényes szankciója nincsen, a jogosított vadász e cselekményért nem büntethető. (l. *Minősített orvvadászat.*)

U

Úrbéres vadászterület. (l. *Volt úrbéres vadászterület.*)

Út. Az 1883:XX. t. c. 2. §-ának 1. pontjában foglalt az a rendelkezés, mely szerint a legalább 200 holdnyi összefüggő területen a vadászatra jogosított a vadászatot a törvényben meghatározott feltételek mellett és a törvény korlátai között akkor is gyakorolhatja, ha a szóban lévő területet utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok hasítják, azt jelenti, hogy az utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok a vadászterület összefüggését nem szakítják meg és az ilyen területet a vadászati jog gyakorlása szempontjából egységes és zárt egésznek kell tekinteni, az utakat, vasutakat stb. is beleértve. Ugyanily egységes és zárt egésznek kell tekinteni az idézett törvény 3. §-a értelmében a hivatalból bérbeadandó vadászterületet (községi vadászterületet) is, amelyből a törvény ugyancsak nem veszi ki az utakat, vasutakat stb.

A törvénynek ebből a rendelkezéséből az következik, hogy ha valamely vadászterületet utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok hasítanak keresztül, a jogosított vadász a kettészelt vadászterületen a vadászati jog gyakorlása céljából a vadászterület egyik részéről annak másik részére az utakon, vasutakon stb. keresztül átmehet és a vadászati jog gyakorlásához szükséges cselekményeket (vad keresése, vad célbavétele, vad lelövése, vad birtokbavétele stb.) a vadászterületet átszelő utakon, vasutakon stb. az 1883:XX. t. c. rendelkezései szempontjából épen úgy végezheti, mint az utakat, vasutakat stb. határoló ingatlanokon.

Más kérdés az, hogy az utakon, vasutakon stb. a vadászati jog gyakorlását az 1883:XX. t. c. rendelkezésein felül még egyéb jogszabályok is korlátozhatják, pl. útrendőri szabályok, (1890:I. t. c. 121. §.) vasúti rendészeti szabályok stb.

Az utak (közutak, magánutak), vasutak, csatornák, folyók vagy patakok a vadászati jog gyakorlása szempontjából tehát ahhoz a vadászterülethez tartoznak, amelyeket az utak vasutak stb. keresztül hasítanak, átszelnek és a különbség a kétféle vadászterület között a vadászati jog gyakorlása szempontjából egyedül az, hogy az utakon, vasutakon stb. való vadászatnál a vadászati törvény rendelkezésein felül még bizonyos úrendőri, vasuti, vízi rendészeti stb. szabályokra is figyelemmel kell lenni.

Az az álláspont tehát, hogy pl. az országuton vadászjegy és fegyvertartási engedély birtokában mindenki vadászhat helyt nem álló, mert az országút a fent előadottak szerint a vadászati jog gyakorlása szempontjából nem közterület, hanem mindenkor az azt határoló vadászterülethez tartozik, mely oknál fogva az országúton a fent érintett korlátozások mellett csak az jogosult vadászni, aki az országutat határoló vadászterület vadászati jogosította.

Az a vadász tehát, aki az országutat közvizet stb. a vadászati jog gyakorlása szempontjából közterületnek tekinti és azokon a vadászati jogosított engedélye nélkül vadászik, vadászati kihágást (l. *Egyszerű orvvadászat*) követ el. (l. *Összefüggése vadászterületnek.*)

Utóajánlat árverésnél. (l. *Árverésnél utóajánlat.*)

Üregi nyul. Az üregi nyul az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt kártékony állatok közé tartozik.

és mint ilyen az ingatlan tulajdonosa, mezőgazdasági haszonbérelője által akkor is elpusztítható, ha az ingatlan vadászhaszonbérleti szerződés hatálya alatt áll. (l. *Dúvad.*)

Az üregi nyul által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

Joggyakorlat: Az üregi nyul vadászása kihágást nem képez, mert az üregi nyul az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt s mindenkor pusztítható kártékony állatokhoz tartozik. (Belügyminiszternek 1475/1911. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet.)

Ürge. Az ürge az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

Az ürge által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

V

Vad árának kiszámítása. Hogy a vad átlagos ára hus értékben és elejtési értékben miképpen számítható ki, tájékoztatást a budapesti kir. ítélőtábla 3435/1925. számú ítéletében találunk. (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 8. számú határozatot.*)

Vad lopása. (l. *Lopása vadnak.*)

Vad sikkasztása. (l. *Sikkasztása vadnak.*)

Vad súlyának kiszámítása. Hogy a vad átlagos súlya mennyit tesz ki, útbaigazítást találunk a budapesti kir. ítélőtábla 3435/1925. számú ítéletében. (l. *Vadászat megakadályozása alatt a 8. számú határozatot.*)

Vad szállítása. (l. 1. Élő vad szállítása és 2. Lőtt vad szállítása alatt.)

Vadak által okozott kár. (l. Vadkár.)

Vadak csoportosítása. Az 1883:XX. t. c. és az ezt kiegészítő rendeletek a vadak következő csoportosítását különböztetik meg:

1. Fővadak, illetőleg tenyésztett fővadak (1883:XX. t. c. 7. §., l. Vadkár és Tenyésztés fogalma),

2. ragadozó vagy kártékony állatok (idézett t. c. 13. §., l. Dúvad),

3. dúvad (idézett t. c. 22. §., l. Hivatalos vadászat),

4. ártalmas vad (idézett t. c. 30. §., l. Vadak fiainak elfogása),

5. hasznos vad (idézett t. c. 31. §., l. Tiltott időben hasznos vad lövése; 154.113/1927. B. M. számú rendelet 11. §., l. Terítékre került vad; 18.000/1929. F. M. számú rendelet 3. §-a, l. Fényező),

6. telepített vad (154.113/1927. B. M. számú körrendelet 9. §-a, l. Szabályrendelet; 73.600/1927. F. M. számú rendelet, l. Muflon; 17.326/1929. F. M. számú rendelet, l. Tenyésztés),

7. vizimadár (85.000/1925. F. M. számú rendelet 1. §. n) pont, l. Tilalmi idő),

8. éneklő madár (l. ugyanott az o) pont alatt),

9. hasznos madár (l. ugyanott),

10. káros szárnyas ragadozó (85.000/1925. F. M. számú rendelet 3. §., l. Tilalmi idő),

11. a hasznos állatok, madarak csoportosítását az idézett törvényhelyeken felül ismeri még az 1894:XII. t. c. 57. és 58. §-a. Amíg azonban a vadászati törvény a hasznos állatok, madarak csoportosítását egyedül vadászati szempontból eszközölte,

addig az 1894: XII. t. c. e megkülönböztetést a vadászati szempontok helyett egyedül mezőgazdasági szempontból teszi. (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*),

12. nagy vad (4904|1918. M. E. számú rendelet; l. *Vadkár alatt utolsóelőtti bekezdést*).

E törvényes rendelkezéseken felül megkülönböztetjük még a vadászható és nem vadászható vadak csoportját. (l. *Vadászható vadak*.)

Az apró vad megjelölést jogszabályaink nem ismerik.

Vadak fiainak elfogása. Az 1883: XX. t. c. 30. §-a idevonatkozólag a következőleg rendelkezik:

Aki a vadak fiait elfogja, a madarak fészkeit (kivéve a 12. és 13. §-ban említett ártalmasokét) elrombolja, tojásait elszedi, egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetéssel sújtandó. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928: X. t. c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

A zárójelben hivatkozott, időközben hatályon kívül helyezett 12. §-ban felsorolt ártalmas állatokat az idézett szakasz helyett a 85.000|1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 3. §-a sorolja fel, az ugyancsak zárójelben hivatkozott 13. §-ban felsorolt állatok pedig „Dúvad” alatt találhatók meg.

Az 1883: XX. t. c. 30. §-a a vadak „fiainak” elfogását minősíti vadászati kihágásnak.

A törvény az idézett rendelkezésnél a vadak fiai alatt azokat a még gondozásra szoruló állatokat érti, amelyek saját fenntartásukról, élelmezésükről még nem képesek gondoskodni; madaraknál pedig azokat a fiókákat, amelyek a fészkeiket épen a szük-

séges gondozás okából még nem hagyták el.

A 85.000|1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 1. §-ának utolsó bekezdése értelmében tilalmi idő alatt a vadak fiait, sem a madarak fészkeit szándékosan érinteni, vagy tojásaikat elszedni tilos.

Itt kell megemlíteni a földmivelésügyi miniszternek 24.655|1901., 19.384|1904., 80.644|1906. és 16.946|1912. számú rendeleteit, valamint a mezőgazdaságra hasznos madarak védelme végett Párisban, 1902. évi március hó 19-én kötött nemzetközi egyezmény, valamint az ennek függelékét képező két jegyzék becikkelyezéséről szóló 1906:l. t. c.-t. Az idézett jogszabályok azonban csak az ott felsorolt állatok, illetőleg azok fészkeinek és tojásainak védelmét biztosítják, (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) míg az 1883:XX. t. c. 30. §-ának rendelkezése az összes vadászható vadakra, madarakra kiterjed, a törvényben hivatkozott kártékonyak kivételével.

A fentidézett törvényhelynek a büntetési rendszerre vonatkozó rendelkezése nem egészen világos, illetőleg azt nem egyformán magyarázzák, mert pl. az a terhelt, aki egy fészket helyett 2—3 fészket rombol el, az egyik álláspont szerint csak egy kihágást követ el, holott a másik álláspont szerint a terhelt az egy folytatólagos cselekménnyel elkövetett kihágás helyett annyi kihágásért vonandó felelősségre, ahány az elrombolt fészkek száma. Az utóbbi álláspont szerint, aki egy fészket elrombol, egy cselekményt követ el és egy kihágás miatt büntetendő, két fészket elrombolása azonban már két különálló, egymással anyagi halmazatban lévő kihágás tényálladékát állapítja meg és így tovább. A tojásszedésre alkalmazva ezt az elvet, aki egy fészkekből szedi ki

a tojásokat egy kihágást követ el, aki két fészek tojásait szedi el két kihágást követ el stb. Ily módon az az egyén, akinél 100 drb. tojást találnak, nem egy rendbeli, hanem annyi rendbeli kihágás miatt volna elítélendő, ahány fészekből a 100 drb. tojás származik. Azt a körülményt, hogy a tojások hány fészekből származnak, egyéb bizonyíték hiányában szakértő útján is lehetne bizonyítani.

Az igazságügyminiszter egy konkrét ügyből kifolyólag az 1910. évi február hó 21-én 3709/1910. I. M. szám alatt ilyen értelemben nyilvánított véleményt a földmivelésügyi miniszter részére. (*l. Tojás védelme*).

Joggyakorlat: 1. Vadak fiainak elfogása a V. T. 30. §-ába ütköző és nem a 27. §. szerint minősülő vadászati kihágást képez. (Belügyminiszternek 3965|1901. számú határozata; Magyar közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam II. kötet 356. l.)

2. Idegen vadászterületen két darab élő 1—2 hetes őzgidának elfogása és elvitele az 1883:XX. t. c.-ben meghatározott vadászati kihágás ismérveivel bir. (Hatásköri bíróság 49|1908. szám; Közigazgatási döntvénytár III. kötet).

3. Kis őzborjú elfogása más terhelő körülmények hiányában csak az 1883:XX. t. c. 30. §-ába ütköző vadászati kihágást képez. (Belügyminiszternek 2875|1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 155. l.)

4. A vadréce fiókoknak botokkal üzése, azután elfogása az 1883:XX. t. c. 30. §-ába ütköző kihágást képez. A büntetés kiszabásánál súlyosbító körülményül vétetett, hogy a terheltek a vadréce fiak elfogását egész tervszerűséggel hajtották végre. (Belügyminiszternek 3965|1901. számú határozata; Egerváry II. kötet 126. l.)

5. Fogolytojásoknak jogosulatlan elszedése az 1883:XX. t. c. 30. §-ába ütközik. (Belügyminiszternek 413|1915. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet.)

6. Tojáskereskedőknek azon cselekménye, hogy fogolytojásokat vesz, a vadászati törvény 30. §-ába ütköző kihágásban való részesség tényálladékát képezi. (Belügyminiszternek 6352|1909. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IV. kötet.)

7. Tiltott időben fácántojásoknak oly célból való vásárlása, hogy azokból fácán költessék ki és az akként kiköltött fácánok tartása: vadászati kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 1775|1897. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam I. kötet 431. l.)

Vadaskert. A törvény a magánvadászterületeknek az 1883:XX. t.c. 2. §-ában meghatározott fajai mellett (200 holdas, kert, belső telek, szőlő, sziget és egyesített vadászterület) még a vadaskertet is ismeri. Az idézett törvény 18. §-a a vadaskertre nézve a következőleg rendelkezik: Kerítéssel kellőleg elzárt oly helyeken, melyeken a vad ki nem válthat, a tulajdonos vagy vadászati bérlő a vadászatot minden időben gyakorolhatja és megengedheti. A vadaskert létezésének a törvényszerinti előfeltétele tehát az, hogy a vadászterület oly módon legyen elzárva, hogy onnét a vad ki ne válthasson és hogy az elzárás kerítéssel történjék. Nem beszélhetünk vadaskertről tehát akkor, ha az ingatlan kerítés helyett árokkal van elzárva, ha az árok még olyan mély és széles is, hogy annak következtében a vad a vadaskertből nem válthat ki.

A kerítés minősége tekintetében a törvény semmi féle követelményt nem állít fel, lehet tehát a kerítés

kőfal, drót, deszka, lécz stb., a lényeg egyedül az, hogy a kerítés olyan kivitelű legyen, hogy a vad azon át ne válthasson.

Az ingatlan nagysága, valamint a művelési ág is közömbös. A vadaskert lehet tehát bármilyen kicsi, vagy bármilyen nagy.

Hogy vadaskerti vad alatt milyen vadakat kell értenünk, az 1883: XX. t.-c.-ben rendelkezés nincsen.

Vadaskerti vad alatt szokásjogunk értelmében a szarvast, däm vadat, őzet, esetleg még a vaddisznót értjük.

Annak sincs azonban akadály, hogy a nyulat is vadaskerti vadnak lehessen tekinteni. Ebben az esetben azonban szükséges, hogy a vadaskert kerítése olyan kivitelű legyen, hogy azon a szarvason, däm vadon stb. felül a nyul se tudjon átváltani. Ilyen kivitelű, tehát sűrűbb összetételű kerítés mellett a nyul is vadaskerti vadnak tekinthető. A kerítés minőségének, illetőleg kivitelének tehát alkalmazkodni kell a vadaskerti vadak fajához. Ha a vadaskert pl. két méter magas kőfallal van körülzárva, a vadaskertben levő minden szörmés vad elvileg vadaskerti vadnak tekinthető, ha azonban a vadaskert csak ritkább összetételű drótkerítéssel van körülzárva, azok a kisebb szörmés vadállatok, amelyek a kerítésen át tudnak váltani, vadaskerti vadnak — a vadaskert létezése ellenére — sem tekinthetők.

Elvileg el lehet gondolni olyan vadaskertet is, amelynél még a hasznos szárnyas vadak is vadaskerti vadnak tekinthetők. Ilyen eset akkor állana elő, ha valaki az ingatlanát az oldalkerítésen felül még fent is elzárná pl. dróthálóval, minek következtében a szárnyas vad sem tudná a vadaskertet elhagyni.

A törvénynek a vadászati tilalmi időre vonat-

kozó rendelkezése (1925: XXIV. t.-c., 85.000/1925. F. M., 73.600/1927. F. M. és 18.000/1929. F. M. sz. rendelet) a vadaskertre hatállyal nem bír, mert a vadaskertben az 1883: XX. t.-c. 18. §-a értelmében minden időben lehet vadászni. A vadaskert tulajdonosa tehát, ha neki úgy tetszik, szarvasbikára május hóban is rendezhet vadászatot.

A törvény a vadaskert tulajdonosát a tilalmi idők betartása alól nyilván azért is mentesíti, mert nem kell tartani attól, hogy a vadaskert tulajdonosa, aki ingatlanát nagy költséggel csak azért keríti be, hogy saját részére egy tekintélyes vadállományt biztosítson, az okszerű vadászat szabályait, tehát kiméleti időt, vadóvást, vadtenyésztést stb. nem tartja be. Ellenkezőleg, a vadaskert tulajdonosának jól felfogott érdeke épen azt követeli, hogy az okszerű vadászat szabályait a tilalmi időre vonatkozóan is a törvény által meghatározott korlátokon túlmenőleg betartsa.

A vadaskerti vad, tehát az olyan vad, amely a vadaskertet körülzáró kerítésen átváltani nem tud, nem uratlan — res nullius — jószág, mert az ilyen vad feletti tulajdonjog a vadaskert tulajdonosát illeti meg.

Igaz ugyan, hogy a vadászatjogi irodalom az ellenkező álláspontban van, azaz azt vallja, hogy a vadaskerti vad is uratlan, gazdátlan épen úgy, mint a többi nem vadaskerti vad. Az irodalom ezen álláspontjának az az indoka, hogy a törvény a vadaskertnek a nagyságát nem határozza meg. Abból ugyanis, hogy a törvény a vadaskert nagyságát nem határozza meg, következik, hogy előfordulhat olyan eset is, hogy valaki olyan nagy ingatlant vesz körül kerítéssel, illetőleg olyan terjedelmű ingatlanon létesít vadaskertet, amely épen óriási terjedelménél (pl. 50.000 hold) fogva lehetetlenné teszi azt, hogy a tulajdonos

a vadaskerti vad feletti tulajdonjogát gyakorolhassa. A vad feletti tulajdonjogról ugyanis csak akkor beszélhetünk, ha a vadat olyan helyzetbe tudjuk hozni, hogy felette a tényleges hatalmat, uralmat gyakorolni tudjuk, azaz ha a tulajdonos a vaddal szabadon rendelkezhetik, ha akarata arra irányul, azt megfoghatja, valakinek oda ajándékozhatja stb. (l. *Tulajdonjog vad felett általában.*)

A tulajdonjog gyakorlása pedig pl. egy 50.000 hold kiterjedésű vadaskertben valóban illuzórius.

A joggyakorlat az irodalommal szemben — nyilván azon okból is, hogy az élet olyan túlnagy terjedelmű vadaskertet, amelyben a vad őrzött és a tulajdonos tényleges hatalmában levő jellege vitatható volna, nem produkál — azon az állásponton van, hogy a vadaskerti vad nem uratlan. Ezen álláspont mellett szól az a körülmény is, hogy a tulajdonos a vadaskerti vad feletti tényleges hatalmat, uralmat, miután az a vadaskertet a kellő körülkerítés miatt soha sem hagyhatja el, előbb-utóbb több-kevesebb fáradtság árán gyakorolni tudja, szemben a nem vadaskerti vaddal, mely felett a tulajdonjog megszerzésének a lehetősége is csak addig tart, amíg a vad a szomszédos idegen vadászterületre át nem vált; ezenfelül figyelembe veendő az a körülmény is, hogy a vadaskerti vadállomány mindig ugyanazon egyedekből, illetőleg azok ivadékaiból áll.

Ezt az álláspontot foglalja el Magyarország magánjogi törvénykönyvének az 1928. évi március 1-én az országgyűlés elé terjesztett javaslata is, melynek 568. §-a a következőket mondja: A vadállat gazdátlan, amíg szabadon van. A vad a vadaskertben nem gazdátlan.

Abból, hogy a vadaskerti vad nem uratlan jó-

szág következik, hogyha valaki vadaskertben a tulajdonos engedélye nélkül vadászik, nem az 1883: XX. t.-c. 27. §-ába ütköző vadászati kihágást követi el, hanem a vadással szemben ebben az esetben az 1878: V. t.-c. 333. §-ába, illetőleg az 1879: XL. t.-c. 126. §-a helyébe lépett 1908: XXXVI. t.-c. 51. §-ába ütköző lopás bűncselekménye forog fenn, melynek elbírálása a közigazgatási hatóság helyett a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (l. *Lopása vadnak.*)

A vadaskert a többi összes vadászterületektől még abban is különbözik, hogy a vadaskertben az 1883: XX. t.-c. 7. §-ában meghatározott vadkár nem fordulhat elő. A vadaskertnél a kerítésnek a törvény értelmében ugyanis olyannak kell lenni, hogy a vad azon átváltani ne tudjon, ennek a kelléknek a fennforgása esetén pedig a vad idegen vadászterületről a vadaskertbe nem juthat be. A törvény a kerítés kivételénél a vadkár szempontjából különben sem lép fel nagy követelménnyel, mert a kerítés kivételénél, miután vadkárt az idézett törvényhely értelmében csak szarvas, vagy dámvad okozhat, egyedül arra kell figyelemmel lenni, hogy azon az említett kétféle vad át tud-e váltani.

Előfordulhat, hogy az idegen vadászterületről a vadaskertbe a szarvason, illetőleg dámvadon felül másféle vad vált át és okoz kárt pl. nyul vagy hasznos szárnyas vad (fácán, fogoly), amelyek köztudomás szerint ugyancsak tudnak kárt okozni; vadkarról azonban ebben az esetben sem beszélhetünk, mert a nyul, illetőleg fácán, fogoly által okozott kár törvényeink értelmében nem vadkár. (l. *Vadkár alatt.*)

A vadaskertben lőtt vad a közmunka- és közlekedésügyi miniszternek a vadszállítás idejéről szóló 6296/1887. számú rendelete (Rendeleték Tára 1887.

évf. 348. l.) értelmében bármikor, tehát tilalmi időben is szállítható.

A visszaélések megakadályozása végett az idézett rendelet azonban kimondja, hogy a vadaskertben lőtt vadak szállítása tilalmi időben csak szabályszerű igazolvány mellett történhetik. Ily bizonyítványul szolgál az eladó vagy szállítóra nézve azon vadászati terület tulajdonosának vagy haszonbérelőjének, vagy ezek meghatalmazottjának az illetékes községi előjáróság által láttamozott bizonyítványa, akitől a vad szereztetett. A bizonyítványban meg kell jelölni a vad fajtát, nemét és mennyiségét. (l. *Lőtt vad szállítása.*)

Hűtőházban kezelt vadaskerti vadra vonatkozó szabályok „Hűtőház” alatt találhatók meg.

Az állategészségügyről szóló 1928: XIX. t.-c. IV. fejezetében foglalt rendelkezés a fertőző állatbetegségek elfojtására vonatkozó különleges elfojtó rendszabályokat a vadaskertben levő vadakra is kiterjeszti 1. keleti marhavész, 2. lépfene és 3. sercegő üszök állatbetegség fellépése esetén. (l. *Állategészségügyi törvény alatt.*)

Hatáskör, hatósági fokozatok „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

A vadaskerttel nem szabad összetéveszteni a kert vadászterületet, mely a vadaskerttől lényegesen különbözik. (l. *Kert vadászterület.*)

Joggyakorlat: 1. A vadaskertben levő vad nem tekinthető uratlan dolognak, mihez képest annak elvitele, mint lopás miatt az eljárás, a rendes bíróság hatáskörébe tartozik. (Belügyminiszternek 3964/1916. számú határozata, Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára IX. kötet 253. l.)

2. Bekerített helyen (vadaskertben) a tilalmi időn belül lőtt vadak szállítási igazolványai bélyegmentesek.

(58.788|1888. B. M., Térfy: Magyar közig. törvények Grill-féle kiadás 127. l.)

Vadász megtámadása. (l. *Vadászat megakadályozása.*)

Vadászat ebekkel. (l. 1. *Hajtóebekkel vadászat.* 2. *Vadászat módja,* 3. *Tilalmi idő és* 4. *Vadászebek.*)

Vadászat fogalma. Vadászat alatt azon cselekményt vagy cselekményeket (vad keresés, vad üldözés, lesben állás, vad célbavétele, lelövése, elhibázása stb.) értjük, mely a gazdátlan, uratlan állapotban lévő vad elejtésére, elfogására irányul. Az a körülmény, hogy a vad elejtése, elfogása sikerrel jár-e vagy nem és hogy a vadász az elejtett vadat birtokba kívánja-e venni vagy nem, közömbös.

A vadászat fogalmával, illetőleg tényálladékkal azért is tisztában kell lenni, mert igen sok vadászatjogi kérdés (pl. vadászati kihágások legtöbbje) csak a vadászat ismérveinek a megállapítása mellett bírálható el. Az 1883: XX. t. c. 26. §-a, mely az egyszerű orvvadászat megbüntetéséről rendelkezik, a jogosulatlan egyéntől többek között ugyanis azt kívánja meg, hogy az „vadásszon“, azaz hogy a jogosulatlan egyén olyan cselekményt, vagy cselekményeket vigyen véghez, amely a vadászat fogalmának tényálladéki elemeit kimeríti. Kérdés, hogy a jogosulatlan egyénnek az a cselekménye, amellyel a vadat idegen vadászterületen lőfegyver vagy tiltott eszköz (tőr, háló, hurok stb.) helyett egyszerűen puszta kézzel elfogja, a jogosulatlan azaz a fentidézett törvényhelybe ütköző orvvadászat ismérveit kimeríti-e. Az ilyen cselekmény, amennyiben a vad eltulajdonításának szándéka fennforog a vadászat, illetőleg orvvadászat ismérveit teljes mértékben kimeríti, épen úgy mint pl. a vadnak fejszével való agyon-

csapása, bottal való agyonverése, vagy kutyával való elfogása, amint azt a vadászat fogalmának ismertetésére szolgáló, alább felsorolt elvi jelentőségű határozatok tanúsítják. (l. *Vadászat módja.*)

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t. c. 16. §-ának az a kijelentése, hogy „a vadászat csak lőfegyverrel vagy lóháton bármilyen vadászegek használatával gyakorolható” nem meríti ki a vadászat fogalmát, mert a vadászat fogalma alá esik minden olyan cselekmény, amellyel a még uratlan jószágot képező vad birtokba vétetik. (Minisztertanács 3380|1908. I. M. szám; Közigazgatási döntvénytár II. kötet 106.l.)

2. Vadnak kutyával való elfogása a vadászat fogalma alá esik. (Hatásköri Biróság 58|1927. szám; Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

3. Vadnak barom módon való elfogása vagy elejtése. K. I. gyergyóalfalusi lakos 1907. évi július hóban idegen vadászterületen egy szarvasborjut fogott el. A terheltnek ez a cselekménye alkalmas az 1883: XX. t. c. rendelkezéseibe ütköző valamely vadászati kihágás tényálladékanak megállapítására, mert a szabadon élő, tehát uratlan jószágot képező szarvasborjunak barom módon való elejtése vagy elfogása a vadászat fogalma alá esik. (Minisztertanács 1907. december 17; 52.579|1907. I. M. Közigazgatási döntvénytár II. kötet 271. l.)

4. Nem esik a vadászat fogalma alá az a cselekmény, amellyel a falu legényei a község belterületén keresztül szaladó és embereket felökklő vad-disznót üzőbe veszik és elejtik, mert a szándék nem vadászatra, hanem egyedül a károkozás megelőzésére irányult. (Belügyminiszternek 3408|1903. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam II. kötet 356. l.)

5. A kártékony és ragadozó állatoknak a bérelt vadászterületen akár lőfegyverrel való pusztítása a közönséges értelemben vett vadászás fogalma alá nem esik. (Közigazgatási Biróság 2478/1928. szám; Magyar Közigazgatás 1929. évf. 28. szám.) E határozat indokolását lásd „Dúvad” alatt a 3. számú határozatnál.

6. Vadnak fegyver nélkül, pusztá kézzel való űzése, ha ahhoz a vad elejtésének vagy eltulajdonításának szándéka hozzá nem járul, a vadászat tényálladékának megállapítására nem elegendő.

Az a cselekmény tehát, hogy a Dunában uszó szarvasbikát megpillantók csónakra ülve, üres kézzel a vadat űzték, s a hajtás közben kimult szarvast partra szállították, a vadászás tényálladékát nem állapítja meg. (Belügyminiszternek 3814/1907. számú határozata; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára II. kötet 407. l.)

7. Egymagában a birtokosnak, illetőleg a vele egy tekintet alá eső megbizottjának az a ténye, hogy a bérbeadott vadászterületbe eső birtokán lőfegyverrel, de vadászjegy nélkül megjelent, kizárólag avégből, hogy a birtokán lévő termést az elszaporodott dúvadaktól megvédje, nem meríti ki a vadászás tényálladékát, mert egyrészt a ragadozó és kártékony állatoktól való megvédés, illetőleg azok elpusztítása a birtokosnak az 1883: XX. t. c. 8. §-a rendelkezésén alapuló nyilvánvaló joga és másrészt a megvédésre irányuló szándékkal való megjelenésből nem lehet a vadászásra feltétlenül következtetni még akkor sem, ha a terhelt korábban már el is követett orvvadászást és ha a hatóság tőle lőfegyvert el is kobzott. (Közigazgatási Biróság 16481/1926. szám; Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.) (l. *Dúvad* alatti 3. számú határozatot.)

8. A csendőrségi jelentés szerint 1911. évi május hó 13-án délután Cz. Jánost K. István a szőlőhegy mellett lévő vadászterületen tettenérte. Mint-hogy viselkedése gyanusnak tünt fel, a járőr megmozgta és ekkor a nyakában volt tarisznyában egy kis nyulat talált. Cz. János előadta, hogy a szőlőhegyben kapált és a nyulat ott a hegygyepű mellett ragadozó vad által megölve találta. A csendőrség előadását valótlannak tartotta, mert úgy a járőr, mint a községi előljáróság a nyulat megvizsgálva, rajta kül-erőszak nyomát fel nem fedezte. K. István vadász-bérlő vádat emelt. A kir. járásbiróság a feljelentést a járás főszolgabirójához a Bp. 527. §-a értelmében tette át, mert az 1883. évi XX. t. c.-ben meghatározott vadászati kihágás esete forog fenn. A főszolga-bíró tárgyalást tartott és Cz. János azt adta elő, hogy a kérdéses időben és helyen egy-két napos kis döglött nyulat találván, azt hazavitte. A tárgyalás befejeztével a főszolgabíró az eljárást a Rbsz. 55. §-a alapján megszüntette, mert a vadászat fogalma magával hozza azt, hogy az elejteni szándékozott vad élő legyen; már pedig terhelt, kinél semmiféle fegyver nem volt, döglött nyulat talált; ez pedig semmi körülmények közt sem bírálható el az 1883. évi XX. t. c. rendelkezései szerint.

A tényállás alkalmasnak látszik az 1883. évi XX. t. c. 26. §-ában meghatározott vadászati kihágás tényálladékának megállapítására, mert a vadászat az idézett t. c. 15. és 27. §-ainak egybevetéséből kivehetően a vadnak fegyver nélkül, más módon való elfogásával is gyakorolható; az a körülmény tehát, hogy Cz. Jánosnál a kérdéses alkalommal fegyver nem találtatott, a vadászati kihágás megállapítását nem zárja ki. (Hatásköri Biróság 81/1911.

szám; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet 216.l.)

9. Kiderítendő, hogy a panaszlott a szarvasbikát jogos védelemből, a bekövetkezhető szerencsétlenség elhárítása céljából lőtte-e le, mely esetben pedig vadászati kihágás fenn nem foroghat. (Belügyminiszternek 3315/1890. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 271. l.)

10. Nyulnakvizbe hajszolva való elfogdosása és bottal agyonverése az 1883: XX. t. c.-be ütköző vadászati kihágás ismérveit foglalja magában. (M. kir. miniszteriumnak 1905. évi október hó 13-án hozott határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam III. kötet 417. l.)

11. Vadnak fáról való lerázása és kutyával való elfogása vadászat.

Tényállás: M. T. azzal van terhelve, hogy éjjel az erdőben fára menekült vadmacskát azzal a céllal rázott le, hogy a fa alatt lévő kutyái elfogják és megöljék, ennek megtörténtével a vadmacskát hazavitte, megnyúzta és megtartotta. A főszolgabíró a feljelentést a rendes bírósághoz, járásbírósághoz tette át, mert a vadnak a fenti módon való elfogása, elejtése nem vadászat, illetőleg nem vadászati kihágás, hanem jogtalan elsajátítás. A járásbíró az iratokat visszaküldötte, mert a terhelt cselekménye a vadászat, illetőleg az orvvadászat ismérveit kimeríti.

Határozat: Az 1883: XX. t. c. 13. §-a értelmében a ragadozó vagy kártékony állatok elpusztítása — a hivatalból való vadászat kivételével — csak a terület birtokosának, illetve bérlőjének van megengedve és harmadik személyekkel szemben ezen ragadozó vagy kártékony állatok állományát is védi a törvény. A törvény mindazokat, akik vadászterületen engedély nélkül jogosulatlanul vadásznak, orvvadá-

szoknak tekinti. Az orvvadászt az 1883: XX. t. c. 27. §-a akkor is bünteti, ha tiltott eszközökkel ejti hatalmába a vadat, vagyis, ha nem lőfegyverrel avagy lóháton vadászebek használatával teszi azt. Minthogy pedig a jelen esetben a vadmacska vadászati engedéllyel nem 'bíró' egyén által nem a saját területén, kutyák segítségével ejtetett el és a vadnak kutyák általi elejtése is a vadászatnak egyik módját képezi; ezek szerint vadászati kihágás jelenségei forognak fenn, melynek elbírálása az 1883: XX. t. c. 47. §-a, illetőleg az 1897: XXXIV. t. c. 19. §-ának 3. pontja szerint a közigazgatási hatóság hatáskörébe van utalva. (Minisztertanács 49.176|1907. I. M. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 675. l.)

12. Sz. L. és társai orvvadászat közben egy dämadvadbikát vertek fel és vettek üzöbe, s azt az egyik terhelt tanyája mellett lévő tóba szoritották, s midőn a vad a jeges vízben megakadt, arra többször rálöttek s azt megsebesítvén, a tóban megfogták, onnan kivezették és ezután fegyverükkel agyonverték. Határozat: Ingó vagyronrongálás fogalma alá a jelen cselekmény nem foglalható, mert a panaszolt vadászat terhelték saját beismerése szerint hajtókkal és lőfegyverekkel történt s az elejtett vad lösebet is kapott, de különben sem változtathat a tényálláson az, hogy a vad vadászat alkalmával lőfegyverrel vagy más eszközzel ejtetik-e el, mert a tiltott eszköz használata nem szünteti meg a cselekménynek vadászati kihágási minőségét, hanem annak minősített esetét, csupán súlyosabb fajtát állapítja meg. (Minisztertanács 57.816|1900. I. M.; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 677. l.)

13. Ózbaknak idegen vadászterületen kézzel el-

fogása vadászati kihágás. (Hatásköri Biróság 7|1914. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára VII. kötet 107. l.)

14. Másnak vadászterületén őznek kutyákkal elfogása vadászati kihágás. (Hatásköri Biróság 94|1910. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára IV. kötet 14. l.)

15. Egymagában véve az a körülmény, hogy az erdőőr vadászatra alkalmas lőfegyverrel idegen vadászterületen átvezető uton vadászati jegy nélkül járt, a vadászat tényét meg nem állapítja. (Közigazgatási Biróság 7746|1899. szám; Egerváry II. kötet.)

16. Ahhoz, hogy valaki ellen az orvvadászás elkövetése beigazoltnak vétessék, nem kívántatik meg, hogy vadászásra egyenesen alkalmas fegyverrel éressék tetten, hanem elégséges, ha a szóban forgó fegyverrel a vadat meglőni lehet. Az ugynevezett „botfegyver“ pedig ezt a célt szolgálhatja. (Belügyminiszternek 3837|1895. számú határozata; Egerváry II. kötet 122. l.) (l. *Vadászatra alkalmas lőfegyver alatt.*)

17. (l. *Vadászatjövédéki kihágás alatt II. csoport 12. számú határozatot.*)

Vadászat hamisított vadászjeggyel. (l. *Vadászatjövédéki kihágás, 5007|1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c) pont e.*)

Vadászat hasznot hajtó jogosítvány. A vadászat annál a körülménynél fogva, hogy a vadászat során elejtett vad egymagában kétségtelenül hasznot jelent a vadászati jog gyakorlásának haszonbélőjére, még akkor is a hasznohajtó jogok közé tartozik, ha olyan vadászterületen gyakorolják, amelyen a vadászat eredménye alatta marad annak a gazdasági értéknek, amit a kérdéses vadászterület

haszonbérének és fenntartási költségeinek, továbbá a vadászattal járó egyéb költségeknek együttes összege fejez ki. Ilyen esetben legfeljebb azt lehet megállapítani, hogy a vadászat a haszonbérelőre semmi közvetlen gazdasági előnnyel nem jár, de a vadászterület haszonbére és a vadászattal járó egyéb költségek ellenértéküket találják ilyenkor is azokban az élvezeti, sportbeli és más hasonló természetű előnyökben, amelyek a vadászással együtt járnak.

A vadászati jog tehát hasznot hajtó jogositvány, amelynek a földtulajdonosra nézve gazdasági értéke van, ami már magában abban a tényben is megnyilvánul, hogy e jog haszonbérlet útján haszonbérben kifejezhető ellenértékért is hasznosítható.

Sokszor csak utólag, a vadászat bizonyos időszaki eredményének számba vétele után lehet megállapítani, vajjon a vadászat haszonnal vagy pedig ráfizetéssel járt-e, sőt még az ilyen utólagos megállapítást is rendkívül megnehezíti az, hogy a vadászással járó költségeket, így különösen a vadászás során elhasznált töltények, fegyverkopás stb. értékét alig lehet kellő pontossággal tekintetbe venni és igen nehéz meghatározni azt a határt, amelyen túl valamely költséget, (pl. a vadászterületre való utazás költségét) a vadászati jog haszonbérletével kapcsolatos költségek közé kell-e számítani. (1. *Vadőr — általában alatt 2. számú határozatot.*)

Vadászat helye. A vadászat, illetőleg a vadászati cselekmények helyének megjelölése tárgyában törvényes intézkedés nincsen.

A vadászati jogi irodalomban e tekintetben két állásponttal találkozunk.

Az egyik álláspont szerint a vadászat helye a vadász helye, azaz az a hely, ahol a vadász a va-

dászati jog gyakorlása céljából elhelyezkedik, a másik álláspont szerint pedig a vadászat helye a vadász helye helyett az a hely, ahol a vadászat tárgya, a vad van.

Az első álláspont szerint a saját vadászterületén tartózkodó vadász az idegen területen lévő vadat büntetlenül lelőheti, mert a vadászat helye nem tilos, hanem jogos terület.

A másik álláspont ennek épen ellenkezője, azaz a vad büntetlenül csak abban az esetben lőhető le, ha a vad a tilos terület helyett a jogosított vadász területén állott, tekintet nélkül arra, hogy a vadász a lövést nem a saját, hanem a vele szomszédos, reá nézve idegen területről tette.

E két álláspontnak a gyakorlatban jelentősége nincsen, mert azokat jogszabályaink — pl. vadászati kihágás esetén — figyelmen kívül hagyják.

Jogszabályaink értelmében jogszerű vadászatról — az egyéb törvényszerű kellékeken felül — ugyanis csak akkor beszélhetünk, ha úgy a vadász, mint a célba vett vad a vadászatra jogosított vadász területén tartózkodik; abban az esetben tehát, ha a kettő közül az egyik a jogosított vadászterület helyett a szomszédos idegen, azaz tilos vadászterületen tartózkodik, jogosulatlan vadászattal, orvvadászattal állunk szemben. (l. *Egyszerű orvvadászat*.)

Vadászat idegen fegyverrel. (l. *Idegen fegyverrel vadászat*.)

Vadászat idegen vadászjeggyel. (l. *Vadászatjövődéki kihágás*, 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c) pont β).

Vadászat joga. A vadászat joga, azaz a vadászati jog gyakorlása „Vadászterület” alatt és azon felül „Vadászati jog” alatt van ismertetve.

Vadászat kölcsön fegyverrel. (l. *Idegen fegyverrel vadászat.*)

Vadászat lejárt vadászjeggyel. (l. *Vadászat-jövedéki kihágás*, 5007/1924. P. M. sz. rendelet 22. §. 1. bek. c) pont γ).

Vadászat megakadályozása. A vadászat megakadályozása, vagy a vadász megtámadása az 1883:XX. t. c. 28. §-a értelmében vadászati kihágás. Az idézett törvényszakasz idevonatkozó rendelkezése a következő:

Ha a haszonbérbe adott vadászati területen a tulajdonosok valamelyike a haszonbérletet vagy azt, aki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy akadályozza: annyiszor, amennyiszor egy pengőtől hatszáz pengőig terjedhető pénzbüntetésben marasztalendő. A pénzbüntetés mértékének a megállapításánál az 1928:X. t. c. rendelkezései az irányadók, melyre vonatkozó tájékoztatás „Vadászati kihágásnál büntetés mértéke” alatt található meg.

A vadász ezt a speciális vadászati jogi védelmet csak akkor veheti igénybe, ha a vadászati jog gyakorlása haszonbérbe van adva és ha a megakadályozás, megtámadás az ingatlan tulajdonosától, illetőleg azok egyikétől ered.

Az ingatlan tulajdonosát, a vadászati jog alanyát ez a speciális jogvédelem már nem illeti meg, de nincs is arra szüksége, mert az ingatlan tulajdonosa a vadászat közben ért megakadályozással, megtámadással szemben a fenti jogcim helyett a tulajdoni jogból eredő hathatósabb törvényes eszközökkel (pl. 1894:XII. t. c. 95. és 1879:XXXI. t. c. 114. §.) védekezhet, melynek értelmében a tulajdonos az ő vadászati jogtalanul zavaró személyeket az ingatlanáról kitilthatja, holott a vadászati haszonbérlet az

ingatlan tulajdonosával szemben egyedül a most tárgyalt speciális vadászati jogvédelem oltalmazhatja meg.

Ha a vadászat bérlőjét a tulajdonos a vadászatban az által akadályozza meg, hogy a vadakat a vadász elől elriasztja, a bérlő, minthogy a tulajdonost távozásra nem kényszerítheti, ebben az esetben is joggal veheti igénybe a most tárgyalt speciális jogvédelmet.

Ha a bérlőt a vadászatban az ingatlan tulajdonosa helyett más valaki akadályozza meg, a bérlő az ellen úgy védekezhetik, hogy az illetőt a területről eltávolíthatja.

Hogy a megtámadásnak vagy megakadályozásnak milyen fokunak kell lenni, arra nézve a joggyakorlat alatt közölt határozatok az irányadók.

A vadászati haszonbérlőt az ingatlan tulajdonossal szemben a most tárgyalt speciális jogvédelem felül még kártérítés is megilleti, ha a megtámadás, illetőleg vadászat megakadályozása következtében a vadászati haszonbérlőnek a vadászat eredményessége tekintetében kára származott.

Ha a haszonbérlő vadászatát a szóban forgó vadászterület ingatlan tulajdonosa helyett pl. a szomszédos vadászterület tulajdonosa, vagy haszonbérlője zavarja meg, a megzavart vadászati haszonbérlőt e speciális büntetőjogi védelem ugyancsak nem illeti meg, a megzavart vadász e speciális védelem helyett magánjogi védelmet vehet igénybe, mert a megzavart vadászati haszonbérlő ebben az esetben csak a vadászat eredményessége tekintetében bekövetkezett kárának a megtérítését követelheti, amit a bíróság kellő jogalap fennforgása esetén a magánjog általános szabályai alapján, amint ezt a Kuriának a joggya-

korlat alatt közölt 1290|1927. számú ítélete (7. sor-szám) tanusítja, meg is ítél.

Joggyakorlat: 1. Az 1883:XX. t. c. 28. §-ába ütköző kihágás követtetik el, ha a haszonbérbe adott vadászterületen a haszonbérelő szóbelileg megtámadtatott. (Belügyminiszternek 4351|1887. számú határozata; Egerváry I. kötet 110. l.)

2. Ha valaki a vadászásra jogositottnak vaddal terhelt kocsját a vadászás után a vetésein áthajtani nem engedi, ez által nem követi el az 1883:XX. t. c. 28. §-ába ütköző kihágást, mert az idézett törvényhely csakis azon tulajdonost rendeli büntetni, ki a vadászati bérlőt, illetve azt, ki ennek engedélyével vadász, megtámadja vagy a vadászatban akadályozza. (Belügyminiszternek 1692|1895. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye, új folyam I. kötet 429. l.)

3. Az a körülmény, hogy a haszonbérbeadó a haszonbérlet a vadásztól levélben eltiltotta, az 1883:XX. t. c. 28. §-ába ütköző kihágást nem képez. (Belügyminiszternek 2151|1887. számú határozata; Egerváry I. kötet 111. l.)

4. A vádlottnak azon cselekménye, hogy a feljelentőként szereplő vadásztársulati elnököt és annak vadásztársait felszólította, hogy a vadászterületükön ne vadásszanak, az 1883:XX. t. c. 28. §-ába ütköző kihágás tényálladékát nem állapítja meg. (Belügyminiszternek 554|1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 105. l.)

5. A vadászásban való akadályozás általában csak akkor képez kihágást, ha a vadászterület tulajdonosa a terület haszonbérletjével vagy ennek engedélyével szemben követi el. (Belügyminiszternek 1343|896. számú határozata; Egerváry II. kötet 106. l.)

6. Akinek önálló vadászterülete van, a vadászati jog gyakorlása szempontjából e jog fenntartására nem kell nyilatkoznia. E vadászterület tehát e nyilatkozat hiánya miatt bérbe nem adható — következésképen nem képez kihágást az, ha az ily birtokos az említett körülmények alapján bérbeadott vadászterületén a jóhiszemű vadásznak a vadászatot meg nem engedte. (Belügyminiszternek 2134/1925. számú határozata; Belügyi Közlöny 1925. évf. 654. l.)

7. A tényállás az adott esetben az, hogy a peres felek vadászterülete egymással határos volt s valahányszor a felperes a saját területén vadászat céljából megjelent, az alperes a saját területének a felperesével határos részén hatalmas füst, tűz, lárma és riasztó lövések alkalmazását rendelte el, úgy hogy felperesnek éveken keresztül egyetlen vadászata sem sikerült. Felperes emiatt keresetet indít szomszédja ellen kártérítés iránt. Alperes azzal védekezik, hogy csak jogával élt s hogy fenti óvintézkedéseket azért kellett akkor foganatosítani, amikor felperes saját területén vadászat céljából megjelent, mert az alperes vadjait csak ilyenkor fenyegette idegen területen való lelövés veszélye. A Kuria a következő indokolással marasztal:

Noha alperes jogosítva volt is arra, hogy saját tulajdoni és vadászati jogának megvédelmezése céljából az ehhez szükséges intézkedéseket megtehesse, e körül még sem járhatott el akként, amint ezt a felebbezési bíróság megállapította.

A P. H. T.-ban 159. szám alatt felvett elvi határozatban kifejezésre jutott bírói gyakorlat szerint magában véve az által, hogy valakit valamely jog megillet, még senki sem tekinthető felhatalmazottnak arra, hogy e jogával visszaélve, merő bosszantás és

felingérlés céljából jogának védelme közben oly intézkedéseket is tegyen, melyek saját jogának védelméhez nem szükségesek, de másnak jogát indokolatlanul sértik.

Az alperes a saját vadállományának átváltását megakadályozó jogos intézkedéseket a felesleges és a felperest bosszantó túlzott lárma, füst, tűz és riasztó lövések alkalmazása nélkül is megtehetette volna. Amidőn az erre alkalmas és a felperes vadászati jogát figyelembe vevő méltányos és indokolt védelmi intézkedések helyett az alperes alkalmazottai, a felek között évek óta húzódó vita dacára is, tudatosan oly mérvű zajt, füstöt és fényt okoztak, amelyek köztudomás szerint külön-külön is alkalmasak arra, hogy a vadat az akként megháborított területről elijesszék, a felperes keresetének alapja az anyagi jog szerint megáll és erre tekintettel a felebbezési bíróságnak ezt figyelmen kívül hagyó ítéletét meg kellett változtatni.

Kiemeli a kir. Kuria, hogy a felebbezési bíróság az általa megállapított tényeket helytelenül minősítette olyanoknak, amelyek az alperes alkalmazottjainak bosszantási célzatát kizárták. A megállapított tények nagy sorozata, azoknak több éven át való s mindenkor a szarvasbőgés idején történő ismétlődése, a felperes minden vadászati kísérletének alperes nyilatkozata szerinti tudatos megghiusítása oly cselekmények, amelyeket a kir. Kuria csak károsítási és bosszantási szándékkal véghezvitteknek minősíthetett.

E károsítási és bosszantási szándék következtében az alperes köteles megtéríteni azokat a károkat is, a melyeket felperesnek a folyamatos célszerűtlen és meg nem felelő joggyakorlása által feleslegesen

okozott. (Kuria 1290|1927. szám. Jogi Hirlap II. évf. 12. szám.)

8. A Kuria az alperes kártérítési kötelezettségét a 7. sorszám alatt ismertetett ítélet szerint megállapította és egyuttal utasította az alsó bíróságot, hogy a kártérítés tárgyában összegszerű határozatot hozzon.

A budapesti kir. ítélőtábla 3435|1925. szám alatt az összegszerűség tárgyában a következő ítéletet hozta:

Hogy a felperes vadászszákmánya a kritikus két évben az 1922—23. és az 1923—24. vadászati évben az előző évekhez viszonyítva kevesbedett és hogy ez a kevesbedés a fentt érintett zavaró cselekményekkel okozati összefüggésben áll, az az alperesnek beismerése folytán nem is vitás.

Magának az alperesnek előadása szerint is a felperesnek kárát az a különbözet alkotja, amely a két megzavart vadászidényben elejtett vadak száma és az évente szokásos vadászszákmány között mutatkozik és pedig oly módon, hogy ennek a különbözetnek alapul vételével megtérítendő úgy a vadak husának, mint az azok elejtéseért járó szokásos díj.

A kir. ítélőtábla megállapította, hogy a felperes vadászterületén 1922|1923. vadászati évet megelőző években átlag 4—5 szarvasbika, 4—5 szarvastehén, 9—10 őz, 8—9 vaddisznó és 3—4 däm vad került terítékre és hogy a felperes az 1922|1923. vadászati évben mindössze 1 szarvasbikát, 3 szarvastehenet, 3 vaddisznót és két őzet ejthetett el, az 1923|1924. vadászati évben pedig csak 2 gyenge szarvasbikát, 4 szarvastehenet és 1 őzbakot tudott lőni. Felperes kérte ezt a két szarvasbikát gyenge minőségénél fogva úgy a husérték, mint a lelövési díj szempontjából egy darabnak számítani. Alperes hozzájárult

ahhoz, hogy a felperes szerint gyenge minőségű 2 szarvasbika a kár megállapításánál a husérték szempontjából egy darabnak vétessék, de nem egyszerűen a lelövési díj kiszámításánál is. A kir. ítélőtábla ennél fogva a két szarvasbikát egyedül a husérték kiszámításánál vette egy darabnak, ellenben az elejtési díj kiszámításánál nem, mert az elejtési díj egyedenként, az adott esetben tehát két egyed után számítandó, tekintet nélkül azok súlybeli minőségére. A felperes által az írásbeli felebbezéséhez csatolt szabályzat is a szarvasbika elejtési díjait csupán az agancsok minősége szerint állapítja meg, de az elejtett egyedek fejlettsége és súlya szempontjából megkülönböztetéseket nem tartalmaz.

A fenti adatok alapján kiszámított különbözet, mint kár tehát

az 1922|1923. vadászati évben:

3—4	(középszámitással 3.5)	szarvasbika,
1—2	„	1.5) szarvastehén,
3—4	„	3.5) däm vad,
7—8	„	7.5) őz,
5—6	„	5.5 vaddisznó;

az 1923|1924. vadászati évben:

a husérték szempontjából 3—4 (3.5), a lelövési díj szempontjából 2—3 (2.5) szarvasbika, továbbá a megkülönböztetés nélkül:

0—1	(0.5) szarvastehén,
3—4	(3.5) däm vad,
8—9	(8.5) őz,
8—9	(8.5) vaddisznó.

Minthogy pedig a kár összegének megállapításánál a kár keletkezésének időpontjában fennállott értéket kell irányadónak tekinteni, a kir. ítélőtábla a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az egyes vadfajok

vadászati idénye mely időszakra esik és így a felperes milyen időszakban esett el a vad elejtésének lehetőségétől?

A vadaknál az egyedek átlagos súlya, valamint az egyes időpontokbeli és kilogrammonként számított husértékek, úgyszintén az elejtési díjak tekintetében a kir. ítélőtábla a szakértőnek a felek által nem kifogásolt véleményét fogadta el.

A számítás alapjául az irányadó zürichi árfolyamjegyzések szolgáltak.

A fent előadottak értelmében megejtett számítások alapján a kir. ítélőtábla a kár összegére vonatkozó tényállást könnyebb áttekinthetés végett a következő táblázatokban csoportosított adatoknak megfelelően állapította meg.

A) TÁBLÁZAT. KÁR HÚSÉRTÉKBEN AZ 1922—23. VADÁSZATI ÉVBEN.

A vad megnevezése	Az egyedek száma	Állagos súly egyedenként	Az 1922. őszi érték		Az 1923. tavaszi és nyári érték		összesen	összesen
			kg-onként	összesen	kg-ként	összesen		
Szarvasbika	3.5	170	230 K 0,57 P	339.15 P	—	—	—	—
Szarvastehén	1.5	100	230 K 0,57 P	85.50 P	—	—	—	—
Dámvad	3.5	60	300 K 0,74 P	155.40 P	—	—	—	—
Őz	7.5	18	300 K 0,74 K	99.90 P	1750 K 2,45 P	330,75 P	1,595 P	215.325 P
Vaddisznó	5.5	100	200 K 0,50 P	275.— P	1500 K 2,10 P	1155.—P	1,30 P	715.— P
A vastag vonallal körülvett adatok összege:				580,05 P	930.325 P			

B) TÁBLÁZAT. KÁR ELEJTÉSI DÍJBAN AZ 1922—23. VADÁSZATI ÉVBEN.

A vad megnevezése	Az egyedek száma	Elejtési díj egyedenként	Elejtési díj 1923. tavaszán s nyarán		Átlagdíj az egész 1922/23. vadász évben		
			egyedenként	összesen	egyedenként	összesen	
Szarvasbika	3.5	411.666 K 1020 P	3570 P	—	—	—	
Szarvastehén	1.5	35.000 K 87 P	130.5 P	—	—	—	
Dámvad	3.5	81.000 K 200 P	700 P	—	—	—	
Őz	7.5	35.000 K 87 P	652.5 P	120.000 K 168 P	1260 P	127.5 P	
Vaddisznó	5.5	35.000 K 87 P	478.5 P	120.000 K 168 P	924 P	127.5 P	
A vastag vonallal körülvett adatok összege:			4400.5 P	1657.50 P		956.25 P	701.25 P

C) TÁBLÁZAT. KÁR HÚSERTEKÉPEN AZ 1923—24. VADÁSZATI ÉVBEN.

A vad megnevezése	Az egyedek száma	Allagos súly egyedenként	Összes súly kgr-ban	Az 1923. őszi érték		Az 1924. tavaszi és nyári érték		Allagériék az egész 1923/24. vadász. évben	
				kg-onként	összesen	kg-ként	összesen	kg-ként	összesen
Szarvasbika	3.5	170	595	4000 N 1.33 P	791.35 P	—	—	—	—
Szarvastehén	0.5	100	50	4000 K 1.33 P	66.50 P	—	—	—	—
Dámvad	3.5	60	210	5000 K 1.66 P	348.60 P	—	—	—	—
Öz	8.5	18	153	5000 K 1.66 P	253.98 P	30,000 K 2.40 P	367.20 P	2.03 P	310.59 P
Vaddisznó	8.5	100	850	3000 K 1— P	850.— P	35,000 K 2.80 P	2350 P	1.90 P	1615.— P
A vastag vonallal körülhatárolt számadatok összege :					1206.45 P	1925.59 P			

D) TÁBLÁZAT. KÁR ELEJTÉSI DIJBAN AZ 1923—24. VADÁSZATI ÉVBEN.

A vad megnevezése	Az egyedek száma	Elejtési díj az 1923. őszén		Elejtési díj 1924. tavaszán és nyarán		Allagdíj az egész 19.3/24. vadász. évben	
		egyedenként	összesen	egyedenként	összesen	egyedenként	összesen
Szarvasbika	2.5	3,250 000 K 1080 P	2700.— P	—	—	—	—
Szarvastehén	0.5	300 000 K 99.84 P	49.92 P	—	—	—	—
Dámvad	3.5	600 000 K 199.68 P	698.88 P	—	—	—	—
Öz	8.5	300 000 K 99.84 P	848.64 P	1,550 000 K 124 P	1054 P	111.92 P	951.32 P
Vaddisznó	8.5	300 000 K 99.84 P	848.64 P	1,550 000 K 124 P	1054 P	111.92 P	951.32 P
A vastag vonallal körülhatárolt adatok összege :			3448.80 P	1902.64 P			

Összefoglalva már most a fenti adatokat, ezek szerint a felperes kára:

az 1922/1923. vadászati évben husértékben a szarvasbikánál, szarvastehénnél és dámvadnál (1922. évi őszi érték)	580.05 P.
az őznél és vaddisznónál (az 1922/23. vadászati évi átlagérték:)	930.33 „
	<u>Összesen 1510.38 P.</u>

A felek azonban kölcsönösen megállapodtak abban, hogy a husérték kiszámításánál a szakértő által megjelölt értékekből, minthogy azok a budapesti árakra vonatkoznak, szállítási költségek címén 5⁰/₀ mindenütt levonassék. Ez az 5⁰/₀ a fenti 1510.38 P.-nél kitesz 75.50 P.-t. Ennek levonása után a fent megjelölt vadászati évben az összes kár husértékben

1434.88 P.

Kár ugyanabban az évben elejtési díjban a már megjelölt időszakokban fennállott értékek alapul vétele mellett

a szarvasbikánál, szarvastehénnél és dámvadnál	4400.50 „
az őznél s vaddisznónál	1657.50 „
az összes kár elejtési díjban	<u>6058.— „</u>

Husértékben és elejtési díjban az 1922/1923. vadászati évben szenvedett kár együttvéve

7492.88 P.

Ugyanilyen számítási mód szerint a felperes kára az 1923/1924. vadászati évben: husértékben

a szarvasbikánál, szarvastehénnél és dámvadnál	1206.45 P.
az őznél és vaddisznónál	1925.59 „

Összesen 3132.04 P.

levonva ebből 5 ⁰ / ₁₀ -ot	156.60 „
a kár összes husértékben	2975.44 P.
Kár ugyanabban az évben elejtési dijban	
a szarvasbikánál, szarvastehénnél és dámvadnál	3448.80 P.
az őznél és vaddisznónál	1902.64 P.
az összes kár elejtési díjban	5351.44 P.
Husértékben és elejtési díjban a kár az 1923 1924. vadászati évben együttvéve	8326.88 P.

A fent megjelölt, pengő értékben kifejezett összegek — amint az a számításból kitűnik — teljes, vagyis 100 százalékos átértékelésnek felelnek meg. A kir. ítélőtábla azonban az 1928. évi XII. t. c. 12. §-ában megjelölt és a kártérítési követelés jogi természetéhez képest itt tekintetbe vehető körülményeknek a méltányosság szem előtt tartása mellett történt mérlegelése után arra a meggyőződésre jutott, hogy a fennforgó esetben az alperesnek a per adataiból is kitűnő kedvező vagyoni helyzete ellenére a pénz értékcsökkenéséből eredő hátrányt egészben az alperesre róni nem lehet. Nem pedig főképen azért, mert bár a kir. Kuria a fent előadottak szerint az alperes cselekményeit károsító és bosszantási célzattal véghezvitteknek minősítette, mégis a m. kir. Kuria ítélete szerint is, az alperesnek joga volt ahhoz, hogy a saját tulajdoni és vadászati jogának megvédelmezése céljából az ehhez szükséges intézkedéseket megtehesse. Alperes azonban ezt a jogát túllépte és a meg nem felelő joggyakorlás által a felperesnek feleslegesen kárt okozott. Ez az előbb kiemelt körülmény a jogellenesség fokát enyhíti és így a kir. ítélőtábla megítélése szerint az alperes kártérítési felelőssége nem

minősíthető az idézett törvény 12. §-a 3-ik bekezdésében megjelölt olyan súlyú tiltott cselekményből eredőnek, amely a 100%-os átértékelést indokolttá tenné.

Mindezekre tekintettel a kir. ítélőtábla a fennforgó esetben csak 50 százalékos átértékelést talált helyénvalónak és méltányosnak. Ez pedig az 1922|1923. vadászati évre kitesz $7492.88 : 2 = 3746.44$, az 1923|1924. vadászati évre pedig $8326.88 : 2 = 4163.44$ pengőt. (Budapesti kir. ítélőtábla 3435|1925. szám.)

Vadászat módja. A vadászat módjáról mindenekelőtt az 1883 : XX. t. c. 16. §-a tartalmaz rendelkezést. A vadászat az idézett törvényhely értelmében kétféle módon 1) lőfegyverrel és 2) lóháton vadászebek használatával gyakorolható.

A vadászat módja a most említett kétféle vadászattal nincsen kimerítve, mert az 1883 : XX. t. c. 15. §-a a kétféle vadászati módon felül ismeri még a vadnak a törökkel, hálókka, és hurkokkal való elfogását, vagy megölését, valamint a tűzokoknak ölmos esők alkalmával való behajtását, agyonverését és a fenyvesmadaraknak hurokkal és léppel való elfogását, mint vadászati módokat. Ezek a vadászati módok az idézett törvényhely értelmében, a fenyvesmadarakra vonatkozó rendelkezés kivételével, szabad időben is tiltva vannak, de a törvény ezen rendelkezését szankcióval már nem látta el és így a fenti tiltott eszközökkel való „vadászatlan“ vadászati mód, ha azt a jogosított vadász a saját vadászterületén alkalmazza, nem büntethető. A tiltott eszközökkel való vadászat csak az idegen tilos vadászterületen büntethető. (I. Minősített orvvadászat.)

Az 1883 : XX. t. c. 30. §-a ismeri és egyuttal tiltott és büntetendő cselekménynek minősíti a vadak

fiainak elfogását, mint vadászati módot.

Az idézett törvénycikk 8., illetőleg 13. §-a rendelkezése értelmében a föld birtokosa a ragadozó vagy kártékony állatokat bármikor „elpusztíthatja“. Az „elpusztítás“ magában foglalja a vadászat összes megengedett és meg nem engedett módozatait, a vadászfegyver használatától egészen a hurkolásig, lebunkózásig.

Az idézett törvénycikk 22. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint a hivatalból való vadászaton ragadozó vadakon kívül más vadat „lőni“ nem szabad az tűnik ki, hogy a hivatalból való vadászat módja egyedül lőfegyverrel való vadászat.

A 18.000/1929. F. M. számú rendelet pedig egy egészen új vadászati módról, a fényszóró alkalmazásával való vadászatról tartalmaz rendelkezést. (l. *Fényszóró.*)

Ha a vadászat módja nem lőfegyverrel, hanem egyéb módon (lőháton vadászebekkel) gyakoroltatik, a vadászat gyakorlásához a vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékéről szóló 5007/1924. P. M. számú rendelet 5. §-a értelmében vadászjegyre ebben az esetben (l. *Vadászjegy lőfegyver nélküli vadászatnál*) is szükség van. (l. még *Vadászat fogalma alatt is.*)

Joggyakorlat: 1. Az 1883 : XX. t. c. 16. §-ának az a kijelentése, hogy „a vadászat csak lőfegyverrel vagy lőháton bárminemű vadászebek használatával gyakorolható“, nem meríti ki a vadászat fogalmát, ami abból is kitűnik, hogy a törvény más módon gyakorolt vadászatot is ismer (1883 : XX. t. c. 15. és 27. §.) és ennél fogva a vadászatra jogosítottnak jogát sértő vadászat más oly cselekménnyel is történhetik, amellyel a még uratlan jószágot képező

vad birtokba vétetik. (Minisztertanács, 37.285/1904. I. M. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 676. l.)

2. A terheltek 1914. évi január hó 31-én a nagyszebeni vadásztársaság által bérelt vadászterületen egy vaddisznót jeges helyre kergettek s a betört jég közé szorult vaddisznót fejszével és dorongokkal agyonverték és azután a vaddisznón megosztzkodtak.

A terhelteknek a fent körülírt cselekményében az 1883 : XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágás ismérvei látszanak fennforogni, mert a vadászat az idézett törvény 15. és 27. §-ainak egybevetéséből kivehetően, a vadnak fegyver nélkül más módon való elfogásával, illetve elpusztításával is gyakorolható. (Hatásköri bíróság 150/1915. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára VIII. kötet 47. l.)

Vadászat vadászjegy nélkül. (l. *Vadászatjövédéki kihágás*, 5007/1924. F. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c. pont δ) és *Vadászjegy nélküli jogos vadászat*.)

Vadászat veszélyes üzem-e. Vadászat közben köztudomás szerint — még elővigyázat mellett is — számtalan baleset történik. Hányszor fordul elő, hogy a vadász a vad helyett a vadásztársát, vagy a vadász segédszemélyzet egyik tagját sörétezi meg. A vadászat ennek ellenére sem tartozik a veszélyes üzem jellegével rendelkező sportok, foglalkozások közé, mert a vadászat állandó veszéllyel járó sportnak, foglalkozásnak nem tekinthető. A bírói gyakorlatunk által is elfogadott ez az álláspont a vadászemberre nézve nem közömbös, mert a vadászat közben előfordulható balesetnél a felelősség megállapítása ez okból jóval enyhébb megítélés alá esik. A

veszélyes üzemnél előfordult balesetnél, a magánjog szabályai értelmében a felelősség alól ugyanis csak akkor lehet mentesülni, ha bebizonyul, hogy a káresetet erőhatalom, harmadik személy elháríthatatlan cselekménye vagy magának a károsultnak hibája okozta.

A vadászat közben előforduló balesetektől folyó kártérítési igények érvényesítése a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik.

Joggyakorlat: A vadászat és eközben a lőfegyver használata állandó veszéllyel járó foglalkozásnak nem tekinthető; különben is a felperes lovai attól a helytől, ahol az alperes fegyverét vadászás közben elsütötte, 30 méter távolságra állottak és a felperes lovai meg az alperes között egy méter magas fűfákkal borított földsánc emelkedett, úgy, hogy sem a felperes lovait az alperes, sem az alperest a lovakat hajtó egyének nem látták. Ennélfogva az alperes nem oly helyről sütötte el fegyverét, amelyről a lovakat láthatta, sem oly távolságról nem ejtette a lövést, amelyen belül ejtett lövés a lovak megbokrosodását szükségképen maga után vonja és így az alperes terhére a fentiek szerint megkivánt szubjektív vétkesség meg nem állapítható és így a kárt okozó cselekmény ama esetek alá vonandó, amelyekben, minthogy a cselekmény nem ered vétkességből, a kétségtelen beállott kár kiegyenlítése helyt nem foghat. (Kassai kir. ítélőtábla 157/1914. szám; Térfy: Itélőtáblai határozatok tára XVIII. kötet.)

Vadászati adó. (l. *Vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékének jogszabálya és Adó alatt.*)

Vadászati alkalmazottak. A vadászterületek őrizetére és a vadállomány gondozására felfogadott egyéneket vadászati alkalmazottaknak nevezzük. Ilyen

vadászati alkalmazottak a 19.426/1911. F. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1912. évf. 63. l.) 5. bekezdése értelmében a vadőrök, vadászati felügyelők, felügyelők, intézők stb.

A vadászati alkalmazottak közszolgálati és magánszolgálati alkalmaztatásban állhatnak. (l. *Vadőr és Vadászjegy kiadásáért bejelentés alatt*.)

Vadászati alkalmazottak vadászjegye. A vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászcselédek, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak helyett a vadászjegy elnyeréséhez szükséges bejelentést csakis a szolgálatadó teheti meg. (5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §. 7. bek.) A most említett bejelentés láttamozási záradékában azt is meg kell jegyezni, hogy a bejelentésben megnevezett alkalmazottnak cselédkönyve van. (Idézett rendelet 9. §. 2. bekezdés.)

A vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászcselédek, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak részére az egész vadászati évre kiállított vadászjegy illetéke 2 arany korona. (Idézett rendelet 2. §. c. pont) A vadászati alkalmazottak vadászjegyére fénykép nem szükséges. (l. *Vadászjegy fényképe*.)

Meg kell említeni a belügyminiszternek 121.184 |1903. számú körrendeletét, (Rendeleték Tára 1904. évf. 421. l.) mely a vadászcselédek részére vadászati jegy kiszolgáltatása iránt benyújtott bejelentések láttamozása körül követendő eljárásról tartalmaz közelebbi rendelkezést. Az idézett rendelet tartalma a következő:

A cseléd-vadászjegyekkel, illetőleg a vadász-

cselédek bejelentése körül elkövetett visszaélések megszüntetése céljából a belügyminiszter 1886. július 31-én 42.934. sz. alatt kiadott körrendeletével felhívta az illetékes hatóságokat, hogy a vadászati jegy elnyerése iránti bejelentések láttamozására hivatott közegeit oda utasítsa, hogy minden egyes esetben meggyőződést szerezzenek arról, vajjon az, akinek részére a cseléd vadászjegyet kiállítása kéretik, csakugyan cselédnek tekinthető-e s mivel az 1876: XIII. t. c. 69. §-a értelmében a cselédeknek cselédkönyvvel kell ellátva lenniök, csak az olyanokra vonatkozó kérelmeket láttamozzák, akiknek részére a cselédkönyvekről vezetett nyilvántartás szerint a cselédkönyv kiállítva lett, és ezen körülményt a láttamozási záradékban is kifejezésre juttassák.

Minthogy gyakori eset, mondja továbbá az idézett rendelet, hogy azok, akik vadászjegyet váltottak vadászcselédekül jelentenek be oly egyéneket, akik foglalkozásuknál fogva cselédeknek nem tekinthetők s akik a bejelentőhöz szolgálati viszonyban nem állanak (mint fiú, rokon, vendég, ismerős, jóbarát stb.) az illetékes hatósági közegek pedig az ilyen bejelentéseket láttamozzák, ennél fogva a kincstárt károsító ezen szabálytalan eljárásnak meggátlása céljából a belügyminiszter újból felhívja az illetékes hatóságokat, hogy utasítsa a közegeit, hogy a cseléd vadászjegyek elnyerése iránti bejelentések láttamozása körül a fentemlített 42.934/1886. B. M. sz. körrendelet határozmányai is betartassanak, mert ellen esetben a pénzügyminiszter úratirata szerint a pénzügyigazgatóságok kötelesek lesznek mulasztás esetén az illető tisztviselő eljárásának megtorlását az 1886: XXIII. t. c. 2. §-a értelmében kérni.

Vadászati év. A vadászati év az 5007/1924.

P. M. számú rendelet 3. §-a értelmében minden év augusztus hónapjának első napján kezdődik és a következő év július hónapjának 31-ik napján végződik. Az egész vadászati évre szóló vadászjegy érvényessége annak a vadászati évnek az utolsó napján (július hó 31-én) szűnik meg, amelyre kiállították. *(l. Haszonbérleti szerződés kezdete.)*

Vadászati jog. A vadászati jog az 1883: XX. t. c. 1. §-a értelmében a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka. Vadászati joga van tehát minden ingatlannal rendelkező tulajdonosnak tekintet nélkül az ingatlan nagyságára és arra, hogy az ingatlan hol fekszik, vagy hogy az ingatlan tulajdonosa magyar vagy külföldi állampolgár.

Az a körülmény, hogy az ingatlan vadállománya gazdag vagy szegény, a földtulajdonhoz társított vadászati jogot nem érinti, mert a vadászati jog az ingatlant akkor is megilleti, ha az ingatlanon egyetlen vad sincsen.

A vadászati jog alanya az ingatlan mindenkori tulajdonosa. Minthogy a vadászati jog az ingatlan tulajdonjogától nem választható el, az ingatlan eladásával együtt jár a vadászati jog elidegenítése is, ami nem azt jelenti, hogy az ingatlan tulajdonosa, a vadászati jogalany, az ingatlannal együtt az ingatlanon lévő vadakat is eladja, hanem csak azt, hogy a vadakra vonatkozó foglalási jogot idegeníti el. *(l. Tulajdonjog vad felett általában.)*

A vadászati jog tárgya éppen ez okból nem a szabad állapotban lévő gazdátlan, uratlan vad, hanem a vad helyett a vad foglalására, occupálására alkalmas cselekmények, azaz a vadászati jog gyakorlása, a vadászat.

A vadászati jogtól lényegesen különbözik a va-

dászati jog gyakorlása, melyre vonatkozó ismertetés „Vadászterület” alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. A vadászati jognak, mint az 1883: XX. t. c. 1. §-a értelmében a földtulajdon elválaszthatatlan tartozékának használata tekintetében a magánosok között felmerült jogviták — ámbár a közérdekkel is kapcsolatosak, mégis tekintettel a magánérdek túlnyomó voltára — általában magánjogi természetűek. (Hatásköri Biróság 43/1924. szám Grill féle döntvénytár 1925. évf.)

2. Az a magánjogi, tehát birói útra tartozó kérdés, hogy valamely területen a vadászati jog gyakorlása kit illet, a törvény által közigazgatási útra utalt azon kérdéstől, hogy a jog miként gyakorolható, függetlenül és önnálóan döntendő el. (Kuria 488/1900. szám; Térfy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 366. l.)

Vadászati jog gyakorlása. (l. *Vadászterület és Vadászati jog.*)

Vadászati kár. Az 1883: XX. t. c. 16. §-ának 2. bekezdése a vadászati kárról és annak megtérítéséről a következő rendelkezést tartalmazza:

A vadászat gyakorlása közben a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért, a vadászatot gyakorlók teljes kárpótlással tartoznak. A kár bejelentése és megtérítése a 7. §-ban megírt módon, (l. *Vadkárnál eljárás*) eszközölnöd.

Az idézett rendelkezés van hivatva biztosítani a kiméletes vadászatot.

A vadászati kár lényegesen különbözik a vadkártól. Amíg a vadkárt egyedül a fővadak (szarvas és dámvad) okozhatják, addig a vadászati kárt a fővadak nem idézhetik elő. (l. *Vadkár.*)

A vadászati kár elkövetője a vadászati jogot gyakorló vadász vagy annak meghatalmazottja, továbbá a vadász segédszemélyzete (vadőr, erdőőr, hajtó stb.) és a vadász segédeszközei. (vadászkutya stb.)

A vadászati kár további kelléke, hogy a kár a vadászati jog gyakorlása — a vadászat — közben és a törvényben meghatározott gazdálkodási ágban történjen.

A vadászati kár közönséges esete, amikor a vadász a veteményeket, ültetvényeket letapossa, vagy a nemes fákat megsörétezi.

Hatáskör: A vadászati kár megtérítése iránti igény érvényesítése a közigazgatási hatóságok helyett a rendes bíróság elé tartozik; közigazgatási hatóság elé csak abban az esetben tartozhat, ha a vadászati kár vadászati kihágás elkövetéséből (1883: XX. t. c. 45. §.) származik, pl. a vadászati kárt jogosulatlan vadász, orvvadász cselekménye idézi elő. (l. „Haszonbérleti szerződésnél minta“ alatt közölt szerződés 14. pontját)

Joggyakorlat: Vadászás közben gyalog vagy lóháton másnak területén való átjárás mezőrendőri kihágást nem képez. Ha a vadászat gyakorlására jogosított a más földjén való átjárás által kárt okoz, ezen kár a vadászati törvény alapján csak akkor ítéltető meg, ha a kár kihágásból származik. Ha a kár nem a kihágásból származik, a panaszos kárkövetelésével a kir. bírósághoz utasítandó. (Belügyminiszternek 4227/1900 számú határozata; Egerváry II. kötet 140. l.)

Vadászati kihágás. Az 1883: XX. t. c. a következő vadászati kihágásokat ismeri:

1. idegen vadászterületen jogosulatlan vadásza-

tot (1883: XX. t. c. 26. §. 1. *Egyszerű orvvadászat.*),

2. idegen vadászterületen éjjel, kerített helyen vagy tiltott eszközökkel jogosulatlan vadászatot (idézett t. c. 27. §. 1. *Minősített orvvadászat.*),

3. a vadászati jogosítottnak az ingatlan tulajdonosa által való megtámadását, akadályozását (idézett t. c. 28. §. 1. *Vadászat megakadályozása.*),

4. tiltott időben való vadászatot (idézett t. c. 29. §. 1. *Tiltott időben vadászat.*),

5. vadak fiainak elfogását (idézett t. c. 30. §. 1. *Vadok fiainak elfogása.*),

6. madarak fészkeinek elrombolását (idézett t. c. 30. §. 1. *Vadok fiainak elfogása.*),

7. madarak tojásainak elszedését (idézett t. c. 30. §. 1. *Vadok fiainak elfogása.*),

8. tiltott időben hasznos vad lövését, ha a vad a vadásznál megtaláltatik (idézett t. c. 31. §. 1. *Tiltott időben hasznos vad lövése.*),

9. tiltott időben hasznos vad árulását vagy vételét, ha a vad az illetőnél megtaláltatik (idézett t. c. 31. §. 1. *Tiltott időben hasznos vad lövése.*)

10. ebeknek tilos vadászterületre való szándékos vitelét (idézett t. c. 32. §. 1. *Ebekkel vadászati kihágás.*),

11. a nyájörző ebekre vonatkozó intézkedések megszegését (idézett t. c. 32. §. 1. *Ebekkel vadászati kihágás*) és

12. hivatalból való vadászatnál annak a szabálynak a megszegését, hogy ilyen vadászaton ragadozó vadakon kívül más vadat lőni nem szabad. (idézett t. c. 22. §. 1. *Hivatalos vadászat.*)

A törvény a fent felsorolt cselekményeken kívül még egyéb vadászati cselekmények véghezvitelét is tilalmazza, pl. a jogosított vadásznak sem

szabad tiltott eszközökkel (idézett t. c. 15. §.) vagy a fényszóró alkalmazásával hasznos vadra vadászni (18.000/1929. F. M. számú rendelet), a törvényhozó e rendelkezést azonban elmulasztotta szankcióval ellátni. (l. *Minősített orvvadászat és Fényszóró.*)

Az 1883: XX. t. c. 26.-32 §-aiban meghatározott fent felsorolt vadászati kihágások két csoportra oszlanak aszerint, amint a vadászatra jogosultakat védik e joguknak megsértése, bitortlása ellen (idézett t. c. 26., 27. és 28 §.) vagy pedig azoknak a rendészeti természetű szabályoknak és korlátozásoknak a megtartását vannak hivatva biztosítani, amelyeket az állam a vadászat gyakorlása tekintetében közérdekből felállít. (Idézett t. c. 29., 30. és 31. §-ai.)

Vadászati kihágás ellenőrzése. A vadászati jog tulajdonosa vagy e jog gyakorlásának a haszonbérelője és a felvigyázó személyzet (tehát a vadőr, erdőőr, vadászmeister, vadászati felügyelő stb.), nemkülönbén a közrend fenntartására hivatott közegek jogosítva vannak mindenkit, kit tilos vadászaton kapnak, ha magát fel nem ismerhetővé tette, nevét eltagadta, vagy állandó lakhelye ismeretlen, a legközelebbi községi hatóságához kísérni, hogy itt kiléte kideríttessék. (1883: XX. t. c. 42. §.)

A törvény az igazoltatási és bekísérési jogot megadja:

1. a vadászati jog tulajdonosának és e jog haszonbérelőjének,
2. a vadászati felvigyázó személyeknek,
3. a közrend fenntartására hivatott személyeknek. (csendőr, rendőr, pénzügyőr.)

A fent felsorolt személyeket az a jog is megilleti, hogy a vadászterületen talált gyanús személyeket megmotozhatják és az azoknál lévő vadászati

felszereléshez tartozó eszközöket lefoglalhatják. A motozás, illetőleg lefoglalás, valamint az igazoltatás és bekísérés ellen ellentállásnak helye nincsen, mert az ellentállóval szemben szükség esetén fegyver használata is igénybe vehető.

A hatósági személyeket a fent körülírt ellenőrzési, beavatkozási jog figyelemmel az 1883:XX. t. c. 39. §-ára tulajdonképpen csak akkor illeti meg, ha hivatalból üldözendő vadászati kihágás tényálladék elemei látszanak fennforogni.

A vadászati kihágások fokozottabb ellenőrzéséről szóló 1110/1927. B. M. számú körrendelet (Belügyi Közlöny 1927. évf. 53. szám) szövege a következő:

Arról értesültem, hogy a vadászatról szóló 1883:XX. t. c.-ben meghatározott vadászati kihágások annyira elharapódzottak, hogy megbénítják az érdekeltek ama munkáját, hogy vadászgazdaságukat a kívánatos színvonalra emeljék.

A vadtenyésztés fontos köz- és nemzetgazdasági érdek, amelyet a rendelkezésre álló törvényes eszközökkel meg kell védeni, illetőleg az érdekek ellen irányuló cselekményeket keményen és sürgősen meg kell torolni. Nem állhatunk tehát meg ott, hogy miután a vadászati kihágások nagyrésze magánvádra üldözendő, az üldözés súlypontját csak a hivatalból üldözendő vadászati kihágásokra helyezzük.

Ez okból nemcsak a hivatalból, hanem a magánvádra üldözendő vadászati kihágások (l. *Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre.*) felderítését is a közigazgatási hatóságoknak eminens feladatává teszem.

Távol áll tőlem, hogy a rendőri büntető bíróságok függetlenségét legkevésbé érintsem, felügye-

leti jogom azonban kötelességemmé teszi azt, hogy a rendőri büntető bíróságok előtt is feltárjam azt a veszélyt, ha az annyira elburjánzott, a köz-, illetőleg nemzetgazdasági érdekeket veszélyeztető vadászati kihágásokat a jogszabályalkotók akaratával ellentétben enyhe felfogással ítélnék meg.

Az előadottaknál fogva felhívom az Alispán, Főkapitány urakat és a thj. felruházott városok Tanácsát, utasítsák az elsőfoku hatóságokat arra, hogy igénybe vehető közegeik útján a vadászati kihágások felderítésében hathatósan működjenek közre, az elsőfokú rendőri büntető bíróságokat pedig arra utasítsák, hogy a vadászati kihágási ügyeket soronkívül intézzék el, az iratokat felebbezés esetében haladéktalanul terjesszék fel a felebbviteli hatósághoz, a jogerős ítéleteket pedig minden késedelem nélkül hajtsák végre. Hívja fel őket egyszersmind arra is, hogy a vadászati kihágások megítélésénél és a büntetések kiszabásánál a fenn előadottakat tartsák szem előtt. (l. 1. Orvvadászat ellenőrzése, 2. Csendőrség és 3. Vadászjegy ellenőrzése.)

Vadászati kihágás megállapításának előfeltétele. Vadászati kihágás megállapításának előfeltétele a vétkesség. A vétkesség akkor forog fenn, ha a tettes a vadászati kihágást szándékosan vagy gondatlanságból követte el. A gondatlanságot vétkesnek kell már nevezni akkor, ha a rendes átlag ember szokásos gondossága nincs betartva, miért is büntetőjogi mentességet csak azok a mulasztások igényelhetnek, amelyek elkerülésére speciális szakértelem vagy szaktudás volna szükséges. Minthogy a vadászterület megismeréséhez ilyen különös szakértelem nem szükséges, a terhelt — orvvadászat esetén — hiába hivatkozik arra, hogy a tilos vadászterületen nem szándékosan

vadászott, hanem csak véletlenségből, illetőleg abból az okból tévedt oda, mert a vadászterület határait nem ismerte. (l. *Egyszerű orvvadászat alatt I. csoport 8. számú határozatot.*)

A vadászati kihágás megállapításához az is szükséges, hogy a terhelt büntetőjogi szempontból beszámítható legyen. A beszámíthatóság hiánya a kihágás alól mentesít.

A beszámítást kizáró okokat az 1878: V. t.-c. 76—82. és 88., valamint az 1908: XXXVI. t.-c. 15. és 16. §-ai sorolják fel s a törvény ezen rendelkezései az 1879: XL. t.-c. (Kbtk.) 12. §-a értelmében a kihágások eseteiben is alkalmazandók. Ilyen beszámítást kizáró okok: 1. a gyermek- (12*éven aluli) kor, 2. a fiatal- (18 éven aluli) kor, de csak akkor, ha a fiatal-korúnak a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg, 3. a siketnémaság, ha az ebben szenvedők cselekvésük bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bírnak, 4. az öntudatlan állapot, 5. az elmezavar, ha az akaratelhatározási képességet kizárja, 6. az ellenállhatatlan erő, 7. a fenyegetés, a mely a cselekvő, vagy valamely hozzátartozójának életét vagy testi épségét közvetlenül és másképp el nem háríthatólag veszélyezteti, 8. a bűncselekmény tényálladáki elemeire vonatkozó tévedés (pl. X. abban a hiszemben vadászik Y. vadászterületén, hogy ettől a vadászatra engedélyt nyert: 1883: XX. t.-c. 26. §.) feltéve, hogy a tévedés nem gondatlanságból eredt, 9. a jogos védelem, 10. a végszükség, ha a cselekmény a cselekvő, vagy hozzátartozója életének véletlenül származott más módon el nem hárítható közvetlen veszélyből való megmentése végett követték el.

Joggyakorlat: 1. 14 éves gyermek cselekménye

bűnösségének felismerésére szükséges belátással nem bírónak tekintendő és ezért vadászati kihágás miatt sem marasztalható el. (Belügyminiszternek 1160|1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 128. l.)

2. Időszaki őrjüngésben szenvedő panaszlott az ellene vadászati kihágás miatt emelt vád alól felmentendő ugyan, de a fegyvertartástól eltiltandó és fegyvere elkobzandó és értékesítendő. (Belügyminiszternek 5502|1889. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 316. l.)

Vadászati kihágása alkalmazottnak. A vadász a vadászati kihágást elkövetheti segédszemélyzetével (vadőr, hajtó, napszámos, cseléd stb.), vagy családtagjaival is, mely esetben alanyi halmazattal állunk szemben, amikor pedig egy és ugyanazon személy követ el több kihágást, tárgyi halmazatról (1883: XX. t.-c. 35. §.) beszélünk.

Az 1883: XX. t.-c. 35. §-ának ide vonatkozó rendelkezése a következő:

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgálait vagy napszámosait használta segédekül, a segédek ellen kiszabott pénzbüntetésekért szintén felelős.

Ha valaki a vadászati kihágás elkövetéséhez családtagjait, a vele közös háztartásban élőket, gyám-sága és gondnoksága alatt álló egyéneket, cselédeket, iparos- és kereskedőtanoncokat vagy munkásokat használja, az ezek ellen kiszabott pénzbüntetésekért — fizetéseképtelenségük esetében — első sorban felelős. Az eljárás a 44. §-ban megszabott módon alkalmazandó.

A törvény rendelkezésének a célja, amikor a vadászati kihágás elkövetéséhez segédekül felhasznált

személyeket két csoportra osztja, nem egészen világos. A cél bizonyára az, hogy a törvény különbséget kíván tenni az egyenesen vadászati célra használt személyek és az olyan személyek megbüntetése között, akiket a vadász a vadászati kihágás elkövetésénél csak mintegy alkalomszerűen használ fel. Az előbbi csoportba tartoznak a szolgák és napszámosok, a második csoportba pedig a családtagok, közös háztartásban élők, gyámság és gondnokság alatt állók stb., amint azt a törvény felsorolja. Mint-hogy az első csoportban megjelölt személyek segédkező cselekménye jóval kevesebb önállósággal rendelkezik, mint a második csoportban felsorolt személyeké, a törvénynek a különben homályos rendelkezését akként kell értelmezni, hogy a terhelt vadász az első csoportban megjelölt személyekre kiszabott pénzbüntetésért közvetlenül felelős, azaz a segéd helyett minden esetben a tettes tartozik fizetni; míg a második csoportban felsorolt személyekre kiszabott pénzbüntetésért a terhelt csak akkor felelős, ha a segéd személy nem tud fizetni, tehát csak másod sorban felelős. Ebből a megállapításból azonban arra kell következtetni, hogy ha a segédre kiszabott pénzbüntetést behajtani nem lehet, az elzárásra átváltoztató büntetést a segéd helyett a tettesnek, a vadásznak kell elszervedni.

Joggyakorlat: 1. Vadászati ügyekben a cseléd által elkövetett kihágásért a gazda felelőssége csak azon esetben állapítható meg, ha a gazda a cselekmény elkövetésére cselédjének világos utasítást adott. (Belügyminiszternek 2067/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 129. l.)

2. Aki a vadászati kihágás elkövetésénél szolgáját segédül felhasználja, a szolgára kiszabott bün-

etésért felelős. (Belügyminiszternek 2198|1898. számú határozata; Egerváry II. kötet 124. l.)

3. Aki vadórét vagy szolgáját idegen vadászterületre, tehát orvvadászni küldi, nem követ el külön kihágást, hanem az illetőre kiszabott pénzbüntetésért felelősséggel tartozik. (Belügyminiszternek 2136|1898. számú határozata; Egerváry II. kötet 125. l.)

4. Vadászati kihágásban elmarasztalt kiskorú gyermek atyja csak azon esetben büntethető, ha bebizonyul, hogy fiát a vadászati kihágás elkövetésére felhasználta. (Belügyminiszternek 4425|1900. számú határozata; Egerváry II. kötet 124. l.)

5. A gazda a cselédje által okozott kárért csak annyiban felelős, amennyiben a cseléd gazdája megbizásából járván el, a kártétel ezen megbízás teljesítése körében követte el és magával a megbizással okozati összefüggésben áll. (Kuria 936|1886. szám; Polgárjogi határozatok tára I. kötet 350. l.)

Vadászati kihágása családtagnak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak és Vadászati kihágása kiskorúnak.*)

Vadászati kihágása cselédnek. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak.*)

Vadászati kihágása gondnokság alatt állónak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak.*)

Vadászati kihágása gyámság alatt állónak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak és Vadászati kihágása kiskorúnak.*)

Vadászati kihágása kiskorúnak. A kiskorúak által elkövetett vadászati kihágások elbírálásánál figyelembe kell venni az 1908; XXXVI. t. c. idevonatkozó rendelkezéseit is.

Az idézett t. c. 15. §-a értelmében az ellen, aki a vadászati kihágás elkövetésekor életének

tizenkettedik évét meg nem haladta, sem vád nem emelhető, sem bünvádi eljárás nem indítható.

Ha a tizenkettedik életévét még be nem töltött gyermek vadászati kihágást követett el, a hatóság, amely elé kerül, őt megfenyítés végett a házi fegyelem gyakorlására jogosított egyénnek, vagy az iskolai hatóságnak adhatja át. Az iskolai hatóság a gyermeket megdorgálhatja, vagy iskolai elzárással fenyítheti.

Ha az ilyen korú gyermek eddigi környezetében erkölcsi romlásnak van kitéve vagy züllésnek indult, a hatóság a gyámhatóságot értesíti és ha a gyermek érdekében halaszthatatlanul szükséges, a gyermeket ideiglenes felvétel végett a legközelebb eső állami gyermekmenhelybe szállítja. A gyámhatóság a gyermek javító nevelése iránt az érre nézve irányadó szabályok értelmében határoz.

Az a fiatalkorú, aki a vadászati kihágás elkövetésekor életének tizenkettedik évét már meghaladta, de tizennyolcadik évét még be nem töltötte, ha a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége nem volt meg, büntetőjogi felelősségre ugyancsak nem vonható. (Idézett t. c. 16. §.)

Ha a bíróság ily esetben szükségesnek látja elrendelheti, hogy a fiatalkorút törvényes képviselője, hozzátartozója, vagy más alkalmas egyén házi felügyelet alatt tartsa, vagy intézkedhetik az iránt, hogy a fiatalkorú házi vagy iskolai fenyítést kapjon.

Ha az ilyen fiatalkorú eddigi környezetében erkölcsi romlásnak van kitéve vagy züllésnek indult, a bíróság a fiatalkorúnak javító nevelését rendeli el.

Az ellen a fiatalkorú (12-től 18. évig) ellen, akinek a vadászati kihágás elkövetésekor a büntethetőséghez szükséges értelmi és erkölcsi fejlettsége

meg volt, a következő intézkedések tehetők:

1. dorgálás,
2. próbára bocsátás,
3. javító nevelés,
4. elzárásbüntetés,
5. pénzbüntetés. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak.*)

Joggyakorlat: 1. Vadászati kihágást elkövető kiskorú fiú büntetéseért az atyja felelőssége ki nem mondható, ha nincsen beigazolva, hogy a kiskorú a kihágásra atyja által használtatott fel. (Belügyminiszternek 2932|1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 126. l.)

2. Ha kiskorú az orvvadászatot atyja tulajdonát képező fegyverrel követi el, így a fegyver atyjának visszaadandó. (Belügyminiszternek 1723|1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet.)

3. A büntető novella 11. §-a alapján a másodfokú rendőri büntető bírósághoz hivatalból felterjesztett elsőfokú ítéleteket nemcsak a büntetés végrehajtását felfüggesztő részében, hanem egész terjedelmében kell felülbírálni.

A fiatalkorúra vadászati kihágás okából kiszabott büntetés végrehajtását nem lehet felfüggeszteni.

Indok: B. I. fiatalkorú ellen a kihágási eljárás engedély nélküli vadászás és fegyvertartás miatt az 1883: XX. t. c. 26. §-a, a 9862|1920. M. E. számú rendelet 1. §-a és az 1908: XXXVI. t. c. 17. §. 4. pontja alapján indítatott meg..... stb.

Az 1908: XXXVI. t. c. 11. §-a szerint azokat a rendőri büntető bírósági elsőfokú ítéleteket, amelyekben a büntetés végrehajtásának egy évi próba-időre való felfüggesztése mondatott ki, hivatalból kell a másodfokú hatósághoz felülbírálás végett fel-

terjeszteni.

A másodfokú rendőri büntető bíróság tehát azzal, hogy csupán csak a felfüggesztés kérdésében határozott, az idézett törvényszakasz rendelkezését nem tartotta be, de rendelkezésének törvényes alapja nincs is.

A másodfokú rendőri büntető bíróságnak tehát az elsőfokú ítéletet felül kell bírálni, amely felülbírálásnak az elsőfokú ítéletet teljesen fel kell ölelnie.

Ami a büntetés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérdést illeti, a jelen esetben az 1908: XXXVI. t. c. 8. §-a alkalmazást azért nem nyerhet, mert a terhelt fiatalkorú. A fiatalkorúakra ugyanis az idézett törvénycikk második fejezete teljesen különálló rendelkezéseket tartalmaz; tehát velük szemben csakis ezeket a rendelkezéseket lehet alkalmazni. Ezek között pedig nincs olyan, amely a büntetés végrehajtásának felfüggesztését megengedné. (Belügyminiszternek 1383/1926. számú határozata; Belügyi Közlöny 1926. évf. 400. l.)

Lásd még „Minősített orvvadászat” alatt a 6. számú határozatot.

Vadászati kihágása közös háztartásban állónak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak.*)

Vadászati kihágása napszámosnak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak.*)

Vadászati kihágása tanoncnak. (l. *Vadászati kihágása alkalmazottnak és Vadászati kihágása kiskorúnak.*)

Vadászati kihágásnál büntetés mértéke. Az 1883:XX. t. c. a vadászati kihágásokat egyedül pénzbüntetéssel bünteti. A pénzbüntetés összege az idézett t. c. szerint az egyes vadászati kihágások szerint különböző.

Az 1928 : X. t. c. 2. §-a az 1883 : XX. t. c.-nek a pénzbüntetés összegére vonatkozó rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. Az 1883 : XX. t. c.-ben megállapított régi büntetési tételeket a vonatkozó vadászati kihágásoknál ez okból el is hallgattuk.

A pénzbüntetés összegére vonatkozó újabb rendelkezést az 1928 : X. t. c. 5. §-ában találjuk meg, amely szerint az 1883 : XX. t. c. által meghatározott vadászati kihágásoknál a pénzbüntetés legkisebb összege egy pengő, a pénzbüntetés legmagasabb összege pedig hatszáz pengő.

A vadászati kihágás halmazata (a terhelt egyszerre több vadászati kihágást követ el pl. tiltott időben orrvadász) esetén a maximális hatszáz pengő a kétszereséig (1200 pengő) felemelhető.

Hogy az eljáró bíró a vadászati kihágásoknál az elítélre a törvényszerinti határ (1—600 pengő) között mily összegű pénzbüntetést szab ki, arra nézve az 1928 : X. t. c. 6. §-a a következő rendelkezést tartalmazza :

A pénzbüntetés összegének megállapításában a bíróság ne csak a cselekmény alanyi és tárgyi súlyosságát, hanem egyuttal az elítélt egyéni, vagyoni és kereseti viszonyait is vegye figyelembe. E körülmények figyelembevételével a pénzbüntetést úgy kell megállapítani, hogy a kiszabott pénzbüntetés a különböző vagyoni és kereseti viszonyok között élő különböző egyénekre nézve egyenlő súlyu cselekménnyel szemben vagyoni és kereseti viszonyaikhoz arányitva egyenlő súlyú vagyoni hátrányt jelentsen.

A most idézett rendelkezés értelmében megtörténhetik, hogy a bíró azt az orrvadászt, aki egy szarvasbikát ejtett el, kisebb összegű pénzbüntetéssel bünteti, mint azt az orrvadászt, aki hasonló körül-

mények között csak egy fürjet lőtt. Ez az eset akkor következik be, ha a szarvasbika elejtője egy igen szegény és a fürj elejtője pedig egy igen gazdag ember.

Az 1883:XX. t. c. vadászati kihágásokért a következő összegű pénzbüntetési tételeket ismerte:

1. egyszerű orvvadászatért (1883:XX. t. c. 26. §.) 10 forinttól 50 forintig és 20 forinttól 100 forintig;

2. minősített orvvadászatért (idézett t. c. 27. §.) 100 forinttól 200 forintig;

3. vadászat megakadályozásáért (idézett t. c. 28. §.) 10 forinttól 50 forintig;

4. tiltott időben vadászatért (idézett t. c. 29. §.) 5 forinttól 50 forintig;

5. vadak fiainak elfogásáért, madarak fészkeinek elrombolásáért és tojásainak elszedéseért (idézett t. c. 30. §.) 1 forinttól 10 forintig;

6. Tiltott időben hasznos vad lövéseért (idézett t. c. 31. §.): szarvas vagy däm vad bikáért darabonként 60 forint, szarvas vagy däm vad tehénért 50 forint, őzért 20 forint, fajdkakas-, fácán- és tüzokért 5 forint és minden más vadért darabonként 3 forint;

7. ebekkel vadászati kihágásért (idézett t. c. 32. §.) 1 forinttól 10 forintig.

A most felsorolt büntetési tételek, amint azt már fent mondtuk, hatályukat veszítették.

A pénzbüntetést behajthatatlansága esetében elzárásra kell átváltoztatni, melynek tartamát a marasztaló ítélet előre megállapítja. Az átváltoztatásnál 1 pengőtől 100 pengőig terjedő összeg helyett egy-egy napot lehet számítani. Az ítélkező hatóság azt az összeget, amely helyett a pénzbüntetés behajthatatlansága esetére egy napi szabadságvesztés büntetést állapít meg, az elítélt egyéniségének, vagyoni és

kereseti viszonyainak figyelembevételével úgy határozza meg, hogy az elítéltet a pénzbüntetés lefizetésére indítsa.

A pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés büntetés (elzárás) tartama az 1883:XX. t. c.-ben megállapított vadászati kihágások esetében nem haladhatja meg a 30 napot. Kihágások halmazata esetében azonban e tartam a kétszereséig, azaz 60 napig terjedhet.

A büntetést végrehajtó hatóság a pénzbüntetés megfizetésére halasztást adhat s azt is megengedheti, hogy az elítélt a pénzbüntetést vagyoni és kereseti viszonyainak és egyéb körülményeinek megfelelő részletben fizesse meg. (1928:X. t. c. 8—13. §§.)

Vadászati kihágásnál büntetéspénz hová fordítása. A büntetéspénz hováfordításáról az 1901:XX. t. c. 23. §-a a következőleg rendelkezik:

A közigazgatási hatóságok által hozott kihágási ítéletek alapján befolyó összes büntetéspénzeknek felerésze a községet illeti, másik felerésze pedig a pénzügyminiszter kezelése alá tartozik.

A községeket illető összegek a községek szegényügyi céljaira fordítandók.

A pénzügyminiszter kezelése alá tartozó összegek az állami költségvetésben a rendes bevételek között irányoztatnak elő és az utolsó 3 év átlagának megfelelő arány szerint az igazságügyi, földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszteri tárca javára fordítandók.

Az idézett törvényhely hatályba lépte előtt a büntetéspénz hová fordításáról az 1883:XX. t. c. 36. §-a intézkedett, mely szerint a pénzbüntetések fele mindenkor a feljelentőt illeti, a másik fele azon község szegényei javára esik, melynek a határában a

kihágás elkövetett.

Minthogy az 1901:XX. t. c. 23. §-a kizárólag a „közigazgatási hatóságok által hozott kihágási ítéletek” alapján befolyó büntetéspénzek hováfordításáról rendelkezik, felmerül az a kérdés, hogy ha vadászati kihágási ügyben tévedés folytán az illetékes közigazgatási hatóság helyett rendes bíróság, kir. járásbíróság jár el és hoz marasztaló ítéletet, a büntetéspénz hováfordítására a fentidézett két törvényhely közül (a régi és az új törvény) melyik lesz az irányadó, azaz, hogy a kir. járásbíróság a büntetéspénz felét, figyelemmel az 1892:XXVII. t. c. 3. §-ának rendelkezésére, pl. kiutalhatja-e a vadászati kihágást feljelentő csendőrnek.

Az a körülmény, hogy a kir. járásbíróság olyan kihágásért állapította meg a pénzbüntetést, amely rendszerint közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik, nem vonja maga után az 1892:XXVII. t. c. 3. §-ával szemben az 1901:XX. t. c. 23. §-ának az alkalmazását, mert abban a kérdésben, hogy az ítélet a büntetéspénz hováfordításáról a két törvény közül melyik szerint rendelkezzen, nem a bűncselekmény, nem is az a körülmény, hogy rendszerint mely hatóság hatáskörébe tartozik, hanem egyedül az irányadó, hogy kir. bíróság vagy közigazgatási hatóság hozta-e az ítéletet.

Azokban a vadászati kihágási ügyekben tehát, amelyekben a közigazgatási hatóság helyett tévesen kir. bíróság jár el, a pénzbüntetés hováfordítása szempontjából az 1901:XX. t. c. 23. §-ában foglalt ellenére is a fentidézett 1883:XX. t. c. 36. §-ában foglalt régebbi rendelkezések az irányadók, a kir. járásbíróság a büntetéspénz felét tehát a kihágást feljelentő csendőrnek fogja kiutalni. Az igazság-

ügyminiszter egy konkrét ügyben 65.096|1914. I. M. szám alatt ilyen értelemben nyilvánított véleményt a belügyminiszternek.

Joggyakorlat: Szarvastehénnek tiltott időben lövése, illetőleg forgalomba hozatala miatt kiszabott büntetéspénz feleösszege az eladás helye szerinti községet illeti. (Belügyminiszternek 2853|1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár X. kötet.)

Vadászati kihágásnál büntethetőség előfeltétele. (l. *Vadászati kihágás megállapításának előfeltétele.*)

Vadászati kihágásnál elévülés. Ha vadászati kihágás miatt a kihágási bíróságnál a tett elkövetése napjától számítandó három hó alatt panasz vagy feljelentés nem történik, a kihágás büntethetősége elévül.

Ha azonban a büntető törvények alá tartozó eset forog fenn, az elévülési idő is a büntető törvények értelmében határozatlik meg. (1883:XX. t. c. 46. §.)

Az a körülmény, hogy a panasz három hó alatt a kihágási bíróság helyett pl. a községi előljáróság vagy csendőrség előtt terjesztett elő, a bűnvádi eljárás megindítását nem zárja ki, mert a 65.000|1909. B. M. számú rendelet 52. §-ának utolsó bekezdése szerint a magánindítványt kellő időben előterjesztettnek kell tekinteni, ha azt a jogosult a törvényes határidőben — habár az eljárásra nem illetékes hatóságnál vagy hiányosan — terjesztette elő.

A belügyminiszter az 1883:XX. t. c. 32. §-ában meghatározott vadászati kihágás elévülésének megakadályozását igyekszik biztosítani a 69.399|1886. számú rendeletében foglalt intézkedéssel. (l. *Ebekkel vadászati kihágás.*)

Joggyakorlat: 1. Vadászati kihágás miatt a rendőri büntető eljárást, akár hivatalból, akár magánvádra üldözendő az, a cselekmény elkövetésétől számított 3 hó alatt lehet csak megindítani, mert ezen időn túl a büntethetőség elévül. (Belügyminiszternek 3277|1925. számú határozata; Belügyi Közlöny 1925. évf. 1016. l.)

2. Vadászati kihágási ügyeknél is az eljárás közben az elévülés 6 hónap — nem 3 hónap — alatt következik be. (Belügyminiszternek 3676|1891. számú határozata; Egerváry I. kötet. 248. l.)

Vadászati kihágásnál eljárás megindítása.
(l. Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre.)

Vadászati kihágásnál eljárási költségek. A vadászati kihágások által okozott költségek, amennyiben az eljárás folyama alatt bejelentetnek, a kihágás felett hozandó ítéletben megállapítandók. (1883: XX. t. c. 45. §.)

Vadászati kihágásnál eljárási költségek a 65.000|1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1909. évf. 1719. l.) 210. §-a értelmében:

1. az eljáró tisztviselő vagy közeg utiköltsége és napidija, amennyiben a fennálló szabályok értelmében arra igénye van;

2. a magánvádlónak és a sértettnek készkiadásban okozott szükséges költsége;

3. a tanudij;

4. a szakértő (becsüs, tolmács) díja;

5. a netáni előzetes vagy külön eljárás költsége, és

6. a végrehajtási költség.

A nem helyben lakó megidézett tanu a megjelenésével járó szükséges utiköltségnek és ha a kihallgatás helyétől nyolc kilométernél nagyobb távol-

ságban vagy a rendőri büntető bíróság székhelyének határán kívül lakik, a szükséges élelmezés és lakás költségének fedezésére állásához mért, mérsékelt el-látási díjnak megállapítását kérheti.

Oly megidézett tanuk, akik napi vagy heti bér-ből élnek és a tanuzás miatt aznapi keresetüktől egészen vagy részben elestek, ugyszintén munká-időben a földművesek, akik földjüket maguk műve-lik, valamint a segéd nélkül dolgozó kisiparosok az utazáshoz és kihallgatáshoz szükséges időnek, a ren-des átlagos keresetüknek megfelelő mérsékelt kár-pótlásra is igényt tarthatnak.

Oly tanu részére, akit elővezettek, tanudij meg-nem állapítható. (65.000|1909. B. M. sz. rendelet 211. §.)

Az eljárási költségeket büntető ítéletben az eli-télt terhére kell megállapítani.

Ha a terheltet felmentik, vagy az eljárást meg-szüntetik, a magánindítványra üldözendő kihágásnál az eljárási költségekben a magánvádlót kell marasz-talni, míg a nem magánindítványra üldözendő kihá-gás esetén a felmerült eljárási költségeket a magán-vádló és sértett költségének kivételével általában a hatóság pénztára viseli. (Idézett rendelet 214. §.)

Joggyakorlat: 1. Ha kihágás miatt folyamatba tett eljárás során terhelt felmentetik, a felmerült eljá-rási költségek a panaszost terhelik. (Belügyminiszter-nek 2790|1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 141. l.)

2. Vadászati kihágási ügyben terhelt felmentése esetén az eljárási költség a panaszos ellen megíté-lendő, s ha a panaszt vadásztársulat elnöke tette, a költségek megfizetésére nem a vadásztársulat, ha-nem a feljelentést tevő elnök vagy tag kötelezendő.

(Belügyminiszternek 844|1894. számú határozata; Egerváry II. kötet 142. l.)

3. Ha vadászati kihágási ügyben a tárgyaláson panaszosként szereplő jogi személy nevében ügyvéd jelenik meg, részére, tekintve, hogy az ily uton felmerült kiadás ügyvédi díj jellegével nem bír, a költség megállapítandó. (Belügyminiszternek 2645|1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 142. l.)

4. Vadászati kihágási ügyben eljárási költség feltételelesen nem állapítható meg. (Belügyminiszternek 2925|1896. számú határozata; Egerváry II. kötet 140. l.)

Vadászati kihágásnál eljárási szabályok. A vadászati kihágásoknál az eljárás tárgyában a rendőri büntető eljárás egységes szabályozásáról szóló 65.000|1909. B. M. számú rendeletben (Rendeleték Tára 1909. évf. 1719. l.) foglalt szabályok az irányadók. Az eddig érvényben volt 38.547|1880. számú szabályrendelet az 1883: XX. t. c. 47. §-ának idevonatkozó 2. bekezdésével együtt hatályát veszítette.

A vadászati kihágásnál az eljárás megindításának az előfeltétele a feljelentés. (hivatalból és magán indítványra.)

A feljelentést az eljárásra illetékes rendőri büntető bíróságnál kell megtenni; azonban azt a közési előljáróság, valamint más közigazgatási hatóságok és a rendőri közegek is elfogadni és az eljárásra illetékes rendőri büntető bírósághoz azonnal eljuttatni kötelesek. (*l. Vadászati kihágásnál elévülés.*)

A vadászati kihágást írásban vagy szóval lehet feljelenteni. A szóbeli feljelentésről jegyzőkönyvet kell készíteni. (65.000|1909. B. M. sz. rendelet 50. §-a.)

Névtelen feljelentés alapján az eljárást a rendőri büntető bíróság általában nem indítja meg. (Idézt rendelet 51. §.)

Az eljárás megindítása előtt hivatalból meg kell vizsgálni, hogy:

1. a cselekmény a rendőri büntető bíróság hatáskörébe tartozó vadászati kihágásnak jelenségeit magában foglalja-e?

2. a kihágás az ő illetékessége (l. *Vadászati kihágásnál illetékesség*) alá tartozik-e?

3. nem forog-e fenn az eljárás megindítását kizáró körülmény?

4. a magán indítványra üldözendő vadászati kihágás esetében jogosított-e a magán indítvány előterjesztésére az, aki a feljelentést vagy a magán indítványt tette, (l. *Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre.*) s azt a törvényes határidőn belül terjesztette-e elő? (Id. rendelet 53. §.)

Ha a rendőri büntető bíróság úgy találja, hogy az ügy az ő hatáskörébe és illetékessége alá tartozik, az eljárást megindítja és az ügy körülményeihez képest büntető parancsot bocsát ki, vagy a né tán szükséges előzetes eljárás után az ügy tárgyalására határnapot tűz ki.

A büntető parancs kibocsátásáról az idézett rendelet harmadik fejezete, az előzetes eljárásról pedig az idézett rendelet negyedik fejezete tartalmaz intézkedést.

A kitűzött tárgyalásra az idézett rendelet 106. §-a értelmében meg kell idézni:

1. a terheltet;
2. a magánvádlót és a sértettet;
3. a bejelentett meghatalmazottakat;
4. azokat a tanukat, akik az ügy lényeges körülményeiről tehetnek vallomást, ha ez a bizonyítás céljára szükséges;
5. szükséges szakértőket;

6. a tiszti ügyészt, mint közvádлот, amennyiben hivatalból üldözendő vadászati kihágásról van szó.

A tárgyalás szóbeli és nyilvános. (Id. rendelet 115. §.)

Minden ügyet lehetőleg egy tárgyalással kell befejezni. Ha az ügy tárgyalása egy napon be nem fejezhető, a rendőri büntető bíró a tárgyalást elhalasztja, a folytatólagos tárgyalásra lehetőleg azonnal rövid időre határnapot tűz és ezt a jelenlevőkkel szóval közli.

Elhalasztás esetében a megjelentek kérhetik, hogy őket azonnal hallgassák ki és a későbbi tárgyalásra ne idézzék meg. E kérelmet lehetőleg teljesíteni kell. (Id. rendeletet 103. §.)

A tárgyalást a rendőri büntető bíró a vád rövid megjelölésével megnyitja.

A vádra elsősorban a terhelt nyilatkozik.

Ha a terhelt a vadászati kihágás elkövetését beismeri és beismerése az eljárás adataival összhangban áll s teljesen kimerítő, a rendőri büntető bíró a további bizonyító eljárást mellőzheti.

Ha a terhelt a vadászati kihágás elkövetését tagadja, vagy ha a rendőri büntető bíró a bizonyítást egyéb okból szükségesnek látja, a bizonyítást felveszi.

Ha több terhelt van, őket külön-külön kell kihallgatni. A terheltek egymással és a tanukkal szembevitethetők.

A jelenlévő terhelt a tanuk vallomására, a szakértő nyilatkozatára és minden más bizonyítékra észrevételeket tehet. (Idézett rendelet 124. §.)

A tanukat egyenként és az ügy többi tanui jelen nem létében kell kihallgatni.

Oly tanuk, akiknek vallomásai eltérnek vagy

ellenkezik, szembesíthetők egymással. (Id. rendelet 132.§.)

Ha a bizonyítandó tények felismeréséhez vagy megítéléséhez külön szakértelem szükséges, szakértőt kell alkalmazni.

A rendőri büntető bíró indokolt esetben több szakértőt is meghallgathat. (Id. rendelet 140. §.)

A tanu és szakértő esküt vagy fogadalmat tesz le. (Id. rendelet 145. §.)

A bizonyítás befejeztével a rendőri büntető bíró felhívására a vád képviselője nyilatkozatát, azután a terhelt és meghatalmazottja a védelmet röviden előterjeszheti.

Ha a vád képviselőjében a tiszti ügyész fellép, a sértett a vád tárgyában kiegészítő vagy pótindítványokat tehet és a sértett a magánjogi igény tárgyában nyilatkozhatik.

A felek egynél többször csak a rendőri büntető bíró engedelmével szólhatnak fel; de a terheltet az utolsó szó mindig megilleti.

Ha újabb adatok vagy bizonyítékok beszerzése nem szükséges, a rendőri büntető bíró a felszólalások után a tárgyalást berekeszti és a határozatot rendszerint azonnal meghozza.

Ha a vadászati kihágási ügy bonyolódott vagy nagyterjedelmű és a halasztás veszéllyel nem jár, a határozathozatal kivételesen legfeljebb 3 napra elhalasztható. (Id. rendelet 148. §.)

A bíró a büntető parancson kívül ítélettel vagy végzéssel határoz.

Az ítéletben a bíró a terheltet a vád alól felmenti vagy bűnösnek mondja ki.

Felmentő ítéletet kell hozni:

1. ha a vád tárgyává tett cselekmény nem bűn-

tetendő cselekmény;

2. ha a vád alapjául szolgáló vadászati cselekmény elkövetése vagy az, hogy a terhelt követte el, nincsen bebizonyítva;

3. ha beszámíthatóságot kizáró, vagy a büntetőséget megszüntető ok forog fenn. (ld. rendelet 154. §. l. *Vadászati kihágás megállapításának előfeltétele.*)

Az ítélet indokolásában, amelyet a rendelkező résztől el kell választani, röviden ki kell fejteni, hogy a bíró mely tényeket és mely okokból tart bebizonyítottaknak vagy be nem bizonyítottaknak, továbbá azokat a jogi okokat, amelyek a felmentés vagy elítélés alapjául szolgáltak.

A büntető ítéletben ezenfelül ki kell emelni a súlyosbító és enyhítő körülményeket és különösen, ha a rendőri büntető bíró az 1879: XL. t. c. 21. §-át alkalmazta, vagy ha a büntetés végrehajtását feltélesen felfüggesztette, ennek okait. (ld. rendelet 157. §.)

A bíróság a határozatokat a jelenlévő érdekeltekkel kihirdetés, a távollévőkkel kézbesítés útján közli.

A büntető ítéletet az elítélttel minden esetben közölni kell. (ld. rendelet 159. §.)

Az ítélet kihirdetésekor a jogosultakat figyelmeztetni kell felelősségi jogukra és e jog gyakorlásának módjára, továbbá meg kell tőlük kérdezni, hogy kívának-e felelősségi jogukat gyakorolni, vagy megnyugosznak-e az ítéletben?

Ha a bíró az ítéletet kézbesítés útján közli, a jogosultakat felelősségi jogukra és gyakorlásának módjára a határozat hiteles kiadmányára vezetett értesítéssel figyelmezteti. (ld. rendelet 163. §.)

A felelősségi jog gyakorlásának hatálya van.

A vadászati kihágási ügyeket a 1110/1927. B. M. számú rendelet értelmében mindenkor soronkívül kell elintézni. (l. *Vadászati kihágások ellenőrzése.*)

Joggyakorlat: 1. Orvvadászat miatt folyamatba tett kihágási ügyben az ítélet kihirdetése után a panasz visszavonása hatálytalan. (Belügyminiszternek 4860/1908. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár III. kötet 115. l.)

2. Vadászati kihágási ügyben az ítélet meghozatala után magánpanaszos panaszának visszavonása által az eljárás már nem szüntethető meg. (Belügyminiszternek 3160/1898. számú határozata; Egerváry II. kötet 132. l.)

3. Ha vadászati kihágási ügyben a vadászati jogosultság illetőleg bérbeadás kérdése vitássá tétett, a rendőri büntető eljárás a Rbsz. 58. §-a értelmében a vitás kérdés eldöntéséig felfüggesztendő. (Belügyminiszternek 8762/1913. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VIII. kötet 296. l.)

4. Ha idegen területen való vadászás miatt több tettestárs ellen tételik feljelentés és a terheltek egyike a kihágás vádja alól felmentetik, ugy a többi tettestársra vonatkozó elmarasztalás hivatalból megsemmisítendő. (Belügyminiszternek 1209/1902. számú határozata; Egerváry II. kötet 133. l.)

Vadászati kihágásnál hatáskör. Vadászati kihágási ügyben a hatáskör az 1929 : XXX. t. c. 59. §-a értelmében a következő:

1. elsőfokon:

a) kis- és nagyközségekben a főszolgabíró vagy szolgabíró; abban a községben pedig, amelynek területére az állami rendőrség működése kiterjed az állami rendőrkapitányság vagy kirendeltség vezetője, vagy helyettük a belügyminiszter által

megbízott tisztviselő;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban a rendőrkapitányság vezetője, vagy helyette a belügyminiszter által megbízott tisztviselő;

c) Budapesten az állami rendőrség kerületi kapitánya, vagy helyette a belügyminiszter által megbízott tisztviselő.

2. másodfokon:

a) kis- és nagyközségekben az alispán; abban a községben pedig, amelynek területére az állami rendőrség hatásköre kiterjed, az államrendőrség kerületi főkapitánya;

b) megyei és törvényhatósági jogú városokban az állami rendőrség kerületi főkapitánya;

c) Budapesten az állami rendőrség budapesti főkapitánya;

3. harmadfokon:

a belügyminiszter.

A közigazgatás rendezéséről szóló 1929: XXX. t. c. rendőri büntetőbíráskodására vonatkozó rendelkezéseinek végrehajtásáról a 286/1930. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1930. évf. 23. szám) rendelkezik.

Külön is kiemeljük, hogy városokban (megyei és törvényhatósági) vadászati kihágási ügyekben a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok helyett minden esetben az állami rendőrség kapitányai vagy helyettük a belügyminiszter által rendőri büntető bíráskodással megbízott rendőrtisztviselők bíráskodnak.

A 90.089/1919. B. M. számú rendelet (Rendeletk Tára 1919. évf. 1092. l.) 3. §-ának 1. bekezdése az igazgatási rendészet köréből az állami rendőrség hatáskörébe utalja ugyanis azokat a feladatokat,

amelyeknek a személy- vagy a vagyonbiztonság szempontjából különös jelentőségük van. Ezekben az ügyekben a rendelet 4. §-a szerint a rendőri büntető bírászkodás az állami rendőrség hatáskörébe tartozik. A belügyminiszter a két rendeletszakasznak egybevetése alapján adott esetben kimondotta, hogy a vadászati kihágási ügyekben, mint a személy- és vagyonbiztonság szempontjából különös jelentőségű ügyekben, a rendőri büntető bírászkodás az állami rendőrség hatáskörébe tartozik. (Magyar Közigazgatás 1928. évf. 19. szám XVIII.)

Találkozunk olyan állásponttal, amely a belügyminiszternek a most idézett elvi jelentőségű határozatának a helyességét kétségbe vonja. Ezen álláspont szerint városokban a vadászati kihágások elbírálása az államrendőrség működése területén is nem az államrendőrség, hanem a közigazgatási hatóságok, mint rendőri büntető bíróságok hatáskörébe tartoznak.

Ennek a hatóságokra nézve nem irányadó álláspontnak az indokolása a következő:

A 900.89/1919. B. M. számú rendelet 3. §-ának első bekezdése csak bevezetésképpen, általánosságban mondja ki, hogy mily természetűek azok a „feladatok,” melyek az igazgatási rendészet köréből az államrendőrség hatáskörébe esnek. Az első bekezdésben általánosan megjelölt feladatok részletesen és kimerítően a második bekezdés a-r pontjai alatt vannak felsorolva. Ez a felsorolás kimerítő s ezért a hatáskörnek kiterjesztése más esetekre helyt nem álló. Mindazoknak a kihágásoknak elbírálása tehát, amelyek ezekben a taxative felsorolt ügyekben merülnek fel, a 4. §. a) pontja értelmében az államrendőrség hatáskörébe tartozik, amely kihágá-

sok ellenben nem az ott felsorolt ügyekben merülnek fel, azokra nézve, — hacsak a 4. §. b) pontja alá eső kihágásról nincs szó — a bírói hatáskör szempontjából az 5047/1919. M. E. számú rendelet 14. §-ának 2. pontjában foglalt rendelkezések az irányadók.

Minthogy pedig a vadászati kihágási ügyek a 3. §-ban taxative felsorolt ügyek között megemlítve nincsenek, ennél fogva a vadászati kihágások elbírálását a 4. §. a) pontja alapján az államrendőrség hatáskörébe utalni nem lehet. De nem lehet oda utalni a 4. §. b) pontja alapján sem, mert nincsen olyan törvény vagy törvényes felhatalmazás alapján kibocsátott rendelet, mely a vadászati kihágások elbírálását kifejezetten az államrendőrség hatáskörébe utalná.

Az 1929: XXX. t. c. 59. §-nak 3. pontja akként rendelkezik, hogy kihágási ügyekben harmadfokon a belügyminiszter, olyan kihágásokban pedig, amelyek valamelyik szakminiszter ügykörébe tartozó ügyben merültek fel, a belügyminiszteriumban szervezett Kihágási Tanács dönt. Erről a Kihágási Tanács szervezetéről és működéséről a 287/1930. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1930. évf. 23. szám) intézkedik.

Vadászati kihágásnál illetékesség. Az 1883: XX. t. c. 43. §-a értelmében a vadászati kihágásokra nézve a hatósági illetőséget az elkövetés helye határozza meg. Ha az elkövetés helye szerint több bírói hatóság lenne illetékes, ezek közül a panaszló szabadon választhat.

Ezt az alaprendelkezést a rendőri büntető eljárás egységes szabályozása tárgyában kiadott 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára

1909. évf. 1719. l.) 3—6. §-ai megfelelően kiegészítették. Eszerint ha bizonytalan, hogy a terhelt a vadászati kihágást melyik rendőri büntető bíróság területén követte el, az eljárásra az a rendőri büntető bíróság illetékes, amelyiknek területén a vadászati kihágás befejezést nyert, vagy amelyik az ügyben valamely intézkedéssel vagy határozattal a másikat megelőzte.

Az elkövetési hely rendszerinti illetékességétől eltérésnek is van helye. Az a rendőri büntető bíróság ugyanis, amelyiknek területén a terhelt lakik vagy tartózkodik, a más rendőri büntető bíróság területén elkövetett vadászati kihágás elbírálására is illetékessé válik, ha a kihágást nála jelentették fel és a feljelentett az első hatósági intézkedés közlésétől számított 3 nap alatt, legkésőbb azonban első kihallgatásáig illetékességi kifogást nem tesz.

Az illetékességet a bíróság hivatalból vizsgálja.

Vadászati kihágásnál jogorvoslatok. Vadászati kihágásnál a következő jogorvoslatokkal lehet élni :

1. fellebbezés, 2. felfolyamodás, 3. igazolás, 4. újrafelvétel és 5. jogerős határozatok kivételes felülvizsgálata.

Ítélet ellen fellebbezésnek, végzés ellen felfolyamodásnak van helye.

Vadászati kihágásnál az 1929: XXX. t. c. 60. §-a értelmében nincs helye fellebbvitelnek:

1. a 10 pengőnél nem magasabb pénzbüntetést megállapító elsőfokú ítélet ellen, ha a fellebbezés kizárólag a büntetés enyhítésére irányulna ;

2. a feloldó vagy megsemmisítő és új eljárást elrendelő határozat ellen.

A másodfokú ítélet ellen nincs helye további fellebbezésnek, kivéve:

1. ha az ítéletet olyan hatósági tag hozta, aki kizáró ok vagy elfogultság miatt nem járhatott volna el;
2. ha az eljáró hatósági tag jogszabályt sértett;
3. ha az ítélet a feljelentés tárgyát nem meríti ki, vagy rendelkező része érthetetlen, vagy ha indokolása a rendelkező résznek ellentmond;
4. ha az ítélet magánjogi igényt állapított meg vagy a bűnjelek elkobzását rendelte el, vagy ha a kihágás megállapítása valamely vitás kérdés előzetes eldöntésétől függ és ez még nem történt meg.

A fellebbezés és a felfolyamodás a határozatnak úgy a rendelkező része, mint indokolása ellen irányulhat.

A fellebbezésnek és a felfolyamodásnak határideje a határozat kihirdetését vagy kézbesítését követő naptól számított 15 nap.

A fellebbezést és felfolyamodást szóval vagy írásban lehet előterjeszteni és pedig az ügyben elsőfokon eljáró büntető bíróságnál.

A fellebbezés és felfolyamodás a felsőfokú határozat meghozataláig visszavonható. A visszavont fellebbvitel újból nem terjeszthető elő.

A fellebbezésnek a vadászati kihágásoknál halasztó hatálya van.

A meghozott ítélet ellen fellebbezéssel élhetnek:

I. a terheltnek akár javára, akár terhére a tiszti ügyész és pedig akkor is, ha nem vett részt az eljárásban;

II. a terhelt javára:

1. a terhelt és törvényes képviselője, az utóbbi még a terhelt kifejezett akarata ellen is;
2. a terheltnek meghatalmazottja és házastársa,

ezeknek fellebbezését azonban a terhelt visszavonhatja ;

3. a terhelt örököse, de csak az ítéletnek a magánjogi igényre vonatkozó része ellen ;

III. a terhelt terhére :

1. a magánvádló ;

2. az a sértett, aki a vád képviselőjében közreműködött, vagy magánjogi igényét érvényesítette ;

3. a sértett jogutódja, de csak magánjogi igényre nézve.

Ha az ítélet más érdekeltekre vonatkozó rendelkezést is tartalmaz, ezek az ítéletnek rájuk vonatkozó része ellen szintén élhetnek fellebbezéssel.

A fellebbezésre és a fent felsorolt többi jogorvoslatokra nézve a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1909. évf. 1719. l.) 167—196. §-aiban foglalt rendelkezések az irányadók.

Újrafelvételnek az 1929: XXX. t. c. 60. §-a értelmében a büntető ítélet kihirdetésétől vagy kézbesítésétől számított egy év eltelte után nincs többé helye és újrafelvételt az érdekelt felek mindenike csak egyszer kérhet.

Vadászati kihágásnál kártérítés. Ha a vadászati kihágással kapcsolatban a vadállományban is kár okoztatott, a vadászatra jogosult azon kihágási bíróság előtt, mely a pénzbüntetés kiszabására illetékes, egyuttal kártérítést is követelhet. (1883: XX. t. c. 34. §.)

Az, hogy a sértett a kártérítési igényét a kihágás elbírálására illetékes közigazgatási hatóság előtt érvényesíti-e, a sértett tetszésére van bízva, mert a sértett a kártérítési igényét az eljáró közigazgatási hatóság helyett a rendes bíróság előtt is érvényesítheti.

Az 1883:XX. t. c. 45. §-a értelmében a vadászati kihágások által okozott költségek és közvetlen károk (*l. Vadászati kár*), amennyiben az eljárás folyama alatt bejelentetnek, a kihágás felett hozandó ítéletben megállapítandók. Ha alapos megbírálsuk bővebb bizonyítási eljárást igényelne, s a kihágás feletti ítélethozatalát késleltetné: a káros fél követelésével polgári perre utasítandó.

Ezt az alaprendelkezést kiegészíti a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1909. évf. 1719. l.) 43—47. §-aiban foglalt rendelkezés. A kihágási bíróság a kár mennyiségét az idézett rendelet 45. §-a értelmében az összes körülmények figyelembe vételével legjobb belátása szerint állapítja meg, szakértőket hallgathat meg és más bizonyítás felvételét vagy tudakozódásokat is hivatalból foganatosíthat.

Joggyakorlat: A feljelentés folytán hozott kihágási ítéletben csakis azon kártérítési követelések dönthetők el, melyek a kihágásból származnak. (Belügyminiszternek 1054/1887. számú határozata; Egerváry I. kötet 232. l.)

Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre. Vadászati kihágási ügyekben a feljelentés, az eljárás megindítása kétféleképpen történik: hivatalból, vagy a jogosult magánpanaszára. (Magánindítvány, magánvád.)

Hivatalból indul meg az eljárás 1. a tiltott időben való vadászat (1883:XX. t. c. 29. §.), 2. vadak fiainak elfogása, madarak fészkeinek elrombolása, madarak tojásainak elszedése (idézett t. c. 30. §.) és 3. tiltott időben hasznos vad lövése, árulása és vétele (idézett t. c. 31. §.) esetén.

Csak magánpanaszra, magánindítványra tehető folyamatba a vadászati kihágási eljárás 1. az egy-

szerű orvvadászat (idézett t. c. 26. §.), 2. minősített orvvadászat (idézett t. c. 27. §.), 3. a vadászati jogosított megtámadása (idézett t. c. 28. §.), 4. ebeknek idegen területre vitele (idézett t. c. 32. §.) és 5. a nyájőrző ebekre vonatkozó intézkedések megszegése (idézett t. c. 32. §.) esetén.

Az idézett törvény idevonatkozó 39. §-nak a rendelkezése a következő:

Az előbbi fejezetben (a vadászati kihágások és azok büntetéséről szóló V. fejezet) meghatározott büntetéseknek kiszabása végett az illetékes bíróság nemcsak a vadászat-tulajdonos vagy haszonbérbe adó, avagy haszonbérbe vevő panaszára, hanem az 1883:XX. t. c. 29., 30., 31. §-ok eseteiben a közrend fentartására felállított hatósági vagy községi előljáróknak feljelentésére hivatalból is tartozik eljárni.

A 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1909. évf. 1719. l.) idevonatkozó 48. és 49. §-ai pedig a következő rendelkezést tartalmazzák:

A sértett indítványára, panaszára vagy fellépésére üldözendő kihágás miatt a rendőri büntető eljárás csak akkor indítható meg, ha azt a jogosult vagy meghatalmazottja kérte (magánindítvány, magánvád). Minden más kihágás miatt az eljárást hivatalból kell megindítani bárkinek feljelentése alapján.

Ha kétséges, hogy a feljelentett vadászati kihágás magánindítványra vagy hivatalból üldözendő-e, elsősorban az e részben döntő adatokat kell megállapítani.

A hatóságok és a hatósági közegek kötelesek a hivatali hatáskörükben tudomásukra jutott, hivatalból üldözendő kihágásokat az adatok és bizonyítékok közlésével feljelenteni.

Érintetlenül marad az erdő- és mezőőröknek, valamint egyéb hatósági közegeknek a törvényben vagy a szolgálati szabályaikban megállapított az a kötelessége, hogy magánindítványra üldözendő vadászati kihágásokat is kötelesek, ha eljárásuk közben ilyeneket észlelnek, a községi előjárásának vagy más hatóságnak, avagy szolgálatadójuknak bejelenteni. Ez a rendelkezés azt a célt szolgálja, hogy a magánpanaszra jogosultak a vadászterületükön elkövetett kihágásokról feltétlen értesülést nyerjenek és hogy annak megtorlásáról gondoskodhasanak. Ugyancsak ezt a célt szolgálja a belügyminiszternek az 1110/1927. B. M. számú körrendelete, mely a magánvadra üldözendő vadászati kihágások felderítését is a közigazgatási hatóságoknak eminens feladatává tette. (l. *Vadászati kihágás ellenőrzése.*)

Hogy a vadászati kihágásoknál az eljárás megindítása tárgyában a csendőr miképpen van hivatva fellépni, a 30.683/1894. B. M. számú rendelet tartalmaz intézkedést. (l. *Csendőr.*)

A 75.000/1925. P. M. számú rendelet értelmében a vagyonváltság földeken jogtalanul űzött vadászattal elkövetett, különösen az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző kihágások miatt a büntető eljárás megindításáról — az 1883:XX. t. c. 39. §-a rendelkezésének megfelelően — az illetékes pénzügyigazgatóság is gondoskodni köteles. (l. *Vagyonváltságos vadászterület*)

Joggyakorlat: 1. A vadászati kihágások elbírálásánál tüzetesen megállapítandó, vajjon a panaszló az 1883:XX. t. c. 39. §-a szerint a panasztételre jogosultsággal bír-e vagy nem. (Belügyminiszternek 834/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 85. l.)

2. Az ellen, hogy valamely vadászterületen a vadászati jog haszonbérelőjén kívül más egyén jogosulatlanul vadászott, csak maga a haszonbérelő van hivatva feljelentést tenni. (Belügyminiszternek 1266/891. számú határozata; Egerváry I. kötet 86. l.)

3. A hatóságilag letiltott vadászterületen való jogtalan vadászás nem tartozik azon kihágások közé, melyekre nézve az 1883:XX. t. c. 39. §-a intézkedik és ennél fogva az eljárás ily esetben hivatalból is megindítandó. (Belügyminiszternek 251/1891. számú határozata; Egerváry I. kötet 117. l.)

4. Ha valamely község kifejezetten a volt úrbéresek tulajdonát képező területen való vadászati jogot adja bérbe, a községi birtok egyéb részén a haszonbérbe vevőt nem illeti meg a vadászás joga, illetőleg az utóbbi területen más által elkövetett vadászás miatt nem emelhet panaszt a kihágási eljárás folyamatba tételére. (Belügyminiszternek 3678/1893. számú határozata; Egerváry II. kötet 130. l.)

5. Hivatalból és nem hivatalból üldözendő vadászati kihágások halmazata esetén, az utóbbiakat illető vádak elejtése mellett is, az előbbieket miatt a terhelt felelősségre vonandó és e részben az ügy elbírálandó. (Belügyminiszternek 1176/1890. számú határozata; Egerváry I. kötet 118. l.)

Vadászati kihágásnál ügyfelek. Felek: a vád képviselőjére jogosultak és a terhelt.

A vád képviselőjére jogosultak: a hivatalból üldözendő vadászati kihágások esetében a tiszti ügyész és a sértett; a magánindítványra üldözendő vadászati kihágások esetében pedig a sértett, mint magánvádló.

Tiszti ügyész alatt a közvád képviselőjére jogosult törvényhatósági ügyészeket, városi ügyészeket

és a belügyminiszter által kinevezett ügyészi megbízottakat kell érteni.

Sértett az, akinek bármely jogát sértette vagy veszélyeztette az elkövetett vadászati kihágás.

Magánindítványra jogosult az a sértett, akinek indítványától függ az eljárás megindítása. (l. *Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre.*)

Terhelt az, aki ellen a vadászati kihágási eljárás folyik.

Feljelentő az, aki valamely vadászati kihágást a hatóság tudomására juttat.

A felek jogállását a 65.000/1909. B. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1909. évf. 1719. l.) 17—38. §-ai tárgyalják.

Joggyakorlat: 1. Vadászati kihágási ügyben magánvádlót a tárgyalásra úgy kell megidézni, hogy tudatában legyen annak, hogy meg nem jelenése az eljárás megszüntetését vonja maga után. (Belügyminiszternek 4219/1925. számú határozata; Belügyi Közlöny 1925. évf. 1162. l.)

2. Magánvádra üldözendő vadászati kihágás esetén érdemi tárgyalást magánvádló részvétele nélkül nem lehet tartani. A Rbsz. 32. §-a értelmében a magánvádló a tárgyaláson indítványokat tehet, vádját el is ejtheti. Ebből következik, hogy a magánvádlónak a tárgyaláson részt kell vennie. Ha a tárgyaláson részt nem vehet s elmaradását elfogadható módon előzőleg kimentette, érdemi tárgyalás nélküle meg nem tartható. Magánvádlónak a jelenléte különösen akkor szükséges, amikor a bíró a bizonyítás anyagát már összegyűjtötte és a bizonyító eljárást befejezettnek kívánja nyilvánítani. A bírónak akkor ugyanis fel kell szólítani a magánvádlót nyilatkozattételre aziránt, vajjon vádját fenntartja-e vagy elejti.

Ez a perrendszerű követelmény.

Az eljáró bíró tehát magánvádló nyilatkozata nélkül sem büntető, sem felmentő ítéletet nem hozhat. A magánvádló távollétének akkor, ha az ügy tárgyalására szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg, vagy meghatalmazottja nincs jelen, vagy oly határidőt, amely számára az eljárás megszüntetésének terhével volt kitűzve, elmulasztott és meg nem jelenését vagy mulasztását előzetesen ki nem mentette, csakis az a jogi következménye, hogy a bíró megszüntető végzést hoz, mert ily esetben a Rbsz. 32. §-a szerint a vádat magánvádló részéről elejtettnek kell tekinteni. (Belügyminiszternek 4260/1927. számú határozata; Belügyi Közlöny 1928. évf. 42. szám)

Vadászati tilalmi idő. (I. Tilalmi idő.)

Vadászatjövedéki kihágás. A vadászatjövedéki kihágások tárgyában az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1924. évf. 1204. I.) III. fejezete rendelkezik. Az idézett rendelet 22. §-a értelmében vadászati jövedéki kihágást követ el és az alább megszabott módon büntetendő az, aki a következő cselekményeket követi el:

a. 50 aranykoronáig terjedhető birsággal büntetendő az, akinek van ugyan vadászjegye, azonban azt az idézett rendelet 21. §-ában említettek (csendőőr, rendőr, pénzügyőr stb. I. Vadászjegy ellenőrzése) felhívására fel nem mutatja, valamint az, aki olyan fegyverrel vadászik, amely vadászjegyének fegyverigazolványába nincs felvéve;

b. 100 aranykoronáig terjedhető birsággal büntetendő az, aki a idézett rendelet 21. §-ában említettek (I. Vadászjegy ellenőrzése) felhívására a vadászjegyet felmutatni nem tudja, azonban ennek dacára

a vadászást abba nem hagyja, továbbá az, aki a felmutatott vadászjegyen megnevezettél való azonosságát igazolni nem tudja és ennek dacára sem zálogot nem ad, sem a felszólítót a legközelebbi előjárósághoz követni nem akarja, végül aki hamis nevet vagy lakást mond be;

c. 1000 aranykoronáig terjedhető birsággal büntetendő az:

α. aki a saját nevére kiállított vadászjegyet használat végett másnak adja át;

β. aki más nevére szóló vadászjegyet használ;

γ. aki a lejárt vadászjegy felhasználásával vadászik;

δ. aki vadászik anélkül, hogy vadászjegyet váltott volna;

ε. aki hamisított vadászjeggyel vadászik.

d. 1000. aranykoronáig terjedhető birsággal büntetendő az, aki a vadászjegy kiadása céljából a hatósághoz intézett bejelentésében vagy jogorvoslati beadványában vagy a hatóság részéről hozzá intézett kérdésre adott válaszában abból a célból, hogy az illeték a törvényesnél kisebb mértékben állapítsák meg, vagy hogy illetékmentes vadászjegyet nyerjen el, tudva valótlan tényt állít, vagy a bejelentés láttamozásának megtagadására okot adó körülményt tudatosan és szándékosan elhallgatja.

Ha az, aki a c. pontban körülírt kihágásokat elköveti, ennek elpalástolása céljából a b. pontban foglaltak szerint jár el, mind a két cselekmény miatt külön büntetendő meg.

Ha a vadászó személy az 5007/1924. P. M. számú rendelet 21. §-ában említett személyek (*l. Vadászjegy ellenőrzése*) felhívásának fegyvere felhasználásával vagy azzal való fenyegetődzés mellett áll

ellent, vagy a büntető törvénykönyvben tiltott más cselekményt is követ el, a fenti b. esetleg c. pontban megszabott büntetések kiszabásától függetlenül bűnvádi eljárás alá vonandó.

A vonatkozó joggyakorlatot két csoportra osztjuk, a szerint amint a kihágás tényálladéka fennforog vagy fenn nem forog.

Joggyakorlat I. csoport. Vadászatjövédéki kihágás fenn forog:

1. Ha valaki vadászfegyverrel vadászterületre lép, ha nincs vadászjegye, anélkül, hogy lövést tenne, elköveti a vadászati jövédéki kihágást. (Közigazgatási Biróság 10518/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

2. Vadászterületen vadászati felszereléssel vadászjegy nélkül megjelenés, a vadászati jövédéki kihágás tényálladékát megállapítja. (Közigazgatási Biróság 29285/1910. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

3. Aki vadászfegyverrel és töltevényekkel vadásztársaságban vadászterületen jár, az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. pont c. bekezdése alá eső kihágást akkor is elköveti, ha bármi okból nem használja lövésre a fegyverét. (Közigazgatási Biróság 8242/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

4. Az elmarasztaltnak beismert az a cselekménye, hogy vadászterületen vadászásra alkalmas fegyverrel vadászterületen lövést tett, a vadászás jövédéki kihágása tényálladékának a megállapítására alkalmas, tekintet nélkül a vadászatra irányuló szándékra. Az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-a ugyanis az ott megállapított kihágásoknak csak a tényálladéki elemeit határozza meg. A jövédéki ki-

hágást ennél fogva, minthogy az sem vitás, hogy az elmarasztalt nem váltott vadászjegyet, az idézett rendelet 22. §-a alá eső bebezdésének c. pontja δ. alpontja alapján meg kellett állapítani. (Közigazgatási Biróság 23.078/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. sz.)

5. Lóháton és ebbel való vadászás, valamint lóháton és agarakkal történt nyulfogás, ha ezt a vadászjegynek birtoka nélkül követik el: vadászati jövédéki kihágás tényálladékát kimeríti. (Közigazgatási Biróság 16.709/1910. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

6. Az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-ában meghatározott jövédéki kihágások tényálladékának megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a vadászjegy váltása nélkül való vadászás idegen, vagy saját vadászterületen történt. (Közigazgatási Biróság 23.814/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

7. Az a körülmény, hogy a marasztalt a vadászjegyet feledékenységből otthon hagyta és hogy károsítási szándéka nem volt, a jövédéki kihágás tényálladékán nem változtat. (Közigazgatási Biróság 24.325/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

8. A terheltnek az a védekezése, hogy a terhelt nem vadászott, hanem csak másnak fegyverét akarta kipróbálni megvételi szándékkal, még valódisága esetén sem vehető figyelembe, mert a vadászterületen vadászásra alkalmas fegyverrel való tartózkodás akkor is alkalmas a vadászás tényálladékának megállapítására, ha lövés nem is történt: a szándék pedig közömbös. (Közigazgatási Biróság 21.951/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

9. Az elmarasztaltnak az a kifogása, hogy a beismert lövést munkaadójának felhívására, szolgálati kötelességből, a munkaadó fegyverének kipróbálása végett tette, figyelembe még bebizonyítás esetén sem jöhet, mert a vadászfegyver kipróbálása egyáltalán nem tartozik a fűszerkereskedő segédnek szolgálati viszonyánál fogva teljesítendő teendői közé. (Közigazgatási Biróság 11.381/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

10. Az a körülmény, hogy a vadászfegyver egyik csöve lyukas volt, a másik rozsdás, ha azzal jegy nélkül vadászterületen lövöldöztek, ha mindjárt a varjak riasztása végett is, a jövédéki kihágás tényálladékát megállapítja. (Közigazgatási Biróság 11.851/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. sz.)

11. A vadászjegy nélküli vadászással elkövetett jövédéki kihágás büntetendő tényálladékára nézve közömbös az, hogy a panaszos szerinte kártékony szárnyasra lőtt és hogy a vadászás melyik határban történt. (Közigazgatási Biróság 11.658/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

12. Az elmarasztalt félnek azzal az elismerésével szemben, hogy a Balaton partján vadászfegyverrel vadrucára akart vadászni, holott vadászati jegye nem volt, az a körülmény, hogy a járási főszolgabíró a vadászati kihágás alól azzal az indokolással mentette fel, hogy a csendőr járőr a marasztalttal belterületnek tekintendő villatelepen, nem pedig vadászterületen találkozott, a marasztaltat a vadászati jövédéki kihágás alól fel nem menti. (Közigazgatási Biróság 20.731/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

13. A vadászás tényén nem változtat az, hogy az elmarasztalt a vizsgálati eljárás során tett beisme-

rése szerint a két nyulat a fia és egy társa fegyverével csak alkalmoszerűen ejtette el, a körvadászatban azonban mint vadász nem vett részt. A jövédéki kihágás megállapítása ennél fogva helyes. (Közigazgatási Biróság 26.298/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

14. A szőlőgazdaságnál alkalmazott pásztor a rábizott területen csak vadászjegy birtokában jogosult vadászni és így az a körülmény, hogy a terhelt a nyulat csak azért lőtte le, hogy a szőlőben nagyobb kárt ne tegyen, még valódisága esetén sem mentesíti a jövédéki kihágás alól, mert a nyulnak vadászásra alkalmas fegyverrel való lelövése kétségtelenül megállapítja a vadászás tényálladékát. (Közigazgatási Biróság 23.935/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

15. A panaszos a kiszabott pénzbüntetés alól felmentését kéri kizárólag azon az alapon, hogy ő nem vadászott, hanem csak a saját vetését pusztító kártékony vadakat lőtte le. Ez a megokolás nem helytálló. A panaszosnak a vizsgálati jegyzőkönyvi valóságában foglalt beismeréséből megállapítható, hogy a panaszos az ott megjelölt időben a saját haszonbérletén őzet lőtt. Az őz pedig nem tartozik az 1883: XX. t. c. 13. §-ában egyenként felsorolt és ragadozó vagy kártékonynak minősített állatok közé. Nem mentesíti a vadászjegy váltása alól a panaszost az a kétségbe nem vont előadása sem, hogy a jószágigazgató azzal az indokolással, hogy az uradalom vadkárt nem fizet, a gabonában kárttevő szarvasok és őzek lelövésére feljogosította. Az említett vadak lelövése még feljogosítás esetén is vadászás, vadászni pedig az 5007/1924. P. M. számú rendelet 1. §-a világos rendelkezése szerint saját területen is csak

vadászejgyel szabad. (Közigazgatási Biróság 773/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. sz.)

16. Az elmarasztaltnak azt a panaszbeli állítását, hogy a vadászejgye kiadása előtt saját vadászterületén két izben nem vadászás céljából, hanem a vadorzók meglesése végett járt kint, nem lehet figyelembe venni, mert az elmarasztalt a vizsgálat során felvett mind a két jegyzőkönyvben kifejezetten beismerte a két izben való vadászást. A jövedéki kihágás megállapítása ennél fogva helyes. (Közigazgatási Biróság 25.347/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

17. A vadászás tényén nem változtat az, hogy a fegyver másé, valamint az sem, hogy a panaszos varjúra lőtt. Az 1883: XX. t. c. 12. §-a megengedi ugyan tiltott időszak alatt is a varjakra való vadászást, ezt azonban csak vadászejgyel szabad. Az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-a első bekezdése c. pontjának δ . alpontjába ütköző jövedéki kihágás tehát fennforog. (Közigazgatási Biróság 24.586/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

18. A panaszos a 20 aranykorona megfizetése alól felmentését azon az alapon kérte, hogy a tettenérés idejében a vadászejgy kiadása iránti bejelentése már elintézés alatt állott és a vadászejgyet meg is kapta. A felmentésre irányuló kérés nem teljesíthető, mert a vadászejgy nélküli vadászás ténye a panaszos beismeréséből megállapítható, a pénzügyigazgatóság határozatában helyesen idézett rendelet helybe ütköző kihágás tényálladéka tehát fennáll. (Közigazgatási Biróság 1461/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. szám.)

19. Minthogy a nem vitás tényállás szerint a

panaszos 1926. évi augusztus hó 25-én vadászott, vadászjegyét azonban csak 1926. évi augusztus hó 28-iki kelettel kapta, ennél fogva a pénzügyigazgatóság a megtámadott határozatban idézett rendelkezésbe ütköző kihágást helyesen állapította meg. (Közigazgatási Biróság 2204/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. szám.)

20. A marasztalt által beismert az a tényállás, hogy 1925. évi augusztus és szeptember havában, mielőtt vadászjegyet váltott volna, lőfegyverrel két izben megjelent az általa bérelt vadászterületen, alkalmas a vadászás megállapítására, tekintet nélkül arra, hogy milyen szándékkal ment a területre és hogy használta-e a vadászfegyverét. Ezeknél fogva az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-a első bekezdése c. pont alatt δ . alpontjában meghatározott kihágás megállapítható. (Közigazgatási Biróság 24634/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. sz.)

21. Súlyosbító körülménynek vette a bíróság azt a körülményt, hogy a terheltnek, aki az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c. pont alá eső vadászati jövedéki kihágást követte el, mint gyakorlott régi vadásznak, a fennálló jogszabályokat ismerni kellett és így a törvénnyel való tudatos szembehelezkedése miatt az első fokon kiszabott 100 aranykorona pénzbüntetést fenntartotta. (Közigazgatási Biróság 8242/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

22. A panaszos enyhítő körülményt vél fennforgni abban, hogy vadásztársulat elnöke. A bíróság e részben is helyesnek találta a panasszal megtámadott határozat indokait, mert a panaszos, mint a vadásztársulat elnöke, a vadászati jövedékre vonatkozó törvényes szabályokat nemcsak ismerni és meg-

tartatni tartozik, hanem ezen tisztéből folyólag vadásztársainak is kell, hogy követendő példát nyújtson. (Közigazgatási Biróság 20.821/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

23. Az elmarasztalt által állított, ismételt vadászatra szóló többszöri meghívás az elmarasztaltat valóság esetén sem mentesitené a kihágás alól. Mert ő mint régi vadász tisztában volt a vadászjegy kötelező megváltásával és ennél fogva azzal is, hogy az adóügyi jegyző társasága ez alól nem mentesíti. (Közigazgatási Biróság 119/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

24. Tekintve az elmarasztaltnak községi bizonyítvánnyal igazolt büntetlen előéletét, beismerését, nős és vagyontalan állapotát, továbbá a rendőri büntető birósági eljárás során kihallgatott tanúvallomással valószínűsített azt az előadását, hogy a vadászjegyet a kipróbálásra átvett fegyver megvétele után meg akarta váltani, aminthogy vadászjegye korábban is volt; a biróság a kiszabott 500 aranykoronát 40 aranykoronára mérsékelte. (Közigazgatási Biróság 23.814/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

25. Tekintettel az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-ában meghatározott jövedéki kihágásban marasztalt terhelt fiatalkorára, büntetlen előéletére és másrészt a panaszhoz csatolt hatósági bizonyítvánnyal igazolt arra a körülményre, hogy a marasztalt teljesen vagyontalan és öregkoru szüleit is eltartja, minek folytán a nagy összegű pénzbüntetés, illetőleg eljárás a keresetképtelen és tartásra szoruló szülőket sujtaná, a biróság a m. kir pénzügyigazgatóság által kiszabott 200 aranykorona pénzbüntetést 5 aranykoronára szállította le. (Közigazgatási Biróság 22.007/

1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. sz.)
II. csoport. Vadászatjövedéki kihágás fenn nem
forog:

1. Őznek és nyúlnak drótból készült hurokkal való elfogása nem vadászati jövedéki kihágás. (Közigazgatási Biróság 8488/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 20. szám.)

2. Vadnak törrel való elfogása nem vadászati jövedéki kihágás. (Közigazgatási Biróság 17555/1909. szám, Közigazgatási döntvénytár IV. kötet.)

3. Nem követ el vadászati jövedéki kihágást az, aki vadászfegyverét másnak vadászásra kölcsön adja. (Közigazgatási Biróság 21.951/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

4. EGYMAGÁBAN az a körülmény, hogy valaki javításra adott fegyvere helyett kölcsön fegyvert használt, mely az igazolványában megjelölve nem volt, nem állapítja meg a jövedéki kihágás tényálladékát. (Közigazgatási Biróság 12.898/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

5. Ha a fél a kérdéses időben vadászterületen volt ugyan, azonban nála pusztán egyetlen és pedig el nem süthető töltényen felül semmi más vadászati felszerelés nem volt, a vadászati jövedéki kihágás esete meg nem állapítható. (Közigazgatási Biróság 11.004/1910. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

6. A vadászterületen talált fél nem követett el vadászati jövedéki kihágást, ha a fegyverében talált töltények vadászatra teljesen alkalmatlanok voltak és a fegyver csupán azért volt megtöltve, hogy a fél a töltényűrt, illetőleg a fegyvernek utóbb megcsináltatott kakasát kipróbálja. (Közigazgatási Biróság 538/1910. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. sz.)

7. Azzal a meg nem cáfolt előadással szemben, hogy az elmarasztalt fél a balkezét pár napja szenvedett sérülése következtében lövésre használni nem tudta és hogy kijavítás végett lövésre alkalmatlan fegyvert vitt magával, amelynek előagya hiányzott, egymagában az a körülmény, hogy az elmarasztalt fél vadászterületen ment keresztül, a jövedéki kihágást nem állapítja meg. (Közigazgatási Biróság 569/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

8. Az illetékmentes vadászjeggyel ellátott egyének a megbízatásuk szerint őrizetük alá tartozó területen vadászhatnak és az által vadászati jövedéki kihágást még akkor sem követnek el, ha az illetékmentes vadászjegy meg nem felelő adatok bemondása alapján, azaz a hatóságnak tévutra vezetésével készült el. (Közigazgatási Biróság 13.603/1909, 13.318/1910., 12.687/1912. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

9. Ha a félre nézve az a körülmény, hogy idegen vadászterületen vadászott, nincs beigazolva, egymagában az a tény, hogy a fél fegyveresen idegen vadászterületen keresztül ment, a vadászati jövedéki kihágás tényálladékát nem meríti ki, annál kevésbbé, mert a beszerzett adatok szerint az őrzött vadászterületről más úton, mint N. N. vadászterületén keresztül haza nem mehetett. (Közigazgatási Biróság 18.669/1911. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

10. Nem volt megállapítható a jövedéki kihágás a terhelt határozott tagadása mellett olyan tanunak egymagában álló állításával szemben, aki a vallomásában a szóban forgó fegyverről, amellyel a terhelt vadászott, részletes tárgyazonosságot megállapí-

tó leírást egyáltalán nem tudott adni. (Közigazgatási Biróság 22.105/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám)

11. Az az egyén, aki vadászcselédet alkalmaz, anélkül, hogy saját vadászterülete lenne, csupán ezzel a cselekménnyel még vadászati jövedéki kihágást nem követ el. (Közigazgatási Biróság 12.426/1913. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

12. A patakba ugrott fuldokló nyulnak a vízből való kiemelése nem minősíthető vadászásnak, ennél fogva vadászati jövedéki kihágás fennforgása is ki van zárva. (Közigazgatási Biróság 504/1928. szám, Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

13. Ragadozó vagy kártékony állatnak, ezek között a borznak is vadászati jegy nélküli pusztítására vonatkozó és a birtokost megillető jog nem tekintendő személyhez kötött, illetőleg csak személyesen gyakorolható jognak és így a birtokon alkalmazott gazdasízt jogosítottnak tekintendő a birtokon lévő kártékony vadak elpusztítására. (Közigazgatási Biróság 17.837/1927. szám, Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

14. A szabályszerű fegyvertartási engedéllyel bíró mezőőr a rókát, mint dűvadat, vadászjegy nélkül is jogosult bármikor pusztítani. (Közigazgatási Biróság 21.203/1926. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill féle kiadása I. kötet.)

15. A birtokon alkalmazott gazdasági intéző, a birtokos gazdája zabvetését pusztító vaddisznók elriasztása végett jelent meg fegyverrel vadászjegy nélkül, anélkül azonban, hogy lövést tett volna. Ez a tényállás nem állapítja meg a vadászati jövedéki kihágást, mert a vaddisznót saját területén a birto-

kos bármikor is pusztíthatja, a ragadozó és kártékony vadak pusztítása pedig a közönséges értelemben vett vadászás fogalmi körébe nem vonható és így a vadászjegy váltása ez esetben nem kötelező. (Közigazgatási Biróság 13.076/1927. szám, Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

Vadászatjövédéki kihágás. Büntető eljárás. Az, aki az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-ában felsorolt kihágásokat (l. *Vadászatjövédéki kihágás*) felfedezi, az idézett rendelet 24. §-a értelmében köteles erről közvetlenül az illetékes községi előljárárság útján a pénzügyigazgatóságnak jelentést tenni.

A pénzügyigazgatóság a vizsgálatot megindítja és annak eredményeképen a birságot végzéssel megállapítja, ha büntető törvénykönyvbe ütköző bűncselekmény látszik fennforogni, a bűnvádi feljelentést megteszi, ha pedig adócsalás esete forog fenn, az 1920:XXXII. t. c. rendelkezései szerint jár el.

Abban az esetben, ha az idézett rendelet 22. §-a rendelkezései szerint kiszabott birság (l. *Vadászatjövédéki kihágás*) az elmarasztalt vagyontalansága miatt egészen vagy részben behajthatatlannak bizonyult, a birság helyett elzárás büntetése alkalmazandó.

A kiszabott birság olyan esetben is átváltoztatható elzárásra, ha az elmarasztalt egyénnek van ugyan ingatlan vagyona, azonban annak eladása a kihágás elkövetőjének végelszegényedését okozná.

A büntetés átváltoztatását a pénzügyigazgató indokolt javaslatára a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága határozza el.

A befizetett birság, valamint a pénzbüntetés

felelőse a feljelentőt, felelőse pedig az államkincstárt illeti meg.

A vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékével kapcsolatos pénzbüntetések elszámolásáról közelebbről a 8105/1928. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1928. évf. 299. l.) intézkedik. A most idézett rendelet hatályon kívül helyezte az e tárgyban korábban kiadott 120.041/1925. P. M. számú rendeletet. (Pénzügyi Közlöny 1925. évf. 497. l.)

A befolyt birságnak és pénzbüntetésnek az államkincstárt illető felelőszét a pénzügyminiszter esetenként a kárt szenvedett vadászterületek pótlása céljából a földmívelésügyi miniszternek átengedheti.

Joggyakorlat: 1. Vadászati jövedéki kihágási ügyben, ha a jövedéki vizsgálatot nem pénzügyi tisztviselő foganatosítja, a panaszost a nem törvényes alapon megejtett vizsgálat alapján terhelni nem lehet. (Közigazgatási Biróság 13.925/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. szám.)

2. Minthogy a m. kir. pénzügyigazgatóság az 5007/1924. P. M. számú rendelet 24. §-a 2. bekezdésében foglaltak szerint kötelező vizsgálatot nem indította meg, illetőleg annak lefolytatásáról nem gondoskodott, hanem a terhelteket a feljelentésnek tekintendő csendőrségi tényleírásban foglalt beismerésükre hivatkozással elmarasztalta a nélkül, hogy a kihágás tényálladékát az elmarasztaltakra nézve tisztázta és külön-külön megállapította volna, ezen felül pedig a büntetés kiszabásánál az enyhítő és a súlyosbító körülményeket mérlegelés tárgyává tette volna, a biróság a panaszolt határozatot hatályon kívül helyezte és új eljárást rendelt el. (Közigazgatási Biróság 20.832/1927. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. szám.)

3. Vadászati jövedéki kihágási esetben a pénz-büntetésen felül sem a fegyverigazolvány, sem a vadászati jegy illetéke nem szabható ki, mert erre sem a büntető eljárást szabályozó 5007/1924. P. M. számú rendelet 24. §-a, sem más jogszabály alapot nem nyújt. (Közigazgatási Biróság 1781/1926., 19897/1925., 23078/1926. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

4. A vadászati kihágásra kiszabott büntetés a vadászati jövedéki kihágás miatt kiszabandó büntetésbe be nem számítható, illetőleg arra semmi befolyása nincsen. (Közigazgatási Biróság 8094/1914. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

5. A vadászati jövedéki kihágásnak eseteiben a vadászati illetéknek a lefizetése jogosan még akkor sem követelhető, ha a vadászati jövedéki kihágásnak a büntethetősége a törvény értelmében el is évült. (Közigazgatási Biróság 19121/1909. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

Vadászatjövedéki kihágás elévülése. A vadászati jövedéki kihágások büntethetősége, amelyeket az 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §-a sorol fel (*l. Vadászati jövedéki kihágás*) az idézett rendelet 25. §-a értelmében az elkövetéstől számított egy év alatt évül el.

Joggyakorlat : Jövedéki kihágás elkövetője ellen a pénzügyi hatóság részéről intézett oly vizsgálati cselekmény, amely a kérdőrevonás fogalmának megfelel, az elévülést félbeszakítja. (Kolozsvári ítélőtábla 1449/1917. szám, Büntetőjogi döntvénytár XXII. kötet 11. l.)

Vadászatjövedéki kihágásnál büntetés nyilvántartása. A m. kir. pénzügyigazgatóság a vadászati jövedéki kihágásokról és adócsalásokról az 5007/1924.

P. M. számú rendelet 27. §-a értelmében nyilvántartást (7. számú minta) köteles vezetni.

Vadászatjövédéki kihágásnál hatáskör. Vadászatjövédéki kihágási ügyben elsőfokon az illetékes pénzügyigazgatóság jár el. A vizsgálatot a pénzügyigazgatóság indítja meg és annak eredményeképpen a bírságot végzéssel megállapítja. (5007/1924. P. M. számú rendelet 24. §. 2. bek.)

A pénzügyigazgatóság által megállapított bírságot (l. *Vadászatjövédéki kihágás. Büntető eljárás*) elzárásra, illetőleg fogházbüntetésre a közigazgatási bizottság adóügyi bizottsága határozza el. (Idézett rendelet 24. §. 5. bek.)

A pénzügyigazgatóságnak a pénzbírság megállapító határozata és a közigazgatási bizottságnak a pénzbüntetés átváltoztatását elrendelő határozata ellen a m. kir. közigazgatási bírósághoz panasznak van helye. (Idézett rendelet 17. §. 2. bek.)

Vadászatra alkalmas lőfegyver. Minden olyan lőfegyvert, tekintet nélkül annak rendszerére vagy állapotára — amellyel valamely vadat el lehet ejteni, általában vadászatra alkalmasnak kell tekinteni.

A fegyverigazolvány, valamint fegyvertartási és viselési engedély illeték lerovása szempontjából vadászatra alkalmas fegyvereknek csak azok tekinthetők, amelyek hosszabb aggyal vannak ellátva, vagy ilyenekkel elláthatók. Az 5007/1924. P. M. számú rendelet idevonatkozó 7. §-ának 6. bek. a következő rendelkezést tartalmazza:

„Vadászatra alkalmas és 5 arany korona (5 pengő 80 fillér) illeték alá esik rendszerre, mintára, kaliberre (öbre) és töltényre való tekintet nélkül minden hosszabb aggyal (u. n. fegyveraggyal) ellátott vagy ellátható lőfegyver, ideértve a pótaggyal meg-

hosszabbítható marokfegyvereket (revolvereket és pisztolyokat) is“. Vadászatra alkalmas tehát a céllövő fegyver, a flaubert puska is, ellenben vadászatra nem alkalmas a revolver, pisztoly (marokfegyver) (l. *Fegyverviselési engedély illetéke*).

Joggyakorlat: 1. Az a körülmény, hogy a vadászati jövedéki kihágás elkövetésénél használt többsövű lőfegyvernek csupán az egyik csövén van ravasz, a lőfegyvernek vadászatra használhatatlanságát nem bizonyítja. (Közigazgatási Biróság 1344/1910. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 13. szám.)

2. A 12 mm-es kaliberű Flaubert-rendszerű lőfegyver vadászatra alkalmas. (Közigazgatási Biróság 20.981/1913., Klug—Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet 630. l.)

3. A pénzügyminiszter a 7 mm.-es kaliberű lőfegyverekre nézve is megállapította a vadászatra való alkalmasságot a 111.542/1912. számú körrendeletében (l. az előbb hivatkozott közzétételi helyen).

4. A boffegyver vadászatra alkalmas. (l. *Vadászat fogalma* alatt a 16. számú határozatot).

5. (l. *Vadászati jövedéki kihágás alatt I. csoport 10. és II. csoport 6. számú határozatot*.)

Vadászatról szóló törvény. A vadászatról szóló törvény, az 1883:XX. t. c. hat fejezetből áll.

I. fejezet a vadászati jogról, II. fejezet a vadak által tett károk megtérítéséről, III. fejezet a vadászati tilalmakról, IV. fejezet a hivatalból való vadászatról, V. fejezet a vadászati kihágások és azok büntetéséről, a VI. fejezet az eljárásról rendelkezik. Az idézett törvény vonatkozó végrehajtási rendelete az 1883. évi június hó 29-én kelt 38.871/1883. B. M. számú rendelet. (l. *Egerváry I. kötet 363. l.*)

Vadászatról szóló törvény fejlődése. A va-

dászat a legrégebb időben szabadon gyakorolható közjogosultság volt.

A vadászatra vonatkozó első törvényes rendelkezéssel 1092. évben, Szent László király dekretumainak első könyv 12. fejezetében találkozunk. Az id. törvény szövege a következő:

„A mondott ünnep napok megtartásáról. Ha valaki e napokon vadászni talál, vegyék el ebeit és lovát, de lovát ökrön válthassa meg. Ha pedig egyházi személy vadászna, veszítse el egyházi rendjét, miglen eleget teend vétkéért.“

A szabadvadászat intézményi alapgondolatát az 1504. évben kelt dekrétum XVIII. cikkelye törli meg, mert ettől az időtől kezdve csak a nemesek vadászhatnak szabadon, a jobbágyok azonban már csak bizonyos korlátok között.

Az idézett törvény szövege a következő:

„Amennyiben bármely egyházi főrendű ország-nagy s más országlakó uraknak több jobbágysai és lakói elhagyván és félretévén a szőlők és szántóföldek művelését, vadászattal s madarászattal egyedül foglalkoznak, annyira, hogy nemcsak ünnep-, hanem Ünnapokon és szent ünnepeken is, sőt a szent Karácsony napján is vadásznak, mi által Isten és annak parancsai meg nem tartásával vétkezni, és földesurokat jövedelmük elvételével megcsalni nem irtóznak, sőt inkább ezen haszonnélküli munkára szokva, többnyire koldulásra jutnak, némelyek pedig élelem s ruházat hiányában a végsőkre, tolvajlásra, fosztogatásra kényszerítettnek, s ekkép gyakran más jámborok bánatára, akasztófán vesznek el.

1. §. Annálfogva, hogy ezen rossz ellen kellő orvoslás szereztessék, határozottatott: hogy mostantól jövőre ne merjen az ország egyik jobbágysa s pa-

rasztja se, bármi mesterséggel s móddal szarvasra, őzre, nyúlra, vaddisznóra vadászni, vagy fácánra, fogolyra és császármadárra madarászni.

2. §. De mindenik azok közül, kik föld, rét, szőlő, vagy más kézi mesterségek műveléséhez értenek, miből magoknak és földesuroknak hasznot szerezhhetnek, tartozzék azt követni és folytatni, az ily jobbágyra nézve, ki vadászattal vagy madarászattal foglalkozik, földesura, vagy azáltal, kinek birtokán az ily jobbágy találtatik, mindenesetre behajtandó három forint büntetés fizetése mellett.“

Az 1514. évi VII. dekretum a vadászatot csak közvetve érinti, mert az csak a fegyver viselésének a jogát szabályozza.

Werböczynek 1514. évben megjelent Hármaskönyve a vadászati jog tárgyában rendelkezést nem tartalmaz.

Az első magyar vadászati törvény az 1729. évi XXII. törvénycikk. Ez a törvény ismerte fel először — bár csak kis mértékben — a vadászati jog és az ingatlan fölötti tulajdonjog közötti kapcsolatot és rendelkezik még — ugyancsak először — a tilalmi időről, továbbá a vadászati károkról és a sebzett vad üldözéséről is.

Az idézett törvény 2. §-a értelmében nemeseknek és nemesi szabadsággal bíró földesuraknak saját földjükön bármikor, még a szaporodás ideje alatt is szabad vadászni; továbbá azt is megengedi, hogy a nemesek és nemesi szabadsággal bíró földesurak a várukhoz, várkastélyukhoz, udvarukhoz vagy palotájukhoz környező erdőkből bizonyos területrészt kihalásztassanak és azt minden vadászat és madarászat elől mindenkivel szemben betilthassák.

A szaporodás idejéről az idézett törvény 10.

§-a rendelkezik, mely kimondja, hogy a szaporodás ideje alatt a vadászat — eltekintve a fent említett kivételtől — nem gyakorolható.

A szaporodás idejét, azaz a kiméleti időt a 10. §-a következőkben állapítja meg: Hímzarvasokra szeptember hó 15-től szent Pütkösd ünnepéig, nőstényre (szarvastehénre) három királyok (vízkereszt) ünnepétől szent Bertalan napjáig (augusztus 24-ig), őzsutára március hó 1-től március hó 15-ig. Özbak és nyúl az idézett törvény értelmében kiméleti időben még nem részesül.

Mezőkön és vetéseken a vadászattal járó károkat el kell kerülni, mely okból Sinkorán-nak nevezett angol vadászskutyát tartani és azzal vadászni nem szabad.

Az idézett törvény 4. §-a megengedi, hogy a vadász a nem tilalmazott területen megsebzett vadat tilalmazott területen követhesse és onnét elhozhassa.

Az idézett törvény 11. §-a kihágásnak minősíti azt a cselekményt, ha valaki tilalmazott területen vagy a szaporodás ideje alatt idegen területen vadászik. Aki a törvényt ily módon megszegi, az illetékes szolgabíró által három nehézsúlyú márkában, úgyszintén az elejtett vad kárpótlásában és a perköltségek megtérítésében elmarasztalandó.

Vadászati joga van az 1729:XXII. t. c. értelmében minden nemesnek és nemesi jogot élvezőnek, továbbá zászlóstól felfelé a katonatiszteknek. A jobbágyok (parasztok) ezen törvény értelmében már csak a kártékony ragadozó állatokra vadászhatnak.

Meg kell említeni II. Józsefnek az 1786. évi augusztus hó 21-én kelt vadászati szabályzatát, továbbá a magyar országgyűlés által kiküldött országos bizottságnak a vadászat szabályozása tárgyában

az 1793. évben készült tervezetét és az erdélyi országgyűlés bizottságának 1795. évben kelt javaslatát. A három közül csak a II. József-féle rendelet volt hatályban.

További fejlődést jelent az 1802. évi XXIV. törvénycikk meghozatala.

Az idézett törvény a vadászati jog és a földtulajdon közötti kapcsolat gondolatát egy lépéssel előbbre viszi, mert a törvény 2. §-a jogot ad a földesurnak, hogy ingatlana felerészét vadászat szempontjából letilthatja.

A törvény 5. §-a további korlátozást állít fel a nemesi vadászatra, amikor kimondja, hogy vadászni vetésekben aratás végéig, réteken április 24-ig, míg a széna be nem takarított, szőlőskertekben a nyúl-párosodás kezdetétől a szüret végéig sem gyalog, sem lóháton nem szabad.

Az idézett törvény 10. §-a értelmében már az a nemes ember is megbüntethető, aki a vadkárak megtérítését megtagadja.

Az 1802:XXIV. t. c. foglalkozik először a vadkár (nem vadászkar) és a vadkárbecslés kérdésével, — bár vadkárt csak ott ismer, ahol vadtenyésztés van. A vadkárak preventív elhárítására az idézett törvény 10. §-a jogot ad a vármegyéknek, hogy a vadtenyésztéssel foglalkozó földesurakat megszapordított vadállományuk csökkentésére vagy elzárására kötelezhesse; a 7. §. értelmében pedig mindenki — nemes és paraszt — az általa művelt területen a kárt okozó vadat elfoghatja, szükség esetén elejtheti.

A vadkiméleti időt a nyúlra is felállítja és pedig február 1-től március hó 31-ig; az 1729:XXII. t. c.-vel szabályozott vadkiméleti időt egyebekben csak jelentéktelen részben módosítja.

Az idézett törvény 11. §-a már a hivatalos vadászat intézményét is ismeri. A ragadozó vadakat és madarakat a helybeli viszonyokhoz képest u. i. az illető törvényhatóságnak kötelessége kiirtani; sőt ha szükségesnek látszik, a tiszti hivatalnok a földesurnak történt bejelentés után a ragadozó vadak és madarak kiirtása végett vadászatot, illetőleg madarászatot rendelhet el.

A jogalanyiség kérdésében a helyzet az 1729:XXII. t. c. óta lényegben nem változott.

Az 1847. évi V. törvénycikkely 12. pontja a következő rendelkezést tartalmazza:

„12. §. A vadászat, madarászat joga kirekesztőleg a földesuraságot illeti, melynélfogva ezen javadalommal az urbéresek ezentúl csak földesuraikkal kötendő egyezkedés útján élhetnek.“

Az 1848-as vívmányok a vadászati jogot közvetlenül ugyan nem érintették, de annak következtében, hogy az úrbériség megszüntetett, megszűnt az u. n. földesuri vadászati jog is. A nemeseket megillető vadászati előjogok most már mindenkire, tehát azokra is kiterjesztettek, akik ezen előjogokból évszázadokon keresztül ki voltak zárva.

Az abszolutisztikus korban jogfejlődésünk nem mehetett előbbre.

Az 1861. évi országbírói értekezlet az 1848. évben hatályban volt vadászati szabályokat állította vissza.

Ezek a szabályok azonban már nem feleltek meg a fejlődő élet követelményeinek, szükség volt tehát egy újabb, a kor igényeit kielégítő törvényre. Így született meg az 1872. évi VI. törvénycikk, mely mélyreható és mindenre kiterjedő rendelkezésénél fogva a jelenleg is érvényben lévő vadásztörvényünk (1883:XX. t. c.) alapját képezi.

Az 1872:VI. t. c. mondja ki először azt a helyes elvet, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka. Vadászati joga van ennél fogva minden ingatlan tulajdonnal biró, akár belföldi, akár külföldi állampolgárnak és a jogi személyeknek is.

A tulajdonos vagy az, akinek a tulajdonos jogot, vagy engedélyt adott, a vadászatot a saját birtokán is — az idézett törvény értelmében — csak akkor gyakorolhatja, ha az ingatlan:

1. egy tagban vagy összefüggésben álló részekben 100 holdra terjed, holdját 1600 négyzetölével számítva, habár több határban fekszik, vagy utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasítatik is; vagy ha a földbirtok

2. 100 holdnál ugyan kisebb, de kertileg műveltetik és kerítéssel vagy árkolattal el van zárva, belső telket, szőlőt vagy szigeteket képez.

A törvény a most felsorolt magánvadászterületekkel szemben a községi vadászterület fogalmát még nem ismeri.

Az idézett törvény a vadkár kérdésében is szabatosabban rendelkezik, amidőn a 7. §-ban kimondja, hogy a fővadak (szarvas, däm vad és vad-disznó) által okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérelő, kinek a vadászterületén a fővad tenyészik, teljes kárpótlással tartozik. A ragadozó vagy kártékony állatok által tett károk azonban nem térítetnek meg, mert ezek az állatok a föld birtokosa által bármikor elpusztithatók. A ragadozó vagy kártékony állatok a 15. §. értelmében a következők: medve, farkas, róka, hiúz, vadmacska, nyest, vad-disznó, borz, tengeri nyúl, hörcsök (az idézett törvény így írja), ürge, görény, menyét, nyust és vidra.

Az általános vadászati tilalmat február hó 1-től augusztus hó 15-ig állapítja meg; az ettől eltérő tilos vadászatot a törvény 10. §-a részletesen felsorolja. A kerítéssel kellőleg elzárt helyen (vadaskert) a tulajdonos a vadászatot minden időben, tehát a tilalmi időben is gyakorolhatja, illetőleg megengedheti (20. §.).

Az idézett törvény 16. §-a értelmében a vadászterületen talált házimacskát és kóbor ebet a vadászatra jogosított elpusztíthatja.

Az 1872:VI. t. c. már a következő vadászati kihágásokat ismeri:

1. a vadászati jogosított engedélye nélküli vadászat (egyszerű orvvadászat);

2. a minősített orvvadászat és a vadászati jogosítottal szemben tanúsított fenyegető, fegyveres elmentállás, erőszak;

3. a vadászati jogosított megtámadása és a vadászat gyakorlásának megakadályozása;

4. tiltott időben való vadászat;

5. vadak fiainak elfogása, madarak fészkeinek elrombolása, tojásainak elszedése;

6. tiltott időben vad hordozása, árulása, vásárlása és

7. vadászeb szándékos vitele idegen vadászterületre.

A vadászati kihágásokat a törvény 42. §-a a kir. járásbiróságok hatáskörébe utalja.

Az 1872:VI. t. c. rendelkezései igen üdvösen hatottak az eddig elhanyagolva volt vadászati viszonyok javítására, mindamelllett alig 10 év elteltével már azt módosítani kellett.

A törvény főhiánya a tapasztalatok szerint az volt, hogy a vadászatnak az egyhatárbeli kisebb birtokokon és községi birtokterületeken való gyakorlá-

sát nem szabályozta, ami számtalan visszaélésre adott alkalmat, továbbá, hogy a vadászati jog önálló gyakorolhatóságát csekélyebb terjedelmű földbirtokhoz (100 hold) kötötte, semhogy azon okszerű vadászatot gyakorolni, különösen pedig helyes vadtenyésztést létesíteni lehetett volna. Továbbá nem volt gondoskodva oly rendelkezésről, amelyek némely vidéken esetleg a vadászat nem gyakorlása folytán túlszaporodó vadak által a mezei termékekben okozható károsítások megelőzése szempontjából okvetlen szükségesek. A tapasztalatok továbbá azt is bizonyították, hogy a törvényben meghatározott tilalmi idők az egyes vadnemek életmódja, párosodása és tenyésztése feltételeinek nem egészen felelnek meg és hogy azon számos visszaéléssel szemben, ami a vadászat körül előfordulhat, a törvénynek a kihágások büntetésére vonatkozó némely határozománya szigorítást igényel.

Ezek a szempontok voltak az irányadók a vadászatról szóló 1883. évi XX. törvénycikk meghozatalánál, mely törvény ma is hatályban van.

Az idézett törvény az 1872:VI. t. c. beosztását egyébként megtartotta, eltérés attól csak annyiban történt, hogy a hivatalból való vadászatról szóló 1876:XLIV. t. c. határozományaival kevés módosítások mellett átvétettek, s külön fejezetbe (IV. fejezet) foglaltattak, minélfogva az 1883. évi XX. törvénycikk VI. fejezetre oszlik.

A törvény első fejezetében, mely a vadászati jogról szól, azzal a lényeges újítással találkozunk, hogy az önálló vadászterület nagysága az eddigi 100 holdról 200 holdra emeltetett fel. Ezt a területi változást a törvény indokolása azzal magyarázza, hogy „a 100 hold a vadászat gyakorlására és még

inkább a vadtenyésztésre nézve elégtelennek bizonyult; s habár ezen érdekek, valamint a vadászattal a mezőgazdasági termékekben okozható károk sikeresebb hatósági ellenőrizhetése minél nagyobb vadászati területek megállapítását igényelné, de a felhozott tekintetek méltánylásánál a hazai birtokviszonyok figyelembevételét nem mellőzhettem. Igaz ugyan, hogy az ekképen 200 holdban megállapított terület sem tekinthető elégségesnek arra, hogy azon a vadtenyésztethessék, de a 3. §-ba foglalt azon rendelkezés elfogadása, mely a javaslat 2. §. meghatározása alá nem tartozó azon egy községi határbeli összes birtokokra (a nem önálló vadászterületek) és a községek tulajdonát képező birtokokra nézve, a vadászati jog bérbeadatása kötelezettségét mondja ki, az országban mégis számos oly nagyobb vadászterület fog képződni, amelyeken — épen úgy, mint a nagybirtokosok vadászterületein — a tisztán vadászati és vadtenyésztési érdekek is inkább érvényesíthetők lesznek.“

Az 1883:XX. t. c. a magánvadászterülettel szemben a községi vadászterületet is ismeri.

Lényeges újítás az idézett törvény 2. §-ának 3. pontjában foglalt az a rendelkezése is, mely szerint az egy tagban legalább — holdját 1600 négyzetöllel számítva — 50 holdat tevő birtokok tulajdonosai összefüggésben levő földjeikre nézve a vadászati jog gyakorlására egyesülhetnek, amennyiben az egyesített területek a 200 holdat megütik (egyesített magánvadászterület).

Az 1883:XX. t. c. II. fejezete a vadak által tett károk megtérítéséről szól.

A fővadak által a mezei és erdei termékekben tett károk megtérítése iránti felelősség megállapítására

nézve az 1872:VI. t. c. 7. §-ában foglalt rendelkezések azon változtatással vétettek át, hogy ebben a vaddisznó felsorolása ki lett hagyva. Ezen változás abban találja indokát, hogy az 1883:XX. t. c. 8. §-a kimondja, hogy a ragadozó vagy kártékony állatok által tett károk, mivel ezen vadak a föld birtokosa által bármikor elpusztíthatók, meg nem téríttetnek. Minthogy a vaddisznó az 1883:XX. t. c. 13. §-a szerint a kártékony és bármikor elpusztítható vadak közé soroltatott, annak, hogy a vaddisznó által okozott károk iránti felelősség megállapíttassék (vadkár), törvényszerű alapja nincsen.

A törvény nem mellőzhette annak figyelembe vételét, hogy a kártékony állatok között a vaddisznó az, amely a mezei és erdei termékekben nagyobb-mérvű károkat okozni szokott és hogy az önálló vadászterület alakítására nem jogosító kisbirtokok tulajdonosainak ezen veszedelmes vad által okozható károk elleni sikeres védekezésre elegendő eszköze nincsen. A törvény 13. §-ának 2. bek. ez okból akként rendelkezik, hogy oly vidéken, hol a vaddisznók nagyobb-mérvű károkat okoznak, a vadászterületek tulajdonosai, bérlői kötelesek azokat lehetőleg pusztítani; és ha ezt a kötelezettségüket nem teljesítik, a IV. fejezetben megállapított hivatalból való vadászat eszközrendelendő.

Még korábban, a III. fejezetben a vadászati tilalmakról van szó, amely szerint az általános vadászati tilalom tart február hó 1-től augusztus hó 15-ig. Az ettől eltérő tilos vadászatot a törvény részletesen felsorolja. A törvény a tilalmi időszakok tartamának megállapítására nézve az Országos Magyar Vadászati Védegyelet részéről indokolt és elfogadásra ajánlott határidőket vette át.

Az V. fejezet a vadászati kihágások és azok büntetéséről szól.

A törvény az 1872: VI. t. c.-nek a vadászati kihágások specifikációjáról szóló és büntetési tételket megállapító 21—28. §-ait — nem tekintve egy-két egészen jelentéktelen változtatást — azon módosítással vette át, hogy előforduló „pénzbírság” helyett a kihágásokról szóló 1879: XL. t. c.-nek a büntetés nemét megállapító 15. §-ával összhangban a „pénzbüntetés” elnevezést használja.

A VI. fejezet az eljárásról szól. Ezen fejezetben az 1872: VI. t. c.-nek az eljárásra nézve előirt rendelkezéseivel találkozunk. A birói illetékesség tárgyában történt módosítás (47. §) a büntető törvénykönyvnek életbeléptetéséről szóló 1880: XXXVII. t. c. 41. §-a azon rendelkezésének felel meg, mely szerint a vadászati kihágások elbírálása a kir. járásbiróságok helyett a közigazgatási hatóságok illetékességi körébe utaltatott.

A képviselőház a vadászatról szóló 1883: XX. t. c.-t, illetőleg javaslatot nagy érdeklődés mellett tárgyalta, amint azt az országgyűlés nyomtatványa, napló X. kötet tanúsítja. A javaslatához Péchy Jenő előadón kívül hozzászóltak: Madarász József, Göndöcs Benedek, Hermann Ottó, Thaly Kálmán, Mamusics Lázár, Lázár Lajos, Teleszky István, Halász Géza, Polónyi Géza, Szederkényi Nándor országgyűlési képviselők és Tisza Kálmán miniszterelnök.

Az érdeklődés központjában a törvényjavaslat 2. §-ának az a rendelkezése állott, amely a magánvadászterület nagyságát 100 holdról 200 holdra fel emelte. Ezzel a területi korlátozással szemben Göndöcs Benedek és társai azt vitatták, hogy saját földjén bármilyen kicsi is legyen az — még egy holdon

is — a vadászati jogot mindenki szabadon gyakorolhatja.

Tisza Kálmán miniszterelnök a javaslatához, különösen annak a vadászterület korlátozásáról szóló részéhez kimerítően hozzászólott és többek között a következőket mondta:

„T. Képviselőház, a kérdés az, hogy szükség van-e korlátozásra vagy nem. Erre a felelet egyedül attól függ, szükségesnek tartja-e valaki, hogy egy országban legyen vadállomány és vadászat, vagy nem. Ha valaki abból a nézetből indul ki, hogy arra, hogy egy országban vadállomány és vadászat legyen, nincs szükség: akkor természetesen felelhet nemmel. De ezen nézetben én a magam részéről nem osztozhatom, mert méltóztassanak elhinni, amely percben az mondatnék ki, amit Göndöcs képviselő úr és társai akarnak, hogy egy hold, vagy akárminő birtok után, egy szóval minden tekintet nélkül a birtok nagyságára, lehessen a vadászatot gyakorolni; ezáltal az mondatnék ki, hogy néhány esztendő múlva igazán egyes igen nagy komplexumok birtokosait kivéve, senki sem vadászhatna, mert egyáltalában nem lenne vad az országban, melyre vadászni lehessen és így tényleg amikor a legnagyobb jogegyenlőséget akarnók kimondani, redukálnák a dolog oda, hogy igazán senki, egyes igen nagy terriumok birtokosain kívül nem vadászhatna, mert nem volna mire.“

Értékes Hermann Ottónak a fejtegetése, ami nagyobbbrészt a tilalmi idők megállapítása tárgyára vonatkozik.

Vadászcseléd. A földművelésügyi miniszter a 19.426/1911. számú körrendeletének (Rendeleték Tára 1912. évf 63. l.) 1. bekezdésében kijelenti, hogy a

vadászterületek őrizetére és a vadállomány gondozására felfogadott egyének közül a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883:XXIII. t. c. 6. §-ának b) pontja (helyébe lépett az 5007/1924 P. M. számú rendelet 2. §-ának c) pontja) alá tartozóknak, tehát vadászcselédeknek csak oly egyének tekinthetők, kik az 1893. évi május hó 22-én kiadott Utasítás (Rendeletek Tára 1893. évf. 1947. l.) szerinti vadőri vizsgát le nem tették. A földművelésügyi miniszternek ez a kijelentése azonban nem érinti a vadászati alkalmazottaknak, elsősorban a vadőröknek a gazda és a gazdasági cseléd közötti jogviszony szabályozásáról szóló 1907:XLV. t. c. alapján megállapítandó „gazdasági cseléd” minőségét. (l. *Vadőr cseléd-e.*)

A vadászterületek őrizetére és a vadállomány gondozására felfogadott egyének közül vadászcselédeknek tehát csak az oly egyének tekinthetők, kik a vadőri vizsgát le nem tették.

A vadőri szakvizsgát le nem tett vadőrök az idézett rendelet értelmében hatóságilag fel nem eskethek.

A hatóságilag fel nem esketett ilyen vadőrök, azaz vadászcseléd a büntetőtörvények alkalmazása szempontjából sem tekinthetők hatósági közegeknek. (1914:XL. t. c. 5. §.)

A vadászcseléd a vadőri jelvény viselésére nem jogosult.

A vadászcseléd vadászjegyre vonatkozó jogszabályokat I. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye* és *Vadászjegy kiadásáért bejelentés* alatt. (l. *Vadászátjövédéki kihágás* alatt II. csoport 10. számú határozatot).

Vadászcseléd vadászjegye. (l. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye.*)

Vadászebek. Az 1883: XX. t. c. 16. §-a értelmében a vadászat lőfegyveren felül lóháton „vadászebek” használatával gyakorolható. (l. *Vadászatmódja és Vadászatjövédéki kihágás alatt I. csoport 5 számú határozatot.*)

A törvény a vadászebek felsorolásával, azaz hogy melyek azok a kutyafajok, amelyek a vadászebek fogalma alá tartoznak, adós marad. A 66.929/1922. K. M. és a 98.030/1923. K. M. számú rendelet (l. *Ebek villamoson szállítása*) értelmében vadászebek: 1. vizslák, 2. foxterrierek, 3. tacsók, 4. spanielek, 5. kopók, 6. agarak és 7. vérebek. (l. *Ebek és Hajtóebekkel vadászat.*)

Vadászegyesület. (l. *Vadásztársaság.*)

Vadászfegyver. (l. *Fegyver és Lőfegyver alatt is.*)

Vadászfegyver adója. (l. 1. *Lőfegyver fényűzési forgalmi adója*, 2. *Fegyverigazolvány illetéke*, 3. *Fegyverviselési engedély illetéke* és 4. *Vám.*)

Vadászfegyver elkobzása. (l. *Elkobzása lőfegyvernek.*)

Vadászfegyver forgalmának szabályozása. (l. *Lőfegyver forgalmának szabályozása*)

Vadászfegyver kipróbálása. (l. *Próbalövés és Vadászatjövédéki kihágás I. csoport 8., 9., 24. és II. csoport 6. számú határozatot.*)

Vadászfegyver kölcsönadása. (l. *Vadászatjövédéki kihágás alatt II. csoport 3. számú határozatot.*)

Vadászfegyver próbabélyege. (l. *Próbalövés.*)

Vadászfegyver szállítása. (l. *Lőfegyver forgalmának szabályozása.*)

Vadászfegyver száma. (l. *Fegyver száma.*)

Vadászfegyver váma. (l. *Vám.*)

Vadászfegyverigazolvány. (l. *Vadászjegy alatt*)

minta és Fégyverigazolvány illetéke.)

Vadászfégyverrel szerencsétlenség. (l. Gondatlanság vadászfégyverrel.)

Vadászható vadak. A vadaknak a törvényen és különböző rendeleteken alapuló csoportosításán felül (l. Vadak csoportosítása) megkülönböztethetjük még a vadászható és nem vadászható jelleggel rendelkező vadak csoportját, aszerint amint a vadak elejtéséhez vadászias, illetőleg nem vadászias eszközök, cselekmények igénybevétele szükséges és még aszerint, amint a vadak a vadászati jogosított részére fenntartott kizárólagos occupacio tárgyát vagy mindenki részére nyitva álló szabad állatfogás tárgyát képezik. A vadászható, illetőleg nem vadászható vadak csoportját Kolosváry Bálint „Vadászati jog” című könyvében a 168. és 169. lapon a következőkben sorolja fel:

I. Vadászható vadak:

A) Emlősök (négy lábúak, szőrmés vadak)

a) hasznos vagy nemes vadak:

1. szarvas (*cervus elaphus*),
2. dāmivad (*dama vulgaris*),
3. őz (*cervus capreolus*),
4. zerge (*capella rupicapra*),
5. nyul (*lepus timidus vulgaris*),
6. marmota (*arctomys marmota*).

b) ragadozók és kártékony vadak:

1. medve (*ursus arctos*),
2. farkas (*canis lupus*),
3. hiúz (*lynx vulgaris*),
4. vaddisznó (*sus scrofa*),
5. róka (*canis vulpes, vulpes vulgaris*),
6. borz (*meles taxus*),
7. vidra (*lutra vulgaris*),

8. vadmacska (*felis catus*),
9. nyest (*mustela foina*),
10. nyuszt (*mustela martes*),
11. üregi nyul (*lepus cuniculus*).

B) Madarak:

a) hasznos (nemes) fajok:

1. süket-fajd (*tetrao urogallus*),
2. nyírfajd (*tetrao tetrix*),
3. császármadár (*tetrao bonasia*),
4. fácán (*phasianus colchicus*),
5. túzok (*otis tarda*),
6. törpe vagy reznektúzok (*otis tetrax*),
7. fogoly (*perdix cinerea*),
8. fürj (*coturnix communis*),
9. haris (*ortigometra crex*),
10. rigók, u. m. fenyvesmadár (*turdus pilaris*) és lépesrigó (*turdus viscivorus*),
11. vadgalamb (*columba palumbus* és *columba oenas*),
12. vadludak, még pedig a szürke lud vagy egyszerűen vadlud (*anser cinereus*) és a vetési lud (*anser segetum*) és esetleges más, ritkán előforduló vadlud-fajok (pl. az örvös lud),
13. vadkacsák és pedig a tőkeruca (*anas boschas*), a csörgőruca (*anas crecca*) és a felelőruca (*anas querquedula*), valamint a többi ritkábban előforduló vadkacsafajok,
14. szalonkafélék, úgymint erdei és mocsári szalonka (*scolopax rusticola* és *gallinago major*), közönséges sárszalonka (*gallinago scolopacina*), gyepi szalonka (*gallinago gallinula*) és egyéb fajok,
15. bibic (*vanellus cristatus*) és fajrokonai,

16. daru (*grus cinerea*),
17. egyéb vízi és mocsári madarak, úgymint vízityukok (*gallinulidae*), szárcsa (*podicipidae*), sirályok (*laridae*).

b) kártékony és ragadozó madarak:

1. a keselyű-félék, úgymint barna barátkeselyű (*vultur monachus*), a fakókeselyű (*gyps fulvus*), a dögkeselyű (*neophron perenopterus*),
2. a sas-félék közül a nagyobb és különösebb vadászati érdekekkel bíró fajok, mint a szakállas saskeselyű (*gypaetus barbatus*) és a kőszáli sas (*aquila fulva*),
3. az uhu vagy nagy suholy (*bubo maximus*),
4. a holló (*corvus corax*),
5. a szürke- és vörösgém (*ardea cinerea* és *purpurea*),
6. a vöcskők és búvárok (*podicipidae*, *colymbidae*, *marginae*),
7. a kárakatonák (*graculinae*).

II. Nem vadászható vadak:

1. mókus (*sciurus vulgaris*),
2. ürge (*spermophilus citillus*),
3. pelék (*myoxus glis*),
4. hörcsög (*cricetus frumentarius*),
5. görény (*mustela putorius*),
6. menyét (*mustela vulgaris*),
7. egerek,
8. denevér,
9. vakond,
10. cickány (kivéve a vízicickányokat),
11. sün,
12. kigyók és gyikok,
13. béka,
14. méhek,

15. csigák,
16. bogarak,
17. a verébfélék, melyeknek számos alfaja közül nagyon sok a madárvédelmi intézkedések után a forgalomból teljesen ki van vonva és így elsajátítása tiltott (*l. Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*),
18. vetési és hamvas varjú (*corvus frugilegus* és *corvus cornix*),
19. szarka (*pica rustica*),
20. mátyás (*garrulus glandarius*),
21. jégmadár (*alcedo ispida*),
22. kis és nagy kócsag (*ardea alba* és *garzetta*) elfogása, leölése tiltva (*l. Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*),
23. apró és dobosgém (bölömbika, *ardea minuta* és *botaurus stellaris*), kanalalgém,
24. bakcsó (*nyctiardea*, *nycticorax*),
25. fehér és fekete gólya (*ciconia alba*, *nigra*) lelövése, elfogása tiltva. (*l. Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*.) Továbbá a ragadozó madarak közül:
26. a kisebb fajta sasok, úgymint parlagi sas (*aquila heliaca*), békászó vagy lármás sas (*aquila naevia*), törpe sas (*aquila minuta*), kígyászó sas (*circæetus gallicus*), rétisas (*haliaetus*),
27. sólyomfélék, úgymint réti héja (*circus aluginosus*), közönséges héja (*astur palumbarius*), karvaly (*turul*, *accipiter nisus*), ölyvek (ülő-fajták, *buteoninae*), kánya (*milvus*), hegyes és sarlószárnyú sólyom (*falco*), ke-recsen (*hierofalco sacer*), vércsék,
28. ráró vagy halászó sas (*pandon haliaetus*).

Vadászjegy. Vadászni, a vadászati jogot és annak gyakorlását szabályozó törvények keretén belül is, akár a saját földbirtokán, akár idegen földterületen, csupán az 5007/1924. P. M. számú rendeletben (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) foglaltak alapján kiállítandó vadászjegy birtokában szabad. (Id. rendelet 1. §.) Minthogy vadászni rendszerint lőfegyverrel szokás, a vadászjegy birtoka feltételezi a szabályszerű fegyverigazolványt. Ez alól a szabály alól kivétel az az eset, amikor a vadász a vadászatot lőfegyver helyett lóháton, vadászebek használatával gyakorolja. 1883: XX. t. c. 16. §. (l. *Vadászat módja.*)

A vadászjegy azt bizonyítja, hogy az abban megnevezett személy a vadászat gyakorlására jogosult. (Id. rendelet 2. §.)

A vadászjegy másra át nem ruházható. A vadászjegyet mindenkor csak egy személy részére és nevére szabad kiállítani. (Id. rendelet 13. §. 8. bek.)

Az, akinek lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye nincsen, vadászjegyet nem kaphat. (9862/1920. M. E. sz. rendelet 4. §. Rendeleték Tára 1920. évf. 593. l.)

(l. *Vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékének jogszabálya.*)

Vadászjegy mintája: I. számú minta az 1924. évi 5007. P. M. számú rendelet 1. §-ához.

Fénykép helye

Vadász-jegy.

Segéd napló tétele.

Érvényes 19 . . évi hó . . -tól 19 . .
 évi hó . . -ig. ur

foglalkozása lakos a
 arany korona vadászjegy illetéket és . . . db. beje-
 lentett vadászfegyver után . . . arany korona iga-
 zolványi illetéket az alólirott m. kir. adóhivatal javára
 befizetette.

. db. bejelentett vadászfegyver után . . .
 arany korona igazolványi illetéket
 által 19 . . évi hó . . -n kiállított
 számú fegyvertartási és viselési engedélyen
 bélyegjegyekkel lerótt.

M. kir. adóhivatal.

. 19 hó -n.
 P. H.

aláírás.

aláírás.

Vadászfegyver igazolvány.

A bejelentett vadászfegyver közelebbi megjelölése:					
sorszám	Milyen rend- szerű	A fegyver- gyáros neve	milyen kaliberű	A fegyvergyár- tás száma	Jegyzet:

Vadászjegy átadása használat céljából. (l. Va-
 dászati-jövedéki kihágás — 5007/1924. P. M. sz. ren-
 delet 22. §. 1. bekezdés c. pont α.)

Vadászjegy átruházhatatlansága. A vadász-
 jegyet az 5007/1924. P. M. számú rendelet 13. §-ának
 8. bekezdése értelmében mindenkor csak egy sze-
 mély részére és nevére szabad kiállítani és a vadász-
 jegy másra át nem ruházható.

Vadászjegy ellenőrzése. Az állami csendőrök,
 rendőrök, törvényhatósági és városi vagy községi köz-

biztonsági közegek, valamint a pénzügyőrök kötelesek, a vadászjegy tulajdonosai, haszonbérloői, azok gazdatisztjei, az erdők, szőlők, mezők felügyeletével megbízott személyek pedig az 5007/1924. P. M. számú rendelet 21. §-a értelmében jogosultak azokat, akik lőfegyverrel vagy lóháton kutyákkal vadásznak, a vadászjegy felmutatására felszólítani.

A felszólított vadászjegyet előmutatni, s a felszólításra jogosult személy kívánságára a vadászjegyben megnevezettel való azonosságát igazolni tartozik.

Ha a felszólított a vadászjegyet bármi okból felmutatni nem tudná, vagy a vadászjegyben megnevezettel való azonosságát igazolni nem képes, a vadászást köteles azonnal abbahagyni és ha a felszólító előtt ismeretlen, annak kívánságára alkalmas zálogot adni; amennyiben ez nem történik meg, köteles a felszólítót a legközelebbi községi előljárósághoz követni abból a célból, hogy kiléte kideríthető legyen. (l. *Vadászjegy nyilvántartása. Vadászati kihágás ellenőrzése.*)

Joggyakorlat: 1. A vadászjegy felmutatására irányuló felhívás nem tekinthető teljesítettnek akkor, ha a vadászati jegy tulajdonosa a felmutatásra felszólítónak kifejezett kívánságára azt annak kezébe át nem adja, már csak azért sem, mivel annak ellenőrzése és megállapítása, hogy a vadászati jegy valósággal a vadászónak a nevére van kiállítva, hogy annak érvényessége le nem járt-e, vagy végül, hogy az meghamisítva nincsen-e, minden kétséget kizáróan csupán a vadászati jegynek közvetlen közelből való beható megtekintésével és illetőleg annak átolvasásával eszközölhető. (Közigazgatási Biróság 33.096/1912. szám; Klug Sárffy: A magyar illetékjog, magyar

törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

2. Aki vadászat közben vadászjegyét az ellenőrzésre hivatott közegnek megtekintés céljából felszólításra át nem adja, jövedéki kihágást követ el. (Közigazgatási Bíróság 33096/1912. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

Vadászjegy elvesztése. (I. Vadászjegy pótlása.)

Vadászjegy fényképe. A vadászjegy kiállításához az 5007/1924. P. M. számú rendelet 12. §-ának 2. bekezdése értelmében fénykép is szükséges. Amikor a vadászjegy kiváltásához szükséges bejelentést az illetékes hatóság (főszolgabíró, polgármester, Budapesten ker. előjáró) rendben lévőnek találta és láttamozta, a láttamozott bejelentéssel egyidejűleg a m. kir. adóhivatalhoz annak a 6×9 cm. nagyságu, vékony (kartonlapra fel nem ragasztott) és az előlapon aláírt fényképét is be kell szolgáltatni, akinek részére a vadászjegy kiállítását kérik. Az adóhivatalok teendőit Budapesten ebben az esetben a m. kir. központi díj és illeték kiszabási hivatal látja el. A fényképet a vadászjegynek erre a célra szolgáló helyére kell felragasztani és annak négy sarkát a m. kir. adóhivatal körbélyegzőjével úgy kell felülbélyegezni, hogy a bélyegző lenyomatának egy része a vadászjegyre kerüljön.

A vadászterületek tulajdonosainak vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászcselédek, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak részére kiállított vadászjegyekre nem kell fényképet ragasztani, hanem a fénykép felragasztására szolgáló helyre ezt a megjegyzést kell rávezetni: „N. N. -i lakosnak vadászcselédje, (vagy) a vadak gondozásával és a va-

dászterület őrzésével megbizott alkalmazottja.“ A szolgálatadó azonban köteles ezeket az alkalmazottakat személyleírást tartalmazó állandó személyazonossági igazolvánnyal ellátni, amelyet a községi előjárósággal láttamoztatni kell. (l. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye.*)

Vadászjegy harminc napra. Vadászjegy az 5007/1924. P. M. számú rendelet 2. §-ának b.) pontja értelmében 30 napnál nem hosszabb időtartamra is kiállítható. Ennek a vadászjegynek az illetéke 5 arany korona. (5 pengő 80 fillér.)

Minden olyan vadászjegy után, melyet nem kifejezetten 30 napra vagy annál rövidebb időre váltottak, az idézett rendelet 3. §-a értelmében a rendes illetéket kell leróni.

Aki a vadászatot 30 napnál rövidebb ideig kívánja gyakorolni, a vadászjegy kiváltásához szükséges bejelentést az idézett rendelet 8. §-ának 5. bekezdése értelmében a lakóhely szerint illetékes közigazgatási hatóság (főszolgabíró, polgármester, Budapest ker. előjáró) helyett annak a helynek az illetékes közigazgatási tisztviselőjénél is megteheti, amelynek területén a vadászatot gyakorolni óhajtja.

A láttamozási záradékkal ellátott bejelentés ebben az esetben az idézett rendelet 12. §-ának 3. bekezdése értelmében az ideiglenes tartózkodási helyre nézve illetékes m. kir. adóhivatalhoz is beadható.

Ha olyan egyén vált az egész évre érvényes vadászjegyet, aki ugyanabban a vadászati évben már 30 napi időtartamra szóló vadászjegyet is váltott, a 30 napra szóló vadászjegy illetékét a vadászati év egész tartamára érvényes vadászjegy illetékébe beszámítani nem lehet (id. rendelet 13. §. 7. bekezdés).

Vadászjegy időbeli hatálya. A vadászjegyek

időbeli hatály szempontjából az 5007/1924. P. M. számú rendelet 2. §-a értelmében kétfélek:

1) olyanok, amelyek az egész vadászati évre állítottak ki és

2) olyanok, amelyek 30 napnál nem hosszabb időre állítottak ki. (l. *Vadászjegy harminc napra.*)

Vadászjegy illeték elszámolása. A m. kir. adóhivatal a javára befizetett vadászjegy- és fegyverigazolvány illetéket az 5007/1924. P. M. számú rendelet 18. §-a értelmében a vadászjegy- és fegyverigazolvány-illeték segédnaplóban (4. számú minta) bevételezi, a napló napi eredményét egy összegben a Forgalmi adók és illetékek tárca főkönyvében előírja és a megfelelő naplóba átvezeti.

Vadászjegy illetéke. A vadászjegy az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) 2. §-a értelmében a következő illeték alá esik:

a) az egész vadászati évre kiállított vadászjegy illetéke 24 arany korona, illetőleg az illetékeknek pengő értékben kiszabásáról, megállapításáról szóló 163.600/1926. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1926. évf. 488. l.) 73. §-a alapján 27 pengő 84 fillér;

b) a 30 napnál nem hosszabb időtartamra kiállított vadászjegy illetéke 5 arany korona, illetőleg 5 pengő 80 fillér;

c) a vadászterületek tulajdonosainak vagy bérloinek szolgálatában álló vadászcselédek, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak részére az egész vadászati évre kiállított vadászjegy illetéke 2 arany korona, illetőleg 2 pengő 32 fillér. (l. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye.*)

Ha olyan egyén vált az egész vadászati évre érvényes vadászjegyet, aki ugyanabban a vadászati évben már 30 napi időtartamra szóló vadászjegyet is váltott, a 30 napra szóló vadászjegy illetékét a vadászati év tartamára érvényes vadászjegy illetékébe beszámítani nem lehet. (5007/1924. P. M. számú rendelet 13. §.)

Joggyakorlat: Annak, aki vadászati jegy elnyerése iránt benyújtott bejelentését az arra hivatott közigazgatási tisztviselőnek törvényes láttamozásával visszakapta, a vadászati illeték fizetési kötelezettsége, pusztán ennek a körülménynek folytán, még be nem következett, mert annak még mindig teljesen tetszésére van bízva az, hogy ezt a láttamozott bejelentést a m. kir. adóhivatalnál valósággal be akarja-e mutatni, avagy sem és hogy ennek alapján a vadászati jegyet valósággal el akarja-e nyerni, avagy sem; tehát oly esetekben, amikor az illetékes tisztviselő a benyújtott bejelentést nem láttamozta és azt a benyújtónak vissza nem adta, a vadászati jegy illetéke nem követelhető. (Közigazgatási Biróság 10553/1907; 24.378/1907. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

Vadászjegy illetékének visszatérítése. A kiállított és a bejelentőnek kiszolgáltató vadászjegy illetéke vissza nem téríthető. (5007/1924. P. M. sz. rendelet 6. §.) Ez a rendelkezés arra az esetre is érvényes, ha a hatóság a már kiállított és kiadott vadászjegyet visszavonja. (*l. Vadászjegy visszavonása.*)

Joggyakorlat: 1. A vadászati jegy illetéke vissza nem követelhető még akkor sem, ha a jogosult megbízottja tévedésből váltotta ki, mert az illetéket a jegyváltáskor kell fizetni és mert a fizetés a tényleges gyakorláshoz kötve nincsen. (Közigazgatási Biróság

10797/1915. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

2. A befizetett vadászati illeték visszatérítésének nincs helye azon a címen, hogy a fél a vadászatot nem gyakorolta. (Közigazgatási Biróság 879/1920. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 17. szám.)

3. Az iratok között kezelt bejelentésre a főszolgabíró által vezetett láttamozási záradék szerint N. N. vadászcseléd, akinek e minőségénél fogva az 5007/1924. P. M. számú rendelet 2. §-ának c) pontja értelmében a vadászjegy 2 aranykorona illeték ellenében jár. Minthogy pedig a nevezett e címen 24 aranykoronát fizetett be, nyilvánvaló, hogy 22 aranykoronát tartozatlanul fizetett, amely összeget a jogosultnak vissza kell téríteni. Nem szünteti meg a kincstár visszatérítési kötelezettségét az a körülmény sem, hogy a bejelentést nem a szolgálatadó tette, mert ez a körülmény a vadászcselédnek, illetőleg a szolgálatadónak a kedvezményes vadászjegy váltására jogosító igényét nem enyészteni el és pedig annál kevésbé, mert a bejelentés alaki hiányosságát az adóhivatal nem pótolta. A panaszos jogosultságát pedig azért kellett megállapítani, mert a panasz aláírásával a befizetést teljesítő vadászcseléd hozzájárult ahhoz, hogy a 22 arany korona szolgálatadójának utaltassék ki. (Közigazgatási Biróság 935/1927. sz. Magyar Közigazgatás 1928. évf. 22. szám.)

Vadászjegy illetékmentessége. Illetékmentes vadászjegyre tarthatnak igényt az 5007/1924. P. M. számú rendelet 4. §-a értelmében a következő személyek :

- a) az államfő ;
- b) viszonyosság esetében az idegen államok diplomáciai képviselői és konzulai, valamint a követsé-

gek és konzulátusok személyzetének tagjai, ha nem magyar állampolgárok. Az itt említett személyek azonban a mentességre a viszonosság esetén is csak annyiban tarthatnak igényt, amennyiben maguk vadászterületnek nem tulajdonosai vagy bérlői és illetékmentes vadászjegyet csak akkor kapnak, ha az azt igénylők hivatali minőségüket hatósági bizonyítvánnyal igazolják;

c) a mező-, szőlő- és erdőgazdaságnál alkalmazott csőszök, pásztorok és erdőkerülők;

d) a hatóságok által felesketett erdőtisztek, erdőőrök, a kir. erdőfelügyelőség személyzete és a földmivelésügyi miniszteriumban alkalmazott központi erdészeti tisztviselők;

e) az erdészeti főiskola, továbbá az erdőőri és vadőri szakiskolák hallgatói, azonban csupán a tanulmányi idő tartamára.

A c. és d. pontban felsoroltak vadászatra is alkalmas fegyvert csak a vadászterület tulajdonosának vagy bérlőjének engedélyével használhatnak és az illetékmentes vadászjegy csak azon területen való vadászatra jogosítja őket, amelyen alkalmazva vannak. Más területen csak illetékköteles vadászjegy birtokában vadászhatnak. (I. Vadászattjövédéki kihágás alatt II. csoport 8. számú határozatot.)

Vadászjegy illetéknél beszámítás. (I. Vadászjegy harminc napra.)

Vadászjegy kezelése. A vadászjegy- és vadászfegyverigazolvány illetékének kezelésére szükséges nyomtatványokat a hatóságoknak ugyanúgy kell megrendelni, mint az egyszerű számadás alá eső általános nyomtatványokat. A vadászjegy- és vadászfegyverigazolvány-ürlapok azonban szigorú számadás alá eső nyomtatványok és ezeket az ilyen nyomtat-

ványok megrendelésére nézve fennálló szabályok szerint kell megrendelni.

A m. kir. adóhivatal a vadászjegy- és vadász-fegyverigazolvány-ürlapokról számadást köteles vezetni (5. sz. minta), amelybe az ellátmányt az ellennyugták csatolásával tételenként, a kiadást pedig havi végösszegekben köteles bevezetni. Az egyes kiadási tételek igazolására a számadáshoz a bejelentő által beszolgáltató postatakarékpénztári befizetési lap Elismervényét, illetőleg az 5007/1924. P. M. számú rendelet 6. §-ának 2. bekezdésében körülírt esetben (elveszett vadászjegy pótlása) a pénzügyigazgatóság rendeletét kell csatolni. A számadásban minden hó végén megállapítandó a maradvány és változatlanul átvezetendő a következő hóra. A számadást mellékleteivel együtt a hónap végén a Vadászjegy- és fegyverigazolvány-illeték-segédnaplóhoz kell csatolni. (5007/1924. P. M. számú rendelet 19. §.)

Vadászjegy kiadása. A láttamozott bejelentést a vadászjegy kiváltása céljából a szükséges mellékletekkel (fegyverbejelentéssel, fényképpel, fegyvertartási-és viselési engedéllyel, külföldi állampolgárság esetében kezességi nyilatkozattal) együtt az 5007/1924. P. M. számú rendelet 12. §-a értelmében ahhoz a m. kir. adóhivatalhoz kell benyújtani, amelynek kerületében a bejelentő fél állandóan lakik. A m. kir. adóhivataloknak az idézett rendeletben megállapított teendőit Budapesten a m. kir. központi díj- és illeték-kiszabási hivatal látja el. A bejelentéssel egyidejűleg fényképet is be kell szolgáltatni. (I. *Vadászjegy fényképe.*)

Aki a vadászatot 30 napot meg nem haladó időtartam alatt lakóhelyétől távol akarja gyakorolni, a láttamozási záradékkal ellátott bejelentést az ideig-

lenes tartózkodási helyére nézve illetékes m. kir. adóhivatalhoz is beadhatja.

A m. kir. adóhivatal a bejelentést és annak mellékleteit az 5007/1924. P. M. számú rendelet 13. §-a értelmében megvizsgálja s ha azokat rendben lévőknek találja, a vadászjegy és a fegyverigazolvány után járó aranykorona (24+5) illetékösszeget megállapítja és a bejelentőnek a fizetendő illetékről postatakarékpénztári „Befizetési lap“-ot állít és szolgáltat ki. Az illetéket a befizetési lap felhasználásával a közvetítő postahivatalnál kell befizetni.

Az illeték befizetése után a fizetés megtörténtét tanúsító és a bejelentő által bemutatandó elismervényt be kell vonni és a vadászjegy, valamint a bejelentéshez csatolt fegyvertartási és viselési engedély átvételét a bejelentési lapon el kell ismertetni. (13. §. 4. bekezdés.)

Vadászjegy kiadásáért bejelentés. Aki vadászjegyet akar váltani, köteles ezt a szándékát az 5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §-a értelmében a lakóhely szerint illetékes járási főszolgabírónál, városokban a polgármesternél, Budapesten a kerületi előljárásnál az ott kapható bejelentő iv (2. számú minta) pontos kitöltésével és aláírásával bejelenteni.

A bejelentést minden vadászjegyért külön-külön meg kell tenni.

A családtagok részére a bejelentést a családfő is megteheti, ha pedig az illető családtag 20. életévét még nem töltötte be, a bejelentést csakis az atyja, gyámja, vagy gondnoka teheti meg.

Aki a vadászatot 30 napnál rövidebb ideig kívánja gyakorolni, a bejelentést annak a helynek illetékes közigazgatási tisztviselőjénél is megteheti, amelynek területén a vadászatot gyakorolni óhajtja.

Az erdészeti szakiskolák hallgatói, amennyiben az illetékmentes vadászjegyre igényt tartanak, a bejelentéshez az iskolai előjárásnak hallgatói minőségüket igazoló bizonyítványát is csatolni tartoznak.

A vadászterületek tulajdonosainak, vagy bérlőinek szolgálatában álló vadászczselédek, valamint a vadak gondozásával és a vadászterületek őrzésével megbízott alkalmazottak helyett a bejelentést csakis a szolgálatadó teheti meg. *(l. Vadászati alkalmazottak vadászjegye.)*

A bejelentésnek az 5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §-ának 8. bekezdése értelmében a következő adatokat kell tartalmaznia:

a) a bejelentő fél nevét és állandó lakóhelyét;
b) annak a nevét és állandó lakóhelyét (ha több állandó lakóhelye van, valamennyit), akinek részére a bejelentő a vadászjegy kiállítását kéri;

c) ha a vadászatot fegyverrel akarják gyakorolni, a bejelentésben fel kell sorolni azokat a vadászfegyvereket, amelyek annak a birtokában, vagy tulajdonában vannak, akinek részére a vadászjegy kiállítását kérik;

d) ha a bejelentő fél külföldi állampolgár, akkor a bejelentéshez csatolni kell, vagy pedig a bejelentésre rá kell vezetni a szükséges kezességi nyilatkozatot is. *(l. Külföldi állampolgár vadászjegye.)*

Vadászjegy kiváltása. A vadászjegy kiváltására vonatkozó eljárást az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) 8—21. §-ai szabályozzák. A vonatkozó joganyagot, tekintve annak nagyságát, a könnyebb áttekintés s megtalálás céljából egy vezérszó helyett a következő vezérszavak alatt ismertetjük:

1. Vadászjegy kiadásáért bejelentés.

2. Vadászjegyért bejelentés láttamozása.
3. Vadászjegyért bejelentés láttamozásának megtagadása.
4. Vadászjegy kiadása.
5. Vadászjegy kiváltásánál hatáskör.

Vadászjegy kiváltásánál hatáskör. A vadászjegy kiváltásánál első lépés a „bejelentés.” Ezt a bejelentést a lakóhely szerint illetékes főszolgabírónál, városokban a polgármesternél és Budapesten a ker. előljáróságnál kell megtenni (5007/1924. P. M. számú rendelet 8. §. 1. bek.)

Aki a vadászatot 30 napnál rövidebb ideig kívánja gyakorolni, a bejelentést a lakóhely szerint illetékes hatóság helyett annak a helynek illetékes közigazgatási tisztviselőjénél is megteheti, amelynek területén a vadászatot gyakorolni óhajtja. (id. rendelet 8. §. 5. bekezdés.)

Amikor a bejelentés láttamozása megtörtént, a láttamozási záradékkal ellátott bejelentést a m. kir. adóhivatalhoz kell benyújtani és pedig ahhoz az adóhivatalhoz, amelynek kerületében a bejelentő fél állandóan lakik. Budapesten a m. kir. adóhivatalnak ezt az ügykörét a m. kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal látja el. (Id. rendelet 12. §. 1. bek.)

A 30 napos vadászjegynél a láttamozási záradékkal ellátott bejelentés az ideiglenes tartózkodási helyre nézve illetékes m. kir. adóhivatalhoz is beadható. (Id. rendelet 12. §. 3. bekezdés.)

A közigazgatási hatóságnak a bejelentés láttamozását megtagadó, továbbá a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő határozata ellen a határozat kézbesítésétől számított 30 nap alatt a pénzügyigazgatósághoz felebezésnek van helye. A pénzügyigazgatóságnak határozata ellen pedig a m. kir.

közigazgatási bírósághoz panasznak van helye. (ld. rendelet 17. §.)

A közadók kezeléséről szóló 1927. évi 600. P. M. számú Hivatalos Összeállítás végrehajtásáról szóló 60.000/1927. P. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1927. évf. 2527. l.) 99. §-ának 3. i. pontja a következő idevonatkozó rendelkezést tartalmazza:

A pénzügyigazgatóságnak, mint jogorvoslati hatóságnak hatáskörébe tartozik másodfokon határozni a közigazgatási hatóságnak a vadászjegy kiállítása céljából tett bejelentés láttamozását megtagadó, továbbá a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő határozata ellen beadott felebbezések felett.

Az id. rendelet 104. §-ának 1. f. pontja a következő rendelkezést tartalmazza: A közigazgatási bírósághoz intézendő panasznak van helye a pénzügyigazgatóságnak a vadászjegy kiállítása céljából tett bejelentés láttamozását megtagadó, a már kiadott vadászjegy visszavonását elrendelő, továbbá az elveszett, elromlott vagy megsemmisült vadászjegy pótlásának, illetőleg kicserélésének, az illeték mértékének és az illetékmentességének kérdésében hozott, valamint pénzbüntetést megállapító határozata ellen.

Vadászjegy kiváltásánál hatóság félrevezetése. (l. *Vadászatjövedéki kihágás, 5007/1924. P. M. sz. rendelet 22. §. 1. bek. d) pont.*)

Vadászjegy kölcsönadása. (l. *Vadászatjövedéki kihágás alatt 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c. pont α. alpont.*)

Vadászjegy kötelező felmutatása. (l. *Vadászjegy ellenőrzése és Vadászatjövedéki kihágás.*)

Vadászjegy közokirat. A vadászjegy közokirati jelleggel rendelkezik.

Joggyakorlat: 1. A vadászjegy érvényességi ide-

jének meghamisítása. A vádlottnak e cselekménye arra való tekintettel, hogy közhatóság által hatáskörébe utalt tényről kiállított, tehát közokiratot képező vadászjegyet az érvényességi időre vonatkozó lényeges tartalmának megváltoztatásával meghamisította, amelyből az államkincstárra az engedély díjak meg nem fizetése folytán jogsérelem hármlott, a Btkv. 391. §-ába ütköző közokirathamisítás bűncselekményének minden ismervét felöleli, mely arra való tekintettel, hogy a vádlott a jelzett cselekményt abból a célból követte el, hogy ezáltal magának jogtalan vagyoni hasznot szerezzen, Btkv. 392. §-a szerint minősül. (Kuria 5352/1905. szám, Grill-féle döntvénytár XIII. kötet.)

2. A vadászjegy közokirat. A Btkv. 391. §-ába ütköző és 392. §-a szerint minősülő közokirathamisítás büntettét követi el az, aki a vadászati jegy érvényességi idejét vadászati jogosultságának igazolása céljából kiigazította. (Kuria 2450/1916. szám. Büntetőjogi döntvénytár X. kötet 259. l.)

Vadászjegy lőfegyver nélküli vadászatnál. Vadászjegyet az is köteles váltani, aki az 1883:XX. t. c. 16. §-a értelmében lőfegyver nélkül lóhátton vadászebek használatával vadászik. (5007/1924. P. M. számú rendelet 5. §.; *l. Vadászatjövédéki kihágás alatt I. csoport 5. számú határozat és Vadászat módja alatt.*)

Vadászjegy meghamisítása. (*l. Vadászjegy közokirat.*)

Vadászjegy megsemmisülése. (*l. Vadászjegy pótlása.*)

Vadászjegy nélkül jogos vadászat. Azok, akik az 1883:XX. t. c. 19—24. §-aiban körülírt hivatalos vadászaton meghívásra vesznek részt, csupán erre

a vadászatra vadászjegyet szerezni nem tartoznak. Ilyen esetben igazolásul a vadászat vezetőjétől — főispán, annak akadályoztatása esetén alispán, illetőleg polgármester — kapott írásbeli meghívás szolgál. (5007/1924. P. M. számú rendelet 5. §.) *l. Hivatalos vadászat.*

Vadászjegy nélkül jogtalan vadászat. (*l. Vadászatjövédéki kihágás* 5007/1924. P. M. számú rendelet 22. §. 1. bek. c. pont δ és az ott közölt határozatokat I. csoport 11—23. szám alatt.)

Vadászjegy nyilvántartása. A m. kir. adóhivatal 5007/1924. P. M. számú rendelet 20. §-a értelmében köteles azokról az egyénekről, akik nála vadászjegyet és vadászfegyverigazványt váltottak, névjegyzéket (6. számú minta) vezetni. A névjegyzék részletes kivonatát minden vadászati év elején augusztus hó 15-ig, azután pedig havonként, legkésőbb következő hónap 5. napjáig az illetékes járási főszolgabirónak, csendőrszárnyparancsnokságnak, Budapesten a m. kir. államrendőrség kapitányságának és az illetékes községi elöljáróságnak meg kell küldeni. (*l. Vadászjegy ellenőrzése és Pénzügyőrök.*)

Vadászjegy otthon felejtése. (*l. Vadászatjövédéki kihágás I. csoport 7. számú határozatot és Vadászjegy visszavonása alatti határozatot.*)

Vadászjegy pótlása. Ha a vadászjegy elvesz, elromlik vagy megsemmisül, a jogosítottnak a rendes beadványi illeték alá eső kérvénye alapján a pénzügyigazgatóság az illetékek újabb lerovása nélkül új vadászjegyet állíttat ki. (5007/1924. P. M. számú rendelet. 6. §.)

Az így kiállítandó új vadászjegy csakis az eredeti vadászjegy időtartamának még hátralévő részére állítható ki. Ezt a vadászjegyet szintén fényképpel

kell ellátni és fel kell jegyezni rá, hogy másodlat. (5007/1924. P. M. számú rendelet 15. §.)

A vadászjegy elvesztését a községi előjáróság-nak, városi hatóságnak hivatalból kiállítandó bizonyítványával kell igazolni. Ezt a bizonyítványt, valamint az elromlott vadászjegyet a folyamodványhoz kell csatolni. A hatáskört l. *Vadászjegy kiváltásánál hatáskör.*

Vadászjegy szükségse árverésen. (l. *Árverésen kik vehetnek részt.*)

Vadászjegy területi hatálya. A vadászjegyek területi hatály szempontjából az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1924. évf. 1204. l.) 13. §-ának utolsó bekezdése értelmében kétfélek:

1. olyanok, melyek az ország egész területére érvényesek (5007/1924. P. M. számú rendelet 2. §-nak a. és b. pontja),

2. olyanok, melyek csakis arra a területre érvényesek, amelyeken a vadászterület tulajdonosának, bérlőjének az alkalmazottja szolgálatot teljesít. (ld. rendelet 2. §-nak c. pontja.) l. *Vadászjegy illetve.*

Vadászjegy visszavonása. Ha a vadászjegy birtokosára nézve a vadászjegy érvényességének tartama alatt állana be olyan körülmény, amely az 5007/1924. P. M. számú rendelet 10. §-a rendelkezései (l. *Vadászjegyért bejelentés láttamozásának megtagadása*) szerint a bejelentés láttamozásának megtagadására okul szolgált volna, vagy ha a vadászjegy kiállítása után derül ki, hogy ilyen körülmény fennforgása miatt számára vadászjegyet nem lett volna szabad kiállítani, a vadászjegyet az 5007/1924. P. M. számú rendelet 11. §. értelmében azonnal vissza kell vonni anélkül, hogy emiatt annak birtokosa az illeték visszatérítését vagy bármiféle kárpót-

lást igényelhetne.

A vadászjegy visszavonását az a járási főszolgabíró (városi polgármester, Budapesten a kerületi előljáró) rendeli el, akinek területén a vadászjegy birtokosa abban az időben állandóan lakik.

A közigazgatási hatóságnak a vadászjegy visszavonását elrendelő határozata ellen a határozat kézbesítésétől számított 30 nap alatt a pénzügyigazgatósághoz felebbezésnek van helye, a pénzügyigazgatóságnak határozata ellen pedig m. kir. közigazgatási bírósághoz panasznak van helye. (Idézett rendelet 17. §.) A hatáskört l. *Vadászjegy kiváltásánál hatáskör.*

Joggyakorlat : Ha valaki otthon hagyott vadászjegyét hivatalos felhívásra vadászat közben felmutatni nem képes, a vadászattal azonban azonnal felhagy és vadászjegyét még aznap bemutatja, a jelzett mulasztás nem szolgálhat okul arra, hogy vadászjegye visszavonassék, vagy tőle a következő 3 évre a vadászati jegy kiadása megtagadtassék. (Közigazgatási Bíróság 13147/1924. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

Vadászjegye diplomáciai személyeknek. (l. *Külföldi diplomaták vadászjegye.*)

Vadászjegye kiskorunak. (l. *Vadászjegyért bejelentés láttamozásának megtagadása.*)

Vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékének jogszabálya. Az 1924: IV. t. c. 2. §-a, mely a vadászati- és fegyveradókat illetékké változtatta át, a fegyveradóról és a vadászati adóról szóló 1883: XXIII. t. c.-t, a vonatkozó 39280/1883. P. M. számú végrehajtási rendelettel (Rendeleték Tára 1883. évf. 1561. l.) együtt, valamint az id. törvényt módosító 1921: X. t. c.-t hatályon kívül helyezte. A hatályon kívül helyezett törvényes intézkedések helyébe a pénzügy-

miniszter az 1924: IV. t. c. 2. §-a alapján kapott felhatalmazással a vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékéről szóló 5007/1924. P. M. számú rendeletet (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) léptette életbe. Az idézett rendelet az 1924. évi július 15-től hatályos. Az idézett rendelet három fejezetből áll. Az első fejezet 1—7. §-a az anyagjogi szabályokat, a második fejezet 8—21. §-a az eljárási szabályokat és a harmadik fejezet 22—28. §-a a büntető szabályokat tartalmazza.

A régi elnevezésű fegyveradóra vonatkozó szabályok, Fegyverigazolvány illetve vadászati adóra vonatkozó szabályok pedig, Vadászjegy illetve vadászati adó alatt találhatók meg.

Az 1883: XXIII. t. c. előtt a vadászatnak és a vadászatra használható fegyvereknek megadóztatásáról szóló 1875: XXI. t. c. volt hatályban.

Vadászjegyért bejelentés láttamozása. A járási főszolgabíró (városi polgármester, Budapesten a kerületi előljáró) az 5007/1924. P. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1924. évf. 1204. l.) 9. §-a értelmében a hozzá benyújtott bejelentést megvizsgálja, az abból esetleg hiányzó adatokat pótolja és ha azt, akinek részére a vadászjegy kiállítását kéri, a vadászat gyakorlására jogosultnak találja, a bejelentés láttamozási záradékát kitölti és a bejelentést mellékleteivel együtt a bejelentőnek visszaadja.

Ha a bejelentés a vadászterület tulajdonosának, bérlőjének szolgálatban álló vadászcselédje vagy a vadak gondozásával és a vadászterület őrzésével megbízott alkalmazottja részére történik, a bejelentés láttamozási záradékában azt is meg kell jegyezni, hogy a bejelentésben megnevezett alkalmazottnak cselédkönyve van. (l. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye.*)

A járási főszolgabíró (városi polgármester, Budapesten a kerületi előljáró) a nála bemutatott bejelentésekből nyilvántartást köteles vezetni, amelybe a pénzügyi hatóság kiküldötte bármikor betekinhet.

Vadászjegyért bejelentés láttamozásának megtagadása. Meg kell tagadni a bejelentés láttamozását az 5007/1924. P. M. számú rendelet 10. §-a értelmében a következő esetekben:

a. ha a bejelentő életének 20-ik évét még nem töltötte be, kivéve ha a bejelentést helyette atyja, gyámja vagy gondnoka adta be;

b. ha az, akinek részére a vadászjegy kiállítását kéri, olyan elmebeli fogyatkozásban szenved, amely miatt a lőfegyver biztos kezelésére képtelen;

c. ha azt, akinek részére a vadászjegy kiállítását kéri, a vadászatról szóló 1883 : XX. t. c.-ben vagy az idézett rendelet 22. §-ában felsorolt cselekmények vagy mulasztások valamelyike (*l. Vadászati-jövedéki kihágás*) miatt jogérvényesen elmarasztalták, a büntetés végrehajtása vagy letelte után három évig. Az a körülmény, hogy a büntetés végrehajtását az erre vonatkozó törvények alapján felfüggesztették, a láttamozás megtagadásának jogosultságát nem érinti;

d. ha azt, akinek részére a vadászjegy kiállítását kéri, nyereségvágyból elkövetett bűncselekményért, valamint az állami és társadalmi rend hatályosabb védelméről szóló 1921: III. t. c. alapján jogérvényesen elmarasztalták, az ítélet keltétől számított tíz évig, de legalább a büntetés kiállításától számított három évig;

e. ha a bejelentő külföldi és kezes egyáltalán nem, vagy olyat állított, aki kezes gyanánt el nem fogadható. (*l. Külföldi állampolgár vadászjegye. Jogorvoslatra nézve l. Vadászjegy kiváltásánál hatáskör.*)

Joggyakorlat: 1. A vadászati jegy elnyerése iránti bejelentés láttamozása nem tagadható meg azon a címen, hogy a vadállomány óvása érdekében a vadászok számát korlátozni kell. (Közigazgatási Biróság 7167/1925. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

2. A vadászati jegy elnyeréseért benyújtott bejelentés láttamozásának nem előfeltétele az, hogy a bejelentő vadászterület bérlője vagy valamely vadásztársaságnak tagja legyen. (Közigazgatási Biróság 10131/1924. szám, Grill-féle döntvénytár 1925. évf.)

3. Vadászati jegy elnyerése iránt beadott bejelentés láttamozását a bejelentő kedvezőtlen vagyoni viszonyai miatt megtagadni nem lehet. (Közigazgatási Biróság 22392/1911. sz.)

4. Nem lehet megtagadni a vadászati jegy elnyerése iránt beadott és az 5007/1924. P. M. számú rendelet határozmányai alá tartozó bejelentés láttamozását azon a címen, hogy a vadászjegyet kérő fél az előző törvények (1883: XXIII. t. c. és 1921: X. t. c.) hatálya alatt fegyvertartási kihágásért elítéltetett, mert a láttamozás csak a fent idézett rendelet 10. §-ában körülírt esetben tagadható meg. (Közigazgatási Biróság 16618/1924. szám, Magyar Közigazgatás 1928. évf. 9. szám.)

5. Vadászati jegy elnyerése iránt az atya által kiskoru fia nevében beadott bejelentés láttamozását amiatt megtagadni, mert az atya vadászati kihágás miatt büntetve volt, nem szabad. (Közigazgatási Biróság 21628/1911. szám, Közigazgatási döntvénytár VI. kötet.)

6. Vadászati jövedéki kihágási esetekben az a három évi idő, ameddig a vadászati jegy elnyerése iránti bejelentés láttamozása megtagadható, a kisza-

bott birság lefizetésének időpontjától számítandó. (Közigazgatási Biróság 6724/1904. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

7. Vadászati jegy elnyerése iránti bejelentés láttamozása kizárólag a törvényben felsorolt okokból tagadható meg; vármegyei (törvényhatósági) szabályrendelettel megállapított egyéb okok a láttamozás megtagadására befolyással nem bírhatnak. (Közigazgatási Biróság 6120/1907. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

8. Vadászati bejelentés láttamozását elrendelő határozat ellen bírósági panasznak nincs helye. (Közigazgatási Biróság 835/1907. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadás I. kötet.)

9. A vadászati jövedéki kihágás miatt jogerősen elítélt egyén vadászati jegy iránti bejelentésének láttamozását nem igényelheti azon a címen, hogy az ítélet ellen újrafelvétellel élt. (Közigazgatási Biróság 429/1913. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.)

10. A vadászati jövedéki kihágás miatt jogerősen elítélt egyén vadászati jegy elnyerése iránti bejelentésének láttamozását nem igényelheti azon a címen, hogy a büntetés végrehajtása egy évi próba-időre felfüggesztetett. (Közigazgatási Biróság 304/1915. szám; Klug-Sárfy: A magyar illetékjog, magyar törvények Grill-féle kiadása I. kötet.) *l. még Vadászjeggyel visszavonása alatti határozatot.*

Vadászjeggyel adócsalás. (*l. Adócsalás vadászjeggyel.*)

Vadászjegynél jogorvoslat. (l. *Vadászjegy ki-váltásánál hatáskör.*)

Vadászszerencsétlenségek. (l. *Gondatlanság vadászfegyverrel és Orvvadászal szemben jogos védelem.*)

Vadásztársaság. A vadásztársaságok, vadász-egyesületek magánjogi szempontból kétfélek: 1. az egyesületi formában alakult, vagyis jogi személyiséggel rendelkező és 2. a szoros értelemben vett társaság alakjában létesült, vagyis jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok. Az előbbi vadásztársaságot helyesen vadászegyesületnek, az utóbbit vadásztársaságnak nevezzük.

A kétféle egyesület, illetőleg társaság között a fő különbségek magánjogi szempontból — elvileg — a következők:

1. A vadászegyesület létrejövetelének lényeges kelléke a jogi szervezet megalkotása, amihez a tagok erre vonatkozó akaratelhatározását kifejezésre juttató közgyűlés megtartása és az egyesület igazgatására és képviselésére hivatott intézőszerv (választmány, igazgatóság stb.,) kirendelése szükséges. A vadászegyesület cselekvőképességét, sőt magánjogi jogképességét is csak a jogi szervezet megalkotásával nyeri el.

A vadásztársaság ilyen jogi szervezetet nem ismer. A vadásztársaság akkor jön létre, ha a vadásztársak egymás irányában szerződésileg arra kötelezik magukat, hogy a vadászati jog közös gyakorlásában álló közös cél megvalósításában szerződésszerűen közreműködnek. A társasági ügyek vitele, vagyis azoknak a tennivalóknak az ellátása, amelyek a társasági célok megvalósításához szükségesek, amennyiben a társasági szerződés másként

nem rendelkezik — a jogi szervezet helyett — a tagok összességének a dolga (kollektív ügyviteli jogosultság).

2. A vadászegyesület kötelezettségeiért — az egyesületnek a tagoktól különálló jogalanyiséga folytán — nem a tagok, hanem csak maga az egyesület felelős. A tagok az egyesület hitelezőinek egyáltalán nem felelősek, kivéve, ha ilyen felelősséget — például az egyesület kezeseiként — külön elvállaltak; a tagok csupán az egyesülettel szemben felelősek azokért a kötelezettségeikért, amelyek őket a tagsági minőségükből következőleg az alapszabályok alapján terhelik (pl. tagsági díj). Az egyesület hitelezője egyedül az egyesület ellen fordulhat, nem pedig az egyesület tagjai ellen, a vadászegyesület tagja tehát az egyesület kötelezettségeiért nem perelhető.

A vadásztársaság kötelezettségeiért — a külön jogalanyiség hiányában — nem a társaság, hanem a tagok maguk felelősek és pedig egymás között, más megállapodás hiányában egyenlő arányban, kifelé pedig egyetemlegesen összes vagyonukkal.

3. A vadászegyesületnél, miután az külön jogalanyiséggel rendelkezik, a vagyon (jövedelem) nem a tagoké, hanem az egyesületé, szemben a vadásztársasággal, ahol a vagyon, (jövedelem) más megállapodás hiányában egymás között egyenlő arányban a tagoké, amiből következik, hogy a vadászegyesületnél az egyesület adósa ellen nem az egyesület tagja, hanem csak az egyesület léphet fel, az perelhet, holott ez a jog a vadásztársaságnál — külön jogalanyiség hiányában — a társaság tagjait illeti meg.

4. A vadászegyesületek a haszonbérleti szerződésben meghatározott idő helyett rendszerint hosz-

szabb időre és a vadászati jog gyakorlásán felül egyéb, többnyire közérdekű célok (helyes vadgazdálkodás meghonosítása, vadászati irodalom művelése stb.) megvalósítására, rendszerint állandó jellegű céllal alakulnak meg, a vadásztársaságok pedig tartós célok helyett rendszerint csak a haszonbérleti szerződésben meghatározott idő tartamára, azaz alkalomszerűen.

5. A tagok az egyesületből az alapszabályok rendelkezéseinek betartása mellett szabadon kiléphetnek, holott a társaság kötelékéből való kilépés csak szűk korlátok között lehetséges (l. *Vadásztársaságból kilépés*).

6. A vadászegyesületnél a haszonbérbeadó a szerződés megkötésekor csak egy személlyel (jogi személlyel) lép jogviszonyra, holott a vadásztársasággal kötött szerződés esetén egy személy helyett több személlyel (fizikai személyekkel).

Az egyesületi formában alakult, vagyis jogi személyiséggel rendelkező és a szoros értelemben vett társaság alakjában létesült, vagyis jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok között még egyéb lényeges különbségek is vannak, ezeknek az ismertetése azonban a jelen mű célját és terjedelmét már meghaladja.

A fennálló különbségek közül mégis meg kell említeni, hogy a vadászegyesület életviszonyait a magánjogi szabályokon felül közjogi szabályok is szabályozzák, holott a vadásztársaságok életviszonyait egyedül a magánjog szabályozza. Az egyesületi közjog határozza meg ugyanis az egyesületek keletkezésének, működésének és megszűnésének a közjogi feltételeit, valamint a közhatalomnak az egyesületek felett gyakorlandó felügyeleti jogát. A

közhatalom ebből a jogából kifolyólag az egyesület ellen, kellő ok fennforgása esetén vizsgálatot rendelhet el, működését felfüggesztheti és az egyesületet végleg fel is oszthatja (l. alább a 77.000/1922. B. M. számú rendeletet), holott a közhatalom a vadásztársaságnál kellő indok fennforgása esetén is csak a tagok ellen léphet fel, csak a tagokat vonhatja külön-külön felelősségre.

A vadászegyesületeknek a közjogi szabályok értelmében alapszabályokat kell alkotni és azt kormányhatósági jóváhagyás végett be kell mutatni a belügyminiszternek (l. alább a 27.181/1924. B. M. számú rendeletet), holott a vadásztársaságokat ilyen kötelezettség nem terheli és jogviszonyaikat kizárólag a társasági szerződés és a magánjog szabályozza. Ha alapszabályokat alkotnának is, ezek jogilag csak társasági szerződés jellegével bírnak.

Az irányadó bírói gyakorlatunk szerint ahhoz, hogy magánjogilag jogképes vadászegyesület létesüljön, sem írott alapszabály, sem kormányhatósági jóváhagyás vagy a hatóságnál való bejelentés, sem a jogi személyiségnek valamilyen külön hatósági cselekménnyel való adományozása nem szükséges, hanem elegendő, ha a vadászegyesület több természetes személy akaratelhatározásával megállapított szervezet mellett megalakult és külön képviselő alatt áll. Bírói gyakorlatunk e tekintetben, amint azt a joggyakorlat alatti határozatok tanúsítják, nem egységes.

Közjogi szabályaink ama rendelkezéseinek, amelyek az egyesületi jog szabályai alá eső vadászegyesületek megalakulását az alapszabályok kormányhatósági jóváhagyásához vagy láttamozásához köti (1873. évi 1394. számú belügyminiszteri rendelet,

1875. évi 1508. elnöki számú belügyminiszteri rendelet, 1922. évi XI. t. c. 7. és 11. §-ai), a bírói gyakorlat magánjogi vonatkozásban ugyanis csak annyi jelentőséget tulajdonít, hogy a kormányhatóságilag jóváhagyott, vagy láttamozott alapszabályok hiánya a vadászegyesületek működését tilossá teszi, de a magánjogi jogképességet ettől a jóváhagyástól vagy láttamozástól függetlenül tekinti megszerzettnek (l. *Magánjogi Törvénykönyv javaslatának miniszteri indokolását* 35. l.).

Hogy a fent körülírt kétféle vadásztársaság közül mely vadásztársaságok kötelesek az irányadó közjogi szabályok értelmében alapszabályokat készíteni és azt jóváhagyás végett a belügyminiszternek bemutatni, az kitűnik a belügyminiszternek az egyesületi jog szabályainak a vadásztársaságokra való alkalmazásáról szóló 27.181/1924. B. M. számú rendeletéből (Belügyi Közlöny 1924. évf. 543. l.) is.

Az idézett rendelet értelmében azokra a vadásztársaságokra, amelyek rendes egyesületi szervezettel bírnak, tagjaiktól tagdíj járulékot szednek be, az 1922: XI. t. c. 7—11. §-ai, valamint az egyesületi jog szabályozása tárgyában kibocsátott érvényben lévő egyéb jogszabályok rendelkezései irányadók.

Nem tartoznak azonban az egyesületi jog szabályainak hatálya alá azok a szokásos alkalmi társulások, amelyek bizonyos vadászterületeken legfeljebb a bérlet időtartamára a vadászat közös gyakorlására alkalmilag társulnak, amennyiben egyesületi szervezettel (közgyűlés, választmány, tisztikar stb.) nem bírnak, a társaktól rendszeres tagsági járulékot nem szednek be, s általában véve egyesületi működést ki nem fejtenek, hanem kizárólag csak a vadászati jog haszonbéri összegének, vala-

mint a terület őrzésére és gondozására elkerülhetetlenül szükséges összegnek megfelelő hányadát fizetik.

Vadásztársaságokra vonatkozó rendelkezést a most idézett 27.181/1924. B. M. számú rendeleten felül még a következő rendeletek tartalmazzák:

1. A „Vadászati Rendtartás” kiegészítéséről szóló 117.130/1922. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1923. évf. 586. l.).

Az idézett rendelet értelmében előfordult olyan eset, midőn egy vadásztársasági tag, aki egy kormányhatóságilag láttamozott alapszabályokkal bíró vadásztársaság alapszabályainak rendelkezéseit nem tartotta be, s őt emiatt a vadásztársaság tagjai sorából kizárta, ezen — magára nézve belépése alkalmával kötelezőnek elismert autonóm jogkörű — jogos határozat ellen a kir. járásbíróságnál keresett orvoslást.

Hasonló esetek elkerülése végett a földművelésügyi miniszter felhívja a vadásztársaságokat, hogy alapszabályaikat akként módosítsák, hogy annak egy pontjában mondassék ki az, hogy minden tag teljes mértékben elismeri a vadásztársaság abbeli jogát, hogy az alapszabályok vagy a társulat által alkotott vadászati rendtartás rendelkezéseinek megsértése esetén a vadásztársaság által kizárható; jogorvoslást pedig a kizáró határozattal szemben, a bírói út kizárásával, csakis közigazgatási úton kereshet.

Ezzel kapcsolatban a földművelésügyi miniszter felhívja a vadásztársaságokat, hogy a meglévő vagy ezután alkotandó „Vadászati Rendtartás”-ba vegyenek fel egy, a vadtenyésztést és vadóvást célzó intézkedést tartalmazó pontot, amely szerint a vadásztársaság minden egyes tagja köteles évenként

legalább 10 db. szarkát vagy szürke varjút elejteni, aminek igazolására a vadásztársaság vezetőjének köteles évenként 10 pár szarka- vagy szürke varju lábat beszoigáltatni; ezen szám az említett szárnyas ragadozók elszaporodásához képest a társulat vezetőségének véleménye szerint megfelelőleg emelhető.

Magától értetődik, hogy amennyiben a vadásztársaság területén az elejtett szárnyas ragadozók nagy számban nem fordulnak elő, ezen beszoigáltatási kötelezettség megfelelő arányban leszállítható. Ugyancsak kimondandó lenne ezen rendtartásban, hogy a vadásztársaság köteles minden évben és pedig télen a hóba kiöntött mérgezett marhavérrel, költés idején pedig foszforszörppel preparált műtojással a kártékony vad mérgezésével foglalkozni. Ezen célból köteles a vadásztársaság a 77.686/1922. B. M. számú rendelet értelmében a mérgezési engedélyt az illetékes főszolgabirótól egész évre kérni. (l. *Mérgezés.*)

A mérgezés eredménye a vadásztársaság által a földmivelésügyi miniszternek jelentendő.

Ezen bejelentés megtételére az id. rendelet szerint annál inkább nagy súlyt kell helyezni, mert a kormányhatóságilag láttamozott alapszabályokkal bíró vadásztársaságok részére tervbe vett kedvezményes árú tenyész-vad-anyagra (17.326/1929. F. M. számú rendelet, l. *Tenyészítés*) csak azon vadásztársaságok vagy egyesületek pályázhatnak, amelyek a szóban forgó bejelentéseket megtették, illetőleg a dúvad irtást a fentebb említett módokon kellőleg foganatosították, illetőleg ellenőrizték, mert tenyésztörzsek kibocsátása csak oly helyütt indokolt, ahol kelő gond fordítatik úgy a kártékony vad irtására, mint a hasznos vad óvására.

2. Az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (*l. Szabályrendelet*) 4. §-a értelmében községi vadászterületnél árverezőként, ajánlattevőként, illetőleg vadászati hasznobérlőként csak láttamozott alapszabályokkal rendelkező vadásztársaságok olyan igazolt tagjai szerepelhetnek, akiknek fegyvertartásra vagy fegyvervásárlásra jogosító rendőrhatalósági engedélyük van és azonkívül vadászati jegyük is van. (*l. Árverésen kik vehetnek részt.*)

3. A politikai gyűlések, népgyűlések és az egyesületi gyűlések rendjének biztosításáról szóló 184.000/1928. B. M. számú rendelet (Budapesti Közlöny 1928. évf. 142. szám.) 2. §-a értelmében azoknak a vadászegyesületeknek tagjai, amelyeknek a kormányhatóság részéről láttamozott alap- vagy egyéb szabályai az egyenruha viselésére jogot adnak, az egyenruhájukhoz tartozó tárgyakat (kard, vadászfegyver) — az idézett rendelet 1. §-ában meghatározott általános tilalommal szemben — kizárólag az egyesület ünnepélyein és azokon a hivatalos vagy más hasonló ünnepélyes alkalmakkor viselhetik, amelyeken az egyesület testületként jelenik meg.

4. A vadásztársaságok alapszabályainak elkészítése tárgyában az egyesületi alapszabályok általános kellékeiről szóló 77.000/1922. B. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1922. évf. 233. l.) az irányadó. Az idézett rendelet részletesen felsorolja mindazokat a kellékeket, amelyeket a vadásztársaság alapszabályainak közjogi szempontból tartalmazni kell.

Minden vadásztársaság alapszabályát az idézett rendelet 19. pontja értelmében — tekintve az 1508/1875. B. M. számú körrendelet (Rendeletek Tára 1898. évf. 245. l.) IX. pontjában foglalt rendel-

kezést — a következő hivatalos záradékkal kell ellátni:

„Azokban az esetekben, ha az egyesület az alapszabályokban előírt célját és eljárását be nem tartja, hatáskörét túllépi, államellenes működést fejt ki, a közbiztonság és közrend ellen súlyos vétséget követ el, vagy a tagok vagyoni érdekeit veszélyezteti, a m. kir. belügyminiszter ellene vizsgálatot rendelhet el, működését felfüggesztheti és végleg fel is oszthatja.“

Az alapszabályok láttamozására irányuló kérelem felszerelése, előterjesztése, megvizsgálása, véleményezése, illetőleg az ezekre vonatkozó szabályok ismertetése ugyancsak a fentt idézett jogszabály helyen található meg.

5. Az egyesületi alapszabályok általános kellei tárgyában kibocsátott 77.000/1922. B. M. számú rendelet módosításáról, illetőleg kiegészítéséről szóló 9900/1923. B. M. számú körrendelet (Rendeletek Tára 1923. évf. 372. l.) értelmében vadásztársaságokba külföldi állampolgárokat is fel lehet venni. A felvételhez azonban belügyminiszteri hozzájárulásra van szükség.

Joggyakorlat: 1. Ahhoz, hogy több természetes személy egyesülés által jogi személlyé alakuljon és mint jogi személy jogképes legyen, sem írott alapszabályok, sem kormányhatósági jóváhagyás vagy hatóságnál való bejelentés nem szükséges. (Budapesti kir. ítélőtábla 1388/1914. szám; Magánjogi döntvénytár IX. kötet 162. l.)

2. Vadásztársaság jogi személyisége. A b..... vadásztársaság nevében fellépett felperes igazolni tartozik, hogy a társaság belügyminiszterileg jóváhagyott alapszabályokkal bír s annak értelmé-

ben a társaság képviselőjére jogosítva van. Ha erről nem lehetne szó, akkor jogi személy hiányában csak a társaság tagjai egyénileg léphetnek fel perrel. Ebben az esetben pedig tudni kell, hogy kik a társasági tagok és őket ki vagy kik jogosítottak képviselni. (Kolozsvári kir. ítélőtábla 393/1913. szám ; Térffy : Ítélőtáblai határozatok XVIII. kötet 514. l.)

3. Az iratok szerint a n.....i vadásztársaságnak alapszabályai kormányhatósági jóváhagyást még nem nyertek. Ennek hiányában pedig a nevezett vadásztársaság jogok és kötelezettségek alanya nem lehet. Ezen a hiányon az a körülmény, hogy a társulat tagjai a kötelezettségekért készfizetői kezeséget vállalnak, nem változtat.

Minthogy tehát a kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályok hiányában a nevezett vadásztársasággal a haszonbérleti szerződés megköthető nem volt, a bíróság (Közigazgatási Bíróság 2140/1928. szám.)

4. Midőn a község vadászterületét bérbé veszi valaki oly engedménnyel, hogy maga mellé társakat vehet, az ily módon létrejött társaság még nem egyesület és annak tagjai alapszabály nélküli egyesületbe való belépés miatt nem büntethetők.

A bemutatott haszonbérleti szerződésből ugyanis megállapított, hogy Sz. község vadászterületét K. Gy. vette bérbé a szerződés 3-ik pontja értelmében azon engedménnyel, hogy jogában áll a bérlőnek maga mellé társakat fogadni. K. Gy. ezen engedmény értelmében Sz. község területének vadászbérletére bérlő társakat vett maga mellé, mely ténykedését nevezett község képviselőtestülete véghatározatilag tudomásul is vette. Az ily módon megalakított, alapszabályokkal nem rendelkező vadász-

társaság azonban egyleti jellegűnek nem tekinthető, miért is ezen vadásztársaságra az egyesületek tárgyában kibocsátott 1508/1875. B. M. számú rendelet nem vonatkozik és így annak tagjai sem büntethetők, mint szabályellenesen alakult egyesület tagjai az 1508/1875. B. M. számú rendelet tárgyában kibocsátott 1136/1898. B. M. számú rendelet alapján. (Belügyminiszternek 7605/1914. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár IX. kötet.)

5. A vadászati jognak együttesen történt bérbe vétele esetében a jogügyletnek természetéből jogszerűen következik, hogy minden egyes bérlőtárs a bérbevett vadászati jogot a maga teljességében gyakorolhatja, amiből viszont a jogügylet tárgyának jogi oszthatatlansága s ebből a bérlőtársaknak a bérbeadóval szemben egyetemleges kötelezettsége következik. (Kuria 490/1903. szám; Térly: Magyar közigazgatási törvények Grill-féle kiadás — földművelés kötet 117. l.)

6. Ha vadászterület bérbeadása alkalmával a bérbeadó és haszonbérlők között oly szerződés kötődik, mely szerint a szerződő felek a vadászati jogot közösen gyakorolják, az egyik szerződő fél a másikat azért, mert harmadik személynek a vadászatot megengedi, büntetőjogi felelősségre nem vonhatja, de az esetleg okozott károkért kártérítési igényt támaszthat. (Belügyminiszternek 758/1898. számú határozata; Egerváry II. kötet 107. l.)

7. Ha községi vadászterület bérletét a haszonbérlő szerződésszegése miatt időközben hatályosan felbontották, a bérlőnek az e szerződésen kívül álló vadásztársai a felbontást meg nem támadhatják. (Belügyminiszternek 4423/1926. számú határozata; Belügyi Közlöny 1927. évf. 274. l.)

8. Vadásztársulattal, melynek sem jóváhagyott alapszabálya, sem külön vagyona nincsen, a vadászati jog kibérlése iránt kötött szerződés csak akkor nyerhet feltétlen jóváhagyást, ha az vagyoniilag teljes biztosítékot nyújtó valamely tagjával kötött. (Belügyminiszternek 79.637/1889. számú határozata; Egerváry I. kötet 64. l.)

9. Az egyesületnek a tagjaitól különvált jogalanyiságából következik, hogy a tagok a Nimród vadászegyesületnek harmadik személyekkel szemben fennálló tartozásaiért még részarányos kötelezettséggel sem felelősek.

Nem származtatható ilyen felelősség a felperes részéről állított, de nem bizonyított abból a körülményből sem, hogy a Nimród vadászegyesület tisztviselői és választmánya alapszabályszerű köteleességüket nem teljesítették és hogy azt a tagok elnézték, illetve a tisztviselőket kötelelességeik teljesítésére nem szorították; nem pedig azért, mert a tagokat az alapszabály szerint a közgyűlés útján megillető ellenőrzésnek a gyakorlása a tagoknak csupán joga, de nem kötelessége és sem tételes törvény vagy jogszokás, sem az alapszabályok nem tartalmazzak olyan rendelkezést, mely szerint azon az alapon, hogy a tagok alapszabályszerű ellenőrzési jogukat nem gyakorolják, ugyanők vagyoni felelősségre volnának vonhatók az egyesülettel szerződő és kárt szenvedett harmadik személyek részéről. E tekintetben csak a más kárával való gazdagodásra vonatkozó magánjogi elvek alapján lehetne az egyesület tagjai ellen fellépni azon esetben, ha a tagok az egyesület feloszlásakor az egyesület vagyonából bizonyos vagyoni értéket kaptak, ez esetben is csupán a nekik jutott érték arányában volnának az

egyesület tagjai az egyesület hitelezőivel szemben kötelezhetők, ez az eset azonban fenn nem forog. (Kuria 1345/1910. szám; Magánjogi döntvénytár IV. kötet).

10. Vadásztársulatnak olyan tagja által emelt panasz feljelentés, aki a vadásztársulat alapszabályai értelmében panasz feljelentési jogosultsággal nem bír, még ha az illető a vadászterület felügyeletével meg is bízott: nem tekinthető jogosult feljelentés gyanánt. (Belügyminiszternek 92/1892. számú határozata; Egerváry I. kötet 93. l.)

11. Vadásztársulat által bérelt területen elkövetett jogtalan vadászás miatt a büntető eljárás csak az egyesület képviselőjére illetékes elnök panaszára indítható meg. (Belügyminiszternek 704/1907. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet.)

12. A vadászati egyesületek közgyűlésének határozatai nem fellebbezhetők a földmivelésügyi miniszterhez, hanem az ilyen határozat ellen bármely tag az elsőfokú közigazgatási hatóság előtt emelhet panaszt. (Földmivelésügyi miniszternek 90.118/1910. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet.)

13. A vadásztársulat alapszabályaiban foglalt korlátozások és tilalmak magántermészetűek és érvényesítésük a kir. bíróságok hatáskörébe tartozik. (4513/1907. B. M.; Magyar Közigazgatás, 1907. évf. 46. szám.)

Vadásztársaságból kilépés. Az egyesületi formában alakult, vagyis jogi személyiséggel rendelkező vadásztársaságból, helyesen vadászegyesületből (*l. Vadásztársaság*) a tagok bármikor kiléphetnek. A Magánjogi törvénykönyv javaslatának idevonatkozó 71. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

A tagok az egyesületből bármikor kiléphetnek. Az alapszabályokban ki lehet mondani, hogy az egyesületi tagságból folyó vagyoni hozzájárulásokat a tag kilépése után is a naptári évnél vagy az egyesület ügyviteli évének végéig vagy egy évnél hosszabbra nem szabható felmondási idő elteltéig viselni köteles.

Az alapszabályok a kilépett tagot a vagyoni hozzájárulások viselésére a belépéstől számított három évnél nem hosszabb időre az előbbi bekezdésben megszabott korlátok nélkül kötelezhetik.

A vonatkozó miniszteri indokolás a következő: Minthogy az egyesületi tagság nem lehet kényszerű kötelék, a tag az egyesületből bármikor kiléphet. Az egyesületi tagságból folyó vagyoni hozzájárulások azonban többnyire hosszabb időszakokra (rendszerint egy évre) számított összegben vannak megállapítva s ilyen számítás szerint szolgálnak az egyesület gazdálkodásának alapjául; ezért módot kell nyújtani az egyesületnek arra, hogy alapszabályai-ban védekezhessék szolgáltatások folytonosságának hirtelen megbontása ellen, vagyis meggátolhassa azt, hogy esetleges tömeges kilépések gazdasági egyensúlyát rögtönösen felborítsák. A javaslat tehát megengedi az alapszabályokban annak a kimondását, hogy az egyesületi tagságból folyó vagyoni hozzájárulásokat a tag kilépése után is a naptári vagy ügyviteli év végéig vagy a legfeljebb egy év felmondási idő végéig vagy másfelől a belépéstől számított bizonyos, de három évnél nem hosszabb ideig viselni köteles. (71. §.)

Az egyesületi tagoknak a tagságból folyó vagyoni jogi kötelezettségei tekintetében a vezetőgondolat az, hogy az egyesület a tagoktól teljesen külön-

álló vagyoni jogi alany. Ennélfogva a tag az egyesület tartozásaiért nem felelős és az egyesület céljához csak annyival köteles hozzájárulni, amennyinek a szolgáltatására őt közvetlenül vagy közvetve az alapszabályok kötelezik. A tagok felelősségét az egyesület tartozásaiért az élesen körülhatárolt egyesületi működés természete nem kívánja meg, az egyesület önálló jogi személyisége pedig egyenesen kizárja. Ennélfogva a kivált tag is csupán az egyesülettel szemben felelős a hátralékos díjakkal, de nem az egyesületi hitelezőkkel szemben.

A javaslat idézett rendelkezése megfelel a mai jogunknak.

Ezek a szabályok azonban csak akkor irányadók, ha a vadászegyesület tagjai az egyesületi alapszabályokban megállapított kötelezettségeken (tagdíj fizetés) túlmenő kötelezettséget, felelősséget (például kezesség) nem vállaltak.

A szoros értelemben vett társaság alakjában létesült, vagyis jogi személyiséggel nem rendelkező vadásztársaságnál (l. *Vadásztársaság*) kilépésnek a magánjogi törvénykönyv javaslatának idevonatkozó 1686. §-a értelmében — egyezően mai jogunkkal — csak abban az esetben van helye, ha a kilépés joga valamelyik tag részére a társasági szerződésben fenn van tartva. Az ilyen fenntartásban ugyanis egyúttal hallgatólagos megállapodás van arra nézve, hogy a társaság az illető tag kilépésével nem fog megszűnni, hanem a többi tagok között továbbra is fennmarad. Ha tehát a kilépés joga a szerződésben nincsen fenntartva, a tag a vadásztársaságból nem léphet ki. A tagnak ilyen esetben módjában állhat a társasági szerződést felmondani. A felmondási jog a társaság tagját rendszerint csak akkor illeti meg, ha a vadász-

társaság időtartamát nem határozták meg. A határozott időre kötött társasági szerződést ugyanis csak fontos okból lehet felmondani. A magánjogi törvénykönyv javaslatának idevonatkozó 1675. és 1676. §-a a következő rendelkezést tartalmazza:

A társasági szerződést bármelyik tag felmondhatja, ha időtartamát nem határozták meg. Ugyanez áll, ha a társasági szerződés valamelyik tagnak élettartamára szól, vagy ha a társasági szerződést a tagok a kikötött idő eltelte után hallgatólag tovább folytatják. A határozott időre kötött társasági szerződést fontos okból bármelyik tag idő előtt — ha felmondási időt kötöttek ki, ennek megtartása nélkül is — felmondhatja. Fontos ok különösen, ha egy másik tag a társasági viszonyból eredő lényeges kötelezettségét szándékosan vagy súlyos gondatlanságból megsérti, vagy ha ily kötelezettségének a teljesítése lehetetlenné vált, vagy ha vétkes magatartása következtében a társaság folytatásához szükséges bizalom irányában megokoltan megrendült. A felmondás jogát jogügylettel sem kizárni, sem az előbbieken meghatározott mértéken túl korlátozni nem lehet.

A felmondás jogát nem szabad alkalmatlan időben gyakorolni, hacsak a felmondó tagnak erre fontos oka nincsen. Aki fontos ok nélkül alkalmatlan időben mondja fel a társasági szerződést, köteles a többi tagnak ebből eredő kárát megtéríteni.

Az idevonatkozó miniszteri indokolás a következő:

Abból, ha a tagok a társasági szerződésben az időtartamot nem határozták meg pontosan, az állapítható meg, hogy az időtartamnak nem tulajdonítottak nagy fontosságot. Épen ezért helyénvaló a javaslatnak az a rendelkezése, amely az ily társasági

szerezés felmondását bármelyik tagnak bármikor megengedi. (1675. §. 1. bek.)

De még a határozott időre szóló társasági szerződés esetében sem vezetne kielégítő eredményre, ha a tagok szerződéses lekötöttsége a maga teljes szigorúságában érvényesülne. Időközben ugyanis oly körülmények merülhetnek fel, amelyek a társasági viszony további fenntartását valamelyik tagra elviselhetetlenné vagy csak nyilvánvalóan hátrányossá teszik. Módot kell tehát adni arra, hogy fontos okból a társasági szerződést bármelyik tag idő előtt felmondhassa, sőt ily okból még arra is módot kell adni, hogy a tag a szerződésben esetleg megállapított felmondási időre figyelem nélkül lépjen ki a társasági szerződésben megállapított kötelezettségekből. Hogy mit lehet oly fontos oknak tekinteni, amely a jogviszony egyoldalú időelőtti megszüntetésére elegendő okul szolgál, azt a javaslat kimerítően nem állapíthatja meg és csupán példaképpen emel ki néhány esetet, így a többi tagok valamelyikének súlyos köteletség mulasztását, más tag kötelezettsége teljesítésének lehetetlenné válását, végül azt az esetet, ha valamelyik másik tag nem a társasággal szemben követ ugyan el köteleességszegést, de egyéb vétkes magatartásával idézi elő, hogy irányában a társaság folytatásához szükséges bizalom megrendül. Lényegileg a javaslat álláspontját követi a birói gyakorlat is. A tag iránti bizalom megokolt megrendülésének egyik esetéül fogadta el például a bíróság azt az esetet, amikor a társaság egyik tagját a hadviselés érdekei ellen elkövetett súlyosabb bűncselekmény miatt jogerősen elítélték. (1675. §. 2. bekezdés.)

Vadásztársaságból kizárás. Az egyesületi formában alakult, vagyis jogi személyiséggel rendelkező

vadásztársaságnál, helyesen vadászegyesületnél (*l. Vadásztársaság*) a tag kizárása tekintetében a magánjogi törvénykönyv javaslatának idevonatkozó 72. §-a — mai jogunknak megfelelően — a következőket tartalmazza:

A tagot az egyesületből a közgyűlés fontos okból kizárhatja. Az alapszabályok emellett meghatározhatnak egyes különös okokat, amelyek miatt a tagot az egyesületből ki lehet zárni. Az alapszabályok a kizárást a közgyűléshez engedett fellebbvitellel az egyesületnek többszámú intéző szervére is bízhatják.

A vonatkozó miniszteri indokolás a következő:

A tag kizárása tekintetében a javaslat élő jogunknak megfelelően úgy rendelkezik, hogy annak általában csak fontos okból, s ezen felül csak az alapszabályokban eleve meghatározott különös okokból lehet helye. A kizáró határozatot a javaslat a közgyűlés hatáskörébe utalja, ha nem is szükségképen közvetlenül, de legalább is fellebbviteli fokon. (72. §.)

A szoros értelemben vett társaság alakjában létesült, vagyis jogi személyiséggel nem rendelkező vadásztársaságnál a kizárásnak a magánjogi törvénykönyv javaslatának 1687. §-ához fűzött indokolása szerint helye van azzal a taggal szemben, akinek személyében oly körülmény forog fenn, amely a többi tagot idő előtti felmondásra jogosítja (*l. 1675. §. 2. bekezdése, melynek szövege Vadásztársaságból kilépés alatt található meg*), feltéve, hogy a társasági szerződésben ki van kötve, hogy a tagok valamelyikének felmondása esetében a többi a társaságot tovább folytatja. Az a tag, aki a többiekre nézve a vele való együttműködést lehetetlenné teszi és neki időelőtti felmondásra szolgáltat okot, nem panasz-

kodhatik jogsérelemről, ha ő reá az a jogkövetkezmény alkalmaztatik, amelynek ő magát a társasági szerződésben a saját felmondása esetére előre alá vetette. A kizárás érvényéhez a javaslat a többi — akár ügyvivő, akár nem ügyvivő — tagnak egyhangu határozatát kívánja meg; a kizárás nem tartozván a társasági ügyvitel körébe, szótöbbséggel akkor sem határozható el, ha a társaság ügyeiben egyébként a szótöbbség dönt. A javaslat a kizárás tekintetében az 1875. XXXVII. t. c. hatása alatt fejlődött mai gyakorlatnál szigorubb álláspontot foglal el annyiban, amennyiben a kizárás lehetőségét bizonyos irányu szerződéses megállapodás fennállásától teszi függővé. A kizárás a többi tagnak a kizárni kívánt taggal szemben tett, elfogadásra nem szoruló jognyilatkozatával megy végbe. A kizárás maga a jognyilatkozat megtétele, vagyis közlése pillanatában válik hatályossá és így ez az időpont a jelentős a kizárt tag jogviszonyainak további alakulása szempontjából is. (1687. §.) *l. a 117.130|1922. F. M. számu rendeletet Vadásztársaság alatt.*

Joggyakorlat: A szerződés szerint abban az esetben, ha a vadásztársaság bármelyik tagja is vét a szerződésben meghatározott „szigorítások ellen, az a társaságból kizáratik, vadászati joga felfüggesztek.”

A szerződésnek ez a pontja jogot állapit meg a szerződést megszegő tag ellen a szerződést megtartó tagok részére. Ebből azonban nem következik, hogy a szerződés ellen vétő tag a vadásztársaságból kizártnak tekintendő, hanem a fentjelzett rendelkezés a szerződést betartó tagok részére igényt állapit meg, hogy abban az esetben, ha a szerződést megszegő tag továbbra is ragaszkodik a szerződésben

megállapított jogaihoz, úgy jogukat esetleg birói uton érvényesíthessék. Mindaddig azonban, amíg a szerződést megtartó fél ezzel a jogával nem él, addig a szerződést megszüntnek, a szerződés ellen vétő tagokat pedig a vadásztársaságból kizártnak tekinteni nem lehet. Ha a felek között vitássá válik, hogy jogos-e a kizárás? az illető fél a szerződés alapján érvényesítheti jogát. (Budapesti kir. ítélőlábla 412/1912. szám; Térly: Kir. Itélőtáblai Határozatok XVII. kötet.)

Vadászterület. A vadászati jog gyakorlására alkalmas ingatlant vadászterületnek nevezzük.

Az 1883: XX. t.-c. 1. §-ának azon rendelkezéséből, mely szerint a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka következik, hogy olyan ingatlan, melyet a vadászati jog nem illet meg, nincsen; ez azonban nem jelenti egyúttal azt, hogy minden ingatlanon vadászni is lehet, különösen pedig azt nem, hogy az ingatlant megillető vadászati jog minden esetben a tulajdonos által gyakorolható.

Az ingatlant megillető vadászati jog és a vadászati jog gyakorlása, azaz a vadászat között ugyanis lényeges különbség van.

A vadászati jog az ingatlanhoz minden esetben hozzákapcsolódik — legyen az ingatlan bármilyen kicsi, vagy nagy, feküdjön az bárhol. A vadászati jog az ingatlan tulajdonosától soha el nem választható. A vadászati jog alanya az ingatlan mindenkori tulajdonosa. Ha a tulajdonos az ingatlant eladja, az ingatlannal együtt eladja a vadászati jogot is, mert ingatlant vadászati jog nélkül eladni nem lehet.

A vadászati jog gyakorlása az ingatlan tulajdonosától azonban már elválasztható.

Ez az elválasztás kétféle: kényszerű és önkéntes. Kényszerű az elválasztás akkor, ha a tulajdonos olyan

ingatlant bir, amely önálló vadászterületet nem képez és önkéntes akkor, ha a tulajdonos önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlant bir ugyan, azonban a tulajdonos a törvény értelmében őt megillető vadászati jogának a gyakorlásáról, miután azzal nem kíván élni, lemondott.

Amíg tehát a vadászati jog minden ingatlan tulajdonosát megilleti, addig a vadászati jog gyakorlásával már nem minden ingatlantulajdonos rendelkezik, azaz ha valakinek saját ingatlana van, nem okvetlen következik, hogy az ingatlanon egyúttal vadászhat; és viszont a vadászati jog gyakorlása megillesheti azt is, akinek ingatlana nincsen.

Mint látjuk, az ingatlanok a vadászati jog gyakorlása szempontjából kétfélék: olyanok, amelyeken a tulajdonos a törvény erejénél fogva megillető vadászati jogot szabadon gyakorolhatja és olyanok, amelyeken ez a vadászati jog a tulajdonos által nem gyakorolható, azaz amely ingatlanon a tulajdonos nem vadászhat.

Az olyan ingatlant, amelyen a tulajdonos a vadászati jogot szabadon gyakorolhatja, magánvadászterületnek, az olyan ingatlant pedig, amelyen a tulajdonost a vadászati jog gyakorlása nem illeti meg, községi vadászterületnek, illetőleg a községi vadászterület kiegészítő részének nevezzük.

A magánvadászterületek az 1883: XX. t.-c 2. §-a értelmében a következők:

1. önálló, azaz a legalább 200 holdas vadászterület,
2. kert,
3. belső telek,
4. szőlő,
5. sziget és

6. egyesített vadászterület.

A községi vadászterületnek válfaja nincsen.

A törvény az önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező ingatlantulajdonosoktól a vadászati jog gyakorlását tehát elvonja és ennek a jognak a gyakorlását más valakire ruházza át, esetleg olyanra is, akinek ingatlana sincsen, hanem aki a vadászati jog gyakorlását a tulajdonostól, illetőleg a tulajdonosok képviselőjében eljáró politikai községtől kötelmi alapon hasznóbérbe veszi.

A vadászati jognak az alanya azonban továbbra is az ingatlan tulajdonosa marad, azaz az ingatlant megillető vadászati jog, a vadászati jog gyakorlásának a hasznóbérbeadása ellenére, továbbra is a tulajdonost illeti. Kitűnik ez abból, hogy a vadászati jog gyakorlásáért fizetett hasznóbérből az évi tiszta jövedelmet az ingatlantulajdonosok között kell birtokaránylag felosztani. (1883: XX. t.-c. 3. §.)

Vannak olyan ingatlanok is, amelyeken a vadászati jog nemcsak a tulajdonos, hanem senki más által sem gyakorolható. Ilyen ingatlanok pl. városok, községek belterülete, sétaterek, temetők stb., ahol a vadászat nem az 1883: XX. t.-c., hanem egyéb jogszabályok (pl. 1890: I. t.-c. 121. §., 1879: XL. t.-c. 115. §.) értelmében tilos. (*l. Kiméleti terület és Temetőben vadászat.*)

A vadászterületek jellegével, t. i. hogy az magán vagy községi vadászterületet képez, azért is tisztában kell lennünk, mert annak nem ismerése sok félreértésre és jogi bonyodalomra ad okot, sőt annak nem ismerése esetén az ingatlantulajdonos is tilos cselekményt, vadászati kihágást követhet el. (*l. Kert vadászterület alatt az 1114/1926. B. M. sz. határozatot.*)

Az 1883: XX. t.-c. 26. §-ának azon rendelkezé-

séből, mely szerint az, aki a tulajdonosnak, vagy ha a vadászati jog bérbe van adva, a haszonbérlőnek az engedélye nélkül vadász, vadászati kihágást követ el, következik, hogy az a tulajdonos, aki olyan saját tulajdonát képező ingatlanon vadászik, amely a törvény értelmében önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkezik, vadászati kihágást (orvvadászatot) követ el. Az ilyen ingatlant ugyanis az idézett törvény 3. §-a értelmében minden esetben a községi vadászterülethez kell csatolni és ezen a területen csak az jogosult vadászni, aki a községi vadászterületet haszonbérbe vette.

Ebből az okból is szükséges, hogy az ingatlanok vadászterületi jellege (önálló vagy nem önálló) minden esetben még az árverés előtt pontosan megállapításra kerüljön és ha a vadászterület jellege tárgyában vita támad, a vonatkozó haszonbérleti szerződés a vitás kérdés eldöntéséig jóvá nem hagyható.

Az 1883: XX. t.-c. a már felsorolt hatféle magánvadászterületen és a községi vadászterületen felül ismeri még a nyulvány (enkláve) vadászterületet, továbbá a volt úrbéres vadászterületet és a vadaskertet.

A törvény ezen felsorolásán felül megkülönböztetjük még a következő vadászterületeket: vagyonváltságos, nem vagyonváltságos azaz megváltott, közbirtokossági, tagosított, erdősitő társulat, hegyközség, továbbá vasuti töltést, védgátat képező vadászterületeket és a hullámtereket.

Igaz ugyan, hogy a felsorolt összes vadászterületek — számszerint 19 — két főcsoportra, magán- és községi vadászterületre oszthatók, azonban az utólag felsorolt területek mindegyike — a vadászati jog gyakorlása szempontjából — olyan különös jelleg-

zetességgel rendelkezik, hogy azokat önállóan, külön kell tárgyalni.

A jelen műben ismertetett vadászterületek betűszerinti sorrendben a következők:

1. Belső telek vadászterület.
2. Egyesített, azaz 50 holdas vadászterület.
3. Erdősítő társulat vadászterület.
4. Hegyközség vadászterület.
5. Hullámterek.
6. Kert vadászterület.
7. Közbirtokossági vadászterület.
8. Községi vadászterület.
9. Megváltott, nem vagyonszállásos vadászterület.
10. Nyulvány (enkláve) vadászterület.
11. Önálló, azaz 200 holdas vadászterület.
12. Sziget vadászterület.
13. Szőlő vadászterület.
14. Tagosított vadászterület.
15. Vadaskert.
16. Vagyonszállásos vadászterület.
17. Vasuti töltés vadászterület.
18. Védgát vadászterület.
19. Volt úrbéres vadászterület.

A temető nem vadászterület. A temetőben ezekből vadászni nem szabad. (*l. Temetőben vadászat.*)

A felsorolt vadászterületek ismertetése a megfelelő betűsoros vezérszó alatt található meg.

Hatáskör: Ha abban a kérdésben, hogy valamely vadászterület az 1883: XX. t.-c. 2. §-ában meghatározott magánvadászterületek, vagy pedig az id. t.-c. 3. §-ában meghatározott községi vadászterület közé tartozik-e, vita támad, hatáskör, hatósági fokozatok „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Vadászterület ellenőrzése. (l. *Vadászati kihágás ellenőrzése.*)

Vadászterület haszonbérbeadása. A vadászterületek haszonbérbeadására vonatkozó eljárási szabályok két csoportra oszthatók, aszerint, amint községi vagy magánvadászterület bérbeadásáról van szó. (l. *Haszonbérbeadása magánvadászterületnek és Haszonbérbeadása községi vadászterületnek*; l. ezenfelül „*Haszonbérlet*” és *összetételei* alatt.)

Vadászterület határainak megjelölése. (l. *Haszonbérlet tárgyának megjelölése.*)

Vadászterület jellegénél hatáskör. Ha a vadászterület jellegének elbírálása tárgyában, azaz abban a kérdésben támad vita, hogy valamely vadászterület az 1883: XX. t. c. 2. §-ában meghatározott magánvadászterülethez, (200 holdas, szőlő, kert, belső telek, sziget stb.) vagy pedig az idézett t. c. 3. §-ában meghatározott községi vadászterülethez tartozik-e, hatáskör, illetékes közigazgatási hatósági fokozatok — figyelemmel az 1929:XXX. t.c.-re, valamint az idézett t.c. jogorvoslati rendelkezéseinek életbeléptetéséről és végrehajtásáról szóló 41/1930. B. M. számú és ugyancsak az idézett t. c. hatósági fokozatokra vonatkozó és néhány eljárási szabályt megállapító rendelkezésének életbeléptetéséről és végrehajtásáról szóló 42/1930. B. M. számú rendeletekre (Budapesti Közlöny 1930. évf. 21. szám.) is — a következők:

I. Községeknél, megyei városoknál (volt rendezett tanácsú városoknál):

1. főszolgabíró, illetőleg polgármester (1883: XX. t. c. 2. §., 1929: XXX. t. c. 57. §. 1. p.)

2. alispán (1929: XXX. t. c. 57. §. 2. p. a.)

3. közigazgatási bíróság (1929: XXX. t. c. 49. és 1896: XXVI. t. c. 76. §. 1. p.)

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál :

1. a polgármester által megbízott tisztviselő (1883: XX. t. c. 2. §., 5047/1919. M. E. számú rendelet 12. §. 2. bekezdés és 1929: XXX. t. c. 57. §. 1. p.)

2. polgármester (1883: XX. t. c. 2. és 1929: XXX. t. c. 57. §. 2. p. a)

3. közigazgatási bíróság (1929: XXX. t. c. 49. §. és 1896: XXVI. t. c. 76. §. 1. p.)

Ugyancsak a most felsorolt közigazgatási hatóságok illetékesek határozni az 1883: XX. t. c. 3. §-ának 4. bekezdésében meghatározott nyulvány (enkláve) vadászterület kötelező haszonbérbeadása, illetőleg haszonbérbevétele tárgyában, ha a felek között egyezség nem jött létre.

Az 1929: XXX. t. c. hatályba lépte előtti hatósági fokozatok — 1930. évi február hó 1-ig — a fent felsoroltak helyett a következők voltak :

I. Községeknél és rendezett tanácsú városoknál:

1. főszolgabíró, polgármester (1883: XX. t. c. 2. §.)

2. alispán (1883: XX. t. c. 2. §.)

3. közigazgatási bizottság (1876: VI. t. c. 58. 59. §.)

4. közigazgatási bíróság (1896. XXVI. t. c. 76. §. 1. p.)

II. Törvényhatósági joggal felruházott városoknál:

1. tanács által megbízott tisztviselő (1883: XX. t. c. 2. §. és 5047/1919. M. E. számú rendelet 12. §. 2. bek.)

2. polgármester (1883: XX. t. c. 2. §.), tovább úgy mint I. alatt.

Vadászterület nem ismerése vadászati kihágásnál. (l. *Egyszerű orvvadászat alatt I. csoport 8. számú határozatot.*)

Vadászterület összefüggése. (l. *Összefüggése vadászterületnek.*)

Vadászterület parcellázása. (l. *Parcellázása vadászterületnek.*)

Vadászvendég. A vadászvendég a vadászati jogot — az egyébkénti törvényes kellékek fennforgása mellett — a vadászterület tulajdonosának vagy vadászati haszonbérelőjének az engedélyével gyakorolja, azaz a vadászvendég a saját joga helyett az engedélyező vadász jogán vadászhat.

Ebből következik, hogy a vadászvendég az általa elejtett vad felett — ellenkező kikötés hiányában — tulajdonjogot nem szerez. A vadászvendég által elejtett vad tulajdonjoga az engedélyező házigazdát illeti meg. Ez a szabály áll fenn a hivatalból elrendelt vadászat alkalmával a vadászvendég által elejtett vad feletti tulajdonjog tárgyában is. (*l. Hivatalos vadászat.*)

Ha a vadászvendég az általa lőtt és birtokba vett vadat engedély nélkül elviszi, saját cájaira felhasználja, cselekményében sikkasztás bűncselekményének tényálladék elemei forognak fenn, mert a vadászvendég azt a birtokában lévő vadat tulajdonítja el, amely a házigazda tulajdonát képezi.

Minthogy a vadászvendég a vadászati cselekményeket nem a maga, hanem a házigazda javára gyakorolja, t. i. a vadat a tulajdonos részére lövi, a vadászvendég által okozott vadászati kárért (*l. Vadászati kár*) elsősorban az ingatlan tulajdonosa, illetőleg a vadászati haszonbérelő felelős.

Vaddisznó. Az 1883: XX. t. c. 13. §-ának 2. bekezdése értelmében oly vidékeken, ahol a vaddisznók nagyobb mérvű károkat okoznak, a vadászterületek tulajdonosai, bérelői kötelesek az érintett kártékony vadakat lehetőleg pusztítani. Ebbeli kötelezettségük teljesítésére felmerülő alapos panaszok folytán a közigazgatási bizottság, vagy annak elnöke által záros határidő kitűzése mellett figyelmezteten-

dők; a határidő elmulasztása esetére az érintett vadak elpusztítása a jelen törvény IV. fejezetében megállapított módon (*l. Hivatalos vadászat*) hivatalból eszközölendő.

A vaddisznó az 1883: XX. t. c. 13. §-ának 1. bekezdésében felsorolt kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen bármely időben, tehát tilalmi időben is vadászható, illetőleg pusztítható.

A vaddisznót saját területén a birtokos abban az esetben is elpusztíthatja, ha a vadászati jog gyakorlása haszonbérbe van adva. (*l. Dúvad.*)

A vaddisznót tilalmi időben hajtóebekkel nem szabad vadászni. (*l. Hajtóebekkel vadászat.*)

A vaddisznó lelövéséhez vadászjegy nem szükséges. (*l. Dúvad alatt a 3. számú és Vadászatjövédéki kihágás alatt II. csoport 15. számú határozatot.*)

A vaddisznó által okozott kár megtérítése a magánjog általános szabályain felül kivételesen a Vadászati Törvény alapján is igényelhető. (*l. Dúvad alatt a 2. számú határozatot.*)

Vaddisznó elejtése károkozás megelőzése céljából. (*l. Vadászat fogalma alatt a 4. számú határozatot.*)

A vaddisznónak bárcaváltás alapján való vadászatát a 2613/1928. F. M. számú rendelet (*l. Bárcaváltás*) érinti.

A 4904/1918. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára 1918. évf. 2199. l.) a vaddisznót is — nagyvad címén — a fővadak közé sorozta és így a vaddisznó által okozott kárért az 1883: XX. t. c. alapján kárpótlás járt. (*l. Vadkár.*) Az idézett rendelet rövid ideig volt hatályban, mert az 5230/1922. M. E. számú rendelet még az 1922. évben hatályon

kívül helyezte.

A vaddisznó elejtési díjának és húsértékének kiszámítása tárgyában tájékoztatást a „Vadászat megakadályozásá”-nál közölt joggyakorlat alatt (8. szám) találunk. L. még a „Vadászatról szóló törvény fejlődése” alatt az ismertetés vége felé.

Vadhús fogyasztási adó. (l. *Fogyasztási adó.*)

Vadkacsa. A vadkacsa védelmét szolgálja a 92.500/1923. F. M. számú rendelet (Belügyi Közlöny 1923. évf. 793. l.), mely a különböző vidékeken lábra kapott azt a szokást rendeli fokozottabb mértékben ellenőrizni és büntetni, mely szerint egyesek az udvarukon vadkacsa családot tartanak; a vadkacsa tojásának védelméről pedig a 23.470/1912. F. M. számú rendelet tartalmaz intézkedést. (l. *Tojás védelme.*)

Vadkacsára április hó 16. napjától június hó 30. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

Vadkár. A vadak által tett károk megtérítéséről az 1883: XX. t. c. II. fejezete tartalmaz rendelkezést.

A fővadak (szarvas, dámvad) által a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbélő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyésztetik, teljes kárpótlással tartozik. (1883: XX. t. c. 7. §.)

A ragadozó vagy kártékony állatok (l. *Dúvad*) által tett károk, — mivel ezen vadak a föld birtokosa által bármikor elpusztíthatók — meg nem téríttetnek. (1883: XX. t. c. 8. §.)

A vadkár fennforgásának és megtérítésének törvényszerinti előfeltétele tehát az, hogy a vadkár 1. szarvas vagy dámvad által okoztassék, 2. hogy a vadkár vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban történjék és 3. hogy a

vadkárt olyan szarvas vagy dámvad okozza, amely tenyésztetik. Hogy mit kell érteni tenyésztett vad alatt, l. Tenyésztés fogalma alatt.

Nem vadkár tehát az, amit pl. őz, nyul vagy fácán okoz, mert „vadkárt“ a fent idézett törvényhely értelmében csak kétféle vad: szarvas és dámvad okozhat. Nem vadkár az sem, amit szarvas vagy dámvad okoz ugyan, de nem a fent meghatározott gazdálkodási ágakban, hanem ahelyett pl. állatgazdaságban; valamint akkor sem beszélhetünk vadkárrol, ha a kárt okozó szarvas vagy dámvad nem tenyésztett vad.

A vadkár megtérítésre a fent idézett törvényhely értelmében a birtokos vagy haszonbérelő van kötelezve. Birtokos alatt az ingatlan tulajdonosát, a vadászati jogalanyt kell érteni, aki a vadászati jogot maga személyesen gyakorolja. A haszonbérelő alatt pedig azt értjük, aki a vadászati jog gyakorlását a tulajdonostól kötelemjogi alapon haszonbérbe vette.

Vadkárért csak a vadászati jogositott felelős, aki a vadászati haszonbérelőn felül az ingatlan tulajdonosa is lehet, ha a vadászati jogot a tulajdonos személyesen (házilag) gyakorolja.

Ha a vadkár megtérítési kötelezettség olyan vadászterülethez fűződik, amelyen a vadászati jogot többen gyakorolják, a kártérítési kötelezettség egyetemleges.

Kártérítési követelésre — vadkár címén — mindazoknak joga lehet, akiknek a kárt okozott ingatlanrészben vagyoni értéket bíró haszonvételeik vannak. Ilyen elsősorban az ingatlan tulajdonosa, mezőgazdasági haszonbérelője vagy pl. az is, akinek az ingatlanon csak legeltetési szolgalmi joga van.

A kár vagy természetben vagy pénzértékben téríthető meg. (1883: XX. t. c. 7. §.)

A kár megtérítésének a törvény értelmében teljesnek kell lenni, kártérítésképen tehát az a termékmennyiség állapítandó meg, amennyivel a kárt szenvedett ingatlan hozadéka a vadkár elmaradása esetén nagyobb lett volna.

A kártérítés mértékének a megállapításánál az általános magánjogi szabályok értelmében figyelembe veendő a károsult magatartása is t. i. hogy a vadkárt a károsultnak nem állott-e módjában egészben vagy részben megakadályozni, mi alatt nem azt értjük, hogy a károsult a földjét őriztette-e, vagy hogy azt bekerített-e, mert ilyen védelmi intézkedéseket a magánjog szabályai nem kívánnak, hanem csak azt, hogy a károsult a rendes ember gondosságával járt-e el, amiből az következik, hogy az olyan vadkárért, amit módjában lett volna könnyű szerrel elhárítani és azt még sem tette meg, kártérítés nem okvetlenül jár. Pl. az ingatlan tulajdonosa a kritikus időben kinn járt a földjén és látta, hogy ott több szarvas legel és nem kísérelte meg, hogy azokat a földjéről elzavarja.

Nincs törvényes akadálya annak, hogy a felek a vadászhaszonbérleti szerződésben — de csak a magánvadászterületek bérbeadásánál — a vadkár megtérítési kötelezettséget a törvénytől eltérő módon szabályozzák; a felek tehát abban is megállapodhatnak, hogy a szarvas és dämvadon felül a vaddisznó által okozott kárért is teljes kárpótlás jár.

A törvénytől ilyen eltérő megállapodásnak a községi vadászterületek haszonbérbeadására vonatkozó szerződésekben azonban helye nincsen.

Azokért az egyéb vadak által okozott károkért, amelyek tényálladék elem hiánya folytán nem foglalhatók a törvényszerű vadkár fogalma alá, ugyancsak

járhat kártérítés, csakhogy a fentt idézett 1883: XX. t. c. 7. §-ában meghatározott jogalap helyett a magánjog általános szabálya értelmében; pl. ha a szőlő vagy gyümölcsöskert tulajdonosai az elszaporodott nyulak rágcsálása következtében kellő védekezés ellenére is kárt szenvednek, a vadászati haszonbérelővel szemben kártérítésre lehet igényük. (l. *Kert vadászterület alatt a joggyakorlat előtti részben közölt 1114|1926. B. M. számú határozat utolsó bekezdéseit.*)

A 4904/1918. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1918. évf. 2199. l.) értelmében a medve és a vaddisznó által okozott kárért is kárpótlás járt. Az idézett rendelet ugyanis a medvét és a vaddisznót is nagyvad címén a fővadak közé sorozta. Az idézett rendelet rövid ideig volt hatályban, mert az 5230|1922. M. E. számú rendelet még az 1922. évben hatályon kívül helyezte.

A vaddisznó által okozott kár megtérítésére nézve lásd „Dúvad“ alatt a 2. számú döntvényt. (l. *Vadkárnál eljárás alatt is.*)

Joggyakorlat: 1. Ahhoz, hogy a birtokos vagy haszonbérelő kártérítésre legyen kötelezhető, szükséges annak a megállapítása, mikép a kárt fővad (szarvas, dámvad) okozta s a kárt okozó fővad a tenyésztő területén tartózkodott. (Pécsi kir. ítélőtábla 3|1904. szám; Térfy: Itélőtáblai határozatok tára VIII. kötet.) L. különösen a 13. számú határozatot.

2. Fővadak (szarvas, dámvad) okozta károkkal szemben a védekezés kötelezettsége a vadászterületek szomszédos birtokosait törvénynél fogva nem terheli, hanem a károk megtérítésére kötelezett felekként a vadászati törvény 7. §-ában megjelölt személyeknek áll érdekében, hogy a vadállományt,

melyre vonatkozóan felelősségük kiterjed, a kártételben kellő intézkedések által meggátolják. Nem érinti ezt a kötelezettséget az a körülmény, hogy a szomszéd terület birtokosa akár védekezésből, akár vadászati kedvből a birtokára vetődött szarvasokat vadászta. (Budapesti kir. ítélőtábla 29/1911. szám; Grill-féle döntvénytár XVIII. kötet.)

3. Az 1883. XX. t. c. 7. §-a értelmében a vadkárokért meghatározott kártérítési kötelezettség azt a birtokost vagy haszonbérletet, akinek vadászterületén a kárt okozó fővad tenyészik és aki az ebben a körülményben jelentkező gazdasági előny élvezetére jogosult, mint az előnnyel a dolog természete szerint kapcsolatos kötelem kétségenkívül terheli, tekintet nélkül arra, hogy a vadászterület a fővadak kiváltásának meggátolására és így a vadállomány állandósítására alkalmas kerítéssel körülvételezett-e vagy sem. (Kuria 1611/1907. szám; Magánjogi döntvénytár II. kötet 214. l.)

4. Az 1883. XX. t. c. 7. §-ának rendelkezésével szemben az a körülmény, hogy a felperes ingatlanai körül másoknak is vannak erdőségeik és hogy szarvasok ezekben is tenyésztetnek, valósága esetében sem mentené fel az alperest a kártérítési kötelezettség alól, mert ez az alperest abból a megállapított tényből folyóan, hogy az ő erdőségében a fővad tenyésztetik és hogy ez az erdőség közvetlen szomszédságban van a felperes amaz ingatlanaival, melyek terményeiben a kár okoztatott, a törvény értelmében terheli. (Győri kir. ítélőtábla 47/1904. szám; Térfy; Itélőtáblai határozatok tára VIII. kötet.)

5. Az alperest marasztalni kell, mert a vadkárt csakis a szomszédos (alperes) erdőben tenyésztett és onnan kitört fővadak okozhatták. A jogi vélelem

ugyanis az, hogy a kárttevő fővadak a szomszéd területről valók, ennek ellenkezőjét a szomszédos alperes tartozott volna igazolni. (Pozsonyi ítélőtábla 127/1904. szám; Térfy: Itélőtáblai határozatok tára IX. kötet.)

6. A vélelem amellett szól, hogy a kárt okozó és alperes területéről előtört fővadak ennek területén tenyésztettek, ezzel szemben alperes terhét képezi annak a bebizonyítása, hogy ezek a szarvasok nem az ő területén tenyésztettek; alperes azonban erre bizonyítékot nem ajánlott. (Kuria 2995/1913. szám; Magánjogi döntvénytár VIII. kötet 112. és 113. l.)

7. A vadászterület haszonbérelője a fővad okozta kárért akkor is felelős, ha a területen lévő minden vadat lőni nem volt joga. (Kuria 2995/1913. szám; Magánjogi döntvénytár VIII. kötet 112. l.)

8. Habár a fővadak által a vetésekben okozott károk megállapítását az 1883: XX. t. c. 7. §-a meghatározza is, ez azonban a károsultaknak csak olyan kárára vonatkozik, melynek megtérítését a károsult a törvény alapján követelheti, jelen esetben azonban felperes az ő kárát nem egyedül a törvény alapján, hanem ettől függetlenül, a közte és alperes között létrejött szerződésben meghatározott joga és alperes általános kártérítési kötelezettsége alapján követeli, s így felperes attól a jogától, hogy kárát követelhesse akkor is, ha kárának megállapítására nézve nem a fent idézett törvényszakaszban előirt módot választotta, el nem zárható. (Pécsi kir. ítélőtábla 124/1904. szám; Térfy: Itélőtáblai határozatok tára IX. kötet.)

9. A vadászati törvénynek az a rendelkezése, mely szerint csak a fővadak által okozott károk megtérítésére kötelezi azt a haszonbérelőt, akinek a vadászterületén a kárt okozó fővad tenyésztetik, nem

zárja ki azt, hogy a felek szerződésileg a vaddisznök által okozott kár megtérítését is kiköthessék. (Budapesti kir. ítélőtábla 275|1899. szám.)

10. Ha a vadászterület bérlője a kibérlés alkalmával minden közelebbi megkülönböztetés nélkül kötelezte a vadak által okozott károknak megtérítését, közömbös az, hogy a vadkár kinek területén tenyésztett vad által okoztatott. (Kuria 327|1901. szám.)

11. Ha alperes erdőségében fővadak tenyésztettek és felperes szomszéd a lelőhetés jogáról írásbeli téritvény által lemondott, illetve a fővadak lelőhetési jogát magának fenn nem tartotta, alperes köteles az erdőségében tenyésztett fővadak által felperes vetéseiben okozott kárt megtéríteni, amennyiben pedig ezen kötelezettség alól menekülni és e tekintetből a fővadak tenyésztését beszüntetni szándékozik, köteles a tenyésztésnek beszüntetéséről felperest értesíteni és az ez által kiállított téritvényt visszaadni. (U. f. VI I. kötet 10. l.; Jogtudományi Közlöny: Felső bíróságok gyakorlata, Budapest, Franklin 1903. év.)

12. Az 1883: XX. t. c. és az 1894: XII. t. c. vadak által a gazdálkodási ágakban, illetve állatok által okozott mezei károokra nézve intézkedik a kártérítési felelősségről, ezek tehát mint különleges törvényi rendelkezések általános alkalmazást nem nyerhetnek. (Kuria 4688|1916. szám; Grill-féle döntvénytár XXII. kötet.)

13. Meg nem támadott ennél fogva irányadó tény, hogy a felperesek zabosbükköny vetésében kárt okozó fővadak az abból az összefüggő erdőségből előtörve átvonuló szarvasok voltak, amely erdőterület magjában foglalja egyrészt az alperes 719 katasztrális hold erdejét, másrészt a p hitbizomány mintegy 20.000 katasztrális hold erdőterületét is.

Felperesek a kereset szerint a fenti módon keletkezett károk megtérítésére az alperest kifejezetten az 1883: XX. t. c. 7. §-ában foglalt rendelkezésre alapított felelősség címén és arra utalás mellett kérték kötelezni, hogy — amint az szerintük a magyar kir. Kuria P. 1611/1907. szám alatt hozott (idézve: Staud Magánjog 336. oldalról) ítéletéből is kitűnik, — a most idézett törvényhely szerinti kártérítési kötelezettség a birói gyakorlat értelmében azt a birtokost, akinek vadászterületén a kárt okozó fővad tenyészik és aki az ebben a körülményben jelentkező gazdasági előny élvezetére jogosult, mint az előnnyel a dolog természete szerint kapcsolatos kötelem, kétségen kívül és arra való tekintet nélkül terheli, hogy a terület birtokosa a tenyésztés előmozdítására és a fővad tartózkodásának az állandósítására közrehat-e?

A felperesek most kiemelt álláspontja azonban — amelyet a felebbezési bíróság a felülvizsgálati kérelemmel megtámadott marasztaló ítélet alapjául elfogadott — téves.

Amellett ugyanis, hogy az 1883. évi XX. t. c. 7. §-ának a kereseti igény alapjául vett az a rendelkezése, amely szerint „a fővadak (szarvas. dámvad) által a vetésekben, ültetvényekben vagy más gazdálkodási ágakban okozott minden kárért azon birtokos vagy haszonbérelő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyésztetik, teljes kárpótlással tartozik“ a szó használatból kiinduló értelmezés mellett sem enged kétséget aziránt, hogy a fővad a területen való tartózkodásának állandósítását, tenyészését, szaporodását és kimélését elősegítő ténykedés vagy az ugyanezt eredményező mulasztás nélkül e területen tenyésztettek nem tekinthető.

A felülvizsgálattal megtámadott döntés alapjául

felhívott Kuriai ítélet indokolásából pedig épen az vehető ki, hogy az idézett törvényhely értelmezése tekintetében ez az ítélet is a fent előadott álláspontra helyezkedett. A magyar kir. Kuria P. 1611/1907. számú fentebbi határozatában ugyanis a marasztalást azzal indokolja, hogy az alperes állandó sózó helyeket, s azokon sózó anyagokat tartott, télen a vad táplálására szénát és vadgesztenyét helyezett el, kiméletes vadászatot űzött és a vadnak a területen való megtartására örököt is alkalmazott, így arra alkalmas eszközzel és móddal közre hatott a vadállomány fenntartására, szaporítására és ezzel a vadak tenyésztésére.

Minthogy pedig a jelen perben a felperesek az alperes terhére olyan ténykedést vagy mulasztást, amely a fővadnak a vitás területen való tenyésztését, az állománynak a fenntartását és szaporodását célozta és eredményezte volna maguk sem állítottak és ebben az irányban tényállás nincsen megállapítva a felebbezési bíróság ítéletében sem, hiányzik tehát az alperes kártérítési kötelezettsége megállapításának az alkalmazandó törvényes rendelkezés helyes értelmezése mellett megkívánt előfeltétele, ezért a magyar kir. Kuria a felebbezési bíróság marasztaló ítéletét megváltoztatta, a keresetet egészen elutasította és ennek következményeként kötelezte a felpereseket arra, hogy az eljárással alperesnek okozott összes költségeket megfizessék. (Kuria P. VI. 2025/1928. szám.)

Vadkárnál eljárás. A fővadak által okozott károk bejelentése tárgyában az 1883: XX. t. c. 7. §-a a következő rendelkezést tartalmazza: megkívánatik, hogy a kár a hatóságnak a kár elkövetésétől számítandó nyolc nap alatt felvehetés céljából beje-

lentessék; a kár becslése tárgyában pedig azt mondja ki, hogy a vetésekben okozott kárnak becslését mindig oly időben kell eszközölni, midőn az termékmennyiségben megállapítható.

A vadkárt a kár felvétele céljából az idézett törvényhely értelmében a „hatóságnak” kell bejelenteni. A hatóság alatt ebben az esetben az illetékes községi előljárást kell érteni, bár a vadkár a községi előljáráson felül annál a rendes bíróságnál is bejelenthető, amely a kártérítés ügyében ítélni fog.

Arra az esetre, ha a vadkár a községi előljárást megelőzően jelentetik be és a becslés is az előljárást megelőzően történik meg, a bíróság által vétetik fel, írott jogszabály hiányában a következő kialakult joggyakorlat az irányadó:

A bejelentést személyesen vagy írásban lehet megtenni. A bejelentés megtörténte után a községi előljárást helyszíni szemlést tart. A helyszíni szemléhez meg kell hívni a feljelentőt, a károsultat és a vadászati haszonbérletet. A felek a helyszíni szemléhez szakértőket is hozhatnak magukkal. A helyszíni szemle során nyer megállapítást a károkozás ténye és hogy a kárt milyen vad (szarvas vagy dämadvad) okozta. A hatóság a helyszíni szemle során egyúttal előzetes becslést is eszközöl.

A bíróság a hatóság által történt ezen megállapításokhoz természetesen kötve nincsen, azonban a per eldöntésénél első sorban ezek a megállapítások lesznek az irányadók, mert utóbb, a per tárgyalása folyamán egy netáni bírói szemle is már kevés eredménnyel járna. A károkozás ténye és a kárt okozó vad megjelölése az idő multával ugyanis már jóval nehezebb feladat elé állítja a bíróságot, sőt többnyire lehetetlen is.

Kívánatos volna, ha ez a közigazgatási ható-

ság által eszközölt kárbecslési eljárás mielőbb megfelelő szabályozást nyerne. A kiadandó rendeletben elsősorban érvényesülni kellene annak a két fő elvnek, hogy a becslés az érdekelték közbenjöttével és ha szükséges, szakértők alkalmazásával történjék.

A fővadak által okozott károk, amint azt már fent említettük, annál a kir. bíróságnál is bejelenthetők, amely a kártérítés ügyében ítélni fog. Ebben az esetben az előbb közölt eljárási szabályok helyett a kárbecslés tárgyában is az 1911: I. t. c. 381—386. §-ában foglalt szabályok az irányadók, amelyek az előleges bizonyítás tárgyában kimerítő rendelkezést tartalmaznak.

A károsult fél kérelmére — az idézett törvényhely értelmében — a bizonyítás biztosítása végett a per bármely szakában, sőt a per megindítása előtt is előzetes szemlének, szakértő alkalmazásnak és tanu kihallgatásnak van helye, ha valószínűnek mutatkozik, hogy a bizonyítás az eljárás rendes menetében már nem lesz sikeresen felvehető, vagy a felvétel meg lesz nehezítve, valamint e nélkül is, ha a vadászati haszonbérő, mint a károsult fél ellenfele, a bizonyítás előzetes felvételébe beleegyezik. A kérelmet a per bíróságánál, ha pedig a per még folyamatban nincs, annál a járásbíróságnál kell előadni, amelynek területén a károkozás ténye történt. Sürgős esetben a kérelem a per folyamában is ennél a járásbíróságnál adható elő. Ha a szemle tárgya több járásbíróság területén van, a kérelmet e bíróságok bármelyikénél elő lehet adni.

A kár megbecslésének egyedül megfelelő időpontja az aratás (szüretelés) ideje.

A bíróság a vadászati haszonbérőt csak olyan mérvű vadkár megtérítésére kötelezheti, aminőnek a

vadkár az aratás, szüretelés időpontjában mutatkozik.

A vadkár természetben, vagy pénzürtékben téríthető meg. Az utóbbi esetben is az aratás, szüretelés idejében fennálló árak az irányadók a károkozás idejében fennállott árak helyett.

Ha a károsult a termését a kitűzött becslés előtt learatja, a vadkár megtérítésre irányuló igénye elvész.

A kárbecslési eljárás tárgyában az idevonatkozó rövid életű 4904/1918. M. E. számú rendelet (Rendeletek Tára 1918. évf. 2199. l.) 2. §-a a következő rendelkezést tartalmazta:

A kárbecslést az illetékes község előljárósága eszközli, amelyre kellő időben meghivandó úgy a károsult, mint a területtulajdonos vagy tulajdonosok kárbecslője. Felperesként felléphetnek akár egyesek, akár, tömegesebb kártételnél a károsultak összesége nevében a község előljárósága.

Az idézett rendeletet azonban az 5230/1922. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezte.

Hatáskör: A kártérítés iránti keresetek elbírálása a közigazgatási hatóságok helyett a rendes bíróságok hatáskörébe tartozik.

A vadkártól lényegesen különbözik a vadászati kár. (*l. Vadászati kár.*)

Joggyakorlat: 1. A fővadak által okozott kárnak a törvényben (1883: XX. t. c. 7. §.) megjelölt időben való megbecslése a kárpótlási igény érvényesítésének oly lényeges és elengedhetetlen feltétele, amelynek teljesítése nélkül a törvényre alapított kártérítési igény egyáltalán nem érvényesíthető. (Győri ítéletábra 49/1906. szám; Grill-féle döntvénytár XIII. kötet.)

2. Minthogy az 1883: XX. t. c. nem tartalmaz olyan intézkedést, hogy abban az esetben, ha a kár-

tétel hosszabb időn át tart, a kár a kártétel kezdetétől számítandó 8 nap alatt jelentendő be; minthogy ebből folyólag a kár a törvényes időben bejelentettnek tekintendő akkor is, ha az a bejelentés a kártétel befejeztétől számított 8 nap alatt történik: alaptalan az alperesnek az a panasza, hogy a felebbezési bíróság jogszabály megsértésével állapította meg azt, mikép a kárt a törvényben meghatározott idő alatt jelentette be. (Pécsi kir. ítélőtábla 3/1904. szám; Téry: Itélőtáblai határozatok tára VIII. kötet.)

3. A vad okozta kár bejelentése akkor is szabályszerű, ha azt a fél az 1883: XX. t. c. 7. §-ában meghatározott időben közvetlenül a per bíróságánál teljesíti. (Kuria 699/1902. szám, Téry: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 367. l.)

4. A kártérítési követelés mennyiségének megállapítása tekintetében az 1893: XVIII. t. c. 65. §-a (helyébe lépett az 1911: I. t. c. VIII. fejezete) alkalmazást nem nyerhet, mert a fővadak által okozott kárnak megállapítását az 1883: XX. t. c. mint külön törvény különleges intézkedésekkel szabályozza és mert az 1883: XX. t. c. 7. §-ában említett kárbecsülés a kártérítési igény érvényesítésének feltételeként kívántatik meg. (Győri ítélőtábla 49/1906. szám; Grill-féle döntvénytár XIII. kötet.)

5. A községi vadászterület bérbeadásánál az árverési feltételekbe olyan kikötések, melyek a V. T. kifejezett rendelkezéseivel ellentétben állanak, fel nem vehetők. Minthogy pedig a vadászat gyakorlása közben a vadászatot gyakorló által, valamint a fővadak (szarvas, däm vad) által okozott károk felbecsülése és megállapítása tárgyában követendő eljárást részben a V. T. (7. és 16. §.), részben pedig a fennálló polgári törvények szabályozzák, a község

képviselőtestülete az árverési feltételekbe, valamint a megkötendő bérleti szerződésbe a kártalanításra külön eljárási szabályokat meg nem állapíthat. (Közigazgatási Biróság 4946/1925. szám.)

Vadliba. A vadliba védelmét szolgálja a 92500/1923. F. M. számú rendelet, (Belügyi Közlöny 1923. évf. 793. l.) melynek értelmében mindazok ellen, akiknek udvarán vadliba családok találtak, egyes vidékeken lábrakapott eme rossz szokás megakadályozása céljából, szigorú vizsgálatot kell indítani; a vadliba tojásainak a védelméről a 23470/1912. F. M. számú rendelet tartalmaz intézkedést. (l. *Tojás védelme.*)

Vadlibára április hó 16. napjától június hó 30. napjáig bezárólag tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

Vadmacska. A vadmacska az 1883:XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és a föld birtokosa által ez okból minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A vadmacska által okozott károk meg nem téríttetnek. (Idézett törvénycikk 8. §.)

Vadmacskának fáról való lerázása és kutyával való elfogása, ha azt nem a föld birtokosa teszi, orvvadászat. (l. *Vadászat fogalma alatt a 11. számú határozatot.*)

Vadóvás. (l. *Vadvédelem.*)

Vadőr — általában. A vadászati alkalmazottak egyik csoportját képezik a vadőrök.

A vadőrökre vonatkozó jogszabályok a következők:

1. 1883:XX. t. c. 40. §-a a vadőrök megesketéséről,

2. az idézett t. c. 41. §-a a vadőrök tanuvallo másáról,

3. az idézett t. c. 42. §-a a vadőrök igazoltatási,

bekisértetési jogáról,

4. az 1893. évi május hó 22-én a vadőrök vizsgálója ügyében kiadott Utasítás a vadőri vizsgáról,

5. 72086/1895. B. M. számú rendelet, a vadőrök lőfegyverviseléséről és használatáról,

6. 19426/1911. F. M. számú rendelet a vadőrök felesketéséről és a vadőri jelvényről,

7. 23952/1912. F. M. számú rendelet az előbb idézett rendelet magyarázatáról,

8. 244/1918. F. M. számú rendelet a biai vadőri szakiskolát végzett rokkantaknak vadőri jelvényekkel való ellátásáról és ezen szakiskola működésének beszüntetéséről,

9. 9862/1920. M. E. számú rendelet 1. §-a a vadőrök fegyverviseléséről,

10. 15304/1920. F. M. számú alaprendelet és az ezt módosító 25808/1923. F. M., 19284/1924. F. M. és 1095/1925. F. M. számú rendelet a vadőri és erdőőri szakiskolákról és vizsgáról,

11. 5007/1924. P. M. számú rendelet 2. §-a és a 8. §-nak 7. bekezdése a vadőrök vadászjegyeről,

12. 4451/1925. F. M. számú rendelet a vadőrök vizsgálója ügyében kiadott Utasítás módosításáról,

13. 84678/1925. F. M. számú rendelet a vadőrök jelvényének beszerzéséről,

14. 109420/1926. F. M. számú rendelet a vadőri jelvény árának a megállapításáról és

15. 154113/1927. B. M. számú körrendelet 13. §-a vadőr kötelező tartásáról községi vadászterületen rendelkezik. (l. Szabályrendelet.)

Az idézett jogszabályok ismertetése a megfelelő (Vadőr és összetételei) vezérszavak alatt található meg.

Joggyakorlat: 1. B. M.,¹ mint a v uradalom vadállományának gondozásával és felügyeletével

megbízott vadőr ebben a minőségében a nevezett szolgálat adójának, akinek érdekeit előmozdítani volt kötelessége, tudva és akarva vagyoni kárt okozott az által, hogy 1926. évi október és november havában két alkalommal, de egy akaratelhatározásból kifolyólag ismerőseit az uradalom területére fácánvadászatra hívta meg, amikor is a meghívottak által elejtett 37 darab fácánt nekik ajándékozta.

A vádlottat az ismertetett tényállás alapján a szegedi kir. törvényszék 1928. márczius hó 29-én B. 4578/1927/6. szám alatt kelt jogerős ítéletével hűtlen kezelés vétsége (Btk. 361. 363. 92. §§.) miatt három hónapi fogházbüntetésre, továbbá egy évi hivatalvesztésre ítélte.

2. A szabadon élő vad uratlan jószágot képez ugyan, mely még senkinek birtokában nincs, s így vagyonnak sem tekinthető. Az a jog azonban, melynél fogva valakinek kizárólagos jogosultsága van arra, hogy bizonyos területen a létező vadállományt occupatio útján birtokába vehesse, az occupatio lehetőségét és a birtokba vehető vadállomány egészének értékét tekintve, vagyont képvisel, annál is inkább, mert a vadállomány minőségétől és mennyiségétől függ és ez csökkenti vagy emelheti a vadászterület pénzbeli értékét is. Amidőn tehát a vadőr, akinek különös megbízatásánál fogva szolgálati kötelessége a vadállomány gondozása és felügyelete, szolgálati kötelességének megszegésével az occupatio jogának tárgyát képező vadakat lelövi és elidegeníti, ezzel nemcsak az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző vadászati kihágást követi el, hanem cselekménye — mivel a vadállomány pusztításával annak vagyoni értékét csökkentette, tehát annak, akinek érdekeit előmozdítani kötelessége volt, tudva és akarva va-

gyoni kárt okozott — a vadászati kihágás tényálladékával eszmei halmazatban a Btkv. 361., illetve 363. §-ában meghatározott hűtlen kezelés tényálladékának megállapítására is alkalmas lehet, ennél fogva tekintettel az 1897 : XXXIV. t. c. 17. és 18. §-ának rendelkezésére, ebben az ügyben a kir. bíróság hatáskörét kellett megállapítani. (Mt. 1904. december 10.; 39589/1904. I. M. szám, Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 679. l.)

3. Az 1883 : XX. t. c. 14. §-a a vadászterületen kóborló ebek elpusztítását a vadászatra jogosítottnak feleltétlenül megengedi, minélfogva a vadászterület vadőrének nemcsak joga, hanem kötelessége is az ott kóborló ebet elpusztítani. A vadőr az ily körülmények között lelőtt eb elpusztításával más vagyónának jogtalan rongálását vagy megsemmisítését nem követi el és büntetőjogilag felelősségre nem vonható. (Kuria 5426/1906. szám, Magyar Közigazgatás : Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet.)

Vadőr biztosítása. A vadórt, mint az 1907 : XLV. t. c. alapján szerződött gazdasági cselédet bal esetére az 1913 : XX. t. c. 2. §-a értelmében figyelemmel az 1900 : XVI. és az 1902 : XIV. és 1912 : VIII. t. c.-ek rendelkezéseire az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál kell biztosítani, betegség esetében pedig segélyezéséről az 1907 : XLV. t. c. 28. §-a értelmében közvetlenül a gazda köteles gondoskodni.

Az Országos Gazdasági Munkáspénztárnál az 1929. évre szóló 38900/1928. F. M. számú rendelet, mely a biztosításra kötelezettek összeírása tárgyában tartalmaz rendelkezést, tájékoztató kimutatást tartalmazó mellékletében a vadórt, valamint az erdőőrt, erdővédet (erdőszolgát) is azok közé a gazdasági cselédek közé

sorolja, akiket az összeírásba a kötelező baleset-biztosítása céljából fel kell venni.

A vadőr, erdőőr mint gazdasági cseléd az 1907: XIX. t. c.-ben előirt betegség és baleset esetére való biztosítási kötelezettség alá nem vonható.

Joggyakorlat: Gazdasági cseléd (tehát a vadőr és erdőőr is) az Országos Gazdasági Munkáspénztár által nyújtott baleseti kártalanítást meghaladó kártérítési igényét a rendes bíróság előtt érvényesítheti. (Hatásköri Bíróság 1929. Hb. 30/3. szám; Magyar Közigazgatás 1929. évf. 30. szám.)

Vadőr cseléd-e. Az 1907: XLV. t. c. 1. §-a értelmében gazdasági (külső) cseléd az, aki szerződéssel kötelezi magát, hogy valamely gazdaságban személyes és folytonos szolgáltatásokat bérért teljesít legalább is egy hónapon át.

A vadőr a közte és gazdája közötti jogviszony szabályozása szempontjából az idézett törvény és az állandóan követett joggyakorlat értelmében cseléd. Nem változtat ezen a megállapításon természetesen az sem, ha a vadőr a vadőri szakiskolát elvégezte és ha a vadőr hatóságilag fel van esketve.

A vadőr és a vadőr gazdája közötti jogviszony szabályozására ennélfogva az 1876: XIII. t. c. és az 1907: XLV. t. c. az irányadó.

Az olyan vadőr alkalmazott azonban, aki tudományos előkészültséget s általában magasabb műveltséget feltételező szolgáltatást teljesít, (1876: XIII. t. c. 3. §. a pontja) pl. a vadőr a rendes vadőri teendőkön felül egy nagyobb kiterjedésű erdőt önállóan kezel — nem tartozik a fent idézett törvénycikkek hatálya alá, azaz nem tekinthető cselédnek, mert az 1907: XLV. t. c. nem helyezte hatályon kívül az 1876: XIII. t. c. 3. §-ának azt a rendelkezését, mely szerint az ilyen

alkalmazottak nem tekinthetők gazdasági cselédnek.

Az ilyen kivételes munkakörrel felruházott vadőr tehát nem cseléd.

A vadőr és a gazda között a gazdasági munkaviszonyból felmerülő vitás ügyek elintézése az 1923: XXIV. t. c. 1. §-a értelmében szervezett tanács (ülönki tanács) elé tartozik.

Az előadottak az erdőőrre nézve is irányadók. (1. Vadászcseléd.)

Joggyakorlat. 1. Az erdőterület és a vadállomány őrzésére és óvására, valamint a vadászatok alkalmával felmerülő munkálatokra alkalmazott erdőőr, vadászmester, vadőr, még ha szakvizsgát tett is, minthogy olyan egyén, aki az erdőgazdaság körül magasabb tudományos előkészültséget s általában magasabb műveltséget nem igénylő személyes és folytonos szolgálatokat egy hónapot meghaladó időre bérért teljesít, az 1907: XLV. t. c. 1. §-a értelmében gazdasági (külső) cseléd és pedig a jelen esetben annál is inkább, mert sem a szerződésileg hatáskörébe utalt feladatok minősége, sem azok terjedelme a személyes szolgálatok keretét meg nem haladta. Már pedig a gazdasági cselédnek sem a leszolgált időre, sem a szolgálatból állítólag jogtalan elbocsátása miatt a le nem szolgáltat időre járó bérkövetelése ezen bíróság állandó gyakorlata szerint nem kártérítési követelés. Ezek szerint tehát a jelen ügyben a közigazgatási hatóság hatáskörét kellett megállapítani. (Hatásköri Bíróság 110/1918. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára XI. kötet 174. l.)

2. Vadőrnek, mint gazdasági cselédnek hátralekos bérkövetelése összegre tekintet nélkül a közigazgatási hatóság körébe tartozik. (Hatásköri bíróság 34/1910. szám; Térffy: Hatásköri jogszabályok és ha-

tározatok tára III. kötet 153. l.)

3. A vadőr (magánosoknál alkalmazott) cseléd. (Belügyminiszternek 116396/1899. számú határozata; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára I. kötet 140. l.)

4. A felperes a tényállás szerint az alperes nagyobb kiterjedésű uradalmában a vadászati teendők fővezetésére és az erdők kezelésére volt alkalmazva, az ilyen szakszerű képzettséget igénylő szolgálatra szerződött egyén pedig nem cseléd és ezért a szolgálati viszonyból származó követelések érvényesítése nem az 1876: XIII. t. c.-ben meghatározott eljárásra, hanem rendes bírói eljárásra tartozik. (Győri kir. ítélőtábla 44/1907. szám; Térly: Hatásköri jogszabályok és határozatok tára II. kötet 360. l.)

5. *l. Erdőr alatt közölt 1. és 3. számú határozatot is.*

Vadőr fegyverhasználati joga. A vadőrök fegyverhasználata tárgyában kifejezett rendelkezéssel sem az 1883: XX. t. c.-ben, sem egyéb jogszabályokban nem találkozunk. Ebben a kérdésben a jogos önvédelem általános szabályain felül a földművelésügyi miniszternek az erdőőrök fegyverviselési, fegyverhasználati és fegyelmi szabályairól szóló 72086/1895. számú rendelete (Rendeleték Tára 1896. évf. 85. l.) tekinthető irányadónak.

A szolgálatot teljesítő vadőr fegyverhasználatra az idézett rendelet 3. §-a értelmében jogosítva van az ellen:

1. aki őt nyíltan vagy orvul, élete vagy testi épsége ellen irányult szándékkal megtámadja;

2. ha tetten ért, vagy alapos gyanuval terhelt egyén felfegyverkezve lévén, az előzetes felszólítás dacára magát önként meg nem adja s illetve a nála

levő fegyvert vagy más életveszélyt okozható eszközt a felhívás után el nem dobja, vagy esetleg védett helyzetéből előjönni vonakodik;

3. aki figyelmeztető utasításainak őt szolgálata teljesítésében meggátlandó, tettelesen ellenszegül;

4. aki, mint többször büntetett kárttevő, előzetes felhívásra az erdőből eltávozni nem akar s az erdőből való kivezetés ellen tettelesen ellenszegül.

A vadőr fegyverhasználati joga azonban feltétlenül megszűnik mindazon esetekben, midőn a kárttevő a netalán megkísérlett ellenállás vagy támadás után magát megadja vagy megfutamodik.

Általában azokban az esetekben is, midőn a fegyverhez nyúlás feltételeinek egyike vagy másika fennforog, a vadőr fegyverét csak azután használja, miután minden enyhébb eszközök alkalmazása eredménytelen marad s még akkor is a legnagyobb kímélettel és csak oly mérvig, amely a támadás visszaverésére, vagy az ellenállás legyőzésére elkerülhetetlenül szükséges. A fegyver tehát mindenkor óvatosan használandó, különös figyelemmel arra, hogy az ember élete lehetőleg kíméltessék s szükségtelenül veszélynek ki ne tétessék. Ehhez képest és amennyiben azt a viszonyok megengedik, előbb a a kevésbé veszélyes fegyver (szurony) használandó, mire nézve határozó befolyással bír még az is, vajjon az ellenszegülő szintén fegyverrel és pedig milyennel, vagy mily nemű testi sértést okozható eszközzel van ellátva.

Ha a fegyvernek a fent elősorolt esetekben történt alkalmazása folytán az ellenszegülő súlyos testi megsértése következett be, az illető vadőr köteles azonnal intézkedni, hogy a megsértett egyén a legközelebb fekvő biztos helyre szállíttassék s a vi-

szonyok által nyújtható ápolásban részesíttessék. Ezenkívül köteles a vadőr a fegyver használatát, ha az súlyos testi sértést vagy halált okozott, az illetékes közigazgatási bizottsághoz mindenkor haladéknélkül bejelenteni, a lőfegyver alkalmazását pedig akkor is, midőn az illető egyén meg nem sérült vagy könnyű sebbel a helyszínéről elmenekült. Halál esetén a tényálladék felvétele végett az illetékes járási főszolgabirónál is jelentés teendő. (l. *Orvvadászal szemben jogos védelem.*)

Vadőr fegyverviselési joga. Jogszabályainkban kifejezett rendelkezést arról, hogy a vadőr szolgálata közben viselhet-e lőfegyvert és ha igen, milyent, nem találunk.

E tekintetben irányadóul kellene elfogadni az erdőőrök fegyverviseléséről és fegyverhasználatáról szóló 72086/1895. F. M. számú rendeletet (l. *Vadőr fegyverhasználati joga alatt*), melynek 1. §-a értelmében a vadőr az erdőörhöz hasonlóan egy rövid vadászkest képező szuronnyal és természetes színű szíjon viselendő bőrtokkal ellátott könnyű szerkezetű, hátultöltő karabélyt lenne köteles viselni.

Az az általános szokás tehát, amely a vadórt vadászfegyverrel vagy revolverrel látja el, tulajdonképpen nem szabályszerű, de minthogy eltiltva nincsen, megengedett dolog.

Nincsen kizárva az az eset sem, hogy a vadórt a szolgálatadó gazda semmiféle lőfegyverrel sem látja el, amennyiben feladatkörét a vadőr lőfegyver nélkül is el tudja látni.

Hogy a vadőr szolgálata közben visel-e lőfegyvert és ha igen, milyen lőfegyvert, az az erre nézve irányadó jogszabályok hiányában mindenképp előt a szolgálatadó gazdától függ. (l. *Mezőőr.*)

Vadőr felesketése. A vadőrök felesketése tárgyában a földmivelésügyi miniszternek 19426/1911. számú körrendelete (Rendeleték Tára 1912. évf. 63. l.) az irányadó.

Az idézett körrendelet értelmében azok a vadászati alkalmazottak, kik a vadőri vizsgát letették, ennél fogva cselédeknek nem tekinthetők (l. *Vadász-cseléd*) szolgálatba lépésük alkalmával a vadászatról szóló 1883. évi XX. t. c. 41. §-a rendelkezéseinek figyelembe vétele mellett hatóságilag felesketendő, minek megtörténte az idézett törvényszakasz c) pontja értelmében részükre kiszolgáltatandó alább közölt hivatalos bizonyítványban kifejezendő.

Egyöntetű eljárás végett ezen vadászati alkalmazottak (vadőrök, vadászati felvigyázók, felügyelők és intézők stb.) eskü letételéhez az alább közölt minta szerinti „Eskületételi jegyzőkönyv” szövege használandó. Az eskü a főszolgabíró (polgármester, Budapesten a ker. előljáróság) előtt teendő le, minek megtörténte után az eskületételi jegyzőkönyv aláíratván, iktatói számmal ellátandó s irattárba helyezendő.

A vadászati alkalmazottakról a főszolgabíráknak (székesfővárosi ker. előljárók, thjf. városi rendőrkapitányok, vagy a tanács által megbízott tisztviselők és megyei városok polgármesterei) pontos nyilvántartást kell vezetni.

A rendeletben említett „Bizonyítvány” szövege a következő:

.....szám 19426. sz. rend.-hez A) minta.
911. II. 2. F. M.

Bizonyítvány,

melynek alapján igazolom, hogy.....

..... i lakos
 ezidőszerint szolgálatában álló
 vadőr (vadászati felügyelő, intéző) az 1883. évi XX.
 t. c. 41. §-ában s illetőleg a földmivelésügyi m. kir.
 miniszternek 1911. évi 19426. számú rendeletében
 közölt esküt a mai napon előttem letette.

Kelt.....

(P. H.)

Jelen bizonyítványt a vadőr szolgálat teljesítése
 közben magával hordani köteles. A szolgálatadó sze-
 mélyében, valamint az alkalmaztatás minőségében
 és helyében beállott időszakai változások az illetékes
 hatóságnak mindenkor bejelentendők s a hatóságok
 által ennek megtörténte a bizonyítvány hátlapján
 feljegyzendő.

Az „Eskületételi jegyzőkönyv“ szövege a követ-
 kező:

19426. sz. rend.-hez B) minta.
 911. II. 2. F. M.

Eskületételi jegyzőkönyv.

Én..... esküszöm a
 mindentudó és mindenható Istenre, hogy a gond-
 viselésemre bízott vadászterületre, annak vadállomá-
 nyára s összes berendezéseire szorgalommal és fel-
 télen hűséggel felvigyázok s azokat minden kártól
 tőlem telhetőleg megvédelmezem; hogy azokat, kik
 a vadászterületet, annak vadállományát és berende-
 zéseit megkárosítani megkísérlik, vagy tetteleg meg-
 károsítják, személyválogatás nélkül késedelem nélkül
 feljelentem és bevallom; ártatlanra soha semmit reá nem
 fogok, a vadászterületet, vagy szolgálatomat előljárom
 tudta és beleegyezése, vagy mellőzhetlen szükség

nélkül el nem hagyom s mindarról, ami gondviselésre bízatik, minden időben számot adok. Isten engem úgy segélyen.

Az eskübizonyítványoknak elveszése esetén a felesketett vadőrökről vezetendő „Nyilvántartás,” illetve „Eskületételi jegyzőkönyv” adatai alapján új másolati példány állítandó ki, ennek kiszolgáltatása azonban csak az eredetinek a hasonló okiratokra nézve fennálló szabályok szerint eszközölt semmisnek nyilvánítása után történhetik meg.

Amennyiben egyes vadászterületek őrizetével, védelmével, felügyeletével stb. oly egyének lennének megbízva, akik az 1879: XXXI. t. c. 31. §-ában körülírt erdőtisztvi vagy erdőőri esküt letették, s ebbeli minőségben tényleg szolgálatot teljesítenek, a vadőri eskü letételére nem bocsáthatók s ennél fogva a vadőrök nyilvántartásába sem vezetendők s vadőri jelvény viselésére sem kötelezendők.

Vadőrök felesketésénél meg kell említeni azt az álláspontot, amely a fent idézett 19426/1911. F. M. számú rendelet törvényességét aggályosnak tartja. Ezen álláspont szerint eskütételi kötelezettséget törvényes felhatalmazás hiányában miniszteri rendelettel megállapítani nem lehet, holott a fent idézett körrendelet a vadőrök eskütételi kötelezettségét törvényes felhatalmazás hiányában állapította meg. Ezen álláspont szerint a törvénynek nem volt szándékában a vadőröket feleskettetni, mert ha valóban szándéka lett volna, úgy eziránt az 1883: XX. t. c.-ben intézkedett volna épen úgy, mint tette azt az 1879: XXXI. t. c. 37—45., 77. §-a és az 1894: XII. t. c. 74—92. §-a az erdő- és mezőőrökre vonatkozólag. Ez az álláspont a magán vadőrök felesketését még azért sem tartja helyesnek, mert a felesketés könnyen

azt a téves hitet támaszthatná, hogy a felesketett vadőröket a most id. törvényhelyek alapján felesketett erdő- és mezőőrökkel azonos hatósági hatáskör illeti meg és ez visszaélésekre adhatna alkalmat.

A most tárgyalt eskütől, azaz a szolgálati ígérő eskütől (iuramentum promissorium) lényegesen különbözik a vadőrnek a vadászati kihágási eljárás során letehető az az esküje, amelynek feltételeit az 1883: XX. t. c. 41. §-a szabályozza. (l. *Vadőr megesketése.*)

Vadőr hatósági közeg-e. A hatóság által felesketett vadőröket, mezőőröket, hegyőröket, erdőtiszteket, erdőőröket az 1914: XL. t. c. 5. §-a értelmében — a büntető törvények alkalmazása szempontjából — úgy kell tekinteni, mintha hatóság közegei volnának.

Az idézett törvény ide vonatkozó miniszteri indokolása a következő: amennyiben pedig arról van szó, hogy a hatóság közegével egyenlő védelemben részesítsük azokat a biztonsági szolgálatot végző magánalkalmazottakat, akik államigazgatási tennivalót pótló feladatot töltenek be, vagyis, hogy a büntető-jog e vonatkozásban honorálja a rendőri közhatalomnak magánszemélyekre történt átruházását, meg kell állapítani, hogy az 1879: XXXI., az 1883: XX., az 1885: XXIII. és az 1894: XII. t. c. idevonatkozó rendelkezései nem vágnak egybe a Btk. szóban lévő rendelkezésével, ami a gyakorlatban állandóan kételyekre adott alkalmat és ingadozást eredményezett. A Btk. 166. §-a ugyanis a „törvény által rendelt feltételek mellett alkalmazott” csőszst stb. védi. Amde a törvény nem határozza meg az alkalmazás feltételeit. Az 1879: XXXI. t. c. csupán a felesketést köti bizonyos feltételekhez, hogy azután a felesketett erdőőrre és

erdőtisztre bizonyos jogokat és kötelezettségeket (jelvény-, formaruha-, fegyverviselés, naplóvezetés stb.) állapítson meg. Az 1894: XII. t. c. is csak arról rendelkezik, hogy ki eskethető fel mezőéri szolgálatra, mert bizonyos jogok és kötelezettségek csupán a felesketett személyzetet illetik meg. Az 1883: XX. t. c. és az ezt kiegészítő 19.426/1912. sz. földművelésügyi miniszteri rendelet (l. *Vadőr felesketése*) is csak a vadászati területre való felvigyázattal megbízott személyek felesketéséről és ennek feltételeiről rendelkezik. A törvényjavaslat azzal kívánja a kételyeket eloszlatni s a bizonytalanságot megszüntetni, hogy a hatóság közegének minőségét és ezzel a büntetőjogi védelmet a hatósági felesketéshez köti.

Joggyakorlat: A hatóságilag felesketett magánuradalmi vadőrök szolgálatukban közbiztonsági közegeknek tekintendők ugyan, ámde ennek egyéb jelentősége nincsen mint az, hogy magánszolgálatban álló egyének is, amennyiben a törvényes feltételek mellett alkalmaztatnak, a Btk. 166. §-a 3. pontjához (most már az 1914: XL. t. c. 5. §-a) képest hatósági közegeknek tekintendők. (Kuria 9339/1907. szám; Büntetőjogi döntvénytár II. kötet 8. l.)

Vadőr igazoltatási, bekisértetési joga. (l. *Vadászati kihágás ellenőrzése.*)

Vadőr jelvénye. A felesketett és hatóságilag nyilvántartott vadőrök a földművelésügyi miniszternek 19426/1911. számú körrendelete (Rendeleték Tára 1912. évf. 63. l.) értelmében a „Felesketett vadőr” felírású bádoggjelvényt feleskettetésük után azonnal, legkésőbb három nap alatt kötelesek beszerezni és azt szolgálatuk közben külső kabátjuk baloldalára tűzve szembetűnő helyen kell viselniök, hogy ezáltal

magukat az eskübizonyítványok előmutatása nélkül is felismerhetővé tegyék.

Az idézett rendelet életbe lépte előtt felesketett vadőrök részére a vadőri jelvény viselése ezentul szintén kötelező, miért is gondoskodni kell arról, hogy az érdekeltek (vadászterület tulajdonosok) megfelelőleg értesítsenek és hogy a vadőri jelvények régebbi eskütételük igazolása esetében ily vadőrök részére is kiszolgáltassanak.

A vadőri szolgálati jelvényt, mely annak előtte a m. kir. állampénztáraktól volt igényelhető, a földművelésügyi miniszternek a 84.678/1925. számú rendelete értelmében közvetlenül a földművelésügyi minisztertől kell kérni a jelvényt kiszolgáltató hatóságoknak (főszolgabíró, polgármester, Budapesten a kerületi előljáróságok).

A vadőri szolgálati jelvény árát a földművelésügyi miniszternek 109420/1926. számú körrendelete darabonként három pengőben állapította meg.

Aki a vadőri jelvényt az előírt időre be nem szerzi, azt szolgálata közben nem viseli, valamint az, aki azt jogosulatlanul viseli, kihágást követ el és 200 pengőig terjedhető pénzbüntetéssel büntethető.

Vadőr közhivatalnok-e? A magánuradalmi vadőr közhivatalnoknak hatósági felesketés mellett (l. *Vadőr felesketése*) sem tekinthető, hanem csak hatósági közegnek. A magánuradalmi vadőrrel szemben ez okból az 1878: V. t. c. 465. §-ában meghatározott megvesztegetés bűncselekménye, az egyéb tényálladási elemek fennforgása mellett sem foroghat fenn.

Joggyakorlat: A hatóságilag felesketett magánuradalmi vadőrök nem tekinthetők közhivatalnokoknak, hanem csak közbiztonsági közegeknek, mert a

jelzett minőségüknél fogva az állam közigazgatási, vagy igazságszolgáltatási, vagy valamely törvényhatóság vagy község hatósági teendőjének teljesítésére sem nem jogosítvák, sem nem kötelezvék.

Minthogy pedig a megvesztegetés vétsége csak közhivatalnokkal szemben követhető el, jogszabály megsértése nélkül mellőzhette a kir. tábla a bűncselekmény tényálladékának megállapítását. (Kuria 9339/1907. szám, Büntetőjogi döntvénytár II. kötet 8. l.)

Vadőr külföldi állampolgár lehet-e. Minthogy az 1883: XX. t. c. és egyéb jogszabályaink sem írják elő, hogy a vadőrnek magyar állampolgárnak kell lenni következik, hogy elvi akadálya nincs annak, hogy a magánalkalmazásban lévő vadőr külföldi állampolgár lehessen.

Az 1914: XL. t. c. 5. §-a a hatósági közeg jellegét a vadőrnél a hatósági felesketéshez (l. *Vadőr felesketése*) köti. Ebből következik, hogy a vadórt abban az esetben, ha a 19426/1911. F. M. számú rendeletben előírt esküt (l. *Vadőr felesketése*) az illetékes hatóság előtt letette, büntető törvények alkalmazása szempontjából, tekintet nélkül az állampolgárságra úgy kell tekinteni, mintha hatóság közege volna. Az a külföldi állampolgár vadőr tehát, aki a hatósági esküt letette és az illetékes hatóságnál mint vadőr nyilván van tartva és hatósági funkciót végez, külföldi állampolgársága ellenére is hatósági közegnek tekintendő.

Ilyen eset azonban t. i., hogy külföldi állampolgár vadőr hatósági közegnek legyen tekinthető újabban nem igen fordulhat elő, mert ahhoz, hogy a vadőr hatósági közegnek legyen tekinthető elsősorban az szükséges, hogy a vadőr a hatósági esküt letegyje. A hatósági eskü letételének pedig a

vadőri vizsga letétele az előfeltétele. Vadőri vizsgát a 15.304/1920. F. M. számú rendelet (l. *Vadőri iskola*) értelmében azonban csak az tehet, aki többek között a magyar állampolgárságát is igazolja.

Vadőr megesketése. A vadőr és általában a vadászterületre való felvigyázattal megbízott személyek megesketése tárgyában az 1883: XX. t. c. 41. §-a a következőleg rendelkezik:

A felvigyázó személyek (a vadőr is) hitletételre csak akkor bocsáttathatnak ha:

a) nagykoruak;

b) hamis eskü, hamis tanuzás, hamis vád, lopás, rablás, zsarolás, sikkasztás, zártörés, orgazdaság, csalás vagy okirathamisítás büntette vagy vétsége miatt soha büntetve nem voltak;

c) az illetékes hatóság előtt felvigyázói minőségük eleve bejelentetvén, efelől hivatalos bizonyítvánnyal vannak ellátva.

A törvénynek a most id. rendelkezése hatállyal nem bir, mert a vadőr megesketése tárgyában is az id. szakaszban foglalt rendelkezés helyett a bünvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t. c. és a rendőri büntető eljárásról szóló 65.000/1909. B. M. számú rendelet az irányadó, az id. jogszabályok pedig a régi kötött bizonyítási rendszert már nem ismerik és így az kifejezett rendelkezés hiányában is hatályon kívül helyezettnek tekintendő.

A vadőr megesketésétől lényegesen különbözik a vadőr felesketése. (l. *Vadőr felesketése.*)

Vadőr tanuvallomása. Hogy a vadőr tanuvallomása a vadászati kihágás eljárása során milyen bizonyító erővel bir, arra nézve az 1883: XX. t. c. 40. §-a a következőleg rendelkezik:

A vadászati területre való felvigyázattal megbi-

zott személyeknek (tehát a vadőrnek is) hit alatt teendő vallomása teljes bizonyító erővel bír, míg annak ellenkezője be nem bizonyíttatik.

A törvénynek a most id. rendelkezése azonban már hatályon kívül helyezettnek tekintendő, mert a vadőr által tett tanuvallomás értékelésére is egyedül a bünvádi perrendtartásról szóló 1896: XXXIII. t. c. és a rendőri büntető eljárásról szóló 65.000/1909. B. M. számú rendelet az irányadó, az id. jogszabályok szerint pedig a bíróság a tanu vallomás bizonyító erejét — szemben az eddigi kötött bizonyítási rendszerrel — szabadon mérlegeli.

Az a körülmény, hogy a vadőr a szolgálati ígérő esküt (iuramentum promissorium) a 19426/1911. F. M. számú rendelet (l. *Vadőr felesketése*) értelmében letette-e vagy nem, a vadőr által tett tanuvallomás értékelésére ugyancsak nem lehet befolyással.

Az alább közölt határozatok a most elmondottak figyelembe vétele mellett olvasandók.

Joggyakorlat: 1. Felesketett s szabályszerűleg bejelentett és megbizott erdőőrnek mint vadőrnek hit alatt tett vallomása, kellő megerősítő ellenbizonyíték hiányában, a vadászati törvény 40. §-a értelmében egymagában is teljes hitelt érdemlő alapul szolgál a bár tagadó terhelt ellenében. (Belügyminiszternek 1857/1891. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet 254. l.)

2. Idegen vadászterületen engedély nélküli vadászati kihágás megállapítására elegendő bizonyíték az, ha az erdő- és vadőr hit alatt vallja, hogy a tettest orvvadászaton akkor érte, midőn fegyverrel vállán az idegen vadászterületről kijött. (Belügyminiszternek 3530/1892. számú határozata; Egerváry II. 120. l.)

3. Vadászati kihágási ügyben csak az 1879: XXXI. t. c. 41. §-ában körülírt feltételekkel bíró és esküt tett erdőtisztek, erdőőrök és vadőrök vallomása fogadható el feltétlen bizonyítékkul. (Belügyminiszternek 5207/1910. számú határozata; Grill-féle döntvénytár XVIII. kötet.)

4. Vadőrnek az eljárás során egymástól eltérő több vallomása közül csak az veendő figyelembe, amelyre az illető vadőr a tárgyaláskor az esküt letette. (Belügyminiszternek 6187/1889. B. M. számú határozata; Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye II. kötet, 257. l.)

5. Bünvádi eljárás alatt álló vadőrnek vallomása, mint aggályos, nem ruházható fel a vadászati törvény 40. §-ában kimondott bizonyító erővel. (Belügyminiszternek 2658/1891. számú határozata; Eger-vár 1. 184. l.)

Vadőr vadászjegye. (l. *Vadászati alkalmazottak vadászjegye.*)

Vadőri iskola. Vadőri és erdőőri szakiskolákról és vizsgáról a következő rendeletek intézkednek:

1. az 1893. évi május hó 22-én kiadott Utasítás a vadőrök vizsgája ügyében, (Rendeletek Tára 1893. évf. 1947. l.)

2. a 19426|1911. F. M. számú rendelet, (Rendeletek Tára 1912. évf. 63. l.), mely kimondja, hogy vadászcselédeknek csak oly egyének tekinthetők, akik a vadőri vizsgát le nem tették,

3. 244/1918. F. M. számú rendelet a biai vadőri szakiskolát végzett rokkantaknak vadőri jelvényekkel való ellátásáról és ezen szakiskola működésének beszüntetéséről, (l. *Biai vadőri szakiskola.*)

4. 15304/1920. F. M. számú alaprendelet a vadőri és erdőőri szakiskolák szabályzatáról, (Földmive-

lé sügyi miniszteriumnak „Vadőr“ címü kiadmánya 1926. évi 303. l.)

5. 25808/1923. F. M., 19284/1924. F. M. és 1095/1925. F. M. számú rendeletek, (Földmivélés-ügyi miniszteriumnak „Vadőr“ címü kiadmánya 1926. évi 303. l.) melyek az előbb említett 15304/1920. F. M. számú alaprendeletet módosítják,

6. 4451/1925. F. M. számú rendelet, mely a vad-őrök vizsgája ügyében kiadott 1893. évi Utasítást módosítja. (Belügyi Közlöny 1925. évf. 50. l.)

A m. kir. erdőőri és vadőri iskoláknak az a céljuk, hogy rendszeres iskolai s főképen gyakorlati oktatás útján az erdőgazdaságok számára olyan egyéneket neveljenek, akik az erdőtörvények értelmében teljesítendő erdőőri és egyszersmind vadőri teendők elvégzésére alkalmasak és képesek legyenek arra, hogy a tulajdonképeni erdővédelmi és vadőri teendőkön kívül egyrészt az erdőgazdaságban reájuk váró munkálatokat végrehajtsák, másrészt az okszerű vadtenyésztési, vadápolási és vadászati teendők végzésére is kellő ismereteket és gyakorlati jártasságot szerezzenek.

A m. kir. erdőőri és vadőri iskolák a m. kir. földmivélésügyi miniszter fennhatósága és felügyelete alá tartoznak, aki az oktatás és erdőgazdaság egységes felügyeletét az azon teendőkkel megbízott közege útján gyakorolja.

A tanulók felvétele az iskolába pályázat után történik.

Azt, hogy a pályázók közül kik jelentkezhetnek felvételre, az erdőőri és vadőri iskolák felügyelője által alakított tanács állapítja meg.

A felvételre kijelölt jelentkezők közül azokat, akik a felvételi vizsgát kiállják, az iskolába az igaz-

gató veszi fel.

A pályázati kérvényhez csatolandó hiteles iratokkal a pályázónak igazolnia kell a következőket, nevezetesen:

a) illetőségi bizonyítvánnyal azt, hogy magyar állampolgár;

b) iskolai bizonyítvánnyal azt, hogy legalább az elemi népiskola négy osztályát sikeresen elvégezte, magyarul írni és olvasni tud;

c) hiteles bizonyítvánnyal azt, hogy szakképzett erdőtiszt vezetése alatt álló erdőgazdaságban legalább egy évig megszakítás nélkül külső erdészeti és vadászati gyakorlati szolgálatban állott;

d) anyakönyvi kivonattal azt, hogy a pályázat naptári évében a 18. (tizennyolcadik) életévét betölti, de a 26. (huszonhatodik) életévét még nem kezdi meg (kivételnek a „Tanusítvány“-nyal ellátott tovább-
szolgáló katonai altisztek, akik 28 éves korukig folyamodhatnak felvételért);

e) kincstári erdészeti, katonai vagy hatósági orvos által kiállított bizonyítvánnyal azt, hogy ép, erős, egészséges, munkához és az idő viszontagságaihoz szokott edzett testalkattal s különösen: jó látó-, halló-, s beszélőképességgel bír;

f) hatóság által kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal azt, hogy kérvényének benyújtásáig kifogástalan magaviseletet tanusított;

g) hatóság által kiállított bizonyítvánnyal vagy más irattal azt, hogy katonai kötelezettségben áll-e vagy nem;

h) hatósági bizonyítvánnyal azt, hogy szülei milyen állandó foglalkozást üznek vagy üztek;

i) királyi közjegyző előtt kiállított nyilatkozattal azt, hogy az érette járó ellátási költséget — arra az

időre, melyet az iskolánál tölt — szülője, gyámja vagy más hozzátartozója, avagy maga, a szakiskola pénztárába negyedévi előleges részletekben pontosan lefizeti.

A felvételre való kijelölésnél és illetőleg a felvételre való alkalmasság és érdemesség sorrendjének megállapításánál elsőbbségben részesülnek:

a) elsősorban azok, akiknek iskolai előképzettsége jobb;

b) másodsorban azok, akik erdő- vagy vadgazdaságnál alkalmazottaknak vagy földmiveseknek, erdő- vagy mezőgazdasági munkásoknak gyermekei vagy árvái.

A felvételre jelentkezőket az iskola igazgatója elsősorban orvosi vizsgálat alá veti.

Akit az iskola orvosa valamely ragályos, vagy az iskolai foglalkoztatás mellett könnyen nem gyógyítható betegségben szenvedőknek, vagy az erdőőri és vadőri szolgálat szempontjából hiányos testi szervezetűnek talál, felvételi vizsgára nem bocsátható.

A felvételi vizsgát az iskola igazgatója a tanfolyamvezetővel együtt tartja meg.

A felvételi vizsga annak szigorú megállapítására szolgál, hogy a jelentkező tényleg birtokában van-e legalább azoknak az ismereteknek, amelyek az elemi népiskola negyedik osztályára megállapított követelményeknek megfelelnek és hogy a gyakorlati szolgálati idő alatt valóban megszerezte-e mindazokat az erdőgazdasági és vadgazdasági alapismereteket, amelyeket egy rendszeres erdő- vagy vadgazdaságban egy éven belül az erdőőri és vadőri teendőkre nézve elsajátítani lehet.

A m. kir. erdőőri és vadőri iskolák tanfolyama két szakaszra oszlik:

a) az első szakasz a tulajdonképeni iskolai oktatás időtartama, amely szeptember hó elejétől a következő évi június hó végéig tart, vagyis tíz hónapra terjed;

b) a második szakasz július hó 1-től augusztus hó végéig tart, mely időszak alatt a tulajdonképeni tanítás szünetel s ez az időszak arra szolgál, hogy a tanulók az erdői és vadőri vizsgára — a szükséghez képest időnként tartott ismétlőoktatás útján — előkészítettessenek. Emellett azonban kötelesek a tanulók a gazdaságban és az iskolánál előforduló teendőket végezni.

Az iskolai tanításnak és a gyakorlati oktatásnak anyaga a következő:

a) Írás (beleértve az erdői és vadőri szolgálattal kapcsolatos írásbeli teendők elvégzését) és rajzgyakorlat.

b) Mennyiségtan.

c) Általános erdőgazdasági ismeretek.

d) Vadászati, vadtenyésztési és fegyvertani ismeretek. Ebidomítás.

e) Általános mezőgazdasági ismeretek.

f) Az erdészeti, vadászati és halászati törvényekből az erdői és vadőri szolgálatot érintő rendelkezések.

g) Egészségtan és első segélynyújtás.

A felsorolt tantárgyak anyagát és terjedelmét az erdői és vadőri iskolák felügyelőjének javaslata alapján a m.kir. földmívelésügyi miniszter határozza meg.

A tanulók az iskolai oktatás mindkét időszakának tartama alatt az erdő- és a vadőri iskola épületében laknak és ételmeztetnek.

Ezért az egyes iskolákba csak meghatározott

számu tanuló vehető fel.

A tanulók élelmezése a m. kir. földművelésügyi miniszter által megállapított szabályok szerint történik.

A tanulók az iskolában való tartózkodás tartama alatt — a kincstári erdőőrök részére előírt egyenruhához hasonló — formaruhát viselnek, melyet az iskola bocsát használatukba.

A m. kir. földművelésügyi miniszter által évről-évre megállapított évi ellátási költséget az erdőőri és vadőri iskola pénztárába negyedévi előzetes részletekben minden negyedév első hónapjában pontosan be kell fizetni.

A felvételi vizsgák megtörténte után az iskola legfeljebb 5—5 legrászorultabb, de jó előmenetelű tanuló ellátási díjainak elengedésére javaslatot tehet a földművelésügyi miniszterhez.

Az iskolába való befogadás alkalmával minden tanuló kötelezi magát józan és erkölcsös magaviséletre; tanulásban és munkában való pontosságra és szorgalomra; az iskolai szabályoknak és utasításoknak, valamint a részére adott parancsoknak lelkiismeretes teljesítésére; az iskola gazdaságának, épületeinek, berendezéseinek, eszközeinek s általában összes vagyonának kíméletére, gondozására és megőrzésére; előjáróinak tiszteletben tartására és tanuló-társainak megbecsülésére.

A tanuló fegyelmileg az erdőőri és vadőri iskola igazgatójának van alárendelve és tartozik az igazgató által kibocsátott szabályokhoz, valamint az igazgató és a tanszemélyzet által kiadott rendelkezésekhez alkalmazkodni.

Az erdőőri és vadőri iskola tanulói a tanfolyam sikeres befejeztével erdőőri és vadőri vizsgát tesznek.

A vadőri vizsgát az erdőőri szakvizsga bizott-

sága előtt kell letenni. (4451|1925. F. M. számú rendelet.)

A bizonyítványban a sikeresen kiállott vizsga eredményének feltüntetésére a következő osztályzatok állapíthatnak meg: „kitűnően alkalmas“, „jól alkalmas“, „kielégítően alkalmas“.

Aki a vizsgát nem állotta ki, annak letételére legfeljebb még kétszer bocsátható. (l. *Biai vadőri szakiskola alatt is.*)

Vadőri szakiskola hallgató vadászjegye. (l. *Vadászjegy illetékmentessége.*)

Vadőri vizsga. (l. *Vadőri iskola.*)

Vadőrnek felmondás. A vadőr az 1907: XLV. t. c. 1. §-a értelmében gazdasági (külső) cseléd és így a vadőrre vonatkozó felmondási szabályokra az idézett törvénycikk 40—55. §-ai az irányadók. (l. *Vadőr cseléd-e és Erdőr alatt közölt határozatokat.*)

Vadtenyésztés. (l. *Tenyésztés.*)

Vadtenyésztés fogalma. (l. *Tenyésztés fogalma.*)

Vadvédelem. A vad védelmét biztosítják a következő jogszabályok:

1. a vadászati kihágások, illetőleg azok üldözéséről és megbüntetéséről szóló 1883: XX. t. c. V. fejezetében foglalt rendelkezés, (l. *Vadászati kihágás.*)

2. a tiltott eszközökkel való vadásatról szóló 1883: XX. t. c. 15. §-a, (l. *Minősített orvvadászat.*)

3. a mezőgazdaságra nézve hasznos állatok védelméről szóló 24.655|1901. F. M., 19.384|1904. F. M., 80.644|1906. F. M. és 16.946|1912. F. M. számú rendeletek, (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme.*)

4. az eleven hasznos vadnak és a hasznos szárnyas vad tojásainak forgalomba hozataláról és szállításáról szóló 36.219|1910. F. M. számú rendelet (l. *Élő vad szállítása.*),

5. a községi vadászati jog értékesebbé tételének előmozdításáról szóló 142.328|1912. B. M. számú körrendelet 1. és 2. §-a, (l. *Szabályrendelet.*)

6. a tilalmi időt megállapító 85.000|1925. F. M. és az ezt kiegészítő 18.000|1929. F. M. számú rendelet. (l. *Tilalmi idő.*) Az idézett rendelet alapjául szolgáló 1925: XXIV. t. c.-nek, a felhatalmazási törvénynek „Tilalmi idő” alatt a vadvédelemre vonatkozó indokolása is megtalálható.

7. az okszerű vadászat biztosításáról szóló 154.113|1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet.*) 5—13. §-a.

Vadvédelemre vonatkozó rendelkezést találunk ezen felül:

1. Hurkolás.
2. Tenyésztés.
3. Befogása vadnak.
4. Csendőrség.
5. Vadászati kihágás ellenőrzése.
6. Orvvadászat ellenőrzése.
7. Mérgezés stb. vezérszavak alatt,

továbbá „Haszonbérleti szerződés jóváhagyása” alatt közölt 2. számú határozatban és „Szabadkézből haszonbérbeadás” alatt közölt 2. számú határozatban.

Vágatás vadászterületen. (l. *Haszonbérbeadó ingatlanát gazdaságilag hogyan használhatja.*)

Vagyoadó. (l. *Jövedelem- és vagyoadó.*)

Vagyonszállásos vadászterület. A m. kir. államkincstár tulajdonát tevő, földbirtokpolitikai célokra juttatott vagyonszállás földeken gyakorolható vadászat jogáról és ennek hasznosításáról a 75.000/1925. P. M. számú körrendeletben (Rendeleték Tára 1925. évf. 1549. l.) foglaltak az irányadók, melynek lényeges rendelkezése a következő:

Vagyonváltság fizetésre kötelezett volt földtulajdonostól — a vagyonváltságról szóló II. törvény, az 1921:XLV. t. c. 58. és 59. §-ának rendelkezése folytán — az állam által átvett minden vagyonváltságföld, még akkor is, amikor azokat az állam az 1921:XLV. t. c. 65. §-ának rendelkezése szerint földbirtokpolitikai célokra az Országos Földbirtokrendező Biróság útján juttatta, vagy juttatja, az állam tulajdona (1921:XLV. t. c. 64–66. §.) addig, amíg azoknak ellenértékét az azokból földhöz jutottak az államnak teljesen meg nem fizetik, tehát amíg azok telekkönyvi tulajdont nem kapnak. (1. §.)

Az 1883:XX. t. c. 1. §-ának azon rendelkezéséből, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, következik, hogy az államnak földbirtokpolitikai célokra juttatott vagyonváltság földjein gyakorolható vadászatnak a joga is az államé addig, amíg a földtulajdon is az államé. (2. §.)

Vagyonváltság földeken gyakorolható vadászat jogának hasznosításáról, annak bérbeadásáról a vagyonváltság földet kezelő pénzügyigazgatóság gondoskodik. A vagyonváltság földet kezelő pénzügyigazgatóság a 98.300/1914. P. M. számú rendelet 4. §-a szerint az a pénzügyigazgatóság, amelynek működési területén a vagyonváltság föld fekszik. (2. §.)

A vadászat jogának bérbeadása iránt — a vadászat joga gyakorolhatóságának azok között a korlátozásai között, amelyeket e tekintetben a vadászatról szóló 1883:XX. t. c. 2. és 3. §-a tartalmaz — a pénzügyigazgatóság az állami számvitelről szóló 1897:XX. t. c. nek végrehajtására vonatkozó, az 1898. évi január hó 1-én kiadott Utasításnak (Pénzügyi Közlöny 1898. évf. 8. sz.) az állam tulajdonát tevő ingó dolgok értékesítésénél irányadó rendelkezéseket kell figyelembe venni.

zéseinek megfelelően jár el. (3. §.)

Az idézett számviteli Utasítás 177. §-ában lefektetett e'vek figyelembe vételével a vadászat jogát a pénzügyigazgatóság általában nyilvános versenytárgyalás útján adja bérbe. (3. §.)

Abban az esetben, ha a számviteli Utasítás 178. §-ának arra a rendelkezésére való tekintettel, miként nyilvános verseny mellőzésével is értékesíthető az olyan ingó vagyontárgy, amelynek értéke 600 arany koronát meg nem halad, a pénzügyigazgatóság a vadászat jogának bérbeadása iránt nyilvános verseny mellőzésével, szabad kézből kíván szerződést kötni, a számviteli Utasítás 179. §-ában lefektetett rendelkezésnek megfelelően ezt mindenkor csak a pénzügyminiszter engedélye, illetőleg jóváhagyása mellett teheti. (3. §.)

Vadászat jogának úgy a nyilvános verseny (l. *Árverés alatt*) útján, mint a nyilvános verseny mellőzésével (l. *Szabadkézből haszonbérbeadás alatt*) történő hasznosításánál a pénzügyigazgatóság arra köteles törekedni, hogy a vadászat joga a forgalmi viszonyoknak meg nem felelő alacsony áron ne értékesíttessék (3. §.)

A vadászati jog gyakorlása az államot a vagyonváltáságos földeken azonban csak abban az esetben illeti meg, ha az ingatlan az 1883:XX. t. c. 2. §-ában meghatározott önálló vadászterületi jelleggel rendelkezik (legalább 200 hold, kert, belsőtelek, szőlő stb.). Ha a vagyonváltáságos ingatlan nem rendelkezik önálló vadászterületi jelleggel, az ingatlant az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében hivatalból a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt bérbe adni. Ebben az esetben a haszonbérből a birtokaránylag eső rész azonban a kir. kincs-

tárt illeti meg, mert az idézett törvény 1. §-ának azon rendelkezéséből, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, következik, hogy a vadászati jog a nem önálló vadászterületi jelleggel rendelkező vagyonváltságos földeken is az államot illeti meg.

Ha az önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező vagyonváltságos vadászterület ugyanilyen jellegű vadászterülettel határos, felmerül az a kérdés, hogy ez a két vadászterület (esetleg több is lehet) vadászati jog gyakorlására egyesülhet-e. A szándékolt egyesülésnek, amennyiben az 1883:XX. t. c. 2. §-ának 3. pontjában meghatározott feltételek fennforognak, akadálya nincsen. Az idézett törvényhely értelmében csak az szükséges, hogy az egyesítendő területek egyenként legalább 50 holdat megüssék, továbbá, hogy összefüggőek, egy tagban és összesen legalább 200 hold terjedelműek legyenek. (*l. Összefüggése vadászterületnek és Egy tagban vadászterület.*)

Olyan eset is előfordul, hogy az önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkező vagyonváltságos vadászterület (pl. 150 hold kiterjedésű ingatlan) önálló magánvadászterülettel (pl. 200 holdnál nagyobb ingatlan) határos, kérdés, hogy a 150 hold nagyságú vagyonváltságos föld, amely az 1883:XX. t. c. 3. §-a értelmében hivatalból a községi vadászterülethez csatolandó, illetőleg azzal együtt bérbé adandó, a vele szomszédos magánvadászterülettel a vadászati jog gyakorlása szempontjából egyesülhet-e. A szándékolt egyesülésnek, minthogy a szóban forgó vagyonváltságos föld az 50 holdat meghaladja és az önálló magánvadászterülettel összefügg, akadálya nincsen. A Közigazgatási Biróságnak állandó gyakorlata értelmében ugyanis az egy tagban legalább 50 hol-

dat bíró földtulajdonos az esetben is egyesülhet a törvényes feltételek mellett valamely szomszédos birtokkal a vadászat önálló gyakorlására, ha ez a szomszéd birtok már önmagában véve is önálló vadászterületet képez. (5297/1926 K. B. és 1292/1903 K. B. l. *Egyesített vadászterület alatt.*)

A 75.000/1925. P. M. sz. körrendelet csak a vagyonváltság fizetésére kötelezett volt földtulajdonostól átvett, még az állam tulajdonát tevő vagyonváltság földeken gyakorolható vadászat jogának hasznosítására vonatkozik.

Nem kell alkalmazni a 75.000/1925. P. M. számú körrendelet határozatait azokat a vagyonváltság-földeket illetően, amelyeket az állam a vagyonváltság-földek volt tulajdonosaitól — területkijelölés hiányában — még át nem vett. (7. §.)

A 75.000/1925. P. M. számú körrendelet 8. §-a értelmében a vagyonváltság földdel és a vadászatnak evvel kapcsolatos jogositványával is egyedül a tulajdonos államkincstár rendelkezhetik, mert a vadászati jog a föld tulajdonával kapcsolatos jogositvány, melynek alanya a vagyonváltságos földeken az államkincstár.

A vagyonváltság földeken jogtalanul üzött vadászattal elkövetett, különösen az 1883:XX. t. c. 26. §-ába ütköző kihágások miatt a büntető eljárás megindításáról — az 1883:XX. t. c. 39. §-a rendelkezésének megfelelően — a pénzügyigazgatóság is gondoskodni köteles.

A fent ismertetett 75 000/1925. P. M. számú rendelet kibocsátására a törvényes felhatalmazást egy későbbi törvényben, az 1927:V. t. c. 61. §-ában találjuk meg. Az idézett törvényhely a következő rendelkezést tartalmazza: A földbirtokpolitikai célokra

juttatott vagyonváltság földeken gyakorolható vadászat joga — a vadászatról szóló 1883:XX. t. c. 1. §-a szerint — az államot illeti meg mindaddig, amíg a földtulajdon is az államé. A törvényjavaslat vonatkozó szakaszának miniszteri indokolása a következő: Ha az 1921:XLV. t. c. 64—66. §-aiban foglalt rendelkezést összevetjük az 1883:XX. t. c. 1. §-ában kimondott azzal a rendelkezéssel, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, akkor tulajdonképen az ebben a §-ban felvett rendelkezés nem állapít meg új szabályt, hanem csak kijelenti a tételes törvényeknek megfelelő azt a jogállapotot, hogy a földbirtokpolitikai célokra juttatott vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat joga is az államé addig, amíg a földtulajdon is az államé.

A vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat jogának bérbeadására vonatkozó szerződések megkötésénél irányadó eljárásról a pénzügyminiszternek a 70000/1926. számú rendelete (Pénzügyi Közlöny 1926. évfolyam 199. l.) intézkedik.

Az idézett rendelet tartalma a következő:

A m. kir. államkincstár tulajdonába jutott földbirtokpolitikai célokra juttatott vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat jogának bérlője lehet:

- a) az, akinek érvényes lőfegyvertartási vagy vásárlási engedélye van,
- b) láttamozott alapszabályokkal bíró egyesület vagy társaság.

A vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat jogának hasznosítása iránt kötendő szerződésekben pontosan fel kell tüntetni azt a területet, amelyen a vadászat jogának gyakorlására a bérlő jogosult — a telekkönyvi betét, illetőleg telekjegyzőkönyv száma és helyrajzi száma szerint, vagy a kataszteri birtokív

száma és a kataszter helyrajzi száma szerint.

A vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat jogának bérbeadása előtt azok volt tulajdonosaival közölni kell, hogy a tőlük vagyonváltság fejében az állam által átvett vagyonváltságföld-részleteken gyakorolható vadászat jogát bérbeadás útján a pénzügyigazgatóság hasznosítani fogja; abban az esetben azonban, ha a pénzügyigazgatóság által kitűzendő záros határidő alatt, most már az állam tulajdonában lévő földterületen gyakorolható ezért a jogért a forgalmi viszonyoknak megfelelő évi bért (75.000|1925. számú körrendelet 3. §-ának 4. bekezdése) ő is megajánl és ajánlata egyébként is elfogadható és a bérlet tárgya a 75.000|1925. számú körrendelet 3. §-a 3. bekezdésének rendelkezése alá esik, a pénzügyminiszterhez javaslatot kell tenni az iránt, hogy a szerződést — nyilvános verseny mellőzésével, szabad kézből — vele köthesse meg. Azt, hogy ez a közlés megtörtént és hogy ennek mi volt az eredménye, — ha a vadászati jogot a nyilvános verseny mellőzésével kívánja a pénzügyigazgatóság értékesíteni — a pénzügyminiszterhez a 75.000|1925. számú körrendelet 3. §-a harmadik bekezdése alapján teendő jelentésében meg kell említeni.

Abban az esetben, ha a volt földtulajdonos a részére kitűzött záros határidő alatt nem tesz ajánlatot, ilyen értelmű közlést intézhet a pénzügyigazgatóság a vagyonváltságföld esetleges bérlőjéhez vagy ahhoz is, aki a vagyonváltságföldekkel szomszédos földterületeken gyakorol vadászati jogot.

Ha az előző bekezdésekben említett közlések nyomán felajánlott bér a forgalmi viszonyoknak meg nem felelő, vagy ha az előző bekezdésekben említett közléseknek nem volt tényleges eredménye, a

pénzügyigazgatóság a vadászat gyakorlásának jogát nyilvános verseny útján adja bérbe.

Bármelyik módon kívánja hasznosítani a pénzügyigazgatóság a vadászat jogát, a beérkezett ajánlatokat, az azok felett való döntés előtt az illetékes m. kir. állami erdőhivatalhoz teszi át, hogy a szerződni kívánó felek személyének — a vadászat gyakorlása szempontjából való — megbízhatóságáról, valamint arról nyilatkozzék, hogy melyik által ajánlott bérösszeg felel meg legalább is a helyi forgalmi viszonyoknak. Ha a vagyonváltáságföld volt tulajdonosával kíván a pénzügyigazgatóság szerződést kötni, ennek személyi megbízhatósága tekintetében a m. kir. állami erdőhivatal nyilatkozatát kikérnie nem kell.

A vadászatnak a vagyonváltáságföldeken gyakorolható joga bérbeadására vonatkozó szerződést a pénzügyigazgatóság — akár nyilvános verseny útján, akár ennek mellőzésével, szabad kézből történik annak bérbeadása — az ehhez a rendelethez mellékelt minta alapulvétele mellett köti meg.

Az érvényesíteni kívánatos egyes kikötéseket illetőleg a következőket kell megjegyezni:

1. A bérlőt a vadászati bérszerződésben a bérelt terület egyhatod ($\frac{1}{6}$) részén túl is, de legfeljebb a bérelt terület egyharmad ($\frac{1}{3}$) részéig lehet kötelezni védterület kijelölésére, ha a pénzügyigazgatóság ezt az illetékes m. kir. állami erdőhivatal javaslatára a törvényhatóság szabályrendelete és a helyi viszonyok figyelembevételével mellett a vadállomány kipusztulásának megakadályozása céljából szükségesnek látja. A védterületet lehetőleg a vadászterület közepén kell kijelölni. Nem kell a védterület kihasításának kötelezettségét kimondani az 1.000 kat. holdnál kisebb vadászterület bérbeadásánál.

2. A vadászterületek nagyságához mért vadőr tartásának kötelezettségét több törvényhatóság szabályrendelettel szabályozza. A vagyonváltságföldeken gyakorolható vadászat jogának bérbeadásánál és a szerződések kötésénél ezekre a szabályrendeletekre is figyelemmel kell lenni és a szerződés erre vonatkozó pontját ennek megfelelően kell szerkeszteni.

3. Miután a vagyonváltságföldekből kisebb kiterjedésű — esetleg 200 kat. holdat alig meghaladó önálló vadászterületeket is kell bérbeadni, ilyen kisebb területek pedig a szakvizsgázott vadőr alkalmazását nem bírják meg, ilyen esetben a bérszerződésben csak azt kell kikötni, hogy a bérlő csupán „a vadászterület megfelelő őrzéséről köteles gondoskodni.“

4. Figyelemmel arra, hogy az egyes vidékek változó viszonyai különös kikötéseknek szerződésbeli biztosítását tehetik kívánatossá a szerződés feltételeinek megállapításánál szükség esetén, de különösen a nagyobb kiterjedésű vadászterületek bérbeadása előtt az illetékes m. kir. állami erdőhivatalnak véleményét is ki kell kérni. Az ellenőrzés jogát azonban az illetékes m. kir. állami erdőhivatal részére a szerződésekben mindig biztosítani kell.

5. A vadászat jogának bérbeadására vonatkozó szerződés időtartamát illetőleg akként kell intézkedni, hogy

a) az önálló vadászterületet nem alkotó vagyonváltságföldek vadászati joga — ha az nem a községi területtel együtt értékesítették — addig az időpontig adassék bérbe, ameddig a községi területre vonatkozó szerződés tart,

b) az önálló vadászterületet alkotó vagyonváltságföldek vadászati joga lehetőleg hat (6) évre adassék bérbe.

6. A vagyonváltáságföldeken gyakorolható vadászat jogára megkötött szerződésekről az illetékes m. kir. állami erdőhivatalt, az illetékes főszolgabíró (városokban polgármestert), a községi előjáróságot és a m. kir. csendőrsöt is kell értesíteni. A m. kir. állami erdőhivatalnak a megkötött szerződés másolatát is meg kell küldeni.

Abban az esetben, ha a hasznosítani kívánt vadászterület nagysága, vagy a helyi viszony, e ren- delethez mellékelt szerződés tervezetben foglaltaktól eltérő feltételeket tenne megokolttá, a szerződés meg- kötése előtt a pénzügyminiszter utasítását kell kikérni.

Ez az eset áll elő akkor is, ha a szerződés tervezetben foglalt feltételekkel tervezett hasznosítás mellett nem lenne elérhető a forgalmi viszonyoknak egyébként megfelelő pénzügyi eredmény.

A védterület kihasításának, a szakvizsgázott vadőr alkalmazásának szükségessége, — a védterü- let helyének kijelölése — továbbá bármely szakkér- désben az illetékes m. kir. állami erdőhivatalhoz lehet felvilágosításért fordulni.

A pénzügyminiszter a haszonbérleti szerződés megkötésére egy mintaszerződést készített. (*l. Haszon- bérleti szerződésnél minta.*)

A pénzügyigazgatóságoknak a 70.395/1928. P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1928. évf. 182. l.) értelmében a vagyonváltáságföldeken gyakorolható va- dászat jogának bérbeadására vonatkozó szerződések- ben az 1911: I. t.-c. 45. §-a alapján a budapesti központi kir. járásbíróság illetékességét kell kikötni.

A külön vadászterületet nem alkotó vagyon- váltáságföldön gyakorolható vadászat jogának a köz- ségi többi területtel együttes bérbeadásából származó közigazgatási és polgári perről szóló 70.369/1928.

P. M. számú rendelet (Pénzügyi Közlöny 1928. évf. 183. l.) a következőket tartalmazza:

I. A közigazgatási perről.

Az olyan vagyonváltságföldterületen gyakorolható vadászat jogát, amely nem tartozik a vadászatról szóló 1883: XX. t.-c. 2. §-ának rendelkezése alá (tehát külön nem hasznosítható terület), az 1883: XX. t.-c. 3. §-a rendelkezésének megfelelően a község adja bérbe a külön vadászterületet nem alkotó földbirtokon, vagy földbirtokokon és a község tulajdonát tevő területen gyakorolható vadászat jogával együtt.

Ha az előző bekezdésben említett, külön vadászterületet nem alkotó földbirtokon, vagy földbirtokokon és a község tulajdonát tevő területen gyakorolható vadászat jogát illetőleg a község részéről már megkötött szerződés van, ennek érvényét a község köteles kiterjeszteni a külön vadászterületet nem alkotó vagyonváltságföldekre is. Még pedig azért, mert az 1883: XX. t.-c. 3. §-ában lefektetett, a kötelező együttes bérbeadásra vonatkozó elvi rendelkezésnek megfelelően a külön vadászterületet nem alkotó terjedelmű birtok tulajdonosa a birtokán gyakorolható vadászat jogát az említett földterületeken gyakorolható vadászat joga bérlőjének bérbeadni, ez pedig viszont azt bérbevenni köteles.

Az elől említett együttes bérbeadást a község (megyei város) vagy a törvényhatósági joggal felruházott város „a községekről” szóló 1886: XII. törvénycikkben szabályozott eljárás mellett — az 1886: XXII. t.-c. 120. §-a rendelkezéseinek megfelelően — nyilvános árverés útján, vagy szabadkézből végzi, amelynek során 1896: XXVI. t.-c. 75. §-a rendelkezései

értelmében, a közigazgatási bíróság előtti eljárásnak van helye:

1. az alispánnak az ellen a határozata ellen, amelyet község (megyei város) részéről árverés útján történt bérbeadás ügyében hozott;

2. a törvényhatósági város polgármesterének az ellen a határozata ellen, amelyet árverés útján történt bérbeadás ügyében hozott;

3. úgy a megyei, mint a városi törvényhatósági bizottságnak, illetőleg kisgyűlésnek azok ellen a határozatai ellen, amelyet ezek hoztak, a község (megyei város), illetőleg a törvényhatósági joggal felruházott város részéről szabadkézből történt bérbeadás ügyében. (l. *Haszonbérleti szerződés jóváhagyása.*)

A már megkötött bérszerződésnek az előbb említett kiterjesztését a község barátságos egyezség útján kezdeményezi. Barátságos egyezség létre nemjötté esetében e felmerülő vitás kérdésben végső fokon, az 1896: XXVI. t.-c. 75. §-a rendelkezései értelmében a közigazgatási bíróság előtti eljárásnak van helye az ellen a határozat ellen, amelyet a község (megyei város) részéről történt kiterjesztés kérdésében a megyei-, a törvényhatósági joggal felruházott város részéről történt kiterjesztés kérdésében a városi törvényhatósági bizottság, illetőleg a kisgyűlés hozott.

Az 1883: XX. t.-c. 3. §-ának rendelkezése szerint az 1883: XX. t.-c. 2. §-a alá nem tartozó földbirtokon vagy földbirtokokon és a község tulajdonát tevő területeken gyakorolható vadászat jogának a község részéről történő együttes bérbeadásából eredő évi tiszta jövedelem, nemkülönben az ezekre kötött bérszerződés hatályának az 1883: XX. t.-c. 2. §-a alá nem tartozó vagyonváltságföldre való kiterjesztése esetében is az évi tiszta jövedelem, az 1883: XX. t.-c.

3. §-ának rendelkezése szerint, a tulajdonosokat birtokaránylag illeti. Az egész jövedelem csak abban az esetben illeti a községet, amely ezt közigazgatási célokra fordítani köteles, ha a birtokarány nem állapítható meg. Abban a kérdésben, hogy a tulajdonosok között birtokuk milyen arányában osztassék fel a befolyó évi tiszta jövedelem, végső fokon a közigazgatási bíróság (1896: XXVI. t.-c. 76. §. 3. pontja) határoz. (l. *Haszonbér felosztása.*) A pénzügyminiszter elrendeli, hogy a vadászati jog bérbeadásából befolyó évi tiszta jövedelemnek a földtulajdonosok között a birtok arányában való felosztása kérdésében a közigazgatási folyamatban eljáró mindegyik hatóság előtt a kir. pénzügyigazgatóságok a kincstár érdekeit óvják meg. Abban az esetben pedig, mikor a kincstárra nézve sérelmesnek tartott határozat ellen a közigazgatási bíróság előtt érvényesíthető peres utat kell igénybe venni, az érvényesített hatósági panaszról a kir. pénzügyigazgatóságnak az ügy állását, a panaszolt sérelmet és az ennek orvoslása végett felhozott érveket is részletesen ismertető jelentést kell tenni a pénzügyminiszterhez.

A pénzügyminiszter felhatalmazza a kir. pénzügyigazgatóságokat, hogy érintetlenül tarthassák az 1883: XX. t.-c. 3. §-a rendelkezése szerint minősülő vadászterületnek bérletére vonatkozó — nyílt határidőben semmiféle jogorvoslással meg nem támadott — azokat a szerződéseit, amelyek megkötésénél esetleg nem követték az előző bekezdésekben említett eljárást.

II. A polgári perről.

Ha az államkincstárnak a vadászati bérszerződésekben folyó vagyoni jogait — így elsősorban a haszonbér követelését, amelyet nem közadók módjára közigazgatási úton kell behajtani — per útján

kellene érvényesítenie, a kereset benyújtása céljából — a tényállás tüzetes ismertetése mellett — a kir. pénzügyigazgatóságnak közvetlenül a m. kir. kincstári jogügyi igazgatóságot kell megkeresni.

A kincstári jogügyi igazgatósághoz intézett megkereséshez csatolni kell a vonatkozó összes tárgyalási iratokat — ezek között feltétlenül a kötött vadászati bérszerződést — a kincstári jogügyi igazgatósághoz intézett megkeresésnek másolatát pedig a pénzügyminiszterhez fel kell terjeszteni.

Hatáskör, hatósági fokozatok „Vadászterület jellegénél hatáskör“ található meg.

Joggyakorlat: 1. A földbirtokreform során megváltott és kiosztott nem önálló vadászterületi jelleggel rendelkező ingatlan vadászati jogát a községi vadászati jog bérlőjének arányos haszonbér ellenében kell átengedni.

Indok: Önálló vadászterület — az 1883: XX. t.-c. 2. §-ának rendelkezése értelmében — csak az egy tulajdonosnak összefüggésben álló, legalább 200 hold kiterjedésű ingatlana, vagy több tulajdonosnak összefüggő, de egyenként legalább 50 és együtt legalább 200 hold kiterjedésű ingatlana lehet.

Az önálló vadászterületekké nem alakítható földbirtokok vadászati joga pedig a község tulajdonát tevő területek vadászati jogával együtt — az 1883: XX. t.-c. 3. §-a szerint — haszonbérbe adandó és pedig, ha az egész terület 2000 holdnál nem nagyobb, együttesen, egységesen. Külön területként csak az összefüggésben álló, legalább 2000 hold kiterjedésű ingatlanok adhatók haszonbérbe. Minthogy a szóban levő ingatlanok egveseknek 50 holdnál kisebb területeiből állanak és együttesen sem érik el a 200 holdnyi kiterjedést, azok vadászati joga külön nem, hanem

csak a község többi ingatlanaira vonatkozó joggal együtt adható haszonbérbe.

Igaz ugyan, hogy ezek a területek a községi vadászati jog haszonbérbeadása után hasítottak ki oly területből, mely önálló vadászterület volt; ennek következménye azonban nem az, hogy az önálló vadászterület törvényes feltételeinek meg nem felelő terület önálló vadászterületté alakíttassék, hanem — a bíróság állandó gyakorlata szerint — az, hogy az említett területek a községi vadászati jog haszonbérletjének engedjessenek át.

Természetes, hogy mivel a községi vadászati jog haszonbérbe adása alkalmával ezek a területek még számításba nem vették s így a haszonbérlet új területhez is jut, az új terület haszonbére lehetőleg egyezségi úton megállapítandó lesz. (Közigazgatási Bíróság 1171/1924. szám, Magyar Közigazgatás 1927. évf. 2. szám.)

2. Az árverési feltételek szerint vagyonváltság címén megváltott és kiosztott 453. kat. hold földrészlet szintén az árverés tárgyát képezte.

Az 1921: XLV. t.-c. 65. §-a szerint azonban a vagyonváltság címén az állam tulajdonába jutott földek tulajdonosa az állam akkor is, ha azokat földbirtokpolitikai célokra, az Országos Földbirtokrendező Bíróságnak átengedte. Az állam ezen tulajdonjoga mindaddig fennáll, míg a kiosztott területek új tulajdonosai a vételárát ki nem fizetik.

Tekintve már most azt, hogy a megtámadott határozat szerint 453 kat. hold vagyonváltságföld összefüggő egészet képez, az 1883: XX. t.-c. 2. §-a szerint pedig az egy összefüggésben legalább 200 kat. hold terület önálló vadászati joggal bír, ezért helyesen járt el az alispán, midőn az árverési feltételek-

nek ezen részét törölni rendelte. De ugyanezen okból az árverés eredménye jóvá sem volt hagyható, mert önálló vadászati jog alá eső területek is árverés alá bocsájtattak. (Közigazgatási Biróság 1755/1927. sz.)

3. A földbirtokreform végrehajtása során jutott összesen 131 kat. hold kiterjedésű ingatlanokra vonatkozó vadászati jog önállóan még abban az esetben sem adható bérbe, ha az ingatlan megelőzően önálló vadászterület részét képezte, hanem az a megállapítandó arányos haszonbér ellenében a községi vadászati jogot már haszonbérelő egyén részére engedendő át. (Közigazgatási Biróság 1171/1924. szám.)

4. A községi vadászterület 1926. évben 200 kat. holdat meg nem haladó oly területtel gyarapodott, amely addig önálló vadászterületnek volt alkatrésze s mely mint vagyonváltságföld, a kir. kincstár tulajdonába ment át. Ezen területet a község az általa haszonbérbe adott területekkel egyesítette s a hátralevő időre haszonbérért, a többi terület haszonbérelőjének átengedte.

Ezzel a csatolt terület a vadászati jog szempontjából egyesült a község többi területével s minden vonatkozásban, tehát a haszonbér felosztása tekintetében is annak sorsát osztja.

Egységes tehát most már a vadászterület és egységes annak — a területnagobbodások folytán megnövekedett — haszonbére és miként a vadászati szerződés minden kikötése most már az új területre is vonatkozik, ekként a vadászati haszonbér felhasználása tekintetében hozott képviselőtestületi határozat hatálya is kiterjed a jövedelem gyarapodására is.

Törvényes alap nélkül tart tehát igényt a panaszos arra, hogy a községi vadászterülethez csatolt s a kincstár tulajdonát képező 67 hold kiterjedésű

ingatlanra eső jövedelemrész annak ellenére is neki adassék ki, hogy a község képviselőtestülete a vádászati haszonbérjövdelemnek községi közigazgatási célokra való felhasználását már korábban jogerősen elhatározta. (Közigazgatási Biróság 1626/1927. szám.)

Vám. Az 1924: XXI. t. c. mellékletét képező vámtarifa a lőfegyverek vámját a következő összegben (aranykoronában) állapítja meg:

842. tarifa szám. Lőfegyverek:
a) szoba-, lég-, (nyilas) és Flóbert-puska, szétszedve is darabonkint	6.—
b) forgópisztoly (revolver) darabonkint	10.—
c) más pisztoly darabonkint	20.—
d) más lőfegyver:	
1. egycsővű, kakasos, diszítés nélküli, továbbá minden nemű Lefauchaux-rendszerű lőfegyver darabonkint	30.—
2. kétszővű, kakasos, diszítés nélküli lőfegyver darabonkint	60.—
3. másféle darabonkint	100.—
843. sz. Kézi lőfegyverek alkotórészei:
a) cső darabonkint	30.—
b) más alkotórész:	
1. nyersen 100 kg.-ként	400.—
2. megmunkálva „ „ „	2000.—
392. sz. Robbantó-, gyújtóanyagok vámja 100 kg.-ként a következő: Fekete lőpor és hasonló összetételű (kénből, szénből és salétromból készült) más lőpor:
a) lőpor, fegyverből való lövés céljaira	145.—
b) ipari célokra, robbantáshoz stb. való por	40.—
393. sz. Gyérfüstű (ugynevezett füstnélküli) lőpor 145.—
394. sz. Nitroglicerintartalmú robbantóanyagok, 50%^o-nál több nitroglicerintartalommal 60.—

395. sz. Ammonsalétrom-tartalmu (veszély nélkül kezelhető) robbantóanyagok, legfeljebb 5% nitroglicerintartalommal 50.—
396. sz. Másutt nem említett robbantóanyagok 60.—
397. sz. Lőkupak, gyújtó- és robbantógyutacs:
- a) üresen, gyújtó- és robbantóanyaggal nem töltve 100.—
 - b) gyújtó- és robbantóanyaggal megtöltve, használatra készen 300.—
398. sz. Gyújtó-és robbantózsínór 60.—
399. sz. Töltényhüvely:
- a) üresen, lökúpak nélkül 150.—
 - b) lökúppakkal, továbbá félig készen lökúppakkal és löporral, valamint teljesen készen töltve 250.—

A vámjog szabályozásáról szóló 1924: XIX. t. c. végrehajtása tárgyában kiadott 92.000/1926. P. M. számú rendelet 111. §-ának 31. bekezdése a következő rendelkezést tartalmazza:

200 drb. töltényt vám- és illetékmentesen csak oly külföldi vadászok és lövészek hozhatnak be, akik valamely magyar külképviseleti hatóság által kiállított kísérő levél vagy belföldi vadászati jegy, illetőleg valamely külföldi lövészegyleti tagsági jegy vagy belföldi lövészversenyre szóló részvételi jegy birtokában vannak. Ily esetekben az egyedáruság szempontjából hatósági behozatali engedélyre sincs szükség. A külföldi vadászok és lövészek által magukkal hozott fegyvereket csak akkor lehet vámmentesen kezelni, ha tulajdonosaik a külképviseleti hatóságaink által kiállított fegyverkísérő levél, illetőleg belföldi fegyverengedély birtokában vannak. (l. a 214.767/1925 B. M. számú rendeletet: *Lőfegyver forgalmának szabályozása alatt*.) Belföldi vadászok és lövészek sportüzés céljából külföldre kiviendő fegyvereik kiviteléhez és hasz-

nálat után visszahozatalához fegyverkisérő levelet kötelesek bemutatni. (l. 214:680/1925. B. M. számú körrendeletet: *Lőfegyver forgalmának szabályozása alatt*.)

A galamblövő versenyekre szükségelt töltevényeknek vám- és egyéb illetékektől mentesen, valamint külön engedély nélküli behozataláról a 25.213/1928. P. M. számú rendelet (Belügyi Közlöny 1928. évf. 9. szám) tartalmaz rendelkezést.

Az élővad (7 tételszám alatt) az 1924: XXI. t. c. mellékletét képező vámtarifa szerint vámmente, a kutya (8. tételszám) vámja darabonként 1 aranykorona, a leölt vad (15. tételszám) vámja 100 kg.-ként 30 aranykorona.

Varju. A 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 1. §-ának n. és o. pontjában meghatározott vadászati tilalom a varjura nem terjed ki, a varju tehát szabadon vadászható.

A varju a mezőgazdaságra nézve hasznos állatok védelméről szóló 24.655/1901. F. M. számú rendeletben (l. *Mezőgazdaságra hasznos állatok védelme*) nincsen felsorolva, a varju tehát büntetlenül pusztítható is.

A „Vadászati Rendtartás”-ról szóló 117.130/1922. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1923. évf. 586. old.) a vadásztársaság minden egyes tagjának kötelességévé teszi, hogy évenként legalább 10 db. szürke varjut vagy szarkát ejtsen el, aminek igazolására 10 pár szürke varju vagy szarkalábat kell a vadásztársaság vezetőségének beszolgáltatni; ez a szám az említett szárnyas ragadozók elszaporodásához képest a társulat vezetőjének a véleménye szerint megfelelően emelhető. (L. Vadásztársaság.)

A varjuknak foszforszörppel való irtása tárgyában

igen részletes tájékoztatással szolgál a 67.235/1924. F. M. számú rendelethez kiadott Utmutatás. (L. m. kir. földmívelésügyi miniszter „Vadőr„ című kiadmányát 319. lapon.)

Joggyakorlat: A vármegye közönsége határozatával megtagadta a jóváhagyást B. község képviselőtestületének azon határozatától, amellyel a község kimondotta, hogy minden kiírtott varju után 10 fillér jutalmat fizet a községi pénztárból. A vármegye közönségének ezt a határozatát a község felebbezésére felülvizsgálván, azt a földmívelésügyi m. kir. miniszter úr meghallgatása után helybenhagyom és pedig azon okból, mert az 1894. évi XII. t. c. 58. §-a érte'lmében az ezen törvényben említett állatokon kívül a mezőgazdaság érdekében más káros állatok irtása iránt az intézkedés joga a nevezelt miniszter ur hatáskörébe tartozik; a községi képviselőtestület tehát a varjak irtása iránt, minthogy a varjukat az idézett t. c. és annak végrehajtása tárgyában 48.000/894. szám alatt kibocsátott miniszteri rendelet a mezőgazdaságra káros állatok közé nem sorozza, nem volt jogosítva intézkedni. (Belügyminiszternek 183.243/1911. számú határozata; Közigazgatási döntvénytár VI. kötet 208. l.)

Vasuti töltés vadászterület. Az 1883 : XX. t.-c. 1. §-ának azon rendelkezéséből, hogy a vadászati jog a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka, következik, hogy vadászati joga mindenféle ingatlan tulajdonnak, tehát a vasuti töltést képező ingatlan tulajdonnak is van. A kérdés csak az, hogy ezt az ingatlan tulajdont megillető vadászati jogot lehet-e gyakorolni, azaz lehet-e a vasuti töltésen vadászni, vagy pedig a vadászati jogot ezen az ingatlanon kivételesen pihentetni kell.

Jogszabályaink nemleges rendelkezéséből, amely a vadászatot ezen a területen nem tiltja el arra kell következtetni, hogy nincsen elvi akadálya annak, hogy a vadászati jog ezen a területen gyakorolható legyen. A vadászati cselekmények, amelyek ezen a területen rendszerint csak a vasuti töltés átjárásában nyilvánulnak meg, a vasuti töltést rendeltetésében, használatában nem is akadályozhatják meg.

A fenti álláspontot igazolja az 1883 : XX. t. c. 2. §-ának 1. pontjában foglalt az a rendelkezése, amely szerint az egy tagban vagy összefüggésben álló és 200 kat. holdat elérő földbirtok önálló vadászterületet alkot akkor is, ha a birtok vasutak, folyók stb. által hasítottak is.

Az idézett törvényhely rendelkezéséből u. i. az következik, hogy a 200 holdas vadászterület átszelő vasut a vadászterület összefüggőségét (*l. Összefüggése vadászterületnek*) nem szakítja meg, hogy a vadász a vasut által ketté szelt területen szabadon járhat-kelhet, az egyik területről a másikra vadászva átme-het, azaz a vasuti töltésen is lehet vadászni.

Természetesen figyelembe kell venni mindenek-előtt a vasuti rendtartásnak a pálya biztonságát óvó különös rendelkezéseit, valamint azt is, hogy a szó-ban forgó vaspálya rész rendeltetése, használata nem zárja-e ki azt, hogy azon a szakaszon vadászni egyáltalán szabad-e.

Annak tehát, hogy a vasuti töltést megillető va-dászati jog gyakorolható legyen, elvi akadálya nin-csen.

További kérdés, hogy a vasuti töltést képező ingatlan rendelkezhetik-e önálló vadászterületi jel-leggel.

A vasuti töltés a hozzátartozó ingatlanokkal

együtt arra, hogy azon a vadászati jog önállóan gyakorolható legyen, már nem alkalmas, mert a vasuti töltésen és a hozzátartozó árkokon a több kilométer hosszú és aránytalanul keskeny alakzatánál fogva okszerűen vadászni nem lehet.

Ahhoz ugyanis, hogy az ingatlan önálló vadászterületi jellege megállapítható legyen, az egyéb törvényszerű feltételeken felül (200 hold stb.) az is szükséges, hogy az ingatlan megfelelő alakzattal bírjon.

Az ingatlan megfelelő alakzattal akkor bír, ha azon a vadászati jog okszerűen gyakorolható. Az aránytalanul hosszú és keskeny területen pedig a vadászat okszerűen nem gyakorolható. Már pedig a vasuti töltés a hozzátartozó árkokkal együtt a több kilométer hosszúsága mellett köztudomás szerint többnyire alig 10—30 méter széles.

Ezen általános szabály alól, t. i. hogy a vasuti töltés önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkezhetik, természetesen lehet kivétel. Előfordulhat u. i. olyan eset, amikor a vasuti töltés a mellette elterülő árkokkal és egyéb ingatlanokkal olyan széles föld-sávot alkot, amely területet a kellő szélessége (pl. 300—400 méter) az okszerű vadászat gyakorlására már alkalmassá teszi. Ilyen esetben a vadászati jogot a tulajdonos vasút, mint jogi személy, önállóan gyakorolhatja, illetőleg ha a vasútnak úgy tetszik, a vadászati jogot — értékesítés céljából — haszonbérbe is adhatja. (l. *Út alatt*.)

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Joggyakorlat: 1. Az 1883: XX. t. c. 2. §-ának az a rendelkezése, amely szerint a 200 katasztrális holdra rugó, egy tagban, vagy összefüggésben álló

ingatlanon a vadászati jog abban az esetben is önállóan gyakorolható, ha az ingatlant vasútak hasítják, azt jelenti, hogy a vasút tulajdonában lévő ingatlan a vadászati jog gyakorlása szempontjából rendszerint beleolvad a környező vadászterületbe; amiből következik, hogy az önálló vadászterületen átfutó pályatestre és a hozzátartozó ingatlanokra (anyagárkok stb.) vonatkozó vadászati jog a község vadászati jogával együttesen bérbe sem adható.

Kivétel természetesen ez alól a szabály alól az az eset, amikor a vasút tulajdonában lévő ingatlanokra vonatkozólag is fennforognak a vadászati jog önálló gyakorolhatásának a feltételei s amikor a jog felett a vasút szabadon rendelkezhetik.

A jelen esetben, amikor kétségtelen, hogy a h-i uradalmat átszelő vasúti töltés és környéke önálló vadászterületül már térfogatuknál fogva sem szerepelhetnek, fölösleges annak a kérdésnek az eldöntése is, hogy a vasúti rendtartásnak a pálya biztonságát óvó rendelkezései kizárják-e egyáltalán, avagy csupán korlátozhatják a vasúti töltéseken a vadászati jog gyakorlását.

Fölsőleges továbbá azért is, mert a mondottakból nyilvánvaló, hogy a községi vadászati jogot bérlő panaszost a községgel kötött szerződés alapján a vasútnak a h-i uradalmon keresztül futó részén a vadászati jog meg nem illetheti.

Mindezeknél az okoknál fogva tehát az említett ingatlanság vadászterületi jellegét is megtagadó határozat ellen emelt, a vadászati jogot a községi vadászati jog bérlője számára vitató panasznak helyt adni nem lehetett. (Közigazgatási Bíróság 863/1914 szám, Közigazgatási döntvénytár IX. kötet 99. l.)

2. A két terület vadászatiilag összefügg, mert a két birtokrész között lévő vasúti terület az 1883: XX. t. c. 2. §-ának 1. pontja szerint az összefüggést meg nem szünteti. (Közigazgatási Bíróság 4647/1926. szám.)

Védgát vadászterület. Az ármentesítő társulatok védgátjain és tartozékain gyakorolható vadászati jog tárgyában az 1883: XX. t. c. rendelkezést nem tartalmaz. Esetenként kell eldönteni, hogy a védgátat képező ingatlan önálló vadászterületet képez-e, vagy pedig önálló vadászterületi jelleg hiányában a községi vadászterülethez csatolandó. A védgátat és tartozékait képező ingatlan önálló vadászterületet a 200 kat. holdas terjedelem mellett is csak akkor képezhet, ha az ingatlan megfelelő alakzattal bír. Az ingatlan megfelelő alakzattal pedig csak akkor bír, ha a vadászati jog az ingatlanon okszerűen gyakorolható. Azok a védgátak és tartozékaik tehát, amelyek a több kilométer hosszúságuk mellett aránytalanul keskenyek, önálló vadászterületet a 200 kat. hold terjedelem mellett sem képezhetnek és így az ilyen területek az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez csatolandók, illetőleg azzal együtt adandók bérbe. Azok a védgátak és tartozékaik pedig, amelyek a 200 kat. hold terjedelmen felül megfelelő alakzattal is bírnak, azaz a hosszúságuk mellett megfelelő szélességgel (legalább 300–400 méter) is rendelkeznek és így ez okból már alkalmasak az okszerű vadászatra, önálló vadászterületi jelleggel rendelkeznek.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Joggyakorlat: 1. A panasznak az az érvelése, hogy műtárgyon a vadászati jog egyáltalán nem gyakorolható, nem áll helyt, mert ezen kérdés minden egyes műtárgynál annak rendeltetéséhez és használatához képest bírálendő el. A védtöltés árvíz elleni védekezésül szolgál és rendeltetését csak időközönként (árvíz esetén) tölti be. Ez a rendeltetése tehát nem zárja ki azt, hogy azon a vadászat gyakorolható legyen. (Közigazgatási Bíróság 2172/1928. szám.)

2. A panaszos társulatnak védgátat valamint tartozékait képező 450 hold terjedelmű földbirtoka összefüggő területet képez ugyan, azonban több kilométer hosszúsága mellett itt-ott csak néhány méteres minimális szélességet (10–70 méter) mutat és a legnagyobb szélessége is csak mintegy 200 méterig terjed.

Ezt a földterületet aránytalanul keskeny alakzata miatt a vadászati jog önálló gyakorlása szempontjából alkalmatlannak kell tekinteni.

Erre a megállapításra kellett jutni az 1883: XX. t. c. 2. §. 1. pontjának abból a rendelkezéséből is, hogy az egy tagban vagy összefüggésben álló és 200 kat. holdat elérő földbirtok önálló vadászterületet alkot akkor is, ha a birtok utak, vasutak, csatornák, folyók vagy patakok által hasíttatik; mert ebből következik, hogy az ezekkel a közlekedési művekkel és természeti akadályokkal a terep folytonosságának megszakítása szempontjából egy tekintet alá esnek olyan védgátak és tartozékaik is, amelyek mint a jelen esetben, sok helyt csak az utak, kisebb folyók stb. szélességeit érik el. (Közigazgatási Bíróság 3328/1924. szám.)

3. Az ármentesítő társulatok védgátjait és tar-

tozékait messze elhúzódó és aránytalanul keskeny alakzatuk a vadászati jog önálló gyakorlására többnyire alkalmatlanná teszik és a vadkímélés és vadtenyésztés fontos közgazdasági jelentőségét szem előtt tartva, a m. kir. közigazgatási bíróság állandó gyakorlata szerint is az ilyen ingatlanok önálló vadászterületi jellegének megállapítását rendszerint mellőzni kell.

Ebben az esetben azonban a panaszosok sem beadványaikban, sem a megtartott tárgyalás során a területtulajdonos társulat és vadászati jog bérlőjének érveivel szemben meggyőzően nem mutatták ki azt, hogy a szóban lévő védműveket alko'ó ingatlanon, mely a 10 km. hosszúsága mellett 300—400 méter széles, a vadászat okszerűen, a fentebb felhívott érdekek megóvása mellett, önállóan gyakorolható nem volna.

Már pedig a bizonyítás kötelezettsége arra való tekintettel, hogy a kérdéses ingatlan eddigelé is önálló vadászterületet képezett, a panaszosokat terhelte. (Közigazgatási Bíróság 1539/1924. szám.)

Védterület. (l. *Kíméleti terület.*)

Veréb. A vadászati tilalom a 85.000/1925. F. M. számú rendelet (l. *Tilalmi idő*) 3. §-a értelmében a verébre nem terjed ki.

Véreb. (l. *Hajtóebekkel vadászat.*)

Vérfrissítés. A vadállomány vérfrissítését szolgálja az okszerű vadászat biztosításáról — községi vadászterületen — szóló 154.113/1927. B. M. számú körrendelet (l. *Szabályrendelet*) 7—9. §-ai és a kedvezményes árú vad juttatásáról szóló 17.326/1929. F. M. számú rendelet. (l. *Tenyésztés.*)

Veszélyes üzem-e a vadászat. (l. *Vadászat veszélyes üzem-e.*)

Veszett kutya. A veszett kutyáról, általában a veszethegről a már kihirdetett, de a jelen mű elkészítése idejében még hatályba nem lépett 1928: XIX. t. c. 52—55. §-ai a következő rendelkezést tartalmazzák :

Veszett, vagy veszethegre gyanus állatot, nemkülönben a veszetheg fertőzésére gyanus kutyát és macskát birtokosa elvézetetés mellőzésével azonnal leölni vagy a hatóság intézkedéséig biztos helyre elzárni köteles.

Olyan állatot, melyen a veszetheg megállapított, úgyszintén a veszethegre vagy a veszetheg fertőzésére gyanus kutyát és macskát a hatóság köteles azonnal leöletni; azt a kutyát és macskát, melyet veszett vagy veszethegre gyanus állat megmárt, a hatóság leöletheti.

Azt a veszethegre gyanus kutyát vagy macskát azonban, mely embert márt meg, leölés helyett — biztos helyen elzárva — hatósági megfigyelés alá lehet helyezni.

A veszethegre vagy e betegség fertőzésére gyanus, a jelen szakaszban nem említett fajú egyéb állatot, amennyiben birtokosa azt le nem öli, hatósági megfigyelés alá kell helyezni.

Ha a veszetheg megállapított, vagy ha a veszett vagy veszethegre gyanus állat valamely község (város) területén kóborolt, a hatóság elrendelni köteles, hogy a betegség veszélyének tartamára az illető község (város) területén lévő minden kutya és macska biztos helyen elzárva tartassék, vagy minden kutya biztos módon megkötessék, avagy biztos szájkosárral ellátva pórázon vezettesék. Az ennek ellenére szabadon járó kutyát és macskát a hatóság leöletheti.

Ha valamely község (város) területén a vesztség nagyobb mértékben elterjedt, a hatóság elrendelheti az illető község (város) területén lévő valamennyi kutya és macska leölését.

Veszett, veszetségre gyanus vagy e betegség fertőzésére gyanus állaton gyógyítási kísérletet vagy műtétet csak állatorvos végezhet.

Veszett, vagy veszetségre gyanus állatot a hatóság engedélye nélkül elvéreztetés útján leölni tilos.

Veszett vagy veszetségre gyanus állat hulláját csak állatorvos felügyelete mellett szabad felbontani.

A fenti rendelkezések a vadászebekre is irányadók.

Vezérszavak. (l. *Betűrendes tárgymutatót a mű végén.*)

Vidra. A vidra az 1883: XX. t. c. 13. §-ában felsorolt ragadozó vagy kártékony állatok közé tartozik és mint ilyen a föld birtokosa által minden időben elpusztítható. (l. *Dúvad.*)

A vidra által okozott károk meg nem téríttetnek. (ldézet törvénycikk 8. §-a.)

Az 1888: XIX. t. c. 26. §-a értelmében a halászatra jogosítottak, ha vadászati igazolvánnyal nem bírnak is, lőfegyver használata nélkül elpusztíthatják a halakra nagyobb mértékben kártékony állatok közül a vidrát, a vidranyestet stb. (l. *Dúvad halászatnál.*)

Vizimadár. Vizimadarakra a 85.000/1925. F. M. rendelet (l. *Tilalmi idő*) n. pontja értelmében tilos a vadászat április hó 16. napjától június hó 30. napjáig bezárólag.

Volt úrbéres vadászterület. Ha olyan ingatlant megillető vadászati jog gyakorlásáról van szó, amely ingatlan tulajdonjoga a volt úrbéres birtokosságot

illeti meg, úrbéres vadászterülettel állunk szemben.

Az úrbéres vadászterületen a művelési ág két-féle: 1. erdő, 2. legelő.

Az úrbéres vadászterületen a vadászati jog gyakorlására jogosult lehet 1. az úrbéres birtokosság, mint szervezett jogközösség, 2. a birtokosság egyes tagjai, azaz az egyes ingatlan tulajdonosok, 3. az előbb említett egyes ingatlan tulajdonosok és a községi vadászterület haszonbérője egyidőben és 4. egyedül a községi vadászterület haszonbérője. Hogy in konkrét melyik esettel állunk szemben, az mindenkör az eset körülményeitől függ.

Az első eset, vagyis amikor a vadászati jogot az úrbéres birtokosság mint szervezett jogközösség gyakorolhatja akkor áll fenn, ha a birtokosság az ingatlan feletti tulajdonjogot „osztatlanul” bírja és ha az osztatlanul birt ingatlan önálló vadászterületi jelleggel (*l. Vadászterület*) rendelkezik.

Ezt az álláspontot foglalta el a Közigazgatási Biróságnak 1206/1903. számú elvi jelentőségű határozata és a belügyminiszternek az 1898: XIX. t. c. alapján szervezkedett volt úrbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdők vadászati jogának bérbeadásáról szóló 9847/1904. számú körrendelete (Rendeleték Tára 1904. évf. 407. l.), melynek rendelkezése a következő:

Az 1898: XIX. t. c. a volt úrbéreseket és a közbirtokosságot, mint erdőbirtokosokat erdeik gazdasági ügyeinek intézésére és az ettől el nem választható vagyon és pénzkezelésre nézve önálló szervezettel látja el.

Ebből önként következik, hogy a volt úrbéresek és a közbirtokosságok erdei vadászati jogát — ha t. i. az 1883: XX. t. c. által az önálló bérbeadásra

vonatkozólag megkívánt feltételek megvannak — önállóan adhatják bérbe, a vadászati bérösszeget saját pénztárukba vételezik be s ott számolják el — és egyáltalában ezen erdők vadászati joga a községi vadászterülettel együttesen csak abban az esetben adható bérbe, ha az önálló bérbeadáshoz szükséges feltételek meg nem lennének, amely esetben azonban köteles a község a vadászati bérösszegnek a volt úrbéres és közbirtokossági erdők területére eső részét a volt úrbéres és a közbirtokossági pénztár részére átszolgáltatni.

Mindazonáltal az 1898: XIX. t. c. hatályba lépte óta is többször előfordult, hogy a községek a vadászati jog önálló bérbeadására jogosított volt úrbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező erdőket a községi vadászterülettel együtt adják bérbe, az alispán pedig a volt úrbéres és a közbirtokossági vadászterületek haszonbér-szerződéseinek felülbírálására magának jogot tulajdonít.

Miután azonban újabb időben a m. kir. közigazgatási bíróság 1903. évi 1206. sz. a. hozott elvi jelentőségű határozatával most már végleg tisztázottnak tekinthető az, hogy „a volt úrbéresek egyetemének, mint jogi személynek, osztatlan tulajdonát képező erdő és legelő terület, a törvény által megkívánt kellékek megléte esetében, önálló vadászterületet képezhet,” mely területen „a birtokosság a vadászati jogot önállóan gyakorolni, vagy azzal másképen rendelkezni minden hatósági beavatkozás nélkül kétségtelenül jogosult,” továbbá, hogy az ily bérleti szerződés felülbírálására az alispán hatáskörrel nem bír: a belügyminiszter az illetékes közigazgatási hatóságokat a vadászati jog bérlete szempontjából az 1898: XIX. t. c. által teremtett új helyzet megfelelő

figyelembe vételére figyelmezteti.

Ezzel összefüggésben a belügyminiszter még megjegyzi, hogy — az 1898: XIX. t. c. által teremtett új helyzethez alkalmazottan — az önálló vadászterületre jogosított volt úrbéres birtokosságoknál és közbirtokosságoknál most már nem lehet megkövetelni azt, hogy a vadászat bérlője az előbb említett terület-tulajdonosokat önállóan megillető vadászati bérösszegeket a község pénztárába fizesse be s a község pénztára azt átfutó tételként számolja el; mert a nevezett erdőbirtokosságok ma már a tulajdonukat képező erdők gazdasági ügyeinek intézésére s ettől el nem választható vagyon és pénzkezelésre nézve egészen önálló törvényes szervezettel bírnak — miből következik, hogy a községek vadászati bérjöveldelmének kezelése tárgyában 1885. X. 11-én 53093. sz. alatt kibocsátott belügyminiszteri körrendelet a volt úrbéresek és közbirtokosságok tulajdonát képező önálló vadászterületekre s azok bérjöveldelmére egyáltalán nem alkalmazható.

Abban az esetben, ha a vadászati jog gyakorlása a volt úrbéres birtokosságot, mint szervezett jogközösséget illeti meg, felmerül az a további kérdés, hogy a birtokosság a vadászat jogával szabadon rendelkezhetik-e, azaz, ha a birtokosságnak úgy tetszik, a vadászati jog gyakorlását házi kezelésbe veheti vagy pedig a vadászat jogát házi kezelés helyett minden esetben értékesítés céljából haszonbérbe adni köteles.

A feleletet erre a kérdésre megadná a joggyakorlat alatt felsorolt 3. számú döntvény, amely szerint „a vadászati jog gyakorlása feltétlen bérbeadandó, házi kezelésnek nincs helye.” Ez a döntés, amely erdőingatlanra vonatkozik, természetesen a legelő

ingatlanra is irányadó volna. A joggyakorlat alatt a döntvény teljes indokolása is megtalálható.

Az 1898: XIX.t. c. 31. §-ának, továbbá a 15.217/899. F. M. számú rendelet (Rendeletek Tára 1899. évf. II. kötet 11. old.) 211. §. 2. bekezdésének és az 1913: X. t. c. 36. §-ának egybevetéséből azonban az tűnik ki, hogy a vadászati jog gyakorlásának házi kezelésbe vétele elvileg a fenti döntvény ellenére sincsen kizárva, ez olvasható ki az idézett döntvény indokolásából is. Az indokolás szerint a lényeg ugyanis az, hogy a vadászati jog haszonvétele, jövedelme az egyes birtokosok között megfelelően, igazságosan legyen felosztható. Ha ilyen felosztás lehetséges, úgy a házi kezelésnek elvi akadálya sem lehet. Az igazságos, birtokarányu felosztás pedig elképzelhető abban az esetben, ha a vadászattal nem foglalkozó birtokossági tagokat azért, mert az őket megillető vadászati jog gyakorlásával nem élnek, illetőleg, hogy azt a vadászattal foglalkozó birtokossági tagok részére átengedik, megfelelően kárpótolják. Ilyen megfelelő kárpótlás volna pl. az, ha a birtokosság a vadászó tagoktól a vadászati jog gyakorlásáért bizonyos használati díjat szedne (1913: X. t. c. 36. §), amely díjból a nem vadásztagokat lehetne kártalanítani. Ilyen értelmű megállapodás mellett a vadászat jogának házi kezelésbe vétele véleményem szerint elvileg nem lehetetlen, mert a közösen használt erdők, illetőleg legelők haszonvételei, tehát a vadászat jogának a haszonvétele is, a jogosultak között a jogosultság arányában akkor is felosztható, ha a birtokosok egy része nem vadászember. Ezek ugyanis azért, mert a törvény erejénél fogva őket megillető vadászati jog gyakorlásával nem élnek, megfelelő ellenértéket (pl. készpénzt) kaphatnak.

Az úrbéres vadászterületen a vadászati jogot az úrbéres birtokosság, mint szervezett jogközösség helyett az egyes ingatlan tulajdonosok abban az esetben gyakorolhatják, ha az úrbéres birtokosságot megillető „osztatlan” tulajdonjog helyett a birtokosság tagjainak egyénenkénti telekkönyvi tulajdonjoga áll fenn és ha az egyénenkénti telekkönyvi tulajdont képező ingatlanok önálló vadászterülettel rendelkeznek. Az önálló vadászterületi jelleg előfeltételeit az 1883: XX. t. c. 2. §-a határozza meg.

Abban az esetben pedig, ha az egyénenkénti telekkönyvi tulajdont képező ingatlanok között olyanok is vannak, amelyek önálló vadászterülettel nem rendelkeznek, akkor a fenti 3. pontban említett eset forog fenn, mert azokon az ingatlanokon, amelyek önálló vadászterületet képeznek, a vadászati jogot az illető ingatlan tulajdonosok gyakorolják, azokat az ingatlanokat pedig, amelyek önálló vadászterületi jelleggel nem rendelkeznek, az 1883: XX. t. c. 3. §-a értelmében a községi vadászterülethez kell csatolni, illetőleg azzal együtt bérbe adni és ezeken az ingatlanokon a vadászati jogot az egyes tulajdonosok helyett a községi vadászterület hasznóbérlője gyakorolja.

A vadászati jog gyakorlása tekintetében, amint azt a fenti 4. pontban már mondtuk, előállhat az az eshetőség, hogy az úrbéres vadászterületen a vadászati jog gyakorlása sem az úrbéres birtokosságot, mint szervezeti jogközösséget, sem az egyéni telekkönyvi tulajdonosokat nem illeti meg, hanem a vadászterület a teljes egészében a községi vadászterülettel adatik hasznóbérbe. Ez az eset akkor áll fenn, ha az ingatlan komplexum egyénenkénti telekkönyvi tulajdont (osztatlan tulajdon helyett) képez

és ha egyik ingatlanrész sem üti meg az önálló vadászterületi jelleg megállapításához szükséges törvényszerű mértéket.

Az 1883:XX. t. c. 4. és 5. §-a a volt úrbéres ingatlanokat megillető vadászati jogról, azaz a vadászati jog alanyiságról — a birtokrendezésre, illetőleg az úrbéres elkülönzésre figyelemmel — a következő intézkedést tartalmazza:

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és úrbéri elkülönzés még nem eszközöltetett, a vadászati jog a közös legelőkön, erdőkben és nádasokban a községet; azon erdőkben és nádosokban, melyek a korábbi földesur tulajdonát képezik, habár a volt úrbéreseket illető faizás vagy egyéb szolgálomakkal vannak terhelve, kizárólag a volt földesurat; irtványokon udvartelki bérfizetés mellett birt (curialis és censualis) és egyéb úrbéri természetű tartozásokkal terhelt ingatlanokon pedig, a törvényhozásnak az ily természetű viszonyok iránti további intézkedéséig a jelenlegi birtokosokat illeti.

Azon községekben, hol a birtokszabályozás és úrbéri elkülönzés megtörtént és a korábbi földesur a vadászati jogot a volt úrbéresek tulajdonában magának jövőre is fenntartotta, az ily kikötés érvényét veszti. A volt úrbéresek azonban kötelesek, ha a földesur a vadászati jog fenntartásáért akár ingatlanban, akár más módon bármi árt adott, ezen szolgálmat azon szabályok szerint megváltani, a melyek az úrbéri természetű szolgálományok megváltására külön törvény által megállapítottak.

A most idézett rendelkezéseknek gyakorlati jelentősége ma már nincsen, mert az ott érintett átmeneti időre vonatkozó jogkérdések időközben, a birtokrendezés (1871: LIII. t. c. és 1908. XXXIX. t. c.)

következtében mind megoldást nyertek.

Az idézett szöveg megértéséhez mégis meg kell említeni, hogy a jobbágyság földesuraik erdőin, legelőin és nádasain az 1848-as évek előtt bizonyos erdei, legelői és nádlási haszonvételek illették meg a használatuk alatt állott és a jobbágyság felszabadulásával szabad tulajdonukká vált ingatlan nagysága arányában. Az említett haszonvételek az úrbériség megszüntetését kimondó 1848. évi törvények után is fennmaradtak, mert azoknak rendezéséről csak az 1871: LIII. t. c. gondoskodott. Az idézett törvény ugyanis elrendelte, hogy a haszonvételek a volt földesuri erdőktől, legelőktől és nádasoktól elkülöníttessenek, kihasíttassanak. Az így elkülönített, illetőleg kihasított erdőkön legelőkön és nádasokon létesültek az úrbéres birtokosságok.

Az ilyképpen létesült volt úrbéres erdő és legelő birtokosságok vadászati jog alanyisága — az egyéb törvényszerű kellékek fennforgása mellett is — csak az úrbéres birtok rendezés befejezésével nyert elismerést, amíg pedig az úrbéres birtok rendezés nem történt meg, az ingatlant megillető vadászati jogról az átmeneti időre külön kellett rendelkezni. Ezt a célt szolgálta az 1883: XX. t. c.-nek fent idézett 4. és 5. §-a, amelynek ma, a birtokrendezés befejeztével gyakorlati jelentősége nincsen.

A volt úrbéresek és közbirtokosságok osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról az 1898: XIX. t. c. rendelkezik. A volt úrbéres-birtokosságoknak az idézett törvény 25. és 44. §-ának f. pontja és a vonatkozó 15.217/1899. F. M. számú végrehajtási rendelet 205. §-ának i. pontja értelmében az osztatlan tulajdonban lévő közösen használt erdő és

kopár területek gazdasági ügyének intézésére szabályzatot kell készíteni és abban az erdei termékek és más haszonvételek, tehát a vadászati jog értékesítését is szabályozni kell.

A legelő ingatlanra vonatkozó volt úrbéres birtokosságot pedig az 1913: X. t. c. szabályozza, amely törvénynek az 1. §-a értelmében az osztatlan közös legelőkben részes felek (tulajdonos társak) a közösségből folyó ügyek vitele végett kötelesek társulattá alakulni; a vadászati jog értékesítését az ilyen ingatlanon a társulati alapszabályok vannak hivatva meghatározni.

Hatáskör, hatósági fokozatok a vadászterületi jelleg elbírálása tárgyában „Vadászterület jellegénél hatáskör” található meg.

Joggyakorlat: 1. A volt úrbéresek egyetemének, mint jogi személynek osztatlan tulajdonát képező erdő és legelő terület a törvény által megkivánt kellemek (1883: XX. t. c. 2. §.) megléte esetében önálló vadászterületet képez, s az úrbéresek egyetemének szabad rendelkezése alá tartozik. (Közigazgatási Biróság 3127/1925. szám.)

2. Az úrbéres közbirtokosság tagjainak egyénekenkénti telekkönyvi tulajdonát képező mezőgazdasági földjei az eddigi adatok szerint sem művelési ág, sem pedig egyénekenkénti terjedelem tekintetében az 1883: XX. t. c. 2. §-a alá esőknek nem mutatkoznak és így nincs akadálya annak, hogy ezen területek vadászati joga az idézett törvény 3. §-a értelmében a többi községi területtel együtt haszonbérbe adassanak. (Közigazgatási Biróság 1582/1926. szám.)

3. A volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdőterületeken gyakorolható vadászati jog feltétlen bérbe adandó; házi kezelésnek

nincs helye.

Indokolás: A n — i volt úrbéresek erdőbirtokossága 1908. évi február hó 4-én 3. szám alatt kelt határozatával gazdasági ügyvitele tárgyában alkotott s a magyar királyi földművelésügyi miniszter 1903. évi 14.485 számú rendeletével jóváhagyott szabályzatát, illetve a szabályzat 55. §-ának 10. pontját, — mely az erdei vadászati jognak árverés útján való értékesítését rendeli el — akként módosította, hogy az erdei vadászati jog, mint az úrbéri birtok járuléka, a fennálló törvényes rendelkezések betartása mellett, házilag is kezelhető, illetve az erdőbirtokosok által is gyakorolható legyen.

A földművelésügyi magyar királyi miniszter panaszlott határozatában a közbirtokosság ezen határozatához hozzá nem járult. A volt úrbéresek birtokossága a miniszteri határozat ellen beadott panaszában azzal érvel, hogy a vadászati jog mikénti gyakorlásának megállapítása kizárólag a volt úrbéresek közgyűlésének a jogkörébe tartozván, a földművelésügyi magyar királyi miniszternek törvényben gyökerező joga nem volt a szabályzat e részbeni módosítása tárgyában határozni, illetve a szabályzat e részbeni módosításához való hozzájárulását megtagadni s ezért a sérelmes miniszteri rendelkezésnek hatályon kívül helyezése mellett a közbirtokosság határozatát kéri érvényre emeltetni. A bíróság a panaszbeli kérelemnek helyt nem adhatott, mert az úrbéresek közösen használt erdőbirtokainak hasznvételei, tehát az erdei vadászati jog jövedelme is, az 1898: XIX. t. c. 31. §-a szerint a közös terhek és költségek fedezése után, a jogosultak között a jogosultság arányában lévén felosztandók, a szabályzatnak a vadászati jog mikénti gyakorlására vonatkozó

módosítása az erdei haszonvételek birtokarányú felosztását megghiúsítaná, amennyiben a vadászati jognak házi kezelése mellett, a vadászattal foglalkozó birtokosági tagok a vadászból származó jövedelemben részesednének, míg a vadászatot nem gyakorló birtokosok a vadászati jog jövedelmétől eselnének. Minthogy egyébként a földmivelésügyi magyar királyi miniszter az ügyviteli szabályzat módosítása tárgyában az 1898: XIX. t. c. 51. §-a szerint törvényes hatáskörében járt el a panaszlott határozata törvényesség szempontjából kifogás alá nem eshetik, annak hatályában való fenntartása mellett, az az ellen beadott panasznak a bíróság helyt nem adhatott. (Közigazgatási Bíróság 5496/1910. szám, Közigazgatási döntvénytár V. kötet 97. l.)

4. Az olyan községi képviselőtestületi határozatnak, hogy a községi határban, különösen pedig a volt úrbéresek területein gyakorolható vadászati jogot hasznosítani, illetve bérbeadni nem akarják: törvényes alapja nincsen és a bérbeadás elrendelendő. Indok: Sem a törvénynek, sem a törvényes gyakorlatnak olyan rendelkezése nincsen, mely szerint bármily jogi természetű községbeli birtokterület, mely a törvény értelmében önálló vadászterületet nem képez, a kötelező bérbeadás alól mentesítve vagy a tulajdonos által mentesíthető lenne. (Közigazgatási Bíróság 3563/1907. szám, Magyar Közigazgatás: Közigazgatási határozatok gyűjteménye új folyam III. kötet.)

5. Azon kérdést, hogy a volt úrbéresek tulajdonát képező területeken a vadászati jog a község határában az 1883: XX. t. c. 3. §-a szerint gyakorolható vadászati joggal együttesen adandó-e bérbe, csak annak előzetes megállapítása után lehet eldön-

teni, vajjon a kérdéses területek egészben vagy részben önálló vadászati területet képeznek-e vagy nem? (Belügyminiszternek 24.711|1891. számú határozata, Egerváry I. kötet 53. l.)

6. Arra nézve, hogy valamely föld úrbéri vagy nem úrbéri természetű-e, hogy továbbá, valamely úrbéri föld egész, fél vagy más mennyiségű telek-e, nem a telekkönyvnek tartalma, hanem az 1871: LIII. t. c.-ben és egyéb úrbéri törvényekben foglalt szabályok, illetőleg az úrbéri bíróságoknak vonatkozó határozatai irányadók. (Kuria 5220|1912. szám.)

7. A községi bíró a volt úrbéres birtokosokat csak azokban a perekben van hivatva és jogositva képviselni, amely perek a volt urbéreseknek az úrbéri rendezés alkalmával közösen kiadott úrbéri erdő, legelő, nádas stb. ingatlanokat érdeklik. (Kuria 3560|1916. szám, Magánjogi döntvénytár X. kötet 346. l.)

8. Úrbéresek összességének perbeli képviselőre a községi bíró hivatott. (Kuria 291|1912. szám. Grill-féle döntvénytár XX. kötet.)

9. A volt úrbéres erdőbirtokosság ingatlanát megillető vadászati jog haszonbérbeadásának a módja teljességgel nem felelt meg az 1898: XIX. t. c. és a gazdasági ügyviteli szabályok rendelkezéseinek, amennyiben a közgyűlés napja szabályszerűen közzé nem tétetett, a határozatképesség meg nem állapítatott s a közgyűlésen történekről jegyzőkönyv sem készült.

Ilyen tényállás mellett helyesen határozott a közigazgatási bizottság, amikor a vadászati jog haszonbérletére vonatkozó szerződést jóvá nem hagyta s új szabályszerű eljárást rendelt el. (Közigazgatási Biróság 278|1924. szám.)

10. Az 1898: XIX. t. c. nem hagy fenn kétséget az iránt, hogy a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő erdők haszonvételeinek értékesítésénél a közgyűlés akaratnyilvánítása irányadó ugyan, de csak azon esetben, ha akaratnyilvánítása a gazdasági ügyvitel tárgyában alkotott szabályzatnak megfelel.

Tekintve már most azt, hogy a beszerzett mindakét szabályzat 57. §-ának b.) pontja elrendeli, hogy a vadászati jog értékesítését célzó árverési feltételek közé felveendő, hogy „egyáltalán csak a legmagasabb ajánlat fogadható el”, — ezzel pedig a kibocsájtott árverési feltételek 10-ik pontja, mely szerint a közgyűlés az árverésen tett kisebbik ajánlatot is elfogadni jogosult — ellentétben áll,

tekintve továbbá, hogy ekként a közgyűlés akaratkijelentése nem szabályszerű módon nyilvánult meg (a volt úrbéresek közgyűlése t. i. a kisebbik ajánlatot fogadta el) ezért a panasz folytán a megtámadott határozatot az árverési eljárással együtt hatályon kívül kellett helyezni. (Közigazgatási Biróság 3895/1927. szám.)

11. Eljárás a vadászati jog értékesítésénél. A volt úrbéres birtokosság akaratkijelentésének módját a gazdasági ügyvitel tárgyában alkotott és jóváhagyott szabályzat tartalmazza. A volt úrbéres birtokosság szabályzatának 29. §-a szerint a nyilvános árverés mellőzéséhez, az esetben, ha az érték a 2000 koronát meghaladja, a közigazgatási bizottság erdészeti bizottságának jóváhagyása szükséges.

Tekintve már most azt, hogy a szabályzat ezen jóváhagyás kérdését a közigazgatási hatóság és végső fokon a m. kir. földmivelésügyi miniszter hatáskörébe utalja, az 1898: XIX. t. c. 54. §-a viszont ezen kérdésben panaszjogot nem biztosít; tekintve továbbá

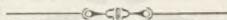
hogy az 1896: XXVI. t. c 19. §-a szerint a hatáskör kérdésében kiterjesztő magyarázatnak helye nincsen: a m. kir. közigazgatási bíróság a m. kir. földmivelésügyi miniszter hatásköri kifogásának helyett adott és a panaszt hatáskör hiányában visszautasította. (Közigazgatási Bíróság 311/1928. szám.)

Weiperti próbaállomás bélyege. (l. *Próbalövés.*)

Zárt ajánlat árverésnél. (l. *Árverésnél zárt ajánlat.*)

Zerge. Zergére december hó 1. napjától július hó 31. napjáig bezárólag, zergegidára pedig minden időben tilos vadászni. (l. *Tilalmi idő.*)

A zerge által okozott kár nem vadkár és így azért az 1883: XX. t. c. alapján kárpótlás nem jár. (l. *Vadkár.*)

Mutató.

I.

Jogszabályok időrendes mutatója.

1.

Törvények:

	Oldal		Oldal
1092 : dekretum I. könyv 12. fejezet	558.	1876 : VI. t. c. 58. §.	170., 623.
1504 : V. dekretum 18. cikkely	558.	59. §.	623.
1514 : Werbőczy Hár- mas könyv	559.	1876 : XIII. t. c. 3. §.	643.
1729 : III. dekretum 22. cikkely	559.	1876 : XIV. t. c.	432.
1802 : III. dekretum 24. cikkely	561.	1876 : XLIV. t. c.	565.
1847 : V. törvénycik- kely 12. pont	562.	1878 : V. t. c. 61. §.	107., 108., 111., 112.
1861 : országbirói ér- tekezlet	562.	76—82., 88. §§.	510.
1871 : XVIII. t. c. 110. §.	11.	166. §.	651.
1871 : LIII. t. c.	697.	190. §.	435.
1872 : VI. t. c. 91., 289., 563.		191. §.	434—435.
1875 : XXI. t. c.	594.	290. §.	154—156.
1875 : XXXVII. t. c. . 616.		310. §.	154.
		333. §.	474.
		350. §.	107.
		355. §.	392.
		361. §.	641—642.
		365. §.	306., 458., 461.
		391. §.	590.
		418. §.	69.
		465. §.	653.
		1879 : XXXI. t. c. 36., 150. §§.	119.
		165. §.	120.

174. §.	121.	15. §. 50., 51., 143., 162., 254.,	
1879 : XXXVI. t. c.		345., 462., 497.	
20. §.	265.	16. §. 83., 189., 477., 497.,	
1879 : XL. t. c.		504., 571.	
25. §.	107–108.	17. §. 67., 73., 75., 76., 390.	
115. §.	153., 434., 450.	18. §. 268., 449., 455., 470.	
122. §.	76., 77.	19. §.	248–250.
127. §.	69.	20. §.	248–250.
128. §.	21.	21. §.	248–250.
1880 : XXXVII. t. c.		22. §.	62., 248–250., 498.
41. §.	568.	23. §.	157., 248–250.
1883 : I. t. c.		24. §.	248–250.
12. §.	119.	25. §.	248–250.
1883 : XX. t. c.		26. §. 98., 101., 103., 107., 271.,	
1. §. 301., 431., 455., 503., 504.,		274., 304., 360., 424.,	
617., 683.		433., 458., 476., 479.,	
2. §. 52., 88., 91., 92., 93., 267.,		499.	
272., 335., 367., 371–375.,		27. §. 343., 345–347., 360.,	
377., 379., 417., 421.,		474.	
426., 427., 463., 566.,		28. §.	485., 487.
618., 621–623., 667., 684.,		29. §.	445., 448., 449.
688.		30. §.	336., 467., 469.
3. §. 162., 165., 166., 168., 169.,		31. §. 113., 259., 336., 445.,	
171., 179., 185., 202.,		446., 447.	
204., 206., 208–210., 289.,		32. §.	83., 84., 85.
293–300., 352., 369., 379.,		33. §.	86.
674.		34. §.	535.
4. §.	697.	35. §.	511.
5. §.	697.	36. §.	519., 520.
7. §. 189., 437., 438., 626.,		37. §.	518.
627., 629–631., 633., 634.,		38. §.	360.
638.		39. §.	60., 537.
8. §.	64., 567., 626.	40. §.	655.
9. §.	441.	41. §. 648., 649., 651., 655.	
10. §.	123., 258., 446.	42. §.	507.
11. §.	441.	43. §.	532.
12. §.	441.	44. §.	511.
13. §. 61., 64., 65., 160., 453.,		45. §.	522., 536.
480., 567., 624.		46. §.	521.
14. §. 68., 70–73., 279., 280.,		47. §.	391., 524.
642.		1883 : XXIII. t. c.	122., 593,
			596.

1885: XXIII. t. c.	1897: XX. t. c.	665.
4. §.	1898: II. t. c.	158.
5. §.	1898: XIX. t. c.	692., 693.
1886: XXI. t. c.	1900: XVI. t. c.	642.
74. §.	1901: XX. t. c.	
1886: XXII. t. c.	23. §.	519., 520.
24. §. 203–208., 211., 229.	1901: XXIV. t. c.	
57. §.	5. §.	357.
120. §. 36., 184., 207–209.,	1902: XIV. t. c.	642.
211., 289., 393–397.,	1906: I. t. c.	339., 468.
408.	1907: XIX. t. c.	643.
164. §.	1907: XLV. t. c.	642., 643.
1886: XXIII. t. c.	1907: XLV. t. c.	
2. §.	1. §.	118., 643., 644., 663.
1887: XLVII. t. c.	28. §.	642.
1888: VII. t. c.	1908: XXXVI. t. c.	
1888: XIX. t. c.	8. §.	516.
26. §.	15, 16. §§.	510., 514.
66., 691.	51. §.	474.
1890: I. t. c.	1908: XXXIX. t. c.	697.
121. §.	1911: I. t. c.	
434., 450.	45. §.	673.
1891: XXXIV. t. c.	381–386. §§.	636.
1892: XXVII. t. c.	1912: VIII. t. c.	642.
3. §.	1912: LVIII. t. c.	
520.	11. §.	207.
1894: XII. t. c.	1913: X. t. c.	413., 699.
57, 58. §§.	36. §.	695.
336.	1913: XX. t. c.	642.
61–73. §§.	1914: XL. t. c.	
240.	5. §.	570., 651.
90. §.	1920: XVI. t. c.	306.
73.	1920: XXXII. t. c.	
92. §.	6. §.	6.
343.	1920: XXXVI. t. c.	325.
1895: XXXIX. t. c.	1921: III. t. c.	595.
13. §.		
265.		
1896: XXVI. t. c.		
19. §.		
192.		
40. §.		
87.		
75. §.		
178., 208., 286.		
76. §. 170., 171., 286., 622.,		
623.		
84. §.		
287.		
1896: XXXIII. t. c.		
656.		

1921: X. t. c.	593., 596.	1925: XXIV. t. c.	143., 441., 443.
1921: XXIII. t. c.		1925: XXXV. t. c.	
20. §.	316.	18. §.	57.
1921: XXXIV. t. c.		1927: V. t. c.	
6. §.	316.	37., 39. §§.	151.
1921: XXXIX. t. c.		61. §.	668.
29. §.	151.	1928. II. t. c.	
71. §.	106.	1. §.	357.
1921: XLV. t. c.		1928: III. t. c.	
58. 59., 64–66. §§.	665.	5. §.	78.
1922: XI. t. c.	316.	1928: IV. t. c.	
7. és 11. §.	602.	4. §.	78.
1922: XII. t. c.		1928: X. t. c.	517–519.
13. §.	389.	1928: XII. t. c.	
14. §.	130.	12. §.	496.
34. §.	130.	1928: XIX. t. c.	
1922: XVII. t. c.		37., 38. §§.	86.
6. §.	164.	48–50. §§.	475.
1923: XXIV. t. c.		52–55. §§.	690.
1. §.	644.	1929: XVII. t. c.	239–245.
1923: XXXIII. t. c.		1929: XXX. t. c.	
3. §.	145.	22. §.	207., 208., 232., 393.
1924: IV. t. c.		44. §.	170., 208.
2. §.	593.	49. §.	170., 622., 623.
1924: VII. t. c.	325.	50. §.	232.
1924: XIX. t. c.	681.	57. §.	170., 232., 622., 523.
1924: XXI. t. c.	307., 680.	58. §.	170., 248.
		59. §.	529.
		60. §.	533.

2.

Magyarország magánjogi törvénykönyvének javaslata:

	Oldal		Oldal
71. §.	611.	1675. §.	613–615.
72. §.	615.	1676. §.	613.
448. §.	455.	1686. §.	612.
568. §.	454., 462., 473.	1687. §.	616.

3.

Rendeletek.

A vastagon nyomott szám annak az oldalnak a száma, ahol a felsorolt rendelet megjelenési helye, hivatalos kiadványa is megtalálható. Erre a megjelölésre csak több oldalszámra való utalás esetén van szükség. Akadnak olyan rendeletek is, amelyek hivatalos kiadványban nem jelentek meg. (l. elől az „Előszó” alatt.)

	Oldal	Oldal
1786. évi vadászati szabályzat	560.	48.923/1883. P. M. . 381. 56.624/1883. P. M. . 361.
1788. évi általános harmincadrendtartás	149.	5386/1884. K. és K. M. 321. 10.773/1884. K. és K. M. 321.
1793. évi vadászati tervezet	561.	29.899/1884. K. és K. M. 321.
1795. évi vadászati javaslat	561.	63.477/1884. B. M. . 109. 53.093/1885. B. M. 176., 694.
1842. évi harmincadhivatali utasítás	149., 237., 316.	42.934/1886. B. M. . 502. 69.399/1886. B. M. . 83. 6296/1887. K. és K. M. 321.
1855. évi telekkönyvi rendtartás	63. §. 431.	40.302/1890. B. M. . 313. 61.219/1890. B. M. . 109.
1394/1873. B. M.	601.	27.290/1892. K. M. . 384.
41.080/1873. P. M.	316.	56.893/1892. K. M. . 387.
1508/1875. B. M.	605.	60.186/1892. K. M. . 387.
451/1880. K. és K. M.	277.	1893. évi május hó 22-én kiadott F. M. utasítás 657.
38.547/1880. B. M.	524.	63.202/1893. B. M. 260., 446.
25.616/1883. K. és K. M.	322.	
38.871/1883. B. M.	362., 557.	
39.280/1883. P. M.	593.	30.683/1894. B. M. 59., 363.

48.000/1894. F. M.	240., 341., 342.	65.000/1909. B. M.	110., 522., 524–529., 532.
59.371/1894. B. M.	33.	105.000/1909. B. M.	109., 110., 113.
23.542/1895. B. M.	327., 329.		
53.489/1895. F. M.	339.	36.219/1910. F. M.	113.
72.086/1895. F. M.	645., 647.	90.420/1910. F. M.	254–258.
92.672/1895. B. M.	360.	165.000/1910. B. M.	110.
7731/1896. B. M.	176.	19.148/1911. F. M.	49.
23.806/1896. F. M.	341.	19.426/1911. F. M.	569., 648., 652.
2749/1897. B. M.	216.	16.946/1912. F. M.	336., 337., 338., 468.
25 444/1897. B. M.	327.		
1898. évi számviteli utasítás.	665.	23.470/1912. F. M.	451., 639.
104.455/1898. B. M.	328.	23.952/1912. F. M.	55.
15.217/1899. F. M.	211. §.	142.328/1912. B. M.	398.
	695.		403–405.
16.086/1900. B. M.	328., 331.	15.819/1913. F. M.	425., 427.
35.467/1900. B. M.	328.	63.656/1914. F. M.	49.
24.655/1901. F. M.	336., 337–339., 468.	244/1918. F. M.	54.
59.846/1901. B. M.	361.	1357/1918. F. M.	49.
72.682/1901. F. M.	340.	1476/1918. F. M.	328., 332.
23.081/1902. B. M.	159.	4904/1918. M. E.	324., 629., 637.
54.558/1903. F. M.	63.	5047/1919. M. E.	14. §. 532., 623.
121.184/1903. B. M.	501.	90.089/1919. B. M.	3. §. 530., 531.
9847/1904. B. M.	282., 692.		
19.384/1904. F. M.	336., 338., 468.	1569/1920. M. E.	213.
ad 32.068/1904. K. M.	387.	5049/1920. F. M.	328.
26.120/1906. V. K. M.	324.	9862/1920. M. E.	135.
80.644/1906. F. M.	336., 338., 468.	1. §.	135., 139.
		2. §.	141.
		3. §.	131., 136.
		4. §.	24., 134., 139., 214., 313.
111.835/1908. P. M.	147., 238.	5. §.	125., 136., 259.
20/1909. I. M.	429.	6. §.	110., 137.
30/1909. I. M.	429.	9. §.	110., 134.

10. §	110., 132., 142.	5. §	250., 590., 591.
11. §	129.	6. §	582., 585., 591.
12. §	130.	7. §	122., 125., 127., 140., 259., 556.
13. §	130.	8. §	300., 501., 580., 586., 588.
14. §	319.	9. §	501., 594.
19. §	110.	10. §	231., 301., 595.
22. §	137.	11. §	592.
15.304/1920. F. M.	657.	12. §	579., 580., 585., 588.
83.100/1920. B. M.	129., 133. 134., 135., 320.	13. §	127., 128., 577., 580. 586., 592.
86.521/1920. B. M.	135.	14. §	302.
14.687/1921. F. M.	164.	15. §	592.
97.300/1921. K. M.	387.	16. §	128.
193.863/1921. V. K. M.	324.	1. §	556., 589.
5230/1922. M. E.	629.	18. §	581.
40.079/1922. F. M.	116.	20. §	381., 591.
66.929/1922. K. M.	82.	21. §	381., 578.
77.000/1922. B. M.	605.	22. §	541—253.
77.686/1922. B. M.	328., 333.	24. §	553., 556.
87.160/1922. F. M.	49.	25. §	555.
117.130/1922. F. M.	332., 603.	27. §	556.
117.200/1922. F. M.	340.	8000/1924. P. M.	227.
5573/1923. B. M.	175., 179.	19.284/1924. F. M.	658.
6140/1923. M. E.	162—165.	27.181/1924. B. M.	602.
9900/1923. B. M.	606.	59.518/1924. K. M.	314.
25.808/1923. F. M.	658.	67.235/1924. F. M.	328.
68.901/1923. K. M.	82.	67.853/1924. F. M.	250.
92.500/1923. F. M.	116. 626. 639.	172.700/1924. P. M.	
95.622/1923. B. M.	313.	7. §	310.
98.030/1923. K. M.	82.	242.136/1924. B. M.	147.
121.100/1923. P. M.	146.	1095/1925. F. M.	658.
5007/1924. P. M.	594.	4451/1925. F. M.	658., 663.
1. §	576.	71.447/1925. P. M.	350.
2. §	576., 580., 581.	75.000/1925. P. M.	538., 644. 645—668., 670.
3. §	503., 580.	81.300/1925. F. M.	380.
4. §	302., 583.	84.678/1925. F. M.	653.

85.000/1925. F. M.	441—443.	73.600/1927. F. M.	348., 442.
112.645/1925. B. M.	202., 400.	80.545/1927. K. M.	83.
120.041/1925. P. M.	554.	154.113/1927. B. M.	398—399.
214.680/1925. B. M.	309.		400—403., 405.
214.767/1925. B. M.	311.	2613/1928. F. M.	44—49.
276.267/1925. B. M.	116.	4020/1928. M. E.	
58.788/1926. B. M.	34.	25. §.	79.
68.917/1926. F. M.	382.	27. §.	276.
70.000/1926. P. M.	221., 669.	8105/1928. P. M.	554.
84.975/1926. K. M.	387.	18.400/1928. P. M.	149.
92.000/1926. P. M.	681.	47. §.	237.
109.420/1926. F. M.	653.	25.213/1928. P. M.	682.
163.600/1926. P. M.		31.000/1928. I. M.	149.
73. §.	125.	35.600/1928. P. M.	151.
164.098/1926. P. M.	147.	38.900/1928. F. M.	642.
1927. évi csendőrségi utasítás.		45 400/1928. P. M.	149.
60. §.	58., 59., 282.	70.395/1928. P. M.	673.
300/1927. P. M.		70.396/1928. P. M.	673.
2., 24. §§.	266.	77.940/1928. P. M.	381.
500/1927. P. M.		89.718/1928. K. M.	386.
17., 28., 29. §§.	262.	103.848/1928. K. M.	316.
51. §.	263.	184.000/1928. B. M.	605.
600/1927. P. M.		3590/1929. M. E.	387.
99. §.	589.	3600/1929. F. M.	239., 245—247.
104. §.	287—589.	16.100/1929. F. M.	254.
1110/1927. B. M.	508., 529.	17326/1929. F. M.	436.
30.000/1927. P. M.		18.000/1929. F. M.	142., 321.
2., 24. §§.	266.		441., 443.
50.000/1927. P. M.		48.013/1929. K. M.	317.
17., 28., 29. §§.	262.	72.200/1929. P. M.	306.
51. §.	263.	100.000/1929. B. M.	169.
60.000/1927. P. M.		126.018/1929. K. M.	314.
99. §.	589.	134 894/1929. B. M.	254.
104. §.	287., 589.	143.396/1929. K. M.	388.
64.402/1927. K. M.	388.	251.703/1929. B. M.	313.
73.510/1927. F. M.	328.		

259.891/1929. B. M. 131., 136. 42/1930. B. M. eln.	. 622.
140., 319. 286/1930. B. M.	. . 530.
41/1930. B. M.	. . 622. 287/1930. B. M.
	. . 532.

II.

Vezérszavak betűrendes mutatója.

A

- Adó 5
- Adócsalás vadászjeggyel 6
- Agancs értéke 6
- Agárral vadászat 6
- Ajándékfegyver fegyverviselési engedélye 7
- Albérlet 7
- Álcázva vadászat 7
- Alhaszonbérlet 7
- Államfő vadászjegye 8
- Állategészségügyi törvény 8
- Apró vad 9
- Ártalmas vad 9
- Árverés 9
 - helybenhagyása 12
 - helye 14
- Árverésen ajánlat elfogadása 15
 - alacsonyabb ajánlat elfogadása 17
 - fegyvertartási engedély szükségé 17
 - kik vehetnek részt 17
 - magasabb ajánlat melőzése 21
 - összejátszás 21
- Árverési feltételek 21
 - határnap 31
 - hirdetmény 33

- Árverésnél kikiáltási ár 35
 - közlekedési akadály 37
 - megbízott 37
 - utóajánlat 38
 - zárt ajánlat 40
- Árverésről jegyzőkönyv 41

B

- Bagoly 43
- Bárcaváltás 43
- Barom módon elfogása vadnak 49
- Bécsi próbaállomás bélyege 49
- Befogása vadnak 50
- Belga vadászfegyver próba-bélyege 51
- Belső telek vadászterület 51
- Belügyminiszterium 54
- Bérlet 54
- Beteg vad elejtése 54
- Biai vadőri szakiskola 54
- Bibic 55
- Bírságolási jog haszonbérleti szerződésnél 55
- Bitang jószág 55
- Biztosíték haszonbérleti szerződésnél 56
- Borz 56
- Botfegyver vadászatra alkalmas 56

Bövény 57
Buza érték haszonbérleti szerződésnél 57

C

Céllövőfegyver fegyverviselési engedélye 58
—illetéke 58
Címszavak 58
Császármadár 58
Csatorna 58
Csendőrség 58
Csőszök vadászjegye 60

D

Dámvad 61
Diplomaták vadászjegye 61
Disznós kutyával vadászat 61
Dúvad 61
— halászatnál 66

E

Ebadó 66
Ebek 66
— által okozott kárért kártérítés 67
— elpusztítása 68
— elpusztításáért kártérítés 72
— leölése 75
— letartóztatása 75
— mint veszélyes állatok 76
— vasuton szállítása 78
— villamoson szállítása 82
Ebekkel vadászat 83
— vadászati kihágás 83
Ebtartás 86
Egy tagban vadászterület 87
Egyesített vadászterület 88
Egyesület 98
Egyszerű orvvadászat 98

Éjjel orvvadászat 107
Éjjeli idő vadászati kihágás szempontjából 107
Elejtési díja vadnak 107
Elkobzása ebnek 107
— lőfegyvernek 107
— vadnak 113
Élő vad szállítása 113
Élvezeti jegy 117
Emlékfegyver fegyverviselési engedélye 117
—illetéke 117
Éneklő madár 117
Enkláve vadászterület 118
Erdészeti főiskola hallgató vadászjegye 118
Erdőkerülők vadászjegye 118
Erdőőr 118
— biztosítása 120
— cseléd-e 120
— fegyverhasználati joga 120
— fegyverviselési joga 120
— igazoltatási, bekísértési joga 120
— tanuvallomása 120
— vadászjegye 120
Erdőőri iskola 120
— szakiskola hallgató vadászjegye 120
— vizsga 120
Erdőőrnek felmondás 120
Erdősítő társulatok vadászterülete 120
Erdőtisztek vadászjegye 122
Ereklyefegyver illetéke 122
Étetése vadnak 123
Étlapon vad 123

F

Fácán 124
Fajdkakas 124

- Farkas 124
 Fegyver 125
 — száma 125
 Fegyveradó 125
 Fegyverigazolvány illetéke 125
 — illetékmentessége 129
 Fegyverigazolványok illeté-
 kének jogszabálya 129
 Fegyverkereskedő 129
 — kötelessége 130
 Fegyverkovács 131
 Fegyvertartási engedély 131
 — — illetéke 132
 — — szüksége árverésen 132
 Fegyvervásárlási engedély 132
 Fegyverviselés ellenőrzése 134
 Fegyverviselési engedély 135
 — — átruházhatatlan-
 sága 139
 — — előfeltételei 139
 — — illetéke 140
 — — kiadására illetékes
 hatóság 141
 — — visszavonása 141
 — — engedélye
 kiskorúnak 142
 — — külföldi állampolgár-
 nak 142
 — — öröklött fegyvernek 142
 Fényszóró 142
 Fényűzési forgalmi adó 144
 Fenyvesmadár 144
 Ferlachi próbaállomás bé-
 lyege 144
 Fészek védelme 144
 Fiktív haszonbérleti szer-
 ződés 144
 Flaubert vadászatra alkal-
 mas 144
 Fogoly 144
 Fogasztási adó 145
 Folyó 150
 Forgalmi adó 150
 Földművelésügyi minisz-
 terium 152
 Főszolgabíró mint haszon-
 bérelő 152
 Fővad 152
 Francia vadászfegyver pró-
 babélyege 152
 Fűrj 153
- G**
- Galamb 153
 Garanciális kellekek ha-
 szonbérleti szerződésnél 153
 Gémek 153
 Gólya 153
 Golyó lövés 153
 Gondatlanság vadászfegy-
 verrel 153
 Görény 157
- H**
- Hajtó 157
 Hajtóebekkel vadászat 159
 Hajtóvadászat 161
 Hálókkal vadászat 161
 Haris 161
 Hasznos vad 161
 Haszonbér felemelése 162
 — felhasználása 165
 — felosztása 169
 — fizetése 175
 — kezelése 175
 — leszállítása 177
 — megállapítása 179
 — visszatérítése 182
 Haszonbérbeadás szabad-
 kézből 184
 Haszonbérbeadása községi
 vadászterületnek 184

- Haszonbérbeadása ma-
gánvadászterületnek 187
- Haszonbérbeadó ingatlana-
t gazdaságilag hogyan
használhatja 189
- Haszonbérlet tárgyának
megjelölése 189
- Haszonbérleti szerződés 191
- — átruházása 192
 - — bírói érvénytelenítése 193
 - — felmondása 194
 - — idejének letele 201
 - — időtartama 202
 - — jóváhagyása 206
 - — kezdete 213
 - — meghosszabbítása 213
 - — megkötése 213
 - — megszűnése 215
 - — megváltoztatása 215
 - — soronkívüli elinté-
zése 216
 - — tárgya 217
 - — szerződésnél bírságolási
jog 217
 - — felek 218
 - — jegyző munkadíja 220
 - — minta 220
 - — szavatosság 229
 - — szerződéstől elállás 229
- Haszonbérlo halála 232
- személyi és anyagi
garanciája 234
- Hatáskör fegyverviselési, vá-
sárlási stb. engedély-
nél 236
- haszonbér felosztásánál 236
 - — leszállításánál 236
 - — megállapításánál 236
 - haszonbérleti szerző-
dés jóváhagyásánál 236
 - — szerződéstől elállás
esetén 236
- Hatáskör katonai gyakorlat által
vadállományban okozott
kár megtérítésénél 236
- mérgezésnél 236
 - vadászati kárnál 236
 - — kihágásnál 236
 - vadászatjövődéki ki-
hágásnál 237
 - vadászjegy elintézésénél 237
 - vadászterület jellegénél 237
 - vadkárnál 237
- Hátizsák kinyitása 237
- Házi galamb 239
- Hegyközség vadászterület 239
- Hegyőr 247
- Héja 247
- Hiuz 248
- Hivatalos vadászat 248
- Hörcsög 250
- Hullámterek 250
- Hullott vad 252
- Hurkolás 254
- Hütlennel kezelés vadőr által 254
- Hütőház 254
- I
- Idegen fegyverrel vadászat 258.
- vadászterület 259
- Idült sérülésben lévő vad
elejtése 259
- Irtás vadászterületen 261
- Izraelita metsző vadászati
kihágása 261
- J
- Jegyző mint haszonbérlo 261
- Jogosulatlan vadászat 261
- Jogos védelem orvvadász-
szal szemben 262
- — vaddal szemben 262

- Jogszabályok 262
 Jövedelem- és vagyonadó 262
 Jutalomdíj dúvad elejtéseért 263
- K**
- Kánya 263
 Kártékony állat 264
 Kártérítés dāmivad által
 okozott kárért 264
 — dúvad által okozott kárért 264
 — ebek által okozott kárért 264
 — — elpusztításáért 264
 — elejtési (lelövési) díjért 264
 — főivad által okozott kárért 264
 — katonai gyakorlat által a vadállományban okozott kárért 264
 — mérgezéssel okozott kárért 264
 — nyul által okozott kárért 264
 — összecszerűsége vadászat megakadályozásánál 264
 — őz által okozott kárért 264
 — szarvas által okozott kárért 264
 — vadászat közben okozott kárért 264
 — vadászat megakadályozásáért 264
 — vadászati kihágásnál 264
 — vaddisznó által okozott kárért 264
- Katonai gyakorlat által vadállományban okozott kár 265
- Kaució haszonbérleti szerződésnél 265
- Kedvezményes árú vad 265
 Kékvércse 265
 Kereseti adó 265
 Kerítés fogalma 267
 Kert vadászterület 267
 Kerti művelés fogalma 276
 Kétszáz holdas vadászterület 276
 Kézi lőszer vasuti szállítása 276
 Kihágás 277
 Kikialtási ár árverésnél 277
 Kíméleti terület 277
 Kipróbálása vadászfegyvernek 279
 Kiskorú fegyvervásárlási engedélye 279
 — fegyverviselési engedélye 279
 — lőszervásárlási engedélye 279
 Kivételes vadlövés 279
 Kóbor eb fogalma 279
 Kócsag 281
 Komondorral vadászat 281
 Konzulok vadászjegye 281
 Kopóval vadászat 281
 Kotorékebekkel vadászat 281
 Kölcsönadása vadászfegyvernek 281
 Kölcsönadott vadászfegyverrel vadászni 281
 Körvadászat 282
 Követek vadászjegye 282
 Közbirtokossági vadászterület 282
 Közigazgatási bíróság 286
 Közlekedési akadály árverésnél 287
 Községi bíró mint haszonbérlo 287
 — jegyző mint haszonbérlo 287

Községi vadászterület 289
Közúton vadászat 300
Kutya 300
Külföldi állampolgár fegy-
vervásárlási engedélye 300
— — fegyverviselési en-
gedélye 300
— — vadászjegye 300
— — vadászterületet
haszonbélrelhet-e 301
— — vadőr 302
— diplomaták vadászjegye 302
Külföldről vadászfegyver
behozatala 303

L

Legeltetés vadászterületen 303
Léppel vadászat 303
Lóháton vadászat 303
Lopása vadnak 303
Lőfegyver 306
— elkobzása 306
— fényűzési forgalmi adója 306
— forgalmának szabá-
lyozása 309
— kipróbálása 313 *
Lőfegyverigazolvány 314
Lőfegyvervizsgáló próba-
állomás 314
Lőpor ára 314
— forgalmának szabálya-
zása 316
— postai szállítása 316
Lőporegyedáruság 316
Lőszer forgalmának sza-
bályozása 317
— postai szállítása 317
— szállítása 319
Lőszervásárlási engedély 319
Lőtt vad szállítása 320
Lüttichi (Belgium) próba-
állomás bélyege 322

M

Macska 322
Madarak fészkeinek vé-
delme 323
— napja 323
— tojásainak szállítása 324
— — védelme 324
Magánvadászterület 324
Makkoltatás vadászterületen 324
Marokfegyver illetve 324
Medve 324
Meváltott, nem vagyón-
váltságos vadászterület 324
Menyét 327
Mérgezés 327
Mezőgazdasági haszonbér-
let tartalma 335
Mezőgazdaságra hasznos
állatok védelme 336
Mezőőr 339
Minősített orrvadászat 343
Muflon 348

N

Nagy vad 349
Nem vagyónváltságos va-
dászterület 349
Nemesi közbirtokossági va-
dászterület 349
Német állampolgár vadász-
jegye 349
— vadászfegyver próba-
bélyege 350
Nyájörző eb 350
Nyest 350
Nyilvános árverés 350
Nyul 350
Nyulvány (enkláve) vadász-
terület 352
Nyuszt 356

O

- Okszerű vadászat 357
 Olasz vadászfegyver próba-
 bélyege 357
 Országgyűlési képviselő
 összeférhetlensége
 vadászati ügyben 357
 Orvvadászal szemben jo-
 gos védelem 357
 Orvvadászat 359
 — ellenőrzése 360
 Óvadék haszonbérleti szer-
 ződésnél 364
 Önálló magánvadászterület 367
 Öröklött-fegyver fegyvervi-
 selési engedélye 376
 Összeférhetlensége or-
 szággyűlési képviselőnek
 vadászati ügyben 376
 Összefüggése vadászterü-
 letnek 376
 Összejátszás árverésen 377
 Östermelés a vadászat 377
 Ötven holdas vadászterület 377
 Őz 377

P

- Parcellázása vadászterület-
 nek 378
 Parkokban vadászat 380
 Pásztor madár 380
 Pásztorok vadászjegye 381
 Patak 381
 Pénzügyőrök 381
 Pest-Pilis-Solt-Kiskun vár-
 megye szabályrendelete 382
 Pézsmapocok 382
 Pisztolý fegyverviselési en-
 gedélye 382
 — illetve 383

- Póráz 383
 Pórtai szállítása lőszernek 383
 — — lőtt vadnak 383
 Praemium dúvad elejtéseért 383
 Prágai próbaállomás bélyege 383
 Próbabélyege vadászfegy-
 vernek 383
 Próbalövés 383
 — ára 388
 Puska 389
 Puskaműves 389

R

- Ragadozó állat 389
 Rendeleték 389
 Rendes (mezőgazdasági)
 haszonbérlet tartalma 389
 Részjegy 389
 Revolver illetve 390
 Róka 390
 Rökkantügyi vadőri szak-
 iskola 390

S

- Sáska madár 390
 Sebzett vad üzése 390
 Seregély 391
 Sérült vad elejtése 391
 Sétatereken vadászat 392
 Sikkasztása vadnak 392
 Sirály 392
 Sózók 392
 Spanyol vadászfegyver pró-
 babélyege 393
 Szabadkézből haszonbér-
 beadás 393
 Szabályrendelet 398
 Szabályrendelete Pest-Pilis-
 Solt-Kiskun vármegyének 405
 Szájkosár 415

- Szalonka 416
 Szarka 416
 Szarvas 417
 Szavatosság haszonbérleti szerződésnél 417
 Sziget vadászterület 417
 Szinlelt haszonbérleti szerződés 420
 Szolgabíró mint haszonbérelő 420
 Szőlő vadászterület 421
- Tulajdonjog halászati dúvad felett 454
 — hivatalos vadászaton elejtett vad felett 454
 — hullott vad felett 454
 — telepített vad felett 454
 — vad felett általában 454
 — vadaskerti vad felett 462

T

- Tacskó kutyával vadászat 429
 Tagosított vadászterület 429
 Társaság 431
 Tartalomjegyzék 431
 Technológiai és anyagvizsgáló intézet 431
 Telekkönyvi feljegyzése vadászat jogának 431
 Telepített vad 431
 Temetőben vadászat 431
 Tengeri nyúl 436
 Tenyésztés 436
 — fogalma 437
 Terítékre került vad 440
 Terület nem ismerése vadászati kihágásnál 440
 Tilalmi idő 441
 Tilos vadászterület 445
 Tiltott eszközökkel vadászat 445
 — időben hasznos vad lövése 445
 — — vadászat 448
 — lövöldözés 450
 Tojás szállítása 451
 — védelme 451
 Töltény póstai szállítása 452
 Törökkel vadászat 452
 Törvények 452
 Tulajdonjog dúvad felett 452

U

- Úrbéres vadászterület 463
 Út 463
 Utóajánlat árverésnél 464
 Üregi nyúl 464
 Ürge 465

V

- Vad árának kiszámítása 467
 — lopása 465
 — sikkasztása 465
 — súlyának kiszámítása 465
 — szállítása 466
 Vadak által okozott kár 466
 — csoportosítása 466
 — fiainak elfogása 467
 Vadaskert 470
 Vadász megtámadása 476
 Vadászat ebekkel 476
 — fogalma 476
 — hamisított vadászjeggyel 482
 — hasznot hajtó jogosítvány 482
 — helye 483
 — idegen fegyverrel 484
 — — vadászjeggyel 484
 — joga 484
 — kölcsön fegyverrel 485
 — lejárt vadászjeggyel 485

- Vadászat megakadályozása 485
- módja 497
 - vadászjegy nélkül 499
 - veszélyes üzem-e 499
- Vadászati adó 500
- alkalmazottak 500
 - — vadászjegye 501
 - év 502
 - jog 503
 - gyakorlása 504
 - kár 504
 - kihágás 505
 - — ellenőrzése 507
 - — megállapításának előfeltétele 509
 - kihágása alkalmazottnak 511
 - — családtagnak 513
 - — cselédnek 513
 - — gondnokság alatt állónak 513
 - — gyámság alatt állónak 513
 - — kiskorúnak 513
 - — közös háztartásban állónak 516
 - — napszámosnak 516
 - — tanoncnak 516
 - kihágásnál büntetés mértéke 516
 - — büntetéspénz hováfordítása 519
 - — büntethetőség előfeltétele 521
 - — elévülés 521
 - — eljárás megindítása 522
 - — eljárási költségek 522
 - — eljárási szabályok 524
 - — hatáskör 529
 - — illetékesség 532
 - — jogorvoslatok 533
 - — kártérítés 535
- Vadászati kihágásnál ki jogosult feljelentésre 536
- — ügyfelek 539
 - tilalmi idő 541
- Vadászati jövedéki kihágás 541
- — büntető eljárás 553
 - — elévülése 555
 - kihágásnál büntetés nyilvántartása 555
 - — hatáskör 556
- Vadászatra alkalmas lőfegyver 556
- Vadászatról szóló törvény 557
- — fejlődése 557
- Vadászcseléd 569
- vadászjegye 570
- Vadászebek 571
- Vadászegyesület 571
- Vadászfegyver 571
- adója 571
 - elkobzása 571
 - forgalmának szabályozása 571
 - kipróbálása 571
 - kölcsönadása 571
 - próbabélyege 571
 - szállítása 571
 - száma 571
 - váma 571
- Vadászfegyverigazolvány 571
- Vadászfegyverrel szerencsétlenség 572
- Vadászható vadak 572
- Vadászjegy 576
- átadása használatcéljából 577
 - átruházhatatlansága 577
 - ellenőrzése 577
 - elvesztése 579
 - fényképe 579
 - harminc napra 580
 - időbeli hatálya 580

- Vadászjegy illeték elszámolása 581
- illetéke 581
 - illetékének visszatérítése 582
 - illetékmentessége 583
 - illetéknél beszámítás 584
 - kezelése 584
 - kiadása 585
 - kiadásáért bejelentés 586
 - kiváltása 587
 - kiváltásánál hatáskör 588
 - hatóság félrevezetése 589
 - kölcsönadása 589
 - kötelező felmutatása 589
 - közokirat 589
 - lőfegyver nélküli vadászatnál 590
 - meghamisítása 590
 - megsemmisülése 590
 - nélkül jogos vadászat 590
 - — jogtalan vadászat 591
 - nyilvántartása 591
 - otthon felejtése 591
 - pótlása 591
 - szüksége árverésen 592
 - területi hatálya 592
 - visszavonása 592
- Vadászjegye diplomáciai személyeknek 593
- kiskorúnak 593
- Vadászjegyek és fegyverigazolványok illetékének jogszabálya 593
- Vadászjegyért bejelentés láttamozása 594
- — láttamozásának megtagadása 595
- Vadászjeggyel adócsalás 597
- Vadászjegynél jogorvoslat 598
- Vadászszerencsétlenségek 598
- Vadásztársaság 598
- Vadásztársaságból kilépés 610
- kizárás 614
- Vadászterület 617
- ellenőrzése 622
 - haszonbérbeadása 622
 - határainak megjelölése 622
 - jellegénél hatáskör 622
 - nem ismerése vadászati kihágásnál 623
 - összefüggése 623
 - parcellázása 623
- Vadászvendég 624
- Vaddisznó 624
- Vadhús fogyasztási adó 626
- Vadkacsa 626
- Vadkár 626
- Vadkárnál eljárás 634
- Vadliba 639
- Vadmacska 639
- Vadovás 639
- Vadőr általában 639
- biztosítása 642
 - cseléd-e 643
 - fegyverhasználati joga 645
 - fegyverviselési joga 647
 - felesketése 648
 - hatósági közeg-e 651
 - igazoltatási, bekísértetési joga 652
 - jelvénye 652
 - közhivatalnok-e 653
 - külföldi állampolgár lehet-e 654
 - megesketése 655
 - tanúvallomása 655
 - vadászjegye 657
- Vadőri iskola 657
- szakiskola hallgató vadászjegye 663
 - vizsga 663
- Vadőrnek felmondás 663

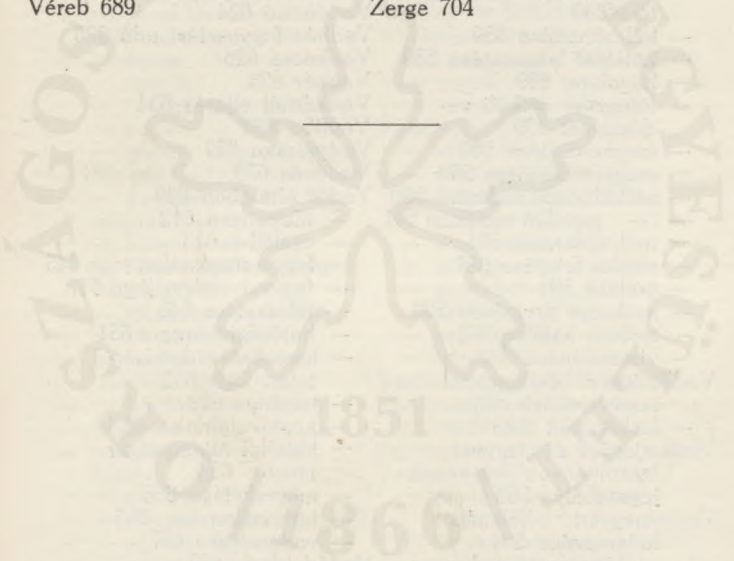
216-

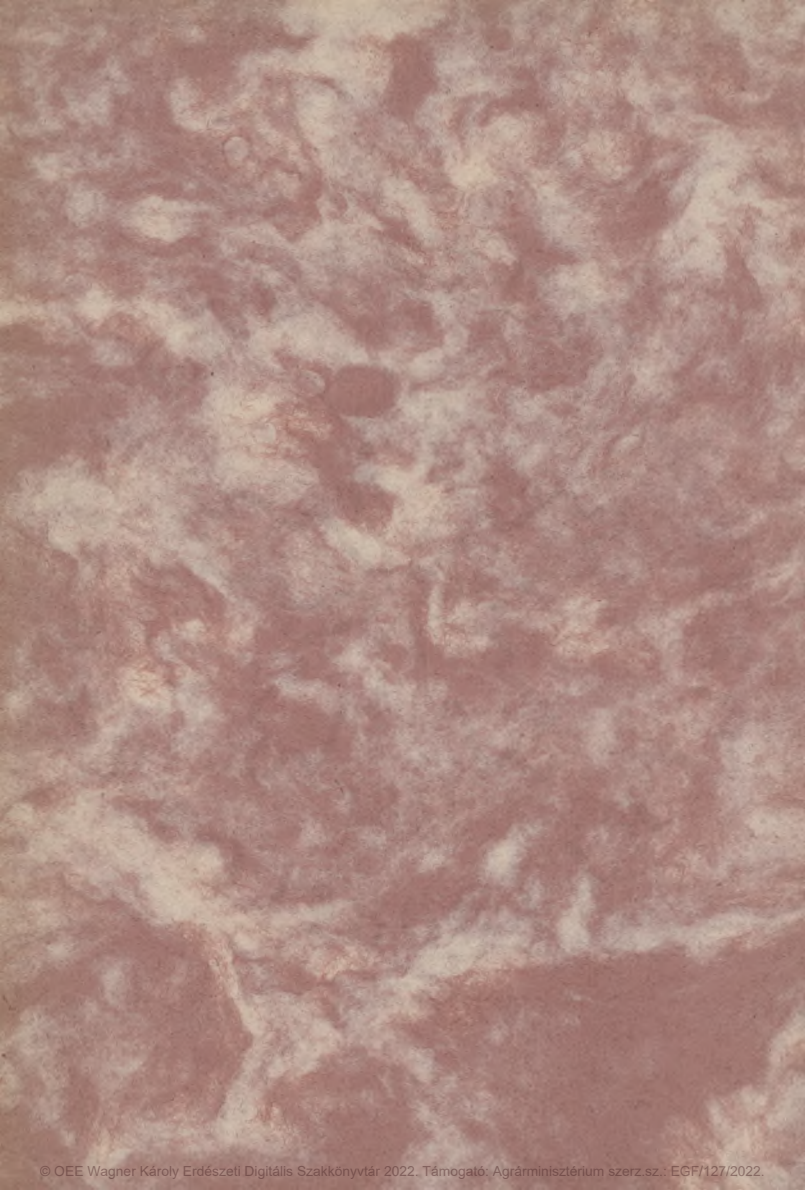
Vadtenyésztés 663
 — fogalma 663
 Vadvédelem 663
 Vágatás vadászterületen 664
 Vagyonadó 664
 Vagyonváltásos vadász-
 terület 664
 Vám 680
 Varju 682
 Vasuti töltés vadászterület 683
 Védgát vadászterület 687
 Védterület 689
 Veréb 689
 Véreb 689

Vérfrissítés 689
 Veszélyes üzem-e a vadászat 689
 Veszelt kutya 690
 Vezérszavak 691
 Vidra 691
 Vizimadár 691
 Volt úrbéres vadászterület 691
 Weiperti próbaállomás bé-
 lyege 704

Z

Zárt ajánlat árverésnél 704
 Zerge 704

BUDAPEST
GRILL
ROTTYA-U. 2

